

Határozatok Tára

A TÖRVÉNYSZÉK ÍTÉLETE (kibővített kilencedik tanács)

2018. december 12.*

„Verseny – Kartellek – Erőfölénnyel való visszaélés – A szív- és érrendszeri megbetegedések kezelésére szánt perindopril gyógyszer originális és generikus változatának piaca – Az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk megsértését megállapító határozat – A pártatlanság elve – A versenykorlátozó magatartásokkal és erőfölénnyel foglalkozó tanácsadó bizottsággal folytatott konzultáció – A hatékony jogorvoslathoz való jog – A jogorvoslati határidőnek a megtámadott határozat hosszához viszonyított rövidege – Szabadalmi jogvitát egyezség útján rendező megállapodások – Licencmegállapodások – Technológia megszerzéséről szóló megállapodások – Kizárólagos beszerzési megállapodás – Potenciális verseny – Cél általi versenykorlátozás – Hatás általi versenykorlátozás – A versenyjog és a szabadalmi jog közötti összhang megteremtése – Különálló jogsértéseknek vagy egységes jogsértésnek minősítés – Az érintett gyógyszer molekulája szerinti érintett piac meghatározása – Bírságok – Az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk alapján kiszabott bírságok halmozódása – A bűncselekmények és büntetések törvény általi meghatározottságának elve – Az eladások értéke – A számítás részletes szabályai az ugyanazon piacokon megvalósult több jogsértés esetén”

A T-691/14. sz. ügyben,

a **Servier SAS** (székhelye: Suresnes [Franciaország]),

a **Servier Laboratories Ltd** (székhelye: Wexham [Egyesült Királyság]),

a **Les Laboratoires Servier SAS** (székhelye: Suresnes),

(képviselek őket kezdetben: I. S. Forrester QC, J. Killick barrister, O. de Juvigny ügyvéd és M. Utges Manley solicitor, később: J. Killick, O. de Juvigny, M. Utges Manley, J. Jourdan és T. Raymond ügyvédek)

felpereseknek,

támogatja őket:

a **European Federation of Pharmaceutical Industries and Associations (EFPIA)** (székhelye: Genf [Svájc], képviselek: F. Carlin barrister, valamint N. Niejahr és C. Paillard ügyvédek)

beavatkozó fél,

az **Európai Bizottság** (képviselek kezdetben: T. Christoforou, B. Mongin, C. Vollrath, F. Castilla Contreras és T. Vecchi, később: T. Christoforou, B. Mongin, C. Vollrath, F. Castilla Contreras és J. Norris-Usher, meghatalmazotti minőségben)

alperes ellen

* Az eljárás nyelve: francia.

elsődlegesen az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk alkalmazására vonatkozó eljárásban (AT.39612 – „perindopril [Servier]” ügy) 2014. július 9-én hozott C(2014) 4955 final bizottsági határozat felperesekre vonatkozó részében történő megsemmisítése és másodlagosan az említett határozatban a felperesekkel szemben kiszabott bírság összegének csökkentése iránt az EUMSZ 263. cikk alapján benyújtott kérelme tárgyában,

A TÖRVÉNYSZÉK (kibővített kilencedik tanács),

tagjai: S. Gervasoni elnök (előadó), E. Bieliūnas, L. Madise, R. da Silva Passos és K. Kowalik-Bańczyk bírák,

hivatalvezető: G. Predonzani tanácsos,

tekintettel az eljárás írásbeli szakaszára és a 2017. június 6–9-i tárgyalásra,

meghozta a következő

Ítéletet¹

I. A jogvita előzményei

A. A felperesekről

- 1 A Servier csoport, amelyet többek között a csoport franciaországi székhelyű anyavállalata, a Servier SAS, a Les Laboratoires Servier SAS és a Servier Laboratories Ltd (a továbbiakban külön-külön vagy együtt: Servier vagy a felperesek) alkot, gyógyszeripari társaságokat fog össze szerte a világon. A csoport anyavállalata fölötti kizárólagos ellenőrzést a Stichting FIRS, egy holland jog szerinti nonprofit alapítvány gyakorolja.

B. A perindoprilról és szabadalmairól

1. A *perindopril*

- 2 A Servier kifejlesztette a szív- és érrendszeri megbetegedések kezelésére szánt gyógyszert, a perindopril, amely elsősorban a magas vérnyomás és a szívelégtelenség elleni küzdelemre irányul az angiotenzin-konvertáló enzimet (angiotensin converting enzyme, a továbbiakban: ACE) gátló mechanizmus útján.
- 3 A perindopril gyógyszerhatóanyaga, azaz a célzott kezelési hatásokat kiváltó, biológiailag aktív vegyi anyag egy só formájában van jelen. Kezdetben az erbumin (vagy terc-butilamin) sót használták, amely a Servier által az e só szintézisére alkalmazott eljárás miatt kristályos formájú volt.

2. A *molekulára vonatkozó szabadalom*

- 4 A perindopril molekulára vonatkozó szabadalmat (EP0049658. sz. szabadalom, a továbbiakban: 658. sz. szabadalom) 1981. szeptember 29-én jelentették be az Európai Szabadalmi Hivatalnál (ESZH). A 658. sz. szabadalom 2001. szeptember 29-én járt volna le, a szabadalmi oltalmat azonban az Európai

¹ A jelen ítéletnek csak azok a pontjai kerülnek ismertetésre, amelyek közzétételét a Törvényszék hasznosnak tartja.

Unió több tagállamában, köztük az Egyesült Királyságban is 2003. június 22-ig meghosszabbították, amit a gyógyszerek kiegészítő oltalmi tanúsítványának bevezetéséről szóló, 1992. június 18-i 1768/92/EGK tanácsi rendelet (HL 1992. L 182., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 11. kötet, 200. o.) tett lehetővé. A 658. sz. szabadalmi oltalmat Franciaországban 2005. március 22-ig, míg Olaszországban 2009. február 13-ig hosszabbították meg.

3. Másodlagos szabadalmak

- 5 1988-ban a Servier emellett a perindopril molekula előállítási eljárásaira vonatkozó több szabadalmat is bejelentett az ESZH-nál: az EP0308339. sz., az EP0308340. sz., az EP0308341. sz. és az EP0309324. sz. szabadalmat (a továbbiakban: 339. sz., 340. sz., 341. sz., illetve 324. sz. szabadalom), amelyek 2008. szeptember 16-án jártak le.
- 6 A Servier 2001-ben az erbuminra és annak előállítási eljárásaira vonatkozó újabb szabadalmakat jelentett be az ESZH-nál, köztük az EP1294689. sz. (úgynevezett béta szabadalom, a továbbiakban: 689. sz. szabadalom), az EP1296948. sz. (úgynevezett gamma szabadalom, a továbbiakban: 948. sz. szabadalom) és az EP1296947. sz. szabadalmat (úgynevezett alfa szabadalom, a továbbiakban: 947. sz. szabadalom).
- 7 Az erbumin alfa kristályos formájára és annak előállítási eljárására vonatkozó 947. sz. szabadalmat 2001. július 6-án jelentették be, az ESZH pedig 2004. február 4-én adta meg a szabadalmat.
- 8 A Servier ezenkívül több uniós tagállamban is nemzeti szabadalmi bejelentést nyújtott be azelőtt, hogy e tagállamok az európai szabadalmak megadásáról szóló, 1973. október 5-én Münchenben aláírt és 1977. október 7-én hatályba lépett egyezmény (kihirdette a 2002. évi L. törvény; a továbbiakban: ESZE) részes feleivé váltak volna. A Servier például a 947. sz. szabadalomnak megfelelő szabadalmi bejelentést nyújtott be Bulgáriában (BG 107 532), a Cseh Köztársaságban (PV2003–357), Észtországban (P200300001), Magyarországon (HU225340), Lengyelországban (P348492) és Szlovákiában (PP0149-2003). A benyújtás napja valamennyi szabadalmi bejelentés esetében azonos volt: 2001. július 6. A szabadalmat Bulgáriában 2006. május 16-án, Magyarországon 2006. augusztus 17-én, a Cseh Köztársaságban 2007. január 23-án, Szlovákiában 2007. április 23-án és Lengyelországban 2010. március 24-én adták meg.

4. A második generációs perindopril

- 9 A Servier 2002-ben megkezdte a második generációs perindopril kifejlesztését, amelyet nem az erbumin, hanem az arginin sóból állított elő. E perindopril-arginintől az eltarthatósági idő – két év helyett három év –, a stabilitás – egyetlen csomagolástípus valamennyi éghajlati övezetben – és a tárolás – különleges feltételek szükségességének hiánya – tekintetében is javulást vártak.
- 10 A Servier 2003. február 17-én a perindopril-argininre vonatkozó európai szabadalmi bejelentést tett (EP1354873B. sz. szabadalom, a továbbiakban: 873. sz. szabadalom). A 873. sz. szabadalmat 2004. július 17-én adták meg, a lejáratának időpontját pedig 2023. február 17-ben rögzítették. 2006-ban megkezdték a perindopril-arginin uniós piacokra való bevezetését.

C. A perindoprilra vonatkozó jogvitákról

1. Az ESZH előtti jogviták

- 11 Tíz generikus társaság, köztük a Niche Generics Ltd (a továbbiakban: Niche), a Krka Tovarna Zdravil d.d. (a továbbiakban: Krka), a Lupin Ltd és a Norton Healthcare Ltd, az Ivax Europe (a továbbiakban: Ivax) leányvállalata, amely később összeolvadt a Teva Pharmaceuticals Ltd-vel (a továbbiakban önmagában vagy a Teva csoporthoz tartozó más társaságokkal együtt: Teva) 2004-ben felszólalt az ESZH előtt a 947. sz. szabadalommal szemben e szabadalom egészének megvonása érdekében, az újdonság és a feltalálói tevékenység hiányára, valamint a találmány leírásának elégtelenségére alapított jogalapokra hivatkozva.
- 12 2006. július 27-én az ESZH felszólalási osztálya a Servier eredeti igénypontjainak enyhe módosítását követően megerősítette a 947. sz. szabadalom érvényességét (a továbbiakban: az ESZH 2006. július 27-i határozata). Hét társaság fellebbezést nyújtott be e határozattal szemben. A Niche 2005. február 9-én, a Krka 2007. január 11-én és a Lupin 2007. február 5-én visszalépett a felszólalási eljárástól. A 2009. május 6-i határozatával az ESZH műszaki fellebbezési tanácsa hatályon kívül helyezte az ESZH 2006. július 27-i határozatát, és megvonta a 947. sz. szabadalmat. Az e határozattal szemben a Servier által benyújtott felülvizsgálati kérelmet 2010. március 19-én elutasították.
- 13 A Niche emellett 2004. augusztus 11-én felszólalással élt az ESZH előtt a 948. sz. szabadalommal szemben, 2005. február 14-én azonban visszalépett az eljárástól.
- 14 A Teva 2005. április 13-án felszólalási eljárást indított a 873. sz. szabadalommal szemben. A felszólalási osztály elutasította e felszólalást azzal az indokkal, hogy a Teva e szabadalom tekintetében nem bizonyította a feltalálói tevékenység elégtelenségét. A Teva e határozattal szemben 2008. december 22-én fellebbezést nyújtott be, majd attól 2012. május 8-án elállt.

2. A nemzeti bíróságok előtti jogviták

- 15 A 947. sz. szabadalom érvényességét a generikus társaságok ezenfelül bizonyos tagállamok, többek között Hollandia és az Egyesült Királyság bíróságai előtt is vitatták.

a) A Servier és a Niche, illetve a Matrix közötti jogvita

- 16 2004. június 25-én a Servier szabadalombitorlási keresetet indított a Niche-sel szemben az Egyesült Királyságban a High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (patents court) (felsőbbíróság [Anglia és Wales], kancelláriai kollégium [szabadalmi bíróság], Egyesült Királyság) előtt a Niche 339., 340. és 341. sz. szabadalmaira hivatkozva, miután a Niche forgalombahozatali engedély iránti kérelmeket nyújtott be az Egyesült Királyságban a perindopril olyan generikus változata tekintetében, amelyet a Matrix Laboratories Ltd-vel (a továbbiakban: Matrix) 2001. március 26-án kötött megállapodás (a továbbiakban: Niche–Matrix megállapodás) alapján a Matrixszal folytatott partneri együttműködés keretében fejlesztettek ki. 2004. július 9-én a Niche értesítette a Servier-t a 947. sz. szabadalom megsemmisítése iránti viszontkeresetéről.
- 17 A High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (patents court) (felsőbbíróság [Anglia és Wales], kancelláriai kollégium [szabadalmi bíróság]) előtt az állítólagos bitorlás megalapozottságának tárgyában tartandó tárgyalást végül 2005. február 7-re és 8-ra tűzték ki, de az csak fél napig tartott a Servier és a Niche között 2005. február 8-án létrejött egyezség miatt, amellyel befejeződött az e két fél közötti peres eljárás.

- 18 A Niche folyamatosan tájékoztatta a Matrixot e peres eljárás alakulásáról, amelyben a Matrix részt is vett azzal, hogy a Niche nevében iratokat nyújtott be a High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (patents court) (felsőbbíróság [Anglia és Wales], kancelláriai kollégium [szabadalmi bíróság]) elé. A Servier emellett 2005. február 7-én hivatalos figyelmeztető levelet küldött a Matrixnak, amely levélben felróta neki a 339., 340. és 341. sz. szabadalom megsértését, és bitorlási kereset indítását helyezte kilátásba.
- 19 Egyébiránt 2004 őszén a Servier elkezdte fontolóra venni a Niche felvásárlását. A Servier e célból átvilágítást rendelt el, amelynek első szakasza 2005. január 10-én zárult le, amikor is a Servier a Niche-ben való részesedések felvásárlására irányuló, ajánlati kötöttségtől mentes, 15 és 45 millió font sterling (GBP) közötti összegű előzetes ajánlatot tett. Az átvilágítás második – 2005. január 21-én lefolytatott – szakaszát követően a Servier 2005. január 31-én szóban tájékoztatta a Niche-t arról, hogy a továbbiakban nem kívánja felvásárolni.

b) A Servier és az Ivax, illetve a Teva közötti jogviták

- 20 Az Egyesült Királyságban 2005. augusztus 9-én az Ivax a High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (patents court) (felsőbbíróság [Anglia és Wales], kancelláriai kollégium [szabadalmi bíróság]) előtt kérte a 947. sz. szabadalom megvonását. A Servier és az Ivax azonban 2005 októberében úgy döntött, hogy az ESZH előtti felszólalási eljárásban történő végleges határozathozatalig felfüggesztik az eljárást. A Servier ennek ellenében vállalta az Ivaxszal, annak hasznosításba vevőivel és ügyfeleivel szemben, hogy a felfüggesztés időtartama alatt az Egyesült Királyságban a 947. sz. szabadalom bitorlását megvalósító cselekmények miatt nem indít eljárást, nem követeli az elért gazdagodás visszatérítését vagy pénzügyi kártérítést, csupán észszerű díjazást, és nem kéri ideiglenes intézkedés meghozatalát vagy a termékek átadását. A Servier vállalta továbbá, hogy az ESZH előtti eljárás során körültekintően jár el, és az ESZH előtti eljárás befejeződése után nem kéri bitorlási kereset keretében ideiglenes intézkedés meghozatalát.
- 21 Hollandiában a Pharmachemie BV, a Teva leányvállalata 2007. augusztus 15-én a – Hollandiában érvényesített – 947. sz. szabadalom megvonása iránti, az újdonság és a feltalálói tevékenység hiányára, valamint a reprodukálhatóság hiányára alapított kérelmet terjesztett a Rechtbank Den Haag (hági bíróság, Hollandia) elé. A Rechtbank Den Haag (hági bíróság) 2008. június 11-én helyt adott e kérelemnek. A Servier 2008. október 7-én fellebbezett ezen ítélet ellen, ezt követően azonban nem terjesztett elő kifogásokat.

c) A Servier és a Krka közötti jogviták

- 22 2006. május 30-án a Servier Magyarországon ideiglenes intézkedés iránti kérelmet terjesztett elő, amelyben a 947. sz. szabadalom bitorlására hivatkozással kérte a perindopril egy, a Krka által forgalomba hozott generikus változata forgalmazásának megtiltását. Ezt a kérelmet 2006 szeptemberében elutasították.
- 23 Az Egyesült Királyságban a Servier 2006. július 28-án a 340. sz. szabadalommal kapcsolatos bitorlási keresetet indított a Krkával szemben a High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (patents court) (felsőbbíróság [Anglia és Wales], kancelláriai kollégium [szabadalmi bíróság]) előtt. Ezenkívül 2006. augusztus 2-án a Servier a 947. sz. szabadalommal kapcsolatos bitorlási keresetet indított a Krkával szemben, és kérte ideiglenes intézkedés meghozatalát. 2006. szeptember 1-jén a Krka a 947. sz. szabadalom megsemmisítése iránti viszontkeresetet, 2006. szeptember 8-án pedig a 340. sz. szabadalom megsemmisítése iránti viszontkeresetet terjesztett elő. 2006. október 3-án a High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (patents court) (felsőbbíróság [Anglia és Wales], kancelláriai kollégium [szabadalmi bíróság]) helyt adott a Servier ideiglenes intézkedés iránti kérelmének, és elutasította a 947. sz. szabadalom érvénytelenné nyilvánítására irányuló, a Krka által

2006. szeptember 1-jén előterjesztett, gyorsított eljárás iránti kérelmet (motion of summary judgment). 2006. december 1-jén a folyamatban levő eljárás a felek között létrejött egyezség nyomán megszűnt, és az ideiglenes intézkedést hatályon kívül helyezték.

d) A Servier és a Lupin közötti jogvita

- 24 2006. október 18-án a Lupin a High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (patents court) (felsőbíróság [Anglia és Wales], kancelláriai kollégium [szabadalmi bíróság]) előtt az – Egyesült Királyságban érvényesített – 947. sz. szabadalommal kapcsolatos érvénytelenségi keresetet, valamint annak megállapítására irányuló keresetet terjesztett elő, hogy a perindopril általa ezen országban forgalmazni kívánt generikus változata nem valósítja meg az említett szabadalom bitorlását.

e) A Servier és az Apotex közötti jogviták

- 25 Az Egyesült Királyságban a Servier 2006. augusztus 1-jén a 947. sz. szabadalom bitorlására hivatkozással bitorlási keresetet indított az Apotexszel szemben a High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (patents court) (felsőbíróság [Anglia és Wales], kancelláriai kollégium [szabadalmi bíróság]) előtt, tekintettel arra, hogy az Apotex 2006. július 28-án piacra vitte a perindopril egy generikus változatát. Az Apotex e szabadalom megsemmisítése iránti viszontkeresetet terjesztett elő. 2006. augusztus 8-án ideiglenes intézkedés meghozatalára került sor, amely megtiltotta az Apotexnek a perindopril behozatalát, értékesítésre kínálását és értékesítését. 2007. július 6-án a High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (patents court) (felsőbíróság [Anglia és Wales], kancelláriai kollégium [szabadalmi bíróság]) megállapította, hogy a 947. sz. szabadalom az újdonság és a feltalálói tevékenység 341. sz. szabadalomhoz képest fennálló hiánya miatt érvénytelen. Ennek következtében az ideiglenes intézkedést haladéktalanul hatályon kívül helyezték, és az Apotex folytathatta a perindopril e generikus változatának az Egyesült Királyság piacán történő értékesítését. 2008. május 9-én a Court of Appeal (England & Wales) (Civil division) (fellebbviteli bíróság [Anglia és Wales] [polgári kollégium]), Egyesült Királyság elutasította a Servier által a High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (patents court) (felsőbíróság [Anglia és Wales], kancelláriai kollégium [szabadalmi bíróság]) ítélete ellen benyújtott fellebbezést.
- 26 2008. október 9-én a High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (patents court) (felsőbíróság [Anglia és Wales], kancelláriai kollégium [szabadalmi bíróság]) 17,5 millió GBP összegű kártérítést ítél meg az Apotexnek az ideiglenes intézkedés alkalmazása alatt elszenvedett forgalomvesztés alapján. 2011. március 29-én a High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (patents court) (felsőbíróság [Anglia és Wales], kancelláriai kollégium [szabadalmi bíróság]) azonban felszólította az Apotexet, hogy az *ex turpi causa* elve alapján ezt az összeget térítse vissza a Servier-nek, mivel a perindopril molekulát 2018-ig érvényes kanadai szabadalom védte, és az Apotex Kanadában előállította és értékesítette a gyógyszert. A Court of Appeal (England & Wales) (Civil division) (fellebbviteli bíróság [Anglia és Wales] [polgári kollégium]) ugyanakkor 2012. május 3-i ítéletével hatályon kívül helyezte ezt a határozatot. 2014. október 29-én a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) elutasította a Servier által a Court of Appeal (England & Wales) (Civil division) (fellebbviteli bíróság [Anglia és Wales] [polgári kollégium]) ezen ítélete ellen benyújtott fellebbezést.
- 27 Hollandiában a Katwijk Farma BV, az Apotex egy leányvállalata 2007. november 13-án a – Hollandiában érvényesített – 947. sz. szabadalom megsemmisítése iránti kérelmet terjesztett elő a Rechtbank Den Haag (hági bíróság) előtt. A Servier 2007. december 7-én a Katwijk Farmával szemben ideiglenes intézkedés iránti kérelmet nyújtott be, amelyet a Rechtbank Den Haag (hági bíróság) 2008. január 30-án elutasított. Miután a Rechtbank Den Haag (hági bíróság) a Pharmachemie által előterjesztett kereset nyomán 2008. június 11-én Hollandia vonatkozásában megsemmisítette a 947. sz. szabadalmat, a Servier és a Katwijk Farma visszaléptek a folyamatban levő eljárásoktól.

D. A szabadalmi jogvitákban kötött egyezségekről

- 28 A Servier a generikus gyógyszerek piacán tevékeny több társasággal fennálló szabadalmi jogvitáit egyezség útján rendező számos megállapodást kötött. Az Apotexszel ugyanakkor nem kötött egyezséget.

1. A Servier által a Niche-sel és az Unichemmel, valamint a Matrixszal kötött megállapodások

- 29 2005. február 8-án a Servier két, egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodást kötött, az egyiket a Niche-sel és annak anyavállalatával, az Unichem Laboratories Ltd-vel (a továbbiakban: Unichem), a másikat pedig a Matrixszal. A Niche ugyanezen a napon licencia- és ellátási szerződést kötött a Biogarannal, a Laboratoires Servier 100%-os tulajdonában álló leányvállalattal.
- 30 A Servier által a Niche-sel és az Unichemmel kötött megállapodás (a továbbiakban: Niche megállapodás) minden olyan országra kiterjedt, ahol a 339., 340., 341. és 947. sz. szabadalom fennállt (3. cikk).
- 31 A Niche megállapodással a Niche és az Unichem vállalta, hogy tartózkodik olyan generikus perindopril előállításától, előállításától, birtoklásától, importálásától, a vele való ellátástól vagy az erre irányuló ajánlattételtől, valamint a vele történő rendelkezéstől, amelyet a Niche által kifejlesztett és a Servier által az – Egyesült Királyságban érvényesített – 339., 340. és 341. sz. szabadalom bitorlásának tekintett eljárással vagy ehhez alapvetően hasonló eljárással, vagy bármilyen más olyan eljárással állítottak elő, amely a 339., 340. és a 341. sz. szabadalom bitorlásával járhat (a továbbiakban: vitatott eljárás) e szabadalmak helyi lejáratáig (3. cikk). Ezzel szemben a Niche megállapodás kimondta, hogy az említett szabadalmak lejáratát követően szabadon forgalmazhatják a vitatott eljárással előállított perindopril, anélkül hogy ezzel szabadalombitorlást valósítanak meg (4. és 6. cikk). A Niche emellett a szabadalmak lejáratát követően köteles volt megszüntetni, felmondani vagy felfüggeszteni a már megkötött minden olyan szerződését, amely a vitatott eljárással előállított perindoprilra és e perindopril forgalombahozatali engedélye iránti kérelmekre vonatkozott (11. cikk). Egyébiránt a Niche és az Unichem vállalta, hogy nem nyújt be a vitatott eljárással előállított perindopril forgalombahozatali engedélye iránti kérelmet, és nem nyújt segítséget harmadik felek számára ilyen forgalombahozatali engedély megszerzéséhez (10. cikk). Végül tartózkodniuk kellett a 339., 340., 341., 947., 689. és a 948. sz. szabadalommal kapcsolatos érvénytelenségi vagy nemleges megállapítási eljárás indításától e szabadalmak lejáratáig, kivéve ha erre valamely szabadalombitorlási eljárás keretében előterjesztett védekezésben hivatkoznak (8. cikk). A Niche ezenfelül beleegyezett abba, hogy visszavonja a 947. és 948. sz. szabadalommal szemben az ESZH előtt emelt felszólalásait (7. cikk).
- 32 Mindezek ellenében a Servier vállalta, hogy egyrészt nem indít a 339., 340., 341. és a 947. sz. szabadalmakkal kapcsolatos bitorlási keresetet a Niche-sel vagy annak ügyfeleivel és az Unichemmel szemben a Niche megállapodás megkötése előtti állítólagos bitorlási cselekmények tekintetében (5. cikk), másrészt pedig két részletben 11,8 millió GBP összeget folyósít a Niche és az Unichem részére (13. cikk). Ez az összeg képezte az ellenértékét a Niche és az Unichem kötelezettségvállalásainak, valamint a „Niche és az Unichem abból fakadó jelentős költségeinek és esetleges felelősségének, hogy megszüntetik a [vitatott] eljárással előállított perindoprilra vonatkozó fejlesztési programjukat”.
- 33 Ezenfelül a Niche 2005. február 8-án licencia- és ellátási szerződést kötött a Biogarannal (a továbbiakban: Biogaran megállapodás) egyrészt három gyógyszerrel kapcsolatban a Niche birtokában lévő, a forgalombahozatali engedély megszerzéséhez szükséges valamennyi információ és adat átadásáról, másrészt a Niche egyik gyógyszerre vonatkozó francia forgalombahozatali engedélyének átadásáról. Ennek ellenértékéért a Biogaranak 2,5 millió GBP összeget kellett fizetnie a Niche számára, amely még a forgalombahozatali engedélyek Biogaran általi megszerzésének elmaradása esetén sem volt visszatérítendő. A Biogaranak ezenkívül a forgalombahozatali engedélyeinek megszerzését követően a Niche-től kellett megrendelnie a szóban forgó termékeket. Abban az esetben,

ha a megállapodás hatálybalépésétől számított 18 hónapos határidőn belül nem szerzik meg a forgalombahozatali engedélyeket, a megállapodásnak automatikusan meg kellett szünnie (14.4. cikk) anélkül, hogy bármelyik fél jogosult lenne a károk megtérítésére (14.5. cikk).

- 34 A Servier és a Matrix által kötött megállapodás (a továbbiakban: Matrix megállapodás) egy, az Európai Gazdasági Térségen (EGT) kívüli állam kivételével minden olyan országra kiterjedt, ahol fennállt a 339., 340., 341. és 947. sz. szabadalom (a Matrix megállapodás 1. szakasza (1) bekezdésének xiii. pontja).
- 35 A Matrix megállapodással a Matrix vállalta, hogy e szabadalmak helyi lejáratáig tartózkodik a vitatott eljárással előállított perindopril előállításától, előállítatásától, birtoklásától, importálásától, a vele való ellátástól vagy az erre irányuló ajánlattételtől, valamint a vele történő rendelkezéstől (1. és 2. cikk). Ezzel szemben a megállapodás kimondta, hogy a Matrix az említett szabadalmak lejáratát követően szabadon forgalmazhatja a vitatott eljárással előállított perindopril, anélkül hogy ezzel szabadalombitorlást valósítana meg (4. cikk). A Matrix emellett a szabadalmak lejáratát követően, azaz legkésőbb 2005. június 30-ig köteles volt megszüntetni, felmondani vagy felfüggeszteni a már megkötött minden olyan szerződését, amely a vitatott eljárással előállított perindoprilra és e perindopril forgalombahozatali engedélye iránti kérelmekre vonatkozott (7. és 8. cikk). Emellett vállalta, hogy nem nyújt be a vitatott eljárással előállított perindopril forgalombahozatali engedély iránti kérelmet, és nem nyújt segítséget harmadik felek számára ilyen forgalombahozatali engedély megszerzéséhez (6. cikk). Végül a Matrixnak tartózkodnia kellett a 339., 340., 341., 947., 689. és a 948. sz. szabadalommal kapcsolatos érvénytelenségi vagy nemleges megállapítási eljárás indításától e szabadalmak lejáratáig, kivéve ha erre valamely szabadalombitorlási eljárás keretében előterjesztett védekezésben hivatkozik (5. cikk).
- 36 Mindezek ellenében a Servier vállalta, hogy egyrészt nem indít a 339., 340., 341. és a 947. sz. szabadalmakkal kapcsolatos bitorlási keresetet a Matrixszal szemben a Matrix megállapodás megkötése előtti állítólagos bitorlási cselekmények tekintetében (3. cikk), másrészt pedig két részletben 11,8 millió GBP összeget folyósít a Matrix részére (9. cikk). Ez az összeg képezte az ellenértékét a Matrix kötelezettségvállalásainak, valamint a „Matrix abból fakadó jelentős költségeinek és esetleges felelősségének, hogy megszünteti a [vitatott] eljárással előállított perindoprilra vonatkozó fejlesztési programját”.

2. A Servier és a Teva közötti megállapodás

- 37 2006. június 13-án a Servier egyezség útján történő vitarendezésről és kizárólagos beszerzésről szóló megállapodást kötött a Tevával (a továbbiakban: Teva megállapodás). A Teva megállapodás tárgyát képező perindopril a perindopril-erbumin volt (1.12. cikk).
- 38 Az egyezség útján történő vitarendezésről szóló rendelkezések értelmében a Teva vállalta, hogy megsemmisít minden, a tulajdonában vagy ellenőrzése alatt álló és az Egyesült Királyságban történő értékesítésre szánt perindopril (2.2. cikk). A Tevának ezenkívül a Teva megállapodás megszüntetéséig vagy lejáratáig vagy e szabadalmak lejáratáig az Egyesült Királyságban tartózkodnia kellett olyan generikus perindopril előállításától, előállítatásától, birtoklásától, importálásától, a vele való ellátástól vagy az erre irányuló ajánlattételtől, valamint a vele történő rendelkezéstől, amelyet az általa kifejlesztett és a Servier által az – Egyesült Királyságban érvényesített – 947. és a 339–341. sz. szabadalom bitorlásának tekintett eljárással vagy az említett szabadalmak bitorlásával állítottak elő (2.3. cikk). Egyebekben a Teva vállalta, hogy a Teva megállapodás időtartama alatt az Egyesült Királyságban nem vitatja a fent említett szabadalmakat, azzal, hogy nem volt azonban tilos számára, hogy az ESZH előtt a vitatott szabadalmakkal szemben felszólalási eljárást indítson (2.4. cikk).
- 39 A Teva kötelezettségvállalásai ellenében a Servier vállalta, hogy a Tevával szemben lemond minden olyan követeléséről, amely a vitatott szabadalmaknak a Teva megállapodás hatálybalépését megelőzően az Egyesült Királyságban történő esetleges bitorlásán alapul (2.1. cikk).

- 40 A kizárólagos beszerzési kötelezettségre vonatkozó rendelkezések értelmében a Teva vállalta, hogy a Teva megállapodás időtartama alatt kizárólag a Servier-től szerzi be az Egyesült Királyságban való terjesztésre szánt generikus perindopril iránti szükségleteit (3.1 és 1.14. cikk). A Servier általi ellátás elmaradása esetén a Teva nem rendelkezett semmilyen jogorvoslati vagy felmondási joggal, azonban havi 500 000 GBP átalányösszegű kártérítés kifizetésére volt jogosult (1.8 és 3.8.3. cikk).
- 41 A Teva megállapodás általános rendelkezései értelmében e megállapodást három évre kötötték, és további kétéves időtartamra meghosszabbítható volt (8.1 és 8.2. cikk). Egyébiránt a Serviernek a Teva megállapodás aláírásakor „megfelelő számla” bemutatása ellenében 5 millió GBP összeget kellett átutálnia a Teva részére, „a Tevánál a jelen megállapodás megkötésére való felkészülés során felmerült költségekhez való hozzájárulásként, beleértve – korlátozás nélkül – az egyesült királyságbeli fennálló ellátási szerződéseinek felmondásához kapcsolódó költségeket” (10. cikk).
- 42 2007. február 23-án a Servier és a Teva a Teva megállapodás módosításáról állapodott meg (a továbbiakban: a Teva megállapodás módosítása), amelyben megerősítették a kizárólagos beszerzési kötelezettség tényleges végrehajtását azáltal, hogy meghatározták az időpontot, amelytől a Teva megkezdheti a Servier által szállított generikus perindopril terjesztését. A módosítás szerint ezt az időpontot vagy egyoldalúan a Servier határozza meg, vagy az a 947. sz. szabadalom megvonása vagy lejáratára időpontjának felel meg, vagy pedig annak az időpontnak, amikor az Apotex a Servier-vel fennálló jogvitájának rendezését követően megkezdte a generikus perindopril terjesztését az Egyesült Királyságban.

3. A Servier és a Krka közötti megállapodások

- 43 2006. október 27-én a Servier egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodást és licenciamegállapodást kötött a Krkával, amelyet egy 2006. november 2-én elfogadott módosítás egészített ki.
- 44 A Krkával kötött, egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás úgy rendelkezett, hogy a 947. sz. szabadalom az annak megfelelő nemzeti szabadalmakra is kiterjed (B. melléklet).
- 45 A Krka a vele kötött és a 947. vagy 340. sz. szabadalom lejáratáig vagy megvonásáig hatályban maradó, egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás értelmében vállalta, hogy az egész világon lemond a 947. sz. szabadalommal szembeni minden fennálló követeléséről, és az Egyesült Királyságban lemond a 340. sz. szabadalommal szembeni minden követeléséről, továbbá hogy a jövőben e két szabadalmat az egész világon sehol nem fogja vitatni (I. cikk ii. pont). Ezenfelül a Krka és leányvállalatai a Servier kifejezett engedélye nélkül nem voltak jogosultak arra, hogy a perindopril 947. sz. szabadalmat bitorló generikus változatát e szabadalom érvényességének ideje alatt azokban az országokban, ahol a szabadalom még érvényes volt, piacra vigyék vagy forgalmazzák (V. cikk). Hasonlóképpen, a Krka a Servier kifejezett engedélye nélkül nem szállíthatta harmadik félnek a perindopril 947. sz. szabadalmat bitorló generikus változatát (V. cikk (2) bekezdés). Mindezek ellenében a Servier köteles volt arra, hogy az egész világon mindenütt elálljon a Krkával szemben a 947. és 340. sz. szabadalom bitorlása alapján folyamatban levő eljárásoktól, az ideiglenes intézkedés iránti kérelmeit is beleértve (I. cikk i. pont).
- 46 A Krkával a 947. sz. szabadalom érvényességének megfelelő időtartamra kötött (5. cikk) licenciamegállapodás értelmében a Servier a 947. sz. szabadalomra vonatkozó „kizárólagos” és visszavonhatatlan licenciat adott a Krkának az erbumin alfa kristályos formáját tartalmazó saját termékeinek a Cseh Köztársaságban, Lettországban, Litvániában, Magyarországon, Lengyelországban, Szlovéniában és Szlovákiában (1. cikk) történő felhasználása, előállítás, értékesítése, értékesítésre kínálása, népszerűsítése és importálása céljából (2. cikk). Ennek ellenében a Krka az ezen területeken elért értékesítései nettó összege 3%-ának megfelelő díjat volt köteles fizetni a Servier részére (3. cikk).

A Servier jogosult volt arra, hogy ugyanezen államokban közvetlenül vagy közvetve (azaz leányvállalatai egyikének vagy országonként egy harmadik félnek a javára) hasznosítsa a 947. sz. szabadalmat (2. cikk).

- 47 2007. január 5-én a Servier ezenkívül átruházási és licenciamegállapodást kötött a Krkával.
- 48 Az átruházási és licenciamegállapodás értelmében a Krka átruházott a Servier-re két szabadalmi bejelentést, amelyek közül az egyik a perindopril szintézisére szolgáló eljárásra (WO 2005 113500), a másik pedig perindoprilkészítmények előállítására (WO 2005 094793) vonatkozott (1. cikk). Az e szabadalmi bejelentések által védett technológiát használták a Krka perindopriljának előállításához.
- 49 A Krka vállalta, hogy nem fogja vitatni a szóban forgó szabadalmi bejelentések alapján megadásra kerülő szabadalmak érvényességét (3. cikk).
- 50 Ezen átruházás ellenében a Servier minden egyes szóban forgó bejelentésért 15 millió euró összeget folyósított a Krkának (2. cikk).
- 51 A Servier emellett a bejelentésekre vagy az azokból eredő szabadalmakra vonatkozóan nem kizárólagos, visszavonhatatlan, nem átruházható és díjmentes, (a Krka leányvállalatai kivételével) allicenciába nem adható licenciat adott a Krkának e licencia időbeli, területi vagy a lehetséges felhasználások tekintetében való korlátozása nélkül (4. cikk).

4. A Servier és a Lupin közötti megállapodás

- 52 2007. január 30-án a Servier egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodást kötött a Lupinnal (a továbbiakban: Lupin megállapodás).
- 53 A két fél ily módon úgy döntött, hogy véget vet a perindopril tárgyában köztük fennálló jogvitáknak (1.1, 1.2 és 1.4. cikk).
- 54 A Lupin ezenfelül vállalta, hogy nem kísérli meg elérni, sem közvetlenül, sem közvetve, a 947. sz. szabadalom vagy a Servier-nek vagy leányvállalatainak – egy, az EGT-n kívüli állam kivételével – bármely országban a perindoprilt védő bármely szabadalma megvonását, érvénytelenítését vagy vitatását, valamint harmadik felet sem támogat ebben vagy bíz meg ezzel (1.3. cikk). A Lupinnak és leányvállalatainak ezenkívül minden országban – egy, az EGT-n kívüli állam kivételével – tartózkodniuk kellett minden olyan gyógyszer értékesítésétől vagy értékesítésre kínálásától, amely gyógyszerhatóanyagként „perindopril-erbumint [...] és annak bármely sóját” tartalmazza (1.6. cikk). A Lupin ugyanakkor jogosult volt arra, hogy a Servier által szállított termékeket forgalmazza, illetve hogy forgalmazza saját perindoprilját olyan országokban, ahol a perindopril Servier által engedélyezett generikus változata a piacon volt, vagy a Servier valamennyi vonatkozó szabadalmának lejáratára esetén, vagy olyan országokban, ahol harmadik fél a perindopril generikus változatát piacra vitte, és a Servier nem terjesztett elő az értékesítés megtiltására irányuló ideiglenes intézkedés iránti kérelmet (1.6 és 4.1. cikk).
- 55 A Servier és a Lupin egyébiránt a Lupin megállapodás keretében szellemi tulajdonjogok átruházásáról szóló megállapodást és licenciamegállapodást is kötött.
- 56 A Servier ugyanis megszerzett a Lupin által tett három, a perindoprilra vonatkozó eljárási szabadalmi bejelentést:
- a WO 2004/075889 (EP1603558 B1) bejelentést, amely a perindopril és sói új előállítási eljárására vonatkozott, 20 millió euróért;

- a W0 2006/097941 (EP1861367 A) bejelentést, amely a perindopril tisztításának új, javított eljárására vonatkozott, 10 millió euróért;
 - a W0 2005/037788 (EP1675827 A 1) bejelentést, amely a „kristályos [perindopril-]erbumin” új előállítási eljárására vonatkozott, 10 millió euróért.
- 57 A Servier továbbá nem kizárólagos, nem átruházható, allicenciába nem adható, ingyenes, végleges és visszavonhatatlan licenciát adott a Lupinnak e három szabadalmi bejelentésre a perindopril szóban forgó bejelentések hatálya alá tartozó országokban történő előállítása céljából (3.1. cikk).
- 58 A Lupin megállapodás végül előírányozta, hogy a felek négyhetes határidőn belül ellátási szerződést kötnek, ennek megkötésére azonban nem került sor.

E. Az elősegítő technológiák megszerzéséről

- 59 2001. szeptember 3-án a felperesek megállapodást kötöttek a Rolabo, SL-lel az ez utóbbi által 2001. július 24-én tett, a perindopril egy hatóanyagára vonatkozó szabadalmi bejelentés, valamint a perindopril hatóanyagára vonatkozó kémiai dokumentáció 10 millió amerikai dollár (USD) összegért történő értékesítéséről.
- 60 2004. november 9-én a felperesek megállapodást kötöttek az Azad Pharmaceutical Ingredients AG-vel (a továbbiakban: Azad) egy, az ez utóbbi által tett, a perindopril két új polimorf formájára, a delta és az epsilon formára vonatkozó szabadalmi bejelentés, valamint a kapcsolódó know-how 13 374 243 euró összegért történő, az egész világra kiterjedő átruházása tárgyában.
- 61 2007. október 15-én a felperesek egyetértési megállapodást kötöttek a Sandoz AG-vel, amelyben rögzítették, hogy a felperesek akár az 50 millió USD-t meghaladó összegért meg fogják szerezni a Sandoz által kifejlesztett perindopril-hatóanyaggyártási technológiát, amennyiben e technológia szabadalmaktól mentesnek és ipari szinten életképes versenyforrásnak bizonyul. A tárgyalások 2008 júliusáig folytak, azonban végül nem került sor megállapodás megkötésére.

F. Az ágazati vizsgálatról

- 62 2008. január 15-én az Európai Közösségek Bizottsága úgy határozott, hogy [az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikkben] meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.) 17. cikkének rendelkezései alapján vizsgálatot indít a gyógyszeripari ágazatban, hogy azonosítsa egyrészt az említett ágazatbeli – a piacra lépő új gyógyszerek számával mért – innováció terén mutatkozó lassulás okait, másrészt pedig bizonyos generikus gyógyszerek kései piacra lépésének okait.
- 63 A Bizottság 2008. november 28-án előzetes jelentést tett közzé a vizsgálatának eredményeiről, amelyet nyilvános konzultáció követett. A Bizottság 2009. július 8-án közleményt fogadott el, amelynek tárgya a gyógyszeripari ágazatra vonatkozó vizsgálati jelentésének összefoglalása volt. E közleményben a Bizottság többek között jelezte, hogy továbbra is nyomon kell követni az originális és a generikus társaságok közötti szabadalmi jogvitákban kötött egyezségeket annak érdekében, hogy jobban megértsék e megállapodások alkalmazását, valamint hogy azonosítsák azokat a megállapodásokat, amelyek az uniós fogyasztók kárára hátráltatják a generikus gyógyszerek piacra lépését, és a versenyszabályok megsértésének minősülhetnek. A Bizottság ezt követően hat, a szabadalmakkal kapcsolatos egyezségeket felügyeletéről szóló éves jelentést készített.

G. A közigazgatási eljárásról és a megtámadott határozatról

- 64 2008. november 24-én a Bizottság előre be nem jelentett helyszíni vizsgálatot végzett többek között a Servier helyiségeiben. A Bizottság 2009 januárjában több társasághoz, köztük a Servier-hez is tájékoztatás iránti kérelmet intézett. 2009. július 2-án a Bizottság eljárás megindításáról szóló határozatot fogadott el.
- 65 2009 augusztusában, majd 2009 decembere és 2012 májusa között a Bizottság ismét több alkalommal tájékoztatást kért a Servier-től. Miután a Servier megtagadta a 2011. február 7-i és április 11-i, a Biogaran megállapodásra vonatkozó tájékoztatáskérések bizonyos részeire való válaszadást, a Bizottság az 1/2003 rendelet 18. cikke (3) bekezdésének rendelkezésein alapuló határozatot fogadott el. A Servier 2011. november 7-én átadta a kért információkat.
- 66 2009 és 2012 között a Servier-t több egyeztető találkozóra is meghívták.
- 67 2012. július 27-én a Bizottság több társaságnak – köztük a Servier-nek – címzett kifogásközlést fogadott el, amelyre a Servier 2013. január 14-én válaszolt.
- 68 A Bizottság az érintett társaságok 2013. április 15-én, 16-án, 17-én és 18-án történő meghallgatását követően új egyeztető találkozókat szervezett, és újabb tájékoztatáskéréseket intézett a Servier-hez.
- 69 2013. december 18-án a Bizottság betekintést engedett a Servier számára a kifogásközlést követően szélesebb körben gyűjtött vagy feltárt bizonyítékokba, és megküldte a tényállást, amelyre a Servier 2014. január 31-én válaszolt. A meghallgatási tisztviselő 2014. július 7-én nyújtotta be a végleges jelentését.
- 70 2014. július 9-én a Bizottság az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk alkalmazására vonatkozó eljárásban (AT.39612 – „perindopril [Servier]” ügy) meghozta a C(2014) 4955 final határozatot (a továbbiakban: megtámadott határozat), amelyet 2014. július 11-én közöltek a felperesekkel.
- 71 A Bizottság megállapította, hogy a felperesek megsértették egyrészt az EUMSZ 101. cikket azzal, hogy a szabadalmi jogvitát fordított kifizetés ellenében egyezség útján rendező öt megállapodásban vettek részt (a megtámadott határozat 1–5. cikke), és másrészt az EUMSZ 102. cikket azzal, hogy technológia megszerzése, valamint ezen öt, egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás útján kizárásra irányuló stratégiát dolgoztak ki és valósítottak meg, amely a perindoprilkészítmények franciaországi, hollandiai, lengyelországi és egyesült királysági piacára, valamint a perindopril-hatóanyaggyártási technológia piacára terjedt ki (a megtámadott határozat 6. cikke).
- 72 A Bizottság az EUMSZ 101. cikkel kapcsolatos jogsértésekért a következő bírságokat szabta ki a felperesekkel szemben, összesen 289 727 200 euró összegben (a megtámadott határozat 7. cikkének (1)–(5) bekezdése):
- a Niche megállapodás alapján: 131 532 600 euró, a Biogarannal egyetemlegesen;
 - a Matrix megállapodás alapján: 79 121 700 euró;
 - a Teva megállapodás alapján: 4 309 000 euró;
 - a Krkával kötött megállapodások alapján: 37 661 800 euró;
 - a Lupin megállapodás alapján: 37 102 100 euró.
- 73 A Bizottság az EUMSZ 102. cikkel kapcsolatos jogsértésért 41 270 000 euró összegű bírságot szabott ki a felperesekkel szemben (a megtámadott határozat 7. cikkének (6) bekezdése).

II. Az eljárás és a felek kérelmei

- 74 A Törvényszék Hivatalához 2014. szeptember 21-én benyújtott keresetlevelükkel a felperesek előterjesztették a jelen keresetet.
- 75 A felperesek azt kérik, hogy a Törvényszék:
- semmisítse meg egészben vagy részben a megtámadott határozat 1–8. cikkét az őket érintő részében;
 - másodlagosan, törölje a velük szemben kiszabott bírságokat, vagy lényegesen csökkentse azok összegét;
 - ismerje el javukra a megtámadott határozatnak a Biogaran és e határozat egyéb címzettjei által benyújtott keresetek alapján való bármilyen – teljes vagy részleges – megsemmisítésének joghatásait;
 - a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.
- 76 A Bizottság azt kéri, hogy a Törvényszék:
- utasítsa el a keresetet;
 - a felpereseket kötelezze a költségek viselésére.
- 77 2015. február 2-án benyújtott beadványával a European Federation of Pharmaceutical Industries and Associations (EFPIA) (a továbbiakban: EFPIA vagy beavatkozó fél) azt kérte, hogy a felperesek kérelmeinek támogatása végett beavatkozhasson az eljárásba.
- 78 A felperesek és a Bizottság kérték a keresetlevélben, az ellenkérelemben, a válaszban, a viszonzásban, egyes pervezető intézkedésekre adott válaszban, az e válaszokkal kapcsolatos észrevételekben, valamint a felpereseknek a beavatkozási beadványra tett észrevételeiben szereplő bizonyos információk bizalmas kezelését az EFPIA-val szemben.
- 79 2015. október 14-i végzésével a Törvényszék második tanácsának elnöke engedélyezte, hogy az EFPIA a felperesek kérelmeinek támogatása végett beavatkozzon a jelen eljárásba. Mivel az EFPIA nem vitatta a bizalmas kezelés iránti kérelmeket, a Törvényszék nem határozott azok megalapozottságáról.
- 80 A beavatkozó fél azt kéri, hogy a Törvényszék:
- semmisítse meg a megtámadott határozatot a felpereseket érintő részében;
 - a Bizottságot kötelezze a beavatkozó fél költségeinek viselésére.
- 81 A Törvényszék eljárási szabályzata 89. cikke (3) bekezdésének a) és d) pontjában előírt pervezető intézkedések keretében a Törvényszék felkérte a Bizottságot, hogy írásban válaszoljon többek között a versenykorlátozó magatartásokkal és erőfölénnyel foglalkozó tanácsadó bizottsággal folytatott konzultációra, a bírság összegének kiszámítására, valamint a Krkával kötött megállapodásokat érintő, a megtámadott határozatban bizalmasan kezelt adatokra vonatkozó kérdésekre, valamint hogy nyújtson be ezekkel kapcsolatos dokumentumokat. A Bizottság a számára megállapított határidőn belül továbbította válaszát.
- 82 Mivel megváltozott a Törvényszék tanácsainak összetétele, az előadó bírót a kilencedik tanácshoz osztották be, következésképpen az ügyet e tanács elé utalták.

- 83 A kilencedik tanács javaslatára a Törvényszék az eljárási szabályzat 28. cikkét alkalmazva úgy határozott, hogy az ügyet kibővített ítélkező testület elé utalja.
- 84 Az előadó bíró javaslatára a Törvényszék úgy határozott, hogy megnyitja az eljárás szóbeli szakaszát, és az eljárási szabályzat 89. cikke (3) bekezdésének a) pontjában előírt pervezető intézkedések keretében írásbeli kérdéseket tett fel a feleknek, és felkérte őket, hogy azokra a tárgyaláson válaszoljanak.
- 85 2017. február 24-én a Törvényszék az eljárási szabályzat 89. cikke (3) bekezdésének e) pontja alapján a Törvényszék kibővített kilencedik tanácsának elnöke és az előadó bíró részvételével tartott informális ülésen való megjelenésre hívta meg a feleket annak érdekében, hogy áttekintsék a tárgyalás lefolytatásának módjait, valamint bizonyos adatok bizalmas kezelését. Erre az ülésre 2017. május 3-án került sor a Törvényszék előtt, a felperesek és a Bizottság részvételével.
- 86 A Törvényszék a felek szóbeli előadásait és az általa írásban és szóban feltett kérdésekre adott válaszait a 2017. június 6–9-i tárgyaláson hallgatta meg.

III. A jogkérdésről

A. Az elfogadhatóságról

1. A harmadik kereseti kérelem elfogadhatóságáról

a) A felek érvei

[omissis]

b) A Törvényszék álláspontja

- 89 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a kereset elfogadhatóságának feltételei eljárásgátló jellegűek, és azokat az uniós bíróság hivatalból vizsgálhatja, illetve azokat vizsgálni köteles (2002. március 21-i Joynson kontra Bizottság ítélet, T-231/99, EU:T:2002:84, 154. pont; 2005. december 14-i Honeywell kontra Bizottság ítélet, T-209/01, EU:T:2005:455, 53. pont). Következésképpen, még ha a Bizottság a beadványaiban nem is, csupán a tárgyaláson, a Törvényszék egy kérdésére válaszolva vitatta a felperesek harmadik kereseti kérelmének elfogadhatóságát, a Törvényszéknek hivatalból vizsgálnia kell annak elfogadhatóságát.
- 90 Az Európai Unió Bírósága alapokmánya 21. cikkének első bekezdése értelmében, amely ugyanezen alapokmány 53. cikkének első bekezdése alapján a Törvényszék előtti eljárásra is irányadó, valamint a Törvényszék 1991. május 2-i, a kereset megindításának időpontjában alkalmazandó eljárási szabályzata 44. cikke 1. §-ának c) és d) pontja szerint minden keresetlevélnek tartalmaznia kell a jogvita tárgyát, a kérelmeket és a felhozott jogalapok rövid ismertetését. E követelmény célja, hogy kellően egyértelmű és pontos tájékoztatást biztosítson ahhoz, hogy az alperes hatékonyan védekezhessen, valamint az uniós bíróság gyakorolhassa felülvizsgálati jogkörét, adott esetben bármely egyéb alátámasztó információ nélkül (1995. június 29-i ICI kontra Bizottság ítélet, T-37/91, EU:T:1995:119, 42. pont; 2000. február 24-i ADT Projekt kontra Bizottság ítélet, T-145/98, EU:T:2000:54, 66. pont; 2004. március 16-i Danske Busvognmænd kontra Bizottság ítélet, T-157/01, EU:T:2004:76, 45. pont). Ily módon, amint azt a Bizottság a tárgyaláson előadta, a keresetlevélnek egy összefüggő ügy keretében előterjesztett kereset alátámasztása érdekében hivatkozott jogalapokra és érvekre való általános utalása nem tesz eleget e követelménynek (2011. március 24-i Legris Industries kontra Bizottság ítélet, T-376/06, nem tették közzé, EU:T:2011:107, 32. pont).

- 91 Mindazonáltal meg kell állapítani, hogy az uniós bíróság megalapozottan ismerte el, hogy a keresetlevélben kifejezetten nem ismertetett jogalapokat a más ügyben felhozott jogalapokra való hivatkozásnál fogva érvényesen felhozottnak lehet tekinteni abban az esetben, ha a felperes olyan saját beadványaira hivatkozott, amelyeket egy másik ügyben nyújtott be (lásd: 2005. december 14-i Honeywell kontra Bizottság ítélet, T-209/01, EU:T:2005:455, 61. és 62. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Ezek az esetek azon helyzetekre terjedtek ki, amelyekben a felek azonosak voltak, csakúgy, mint az őket képviselő meghatalmazottak és ügyvédek. Ezzel szemben a Törvényszék véleménye szerint, ha a Törvényszék megengedné a keresetlevélben nem kifejezett módon ismertetett jogalapok elfogadhatóságát azzal az indokolással, hogy valamely harmadik személy a keresetlevélben hivatkozott másik ügyben azokat már felhozta, ez az Európai Unió Bírósága alapokmányának 21. cikkében és a Törvényszék 1991. május 2-i eljárási szabályzata 44. cikkének 1. §-ában foglalt feltétlenül érvényesítendő követelmények megkerülését tenné lehetővé (lásd ebben az értelemben: 2005. december 14-i Honeywell kontra Bizottság ítélet, T-209/01, EU:T:2005:455, 63. és 64. pont; 2012. szeptember 27-i Dura Vermeer Infra kontra Bizottság ítélet, T-352/06, nem tették közzé, EU:T:2012:483, 25. és 26. pont; 2012. szeptember 27-i Koninklijke BAM Groep kontra Bizottság ítélet, T-355/06, nem tették közzé, EU:T:2012:486, 26. és 27. pont; 2012. szeptember 27-i Heijmans kontra Bizottság ítélet, T-360/06, nem tették közzé, EU:T:2012:490, 25. és 26. pont). Végül emlékeztetni kell az 1991. május 2-i eljárási szabályzat 43. cikkének 1. §-ában lefektetett azon szabályra, miszerint minden egyes fél maga felel az általa benyújtott beadványok tartalmáért (lásd ebben az értelemben: 1995. június 29-i ICI kontra Bizottság ítélet, T-37/91, EU:T:1995:119, 46. pont; 2005. december 14-i Honeywell kontra Bizottság ítélet, T-209/01, EU:T:2005:455, 66. pont). Márpedig a jelen ügyben nem vitatott, hogy a felperesek egy harmadik felek által elért esetleges megsemmisítésre kívánnak hivatkozni, következésképpen nem áll fenn sem a felek, sem képviselőik azonossága.
- 92 Egyébiránt emlékeztetni kell arra, hogy a több vállalkozás tekintetében elfogadott versenyjogi határozatot, bár azt egyetlen határozat formájában fogalmazták meg és tették közzé, olyan egyedi határozatok csoportjának kell tekinteni, amelyek az egyes címzett vállalkozásokkal szemben megállapítják a terhükre rótt jogsértés(ek)e)t, és adott esetben bírságot szabnak ki velük szemben (lásd ebben az értelemben: 1999. szeptember 14-i Bizottság kontra AssiDomän Kraft Products és társai ítélet, C-310/97 P, EU:C:1999:407, 49. pont; 2002. október 15-i Limburgse Vinyl Maatschappij és társai kontra Bizottság ítélet, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P és C-254/99 P, EU:C:2002:582, 100. pont). A Bíróság megállapította, hogy ha egy határozat címzettje megsemmisítés iránti keresetet nyújt be, az uniós bíróság a határozatnak csupán olyan elemeiről ítélkezik, amelyek a címmel kapcsolatosak, a többi címmel kapcsolatos egyéb elemek viszont nem képezik részét az uniós bíróság által eldöntendő jogvita tárgyának (1999. szeptember 14-i Bizottság kontra AssiDomän Kraft Products és társai ítélet, C-310/97 P, EU:C:1999:407, 53. pont; 2011. március 29-i ArcelorMittal Luxembourg kontra Bizottság és Bizottság kontra ArcelorMittal Luxembourg és társai ítélet, C-201/09 P és C-216/09 P, EU:C:2011:190, 142. pont; 2013. július 11-i Team Relocations és társai kontra Bizottság ítélet, C-444/11 P, nem tették közzé, EU:C:2013:464, 66. pont). Következésképpen a Bíróság véleménye szerint a megsemmisítést kimondó ítélet indokolásának kötelező ereje főszabály szerint nem alkalmazandó olyan személyekre, akik nem vettek részt az eljárásban, és akikre nézve ennél fogva az ítélet nem mondhatott ki semmit (1999. szeptember 14-i Bizottság kontra AssiDomän Kraft Products és társai ítélet, C-310/97 P, EU:C:1999:407, 55. pont). Ily módon az egyedi határozat megsemmisítése *erga omnes* hatályú, és mindenkiel szemben kötelező, de az általános hatályú jogi aktus megsemmisítésétől eltérően nem mindenkinek kedvez (lásd: 2015. július 15-i Emesa-Trefilería és Industrias Galycas kontra Bizottság ítélet, T-406/10, EU:T:2015:499, 126. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 93 A Bíróság mindazonáltal a 2013. január 22-i Bizottság kontra Tomkins ítéletben (C-286/11 P, EU:C:2013:29, 43–49. pont) az ezen elv alóli kivételt vezetett be, mivel ezen ítéletben megállapította, hogy amennyiben az anyavállalat felelőssége kizárólag a leányvállalatának felelősségéből származik, továbbá az anyavállalat és leányvállalata egyidejűleg terjesztett elő olyan kereseteket, amelyeknek ugyanaz volt a tárgya, a Törvényszék nem határozott a kereseten túlterjedően, amikor figyelembe vette a leányvállalat által benyújtott kereset eredményét annak érdekében, hogy a szóban forgó időszakot

illetően az anyavállalat vonatkozásában megsemmisítse a vitatott határozatot, jöllehet az anyavállalat a jogsértés fennállását nem a leányvállalata által vitatott teljes időszak tekintetében vitatta. A Bíróság mindazonáltal ahhoz, hogy e megoldást az olyan anyavállalattal szemben kiszabott bírságra is alkalmazni lehessen, amelynek a felelőssége kizárólag a leányvállalata felelősségéből származik, szükségesnek tartotta bizonyos különleges körülmények fennállását, különösen hogy a két társaság által felhozott jogalapoknak „ugyanaz legyen a tárgya”, és hogy a felperes anyavállalat e körülményekre hivatkozzon (lásd ebben az értelemben: 2013. július 11-i Team Relocations kontra Bizottság ítélet, C-444/11 P, nem tették közzé, EU:C:2013:464, 66. pont).

- 94 A Bíróság ugyanakkor nem határozta meg az „ugyanazon tárgy” e fogalmát, és álláspontja változott a tekintetben, hogy a 2013. január 22-i Bizottság kontra Tomkins ítéletben (C-286/11 P, EU:C:2013:29) szóban forgóakhoz hasonló különleges körülmények közrendi jellegűek-e, és azokat a bíróságnak hivatalból kell-e figyelembe vennie. Így e megoldást legelőször is akkor alkalmazta, amikor a két társaság vitatta a jogsértés időtartamát, és a vitatott időszaknak legalább egy része azonos volt (2013. január 22-i Bizottság kontra Tomkins ítélet, C-286/11 P, EU:C:2013:29, 43. és 44. pont). Ugyanakkor helybenhagyta a Törvényszék egy olyan ítéletét is, amelyben a Törvényszék ily módon járt el, amikor a leányvállalat az együttműködésének engedékenység címén való nem megfelelő figyelembevétele alapján a vele szemben kiszabott bírság összegének csökkentésében részesült, megállapítva, hogy az adott ügyben az anyavállalat másodlagosan kérte a leányvállalatával és vele szemben egyetemlegesen kiszabott bírság összegének csökkentését, és bizonyos jogalapjainak „tárgya többek között e csökkentés megadásának igazolása volt” (2013. szeptember 26-i Alliance One International kontra Bizottság ítélet, C-679/11 P, nem tették közzé, EU:C:2013:606, 103–107. pont). Végül a 2015. szeptember 17-i Total kontra Bizottság ítéletben (C-597/13 P, EU:C:2015:613, 31–42. pont) a Bíróság hatályon kívül helyezte a Törvényszék egy ítéletét annyiban, amennyiben az az anyavállalatra vonatkozó ítéletben nem vette figyelembe a bírság összegének csökkentését, amelyet a leányvállalat részére egy ugyanazon a napon hozott másik ítéletben biztosított a Bizottság által a bírság összegének kiszámítása során a jogsértés időtartamának megfelelő szorzó meghatározásakor használt módszerre tekintettel. Az anyavállalat ugyanakkor nem hivatkozott ilyen jogalapra (vitatta ellenben a jogsértés időtartamát), és nem is kérte a Törvényszéktől, hogy részesülhessen a vele szemben kiszabott bírság összegének csökkentéséből, amennyiben a leányvállalata ilyen csökkentésben részesülne.
- 95 A jelen esetben a Servier leányvállalata, a Biogaran is keresetet indított (a mai napon hozott Biogaran kontra Bizottság ítélet alapjául szolgáló ügy [T-677/14]) a megtámadott határozat 1., 7. és 8. cikke ellen. Mindazonáltal, amint azt a Bizottság a tárgyaláson felidézte, a jelen ügy körülményei különböznek a 2013. január 22-i Bizottság kontra Tomkins ítélet (C-286/11 P, EU:C:2013:29) alapjául szolgáló ügyben és a későbbi ítélkezési gyakorlatban fennálló körülményektől, különösen mivel a felperesek felelőssége nem kizárólag a leányvállalatuk, a Biogaran felelősségéből származik (a megtámadott határozat (3006)–(3013) preambulumbekzdése). Ezenkívül mindenestre, mivel a mai napon hozott Biogaran kontra Bizottság ítélet alapjául szolgáló ügyben (T-677/14) a Biogaran által indított keresetet az említett ítélet elutasította, nem lehet helyt adni a felperesek arra irányuló kérelmének, hogy javukra ismerjék el a Biogaran javára kimondott megsemmisítés joghatásait.
- 96 A felperesek előadják továbbá, hogy azért kellene a javukra elismerni a megtámadott határozat egy másik címzettjének keresete nyomán kimondott esetleges megsemmisítés joghatásait, „hogy elkerüljék a jogi és ténybeli szempontból azonos helyzetek eltérő kezelését”. Mind az egyenlő bánásmód elve, mind a „következetesség általános követelménye” megköveteli e megközelítés alkalmazását.
- 97 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az egyenlő bánásmód elve az uniós jog általános jogelve, amelyet az Európai Unió Alapjogi Chartájának 20. és 21. cikke rögzít, és ez az elv megköveteli, hogy hasonló helyzeteket ne kezeljenek eltérő módon, és az eltérő helyzeteket ne kezeljék egyenlő módon, kivéve ha az ilyen bánásmód objektíven igazolható (lásd: 2010. szeptember 14-i Akzo Nobel Chemicals és Akcros Chemicals kontra Bizottság és társai ítélet, C-550/07 P, EU:C:2010:512, 54. és 55. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Márpedig a több vállalkozás tekintetében elfogadott versenyjogi határozatot, bár azt egyetlen határozat formájában fogalmazták meg és tették közzé, olyan

egyedi határozatok csoportjának kell tekinteni, amelyek az egyes címzett vállalkozásokkal szemben megállapítják a terhükre rótt jogsértés(ek)e)t, és adott esetben bírságot szabnak ki velük szemben (lásd a fenti 92. pontot). E vállalkozások tehát – kivételes esetektől eltekintve – *a priori* eltérő helyzetben vannak. Következésképpen az egyenlő bánásmód elve nem teszi lehetővé az uniós bíróság számára, hogy eltérjen a kérelmek elfogadhatóságára vonatkozó eljárási szabályoktól és egy versenyjogi határozat egyik címzettjét alkotó vállalkozás javára elismerje az említett határozat – kizárólag e határozat egy másik címzettje által felhozott jogalapok alapján kimondott – megsemmisítésének joghatásait.

- 98 Ezenkívül a Törvényszék azon kötelezettsége, hogy megindokolja az ítéleteit, nem terjedhet annak előírásáig, hogy az adott ügyben kialakított megoldást az általa elbírált valamely másik ügy megoldásához viszonyítva is igazolja, még akkor sem, ha e másik ügy ugyanarra a határozatra vonatkozik (lásd ebben az értelemben: 2013. július 11-i Team Relocations kontra Bizottság ítélet, C-444/11 P, nem tették közzé, EU:C:2013:464, 66. pont).
- 99 A fentiekből következik, hogy a felperesek harmadik kereseti kérelme, amely arra irányul, hogy javukra ismerjék el a megtámadott határozatnak a határozat egyéb címzettjei által felhozott jogalapok alapján történő esetleges megsemmisítésének joghatásait, elfogadhatatlan. Amennyiben e kereseti kérelem elfogadható lenne, azt egyébiránt el kellene utasítani mint megalapozatlant, mivel a felperesek – amint az a fenti 92–98. pontból kitűnik – saját érdekükben érvényesen nem hivatkozhatnak a megtámadott határozat más címzettjei javára elfogadott megoldásra.

2. A keresetlevél bizonyos mellékleteinek elfogadhatóságáról

a) A felek érvei

[omissis]

b) A Törvényszék álláspontja

- 102 A Bizottság elsődlegesen azt állítja, hogy a keresetlevél A2. és A3. melléklete a *iura novit curia* elve alapján nem elfogadható. A mellékletek ugyanis, amelyek csupán bizonyító és kiegészítő szerepet töltenek be, nem használhatók az uniós jogra vonatkozó kérdés előadására vagy kifejtésére, mivel arra vonatkozóan kizárólag a Törvényszék rendelkezik szakértelemmel. A Bizottság a 2011. július 5-i Edwin kontra OHIM ítéletre (C-263/09 P, EU:C:2011:452, 53. pont) és a 2013. március 20-i El Corte Inglés kontra OHIM – Chez Gerard (CLUB GOURMET) ítéletre (T-571/11, EU:T:2013:145, 35. pont) hivatkozik, amelyek szerint a *iura novit curia* elve csak az uniós jogra vonatkozik, a nemzeti jogra nem. Emlékeztetni kell arra, hogy ez az elv azt jelenti, hogy a jogszabály értelmének meghatározása kizárólag a bíróság, és nem a felek feladata. Az ítélkezési gyakorlat ezen elvet annak érdekében alkalmazta, hogy hangsúlyozza, a bíróság, amelynek csak a felek kérelmeiről kell döntenie – akiknek a feladata a jogvita kereteinek a meghatározása – nem kötheti magát kizárólag a felek által az állításaik alátámasztására felhozott érvekhez, mivel adott esetben arra kényszerülne, hogy határozatát téves jogi megállapításokra alapítsa (2004. szeptember 27-i UER kontra M6 és társai végzés, C-470/02 P, nem tették közzé, EU:C:2004:565, 69. pont; 2006. június 13-i Mancini kontra Bizottság végzés, C-172/05 P, EU:C:2006:393, 41. pont; 2010. szeptember 21-i Svédország és társai kontra API és Bizottság ítélet, C-514/07 P, C-528/07 P és C-532/07 P, EU:C:2010:541, 65. pont; 2010. július 8-i Bizottság kontra Putterie-De-Beukelaer ítélet, T-160/08 P, EU:T:2010:294, 65. pont). Hasonlóképpen, ezen elv szerint a jogszabály értelmének meghatározása nem tartozik olyan elv hatálya alá, miszerint a felek a jogvitáról szabadon rendelkezhetnek, tehát az uniós bíróság nem köteles a felekkel közölni az általa követni kívánt értelmezést annak érdekében, hogy lehetővé tegye számukra az e kérdésben való állásfoglalást (lásd: 2009. október 5-i Bizottság kontra Roodhuijzen ítélet, T-58/08 P, EU:T:2009:385, 36. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), a bíróságnak ugyanakkor eleget kell tennie azon

kötelezettségnek, hogy lehetővé tegye a felek számára, hogy mind az olyan tényállási elemekről, mind pedig az olyan jogi kérdésekről tudomást szerezhessenek és megvitathassák azokat, amelyek az eljárás kimenete szempontjából meghatározóak (2009. december 2-i Bizottság kontra Írország és társai ítélet, C-89/08 P, EU:C:2009:742, 56. pont). Ez az elv azonban jelentheti azt, hogy a keresetlevélnek az uniós jog értelmezésére vonatkozó mellékletei elfogadhatatlanok lennének.

- 103 Ezenkívül úgy tűnik, hogy a Bizottság által hivatkozott elfogadhatatlanságot az indokolja, hogy a szóban forgó két melléklet Sir F. Jacobs és F. Macken ügyvédként készített, a felperesek érdekét szolgáló véleményét tartalmazza, akikről azonban köztudott, hogy az Európai Unió Bíróságának korábbi tagjai, valamint az, hogy a felperesek e minőségre hivatkoznak is. Amikor a tárgyaláson a Bizottságnak feltették a kérdést, hogy e jogi vélemények elfogadhatóságának vitatása révén arra kíván-e hivatkozni, hogy a Bíróság e korábbi tagjai megsértették az Európai Unió Bírósága tagjainak etikai kódexe (HL 2007. C 223., 1. o.), különösen annak a – tagoknak a megbízatásuk megszűnését követő időszakra vonatkozó kötelezettségvállalásáról szóló – 6. cikke alapján őket terhelő kötelezettségeket, a Bizottság azt válaszolta, hogy ez nem áll szándékában. A Törvényszék ezt rögzítette a tárgyalásról készült jegyzőkönyvben.
- 104 A Bizottság másodlagosan arra hivatkozik, hogy az ítélkezési gyakorlat szerint a keresetlevélhez mellékletként csatolt jogi szakvélemény csak annyiban elfogadható, amennyiben alátámasztja és kiegészíti a keresetlevélben kötelezően feltüntetendő lényegi elemeket, feltéve hogy a mellékelt iratok releváns részeit a keresetlevélben azonosítják, és azokra hivatkoznak. Márpedig a jelen ügyben bizonyos jogalapok esetében a keresetlevél A2. és A3. mellékletében szereplő szöveg és érvelés tartalmazza a felperesek érvelésének lényegét, sőt az érvelés egészét.
- 105 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a fenti 90. pontban szereplő ítélkezési gyakorlat szerint az Európai Unió Bírósága alapokmányának 21. cikke és a Törvényszék 1991. május 2-i, a kereset megindításának időpontjában alkalmazandó eljárási szabályzata 44. cikke 1. §-ának c) pontja értelmében minden keresetlevélnek tartalmaznia kell a jogvita tárgyát és a felhozott jogalapok rövid ismertetését, továbbá a kereset elfogadhatóságához az szükséges, hogy azok a lényeges ténybeli és jogi körülmények, amelyeken a kereset alapul, legalább röviden, de összefüggően és érthetően kitűnjenek magából a keresetlevélnek a szövegéből.
- 106 Míg a keresetlevél szövegének egyes pontjait ugyan alátámaszthatják és kiegészíthetik a csatolt iratok meghatározott részeire történő hivatkozások, a más, akár a keresetlevélhez mellékelt iratokra való általános hivatkozás nem pótolhatja a jogi érvelés azon lényegi elemeinek hiányát, amelyeknek a fent említett rendelkezések szerint a keresetlevélben kell szerepelniük. Továbbá nem a Törvényszéknek kell a mellékletekben megkeresnie és azonosítania azokat a jogalapokat és érveket, amelyek meglátása szerint a kereset alapját képezhetik, mivel e mellékleteknek tisztán bizonyító és kiegészítő szerepük van (lásd: 2007. szeptember 17-i Microsoft kontra Bizottság ítélet, T-201/04, EU:T:2007:289, 94. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Következésképpen a jelen ügyben a Törvényszék a keresetlevél A2. és A3. mellékletét csak annyiban veheti figyelembe, amennyiben azok a keresetlevél szövegében a felperesek által kifejezetten hivatkozott jogalapokat vagy érveket támasztanak alá vagy egészítenek ki, és amennyiben a Törvényszék pontosan meg tudja határozni, hogy e mellékleteknek melyek azok az elemei, amelyek az említett jogalapokat vagy érveket alátámasztják vagy kiegészítik (2007. szeptember 17-i Microsoft kontra Bizottság ítélet, T-201/04, EU:T:2007:289, 99. pont).
- 107 Ami közelebről a keresetlevél A2. mellékletét illeti, meg kell állapítani, hogy – a Bizottság állításával ellentétben – a felperesek érvelésének lényege igenis a keresetlevél szövegében szerepel, és az e mellékletben kifejtett elemek csupán a keresetlevél szövegében szereplő jogalapok és érvek egyes pontjait támasztják alá és egészítik ki, és a Törvényszék számára ezek könnyen azonosíthatóak.
- 108 Így ami a keresetlevél 103. pontját illeti, a felperesek ott megállapították, hogy a megtámadott határozat elismeri, hogy a versenytársak közötti szabadalmi jogviták egyezség útján történő rendezése általában jogszerű célt követ, és hogy bizonyos tagállamok elősegítik az egyezségek igénybevételét. A keresetlevél

A2. mellékletének 24. pontjában, amelyre a keresetlevél 103. pontja hivatkozik, hasonlóképpen jelzik, hogy a jogviták egyezség útján történő rendezése fontos közérdeket jelent, hogy számos nemzeti jogrendszer ösztönzi, sőt előírja a bírósági eljárás megindítása előtt az egyezségekre törekvést, és hogy a megtámadott határozat, mivel a jogviták egyezség útján történő rendezéséhez való jog korlátozását jelenti, ellentétes e politikával, és azzal a hatással jár, hogy a felek és a bíróságok számára szükségtelen költségeket okoz. Mivel a felperesek ily módon a keresetlevél A2. mellékletének 24. pontjában a keresetlevél szövegében kifejezetten hivatkozott elemeket csupán alátámasztó és kiegészítő érveket adtak elő, ezek az érvek elfogadhatóak.

- 109 Ami a keresetlevél 29. és 818. pontját illeti, amelyek kapcsán a Bizottság előadja, hogy a felperesek csupán arra szorítkoztak, hogy Sir F. Jacobs véleményére hivatkozzanak, meg kell állapítani, hogy a felperesek a keresetlevél 816–822. pontjában részletesen kifejtették azon indokokat, amelyek alapján a Bizottság véleményük szerint nem szabhatott volna ki velük szemben bírságot a Bizottság által a képviselt álláspont újszerű és előre nem látható jellege miatt, és a keresetlevél A2. mellékletének 70. és 76. pontja e tekintetben nem tartalmaz új érveket vagy okfejtéseket.
- 110 Ami a keresetlevél 147. pontját illeti, ahol a felperesek jelzik, hogy az EUMSZ 101. cikk rendelkezéseivel ellentétes, egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodások azonosítására általuk javasolt megközelítés összeegyeztethető a Supreme Court of the United States (az Egyesült Államok legfelsőbb bírósága) által a 2013. június 17-i Federal Trade Commission kontra Actavis ítéletében (570 U. S. [2013], a továbbiakban: Actavis ítélet) képviselt állásponttal, meg kell állapítani, hogy e pont a 153. lábjegyzeten keresztül az A2. melléklet 32. és 33. pontjára hivatkozik. Márpedig e melléklet 32. pontjában a felperesek csupán alátámasztják ezt az érvet, e melléklet 33. pontjában pedig annak előadására szorítkoznak, hogy az Actavis ítélet hatálya nem korlátozható az uniós joghoz nem kapcsolódó nemzeti helyzetre, és a Supreme Court of the United States (az Egyesült Államok legfelsőbb bírósága) álláspontja e bíróság jóhírnevére és a versenyjoggal kapcsolatos nagy tapasztalatára tekintettel különös tiszteletet érdemel. Következésképpen ezek az érvek elfogadhatóak.
- 111 A keresetlevél A3. mellékletét illetően meg kell állapítani, hogy – a Bizottság által előadottaknak megfelelően – noha a felperesek a keresetlevél 11. pontjában azt állítják, hogy a Bizottság hozzáállása a szellemi tulajdonjogok szempontjából nem semleges, ugyanakkor csak hivatkoznak a keresetlevél A3. mellékletének 8., 15., 31., 34. és 41. pontjára, ahol F. Macken arra vonatkozó érveket fejt ki, hogy különbséget kell tenni a szellemi tulajdon különböző területei között, mivel a szabadalmakra vonatkozó monopólium annak ellentételezését jelenti, hogy egy találmányt a nyilvánosság előtt feltárnak, továbbá hogy a Bizottság a megtámadott határozatban tévesen használta a „kereskedelmi kizárólagosság” fogalmát, és tévesen értelmezte az ESZE-t. Következésképpen ezek az érvek nem elfogadhatóak, azon érv kivételével, amely szerint a szabadalmakra vonatkozó monopólium annak ellentételezését jelenti, hogy egy találmányt a nyilvánosság előtt feltárnak. A keresetlevél 67. pontjában ugyanis a felperesek utalnak arra, hogy a Bizottság „teljes mértékben figyelmen kívül hagyta a szabadalmak ezen alapvető vetületét, amelyet a találmányok terjesztése céljából történő közzétételük jelent”.
- 112 Hasonlóképpen, a keresetlevél 68. pontjában a felperesek előadják, hogy a Bizottság részrehajló módon idézte a Court of Appeal (England & Wales) (Civil division) (fellebbviteli bíróság [Anglia és Wales] [polgári kollégium]) bírójának a High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (patents court) (felsőbb bíróság [Anglia és Wales], kancelláriai kollégium [szabadalmi bíróság]) ítéletével szemben a Servier által benyújtott fellebbezést elutasító 2008. május 9-i ítéletben szereplő megállapításait, és azt róják a Bizottság terhére, hogy e tekintetben nem vette figyelembe S. professzor jelentését, amelyet a kifogásközlésre adott válaszukhoz mellékletként csatoltak. Ezenkívül a keresetlevél A3. mellékletének 113–117. pontjára hivatkoznak. Márpedig e pontokban F. Macken nem szorítkozik ezen érvek kiegészítésére vagy kifejtésére, hanem arra vonatkozó érveket fejt ki, hogy a Bizottság tévesen használta fel a bizonyítékokat, ami lehetővé tette számára, hogy azt a következtetést vonja le, hogy a 947. sz. szabadalom érvénytelen. F. Macken ily módon a felperes szabadalmi igazgatójának a megtámadott határozat (127) és (185) preambulumbekzdésében említett nyilatkozata, a Krka

jogtanácsosának e határozat (883) preambulumbekzdésében említett nyilatkozata és a Krka nyugat-európai értékesítési igazgatójának ugyanezen határozat (895) preambulumbekzdésében említett nyilatkozata tekintetében a Bizottság által elfogadott értelmezés megkérdőjelezésére irányuló érveket fejt ki. Következésképpen ezek az érvek nem elfogadhatóak.

- 113 A keresetlevél 76. pontját illetően azt is meg kell állapítani, hogy – amint azt a Bizottság hangsúlyozza –, noha a felperesek a keresetlevél 79. lábjegyzetében említették, hogy a felszólító levelek küldése jogszerű volt, ugyanakkor arra szorítkoztak, hogy a keresetlevél A3. mellékletének 58–67. pontjára hivatkozzanak azon indokok kifejtése érdekében, amelyek alapján e levelek jogszerűsége megállapítható. A keresetlevél A3. mellékletében erre vonatkozóan kifejtett érvek tehát nem elfogadhatóak.
- 114 A keresetlevél 103. pontjában a felperesek csupán megállapították, hogy a megtámadott határozat elismeri, hogy a versenytársak közötti szabadalmi jogviták egyezség útján történő rendezése általában jogszerű célt követ, és hogy bizonyos tagállamok elősegítik az egyezségek igénybevételét. Ezzel szemben a keresetlevél A3. mellékletének 50–54. pontja, amelyre a keresetlevél 103. pontja (a 113. lábjegyzet) hivatkozik, azt rója a Bizottság terhére, hogy nem értékelte kielégítő mértékben a világszerte alkalmazott egyezségkötési gyakorlatokat, amelyek ott részletesen bemutatásra kerülnek.
- 115 Ami a válasz 46. pontját illeti, a felperesek előadják, hogy az a gondolat, amely szerint előnyösebb lenne, ha minden jogvitában ítélet születne, „ellentétes a bírósági eljárásokra vonatkozó jelenlegi gondolkodással”, hivatkozva a keresetlevél A3. mellékletének 112. pontjára, ahol is jelzik, hogy a Bizottság megközelítése ellentétes a polgári és kereskedelmi ügyekben végzett közvetítés egyes szempontjairól szóló, 2008. május 21-i 2008/52/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL 2008. L 136., 3. o.). Mivel ezek az érvek nem csupán a keresetlevél szövegében kifejezetten hivatkozott elemeket támasztják alá vagy egészítik ki, ezért nem elfogadhatóak.
- 116 Végül a keresetlevél 262. pontjában a felperesek – a keresetlevél A3. mellékletének 90. pontjára hivatkozással – jelezték, hogy a Teva számára elsődleges jelentőséggel bírt, hogy az Egyesült Királyságban piacra lépő első generikus társaságok között legyen. Márpedig a Bizottság állításával ellentétben a keresetlevél A3. mellékletének e pontjában a felperesek csupán alátámasztották és kiegészítették ezt az állítást, megjelölve azon indokokat, amelyek miatt egy generikus társaság csak akkor érdekelt valamely piacra való belépésben, ha az elsőként piacra lépők között lehet. Következésképpen a keresetlevél A3. mellékletében erre vonatkozóan kifejtett érvek elfogadhatóak.

B. Az ügy érdeméről

1. A pártatlanság elvének és a megfelelő ügyintézéshez való jognak a megsértéséről

a) A felek érvei

[omissis]

b) A Törvényszék álláspontja

- 119 Előzetesen meg kell jegyezni, hogy a közigazgatási eljárások uniós jog által biztosított garanciái közé tartozik különösen az Alapjogi Charta 41. cikkében rögzített megfelelő ügyintézés elve, amelyhez a hatáskörrel rendelkező intézmény azon kötelezettsége kapcsolódik, hogy az adott ügy minden lényeges elemét gondosan és részrehajlás nélkül megvizsgálja (2003. szeptember 30-i Atlantic Container Line és társai kontra Bizottság ítélet, T-191/98 és T-212/98–T-214/98, EU:T:2003:245, 404. pont; 2012. szeptember 27-i Shell Petroleum és társai kontra Bizottság ítélet, T-343/06, EU:T:2012:478, 170. pont).

A pártatlanság e követelménye magában foglalja egyrészt a szubjektív pártatlanságot abban az értelemben, hogy az ügyben eljáró érintett intézmény egyik tagja sem mutathat elfogultságot vagy személyes előítéletet, másrészt pedig az objektív pártatlanságot abban az értelemben, hogy az intézménynek e tekintetben megfelelő biztosítékokat kell nyújtania az összes jogszerű kétely kizárására (lásd: 2013. július 11-i Ziegler kontra Bizottság ítélet, C-439/11 P, EU:C:2013:513, 155. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Emlékeztetni kell továbbá arra, hogy a Bizottság nem tekinthető az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, 1950. november 4-én Rómában aláírt egyezmény (a továbbiakban: EJEE) 6. cikke értelmében vett „bírósnak”, és ezért a Bizottság előtti kartelljogi közigazgatási eljárásban az Alapjogi Charta 41. cikke, nem pedig a 47. cikke alkalmazandó (lásd: 2013. július 11-i Ziegler kontra Bizottság ítélet, C-439/11 P, EU:C:2013:513, 154. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 120 A felperesek az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) két ítéletére hivatkoznak. A felperesek elsősorban az EJEB 2008. március 25-i Vitan kontra Románia ítéletére (CE:ECHR:2008:0325JUD 004208402) hivatkoznak, amely az EJEE 6. cikkének (2) bekezdésében foglalt ártatlanság vélelmére vonatkozik, és amelyben az EJEB megállapította e rendelkezés megsértését, mivel a felperes elleni büntetőeljárásért felelős ügyész egy sajtótájékoztatót azt állította, hogy a felperes befolyással üzérkedést követett el, noha a felperes bűnösségét még nem állapították meg a törvénynek megfelelően, és „nem árnyalta az általa elmondottakat, és arra sem fordított gondot, hogy azokat a felperes ellen folyamatban levő büntetőeljárás összefüggésében elhelyezze” (70. és 71. pont). E tekintetben fontos emlékeztetni arra, hogy az EJEB ítélkezési gyakorlata szerint az ártatlanság vélelmének sérelmét nem csupán bíró vagy bíróság, hanem más hatóság is okozhatja, továbbá hangsúlyozni kell annak fontosságát, hogy a közhatalom képviselői azelőtt, hogy az adott személyt elítélik, és a jogsértés elkövetésében való bűnösségét megállapítják, a nyilatkozattétel során megválogassák az általuk használt kifejezéseket, és hogy az EJEE 6. cikke (2) bekezdésének alkalmazása tekintetében a kérdéses nyilatkozatok valódi tartalma számít, és nem a szó szerinti megfogalmazásuk (lásd: EJEB, 2011. március 15., Begu kontra Románia, CE:ECHR:2011:0315JUD 002044802, 126. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Az EJEB mindazonáltal elismeri, hogy az EJEE 6. cikkének (2) bekezdése az EJEE véleménynyilvánítás szabadságát védő 10. cikkének az összefüggésében nem képezheti akadályát annak, hogy a hatóságok a nyilvánosságot tájékoztassák a folyamatban levő nyomozásról, de megkívánja, hogy a hatóságok ezt az ártatlanság vélelmének tiszteletben tartásához szükséges, lehető legnagyobb mértékű diszkréció és körültekintés mellett tegyék (EJEB, 1995. február 10., Allenet de Ribemont kontra Franciaország, CE:ECHR:1995:0210JUD 001517589, 38. pont).
- 121 A felperesek másodsorban az EJEB 1999. szeptember 16-i Buscemi kontra Olaszország ítéletére (CE:ECHR:1999:0916JUD 002956995) hivatkoznak, amelyben az EJEB megállapította az EJEE 6. cikke (1) bekezdésének, valamint a mindenkit megillető, ahhoz való jognak a megsértését, hogy ügyét független és pártatlan bíróság tisztességesen tárgyalja, mivel a bíróság elnöke nyilvánosan a felperes ügyének negatív értékelését sugalló kifejezéseket használt azelőtt, hogy a felperes ügyét elbírálni hivatott bírói szerv elnöki tisztségét betöltötte volna (68. és 69. pont). Ebben az ítéletben az EJEB egyébiránt emlékeztetett arra, hogy az igazságügyi hatóságoknak a róluk mint pártatlan bírásokról kialakult kép megőrzése érdekében a legnagyobb diszkréciót kell tanúsítaniuk azon ügyeket illetően, amelyeket tárgyalnak, és hogy e diszkréciónak arra kell készítenie őket, hogy ne vegyék igénybe a sajtót, még a provokációkra való válaszára sem (67. pont). Ugyanakkor emlékeztetni kell arra, hogy az uniós ítélkezési gyakorlatban a Bizottság nem tekinthető az EJEE 6. cikke értelmében vett „bírósnak” (lásd a fenti 119. pontot).
- 122 A felperesek ezenkívül a 2008. július 8-i Franchet és Byk kontra Bizottság ítéletre (T-48/05, EU:T:2008:257, 210–219. pont) hivatkoznak, amelyben a Törvényszék egy kártérítés iránti kereset keretében megállapította, hogy az Európai Csaláselleni Hivatal (OLAF) megsértette az ártatlanság vélelmének elvét, a megfelelő ügyintézés elvét, valamint titoktartási kötelezettségét azáltal, hogy

folyamatban levő vizsgálatokból származó érzékeny információknak a sajtóban való terjesztését provokálta, valamint jelezte, hogy a felperesek valószínűleg „a[z uniós] alapok kifosztására irányuló széles körű szövetkezést” hoztak létre (216. pont).

- 123 A Törvényszék egyébiránt már megfogalmazott pontosításokat a Bizottságot versenyjogi ügyekben terhelő, a pártatlanságra és a megfelelő ügyintézés elvének tiszteletben tartására vonatkozó kötelezettséget illetően. Így a 2002. március 20-i ABB Asea Brown Boveri kontra Bizottság ítéletben (T-31/99, EU:T:2002:77, 99–107. pont) a Törvényszék elutasított egy, a megfelelő ügyintézés elvének megsértésére alapított jogalapot egy olyan esetben, amikor a felperes Bizottság előtti meghallgatása során a megtámadott határozat meghozatalához vezető ügyért felelős bizottsági tisztviselő a felperes hírnevére vonatkozó becsmérlő megjegyzést tett, valamint egy sor elfogult kérdést tett fel olyan tényekre vonatkozóan, amelyeket a felperes már nem vitatott, továbbá ugyanez a tisztviselő egy, a Bizottság határozatának elfogadása előtt tartott, versenyjogi kérdésekkel foglalkozó konferencián való megnyilvánulása során a felperes tevékenységeit rossz fényben feltüntető idézetet használt. A Törvényszék ugyanis, noha elismerte, hogy e megjegyzések az ügyért felelős csoport tagja részéről kevésbé körültekintő magatartásról és nyelvhasználatról tesznek tanúbizonyságot, és emlékeztetett arra, hogy a konferencián tett megjegyzéseket követően a Bizottság Versenypolitikai Főigazgatóságának főigazgatója bocsánatot kért a felperestől, megállapította, hogy e megjegyzések nem alkalmasak arra, hogy kétségeket ébresszenek azon gondosság és pártatlanság mértékét illetően, amellyel a Bizottság a szóban forgó jogsértésre vonatkozó vizsgálatát folytatta, és hogy az ügyért felelős csoport egy tagjának sajnálatos magatartása önmagában nem befolyásolja a Bizottság tagjaiból álló testület által elfogadott határozat jogszerűségét.
- 124 Azt illetően, hogy a Bizottság a versenyszabályok megsértésének vizsgálatára és szankcionálására vonatkozó funkciót is betölti, a Bíróság megállapította, hogy ez önmagában nem sérti az EJEE-nek az EJEB által értelmezett 6. cikkét (lásd ebben az értelemben: 2013. július 18-i Schindler Holding és társai kontra Bizottság ítélet, C-501/11 P, EU:C:2013:522, 33. és 34. pont), és a Törvényszék véleménye szerint ez nem jelenti a pártatlanság követelményének megsértését (lásd ebben az értelemben: 2012. június 27-i Bolloré kontra Bizottság ítélet, T-372/10, EU:T:2012:325, 65–67. pont). A Bizottság szervezeti egységein belül a vizsgálati és a szankcionálási funkció elkülönítésének hiánya ugyanakkor különleges felelősséget jelent ezen intézmény tagjai, különösen a Bizottság versenypolitikáért felelős tagja számára, tudniillik arra vonatkozóan, hogy a vizsgálat és a jogsértési eljárások lefolytatása során óvakodjon az elfogultságtól, mivel hatáskörrel rendelkezik arra, hogy az említett eljárások végén szankciót rójon ki az érintett vállalkozásokra.
- 125 A Törvényszék egyébiránt megállapította, hogy a Bizottság azon állítása, hogy eltökélt szándéka, hogy a versenyellenes kartellek tagjai ne vonják ki magukat eljárási okokból az uniós jog szankciói alól, nem jelenti a pártatlanság elvének megsértését, hanem csupán egy egyértelmű akarat megerősítése, amely teljes összhangban van a Bizottságra bízott feladattal, mely a megállapított eljárási szabálytalanságok esetenkénti orvoslása annak érdekében, hogy az uniós versenyjog hatékonysága ne csökkenjen (2012. június 27-i Bolloré kontra Bizottság ítélet, T-372/10, EU:T:2012:325, 73. és 74. pont).
- 126 Ezenkívül emlékeztetni kell arra, hogy az uniós bíróság a Bizottság vagy annak valamely tisztviselője által a közigazgatási eljárás során történő nyilvános állásfoglalás miatt a tisztességes eljáráshoz való jognak vagy a megfelelő ügyintézés elvének megsértésére alapított jogalapot már utasított el annak alapján, hogy az ügy egyetlen irata alapján sem lehetett feltételezni, hogy a vitatott megnyilvánulások hiányában a megtámadott határozatot nem hozták volna meg, vagy az eltérő tartalmú lett volna (lásd ebben az értelemben: 1975. december 16-i Suiker Unie és társai kontra Bizottság ítélet, 40/73–48/73, 50/73, 54/73–56/73, 111/73, 113/73 és 114/73, EU:C:1975:174, 91. pont; 1994. július 7-i Dunlop Slazenger kontra Bizottság ítélet, T-43/92, EU:T:1994:79, 29. pont). Az ítélkezési gyakorlatnak megfelelően így a felperes feladata az, hogy legalább olyan valószínűsítő körülményeket adjon elő, amelyek az ilyen következtetést alátámasztják (2006. március 15-i BASF kontra Bizottság ítélet, T-15/02, EU:T:2006:74, 606. pont).

- 127 Emlékeztetni kell arra is, hogy a Bizottság működésére az EUMSZ 250. cikkből eredő kollegialitás elve irányadó, amely a Bizottság tagjai határozathozatalban való részvételének egyenlőségén alapul, ami különösen azt jelenti, hogy egyrészt a határozatokat közösen kell meghozni, és másrészt, hogy politikai téren a testület valamennyi tagja együttesen felelős valamennyi meghozott határozatért. Ez a helyzet különösen azon, kifejezetten határozatoknak minősített jogi aktusok esetében, amelyeket a Bizottság a vállalkozásokkal szemben a versenyszabályok betartása érdekében hoz, és amelyek célja e szabályok megsértésének megállapítása, e vállalkozásokkal szemben meghagyások kibocsátása és pénzügyi szankciók kiszabása. Egy határozat rendelkező része és indokolása oszthatatlan egységet alkot, és a kollegialitás elve alapján kizárólag a testület hatáskörébe tartozik, hogy az egyik elfogadásával egyúttal a másiktól is döntsön (2012. szeptember 27-i Heijmans Infrastructuur kontra Bizottság ítélet, T-359/06, nem tették közzé, EU:T:2012:489, 126. és 127. pont). A Törvényszék egyébiránt az állami támogatások terén megállapította, hogy a Bizottság versenypolitikáért felelős tagja által egy folyamatban levő eljárással kapcsolatban kifejezett vélemény, amennyiben az szigorúan személyes jellegű és visszafogottan került megfogalmazásra, csak a Bizottság e tagjának tudható be, és nem határozza meg előre a Bizottság tagjaiból álló testület által az eljárás végén elfogadott álláspontot (1999. július 8-i Vlaamse Televisie Maatschappij kontra Bizottság ítélet, T-266/97, EU:T:1999:144, 49. és 54. pont). Ezenkívül nem vélelmezhető, hogy a biztosok mérlegelési szabadságát a versenyügyekért felelős kollégájukkal szemben helytelenül értelmezett szolidaritás érzése befolyásolta volna (2006. március 15-i BASF kontra Bizottság ítélet, T-15/02, EU:T:2006:74, 610. pont).
- 128 Ami az objektív pártatlanságot illeti, amely azt jelenti, hogy az intézménynek megfelelő biztosítékokat kell nyújtania az összes jogszerű kétely kizárására, megjegyzendő, hogy a Bizottság, amint azt a tárgyaláson a Törvényszék kérdésére válaszolva pontosította, több belső dokumentumot fogadott el, amelyek előírják számára bizonyos szabályok betartását a nyilvános kommunikáció során. Így különösen a biztosok 2011-ben elfogadott magatartási kódexének (C(2011) 2904) 1.7. cikke úgy rendelkezik, hogy a kollegialitás elve értelmében a Bizottság tagjai nem tehetnek olyan megjegyzést, amely megkérdőjelezné a Bizottság döntését, valamint tartózkodnak a Bizottság ülésein elhangzott információk nyilvánosságra hozatalától. Ezenfelül a Bizottság eljárási szabályzatának módosításáról szóló, 2000. október 17-i 2000/633/EK, ESZAK, Euratom bizottsági határozat (HL 2000. L 267., 63. o.) „Az Európai Bizottság személyzetének társadalmi kapcsolatai során tanúsított helyes hivatali magatartására vonatkozó szabályzat” címet viselő mellékletének rendelkezései rögzítik, hogy a „minőségi szolgáltatás nyújtása megköveteli, hogy a Bizottság és személyzete udvarias, tárgyilagos és pártatlan legyen”, a melléklet tárgyilagosságról és pártatlanságról szóló 2. pontja pedig kimondja, hogy „[a] személyzet mindig tárgyilagosan és pártatlanul, a[z Unió] és a közjó érdekében jár el”, továbbá hogy „[a] Bizottság által meghatározott politika keretén belül függetlenül járnak el, és magatartásukat nem vezérelheti személyes vagy nemzeti érdek, illetve nem engedhetnek politikai nyomásnak”. Hasonlóképpen, a Versenypolitikai Főigazgatóság 2010. június 28-án elfogadott etikai és integritási kódexe a véleménynyilvánítás szabadságát illetően azt ajánlja a főigazgatóság alkalmazottainak, hogy kerüljék az olyan ügyek bármely megvitatását, amelyekre vonatkozóan a Bizottság nem fogadott el hivatalos álláspontot, a médiával való kapcsolatokat illetően pedig azt, hogy ne beszéljenek az olyan ügyekről, amelyek még vizsgálat tárgyát képezik, és amelyekre vonatkozóan a Bizottság nem fogadott el hivatalos álláspontot.
- 129 A felperesek előadják, hogy az ombudsman egy esetben már megállapította hivatali visszásság fennállását a Bizottság versenypolitikáért felelős ugyanazon tagja tekintetében, mint aki a megtámadott határozat elfogadásakor hivatalban volt, mivel e biztos – a jelen ügyhöz hasonlóan – nyilvánosan olyan kijelentéseket tett, amelyek arra engedtek következtetni, hogy már a vizsgálat lezárulta előtt következtetést vont le.
- 130 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a „hivatali visszásság” fennállásának ombudsman által történő megállapítása nem köti az uniós bíróságot, csupán jelzésül szolgálhat a megfelelő ügyintézés elvének az érintett intézmény által történt megsértését illetően. Az ombudsman előtti eljárás ugyanis, amelynek során az ombudsman nem rendelkezik kötelező erejű határozatok meghozatalára vonatkozó hatáskörrel, olyan, az uniós polgárok rendelkezésére álló, peren kívüli út, amely alternatívát jelent az

uniós bíróság előtt indított keresethez képest, különleges szempontoknak felel meg, és célja nem szükségszerűen azonos a bírósági eljárás céljával (2007. október 25-i Komninou és társai kontra Bizottság ítélet, C-167/06 P, nem tették közzé, EU:C:2007:633, 44. pont). Az uniós jog ombudsman által adott értelmezése *a fortiori* nem köti az uniós bíróságot.

- 131 A jelen ügyben a szubjektív pártatlanságot illetően, amely arra vonatkozik, hogy az ügyben eljáró érintett intézmény egyik tagja sem mutathat elfogultságot vagy személyes előítéletet, a felperesek azt róják a Bizottság versenypolitikáért egymást követően felelős két tagja, N. Kroes és J. Almunia terhére, hogy a közigazgatási eljárás tartama alatt három alkalommal nyilvánosan nyilatkoztak a felperesekre vonatkozó vizsgálat kimenetelével kapcsolatban. Amint azt a felperesek a tárgyaláson hangsúlyozták, a Bizottság e két tagja a megtámadott határozat elfogadásakor még hivatalban volt, részt vettek e határozat elfogadásában, és különböző időszakokban közvetlenül felelősek voltak az ügy vizsgálatáért. A megtámadott határozatot egyébiránt J. Almunia írta alá.
- 132 Elsősorban kitűnik az ügy irataiból, hogy a gyógyszeripari ágazatra vonatkozó vizsgálati jelentés következtetéseit bemutató sajtótájékoztatón N. Kroes jelezte, hogy „[a] jelentés sajnálatos módon megerősíti, hogy a gyógyszeripari ágazatban problémák vannak a versennyel kapcsolatban”, hogy „a vállalkozások gyakorlatai e tekintetben fontos tényezőt jelentenek”, és hogy „[a] jelentés megállapítja többek között, hogy az originális gyógyszerek gyártói megkísérelték aktívan késleltetni a generikus gyógyszerek belépését a piacokra” (a Versenypolitikai Főigazgatóság honlapján közzétett beszéd). A felperesek szerint N. Kroes hozzátette továbbá, hogy „[ö]sszességében ugyanis megállapítható, hogy valami romlott az ágazatban” (kivonat az *EU Observer* online folyóirat honlapjáról). A Bizottság a viszonzásban előadja, hogy e megjegyzésekről pusztán egy újságíró számolt be, és hogy a cikk alátámasztja, hogy a „romlott” kifejezés az ágazati vizsgálatra vonatkozott, és nem a felperesekre. Ugyanezen sajtótájékoztatón a Bizottság versenypolitikáért felelős ugyanezen tagja egy külön, „Versenyjogi ügyek és felügyelet” című szakaszban beszámolt a felperesekkel és bizonyos generikus társaságokkal szembeni eljárás megindításáról, pontosítva, hogy „[az] [EUM-]Szerződés korlátozó kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozó szabályainak ([EUMSZ 101.] cikk), valamint a piaci erőfölénnyel való visszaélésre vonatkozó szabályainak ([EUMSZ 102.] cikk) feltételezett megsértéséről van szó”, hogy „[e]zen ügy keretében vizsgálni fogják a Servier és bizonyos generikus társaságok között létrejött megállapodásokat”, valamint hogy „[e] megállapodások hatással voltak a perindoprillal, egy, a szívbetegségek és a magas vérnyomás elleni első vonalbeli gyógyszerrel versengő generikus gyógyszerek piacra lépésére”. A Bizottság versenypolitikáért felelős tagja tehát határozottan különbséget tett az ágazati vizsgálat eredményei és a felperesek elleni eljárás megindítására vonatkozó döntés között. Ez utóbbit illetően a Bizottság versenypolitikáért felelős tagja gondot fordított annak pontosítására, hogy a versenyszabályok lehetséges megsértésének eseteiről van szó. Pusztán az a körülmény, hogy a következő mondatban megemlítette, hogy a szóban forgó megállapodások hatással voltak a generikus gyógyszerek piacra lépésére, az előző mondatban felidézett kontextusra figyelemmel önmagában nem enged arra következtetni, hogy úgy tekintette, fennáll a versenyszabályok megsértése. A Bizottság versenypolitikáért felelős tagja ily módon e sajtótájékoztató során arra szorítkozott, hogy – az ártatlanság vélelmének tiszteletben tartása által megkövetelt diszkrécióval és körültekintéssel – tájékoztassa a nyilvánosságot egy folyamatban levő vizsgálatról.
- 133 Másodsorban, 2012. október 8-án, a Bizottság 2013–2014-re szóló versenypolitikai tevékenységi programjának az Európai Parlament előtt történő bemutatása érdekében tartott beszédben J. Almunia többek között megemlítette a vitatott megállapodásokra vonatkozó eljárást, jelezve, hogy „[a] gyógyszeripari ágazatban [...] a Servier-t a nyár előtt tájékoztatták [a Bizottság] kifogás[ai]ról”, hogy „attól tart, hogy e társaságok visszaéltek szabadalmaikkal az olcsóbb generikus gyógyszerek piacra lépésének akadályozása érdekében”, és hogy „azt reméli, hogy az – ideális esetben 2013-ban – elfogadásra kerülő határozatok azzal a hatással járnak majd, hogy megváltoztatják az ágazat bizonyos szereplőinek a jelenlegi gyakorlatát, amely sok kívánnivalót hagy maga után” (a Versenypolitikai Főigazgatóság honlapján közzétett beszéd). A Bizottság tagja azzal, hogy jelezte, a Bizottság kifogásközlést küldött a felpereseknek és más vállalkozásoknak a jelen ügyben, valamint egy további ügyben, és a határozatokat 2013-ban fogják elfogadni, ugyanakkor nem sértette meg az őt terhelő

pártatlanságra vonatkozó kötelezettséget, és arra szorított, hogy – az ártatlanság véelmének tiszteletben tartása által megkövetelt diszkrécióval és körültekintéssel – tájékoztassa a Parlamentet egy folyamatban levő vizsgálatról. Emlékeztetni kell ugyanis a kifogásközlés előzetes jellegére, e dokumentumnak az uniós rendeletekben meghatározott szerepére, amelynek lényege, hogy minden szükséges bizonyítékot a vállalkozások rendelkezésére kell bocsátani ahhoz, hogy ténylegesen érvényre juttathassák védekezésüket azelőtt, hogy a Bizottság végleges határozatot fogadna el (lásd: 2012. szeptember 27-i Koninklijke Wegenbouw Stevin kontra Bizottság ítélet, T-357/06, EU:T:2012:488, 43. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Jóllehet a Bizottság így – az 1/2003 rendelet 27. cikke (1) bekezdésének megfelelően – csak olyan kifogásokra alapozott végleges határozatot fogadhat el, amelyekkel kapcsolatban az érintett felek megtehették észrevételeiket, nem köteles azonban figyelembe venni a kifogásközlésben említett minden bizonyítékot, főleg ha ezek a bizonyítékok nem tűnnek elegendőnek. A kifogásközlés ezért természetéből adódóan ideiglenes, és azt a Bizottság a felek által válaszul előterjesztett észrevételek és más ténymegállapítások alapján később elvégzett értékelés során módosíthatja (2008. július 10-i Bertelsmann és Sony Corporation of America kontra Impala ítélet, C-413/06 P, EU:C:2008:392, 63. pont). Ráadásul a kifogásközlést követően, amellyel a Bizottság első elemzése alapján úgy véli, hogy jogsértést követtek el, a Bizottság versenypolitikáért felelős tagja diszkréciós kötelezettségének már nem kell feltétlenül ilyen kiterjedtnek lennie, és ez utóbbi – a szükséges körültekintéssel, mivel előzetes értékelésről van szó – nyilvános nyilatkozatokban beszámolhat arról, hogy az eljárás e szakaszában mit rónak a vállalkozás terhére.

134 Végül harmadsorban, az ügy irataiból kitűnik, hogy 2013. április 12-én J. Almunia Washingtonban, az amerikai ügyvédi kamara előtti beszédében jelezte, hogy „a Bizottság [...] az elkövetkező hónapokban fog határozni a gyógyszeripari társaságok közötti, az olcsóbb generikus gyógyszerek piacra lépésének késleltetésére irányuló megállapodások jogszerűségéről”, és hogy „az ágazati vizsgálat eredményei a [...] és a Servier ügyre vonatkozó határozatokban fognak megnyilvánulni” (kivonat az MLex internetes oldalról). Hangsúlyozni kell, hogy e cikk a Bizottság tagja által elmondottakról csupán közvetetten számol be. Ezenfelül, feltéve hogy a Bizottság versenypolitikáért felelős tagja ténylegesen elmondta a fentieket, azok csak úgy értelmezhetők, hogy azt jelentik, fennáll a lehetősége, hogy a szóban forgó ügyben határozatot fognak elfogadni (lásd ebben az értelemben analógia útján: 1999. július 8-i Vlaamse Televisie Maatschappij kontra Bizottság ítélet, T-266/97, EU:T:1999:144, 53. pont). Ennélfogva a Bizottság versenypolitikáért felelős tagja arra szorított, hogy – az ártatlanság véelmének tiszteletben tartása által megkövetelt diszkrécióval és körültekintéssel – tájékoztassa a nyilvánosságot egy folyamatban levő vizsgálatról. Mindenesetre fontos emlékeztetni arra, hogy e megjegyzések csupán a Bizottság versenypolitikáért felelős tagja által egy folyamatban levő eljárással kapcsolatban kifejezett véleménynek minősültek, csak a Bizottság e tagjának tudhatók be, és nem határozták meg előre a Bizottság tagjaiból álló testület által az eljárás végén elfogadott álláspontot (lásd a fenti 127. pontot).

135 Következésképpen nem kell vizsgálni a felperesek azon érvét, amely szerint a megtámadott határozat a Bizottság tagjainak e nyilatkozatai hiányában eltérő lett volna.

136 E jogalap alátámasztására a felperesek ezenkívül azt róják a Bizottság versenypolitikáért felelős tagja és kabinetje terhére, hogy a meghallgatás nagy részén nem voltak jelen. A felperesek által a tárgyaláson hangsúlyozott azon körülmény mindazonáltal, hogy J. Almunia nem vett részt a felperesek Bizottság előtti meghallgatásán, és őt kabinetje egy tagja képviselte, nem alkalmas annak bizonyítására, hogy a szankciót megállapító határozatot lényegében már maga e meghallgatás előtt elfogadták volna. Ráadásul egyetlen rendelkezés sem írja elő, hogy kötelező lenne a Bizottság tagjának vagy kabinetje valamely tagjának a meghallgatáson való részvétele. Márpedig az uniós bíróság szerint a megfelelő ügyintézés elve alapján nem alakítható át kötelezettséggé az, amit a jogalkotó nem tekintett annak (lásd ebben az értelemben: 2012. szeptember 27-i Koninklijke Wegenbouw Stevin kontra Bizottság ítélet, T-357/06, EU:T:2012:488, 242. pont).

- 137 A felperesek egyébiránt azt róják a Bizottság terhére, hogy megsértette az alkalmazandó bizonyítási szabályokat és követelményeket, és a megtámadott határozat több preambulumbekzdésére hivatkoznak, amelyeket a keresetlevelük más jogalapjai (a tények elferdítése, a cél általi jogsértésnek minősítéshez alkalmazandó jogi kritériumra vonatkozó hiba, a potenciális verseny fogalmának túlzottan kiterjesztő értelmezése stb.) keretében is kifogásolnak. Válaszukban a felperesek azt állítják, hogy e példák célja a vizsgálatra jellemző elfogultság bizonyítása. A felperesek ezen érvelése ugyanakkor – a Bizottság által előadottaknak megfelelően – elválaszthatatlanul összefügg azzal a kérdéssel, hogy a megtámadott határozatban szereplő ténymegállapításokat megfelelően alátámasztják-e az intézmény által bemutatott bizonyítékok, és hogy a Bizottság elemzésében tévesen alkalmazta-e a jogot (lásd ebben az értelemben: 1991. október 24-i Atochem kontra Bizottság ítélet, T-3/89, EU:T:1991:58, 39. pont). Ezeket az érveket a Törvényszék következtetésképpen később, az ügy érdemére vonatkozó jogalapok keretében vizsgálja. Mindenesetre meg kell jegyezni, hogy ezek az érvek pusztán állításokat tartalmaznak, és nem alkalmasak annak alátámasztására, hogy a Bizottságnak ténylegesen előítéletei lettek volna a közigazgatási eljárás kimenetelét illetően, vagy hogy részrehajlóan folytatta volna le a vizsgálatot (lásd ebben az értelemben: 2000. július 6-i Volkswagen kontra Bizottság ítélet, T-62/98, EU:T:2000:180, 272. pont).
- 138 A felperesek végül előadják, hogy az ügynek a Versenypolitikai Főigazgatóság belső testülete általi felülvizsgálatának hiánya mutatja a megtámadott határozat részrehajló jellegét, és az ártatlanság vélelme elvének és az Alapjogi Charta 41. cikkének megsértése miatt indokolja a megtámadott határozat megsemmisítését. Ugyanakkor meg kell állapítani, hogy sem szabályozási rendelkezések, sem a Bizottság belső szabályai nem írják elő, hogy a Bizottságnak valamennyi ügy esetében belső testület általi felülvizsgálatot kell szerveznie, és emlékeztetni kell arra, hogy a megfelelő ügyintézés elve alapján nem alakítható át kötelezettséggé az, amit a jogalkotó nem tekintett annak (lásd a fenti 136. pontot). Kétségtelen, hogy a Versenypolitikai Főigazgatóságnál 2004-ben szakmai ellenőrzési rendszert alakítottak ki. A Bizottság által 2011 szeptemberében közzétett, „Az EUMSZ 101. cikk és az EUMSZ 102. cikk alkalmazására vonatkozó eljárás: főbb szereplők, valamint fékek és ellensúlyok” című dokumentumból mindazonáltal kitűnik, hogy a Versenypolitikai Főigazgatóság főigazgatója a Bizottság versenypolitikáért felelős tagjával egyetértésben dönt arról, hogy mely ügyek esetében szervezik meg e belső testületet, az e testület felállításáról és az annak összetételéről szóló döntést nem hozzák nyilvánosságra, és hogy egy ügynek a szakmai vizsgálata semmilyen módon sem jár az eljárás tárgyát képező felek vagy bármely más harmadik fél bevonásával. Nem követelmény tehát, hogy a Versenypolitikai Főigazgatóság minden ügyben ilyen felülvizsgálatot szervezzen, így nem lehet a Bizottság terhére róni, hogy a jelen ügyben nem szervezett ilyen felülvizsgálatot.
- 139 E jogalapot tehát el kell utasítani.

2. A versenykorlátozó magatartásokkal és erőfölénnyel foglalkozó tanácsadó bizottsággal folytatott tényleges konzultáció hiányáról

a) A felek érvei

[omissis]

b) A Törvényszék álláspontja

- 142 Az 1/2003 rendelet 14. cikke, amely az egyrésről a Bizottság, és másrésről a tagállami versenyhatóságok és bíróságok közötti együttműködésről szóló IV. fejezetben található, (1) bekezdésében úgy rendelkezik, hogy „[a] Bizottság a[z] ezen rendelet] 7., 8., 9., 10., 23. cikk[e], illetve a 24. cikk[ének] (2) bekezdése és a 29. cikk[ének] (1) bekezdése alapján hozott bármely határozat előtt egyeztet a versenykorlátozó magatartásokkal és erőfölénnyel foglalkozó tanácsadó bizottsággal”. Az 1/2003 rendelet 14. cikkének (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy „[a]z egyes ügyek

megvitatása céljából a tanácsadó bizottság a tagállamok versenyhatóságainak képviselőiből áll”. Az 1/2003 rendelet 14. cikkének (3) bekezdése pontosítja, hogy a tanácsadó bizottság írásos véleményt ad a Bizottság előzetes határozattervezetéről, ugyanezen rendelet 14. cikkének (5) bekezdése pedig rögzíti, hogy „[a] Bizottság a legteljesebb mértékben figyelembe veszi a tanácsadó bizottság által adott véleményt”, és „tájékoztatja a tanácsadó bizottságot arról, hogyan vette figyelembe véleményét”. Ezenfelül „[e]gy vagy több tag kérelmére a véleményben rögzített álláspontot meg kell indokolni” (az 1/2003 rendelet 14. cikkének (3) bekezdése). A versenyhatóságok hálózatán belüli együttműködésről szóló bizottsági közlemény (HL 2004. C 101., 43. o.; a továbbiakban: a versenyhatóságok hálózatán belüli együttműködésről szóló közlemény) 58. pontja ezenkívül úgy rendelkezik, hogy „[a] tanácsadó bizottság az a fórum, ahol a különböző versenyhatóságok szakértői megvitatják az egyes ügyeket és a[z uniós] versenyjog általános kérdéseit”.

- 143 Eljárási szinten az 1/2003 rendelet 14. cikkének (3) bekezdése előírja, hogy a tanácsadó bizottsággal való konzultációra „a Bizottság által összehívott és levezetett ülésen kerül sor, amelyet legalább 14 nappal azt követően kell megtartani, hogy az összehívásról szóló értesítést az ügy összefoglalójával, a legfontosabb dokumentumok megjelölésével és az előzetes határozattervezettel együtt megküldték”. Mindazonáltal „[a]mennyiben a Bizottság olyan értesítést küld az ülés összehívásáról, amely a fent meghatározottnál rövidebb határidőt biztosít, az ülés a tervezett időpontban megtartható, ha a tagállamok nem tiltakoznak ez ellen”. A versenyhatóságok hálózatán belüli együttműködésről szóló közlemény 66. pontja hasonlóképpen pontosítja, hogy „[a] tanácsi rendelet lehetővé teszi, hogy a tagállamok megállapodása alapján rövidebb legyen az összehívásról szóló értesítés elküldése és az ülés megtartása között eltelt idő”. Az 1/2003 rendelet 14. cikkének (3) bekezdése ezenkívül rögzíti, hogy a tanácsadó bizottság „akkor is adhat véleményt, ha néhány tagja hiányzik, és nincs képviselve”. Végül az 1/2003 rendelet 14. cikkének (4) bekezdése úgy rendelkezik, hogy „[a] konzultációra írásbeli eljárás keretében is sor kerülhet”, „[h]a azonban bármelyik tagállam ezt kéri, a Bizottság összehívja az ülést”. E rendelkezés szerint „[í]rásbeli eljárás esetén a Bizottság legalább 14 napos határidőt határoz meg, hogy a tagállamok megtegyék észrevételeiket, amelyeket továbbítanak az összes többi tagállamnak”.
- 144 A Bizottság által 2015. november 6-én pervezető intézkedés nyomán benyújtott, „A tanácsadó bizottság munkamódszereire vonatkozó rendelkezések” című 2008. december 19-i dokumentum pontosítja a tanácsadó bizottsággal folytatott konzultációt megelőző különböző szakaszokat, így különösen azon szakaszokat, amelyek lehetővé teszik a nemzeti versenyhatóságok számára, hogy az ügy vizsgálata során megismerjék az ügy iratait.
- 145 E tekintetben elsősorban emlékeztetni kell arra, hogy az 1/2003 rendelet 11. cikke (2) bekezdésének rendelkezései értelmében „[a] Bizottság átadja a tagállamok versenyhatóságainak az általa a[z említett rendelet] 7., 8., 9. és 10. cikk[ének], valamint a 29. cikk[e] (1) bekezdésének alkalmazása céljából összegyűjtött legfontosabb dokumentumok másolatait”, és hogy „[a] tagállam versenyhatóságának kérelmére a Bizottság az ügy értékeléséhez szükséges egyéb meglévő dokumentumok másolatát is biztosítja a számára”. Az 1/2003 rendelet 11. cikkének (6) bekezdése továbbá előírja, hogy „[h]a a Bizottság a III. fejezet alapján hozott határozat elfogadására irányuló eljárást kezdeményez [helyesen: indít], a tagállamok versenyhatóságainak megszűnik az a jogköre [helyesen: hatásköre], hogy a[z EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikket] alkalmazzák”, és hogy „[a]mennyiben az egyik tagállam versenyhatósága már eljár az ügyben, úgy a Bizottság csak a nemzeti versenyhatósággal történt konzultációt követően indíthat eljárást”. E rendelkezések alkalmazásában a Bizottság az érintett vállalkozással való közlést, illetve a dokumentum kézhezvételét követően haladéktalanul továbbítja a nemzeti versenyhatóságoknak az eljárást megindító eredeti határozatot, az említett vállalkozáshoz intézett kifogásközlést, a vállalkozás által e dokumentumra adott választ, valamint az ügy egyéb legfontosabb dokumentumait (lásd a tanácsadó bizottság munkamódszereire vonatkozó rendelkezések 6. és 7. pontját).
- 146 Másodsorban, a tanácsadó bizottság munkamódszereire vonatkozó rendelkezések 33–36. pontja előírja, hogy minden olyan ügyben, amelyben a Bizottság kifogásközlést intéz egy vállalkozáshoz, a kifogásközlés érintett feleknek történő elküldésétől számított 45 napos határidőn belül a Bizottság – az

Európai Unió Tanácsa soros elnökségének megfelelő rotációs rend alapján – az egyik nemzeti versenyhatóságot kijelöli az ügy előadójává (a továbbiakban: előadó nemzeti versenyhatóság), kivéve ha az objektivitás érdekében más nemzeti versenyhatóságot kell választani, ez esetben a Bizottság az első nemzeti versenyhatóság hozzájárulásával a soros elnökség szerinti e listán szereplő következő hatóságot választhatja (28., 33. és 34. pont). Az előadó nemzeti versenyhatóság, amelynek feladata, hogy hozzájáruljon az ügy más nemzeti versenyhatóságok általi megértéséhez, és tájékoztassa őket az ügy vizsgálatának főbb szakaszairól, ennek érdekében a Bizottsággal szoros együttműködésben végzi tevékenységét (40. és 42. pont). A tanácsadó bizottság munkamódszereire vonatkozó rendelkezések azt is javasolják az előadó nemzeti versenyhatóságnak, hogy a tanácsadó bizottság ülése előtt legalább öt nappal küldje körbe az ügy főbb kérdéseinek felsorolását (a 44. pont i. alpontja), és hogy a tanácsadó bizottság ülésének elején mutassa be az ügyet és annak tétjét (a 44. pont ii. alpontja).

- 147 Harmadsorban, a Bizottság által az [EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk] alapján folytatott eljárásokról szóló, 2004. április 7-i 773/2004/EK bizottsági rendelet (HL 2004. L 123., 18. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 3. kötet, 81. o.) 11. cikke (1) bekezdésének rendelkezései értelmében „[a]z 1/2003[...] rendelet 14. cikkének (1) bekezdésében említett tanácsadó bizottsággal folytatott konzultációt megelőzően a Bizottság lehetőséget ad a meghallgatásra azoknak a feleknek, akikhez kifogásközlést intéz”. A 773/2004 rendelet 14. cikkének (3) bekezdése ezenkívül úgy rendelkezik, hogy „[a] Bizottság felkéri a tagállamok versenyhatóságait, hogy vegyenek részt a szóbeli meghallgatáson”, és hogy „[h]asonlóképpen a tagállamok más hatóságainak tisztviselőit és köztisztviselőit is felkérheti a részvételre”. A tanácsadó bizottság munkamódszereire vonatkozó rendelkezések 12. pontja pontosítja, hogy a tanácsadó bizottság hatékony működése szempontjából hasznos, ha a nemzeti versenyhatóságok részt vesznek a meghallgatáson. Ezzel szemben egyetlen rendelkezés sem írja elő, hogy az előadó nemzeti versenyhatóság különös szerepet játszana a meghallgatás során.
- 148 Az 1/2003 rendelettel felváltott, az [EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk] végrehajtásáról szóló első, 1962. február 6-i 17. tanácsi rendelet (HL 1962. 13., 204. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 3. o.) megfelelő rendelkezéseire vonatkozó ítélkezési gyakorlat szerint a tanácsadó bizottsággal folytatandó konzultáció olyan lényeges eljárási szabálynak minősül, amelynek megsértése érinti a Bizottság végleges határozatának jogszerűségét, amennyiben megállapítást nyer, hogy a konzultáció szabályainak megsértése megakadályozta a tanácsadó bizottságot abban, hogy az ügy teljes körű ismeretében nyilvánítson véleményt. A tanácsadó bizottsággal folytatandó konzultációt szabályozó rendelkezésekből eredő kötelezettségek tartalmát és azok lényeges vagy nem lényeges jellegét így minden egyes esetben e célra tekintettel kell értékelni, amely arra irányul, hogy lehetővé tegye a tanácsadó bizottságnak, hogy az ügy teljes körű ismeretében lássa el tanácsadói feladatát (lásd ebben az értelemben: 1991. július 10-i RTE kontra Bizottság ítélet, T-69/89, EU:T:1991:39, 21. és 23. pont; 2000. március 15-i Cimenteries CBR és társai kontra Bizottság ítélet, T-25/95, T-26/95, T-30/95–T-32/95, T-34/95–T-39/95, T-42/95–T-46/95, T-48/95, T-50/95–T-65/95, T-68/95–T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 és T-104/95, EU:T:2000:77, 742. pont).
- 149 E tekintetben a tanácsadó bizottságnak továbbítandó dokumentumokat illetően megállapítást nyert, hogy noha a konzultáció a Bizottság és a tagállamok közötti együttműködés keretébe tartozik, és nem célja, hogy az érintett vállalkozások tekintetében kontradiktórius eljárást biztosítson, a tanácsadó bizottságot teljes objektivással tájékoztatni kell többek között az érintett vállalkozások álláspontjáról és főbb érveiről, amelyeket a Bizottság által a vizsgálat végén velük szemben felhozott kifogások összességére tett észrevételeikben megfogalmaztak. Ily módon főszabály szerint többek között a meghallgatási jegyzőkönyv a 17. rendelet 10. cikkének (5) bekezdése értelmében vett legfontosabb dokumentumok közé tartozik, ennél fogva azt a tanácsadó bizottsággal az összehívásakor közölni kell. Mindazonáltal a meghallgatási jegyzőkönyv közzé tétele csak akkor minősül lényeges eljárási szabálynak, ha egy adott ügyben szükségesnek bizonyul ahhoz, hogy a tanácsadó bizottság az ügy teljes körű ismeretében – vagyis valamely lényeges kérdést illetően pontatlanságok vagy kihagyások általi megtévesztés nélkül – nyilvánítson véleményt. Nem ez helyzet, ha a meghallgatási jegyzőkönyv nem tartalmaz jelentős, korábban még nem ismert értékelési elemeket az érintett vállalkozás által a kifogásközlésre adott – a tanácsadó bizottság összehívásáról szóló értesítéshez mellékelte – írásbeli

válaszokhoz képest. Ilyen esetben ugyanis az, hogy a Bizottság a tanácsadó bizottság összehívásakor nem továbbítja a meghallgatási jegyzőkönyvet a tanácsadó bizottságnak, nem sérti az érintett vállalkozás védelemhez való jogát, és nincs semmilyen hatással a konzultációs eljárás eredményére. Ezért az ilyen mulasztás nem alkalmas arra, hogy az egész közigazgatási eljárást jogellenessé tegye, ezáltal pedig a végleges határozat jogszerűségét kétségessé tegye (1991. július 10-i RTE kontra Bizottság ítélet, T-69/89, EU:T:1991:39, 21–23. pont).

- 150 Megállapítást nyert továbbá, hogy nem jelenti a tanácsadó bizottsággal folytatandó konzultáció lényeges eljárási szabályának megsértését az a körülmény, ha a Bizottság nem közli a tanácsadó bizottsággal a kiszabni tervezett bírság pontos összegét, amennyiben közölt vele minden olyan információt, amely ahhoz szükséges, hogy a bírságokról véleményt alkosson. A tanácsadó bizottságot csupán a bírság kiszabása során figyelembe vett szempontokról kell tájékoztatni (lásd ebben az értelemben: 2000. március 15-i Cimenteries CBR és társai kontra Bizottság ítélet, T-25/95, T-26/95, T-30/95–T-32/95, T-34/95–T-39/95, T-42/95–T-46/95, T-48/95, T-50/95–T-65/95, T-68/95–T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 és T-104/95, EU:T:2000:77, 747. és 748. pont). A tanácsadó bizottság munkamódszereire vonatkozó rendelkezések 23. pontja így emlékeztet annak fontosságára, hogy biztosítani kell a bizottságon belüli kommunikáció bizalmas jellegét, különösen a bírság összegét illetően. Ugyanezen rendelkezések 24. pontja előírja, hogy a bírság összegének meghatározását illetően a Bizottság a tanácsadó bizottság ülésén kioszt egy dokumentumot, amelyben kifejti a bírság kiszámításához alkalmazott módszert, pontosan hivatkozva az 1/2003/EK rendelet 23. cikke (2) bekezdésének a) pontja alapján kiszabott bírságok megállapításáról szóló iránymutatásra (HL 2006. C 210., 2. o.; a továbbiakban: bírságkiszabási iránymutatás), valamint hogy a tanácsadó bizottság tagjai kérhetik, hogy biztosítsanak számukra több időt a dokumentum vizsgálatára, továbbá hogy az ülés végén e dokumentumot visszaadják a Bizottságnak.
- 151 A jelen ügyben a felperesek elsősorban előadják, hogy a Bizottság nem folytatott tényleges konzultációt a tanácsadó bizottsággal abból adódóan, hogy nem továbbította az előzetes határozattervezet bírságokra vonatkozó részét és a vállalkozások kifogásközlésre adott válaszait, valamint hogy a tanácsadó bizottság tagjai részére rövid határidővel továbbította a megtámadott határozat előzetes tervezetét, továbbá az előzetes határozattervezet nemzeti versenyhatóságoknak továbbított összefoglalásában található kihagyásokból és a tanácsadó bizottság véleménye indokolásának elégtelen jellegéből adódóan. E különböző érveket az ügy irataira, és különösen a Bizottság által 2015. november 6-án a fent említett pervezető intézkedésre válaszul, valamint a tárgyaláson szolgáltatott ténybeli pontosításokra tekintettel kell megvizsgálni.
- 152 Ami a felperesek azon érvét illeti, hogy a Bizottság nem továbbította az előzetes határozattervezet bírságokra vonatkozó részét, a felperesek ettől a tárgyaláson elálltak, ami a tárgyalásról készített jegyzőkönyvben rögzítésre került. Bár a tárgyaláson a felperesek mindazonáltal azt állították, hogy a nemzeti versenyhatóságokkal a tanácsadó bizottság ülésein nem közölték a bírság összegének kiszámítására vonatkozó módszert, e kritika nélkülözi a ténybeli alapot, mivel az ügy irataiból kitűnik, hogy a Bizottság 2014. július 3-án, a tanácsadó bizottság második, 2014. július 7-i ülésének összehívására vonatkozó emlékeztetővel együtt megküldte a nemzeti versenyhatóságoknak a bírságokról szóló 10. fejezetet, amely tartalmazta az e módszer főbb elemeinek magyarázatát. E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy a nemzeti versenyhatóságok részére korábban, 2013. július 23-án megküldték a vállalkozások kifogásközlésre adott válaszait, 2013. december 19-én a tényállás ismertetését és 2014. február 13-án a vállalkozások ez utóbbira adott válaszait. Végül 2014. május 20-án a Bizottság továbbította nekik a jogsértésekért való felelősség betudásával kapcsolatos tényállás ismertetését, valamint a Mylan, a Niche és az Unichem által erre adott választ.
- 153 Az előzetes határozattervezet továbbítására vonatkozó határidőt illetően az ügy irataiból kitűnik, hogy a Bizottság az előzetes határozattervezetet három részben küldte meg a tagállamok nemzeti versenyhatóságainak: az 1–4. fejezetet 2014. június 12-én, a tanácsadó bizottság első, 2014. június 30-i ülésének összehívásáról szóló értesítéssel együtt, az 5–9. fejezetet 2014. június 20-án, az előzetes határozattervezet összefoglalójával együtt, és a bírságokról szóló (azok pontos összegét nem

tartalmazó) 10. fejezetet 2014. július 3-án, a tanácsadó bizottság második, 2014. július 7-i, a tervek szerint az előzetes határozattervezet egészével foglalkozó ülésének 2014. június 30-án küldött összehívására vonatkozó emlékeztetővel együtt. E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy – amint azt a felperesek előadják – a Versenypolitikai Főigazgatóság versenypolitikai eljárási kézikönyvének rendelkezései a 109. oldalon található 10. pontban rögzítik, hogy általában e bizottság két ülésére kerül sor, ezek közül az egyik az ügy érdemével foglalkozik, a másik a bírságok összegével, e rendelkezések ugyanakkor nem írják elő, hogy e szervezeti struktúrát szisztematikusan be kellene tartani. Ráadásul az ügy irataiból kitűnik, hogy a jelen ügyben a Bizottság a második ülés összehívásáról szóló, 2014. június 30-án küldött értesítésben, valamint egy 2014. július 3-i elektronikus levélben kifejezetten jelezte, hogy a 2014. július 7-i ülés napirendje az ügy egészének megvitatására vonatkozik.

- 154 Igaz, hogy a dokumentumok e szakaszos – egyes esetekben a 14 napos határidő be nem tartásával történő – megküldése bizonyos sietséget mutatott, ami valószínűleg azzal függött össze, hogy a Bizottság a 2014. június 30-i ülés összehívásáról szóló értesítés megküldésekor jelezte a nemzeti versenyhatóságoknak, hogy határozatát 2014. július 9-én kívánja elfogadni, és hogy a bizottság tagjai számára nem biztosította a legkedvezőbb feltételeket az állásfoglaláshoz. Mindazonáltal meg kell állapítani, hogy egy nemzeti versenyhatóság sem tiltakozott ezen ülések időpontjaival szemben, holott az 1/2003 rendelet 14. cikkének (3) bekezdése alapján e tiltakozás megakadályozta volna a szóban forgó ülések megtartását. Ezenkívül az ügy irataiból kitűnik, hogy a Bizottság a nemzeti versenyhatóságoknak 2009. július 6-án továbbította az eljárást megindító eredeti határozatot, 2012. július 31-én az érintett vállalkozásokhoz intézett kifogásközlést, 2013. július 23-án a vállalkozások kifogásközlésre adott válaszait, 2013. december 19-én a tényállást, 2014. február 13-án a vállalkozások ez utóbbira adott válaszait, és 2015. május 20-án a jogsértésekért való felelősség betudásával kapcsolatos tényállás ismertetését, valamint a Mylan, a Niche és az Unichem által erre adott választ. Ráadásul 2014. június 25-én a Bizottság megküldte a nemzeti versenyhatóságoknak a meghallgatási tisztviselő által a meghallgatásról készített jegyzőkönyv előzetes tervezetét.
- 155 Következésképpen, még ha az előzetes határozattervezet 5–9. fejezetének hosszúságára (közel 600 oldal) és összetettségére tekintettel sajnálatosnak tekinthető is különösen az, hogy a Bizottság az előzetes határozattervezet 5–9. fejezetét csak a tanácsadó bizottság első ülésének megtartása előtt 10 nappal küldte meg a nemzeti versenyhatóságoknak, meg kell állapítani, hogy a fenti 153. és 154. pontban kifejtett körülmények összességére figyelemmel a tanácsadó bizottság tagjait megfelelő mértékben tájékoztatták az ügy érdeméről és az előzetes határozattervezet tartalmáról, és ebből következően a bizottság az ügy teljes körű ismeretében tudott véleményt nyilvánítani.
- 156 Pontosítani kell továbbá, hogy a felperesek állításával ellentétben sem az 1/2003 rendelet 14. cikke (3) bekezdésének, sem a versenyhatóságok hálózatán belüli együttműködésről szóló közlemény 66. pontjának rendelkezései nem írják elő a Bizottság számára, hogy be kell szereznie a tagállami versenyhatóságok kifejezett előzetes hozzájárulását ahhoz, hogy eltérjen az ülés összehívásáról szóló értesítés tanácsadó bizottság tagjainak történő megküldése és a bizottság ülése közötti 14 napos határidőtől. Az 1/2003 rendelet 14. cikkének (3) bekezdéséből következik ugyanis, hogy amennyiben a Bizottság olyan értesítést küld az ülés összehívásáról, amely a fentiekben meghatározottnál rövidebb határidőt biztosít, a tagállamok feladata, hogy ezzel szemben adott esetben tiltakozzanak, ennek hiányában az ülésre a Bizottság által meghatározott időpontban sor kerül. Ezenfelül a megfelelő ügyintézés elvének állítólagos megsértését illetően emlékeztetni kell arra, hogy ezen elv alapján nem alakítható át kötelezettséggé az, amit a jogalkotó nem tekintett annak (lásd a fenti 136. pontot).
- 157 A tanácsadó bizottság által elfogadott véleményt illetően emlékeztetni kell egyrészt arra, hogy az 1/2003 rendelet 14. cikkének (6) bekezdése értelmében e véleményt nem teszik rendszeresen közzé, és az ítélkezési gyakorlat szerint még az érintett vállalkozások részére történő továbbításának elmaradása sem ellentétes a védelemhez való jog tiszteletben tartásának elvével (lásd ebben az értelemben: 1983. június 7-i Musique Diffusion française és társai kontra Bizottság ítélet, 100/80–103/80, EU:C:1983:158, 35. és 36. pont), és másrészt arra, hogy az 1/2003 rendelet 14. cikke (3) bekezdésének rendelkezései szerint az e véleményben rögzített álláspontot csak a bizottság egy vagy több tagjának kérelmére kell

megindokolni, amire a jelen ügyben nem került sor. Ráadásul az 1/2003 rendelet 27. cikkének (2) bekezdése rögzíti, hogy a Bizottság által az EUMSZ 101. cikk alapján folytatott eljárással érintett felek nem tekinthetnek be a Bizottság és a tagállamok versenyhatóságai közti levelezésbe, illetve a tagállamok versenyhatóságainak egymás közötti levelezésébe, ideértve az említett rendelet 11. és 14. cikke alapján készült dokumentumokat. Ezenkívül az 1/2003 rendelet 28. cikkének (2) bekezdése értelmében a Bizottságnak és a tagállamok versenyhatóságainak a tisztviselői és alkalmazottai nem tárhatják fel az említett rendelet alapján általuk szerzett vagy közöttük kicserélt olyan jellegű információkat, amelyek a szakmai titoktartási kötelezettség alá tartoznak, és ez a kötelezettség vonatkozik a tagállamoknak az 1/2003 rendelet 14. cikke alapján a tanácsadó bizottság ülésein részt vevő valamennyi képviselőjére és szakértőjére is. Következésképpen a felperesek nem hivatkozhatnak eredményesen arra, hogy a tanácsadó bizottság által adott vélemény nem volt kellően megindokolva. Az alkalmazandó rendelkezésekre tekintettel továbbá az a körülmény, hogy a vélemény rövid volt, és kevésbé volt részletes, nem jelentheti azt, hogy a tanácsadó bizottság nem rendelkezett minden olyan információval, amely lehetővé tette számára, hogy az ügy ismeretében határozzon, és nem jelenti azt sem, hogy e bizottság nem az ügy teljes körű ismeretében nyilvánított véleményt, még akkor sem, ha ezt röviden tette.

- 158 Végül a felperesek előadják, hogy mivel a Bizottság által a tanácsadó bizottság tagjainak megküldött előzetes határozattervezet összefoglalója részleges és hiányos volt, a tanácsadó bizottság nem tudott az ügy teljes körű ismeretében határozni. Ugyanakkor emlékeztetni kell arra, hogy – amint azt a Bizottság előadja – ezen összefoglaló célja nem az, hogy felsorolja az érintett vállalkozás által védekezése keretében előadott érveket, hanem az, hogy elősegítse a tanácsadó bizottságon belül az előzetes határozattervezet szövegéről folytatott megbeszéléseket. A jelen ügyben mindenesetre a Bizottság által a pervezető intézkedésre adott válaszból kitűnik, hogy a Bizottság az előzetes határozattervezet kísérő összefoglalójában bemutatta az előzetes határozattervezet főbb pontjait, kiemelve elemzésének legkényesebb aspektusait (a cél általi versenykorlátozás fennállásának azonosítását lehetővé tevő kritériumok, a piac meghatározása, az EUMSZ 102. cikk alkalmazása). Pusztán az a körülmény, hogy a Bizottság ezen összefoglalóban nem tett említést a 947. sz. szabadalommal kapcsolatos valamennyi jogvita állásáról, az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodások bizonyos rendelkezései hatályának értelmezéséről, a 947. sz. szabadalom ESZH általi érvénytelenné nyilvánítása után bekövetkezett tényekről vagy a Rolabo, illetve egy másik társaság technológiájának megszerzése közötti különbségekről, nem vezethet annak megállapításához, hogy a tanácsadó bizottság, amely egyébiránt az ügyre vonatkozó számos dokumentummal, többek között a felperesek által a kifogásközlésre és a tényállás ismertetésére tett észrevételeikben előadott érvekkel is rendelkezett (lásd a fenti 152. és 154. pontot), nem tudott az ügy teljes körű ismeretében véleményt nyilvánítani.
- 159 Másodsorban a felperesek azt állítják, hogy a tanácsadó bizottsággal nem konzultáltak szabályszerűen, mivel a bizottság ülésein csak kevés számú tag volt jelen, és az előadó nemzeti versenyhatóság, amelyet késedelmesen jelöltek ki, nem volt jelen a felek meghallgatásán és a tanácsadó bizottság második ülésén.
- 160 A felperesek azt róják a Bizottság terhére, hogy nem jelölte ki az előadó nemzeti versenyhatóságot a kifogásközlés küldésétől számított 45 napos határidőn belül, és hogy szándékosan olyan nemzeti versenyhatóságot választott, amely nem volt jelen a meghallgatáson.
- 161 Nem vitatott, hogy a tanácsadó bizottság munkamódszereire vonatkozó rendelkezések előírják, hogy az előadó nemzeti versenyhatóság kijelölésére főszabály szerint a kifogásközlés vállalkozásoknak történő megküldésétől számított 45 napos határidőn belül és objektív kritérium – tudniillik főszabály szerint a Tanács soros elnökségének megfelelő rotációs rend – alapján kerül sor (lásd a fenti 146. pontot). A jelen ügyben az ügy irataiból kitűnik, hogy az előadó nemzeti versenyhatóság kijelölésére vonatkozó eljárás 2014. május 7-én kezdődött, és a Bundeswettbewerbshörde (szövetségi versenyhatóság, Ausztria; a továbbiakban: BWB) előadó nemzeti versenyhatóságkénti kijelölésére 2014. június 3-án, vagyis a meghallgatás után, de jóval a tanácsadó bizottság ülései előtt került sor, és hogy e kijelölés objektív kritérium, tudniillik a Tanács soros elnökségének megfelelő sorrend alapján történt. Márpedig

a jelen ügyben nem tekinthető úgy, hogy pusztán az előadó nemzeti versenyhatóság kijelölésére vonatkozó 45 napos határidő be nem tartása – amelyet a Bizottság a tárgyaláson elismert – akadályozta volna a tanácsadó bizottságot abban, hogy feladatát az ügy teljes körű ismeretében lássa el. Az a szerep ugyanis, amelyet az előadó nemzeti versenyhatóság az ügy nemzeti versenyhatóságok általi megértésében és ez utóbbiak tájékoztatásában játszik, csak a tanácsadó bizottság üléseinek előkészítése során bír különleges jelentőséggel (lásd az alábbi 164. pontot), és a jelen ügyben az eljárás e szakaszában az előadó nemzeti versenyhatóságot már kijelölték. Ami egyébiránt a BWB előadó nemzeti versenyhatóságkénti kijelölését illeti, hangsúlyozni kell, hogy a felperesek nem hoztak fel olyan bizonyítékot, amelynek alapján megállapítható lenne, hogy e kijelölés azzal függött volna össze, hogy az említett nemzeti versenyhatóság nem volt jelen a 2013. április 15-i, 16-i, 17-i és 18-i meghallgatáson, és e kijelölés mindenesetre egy tisztán objektív kritérium, tudniillik a Tanács soros elnökségének megfelelő sorrend alapján történt.

¹⁶² A felperesek előadják továbbá, hogy a tanácsadó bizottság nem tudott az ügy teljes körű ismeretében véleményt nyilvánítani, mivel az előadó nemzeti versenyhatóság nem volt jelen sem a felek 2013. április 15-i, 16-i, 17-i és 18-i meghallgatásán, sem a tanácsadó bizottság 2014. július 7-i ülésén. A Bizottság azt állítja, hogy semmilyen jogszabály nem írja elő az előadó nemzeti versenyhatóság kötelező részvételét a meghallgatáson, és emlékeztet arra, hogy nyolc tagállam jelen volt a meghallgatáson.

¹⁶³ Megjegyzendő, hogy bár a tanácsadó bizottság munkamódszereire vonatkozó rendelkezések 12. pontja pontosítja, hogy a tanácsadó bizottság hatékony működése szempontjából hasznos, ha a nemzeti versenyhatóságok részt vesznek a meghallgatáson, egyetlen rendelkezés sem teszi ellenben kötelezővé az előadó nemzeti versenyhatóság számára a meghallgatáson való részvételt, így a 773/2004 rendelet 14. cikkének (3) bekezdése csak azt írja elő, hogy a tagállamok versenyhatóságait felkéri, hogy vegyenek részt a szóbeli meghallgatáson, mivel minden nemzeti versenyhatóság kézhez kapja a szóbeli meghallgatásról készült jegyzőkönyv másolatát. Egyébiránt megjegyezhető, hogy – amint azt a Bizottság előadja – a nemzeti versenyhatóságokat megfelelően felkérték a meghallgatáson való részvételre, és nyolc versenyhatóság ténylegesen képviseltette is magát (a nemzeti versenyhatóságok meghallgatásra való meghívásának elmaradására vonatkozó ügy tekintetében lásd: 2017. szeptember 21-i Feralpi kontra Bizottság ítélet, C-85/15 P, EU:C:2017:709, 38–44. pont). Ezenkívül emlékeztetni kell arra, hogy az a szerep, amelyet az előadó nemzeti versenyhatóság az ügy nemzeti versenyhatóságok általi megértésében és ez utóbbiak tájékoztatásában játszik, a tanácsadó bizottság előtt bír különleges jelentőséggel, és nem a meghallgatás szakaszában. A tanácsadó bizottság munkamódszereire vonatkozó rendelkezések így azt javasolják az előadó nemzeti versenyhatóságnak, hogy a tanácsadó bizottság első ülése előtt legalább öt nappal küldje körbe az ügy főbb kérdéseinek felsorolását, aminek célja annak kiderítése, hogy a nemzeti versenyhatóságok összességében egyetértenek-e az előzetes határozattervezettel, vannak-e észrevételeik annak bizonyos vonatkozásait illetően, és kívánják-e a vélemény közzétételét (a 44. pont i. alpontja), valamint hogy a tanácsadó bizottság első ülésének elején mutassa be az ügyet és annak tétjét (a 44. pont ii. alpontja). Márpedig az ügy irataiból kitűnik, hogy a BWB jó kommunikációt folytatott a Bizottsággal a tanácsadó bizottság tagjai általi vizsgálatra a Bizottság által megküldött kérdések listájának összeállítása érdekében, részt vett a tanácsadó bizottság első ülésén, ennek során előterjesztette jelentését, és a felperesek nem vitatják, hogy ezen alkalommal teljes mértékben betöltötte az előadó nemzeti versenyhatósági szerepét. Egyébiránt pusztán az a körülmény, hogy a Bizottság a többi nemzeti versenyhatóságnak 2014. június 26-án reggel, vagyis négy nappal a tanácsadó bizottság első ülése előtt küldte meg az ügy főbb kérdéseinek listáját, noha a tanácsadó bizottság munkamódszereire vonatkozó rendelkezések azt ajánlják, hogy e határidő legalább 5 napot tegyen ki, nem lehet elegendő azon következtetés levonásához, hogy a tanácsadó bizottság nem tudott az ügy teljes körű ismeretében véleményt nyilvánítani. A felperesek által állítottakkal ellentétben a Bizottság nem volt továbbá köteles arra, hogy másik előadó nemzeti versenyhatóságot jelöljön ki, mivel a tanácsadó bizottság munkamódszereire vonatkozó rendelkezések 38. pontja csupán annak lehetőségéről rendelkezik, hogy a nemzeti versenyhatóságot képviselő természetes személyt szükség esetén az ugyanezen hatóságot képviselő más természetes személlyel váltsák fel. Következésképpen az a körülmény, hogy a BWB a jelen ügyben nem vett részt a felek 2013. április

15-i, 16-i, 17-i és 18-i meghallgatásán és sajnálatos módon a tanácsadó bizottság második, 2015. július 7-i ülésén sem, nem akadályozta a tanácsadó bizottságot abban, hogy az ügy teljes körű ismeretében nyilvánítson véleményt.

- 164 Ami a tanácsadó bizottság ülésein jelen levő tagállamok korlátozott számára alapított kifogást illeti, az ügy irataiból kitűnik, hogy a 2014. június 30-i ülésen csupán öt nemzeti versenyhatóság (a Spanyol Királyság, az Olasz Köztársaság, az Osztrák Köztársaság, a Finn Köztársaság, valamint a Svéd Királyság versenyhatósága), a 2014. július 7-i ülésen pedig csupán két nemzeti versenyhatóság (a Németországi Szövetségi Köztársaság és a Finn Köztársaság versenyhatósága) képviseltette magát. Ebből valóban az következik, hogy korlátozott számú tagállami képviselő vett részt a tanácsadó bizottság által a jelen ügyben adott vélemény megalkotásában, mivel a tanácsadó bizottság munkamódszereire vonatkozó rendelkezések 20. és 21. pontja szerint a tanácsadó bizottság által adott véleményben csak az ülésen jelen levő tagok megjegyzéseit és észrevételeit veszik figyelembe. Amikor a Bizottságot a tárgyaláson az ilyen alacsony részvétel okairól és a tanácsadó bizottság üléseinek esetleges elhalasztásáról kérdezték, kifejtette, hogy vasúti sztrájkokról szerzett tudomást, és felvette a kapcsolatot a bizottság tagjaival, hogy megkérdezze, vannak-e konkrét észrevételeik, azonban nem tervezte az ülések elhalasztását.
- 165 Noha igaz, hogy ilyen körülmények között helyénvaló lett volna, ha a Bizottság elhalasztja a tanácsadó bizottság üléseit, az üléseken jelen levő tagállami képviselők alacsony számából mindazonáltal nem lehet azt a következtetést levonni, hogy a Bizottság a jelen ügyben megsértette a tanácsadó bizottsággal való konzultációra vonatkozó lényeges eljárási szabályt.
- 166 Mindenekelőtt meg kell ugyanis állapítani, hogy még ha ez szokatlannak és a megfelelő ügyintézés egy bizonyos felfogásával kevéssé összeegyeztethetőnek tűnik is, egyetlen rendelkezés sem rögzít a határozatképességre vonatkozó szabályt a tanácsadó bizottság véleményeinek elfogadásához. Az 1/2003 rendelet 14. cikkének (3) bekezdése ezenfelül kifejezetten rögzíti, hogy a tanácsadó bizottság „akkor is adhat véleményt, ha néhány tagja hiányzik, és nincs képviselve”. Ezt követően emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottság köteles olyan helyzetbe hozni a tagállami versenyhatóságokat, hogy részt tudjanak venni a tanácsadó bizottságban, és a Bizottság a jelen ügyben ennek érdekében minden szükséges intézkedést megtett, mivel megküldte nekik a tanácsadó bizottság 2014. június 30-i és július 7-i ülésének összehívásáról szóló értesítéseket, valamint az eljárás megindítása óta keletkezett valamennyi szükséges dokumentumot (lásd a fenti 153. és 154. pontot), és a tagállamok nem tiltakoztak ezen ülések időpontját illetően (lásd a fenti 154. pontot). Végül hangsúlyozni kell, hogy a tanácsadó bizottság csak akkor tud az uniós versenyjogi szabályok következetes alkalmazását elősegítő fórumként működni, amint azt az 1/2003 rendelet (19) preambulumbekzdése előírányozza, ha a tagállami versenyhatóságok készek arra, hogy annak keretében hatékonyan együttműködjenek, mivel a Bizottság e tekintetben semmilyen kényszerítő jogkörrel nem rendelkezik.
- 167 E jogalapot tehát el kell utasítani.

3. A hatékony jogorvoslathoz való jognak, a védelemhez való jognak és a fegyveregyenlőség elvének megsértéséről

a) A felek érvei

[omissis]

b) A Törvényszék álláspontja

- 170 Emlékeztetni kell arra, hogy a hatékony bírói jogvédelem elve az uniós jog egyik alapelve, amely jelenleg az Alapjogi Charta 47. cikkében jut kifejeződésre (2011. december 8-i Chalkor kontra Bizottság ítélet, C-386/10 P, EU:C:2011:815, 52. pont). Ez az elv különböző elemekből tevődik össze, amelyek közé

tartozik különösen a védelemhez való jog, a fegyveregyenlőség elve, a bírósághoz fordulás joga, valamint a tanácsadás, a védelem és képviselő igénybevételéhez való jog (2012. november 6-i Otis és társai ítélet, C-199/11, EU:C:2012:684, 48. pont). A fegyveregyenlőség elve, amely velejárója magának a tisztességes eljárás fogalmának, magával vonja, hogy kötelező észszerű lehetőséget biztosítani valamennyi félnek arra, hogy olyan körülmények között ismertesse álláspontját, ideértve a bizonyítékait is, amelyek alapján nem kerül teljesen előnytelen helyzetbe ellenfelével szemben (2012. november 6-i Otis és társai ítélet, C-199/11, EU:C:2012:684, 71. pont; 2014. november 12-i Guardian Industries és Guardian Europe kontra Bizottság ítélet, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, 31. pont).

- 171 A felperesek előadják, hogy a korlátozások, amelyekkel a keresetlevelük benyújtása során szembesültek, lényegesen előnytelen helyzetbe hozták őket a Bizottsággal szemben, amelyre a megtámadott határozat megszüvegezése során semmilyen időbeli vagy terjedelembeli korlátozás nem vonatkozott. Emlékeztetni kell azonban arra, hogy az EJEB-nek az EJEE 6. cikke (1) bekezdésének értelmezésére vonatkozó ítélkezési gyakorlatából – amelyre az Alapjogi Charta 52. cikke (3) bekezdésének megfelelően utalni kell – kitűnik, hogy a bírósághoz forduláshoz való jog nem abszolút jogosultság. E jog gyakorlása ismer korlátokat, többek között a kereset elfogadhatósági feltételeire vonatkozóan (2013. február 28-i Arango Jaramillo és társai kontra EBB [felülvizsgálat] ítélet, C-334/12 RX-II, EU:C:2013:134, 43. pont). Noha az érdekelteknek számítaniuk kell arra, hogy a keresetek elfogadhatóságára vonatkozó szabályok érvényesülni fognak, azok alkalmazása nem akadályozhatja meg a jogalanyokat abban, hogy igénybe vegyék a rendelkezésre álló jogorvoslati utat (2013. február 28-i Arango Jaramillo és társai kontra EBB [felülvizsgálat] ítélet, C-334/12 RX-II, EU:C:2013:134, 43. pont). Az EJEB szerint ezért e korlátozások nem szűkíthetik a jogalanyok számára nyitva álló hozzáférést oly módon vagy olyan mértékben, hogy az a bírósághoz való joguk lényegét érintse, és e korlátozások csak akkor egyeztethetők össze az EJEE 6. cikkének (1) bekezdésével, ha jogszerű cél elérésére irányulnak, és észszerű arányosság áll fenn az alkalmazott eszközök és az elérni kívánt cél között (lásd: EJEB, 2011. december 6., Anastasakis kontra Görögország, CE:ECHR:2011:1206JUD 004195908, 24. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 172 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint az eljárási határidőkre vonatkozó uniós szabályok szigorú alkalmazása megfelel a jogbiztonság követelményének, illetve annak a követelménynek, hogy a bírósági eljárásban ne érvényesülhessen hátrányos megkülönböztetés, sem önkényes bánásmód (lásd: 1987. január 15-i Misset kontra Tanács ítélet, 152/85, EU:C:1987:10, 11. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2007. november 8-i Belgium kontra Bizottság végzés, C-242/07 P, EU:C:2007:672, 16. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), és e szigorú alkalmazás semmiképpen nem érinti a hatékony bírói jogvédelemhez való jogot (lásd ebben az értelemben: 2002. május 17-i Németország kontra Parlament és Tanács végzés, C-406/01, EU:C:2002:304, 20. pont). A Bizottság által előadottaknak megfelelően a fegyveregyenlőség elve nem követeli meg, hogy a közigazgatási eljárás időtartama és a megsemmisítés iránti kereset megindítására vonatkozó határidő tartama azonos legyen. A közigazgatási eljárás célja ugyanis, hogy lehetővé tegye a Bizottság számára, hogy vizsgálatot folytasson annak megállapítása érdekében, hogy az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk megsértését megállapító határozatot kell-e hozni, a vállalkozások számára pedig azt, hogy gondoskodjanak védelmükről. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a védelemhez való jog tiszteletben tartása megköveteli, hogy a közigazgatási eljárás során az érintett vállalkozásnak lehetősége legyen hasznosan kifejteni álláspontját a tényállás és a hivatkozott körülmények valóságtartalmáról és relevanciájáról, valamint a Bizottság által a Szerződés megsértésének fennállására vonatkozó állítása alátámasztására felhasznált dokumentumokról (1983. június 7-i Musique Diffusion française és társai kontra Bizottság ítélet, 100/80–103/80, EU:C:1983:158, 10. pont; 2004. január 7-i Aalborg Portland és társai kontra Bizottság ítélet, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P és C-219/00 P, EU:C:2004:6, 66. pont). Ebben az értelemben az 1/2003 rendelet előírja, hogy a Bizottság kifogásközlést intéz a felekhez, amelynek világosan fel kell tüntetnie minden olyan lényeges bizonyítékot, amelyre a Bizottság az eljárás e szakaszában támaszkodik. Mindezt azonban elegendő összefoglaló jelleggel megjelölni, és a határozatnak nem kell feltétlenül megegyeznie a kifogásközléssel, mivel a kifogásközlés olyan előkészítő dokumentumnak minősül, amelynek ténybeli és jogi megállapításai pusztán előzetes jellegűek. Ezért a Bizottság figyelembe veheti, sőt figyelembe kell

vennie a közigazgatási eljárásból eredő bizonyítékokat, többek között a megalapozatlannak bizonyult kifogásoktól való elállás céljából (2004. január 7-i Aalborg Portland és társai kontra Bizottság ítélet, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P és C-219/00 P, EU:C:2004:6, 67. pont).

- 173 A jelen ügyben meg kell állapítani, hogy noha a felperesek az EUMSZ 263. cikk hatodik bekezdése, valamint az 1991. május 2-i eljárási szabályzat 102. cikke 2. §-a rendelkezéseinek megfelelően a megtámadott határozat közlésétől számított két hónap és tíznapos határidővel rendelkeztek a megtámadott határozattal szembeni keresetindításra, és noha ez a határidő a – ráadásul a nyári időszakban közölt – megtámadott határozat rendkívüli hosszúságára tekintettel különösen nehézé tette a keresetlevél elkészítését, a felpereseknek ugyanakkor a közigazgatási eljárás során lehetőségük volt arra, hogy az ügyre vonatkozóan több alkalommal kommunikáljanak a Bizottsággal. A Bizottság így 2009 januárjában, 2009 augusztusában, majd 2009 decembere és 2012 májusa között tájékoztatást kért a felperesektől. A felpereseket továbbá 2009 és 2012 között több egyeztető találkozóra is meghívták. A Bizottság 2012. július 27-én kifogásközlést fogadott el, amelyre a felperesek 2013. január 14-én válaszoltak. A felpereseket ezt követően 2013. április 15-én, 16-án, 17-én és 18-án meghallgatták, új egyeztető találkozókat szerveztek, és újabb tájékoztatáskéréseket intéztek a felperesekhez. 2013. december 18-án a Bizottság betekintést engedett a felperesek számára a kifogásközlést követően szélesebb körben gyűjtött vagy feltárt bizonyítékokhoz, és megküldte a tényállást, amelyre a felperesek 2014. január 31-én válaszoltak. Ezenfelül emlékeztetni kell arra, hogy a Törvényszék előtti eljárás írásbeli szakaszában a felperesek részére minden kért határidőhosszabbítást engedélyeztek, a jelen eljárás keretében tehát – azon különleges korlátozások ellenére, amelyekkel a keresetlevelük benyújtása során szembesültek – összességében véve nem kerültek lényegesen előnytelen helyzetbe a Bizottsággal szemben.
- 174 A keresetlevél hosszát illetően emlékeztetni kell arra, hogy az EJEB ítélkezési gyakorlata szerint a kereset benyújtásakor betartandó eljárási szabályok a megfelelő igazságszolgáltatás biztosítására irányulnak, és az érdekelteknek számítaniuk kell arra, hogy e szabályok érvényesülni fognak (lásd: EJEB, 2011. december 6., Anastasakis kontra Görögország, CE:ECHR:2011:1206JUD 004195908, 24. pont). A Törvényszék előtti eljárást illetően megjegyzendő, hogy a Törvényszék előtti feleknek szóló, a keresetindítás időpontjában hatályos 2012. január 24-i gyakorlati útmutató (HL 2012. L 68., 23. o.) 15. pontja szerint a keresetlevél terjedelme főszabály szerint legfeljebb 50 oldalt tehet ki, azt azonban mindig a szóban forgó ügy jogi vagy ténybeli összetettségére figyelemmel határozzák meg (lásd ebben az értelemben: 2014. április 10-i Langguth Erben kontra OHIM végzés, C-412/13 P, nem tették közzé, EU:C:2014:269, 63. pont). Márpedig a jelen ügyben a felperesek a szóban forgó ügy jogi összetettségére hivatkoztak, és a Törvényszék engedélyezte számukra, hogy 186 oldalas, csökkentett sorközzel szerkesztett keresetlevelet nyújtsanak be, amelyet 10 158 oldalnyi melléklet kísért. Noha igaz, hogy a megtámadott határozat különösen hosszú, és bizonyos kérdésekben ismétléseket tartalmaz, ezt mindazonáltal – a Bizottság által előadottaknak megfelelően – a felperesek terhére rótt és bizonyos közös jellemzőket mutató jogsértések száma, valamint az uniós ítélkezési gyakorlat által az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk megsértése tekintetében előírt bizonyítási követelmények indokolják. Ráadásul, amint arra a Bizottság emlékeztet, a felpereseknek lehetőségük volt arra, hogy válaszoljanak a 755 oldal hosszúságú kifogásközlésre, amit egy több mint 600 oldalas dokumentummal meg is tettek. A keresetlevél hossza és a hivatkozott jogalapok száma egyébiránt azt mutatja, hogy a felpereseknek – kétségkívül jelentős erőfeszítések árán – volt idejük érvelésük kidolgozására. Következésképpen nem állíthatják, hogy a Törvényszékhez fordulás során elháríthatatlan akadályokkal szembesültek, és lényegesen előnytelen helyzetbe kerültek a Bizottsággal szemben.
- 175 Ami a Bizottság megtámadott határozatban szereplő ismétléseire és hivatkozásaira vonatkozó érvet illeti, emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 296. cikk rendelkezéseivel összhangban a Bizottság feladata, hogy világosan és egyértelműen kifejtse érvelését oly módon, hogy az érdekeltek megismerhessék a meghozott intézkedés indokait, a hatáskörrel rendelkező bíróság pedig gyakorolhassa felülvizsgálati jogkörét. Ezt az indokolási kötelezettséget az adott ügy körülményei alapján kell értékelni, többek között a jogi aktus tartalma, a felhozott indokok jellege, valamint a címzetteknek vagy egyéb, a jogi aktus által közvetlenül és személyükben érintett személyeknek a

magyarázatokhoz fűződő érdeke alapján. Nem szükséges, hogy az indokolás valamennyi releváns tény- és jogkérdésre külön kitérjen, mivel azt, hogy valamely jogi aktus indokolása megfelel-e az EUMSZ 296. cikk követelményeinek, nem pusztán a jogi aktus szövegére figyelemmel kell megítélni, hanem annak összefüggéseire, valamint az érintett tárgyra vonatkozó jogszabályok összességére tekintettel is (lásd: 2012. szeptember 27-i Heijmans Infrastructuur kontra Bizottság ítélet, T-359/06, nem tették közzé, EU:T:2012:489, 133. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). A felperesek által állítottakkal ellentétben pusztán az a körülmény, hogy a Bizottság ugyanazokat a belső dokumentumokat a megtámadott határozatban több alkalommal említette, és számos alkalommal hivatkozott a megtámadott határozat más részeire, nem lehet elegendő annak megállapításához, hogy a megtámadott határozat ne tette volna lehetővé a felperesek számára a meghozott intézkedés indokainak megismerését vagy akadályozná a Törvényszéket felülvizsgálati jogköre gyakorlásában.

- 176 Az egyértelmű jogi kritérium hiányára alapított érvet illetően a felperesek jelezték, hogy az megfelel a keresetlevelükben szereplő más jogalapoknak. Arra a Törvényszék következképpen a megfelelő jogalapok keretében válaszol.
- 177 Végül, ami a felpereseknek az EJEB 1993. október 27-i *Dombo Beheer B. V. kontra Hollandia* ítéletére (CE:ECHR:1993:1027JUD 001444888), 2003. július 15-i *Ernst és társai kontra Belgium* ítéletére (CE:ECHR:2003:0715JUD 003340096), és 2006. április 18-i *Vezon kontra Franciaország* ítéletére (CE:ECHR:2006:0418JUD 006601801) alapított érveit illeti, ezeket sem lehet elfogadni. Ezen ügyek ténybeli és jogi körülményei ugyanis nagymértékben különböztek a jelen üggyől. Így az EJEB 1993. október 27-i *Dombo Beheer B. V. kontra Hollandia* ítéletének (CE:ECHR:1993:1027JUD 001444888) alapjául szolgáló ügyben, amelyben az EJEB megállapította az EJEE 6. cikkének megsértését, két magánszemély közötti jogvitáról volt szó, ahol a felek egyike lényegesen előnytelen helyzetbe került a másikkal szemben, mivel csak ez utóbbi tudott tanúvallomást igénybe venni. Az EJEB 2003. július 15-i *Ernst és társai kontra Belgium* ítéletének (CE:ECHR:2003:0715JUD 003340096) alapjául szolgáló ügyben, ahol az EJEB megállapította, hogy nem került sor az EJEE 6. cikkének megsértésére, arról volt szó, hogy egy állam biztosíthat-e egy felperesnek az elfogadhatósággal kapcsolatos előzetes kérdésre korlátozott, bírósághoz fordulási lehetőséget azzal az indokkal, hogy a kereset különleges hatásköri szabályok hatálya alá tartozó (úgynevezett „privilegé de juridiction”-nal rendelkező) tisztviselő ellen irányul. Végül az EJEB 2006. április 18-i *Vezon kontra Franciaország* ítéletének (CE:ECHR:2006:0418JUD 006601801) alapjául szolgáló ügy tárgyát a tisztességes eljáráshoz való jog megsértése képezte, mivel egy jogalkotási beavatkozással véglegesen és visszaható hatállyal szabályozták a nemzeti bíróságok előtt folyamatban levő jogviták érdemét anélkül, hogy ezt megfelelő közérdekű indok igazolta volna.
- 178 A fentiekből következik, hogy – még ha feltételezzük is, hogy a jogalap a megtámadott határozat jogszerűsége kifogásolásának alátámasztására hatékony lenne – a jogalap mindenesetre megalapozatlan.

4. A tények elferdítéséről

a) A felek érvei

[omissis]

b) A Törvényszék álláspontja

- 184 A Bizottság e jogalap elfogadhatóságát a jelen ügyben alkalmazandó 1991. május 2-i eljárási szabályzat 44. cikke 1. §-a c) pontjának rendelkezései alapján vitatja, amelyek értelmében a keresetlevelnek tartalmaznia kell a jogvita tárgyát és a felhozott jogalapok rövid ismertetését. Ezeknek kellően egyértelműnek és pontosnak kell lenniük, hogy lehetővé tegyék az alperes számára védekezése

előkészítését és a Törvényszék számára a keresetről való határozathozatalt, adott esetben további információ nélkül. A jogbiztonság és a megfelelő igazságszolgáltatás biztosítása érdekében a kereset fentiekben felidézett rendelkezések alapján történő elfogadhatóságához szükséges, hogy maga a keresetlevél tartalmazza az alapjául szolgáló alapvető ténybeli és jogi elemeket, ha összefoglaló jelleggel is, de összefüggő és érthető módon (1993. április 28-i De Hoe kontra Bizottság végzés, T-85/92, EU:T:1993:39, 20. pont). A Bíróság megállapította különösen, hogy el kell ismerni, hogy a keresetindítási jogalapok felsorolásának nem kell az EUMSZ 263. cikk második bekezdésében szereplő terminológiához és felsoroláshoz igazodnia, és elegendő lehet, ha e jogalapokat inkább tartalmukon, semmint jogi minősítésükön keresztül ismertetik, azzal a feltétellel azonban, hogy a keresetlevélből kellően kitűnik, hogy a Szerződésben megjelölt jogalapok közül melyikre hivatkoznak (1961. december 15-i Fives Lille Cail és társai kontra Főhatóság ítélet, 19/60, 21/60, 2/61 és 3/61, EU:C:1961:30, 294. o.).

185 A jelen ügyben a felperesek lényegében azt róják a Bizottság terhére, hogy bizonyos tényeket nem objektív módon mutatott be, és a jogsértés fennállásának megállapítása érdekében nem releváns tényeket is megállapított. Márpedig a felperesek, noha e jogalapot „a határozat tárgyát képező gyakorlatok alapjául szolgáló tényállás elferdítésének” minősítik, nem pontosították, hogy keresetüket melyik jogi szabály Bizottság általi megsértésére alapítják, és a keresetlevelükben szereplő információk nem kellően egyértelműek és pontosak ahhoz, hogy lehetővé tegyék a Bizottság számára a felhozott érvekre való válaszolást, a Törvényszék számára pedig a felülvizsgálati jogköre gyakorlását. A felperesek által előadott érvek ugyanis tartozhatnak ténybeli hibára, a tényállás téves jogi minősítésére, a pártatlanság elve vagy a gondossági kötelezettség megsértésére, hatáskörrel való visszaélésre, vagy akár a jóhírnév kártérítési kereset indítását megalapozó sérelmére alapított jogalap körébe.

186 Ennélfogva ezt a jogalapot tehát elfogadhatatlannak kell nyilvánítani.

187 A Bizottság másodlagosan előadja, hogy e jogalap azért is elfogadhatatlan, mivel a felpereseknek csak a megtámadott határozat rendelkező részében megállapított, az EUMSZ 101. és 102. cikkbe ütköző jogsértéseket megvalósító magatartásai okoznak sérelmet, és csak azok vitathatók bíróság előtti jogorvoslat keretében.

188 Az ítélezési gyakorlat szerint a határozatnak csak a rendelkező része alkalmas joghatás kiváltására és sérelem okozására, és az indokolásban megfogalmazott értékelések önmagukban nem képezhetik megsemmisítés iránti kereset tárgyát. Ezek az értékelések csak annyiban vethetők alá az uniós bíróság általi jogszerűségi vizsgálatnak, amennyiben valamely sérelmet okozó aktus indokolásaként ezen aktus rendelkező részének szükséges alátámasztásául szolgálnak (2004. január 28-i Hollandia kontra Bizottság végzés, C-164/02, EU:C:2004:54, 21. pont; 1992. szeptember 17-i NBV és NVB kontra Bizottság ítélet, T-138/89, EU:T:1992:95, 31. pont), és különösen, ha ezen indokolás alkalmas a szóban forgó aktus rendelkező részében hozott döntés lényegének megváltoztatására (lásd: 2007. október 12-i Pergan Hilfsstoffe für industrielle Prozesse kontra Bizottság ítélet, T-474/04, EU:T:2007:306, 73. pont, valamint az ott hivatkozott ítélezési gyakorlat). E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az aktus indokolásának tartalmát figyelembe kell venni annak meghatározása során, hogy miről határoztak a rendelkező részben (1997. május 15-i TWD kontra Bizottság ítélet, C-355/95 P, EU:C:1997:241, 21. pont; 2002. november 20-i Lagardère és Canal+ kontra Bizottság ítélet, T-251/00, EU:T:2002:278, 67. pont).

189 A jelen ügyben tehát meg kell határozni, hogy a felperesek által kifogásolt és a megtámadott határozat 4. pontjában szereplő körülmények e határozat rendelkező részének szükséges alátámasztásául szolgálnak-e, és ezek az értékelések alkalmasak-e a rendelkező részben hozott döntés lényegének megváltoztatására.

190 Megjegyzendő, hogy a Bizottság a megtámadott határozatnak a – felperesek generikus társaságok ellen irányuló stratégiáját alkotó különböző elemek (többek között a „szabadalmak gyűrűjének” létrehozása úgynevezett „papírszabadalmakkal”, az arginin sóra való fokozatos átállás) bemutatásáról szóló – (85) és (110) preambulumbekzdésében jelezte, hogy a megtámadott határozat 5. (az egyezségek

vizsgálata az EUMSZ 101. cikk alapján) és 8. pontjában (a technológia megszerzésének és az egyezségeknek a vizsgálata az EUMSZ 102. cikk alapján) nem vizsgált gyakorlatok leírása nem érinti azok versenyjogi szempontból fennálló jogszerűségét. Hasonlóképpen, a megtámadott határozat (2764) preambulumbekzdésében a Bizottság pontosította, hogy önmagában a felperesek általános stratégiájának egyetlen eleme „sem minősíthető problematikusnak az uniós versenyjog szempontjából”. Ezenkívül a (2917) és (2960) preambulumbekzdésben a Bizottság emlékeztetett arra, hogy „ami az erőfölénnyel való visszaélést illeti, e határozat tárgya az EUMSZ 102. cikk átfogó megsértése, amely a szabadalmak tárgyában egyezség útján történő vitarendezésről szóló, egymást követő megállapodások és az Azad technológiája megszerzésének együtteséből áll”. Egyébiránt maguk a felperesek kérték a Törvényszéktől, hogy a beavatkozó féllel szemben kezelje bizalmasan a megtámadott határozatnak a generikus társaságok ellen irányuló stratégiájukra vonatkozó több részét, azzal az indokkal, hogy e ténybeli körülmények és értelmezésük nem tartoznak a Bizottság által velük szemben megfogalmazott kifogások körébe, és ha ezeket nyilvánosságra hoznák, ezek az ártatlanság vélelmének és a felperesek jóhírnevének megsértése révén súlyos sérelmet okoznának a felpereseknek. Mivel a Bizottság a felperesek generikus társaságok ellen irányuló stratégiáját alkotó elemeket nem minősítette jogsértésnek, azokat következképpen nem vette figyelembe a megtámadott határozat rendelkező részében szereplő jogsértések megállapítása és szankcionálása során.

- 191 A felperesek azonban előadják, hogy a megtámadott határozat 8. pontjában szereplő (2766) preambulumbekzdésben a Bizottság jelezte, hogy az EUMSZ 102. cikk esetében a szankcionált gyakorlatok vizsgálata során „figyelembe fogja venni a teljes ténybeli hátteret, beleértve az e stratégiából eredő más gyakorlatokat is, amelyek esetében a kizorító hatáshoz való hozzájárulás a jelen határozatban nem került megállapításra”. Ráadásul a megtámadott határozat (2772) preambulumbekzdésében a Bizottság jelezte, hogy a felperesek generikus társaságok ellen irányuló, az említett határozat 4. pontjában leírt stratégiája, és különösen a szabadalmak gyűrének létrehozása „fontos ténybeli körülményt jelent, amelynek alapján – például a Servier magatartása versenyellenes kizorító hatásainak vizsgálata során – megmagyarázható, hogy a perindopril generikus változatával való ellátás terén fennálló (potenciális) verseny mértéke miért volt különösen korlátozott”.
- 192 Ellenkérelmében a Bizottság azt állítja, hogy a megtámadott határozatban köteles volt kifejteni a felperesek generikus társaságok ellen irányuló stratégiájához tartozó, azonban az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikkbe ütköző jogsértésnek nem minősített gyakorlatokat, hogy a jogsértéseket jogi, gazdasági és ténybeli összefüggéseikben tudja vizsgálni. A tárgyaláson a Bizottság hangsúlyozta a megtámadott határozat e 4. pontjának fontosságát a Servier által a generikus társaságokkal szemben követett átfogó stratégiának, valamint piaci gyakorlatai terjedelmének megértése szempontjából, különbséget téve e gyakorlatok ténybeli háttere, amelyet különösen az említett 4. pontban fejtett ki, és azok jogsértő jellege között. Ezt a megkülönböztetést a Bizottság szerint a megtámadott határozat (2766) preambulumbekzdése világosan rögzíti.
- 193 Igaz, hogy az állandó ítélezési gyakorlat szerint annak értékeléséhez, hogy valamely vállalkozások közötti megállapodás elegendő károssági fokot mutat-e ahhoz, hogy azt az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése értelmében vett cél általi versenykorlátozásnak lehessen tekinteni, többek között azt a gazdasági és jogi hátteret kell megvizsgálni, amelybe a megállapodás illeszkedik (lásd: 2015. július 16-i ING Pensii ítélet, C-172/14, EU:C:2015:484, 33. pont, valamint az ott hivatkozott ítélezési gyakorlat). A szóban forgó megállapodás értékeléséhez fontos azt abban a gazdasági és jogi környezetben elhelyezni, amelyben a felek azt kötötték, anélkül hogy ez a Bizottság előtti eljárás tárgyát nem képező jogügyletekbe vagy jogi helyzetekbe való beavatkozásnak minősülne (1966. július 13-i Consten és Grundig kontra Bizottság ítélet, 56/64 és 58/64, EU:C:1966:41, 342. o.). A jogi és gazdasági háttér ezen értékelése keretében figyelembe kell venni az érintett termékek vagy szolgáltatások jellegét, valamint az érintett piac vagy piacok működésének és szerkezetének tényleges feltételeit (lásd: 2014. szeptember 11-i CB kontra Bizottság ítélet, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, 53. pont, valamint az ott hivatkozott ítélezési gyakorlat; 2015. március 19-i Dole Food és Dole Fresh Fruit Europe kontra Bizottság ítélet, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 117. pont, valamint az ott hivatkozott ítélezési gyakorlat).

- 194 Hasonlóképpen, a Bizottság az erőfölényben lévő vállalkozás magatartásának vizsgálata során és az erőfölénnyel való esetleges visszaélés megállapítása céljából köteles az említett magatartást övező releváns ténybeli körülmények összességét figyelembe venni (lásd ebben az értelemben: 2007. március 15-i British Airways kontra Bizottság ítélet, C-95/04 P, EU:C:2007:166, 67. pont; 2012. március 27-i Post Danmark ítélet, C-209/10, EU:C:2012:172, 26. pont). E tekintetben egyébiránt meg kell jegyezni, hogy amikor a Bizottság valamely erőfölényben lévő vállalkozás magatartását értékeli, mivel e vizsgálat elengedhetetlen az erőfölénnyel való visszaélés létezésére vonatkozó megállapításhoz, az említett vállalkozás által folytatott kereskedelmi stratégiát is szükségképpen értékelnie kell. Ezzel összefüggésben normálisnak tűnik, hogy a Bizottság szubjektív jellegű tényezőkre, úgymint a szóban forgó kereskedelmi stratégia alapjául szolgáló indítékokra hivatkozik (2012. április 19-i Tomra Systems és társai kontra Bizottság ítélet, C-549/10 P, EU:C:2012:221, 19. pont).
- 195 A fenti 193. és 194. pontból kitűnik, hogy bár a Bizottságnak, amikor azt vizsgálja, hogy valamely vállalkozás magatartása összeegyeztethető-e az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikkel, figyelembe kell vennie e magatartás hátterét, a Bizottság azonban e figyelembevétel alapján valamely különálló, a versenyjoggal ellentétesnek vagy kevésbé összhangban állónak tekintett magatartásból nem következtethet jogsértés fennállására, illetve nem támaszthatja alá jogsértés fennállását, kivéve ha e magatartás maga is jogsértésnek minősül.
- 196 A jelen ügyben a megtámadott határozatból kitűnik (lásd a fenti 190. pontot), hogy a felperesek generikus társaságok ellen irányuló stratégiáját alkotó, a megtámadott határozat 4. pontjában említett és a Servier eljárását negatív színben feltüntető elemeket a Bizottság nem minősítette jogsértésnek és nem vette figyelembe a bírsággal szankcionált gyakorlatok jogsértéssé minősítése érdekében. Amennyiben a Bizottság ezeket az elemeket a szankcionált gyakorlatok jogsértéssé minősítése érdekében ténylegesen figyelembe vette volna, azt lehetett volna felhozni vele szemben, hogy a jogsértéseket nemcsak azon gyakorlatok alapján, amelyek szankcionálásáról határozott, hanem részben más magatartásokból származó gyanú vagy állítások alapján állapította meg. E megközelítés ahhoz vezethetne, hogy egy vállalkozás feltételezett rossz hírnevét, amelyet pusztán állításokból vagy nem egyértelműen bizonyított tényekből vezettek le, a vállalkozás terhére rótt versenyellenes gyakorlatok egy vizsgálati paramétereként elemzik. Márpedig a pártatlanság és az objektivitás, amelyeknek a jogsértések Bizottság általi minősítését és szankcionálását kell vezérelniük, csakúgy, mint az ártatlanság vélelmének tiszteletben tartásához való jog, főszabály szerint kizárja az ilyen jellegű feltételezéseket. A kétértelműség, amely a Bizottság részéről a Servier hozzáállásának a megtámadott határozat 4. pontjában bemutatott e rendkívül kritikus elemeinek jelentőségét illetően tapasztalható, mivel ezek kapcsán a Bizottság egyszerre állítja, hogy ezek rendkívül fontosak elemzésében, és hogy bíróság előtt nem vitathatók, arra világít rá, hogy a megtámadott határozat ezen indokai kétségeket kelthetnek.
- 197 Végül pontosítani kell, hogy még ha feltételezzük is, hogy a felperesek generikus társaságok ellen irányuló globális stratégiájának e különböző vetületei a megtámadott határozattal megállapított jogsértések hátterét alkotó elemek közé tartoznak, ugyanakkor nem tűnik úgy, hogy ezek az értékelések alkalmasak lennének arra, hogy módosítsák a megtámadott határozat rendelkező részének lényegét. Emlékeztetni kell ugyanis arra, hogy a versenyellenes cél azonosítása során a háttér figyelembevétele nem orvosolhatja a versenyellenes cél tényleges azonosításának elmaradását (Wahl főtanácsnok CB kontra Bizottság ügyre vonatkozó indítványa, C-67/13 P, EU:C:2014:1958, 44. pont). Hasonlóképpen, az EUMSZ 102. cikket illetően, noha a Bizottság az erőfölénnyel való esetleges visszaélés megállapítása céljából köteles a szóban forgó magatartást övező releváns ténybeli körülmények összességét figyelembe venni, az esetleges versenyellenes szándék fennállása csak egyike azon számos ténybeli körülménynek, amely figyelembe vehető az erőfölénnyel való visszaélés megállapítása céljából (lásd ebben az értelemben: 2012. április 19-i Tomra Systems és társai kontra Bizottság ítélet, C-549/10 P, EU:C:2012:221, 18–20. pont).
- 198 E jogalapot következésképpen mindenesetre el kell utasítani mint hatástalant, mivel a megtámadott határozat olyan indokaira irányul, amelyek nem a felperesek azon magatartásaira és gyakorlataira vonatkoznak, amelyek a versenyjog megsértésének minősülnek, és amelyeket az említett határozat

szankcionál. Meg kell azonban jegyezni, hogy a felperesek által e jogalap keretében kifogásolt számos ténybeli körülmény (többek között az alternatív technológiák megszerzése és a szabadalmi jogvitákban kötött egyezségek) közvetlenül a Bizottság által jogsértésnek minősített gyakorlatokhoz kapcsolódik, és azokat más jogalapok keretében is megismétlik, amint azt a Bizottság ellenkérelmében előadja. Ezeket a körülményeket, amelyek így relevánsak lehetnek, a Törvényszék az említett jogalapok elemzése során fogja megvizsgálni.

5. A cél általi versenykorlátozás fogalmának meghatározását érintő téves jogalkalmazásról

[omissis]

- 211 E jogalappal a felperesek és a beavatkozó fél azt állítják, hogy a Bizottság tévesen alkalmazta a jogot, amikor a szabadalmi jogvitát egyezség útján rendező megállapodásokat cél általi versenykorlátozásnak minősítette, és tévesen ítélte meg a szabadalmak jelentette szellemi tulajdonjogok hatályát. Következésképpen a Törvényszéknek meg kell vizsgálnia, hogy ezek az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodások cél általi versenykorlátozást jelenthetnek-e, és ha igen, milyen feltételek mellett, továbbá meg kell vizsgálni, hogy elemzésében a Bizottság tévesen ítélte-e meg a szabadalmak hatályát.
- 212 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a megtámadott határozatban a Bizottság elemezte, hogy véleménye szerint a szabadalmi jogvitát egyezség útján rendező megállapodásokat az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének rendelkezéseire tekintettel milyen módon kell értékelni, és különösen annak lehetőségét, hogy az ilyen megállapodásokat cél általi korlátozásnak minősítse (a megtámadott határozat (1102)–(1155) preambulumbekendése).
- 213 A Bizottság lényegében – általános jelleggel elismerve a vállalkozások jogát a jogviták egyezség útján történő rendezésére, ideértve azt az esetet is, amikor a jogvita szabadalmakkal kapcsolatos (a megtámadott határozat (1118) preambulumbekendése) – úgy vélte, hogy a szabadalmi jogvitát egyezség útján rendező megállapodásoknak tiszteletben kell tartaniuk az uniós versenyjogot, pontosabban az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének rendelkezéseit (lásd különösen a megtámadott határozat (1119), (1122) és (1123) preambulumbekendését).
- 214 A Bizottság figyelembe vette továbbá a különleges körülményeket, amelyek között a gyógyszeripari ágazatban az originális társaságok és a generikus társaságok közötti versenyre sor kerül. Kiemelte különösen a szabadalmak vitatásának ebben az ágazatban fennálló fontosságát (a megtámadott határozat (1125)–(1132) preambulumbekendése).
- 215 E körülményekre tekintettel a Bizottság úgy vélte, hogy főszabály szerint igazolható lehet, ha a felek egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodást kötnek, hogy véget vessenek egy jogvitának, sőt még az is, ha e megállapodásba forgalmazástilalmi és megnehtámadási kikötéseket iktatnak (a megtámadott határozat (1133) és (1136) preambulumbekendése).
- 216 A Bizottság mindazonáltal úgy vélte, hogy az ügy különleges körülményeire tekintettel a szabadalmi jogvitát egyezség útján rendező olyan megállapodás, amelynek értelmében egy generikus társaság jelentős pénzösszeg folyósítása vagy más jelentős ösztönzés formájában megjelenő értékátruházás ellenében a kapacitásának korlátozását és a versenytársaival való versengésre vonatkozó ösztönzésének korlátozását fogadja el, az EUMSZ 101. cikkel ellentétes, cél általi versenykorlátozásnak minősülhet (a megtámadott határozat (1134) preambulumbekendése). Ilyen esetben ugyanis az, hogy a generikus társaság felhagy a piacra lépést célzó független erőfeszítéseivel, nem a szabadalom megalapozottsága felek általi értékelésének következménye, hanem az originális társaság által a generikus társaságnak nyújtott értékátruházás (a megtámadott határozat (1137) preambulumbekendése), és ennél fogva a verseny kivásárlásának minősülő, kizárásra irányuló kifizetés következménye (a megtámadott határozat (1140) preambulumbekendése).

- 217 Következésképpen a Bizottság rögzítette, hogy annak értékeléséhez, hogy a szóban forgó egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodások cél általi versenykorlátozásnak minősülnek-e, vagy sem, esetről esetre fogja elemezni az egyes megállapodásokkal kapcsolatos tényeket. Ennek érdekében pontosította, hogy különösen azt fogja vizsgálni először is, hogy „a generikus társaság és az originális társaság – legalábbis potenciális – versenytársak voltak-e”, másodsor, hogy „a generikus társaság a megállapodással vállalta-e, hogy a megállapodás időtartamára korlátozza arra irányuló független erőfeszítéseit, hogy valamely generikus termékkel egy vagy több [uniós] piacra belépjen”, és harmadszor, hogy „a megállapodás az originális társaság általi olyan, jelentős ösztönzésnek tekinthető értékátruházással járt-e, amely érzékelhetően csökkentette a generikus társaság számára az arra vonatkozó ösztönzést, hogy fenntartsa az arra irányuló független erőfeszítéseit, hogy valamely generikus termékkel egy vagy több [uniós] piacra belépjen” (a megtámadott határozat (1154) preambulumbekzdése).
- 218 A Bizottság ezt követően minden egyes szóban forgó, egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodásra alkalmazta a fenti 217. pontban felsorolt három kritériumot, és minden megállapodás esetében megállapította, hogy e három kritérium teljesül, és következésképpen az említett megállapodásokat többek között cél általi versenykorlátozásnak kell tekinteni.

a) A szabadalmi jogvitát egyezség útján rendező megállapodások cél által korlátozó jellegéről

1) A cél általi versenykorlátozásokról

- 219 Az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a belső piaccal összeegyeztethetetlen és tilos minden olyan vállalkozások közötti megállapodás, vállalkozások társulásai által hozott döntés és összehangolt magatartás, amelynek „célja vagy hatása” a belső piacon belüli verseny megakadályozása, korlátozása vagy torzítása. Az 1966. június 30-i LTM-ítélet (56/65, EU:C:1966:38, 249. o.) óta állandó ítélkezési gyakorlat szerint e feltételeknek a „vagy” kötőszó által jelzett vagylagos jellege miatt először is meg kell vizsgálni a megállapodás tulajdonképpeni célját, figyelembe véve azt a gazdasági környezetet, amelyben alkalmazásra kerül. Amennyiben azonban a megállapodás tartalmának elemzése nem tár fel a verseny tekintetében elegendő károsági fokot, meg kell vizsgálni a megállapodás hatásait, és annak megtiltásához olyan tényezők együttes megléte szükséges, amelyek azt bizonyítják, hogy a verseny működése érezhetően akadályozva, korlátozva volt, vagy torzult (lásd: 2015. március 19-i Dole Food és Dole Fresh Fruit Europe kontra Bizottság ítélet, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 116. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2015. július 16-i ING Pensii ítélet, C-172/14, EU:C:2015:484, 30. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Ezzel szemben nem szükséges megvizsgálni egy megállapodás versenyre gyakorolt hatásait, amennyiben versenyellenes célja már bizonyított (lásd: 2016. január 20-i Toshiba Corporation kontra Bizottság ítélet, C-373/14 P, EU:C:2016:26, 25. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Ezért a megtámadott határozatban a Bizottság helyesen emlékeztetett arra, hogy egyrésről valamely megállapodás versenyellenes célja és hatása vagylagos, és nem kumulatív feltételt jelent annak értékelése során, hogy egy megállapodás az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésében rögzített tilalom alá tartozik-e (az (1109) preambulumbekzdés), és másrésről, hogy nem szükséges a magatartás konkrét versenyellenes hatásait kimutatni, amennyiben e magatartás versenyellenes célja már bizonyított (az (1112) preambulumbekzdés).
- 220 A cél általi versenykorlátozás fogalma csupán a vállalkozások közötti összejátszás bizonyos típusaira alkalmazható, amelyek önmagukban elegendő károsági fokot mutatnak a rendes verseny megfelelő működésére ahhoz, hogy úgy lehessen tekinteni, hogy hatásaik vizsgálata nem szükséges (lásd ebben az értelemben: 1966. június 30-i LTM-ítélet, 56/65, EU:C:1966:38, 359. o.; 2014. szeptember 11-i CB kontra Bizottság ítélet, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, 49., 50. és 58. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2015. július 16-i ING Pensii ítélet, C-172/14, EU:C:2015:484, 31. pont; 2015. november 26-i Maxima Latvija ítélet, C-345/14, EU:C:2015:784, 20. pont).

- 221 A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint annak értékeléséhez, hogy valamely vállalkozások közötti megállapodás elegendő károssági fokot mutat-e ahhoz, hogy azt az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése értelmében vett cél általi versenykorlátozásnak lehessen tekinteni, a rendelkezéseinek tartalmát és az általa elérni kívánt célkitűzéseket, valamint azt a gazdasági és jogi háttérrel kell megvizsgálni, amelybe a megállapodás illeszkedik (lásd: 2015. július 16-i ING Pensii ítélet, C-172/14, EU:C:2015:484, 33. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). A gazdasági és jogi háttér ezen értékelése keretében figyelembe kell venni az érintett termékek vagy szolgáltatások jellegét, valamint az érintett piac vagy piacok működésének és szerkezetének tényleges feltételeit is (lásd: 2015. március 19-i Dole Food és Dole Fresh Fruit Europe kontra Bizottság ítélet, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 117. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Mindazonáltal emlékeztetni kell arra, hogy az érintett piac működése és szerkezete tényleges feltételeinek vizsgálata nem eredményezheti azt, hogy a Törvényszék a szóban forgó összejátszás hatásait értékelje (lásd ebben az értelemben: 2014. szeptember 11-i CB kontra Bizottság ítélet, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, 72–82. pont), mivel ellenkező esetben nem valósulna meg az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének rendelkezései által előírt különbségtétel hatékony érvényesülése.
- 222 Ezenfelül, noha a felek szándéka nem szükséges elem a vállalkozások közötti egyfajta összejátszás korlátozó jellegének meghatározásához, a versenyhatóságokat, a nemzeti bíróságokat vagy az uniós bíróságot semmi nem akadályozza abban, hogy tekintetbe vegyék e szándékot (lásd: 2015. március 19-i Dole Food és Dole Fresh Fruit Europe kontra Bizottság ítélet, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 118. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Pusztán az a körülmény azonban, hogy egy megállapodás jogszerű célokat is követ, nem lehet elegendő ahhoz, hogy megakadályozza a cél általi versenykorlátozásnak minősítést (2008. november 20-i Beef Industry Development Society és Barry Brothers ítélet, C-209/07, EU:C:2008:643, 21. pont; lásd még ebben az értelemben: 1983. november 8-i IAZ International Belgium és társai kontra Bizottság ítélet, 96/82–102/82, 104/82, 105/82, 108/82 és 110/82, EU:C:1983:310, 25. pont; 2006. április 6-i General Motors kontra Bizottság ítélet, C-551/03 P, EU:C:2006:229, 64. pont).
- 223 A felperesek azt róják a Bizottság terhére, hogy tévesen alkalmazta a jogot, amikor úgy tekintette, hogy pusztán az a tény, hogy valamely megállapodás negatív hatást gyakorolhat a versenyre, elegendő ahhoz, hogy azt cél általi versenykorlátozásnak minősítse. Igaz, hogy a megtámadott határozat (1111) preambulumbekzdésében a Bizottság – a Bíróság ítélkezési gyakorlatát (2009. június 4-i T-Mobile Netherlands és társai ítélet, C-8/08, EU:C:2009:343, 31. pont; 2013. március 14-i Allianz Hungária Biztosító és társai ítélet, C-32/11, EU:C:2013:160, 35–38. pont) idézve – jelezte, hogy „[a] versenyellenes cél fennállásához elegendő, ha a megállapodás alkalmas arra, hogy kedvezőtlen hatással legyen a versenyre”, és „[m]ás szavakkal, a megállapodásnak a háttérét képező jogi és gazdasági összefüggéseket figyelembe véve csupán képesnek kell lennie az adott esetben arra, hogy a belső piac keretében megakadályozza, korlátozza vagy torzítsa a versenyt”.
- 224 E tekintetben először is meg kell jegyezni, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban helyesen idézte fel a cél általi versenykorlátozások meghatározására vonatkozó, a fenti 219–222. pontban szereplő ítélkezési gyakorlatot. A megtámadott határozat (1109) és (1110), (1112)–(1117) és (1211) preambulumbekzdéséből kitűnik ugyanis, hogy a Bizottság ezen ítélkezési gyakorlat felidézése során nem alkalmazta tévesen a jogot, és ezt az ítélkezési gyakorlatot minden egyes megállapodás elemzése során alkalmazta (lásd különösen a megtámadott határozat (1369)–(1375), (1475)–(1481), (1622)–(1627), (1763), (1804)–(1810) és (1994)–(2000) preambulumbekzdését). Nincs jelentősége annak, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban nem használta az „elegendő károssági fok” kifejezést, mivel az említett határozatból kitűnik, hogy a cél általi versenykorlátozás fogalmát helyesen ragadta meg. A Bizottság az említett határozat (1110) és (1113) preambulumbekzdésében jelezte közelebbről, hogy e tekintetben azokról a korlátozásokról van szó, amelyek „jellegükönél fogva károsak lehetnek a rendes verseny megfelelő működésére”, hogy „annak értékeléséhez, hogy valamely megállapodás cél általi versenykorlátozásnak minősül-e, többek között a rendelkezéseinek tartalmát és az általa elérni kívánt célkitűzéseket, valamint azt a gazdasági és jogi háttérrel kell megvizsgálni, amelybe a megállapodás illeszkedik”, és hogy „e háttér meghatározása érdekében helyénvaló figyelembe venni az érintett termékek és szolgáltatások jellegét, valamint az érintett piac vagy piacok működésének

és szerkezetének tényleges feltételeit is”. A Bizottság helyesen emlékeztetett arra is, hogy „noha a felek szándéka nem szükséges elem valamely megállapodás cél általi versenykorlátozást megvalósító jellegének meghatározásához, a Bizottságot vagy az uniós bíróságokat semmi nem akadályozza abban, hogy tekintetbe vegyék e szándékot” (a megtámadott határozat (1113) preambulumbekzdése).

- 225 Ezt követően fontos hangsúlyozni, hogy a 2009. június 4-i T-Mobile Netherlands és társai ítélet (C-8/08, EU:C:2009:343) 31. pontjában, amelyet a 2013. március 14-i Allianz Hungária Biztosító és társai ítélet (C-32/11, EU:C:2013:160) 38. pontja megismétel, a Bíróság nem azt kívánta állítani, hogy egy kevésbé ártalmas megállapodás, amely következésképpen esetlegesen negatív hatással lehet a versenyre, cél általi versenykorlátozásnak minősülhet, hanem csupán azt, egyrészt, hogy egy megállapodás versenyre gyakorolt konkrét hatásainak azonosítása a cél általi versenykorlátozás elemzése keretében nem releváns, és másrészt, hogy pusztán az a körülmény, hogy egy megállapodást nem hajtottak végre, nem akadályozhatja, hogy az cél általi versenykorlátozásnak minősüljön. A 2009. június 4-i T-Mobile Netherlands és társai ítélet (C-8/08, EU:C:2009:343) 31. pontjának különösen az ezen ítélet 29. és 30. pontjára, valamint Kokott főtanácsnok ezen ügyre vonatkozó indítványának – az ítéletben kifejezetten hivatkozott – 46. pontjára, valamint az indítvány 47. pontjára tekintettel történő olvasata lehetővé teszi ugyanis e pont visszahelyezését a hatás általi és a cél általi versenykorlátozás közötti különbségtétel összefüggésébe.
- 226 Következésképpen el kell utasítani a felperesek azon érveit, amelyek szerint a Bizottság a megtámadott határozat (1111) preambulumbekzdésében tévesen alkalmazta a jogot.
- 227 A felperesek és a beavatkozó fél – a 2014. szeptember 11-i CB kontra Bizottság ítéletre (C-67/13 P, EU:C:2014:2204) hivatkozással – előadják továbbá, hogy a cél általi jogsértés fogalmát a Bizottság által a megtámadott határozatban követett megközelítéssel ellentétben megszorítóan kell értelmezni.
- 228 E tekintetben mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy a 2014. szeptember 11-i CB kontra Bizottság ítéletben (C-67/13 P, EU:C:2014:2204, 58. pont) a Bíróság megállapította, hogy a cél általi versenykorlátozás fogalma csak a vállalkozások közötti összejátszás bizonyos típusaira alkalmazható, amelyek a verseny tekintetében elegendő károssági fokot mutatnak ahhoz, hogy úgy lehessen tekinteni, hogy hatásaik vizsgálata nem szükséges, nem alkalmazható viszont olyan megállapodásokra, amelyek esetében egyáltalán nem nyert bizonyítást, hogy jellegüknel fogva károsak a rendes verseny megfelelő működésére. A Bíróság következésképpen téves jogalkalmazás miatt felülbírálta a Törvényszék azon állítását, amely szerint a cél általi jogsértés fogalmát nem lehet megszorítóan értelmezni. A Bíróság ugyanakkor nem kérdőjelezte meg azt az ítélkezési gyakorlatot, amely szerint az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének a)–e) pontjában említett megállapodástípusok nem képezik a tiltott összejátszások kimerítő felsorolását (2008. november 20-i Beef Industry Development Society és Barry Brothers ítélet, C-209/07, EU:C:2008:643, 23. pont; lásd még ebben az értelemben: 2014. szeptember 11-i CB kontra Bizottság ítélet, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, 58. pont), ami az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésében a „különösen” kifejezés használatából következik (Trstenjak főtanácsnok Beef Industry Development Society és Barry Brothers ügyre vonatkozó indítványa, C-209/07, EU:C:2008:467, 46. pont).
- 229 Ezt követően meg kell állapítani, hogy a Bizottság a jelen ügyben a 2014. szeptember 11-i CB kontra Bizottság ítélettel (C-67/13 P, EU:C:2014:2204) összhangban álló megközelítést követett, amikor a vitatott megállapodásokat a fenti 219–222. pontban felidézett kritériumokra tekintettel elemezte (lásd a fenti 224. pontot), amely kritériumok önmagukban véve megszorító jellegűek, mivel feltételezik egy elegendő károssági fok azonosítását. A felperesek és a beavatkozó fél által állítottakkal ellentétben a Bizottság elemzését nem kellett eleve megszorítóbb megközelítésnek áthatnia, mint amely a cél általi versenykorlátozás fogalmának kritériumaival jár, ezen elemzés feltételezte azonban az elegendő károssági fokot mutató versenykorlátozás azonosítását, vagy ennek hiányában a vitatott megállapodások konkrét versenyellenes hatásainak elemzését.

- 230 A felperesek egyébiránt azt állítják, hogy a precedens hiánya kizárja a cél általi korlátozásnak minősítést, és előadják, hogy az ügyért felelős egység korábbi vezetője nyilvánosan elismerte az ügy újszerű jellegét, és azt a Bizottság is elismerte magában a megtámadott határozatban. Ugyanakkor emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének a)–e) pontjában említett gyakorlatok nem képezik a tiltott összejátszások kimerítő felsorolását (2008. november 20-i Beef Industry Development Society és Barry Brothers ítélet, C-209/07, EU:C:2008:643, 23. pont), és bár a megszerzett tapasztalat kétségkívül megerősítheti azt, hogy egyes együttműködési típusok jellegükből adódóan károsak a versenyre (2014. szeptember 11-i CB kontra Bizottság ítélet, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, 51. pont), az a tény, hogy a Bizottság a múltban nem tekintette úgy, hogy egy adott típusú megállapodás a célja alapján versenykorlátozó jellegű, önmagában nem zárhatja ki, hogy a jövőben a vitatott intézkedések egyedi és részletes vizsgálata alapján így tegyen (lásd: 2016. szeptember 8-i Lundbeck kontra Bizottság ítélet, T-472/13, fellebbezés alatt, EU:T:2016:449, 438. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 231 Hasonlóképpen, a felperesek által állítottakkal ellentétben önmagában az a körülmény, hogy valamely cél általi versenykorlátozás azonosításához eseti alapú megközelítésre van szükség, nem zárja ki az ilyen minősítés elfogadását. Az ítélkezési gyakorlat ugyanis ahhoz, hogy egy megállapodást az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése értelmében cél általi versenykorlátozásnak lehessen tekinteni, nem követeli meg, hogy az első ránézésre vagy kétségtelenül kellően káros legyen a verseny szempontjából, anélkül hogy a Bizottságnak vagy az uniós bíróságnak el kellene végeznie a megállapodás tartalmának, célkitűzésének, valamint gazdasági és jogi hátterének egyedi és konkrét vizsgálatát (lásd ebben az értelemben: 2013. március 14-i Allianz Hungária Biztosító és társai ítélet, C-32/11, EU:C:2013:160, 51. pont; 2016. szeptember 8-i Lundbeck kontra Bizottság ítélet, T-472/13, fellebbezés alatt, EU:T:2016:449, 775. pont).
- 232 A felperesek és a beavatkozó fél egyebekben azt kifogásolja, hogy a megtámadott határozat indokolása ellentmondásos, mivel a (2764) preambulumbekkezdésben az szerepel, hogy a szabadalmi jogvitákban kötött egyezségek az EUMSZ 102. cikkre tekintettel önmagukban nem versenyellenesek. A megtámadott határozat (2764) preambulumbekkezdésének vitatott mondatából ugyanakkor egyértelműen kitűnik, hogy a Bizottság csak a megtámadott határozatban a felperesek generikus társaságok ellen irányuló általános stratégiájának részeként leírt, azonban a megtámadott határozatban versenyjogi jogsértésnek nem minősített gyakorlatokra hivatkozott. Következésképpen ez a mondat nem a felperesek által kötött egyezségekre vonatkozott. Egyébiránt a megtámadott határozatból, és különösen annak 8.3 pontjából kitűnik, hogy a Bizottság úgy tekintette, hogy a felperesek által kötött egyezségek az EUMSZ 102. cikk rendelkezései megsértésének minősülő, kizárásra irányuló egységes és folyamatos globális stratégiához hozzájáruló visszaélésszerű magatartásnak minősülnek. A megtámadott határozat indokolása tehát az állítottakkal ellentétben nem ellentmondásos.
- 233 A cél általi versenykorlátozás fogalma alkalmazási feltételeinek e felidézését és a felperesek e fogalom értelmezésére vonatkozó kifogásainak vizsgálatát követően meg kell jegyezni, hogy a jelen ügyben a vitatott megállapodások célja a felperesek szerint a szerződő felek közötti jogviták egyezség útján történő rendezése volt, és azokat a szabadalmi jog sajátos kontextusában kötötték, mivel a szóban forgó jogviták a felperesek szabadalmaira vonatkoztak. Márpedig, mivel a cél általi versenykorlátozás fennállásának megállapítása a szóban forgó megállapodás tartalmának, célkitűzéseinek, valamint gazdasági és jogi hátterének vizsgálatát feltételezi (lásd a fenti 221. pontot), a jelen ügyben az általában az egyezségeken, és konkrétan a vitatott megállapodásokban szereplő, a szabadalmak meg nem támadására és az e szabadalmak bitorlását megvalósító termékek forgalmazásának tilalmára vonatkozó kikötéseket a szabadalmi jogviták egyezség útján történő rendezésére irányuló célkitűzésükre és a szabadalmak alkotó sajátos kontextusra tekintettel kell elemezni annak ellenőrzése érdekében, hogy a Bizottság e megállapodásokat megalapozottan és a megfelelő jogi kritériumok alapján minősítette-e cél általi versenykorlátozásnak.

2) A szellemi tulajdonjogokról, és különösen a szabadalmakról

234 A szabadalom odaítélésének sajátos célja az, hogy a jogosult számára biztosítsa – a feltaláló kreatív erőfeszítéseinek jutalmazása érdekében – a találmány kizárólagos használatára vonatkozó jogot az ipari termékek gyártása és első kereskedelmi forgalomba hozatala céljából, vagy közvetlenül, vagy pedig harmadik személy számára hasznosítási engedélyek megadása révén, valamint a tiltakozáshoz való jogot valamennyi szabadalombitorlás ellen (1974. október 31-i Centrafarm és de Peijper ítélet, 15/74, EU:C:1974:114, 9. pont). Amikor a hatóság valamely szabadalmat megad, az általában vélelmezhetően érvényes, és annak valamely vállalkozás általi birtoklása feltételezhetően jogszerű. Általában egy ilyen kizárólagos jognak valamely vállalkozás általi birtoklása önmagában a versenytársak kizárásával jár, mivel ez utóbbiak a közjogi szabályozás értelmében kötelesek tiszteletben tartani ezt a kizárólagos jogot (2010. július 1-jei AstraZeneca kontra Bizottság ítélet, T-321/05, EU:T:2010:266, 362. pont).

235 A valamely tagállam jogszabályainak megfelelően megadott szabadalomból eredő jogok gyakorlása azonban önmagában nem jelenti a Szerződésben rögzített versenyszabályok megsértését (1968. február 29-i Parke, Davis and Co. ítélet, 24/67, EU:C:1968:11, 109. o.). Sőt, a szellemi tulajdonjog területére vonatkozó szabályok lényegesen a torzításmentes verseny fenntartásához a belső piacon (2013. április 16-i Spanyolország és Olaszország kontra Tanács ítélet, C-274/11 és C-295/11, EU:C:2013:240, 22. pont). A szabadalmi jog ugyanis egyrészt a feltaláló kreatív erőfeszítéseinek jutalmazása révén hozzájárul az innovációt és a beruházást ösztönző környezet előmozdításához, másrészt pedig arra irányul, hogy nyilvánossá tegye a találmányok működési módját, és így lehetővé tegye további eredmények megszületését. A technológiaátadási megállapodásokról szóló 2004. évi iránymutatás 7. pontja, amelynek rendelkezéseit a technológiaátadási megállapodásokról szóló 2014. évi iránymutatás 7. pontja teljes mértékben átvette, így a következőket ismeri el:

„[Nincs] eleve összeütközés [...] a szellemi tulajdonjogok és a közösségi versenyszabályok között. E rendelkezések szerint ugyanis a kétféle jogi szabályozás alapvető célja valójában azonos: a fogyasztói jólét, valamint a források hatékony elosztásának előmozdítása. Az innováció a versenyre épülő nyílt piacgazdaság alapvető jelentőségű, dinamikus eleme. A szellemi tulajdonjogok elősegítik a dinamikus versenyt azáltal, hogy a vállalkozásokat új vagy továbbfejlesztett termékek és eljárások kifejlesztésébe történő beruházásra ösztönzik. Ugyanezt teszi a verseny azáltal, hogy innovációs nyomást gyakorol a vállalkozásokra. Ezért a szellemi tulajdonjogok és a verseny is szükséges az innováció előmozdításához, valamint versenyképes kiaknázásának biztosításához.”

236 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a tulajdonhoz való jog, amelynek részét képezi a szellemi tulajdonjog, az uniós jog általános elvének minősül (2008. január 29-i Promusicae ítélet, C-275/06, EU:C:2008:54, 62. pont; lásd még ebben az értelemben: 2005. július 12-i Alliance for Natural Health és társai ítélet, C-154/04 és C-155/04, EU:C:2005:449, 126. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

237 A szellemi tulajdonjog, és többek között a szabadalmi jog mindazonáltal nem tekinthető korlátlan jogosultságnak, hanem azt a társadalmi szerepére tekintettel kell figyelembe venni és más alapvető jogokkal össze kell egyeztetni, továbbá az Unió által követett közérdekű célkitűzések elérése érdekében korlátozható, feltéve azonban, hogy ezek a korlátozások a kitűzött célhoz képest nem jelentenek aránytalan és megengedhetetlen beavatkozást, amely sérti a biztosított jog lényegét (lásd: 2005. július 12-i Alliance for Natural Health és társai ítélet, C-154/04 és C-155/04, EU:C:2005:449, 126. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). A Bíróság például a gyógyszerek kiegészítő oltalmi tanúsítványáról szóló, 2009. május 6-i 469/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2009. L 152., 1. o.) értelmezésével kapcsolatos jogvitákban megállapította, hogy mérlegelni kell a gyógyszeripar mint a szabadalmak jogosultja és a közegészségügy érdekei között (lásd ebben az értelemben: 2015. március 12-i Actavis Group PTC és Actavis UK ítélet, C-577/13, EU:C:2015:165, 36. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 238 Emlékeztetni kell arra is, hogy az EUSZ 3. cikk (3) bekezdése rögzíti, hogy az Unió egy belső piacot hoz létre, amely a Lisszaboni Szerződéshez csatolt és az EUSZ 51. cikk értelmében a Szerződésekkel azonos jogi kötőerővel bír, a belső piacról és a versenyről szóló 27. jegyzőkönyv (HL 2010. C 83., 309. o.) szerint olyan rendszert foglal magában, amely biztosítja azt, hogy a verseny ne torzuljon. Márpedig az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk azon versenyszabályok közé tartozik, amelyek – az EUMSZ 3. cikk (1) bekezdésének b) pontjában említettekhez hasonlóan – szükségesek az említett belső piac működéséhez. E szabályok szerepe ugyanis éppen az, hogy megakadályozzák a versenynek a közérdek, az egyéni vállalkozások és a fogyasztók kárára történő torzulását, és ily módon hozzájáruljanak az Unión belüli jóléthez (2011. február 17-i TeliaSonera Sverige ítélet, C-52/09, EU:C:2011:83, 20–22. pont).
- 239 Noha a Szerződések kifejezetten soha nem rendelkeztek a szellemi tulajdonjogok és a versenyjog közötti összhang megteremtéséről, az EK-Szerződés 36. cikke, amelynek rendelkezéseit az EUMSZ 36. cikk átvette, ugyanakkor rendelkezett a szellemi tulajdonjogoknak az áruk szabad mozgásának elvével való összeegyeztetéséről, rögzítve, hogy a Szerződés tagállamok közötti mennyiségi korlátozások tilalmára vonatkozó rendelkezései nem zárják ki a behozatalra, a kivitelre vagy a tranzitárakra vonatkozó olyan korlátozásokat, amelyeket többek között az ipari és kereskedelmi tulajdon védelme indokol, pontosítva azonban, hogy ezek a korlátozások azonban nem lehetnek önkényes megkülönböztetés vagy a tagállamok közötti kereskedelem rejtett korlátozásának eszközei. A Bíróság véleménye szerint az EK-Szerződés 36. cikke ily módon különbségtételt kívánt beiktatni a valamely tagállamnak a művészeti alkotások és a szellemi tulajdon védelméről szóló jogszabályai által elismert jog fennállása, amelyet a Szerződés rendelkezései nem érinthetnek, illetve e jog gyakorlása közé, amely a tagállamok közötti kereskedelem rejtett korlátozásának minősülhet (lásd ebben az értelemben: 1982. október 6-i Coditel és társai ítélet, 262/81, EU:C:1982:334, 13. pont).
- 240 Az uniós jogalkotónak egyébiránt már volt alkalma emlékeztetni ezen összeegyeztetés szükségességére. Így a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2004. L 157., 45. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 2. kötet, 32. o.), amelynek célja a nemzeti jogszabályok egymáshoz való közelítése a szellemi tulajdon magas, egyenértékű és egységes védelmi szintjének a belső piacon belüli biztosítása érdekében (a (10) preambulumbekzdés), és amely „biztosítja a szellemi tulajdon teljes mértékű tiszteletben tartását a[z Alapjogi] Charta 17. cikke (2) bekezdésének megfelelően” (a (32) preambulumbekzdés), pontosítja, hogy „az irányelv nem érintheti a versenyre vonatkozó rendelkezések, így különösen a[z EUMSZ 101.] és [EUMSZ 102. cikk] alkalmazását”, valamint, hogy „[a]z ebben az irányelvben foglalt intézkedéseket nem lehet úgy alkalmazni, hogy az a versenyt a Szerződéssel ellentétesen, indokolatlanul korlátozza” (a (12) preambulumbekzdés).
- 241 A Bíróság – ugyanazon érvelés alkalmazásával, amely lehetővé tette számára a szellemi tulajdonjogok és az áruk szabad mozgásának összeegyeztetését – a szellemi tulajdonjogok különböző típusaira vonatkozó ítélkezési gyakorlatot alakított ki, amelynek célja a versenyszabályok összeegyeztetése e jogok gyakorlásával anélkül, hogy sérelem érné e jogok lényegét. Így a Bíróság számára arról van szó, hogy a szellemi tulajdonjogok szabálytalan használatát szankcionálja, e jogok jogszerű gyakorlását azonban nem, és ez utóbbit e jogok konkrét célja alapján határozza meg, amely fogalom a Bíróság ítélkezési gyakorlatában e jogok lényeges tartalma és az e jogok jogosultját megillető alapvető jogosultságok fogalmának szinonimájaként használatos. A Bíróság szerint a valamely szellemi tulajdonjog konkrét céljának részét képező jogosultságok gyakorlása így e jog fennállására vonatkozik (lásd ebben az értelemben: Gulmann főtanácsnok RTE és ITP kontra Bizottság ügyre vonatkozó indítványa, C-241/91 P, EU:C:1994:210, 31. és 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). A Bíróság mindazonáltal úgy tekinti, hogy – rendkívüli körülmények között – a kizárólagos jognak az e jog jogosultja általi gyakorlása is vezethet a versenyszabályokkal ellentétes magatartáshoz (1995. április 6-i RTE és ITP kontra Bizottság ítélet, C-241/91 P és C-242/91 P, EU:C:1995:98, 50. pont; lásd még ebben az értelemben: 2007. szeptember 17-i Microsoft kontra Bizottság ítélet, T-201/04, EU:T:2007:289, 691. pont).

- 242 A szabadalmakat illetően a Bíróság megállapította, hogy nem kizárt, hogy az EUMSZ 101. cikk rendelkezéseit alkalmazni lehessen a szellemi tulajdonjogokra, amennyiben egy vagy több szabadalom vállalkozások között összehangolt felhasználása olyan helyzet kialakulásához vezetne, amely az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének értelmében vett vállalkozások közötti megállapodás, vállalkozások társulásai által hozott döntés vagy összehangolt magatartás fogalma alá tartozhat (1968. február 29-i Parke, Davis and Co. ítélet, 24/67, EU:C:1968:11, 71. o.). A Bíróság 1974-ben ismét megállapította, hogy jöllehet az EUMSZ 101. cikk nem érinti a tagállami jogszabályok által az ipari tulajdon területén elismert jogok fennállását, e jogok gyakorlásának körülményei azonban az e cikkben szereplő tilalmak alá tartozhatnak, és ez az eset állhat fenn, amikor egy ilyen jog gyakorlása a kartell céljaként, eszközeként vagy következményeként jelenik meg (1974. október 31-i Centrafarm és de Peijper ítélet, 15/74, EU:C:1974:114, 39. és 40. pont).
- 243 Emlékeztetni kell arra, hogy a jelen ügyben alkalmazandó szabadalmi jog uniós szintű harmonizációja hiányában a valamely nemzeti szabadalmi hivatal vagy az ESZH által megadott szabadalmi oltalom terjedelme csak az uniós jogon kívüli szabályok, így a nemzeti jog vagy az ESZE szabályai alapján határozható meg (lásd ebben az értelemben: 1999. szeptember 16-i Farmitalia ítélet, C-392/97, EU:C:1999:416, 26. pont; 2011. november 24-i Medeva ítélet, C-322/10, EU:C:2011:773, 22. és 23. pont). Következésképpen, amikor a Bizottság valamely határozatával szemben előterjesztett megsemmisítés iránti kereset keretében az uniós bíróságnak meg kell vizsgálnia egy, az uniós jogi szabályoktól eltérő szabályok hatálya alá tartozó szabadalommal kapcsolatos jogvitában kötött egyezségről szóló megállapodást, e bíróság nem határozhatja meg a szabadalom hatályát, és nem határozhat annak érvényességéről. Egyébiránt meg kell jegyezni, hogy a jelen ügyben, noha a Bizottság a megtámadott határozat (113)–(123) preambulumbekzdésében felidézte a felperesek „szabadalmak gyűrének” létrehozásából és „papírszabadalmakból” álló stratégiáját, mindazonáltal nem foglalt állást a vitatott szabadalmaknak a megállapodás megkötésének időpontjában való érvényességéről.
- 244 Bár sem a Bizottságnak, sem a Törvényszéknek nem feladata, hogy a szabadalom érvényességéről határozzon, a szabadalom fennállását azonban az uniós versenyszabályok keretében végzett elemzés során figyelembe kell venni. A Bíróság ugyanis már jelezte, hogy noha a Bizottságnak nem kell meghatározni egy szabadalom hatályát, ugyanakkor ezen intézmény nem maradhat teljesen passzív akkor, ha a szabadalom hatálya releváns az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk megsértésének értékelése szempontjából, mivel a Bizottságnak akkor is lehetősége kell, hogy legyen arra, hogy az 1/2003 rendelet rendelkezéseinek megfelelően gyakorolja hatáskörét, ha a szabadalom tényleges hatálya a nemzeti bíróságok előtti jogvita tárgyát képezi, valamint hogy a Bizottság által tehető megállapítások semmilyen módon nem befolyásolják a nemzeti bíróságok által az előttük folyamatban levő szabadalmi jogvitákban elvégzendő értékeléseket, és a Bizottság határozata továbbá az uniós bíróság felülvizsgálata alá tartozik (1986. február 25-i Windsurfing International kontra Bizottság ítélet, 193/83, EU:C:1986:75, 26. és 27. pont).
- 245 Végül ki kell emelni, hogy a szellemi tulajdonjogokat az Alapjogi Charta védelemben részesíti. A – Lisszaboni Szerződéssel a Szerződésekkel azonos jogi kötőerővel felruházott (EUSZ 6. cikk (1) bekezdése) – Alapjogi Charta 17. cikkének (1) bekezdése értelmében „[m]indenkinek joga van ahhoz, hogy jogszerűen szerzett tulajdonát birtokolja, használja, azzal rendelkezzen, és azt örökül hagyja”, „[t]ulajdonától senkit sem lehet megfosztani, kivéve ha ez közérdekből, a törvényben meghatározott esetekben és feltételekkel, valamint az ezáltal elszenvedett veszteségekért kellő időben fizetett méltányos összegű kártalanítás mellett történik”, és „[a] tulajdon használatát, az általános érdek által szükségessé tett mértékben, törvénnyel lehet szabályozni”. Az Alapjogi Charta 17. cikkének (2) bekezdése pontosítja továbbá, hogy „[a] szellemi tulajdon védelmet élvez”. Következésképpen az Alapjogi Charta 17. cikkének (1) bekezdésében előírt garanciák a szellemi tulajdonra is vonatkoznak. Márpedig a Bíróság véleménye szerint a szellemi tulajdonjogok Alapjogi Chartában történő elismerése e jogok magas szintű védelmének követelményét vonja maga után, és mérlegelni kell egyrészt azon szabad verseny megóvását, amelynek címén az elsődleges jog, különösen az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk tiltja a kartelleket és az erőfölénnyel való visszaélést, másrészt pedig a szellemi

tulajdonjogoknak az Alapjogi Charta 17. cikkének (2) bekezdésében biztosított szükséges védelmét (lásd ebben az értelemben: 2015. július 16-i Huawei Technologies ítélet, C-170/13, EU:C:2015:477, 42. és 58. pont).

3) A szabadalmi jogvitákban kötött egyezségekről

- 246 Előzetesen pontosítani kell, hogy az alábbi elemzések nem vonatkoznak a csalás útján megszerzett szabadalmakra, a „fiktív” jogvitákra és a bírósági szakaszt még el nem ért nézeteltérésekre. A Bizottság ugyanis a megtámadott határozat (1170) preambulumbekkezdésében elismerte, hogy az egyezés útján történő vitarendezésről szóló megállapodások megkötésének időpontjában a felperesek és a generikus társaságok mind felek vagy érintettek valamely nemzeti bíróság vagy az ESZH előtti, a felperesek egyes szabadalmainak érvényességére vagy a generikus társaságok által kifejlesztett valamely termék bitorló jellegére vonatkozó jogvitában.
- 247 Mindenekelőtt megjegyzendő, hogy *a priori* jogszerű, ha egy szabadalmi jogvitában részes felek egyezés útján történő vitarendezésről szóló megállapodást kötnek ahelyett, hogy bíróság előtt eljárást indítanának. Amint azt a Bizottság a megtámadott határozat (1102) preambulumbekkezdésében helytállóan jelezte, a vállalkozások általában jogosultak arra, hogy jogvitáikat, a szabadalmi jogvitákat is beleértve, egyezés útján rendezzék, mivel ezek az egyezségek gyakran a jogvitában részt vevő mindkét fél számára előnyösek, és az erőforrások hatékonyabb elosztását teszik lehetővé, mintha egy eljárást az ítélethozatalig folytattak volna. A felperes ugyanis nem köteles folytatni az olyan eljárást, amelyet szabadon vitt bíróság elé. Hozzá kell tenni, hogy a jogviták bíróság általi rendezése, azonkívül, hogy költséggel jár a közösség számára, nem tekinthető a konfliktusrendezés előnyben részesítendő és ideális módjának. A bíróságok előtti jogviták számának növekedése olyan diszfunkciókat vagy hiányosságokat is tükrözhet, amelyek más módon is orvosolhatók lehetnek, vagy speciális megelőzési intézkedések tárgyát képezhetik. Feltételezve, hogy a szabadalmak megadásának nemzeti rendszerei vagy az ESZH e rendszere ilyen nehézségekkel küzdenek is, például a találmány jelleget nélkülöző eljárások túlzottan engedékeny védelemben részesítése révén, e problémák nem igazolhatják a vállalkozások arra vonatkozó kötelezettségét, sem pedig a vállalkozások arra való ösztönzését, hogy a szabadalmi jogvitákat a bíróság általi elbírálásig folytassák.
- 248 Hasonlóképpen, a – legalábbis a technológiára vonatkozó licenciák adásáról szóló megállapodásokra alkalmazandó – technológiaátadási megállapodásokról szóló 2004. évi iránymutatás 204. és 209. pontja elismeri a – licenciába adást is magában foglaló – egyezségi és megneemtámadási megállapodások megkötésének lehetőségét, és rögzíti, hogy az ilyen egyezségi és megneemtámadási megállapodás keretében a megneemtámadási kikötéseket általában nem tekintik az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozónak. A technológiaátadási megállapodásokról szóló 2004. évi iránymutatás helyébe lépő 2014. évi iránymutatás 235. pontja is rögzíti, hogy „[a]z egyezségi megállapodások – a kereskedelmi viták sok más területéhez hasonlóan – főszabály szerint a technológiai vitákkal összefüggésben is jogszerű útját jelentik annak, hogy a felek egy jóhiszemű jogvitában kölcsönösen elfogadható kompromisszumra jussanak”. Ez a pont rögzíti továbbá, hogy „[a] felek adott esetben előnyben részesíthetik a vita vagy a per folytatásának mellőzését, mert azt túlságosan költségesnek, időigényesnek és/vagy kimenetelét tekintve bizonytalannak találják”, és hogy „[a]z egyezségek jólétnövelő előnyökkel is járhatnak, mivel a bíróságok és/vagy az illetékes közigazgatási hatóságok erőforrásokat takarítanak meg általuk egy adott ügy eldöntése kapcsán”.
- 249 Kartellügyekben egyébiránt maga a Bizottság is alkalmaz egy olyan közigazgatási eljárást, amely bizonyos szempontból egyezés útján történő vitarendezéshez hasonlít. A 773/2004/EK bizottsági rendelet kartellügyekben folytatott vitarendezési eljárásokkal kapcsolatos módosításáról szóló, 2008. június 30-i 622/2008/EK bizottsági rendelettel (HL 2008. L 171., 3. o.) létrehozott vitarendezési eljárás célja ugyanis, hogy egyszerűsítse és meggyorsítsa a közigazgatási eljárásokat, valamint csökkentse az

uniós bírósághoz benyújtott keresetek számát, ezáltal lehetővé téve, hogy a Bizottság ugyanazon források felhasználásával több ügyel is foglalkozzon (2015. május 20-i Timab Industries és CFPR kontra Bizottság ítélet, T-456/10, EU:T:2015:296, 59. és 60. pont).

- 250 Ezenkívül az ítélkezési gyakorlat szerint a bírósági úton történő jogérvényesítés lehetősége, valamint az ebből következő bírósági felülvizsgálat a tagállamok közös alkotmányos hagyományainak alapját képező általános jogelvek egyike, amelyet az EJEE 6. és 13. cikke is megerősített. Mivel a bírósághoz fordulás alapvető jognak és a jogszabályok tiszteletben tartását biztosító általános elvnek minősül, a bírósági eljárás megindítása csak egészen rendkívüli körülmények között minősülhet a versenyjog megsértésének (1998. július 17-i ITT Promedia kontra Bizottság ítélet, T-111/96, EU:T:1998:183, 60. pont). Amint arra a Bíróság emlékeztetett, a szellemi tulajdonjogok magas szintű védelmének követelménye magában foglalja, hogy e jogok jogosultja főszabály szerint nem fosztható meg a kizárólagos jogainak tiszteletben tartását biztosító bírósági igényérvényesítés lehetőségétől (2015. július 16-i Huawei Technologies ítélet, C-170/13, EU:C:2015:477, 58. pont). Ugyanígy az a körülmény, hogy egy vállalkozás úgy dönt, hogy lemond a bírósági útról és a jogvitát bíróságon kívül kívánja rendezni, csupán a jogai védelmének biztosítására igénybe vehető eszközök megválasztására vonatkozó ugyanezen szabadságának kifejeződése, és főszabály szerint nem minősülhet a versenyjog megsértésének.
- 251 Noha a bírósághoz fordulás alapvető jognak minősül, nem tekinthető azonban úgy, hogy kötelezettséget jelentene, még ha hozzájárulna is a gazdasági szereplők közötti verseny élénkítéséhez. Egyrésztől emlékeztetni kell ugyanis arra, hogy a különböző uniós tagállamokban és az ESZH előtt a jelen ügy tényállásának időpontjában érvényesülő, a szabadalmak megadására vonatkozó eljárások és rendszerek sokfélesége ellenére a valamely hatóság által megadott szellemi tulajdonjog általában vélelmezhetően érvényes, és annak valamely vállalkozás általi birtoklása feltételezhetően jogszerű (2010. július 1-jei AstraZeneca kontra Bizottság ítélet, T-321/05, EU:T:2010:266, 362. pont). Másrésztől, noha kétségtelen, hogy közérdek a gazdasági tevékenység minden olyan akadályának elhárítása, amely egy tévesen megadott szabadalomtól következhet (lásd ebben az értelemben: 1986. február 25-i Windsurfing International kontra Bizottság ítélet, 193/83, EU:C:1986:75, 92 és 93. pont), és általánosan elfogadott, hogy bár az állami költségvetésekre, és különösen az egészségügyi kiadások fedezésére szolgáló forrásokra jelentős korlátozások vonatkoznak, és a verseny, különösen a generikus társaságok által kifejlesztett generikus gyógyszerek jelentette verseny hatékonyan hozzájárulhat e költségvetések kezeléséhez, arra is emlékeztetni kell, amint azt a Bizottság a megtámadott határozat (1201) preambulumbekzdésében helyesen jelezte, hogy minden vállalkozás továbbra is szabadon dönthet arról, hogy az originális társaságok tulajdonában álló, originális gyógyszerekre vonatkozó szabadalmak ellen keresetet nyújt-e be, vagy sem. Ezenkívül az arra vonatkozó e döntés, hogy a vállalkozás keresetet indítson-e vagy a jogvitát egyezséggel rendezze, más vállalkozásokat főszabály szerint nem akadályoz abban, hogy az említett szabadalmakat vitassák.
- 252 A fentiek összességéből következik, hogy a szabadalmi jognak és a versenyjognak a szabadalmi jogvitában részes felek közötti egyezségkötés konkrét keretei között történő összeegyeztetése érdekében egyensúlyt kell találni egyrésztől aközött, hogy a vállalkozások számára meg kell engedni az egyezségkötést, mivel az egyezségek kidolgozása előnyös a közösség számára, és másrésztől aközött, hogy meg kell előzni az egyezés útján történő vitarendezésről szóló megállapodásokkal való visszaélés kockázatát, mivel az ellentétes a versenyjoggal, és minden érvényességet nélkülöző szabadalmak fenntartásához vezet, ami különösen a gyógyszerek ágazatában pénzügyileg indokolatlanul megterheli az állami költségvetéseket.

4) A szabadalmi jogvitát egyezség útján rendező megállapodások és a versenyjog összeegyeztetéséről

- 253 Emlékeztetni kell arra, hogy a szabadalmi jogvitában kötött egyezség igénybevétele nem mentesíti a feleket a versenyjog alkalmazása alól (lásd ebben az értelemben: 1988. szeptember 27-i Bayer és Maschinenfabrik Hennecke ítélet, 65/86, EU:C:1988:448, 15. pont; 2016. szeptember 8-i Lundbeck

kontra Bizottság ítélet, T-472/13, fellebbezés alatt, EU:T:2016:449, 118. pont; lásd analógia útján: 1985. január 30-i BAT Cigaretten-Fabriken kontra Bizottság ítélet, 35/83, EU:C:1985:32, 33. pont; lásd még: a technológiaátadási megállapodásokról szóló 2004. évi iránymutatás 204. pontja, valamint a technológiaátadási megállapodásokról szóló 2014. évi iránymutatás 237. pontja).

- 254 A Bíróság így megállapította különösen, hogy egy szabadalom meg nem támadására vonatkozó kikötés jogi és gazdasági háttérre tekintettel lehet versenykorlátozó jellegű az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése értelmében, abban az esetben is, ha bíróság előtt folyamatban levő jogvita lezárására irányuló megállapodásban szerepel (1988. szeptember 27-i Bayer és Maschinenfabrik Hennecke ítélet, 65/86, EU:C:1988:448, 14–16. pont).
- 255 Következésképpen azonosítani kell azokat a releváns elemeket, amelyek alapján megállapítható, hogy egy szabadalom meg nem támadására vonatkozó kikötés, és tágabban, egy szabadalmi jogvitát egyezség útján rendező megállapodás cél általi versenykorlátozó jellegű-e, emlékeztetve arra, hogy a cél általi korlátozás fennállásának megállapítása feltételezi a szóban forgó megállapodás tartalmának, az általa elérni kívánt célkitűzéseknek, valamint gazdasági és jogi háttérének vizsgálatát (lásd a fenti 221. pontot).
- 256 Előzetesen rá kell mutatni arra, hogy előfordulhat, hogy a szabadalmi jogviták egyezség útján történő rendezése nem gyakorol semmilyen negatív hatást a versenyre. Ez a helyzet például akkor, ha a felek megegyeznek abban, hogy a vitatott szabadalmat nem tekintik érvényesnek, és ezért a generikus társaság azonnali piacra lépéséről rendelkeznek.
- 257 A jelen ügyben szóban forgó megállapodások nem tartoznak e kategóriába, mivel a bennük szereplő, a szabadalmak meg nem támadására és a termékek forgalmazásának tilalmára vonatkozó kikötések önmagukban versenykorlátozó jellegűek. A meg nem támadási kikötés ugyanis sérti az ahhoz fűződő közérdeket, hogy elhárítsák a gazdasági tevékenység minden olyan akadályát, amely egy tévesen megadott szabadalomból következhet (lásd ebben az értelemben: 1986. február 25-i Windsurfing International kontra Bizottság ítélet, 193/83, EU:C:1986:75, 92. pont), a forgalmazástilalmi kikötés pedig a szabadalom jogosultja egyik versenytársának a piacról való kizárásával jár.
- 258 Mindazonáltal jogszerű lehet az ilyen kikötések felvétele, de csak akkor, ha a szóban forgó szabadalom érvényességének (és járulékosan az érintett generikus termékek bitorló jellegének) a felek általi elismerésén alapul.
- 259 Egyrésztől ugyanis a forgalmazástilalmi és meg nem támadási kikötések szükségesek bizonyos szabadalmi jogviták egyezség útján történő rendezéséhez. Amennyiben a jogvita felei számára nem lenne lehetséges az ilyen kikötések alkalmazása, a jogviták egyezség útján történő rendezése értelmét vesztené az olyan jogviták esetében, amikor a felek egyetértenek a szabadalom érvényességében. Mindemellett e tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottság a technológiaátadási megállapodásokról szóló 2004. évi iránymutatás 209. pontjában jelezte, hogy „[az egyezségi] megállapodások esetében a felek abban állapodnak meg, hogy utólag nem támadják meg a megállapodás hatálya alá tartozó szellemi tulajdonjogokat[, mivel a] megállapodás alapvető célja éppen a meglévő viták rendezése és/vagy a jövőbeli viták elkerülése”. Márpedig e célkitűzés elérése érdekében ugyanúgy szükséges, hogy a felek megállapodjanak abban, hogy bitorlást megvalósító termékeket ne lehessen forgalmazni.
- 260 Másrésztől a forgalmazástilalmi kikötések beiktatása részben arra korlátozódik, hogy megerősítse a felek által kifejezetten vagy hallgatólagosan érvényesként elismert valamely szabadalom már fennálló joghatásait. A szabadalom ugyanis jogosultja javára általában azzal a következménnyel jár, hogy megakadályozza a szabadalom tárgyát képező termék vagy a szabadalom tárgyát képező eljárással előállított termék versenytársak általi forgalmazását (lásd a fenti 234. pontot). Márpedig a forgalmazástilalmi kikötés elfogadásával a generikus társaság azt vállalja, hogy nem értékesít olyan termékeket, amelyek a szóban forgó szabadalom bitorlását valósíthatják meg. Amennyiben e kikötés a vitatott szabadalom hatályára korlátozódik, úgy tekinthető tehát, hogy lényegében e szabadalom

joghatásait reprodukálja, mivel e szabadalom érvényességének elismerésén alapul. Ami a megnevtámadási kikötéseket illeti, a szabadalom nem értelmezhető úgy, hogy védelmet biztosítana az érvényességének vitatására irányuló keresetekkel szemben (1986. február 25-i Windsurfing International kontra Bizottság ítélet, 193/83, EU:C:1986:75, 92. pont). Az ilyen kikötések hatásai tehát nem egyeznek meg a szabadalom hatásaival. Ugyanakkor, amennyiben a megnevtámadási kikötést olyan valós jogvita egyezséggel történő rendezése keretében fogadják el, amely jogvitában a versenytársnak már volt lehetősége a szóban forgó szabadalom érvényességének vitatására, és végül elismeri annak érvényességét, ebben az összefüggésben nem tekinthető úgy, hogy az ilyen kikötés sértené az ahhoz fűződő közérdeket, hogy elhárítsák a gazdasági tevékenység minden olyan akadályát, amely egy tévesen megadott szabadalomból következhet (lásd a fenti 257. pontot).

- 261 A megtámadott határozatban maga a Bizottság jelezte, hogy a megnevtámadási és forgalmazástilalmi kikötések általában minden egyezés részét képezik. A Bizottság úgy vélte továbbá, hogy „kevésbé valószínű, hogy egy szabadalmi jogvita vagy peres eljárás keretében a jogvita felek általi értékelése alapján kötött egyezés sértené a versenyjogot, még ha a megállapodás a generikus társaság számára előírná is azt a kötelezettséget, hogy a szabadalmi oltalom időtartama alatt tartózkodjon a szabadalom tárgyát képező találmány felhasználásától (például forgalmazástilalmi kikötés révén), és/vagy azt a kötelezettséget, hogy a szóban forgó szabadalmat ne vitassa bíróságok előtt (például megnevtámadási kikötés révén)” (a megtámadott határozat (1136) preambulumbekzdése).
- 262 Így az egyezés útján történő vitarendezésről szóló megállapodásokban az olyan forgalmazástilalmi és megnevtámadási kikötések pusztá jelenléte, amelyek hatálya a szóban forgó szabadalom hatályára korlátozódik, – annak ellenére, hogy e kikötések önmagukban korlátozó jellegűek (lásd a fenti 257. pontot) – nem teszi lehetővé az olyan versenykorlátozás megállapítását, amely elegendő károssági fokot mutat ahhoz, hogy cél általi korlátozásnak minősüljön, amennyiben e megállapodások a szabadalom érvényességének (és járulékosan az érintett generikus termékek bitorló jellegének) a felek általi elismerésén alapulnak.
- 263 Ezzel szemben problematikusak a szóban forgó szabadalom hatályára korlátozódó forgalmazástilalmi és megnevtámadási kikötések, amennyiben kitűnik, hogy a generikus társaság e kikötések hatálya alá vonása nem a szabadalom érvényességének általa történő elismerésén alapul. Amint arra a Bizottság helyesen rámutat, „jóllehet a generikus társaság kereskedelmi önállóságának a megállapodásban szereplő korlátozásai nem lépnek túl a szabadalom anyagi hatályán, e korlátozások az [EUMSZ] 101. cikk megsértését képezik, amennyiben nem igazolhatóak, és nem magának a kizárólagossági jognak a megalapozottságára vonatkozó, a felek általi értékelés eredményei” (a megtámadott határozat (1137) preambulumbekzdése).
- 264 E tekintetben rá kell mutatni arra, hogy az egyezés szempontjából a „fordított kifizetés”, vagyis az originális társaság generikus társaságnak teljesített kifizetése két okból is gyanúra ad okot. Először is ugyanis emlékeztetni kell arra, hogy a szabadalom a feltaláló kreatív erőfeszítéseinek az ellentételezésére irányul annak lehetővé tételével, hogy e tevékenységéből méltányos nyereségre tegyen szert (lásd a fenti 234. pontot), valamint hogy az érvényes szabadalomnak tehát főszabály szerint a szabadalom jogosultja számára – például licenciamegállapodás útján – történő értékátruházást kell biztosítania, és nem ennek az ellenkezőjét. Másodszor a fordított kifizetés kétséget kelt a tekintetben, hogy az egyezés valóban a szóban forgó szabadalom érvényességének a megállapodásban részes felek általi elismerésén alapul-e.
- 265 Ugyanakkor önmagában a fordított kifizetés alapján nem lehet a cél általi korlátozás fennállására következtetni. Nem kizárt ugyanis, hogy a szóban forgó jogvita egyezés útján történő rendezésével együtt járó bizonyos fordított kifizetések indokoltak lehetnek (lásd az alábbi 277–280. pontot). Ellenben abban az esetben, ha az egyezés megkötésének keretében indokolatlan fordított kifizetésre kerül sor, úgy kell tekinteni, hogy a generikus társaságot e kifizetés ösztönözte a forgalmazástilalmi és a megnevtámadási kikötés elfogadására, és meg kell állapítani a cél általi korlátozás fennállását. Ilyen

esetben a forgalmazástilalmi és a megnehtámadási kikötés által bevezetett versenykorlátozások többé nem a szabadalomhoz és az egyezséghez kapcsolódnak, hanem a generikus társaság számára annak érdekében nyújtott előnnyel magyarázhatóak, hogy hagyjon fel a versenyre irányuló erőfeszítéseivel.

- 266 Rá kell mutatni arra, hogy jóllehet sem a Bizottság, sem az uniós bíróság nem rendelkezik hatáskörrel a szabadalom érvényességének elbírálására (lásd a fenti 243. és 244. pontot), ez nem változtat azon, hogy ezek az intézmények a saját hatáskörükön belül eljárva és a szabadalom érvényességének kérdésében való határozathozatal nélkül megállapíthatják a szabadalom szabálytalan használatát, amely nem kapcsolódik e szabadalom konkrét céljához (lásd ebben az értelemben: 1968. február 29-i Parke, Davis and Co. ítélet, 24/67, EU:C:1968:11, 109. és 110. pont; 1974. október 31-i Centrafarm és de Peijper ítélet, 15/74, EU:C:1974:114, 7. és 8. pont; lásd továbbá analógia útján: 1995. április 6-i RTE és ITP kontra Bizottság ítélet, C-241/91 P és C-242/91 P, EU:C:1995:98, 50. pont; 2011. október 4-i Football Association Premier League és társai ítélet, C-403/08 és C-429/08, EU:C:2011:631, 104–106. pont).
- 267 Márpedig az, hogy egy versenytársat a fenti 265. pontban leírtak értelmében vett forgalmazástilalmi és a megnehtámadási kikötésnek vagy ezek jogkövetkezményeinek az elfogadására ösztönöztek, és hogy e kikötések elfogadására az ösztönzés miatt került sor, a szabadalom szabálytalan használatának minősül.
- 268 Amint arra a Bizottság a megtámadott határozat (1137) preambulumbekzdésében helyesen rámutatott, „a szabadalmi jog nem ír elő ahhoz való jogot, hogy a tényleges vagy potenciális versenytársaknak kifizetést teljesítsenek annak érdekében, hogy azok kívül maradjanak a piacon, vagy a piacra lépés előtt tartózkodjanak a szabadalom vitatásától”. Ehhez hasonlóan, ugyancsak a Bizottság szerint „a szabadalom jogosultjai számára nem megengedett, hogy a generikus társaságok számára a piacról való távoltageuk és a versenyből fakadó kockázatok csökkentése érdekében kifizetést teljesítsenek, függetlenül attól, hogy erre a szabadalmi jogvitában kötött egyezség vagy más eszköz keretében kerül-e sor” (a megtámadott határozat (1141) preambulumbekzdése). Végül a Bizottság megalapozottan tette hozzá, hogy „a potenciális versenytársak számára a piacról való távoltageuk érdekében teljesített kifizetések vagy egyéb ösztönzők nem képezik részét a szabadalmakkal kapcsolatos semmilyen jognak, és egyetlen olyan eszköznek sem felelnek meg, amelyről a szabadalmi jog a szabadalmak érvényesítése érdekében rendelkezik” (a megtámadott határozat (1194) preambulumbekzdése).
- 269 Egy ilyen ösztönzés fennállásának megállapítása esetén a felek többé nem hivatkozhatnak az egyezség keretében a szabadalom érvényességének felek általi elismerésére. E tekintetben nincs jelentősége annak, hogy a szabadalom érvényességét valamely bírósági vagy igazgatási fórum megerősíti.
- 270 Ilyen esetben az ösztönzést – és nem a szabadalom érvényességének az egyezségben részt vevő felek általi elismerését – kell a forgalmazástilalmi és a megnehtámadási kikötések által bevezetett versenykorlátozások valódi okának tekinteni (lásd a fenti 257. pontot), amely kikötések ezért – mivel ebben az esetben nem jogszerűek – kellő mértékben károsak a rendes verseny megfelelő működésére ahhoz, hogy cél általi korlátozásnak minősüljenek.
- 271 Ösztönzés esetén a szóban forgó megállapodásokat ezért úgy kell tekinteni, hogy azok a piacról való kizárásról szóló megállapodások, amelyek keretében a maradók kártalanítják a kilépőket. Márpedig az ilyen megállapodások valójában a verseny kivásárlásának minősülnek, és következésképpen azokat cél általi versenykorlátozásnak kell minősíteni, amint az a 2008. november 20-i Beef Industry Development Society és Barry Brothers ítéletből (C-209/07, EU:C:2008:643, 8. és 31–34. pont), valamint Trstenjak főtanácsnoknak a Beef Industry Development Society és Barry Brothers ügyre vonatkozó indítványából (C-209/07, EU:C:2008:467, 75. pont) kitűnik, amelyeket többek között a megtámadott határozat (1139) és (1140) preambulumbekzdése is megemlít. Ráadásul a versenytársak piacról való kizárása a piacfelosztás és a termeléskorlátozás extrém formáját jelenti (2016. szeptember 8-i Lundbeck kontra Bizottság ítélet, T-472/13, fellebbezés alatt, EU:T:2016:449, 435. pont), amely a vitatott megállapodásokhoz hasonló megállapodások összefüggésében annál is inkább káros, mivel a piacról kizárt társaságok olyan generikus társaságok, amelyek piacra lépése főszabály szerint kedvezően

hat a versenyre, és egyébiránt hozzájárul az egészségügyi ellátások alacsonyabb költségen való biztosításához fűződő közérdek megvalósításához. E kizárást végül tovább erősíti, hogy a vitatott megállapodások lehetetlenné teszik a vitatott szabadalom generikus társaságok általi vitatását.

- 272 A fentiek összességéből az következik, hogy a szabadalmi jogvitát egyezség útján rendező megállapodások összefüggésében a cél általi versenykorlátozásnak minősítés azt feltételezi, hogy az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodáson belül egyszerre van jelen a generikus társaság számára nyújtott ösztönző előny, valamint ebből fakadóan a generikus társaság azon erőfeszítéseinek korlátozása, hogy az originális társasággal szemben versenyt támasszon. E két feltétel teljesülése esetén az így megkötött megállapodásnak a rendes verseny megfelelő működésére jelentett károságának fokára tekintettel meg kell állapítani a cél általi versenykorlátozás fennállását.
- 273 Így a szabadalmi jogvitát egyezség útján rendező olyan megállapodás esetén, amely forgalmazástilalmi és megnemtámadási kikötéseket tartalmaz, amelyek önmagukban véve korlátozó jellegét (lásd a fenti 257. pontot) érvényesen nem kérdőjelezték meg, a generikus társaság e kikötések elfogadására való ösztönzésének fennállása alapján megállapítható a cél általi korlátozás, mégpedig akkor is, ha valós jogvita áll fenn, ha az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás olyan forgalmazástilalmi és megnemtámadási kikötéseket tartalmaz, amelyek hatálya nem terjed túl a vitatott szabadalom hatályán, és ha e szabadalmat a megállapodásban részes felek a megállapodás elfogadásakor – tekintettel különösen a hatáskörrel rendelkező közigazgatási hatóságok vagy bíróságok által hozott határozatokra – jogosan tekinthetik érvényesnek.
- 274 Márpedig a megtámadott határozatban a Bizottság jogosan vizsgálta meg, hogy a szóban forgó megállapodások tartalmaztak-e az originális társaság által a generikus társaságnak nyújtott olyan értékátruházást, amely „jelentős” ösztönzést jelentett, vagyis alkalmas volt arra, hogy a generikus társaságot a forgalmazástilalmi és megnemtámadási kikötések elfogadására készítse, annak érdekében, hogy ilyen ösztönzés fennállása esetén ebből cél általi versenykorlátozás fennállására következtesen.
- 275 A fenti okfejtésekre figyelemmel a Bizottság határozatában nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor ily módon az ösztönzés kritériumát (a továbbiakban: az ösztönzés vagy az ösztönző előny kritériuma) vette alapul ahhoz, hogy elhatárolja egymástól a cél általi korlátozásnak minősülő, illetve annak nem minősülő, egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodásokat.
- 276 Nem állapítható meg téves jogalkalmazás a vitatott megállapodások háttere (a háttér fogalmához lásd: 2014. szeptember 11-i CB kontra Bizottság ítélet, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, 53. pont) figyelembevételének állítólagos hiánya alapján sem, mivel a fenti érvelésből az is következik, hogy az ösztönzés kritériuma a vitatott megállapodások tartalmának nem csupán azok kinyilvánított célkitűzésére, vagyis a szabadalmi jogviták egyezség útján történő rendezésére, hanem konkrét háttérre figyelemmel történő elemzésén is alapul, e konkrét háttérre pedig a gyógyszeripar területén a – kizárólagos jogot alkotó, vélelmezhetően érvényes, és birtoklása következtében általában a versenytársak kizárásával járó – szabadalmak fennállása jellemzi (lásd a fenti 234. pontot). A jelen ügyben a Bizottság annál is inkább figyelembe vette a vitatott megállapodások megkötésének hátterét, mivel minden egyes megállapodás esetében törekedett annak bizonyítására, hogy a szóban forgó generikus társaság a Servier potenciális versenytársa volt, vagyis hogy valós és konkrét lehetőségekkel rendelkezett a piacra lépésre (lásd az alábbi 317. és azt követő pontokat). A Bizottság által a cél általi korlátozás megállapítása során elkövetett állítólagos téves jogalkalmazásra alapított jogalapra adandó válasz kiegészítéseként, valamint ezt követően az arra vonatkozó vizsgálat lehetővé tétele érdekében, hogy a Bizottság az egyes megállapodások vonatkozásában értékelési hibát követett-e el, még pontosítani kell, hogy milyen feltételek mellett állapítható meg az ösztönzés fennállása.

5) Az ösztönzésről

- 277 Annak megállapításához, hogy egy fordított kifizetés, vagyis az originális társaság által a generikus társaságnak nyújtott értékátruházás a megneemtámadási és forgalmazástilalmi kikötések elfogadására való ösztönzésnek minősül-e, vagy sem, meg kell vizsgálni, hogy az – jellegére és igazolására figyelemmel – a jogvita egyezség útján történő rendezésével járó költségeket fedezi-e. Ezért a megtámadott határozatban a Bizottság jogosan vizsgálta, hogy az értékátruházás az egyezséggel járó, a generikus társaságot terhelő konkrét költségeknek felel-e meg (a megtámadott határozat (1333) és azt követő, (1461) és azt követő, (1592) és azt követő, valamint (1969) és azt követő preambulumbekendései).
- 278 Abban az esetben, ha valamely egyezség útján történő vitarendezésről szóló és versenykorlátozó kikötéseket tartalmazó megállapodásban előirányzott fordított kifizetés az egyezséggel járó, a generikus társaságot terhelő költségek megtérítésére irányulna, úgy e kifizetést főszabály szerint nem lehetne ösztönző jellegűnek tekinteni. Mivel ugyanis e költségek az egyezséggel járnak együtt, ez azt jelenti, hogy e költségek önmagukban véve a vitatott szabadalmak érvényességének elismerésén alapulnak, amit az egyezség megerősíteni kíván azáltal, hogy véget vet ezen érvényesség vitatásának és az említett szabadalmak esetleges bitorlásának. Ezért nem lehetne úgy tekinteni, hogy egy ilyen fordított kifizetés kétséget kelt a tekintetben, hogy az egyezség valóban a szóban forgó szabadalom érvényességének a megállapodásban részes felek általi elismerésén alapul-e (lásd a fenti 264. és 265. pontot). Ugyanakkor ebben az esetben az ösztönzés és a cél általi versenykorlátozás fennállásának megállapítása sem kizárt. Azt feltételezi mindazonáltal, hogy a Bizottság bizonyítja, hogy az egyezséggel együtt járó e költségeknek megfelelő összegek – még ha azokat az egyezségben részes felek igazolták és pontosan számszerűsítették is – túlzott jellegűek (lásd ebben az értelemben a megtámadott határozat (1338), (1465), (1600) és (1973) preambulumbekendését). Egy ilyen aránytalanság megtörné ugyanis az érintett költségek és az egyezség közötti kölcsönhatást kifejező kapcsolatot, és ennél fogva kizárná, hogy e költségek megtérítéséből azt a következtetést lehessen levonni, hogy a szóban forgó egyezség a vitatott szabadalmak érvényességének elismerésén alapul.
- 279 Amint azt a felperesek és a Bizottság a tárgyaláson elismerték, úgy tekinthető, hogy a jogvita egyezség útján történő rendezésével járó költségek többek között az originális társasággal szembeni jogvitában felmerülő, a generikus társaság által viselt perköltségeket fedezik. E költségek ugyanis kizárólag a szóban forgó szabadalmak érvényességére vagy bitorlására vonatkozó jogviták érdekében merülnek fel, amelyeknek az egyezség a szabadalmak érvényességét elismerő megállapodás alapján éppen hogy véget vetni kíván. E költségek átvállalása tehát közvetlenül összefügg az ilyen egyezséggel. Következésképpen, ha a generikus társaság perköltségeinek összegét az egyezségben részes felek meghatározzák, a Bizottság azok ösztönző jellegét csak akkor állapíthatja meg, ha bizonyítja, hogy azok aránytalanok. E tekintetben azok az összegek tekintendők aránytalanoknak, amelyek olyan perköltségeknek felelnek meg, amelyek esetében pontos és részletes dokumentumok alapján nem bizonyított, hogy a vitatott eljárás lefolytatásához objektíve nélkülözhetetlenek, figyelemmel különösen az érintett kérdések jogi és ténybeli nehézségére, valamint a generikus társaságnak a jogvitához fűződő gazdasági érdekére.
- 280 Ezzel szemben a generikus társaságot terhelő bizonyos költségek eleve túlzottan külsődlegesek a jogvita és annak rendezése szempontjából ahhoz, hogy azokat a szabadalmi jogvita egyezség útján történő rendezésével együtt járónak lehessen tekinteni. Ilyenek például a bitorlást megvalósító termékek gyártási költségei, amelyek az említett termékekből fennálló készlet értékének felelnek meg, valamint az e termékek kifejlesztése érdekében felmerülő kutatási és fejlesztési költségek. Az ilyen költségek ugyanis elsődlegesen a jogviták bekövetkezésétől és rendezésétől függetlenül merülnek fel, és a jogvita rendezése következtében nem vezetnek veszteségekhez, amint azt különösen az a tény is tanúsítja, hogy a szóban forgó termékeket – forgalmazásuk vitarendezési megállapodással történő megtiltása ellenére – gyakran az említett megállapodás hatálya alá nem tartozó piacokon értékesítik, a vonatkozó kutatások pedig felhasználhatók más termékek kifejlesztéséhez. Ugyanez a helyzet azon összegek esetében, amelyeket a generikus társaságnak a jogvitán kívül eső szerződéses kötelezettségvállalások (például ellátási szerződések) alapján harmadik felek részére kell folyósítania. A harmadik felekkel

kötött szerződések e felmondási díjait vagy az e harmadik feleknek fizetendő e kártalanítási kifizetéseket ugyanis általában a szóban forgó szerződésekkel közvetlenül összefüggő módon írják elő, vagy e szerződések írják elő, amelyeket az érintett generikus társaság ráadásul az originális társasággal fennálló bármely jogvitától vagy annak rendezésétől függetlenül kötött. A megállapodásban részes feleknek kell tehát bizonyítaniuk, amennyiben azt kívánják, hogy e költségek fizetése ne minősüljön ösztönző jellegűnek és a cél általi versenykorlátozás fennállására utaló valószínűsítő körülménynek, hogy e költségek a jogvitával vagy annak rendezésével együtt járnak, majd igazolniuk kell azok összegét. E felek ugyanezen célból hivatkozhatnak a jogvita egyezség útján történő rendezésével nem eleve együtt járó e költségek megtérítésének jelentéktelen összegére is, amely így nem elégséges ahhoz, hogy az egyezség által előírt versenykorlátozó kikötések elfogadására való jelentős ösztönzésnek minősüljön (lásd ebben az értelemben: 2016. szeptember 8-i Lundbeck kontra Bizottság ítélet, T-472/13, fellebbezés alatt, EU:T:2016:449, 360. pont).

281 A Bizottság által a cél általi versenykorlátozás megállapítása során elkövetett állítólagos téves jogalkalmazás elemzésének lezárásaként még meg kell vizsgálni a felperesek és a beavatkozó fél által hivatkozott három másodlagos érvet, amelyek a járulékos korlátozások elméletének a szóban forgó megállapodásokra való alkalmazhatóságára, az amerikai jognak a jogvita elbírálására gyakorolt következményeire, valamint a szabadalmi jogvitát egyezség útján rendező megállapodások ambivalens hatásaira vonatkoznak.

6) A járulékos korlátozások elméletének az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodásokra való alkalmazhatóságáról

282 A felperesek és a beavatkozó fél előadják, hogy a szabadalmi jogvitát egyezség útján rendező megállapodások jogszerű célkitűzésére tekintettel a Bizottságnak el kellett volna végeznie az objektív szükségesség vizsgálatát, amelynek alapján egy megállapodás mentesülhet az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének alkalmazása alól, amennyiben jogszerű célt szolgál, és a megállapodás okozta versenykorlátozások objektíve szükségesek és arányosak.

283 Előzetesen meg kell állapítani, hogy a felperesek a közigazgatási eljárás során nem hivatkoztak a járulékos korlátozások elméletének alkalmazására, és a megtámadott határozat azt nem említi.

284 Az ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy amennyiben valamely meghatározott ügylet vagy tevékenységre – semlegességénél vagy a versenyre gyakorolt kedvező hatásánál fogva – nem terjed ki az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésében foglalt tilalom elve, ezen ügylet vagy e tevékenység egy vagy több résztvevője kereskedelmi önállóságának korlátozására sem terjed ki az említett tilalom elve akkor, ha e korlátozás az említett ügylet vagy tevékenység megvalósításához objektíve szükséges, és azok célkitűzésével arányos (lásd: 2014. szeptember 11-i MasterCard és társai kontra Bizottság ítélet, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, 89. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Amikor ugyanis az ilyen – járulékos korlátozásnak minősülő – korlátozás nem választható el az alapügylettől vagy az alaptevékenységtől azok létének vagy céljainak veszélyeztetése nélkül, meg kell vizsgálni e korlátozás EUMSZ 101. cikkel való összeegyeztethetőségét azon alapügylet vagy alaptevékenység EUMSZ 101. cikkel való összeegyeztethetőségével együtt, amelynek a korlátozás a járulékos részét képezi, noha első látásra úgy tűnhet, hogy külön vizsgálva az ilyen korlátozásra kiterjed az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésében foglalt tilalom elve (2014. szeptember 11-i MasterCard és társai kontra Bizottság ítélet, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, 90. pont).

285 A Bizottság előadja, hogy nem áll fenn az objektív szükségesség vizsgálata elvégzésének előfeltétele, mivel egy szabadalmi jogvitában kötött egyezség főszabály szerint nem minősíthető semlegességénél vagy a versenyre gyakorolt kedvező hatásánál fogva nem versenyellenes jellegű ügyletnek. Igaz, hogy az állandó ítélkezési gyakorlatból következik, hogy a valamely jogvitában kötött egyezség nem mentesíti a feleket a versenyszabályok alkalmazása alól, mivel az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése nem különbözteti meg azokat a megállapodásokat, amelyek célja egy jogvita lezárása, és azokat, amelyek más célra

irányulnak (lásd a fenti 253. pontot). Mindazonáltal, amint azt a felperesek és a beavatkozó fél megalapozottan előadják, az ítélkezési gyakorlat nem zárja ki, hogy egy egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodásra – semlegességénél vagy a versenyre gyakorolt kedvező hatásánál fogva – ne terjedjen ki az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésében előírt tilalom elve. Az objektív szükségesség vizsgálatának egy konkrét ügyben való alkalmazása ugyanis azt feltételezi, hogy az alapügylet vagy alaptevékenység semlegességénél vagy a versenyre gyakorolt kedvező hatásánál fogva ne legyen versenyellenes jellegű, azonban nem követeli meg azt, hogy az alapügylet vagy alaptevékenység jellegénél fogva és az egyes ügyek körülményeitől függetlenül ne legyen versenyellenes jellegű. Az ítélkezési gyakorlat egyébiránt emlékeztetett arra, hogy az alapügylet vagy alaptevékenység vizsgálatát nem lehet *in abstracto* elvégezni, hanem az az adott ügyre jellemző járulékos kikötésektől vagy járulékos korlátozásoktól függ (lásd ebben az értelemben: 1986. január 28-i Pronuptia de Paris ítélet, 161/84, EU:C:1986:41, 14. pont; 1994. december 15-i DLG-ítélet, C-250/92, EU:C:1994:413, 31. pont; 1995. december 12-i Oude Luttikhuis és társai ítélet, C-399/93, EU:C:1995:434, 12–14. pont). Ezenkívül emlékeztetni kell arra, hogy az uniós jog számos rendelkezése ösztönzi a jogviták egyezség útján történő rendezését (lásd a fenti 247–250. pontot).

- 286 A Bizottság egyébiránt nem hivatkozhat az 1988. szeptember 27-i Bayer és Maschinenfabrik Hennecke ítéletre (65/86, EU:C:1988:448) annak érdekében, hogy elvben kizárja a járulékos korlátozások elmélete egyezségekre történő alkalmazásának bármely lehetőségét. Ugyanis, noha ezen ítéletből kitűnik, hogy a Bíróság elutasította, hogy kövesse a Bizottság által javasolt érvelést, amely szerint egy licenciamegállapodásban szereplő, egy szabadalom meg nem támadására vonatkozó kikötés bizonyos feltételek teljesülése esetén az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésével összeegyeztethetőnek tekinthető, és pontosította, hogy az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése nem különbözteti meg azokat a megállapodásokat, amelyek célja egy jogvita lezárása, és azokat, amelyek más célra irányulnak, a Bíróság ugyanakkor nem zárta ki annak lehetőségét, hogy egy egyezség útján történő vitarendezésről szóló, megneemtámadási és forgalmazástilalmi kikötéseket tartalmazó megállapodás a jogi és gazdasági háttértől függően adott esetben nem versenykorlátozó jellegű (1988. szeptember 27-i Bayer és Maschinenfabrik Hennecke ítélet, 65/86, EU:C:1988:448, 21. pont). Ezt az ítéletet egyébiránt nem jogvita egyezség útján történő rendezésével, hanem licenciamegállapodással összefüggésben hozták.
- 287 Bár egy, a versenyre semleges vagy kedvező hatást gyakorló, szabadalmi jogvitát egyezség útján rendező megállapodás főszabály szerint nem zárható ki a járulékos korlátozások elméletének alkalmazási köréből, meg kell azonban vizsgálni a járulékos versenykorlátozás hatályát, ami kettős vizsgálatot igényel. Egyrészt ugyanis azt kell megvizsgálni, hogy a korlátozás objektív módon szükséges-e az alapügylet vagy alaptevékenység megvalósításához, másrészt pedig azt, hogy e korlátozás arányos-e ahhoz képest (2001. szeptember 18-i M6 és társai kontra Bizottság ítélet, T-112/99, EU:T:2001:215, 106. pont; 2012. június 29-i E.ON Ruhrgas és E.ON kontra Bizottság ítélet, T-360/09, EU:T:2012:332, 64. pont).
- 288 Ami az első feltételt illeti, az ítélkezési gyakorlat szerint meg kell vizsgálni, hogy ezen ügylet vagy tevékenység megvalósítása a szóban forgó korlátozás hiányában lehetetlen lenne-e. Így az a tény, hogy az említett ügylet vagy tevékenység a szóban forgó korlátozás hiányában egyszerűen nehezebben megvalósítható vagy kevésbé előnyös, nem tekinthető úgy, hogy e korlátozásnak olyan objektíve szükséges jelleget kölcsönöz, amely megkövetelt ahhoz, hogy járulékosnak lehessen minősíteni. Az ilyen értelmezés ugyanis e fogalmat minden olyan korlátozásra kiterjesztené, amely nem szigorúan elengedhetetlen az alapügylet vagy alaptevékenység megvalósításához. Az ilyen eredmény sértené az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésében foglalt tilalom hatékony érvényesülését (lásd ebben az értelemben: 2014. szeptember 11-i MasterCard és társai kontra Bizottság ítélet, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, 91. pont).
- 289 Ami a megneemtámadási és forgalmazástilalmi kikötéseket illeti, ezek csupán bizonyos egyezségekkal járnak együtt, tudniillik azokkal, amelyek a szóban forgó szabadalom vagy szabadalmak érvényességének elismerésén alapulnak (lásd a fenti 259. pontot). Az ilyen kikötéseket, amennyiben a

szabadalom érvényességének valamennyi fél általi elismerését tükrözik, és hatályuk a szóban forgó szabadalom hatályára korlátozódik, ezért úgy kell tekinteni, hogy azok megfelelhetnek a járulékos korlátozások elmélete által előírányzott eltérés első feltételének.

- 290 Ami a második feltételt illeti, emlékeztetni kell arra, hogy amennyiben egy korlátozás valamely alapügylet vagy alaptevékenység megvalósításához objektíve szükséges, ellenőrizni kell még, hogy időtartama, valamint tárgyi, időbeli és földrajzi hatálya nem haladja-e meg azt a mértéket, amely az említett ügylet vagy tevékenység megvalósításához szükséges. Ha a korlátozás hatálya meghaladja azt a mértéket, amely az alapügylet vagy alaptevékenység megvalósításához szükséges, akkor a korlátozást az EUMSZ 101. cikk (3) bekezdésének keretében külön kell megvizsgálni (2001. szeptember 18-i M6 és társai kontra Bizottság ítélet, T-112/99, EU:T:2001:215, 113. pont). Következésképpen a járulékos korlátozások elmélete alkalmazható lehet egy egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás esetében, amelynek a megneemtámadási és forgalmazástilalmi kikötései nem terjednek túl azon szabadalom időtartamán és hatályán, amelynek érvényességét elismeri.
- 291 Mindazonáltal a Bizottság a jelen ügyben megalapozottan tekinthetett el annak vizsgálatától, hogy alkalmazni kell-e a járulékos korlátozások elméletét, mivel úgy tekintette, hogy a megneemtámadási és forgalmazástilalmi kikötések nem a szabadalom érvényességének elismerésén, hanem az originális laboratórium által a generikus társaságnak nyújtott értékátruházáson alapulnak, amely ez utóbbi társaság számára arra vonatkozó ösztönzést jelentett, hogy hagyjon fel azzal, hogy versenynyomást gyakorol a szabadalom jogosultját jelentő társaságra. Ilyen esetben ugyanis az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás cél általi versenykorlátozásnak minősül, amely nem minősíthető semlegességénél vagy a versenyre gyakorolt kedvező hatásánál fogva nem versenyellenes jellegű ügyletnek. Egyébiránt a megneemtámadási és forgalmazástilalmi kikötések csak olyan egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodáshoz szükséges járulékos elemek lehetnek, amely a szóban forgó szabadalom érvényességének a megállapodásban részes felek általi elismerésén alapul (lásd a fenti 289. pontot). Márpedig ösztönzés fennállása esetén az egyezség nem ilyen elismerésen alapul. A megneemtámadási és forgalmazástilalmi kikötések tehát nem tekinthetők az ilyen egyezséghez szükségesnek.

7) A szabadalmi jogvitát egyezség útján rendező megállapodások és az amerikai versenyjog összeegyeztetéséről

- 292 A felperesek hivatkoznak az Actavis ítéletre, előadva, hogy a Supreme Court of the United States (az Egyesült Államok legfelsőbb bírósága) elutasította a Bizottság által a jelen ügyben követett megközelítést. A Bizottság, amely ezt az ítéletet a megtámadott határozatban (az (1199) preambulumbekkezdésben) említette, mindazonáltal előadja, hogy ugyanazt a megközelítést követte, mint a Supreme Court of the United States (az Egyesült Államok legfelsőbb bírósága), amikor úgy tekintette, hogy nem áll fenn az originális laboratórium által a generikus társaságnak nyújtott értékátruházást magában foglaló egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodások jogellenességére vonatkozó vélelem.
- 293 Az Actavis ítélet a gyógyszeripari ágazatban kötött egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodásokra vonatkozik, ahol a generikus társaságok jelentős kifizetések (az Actavis esetében kilenc éven át évi 19 és 30 millió USD közötti összegek) ellenében vállalták, hogy az originális társaság szabadalmának lejártát megelőző időpontig (az Actavis esetében a szabadalom lejártá előtt 65 hónappal) nem lépnek piacra, és a szóban forgó gyógyszert népszerűsítik az orvosok körében.
- 294 Emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a nemzeti gyakorlatok, még ha valamennyi tagállamban közősek is, nem határozhatják meg a Szerződés versenyre vonatkozó szabályainak alkalmazását (lásd ebben az értelemben: 1984. január 17-i VBVB és VBBB kontra Bizottság ítélet, 43/82 és 63/82, EU:C:1984:9, 40. pont), és még inkább ez a helyzet harmadik országok nemzeti gyakorlatai esetében (lásd ebben az értelemben: 2002. február 28-i Compagnie générale maritime és

társai kontra Bizottság ítélet, T-86/95, EU:T:2002:50, 341. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Az uniós versenyjogban a cél általi és a hatás általi versenykorlátozások elhatárolása terén elfogadott megközelítés ugyanis eltér az amerikai trösztellenes jogtól, amely megkülönbözteti a *per se* versenykorlátozásokat, amely kizárólag azokat az eseteket foglalja magában, amelyekben a versenyellenes hatások annyira nyilvánvalóak, hogy a háttér figyelembevétel nélkül csupán első ránézésen alapuló, gyors megközelítésre (quick look approach) van szükség, és amelyek szükségszerűen és orvosolhatatlanul tiltottak, valamint azokat a jogsértéseket, amelyeket a józan mérlegelés elve („rule of reason”) szerint, vagyis a megállapodás versenyre nézve kedvező és versenyellenes hatásainak mérlegelésével járó vizsgálat során kell bizonyítani. Márpedig az uniós jog egyrészt egyetlen versenykorlátozást sem tekint szükségszerűen és orvosolhatatlanul jogellenesnek, mivel a cél általi versenykorlátozás főszabálya szerint tartozhat az EUMSZ 101. cikk (3) bekezdésében előírt kivételek körébe. Másrészt, amint arra az ítélkezési gyakorlat emlékeztetett, az uniós versenyjogban nem ismerhető el a józan mérlegelés elvének létezése (2012. június 29-i E.ON Ruhrgas és E.ON kontra Bizottság ítélet, T-360/09, EU:T:2012:332, 65. pont; lásd még ebben az értelemben: 2003. október 23-i Van den Bergh Foods kontra Bizottság ítélet, T-65/98, EU:T:2003:281, 106. pont). Ezenkívül az Egyesült Államok és az Unió – különösen a gyógyszeripari szabadalmakra vonatkozó – szabályozási kerete közötti különbségek még nehezebbé teszik az Actavis ítélet hatályának analógia útján történő átültetését a jelen ügyre (lásd ebben az értelemben: 2016. szeptember 8-i Lundbeck kontra Bizottság ítélet, T-472/13, fellebbezés alatt, EU:T:2016:449, 513. pont).

295 Következésképpen a felperesek azon érvét, amely a Supreme Court of the United States (az Egyesült Államok legfelsőbb bírósága) álláspontjának figyelmen kívül hagyásán alapul, el kell utasítani mint hatástalant.

8) Az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodások jellegükből eredően ambivalens hatásairól

296 A felperesek úgy vélik, hogy az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodások hatásai jellegükből eredően ambivalensek, és ezért nem minősíthetők cél általi versenykorlátozásnak.

297 Elsősorban előadják, hogy az ilyen megállapodások potenciálisan ambivalens hatással vannak a szabadalmak vitatására, amennyiben párhuzamos jogviták állnak fenn, továbbá hogy az ESZH előtti eljárásokban nem akadályozza az eljárás folytatását az, ha valamely fél visszavonja a felszólalását, és érveire az ESZH felszólalási osztálya vagy fellebbezési tanácsa hivatalból hivatkozhat. Ráadásul a megtámadott határozat nem vette figyelembe azt a körülményt, hogy az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodások csupán ambivalens hatással vannak a jövőbeli jogvitákra, mivel a generikus társaságok továbbra is szabadon indíthatnak költséges bírósági eljárásokat, és azok mindenesetre szükségtelennek bizonyulhatnak bizonyos tagállamokban, amennyiben az ESZH előtti eljárás van folyamatban.

298 Másodsorban a felperesek úgy vélik, hogy a megállapodások szövegétől és háttérétől függően az e megállapodások által a generikus gyógyszerek piacra lépésére gyakorolt potenciális hatások is ambivalensek. Ezért figyelembe kell venni a jogvita fennállását és a felek sikerének esélyeit, további jogviták fennállását, valamint a termék más alternatív formái kifejlesztésének lehetőségeit. E megállapodások továbbá lehetővé tehetik a generikus gyógyszerek gyorsabb piacra lépését is. A Bizottságnak végül figyelembe kell vennie a generikus társaságok arra való képességét és szándékát, hogy kockázattal történő piacra lépést valósítsanak meg.

299 Harmadsorban a felperesek – a Supreme Court of the United States (az Egyesült Államok legfelsőbb bírósága) által az Actavis ítéletben képviselt állásponthoz hasonlóan – úgy vélik, hogy a Bizottság nem szankcionálhatja a szabadalmi jogvitákban kötött egyezéseket anélkül, hogy a piacra gyakorolt konkrét hatásait értékelné.

- 300 A Bizottság azt állítja, hogy ez az érv hatástalan, mivel annak meghatározásához, hogy egy megállapodás cél általi versenykorlátozásnak minősül-e, nem kell figyelembe venni a hatásait, és bizonyos esetekben még az is előfordulhat, hogy egy cél általi versenykorlátozás utólagos körülmények következtében semmilyen hatással nem jár. A cél általi korlátozás elemzéséhez ezért nem kell bemutatni, hogy mely kontrafaktuális helyzetek következhetnek be a megállapodások hiányában.
- 301 Másodlagosan, az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodások által a szabadalmak vitatására gyakorolt hatásokat illetően a Bizottság emlékeztet arra, hogy a jelen ügyben a felperesek arra törekedtek, hogy valamennyi potenciális versenytársukkal megállapodást kössenek, és az általuk kötött öt megállapodás közül csupán kettő tartalmazott olyan kikötést, amely a vitatott szabadalom megsemmisítése esetén megengedi a generikus társaságok piacra lépését.
- 302 A Bizottság ezenkívül úgy véli, hogy a megtámadott határozatban megvizsgálta minden egyes generikus társaság arra való képességét és szándékát, hogy kockázattal történő piacra lépést valósítson meg.
- 303 Végül a Bizottság álláspontja szerint a megtámadott határozat nem összeegyeztethetetlen a Supreme Court of the United States (az Egyesült Államok legfelsőbb bírósága) által az Actavis ítéletben követett megközelítéssel, figyelemmel a cél általi korlátozás európai fogalma és a *per se* korlátozás amerikai fogalma közötti különbségekre. A Bizottság emlékeztet arra is, hogy az uniós ítélkezési gyakorlat elutasítja a józan mérlegelés elvének létezését, mivel a megállapodások versenyt elősegítő előnyeit az EUMSZ 101. cikk (3) bekezdése keretében kell vizsgálni.
- 304 A felpereseket követve meg kell állapítani, hogy a Bizottság és az uniós bíróság egy megállapodás korlátozó céljának vizsgálata során, és különösen a megállapodás gazdasági és jogi hátterének figyelembevétele keretében nem hagyhatja teljesen figyelmen kívül annak potenciális hatásait (Wahl főtanácsnok ING Pensii ügyre vonatkozó indítványa, C-172/14, EU:C:2015:272, 84. pont). Emlékeztetni kell ugyanis arra, hogy a cél általi versenykorlátozást megvalósító megállapodások esetében olyan megállapodásokról van szó, amelyek elegendő károssági fokot mutatnak, vagyis annyira valószínűen versenyellenes hatásokkal járnak, hogy úgy tekinthető, hogy szükségtelen bizonyítani a piacra gyakorolt tényleges hatásait (lásd ebben az értelemben: 2014. szeptember 11-i CB kontra Bizottság ítélet, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, 49. és 51. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Ebből következik, hogy nem tekinthetők cél általi versenykorlátozó jellegűnek azok a megállapodások, amelyek hátterükre figyelemmel potenciálisan ambivalens hatásokat gyakorolnak a piacra (Wahl főtanácsnok CB kontra Bizottság ügyre vonatkozó indítványa, C-67/13 P, EU:C:2014:1958, 56. pont).
- 305 A jelen ügyben ugyanakkor, mivel a felperesek a vitatott megállapodások potenciálisan ambivalens hatásaira vonatkozó állításaik alátámasztása érdekében elsődlegesen az egyes megállapodásokra és azok hátterére alapított érveket adnak elő, a szóban forgó állításokra az egyes megállapodások cél általi korlátozásnak minősítésével szembeni kifogásokra adott válasz keretében kell válaszolni, annál is inkább, mivel – amint azt a Bizottság helytállóan hangsúlyozza – a cél általi korlátozás fennállásának értékelését minden megállapodás esetében a megállapodást egészként vizsgálva kell elvégezni, anélkül hogy a megnevezési kikötések korlátozó jellegének elemzését elkülönítenénk a forgalmazástilalmi kikötések korlátozó jellegének elemzésétől.
- 306 Ily módon a Törvényszék az egyes vitatott megállapodások értékelését kifogásoló jogalapokra adandó válasz keretében fogja vizsgálni azt, hogy a Bizottság megalapozottan állapította-e meg ilyen korlátozás fennállását a különösen az említett megállapodások megkötésének összefüggéseiből eredő állítólagos versenyt elősegítő potenciális hatások ellenére, ez utóbbiak közül azonban csak azokat véve figyelembe, amelyek a cél általi versenykorlátozások elemzésének keretében maradnak (lásd az alábbi 525., 644. és 989. pontot).
- 307 Ezenkívül, amint az a fenti 293–295. pontból kitűnik, a felperesek érvényesen nem hivatkozhatnak az Actavis ítéletre.

b) Az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodások cél általi korlátozásnak minősítése érdekében a Bizottság által elfogadott kritériumoktól

308 A fenti megfontolásokra tekintettel kell vizsgálni a felperesek azon érveit, amelyek kifejezetten a szóban forgó egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodások cél általi versenykorlátozásnak minősítése érdekében a Bizottság által alkalmazott három fő kritériumra vonatkoznak, amelyek először is a generikus társaságok potenciális versenytársi minősége, másodsorban e társaságok kötelezettségvállalása, hogy korlátozzák arra irányuló erőfeszítéseiket, hogy egy generikus termékkel piacra lépjenek, és harmadszor az originális társaság által a generikus társaságnak nyújtott értékátruházás, amely ez utóbbi számára arra vonatkozó jelentős ösztönzést jelent, hogy korlátozza piacialépési erőfeszítéseit (a megtámadott határozat (1154) preambulumbekzdése).

1) A potenciális versenyre vonatkozó kritériumról

i) A felek érvei

[omissis]

ii) A Törvénszék álláspontja

316 A felperesek lényegében azt róják a Bizottság terhére, hogy tévesen alkalmazta a jogot, mivel téves kritériumokat alkalmazott ahhoz, hogy a felperesekkel a vitatott megállapodásokat megkötő generikus társaságokat potenciális versenytársaknak minősítse. Kifogásolják továbbá a Bizottság azon értékelését, amely e potenciális verseny kialakulásának útjában álló, a szabadalmaik jelentette akadályokra vonatkozik.

– A potenciális versenytárs értékelésére vonatkozó kritériumokról

A potenciális verseny fogalmának meghatározásáról

317 A felperesek azt kifogásolják, hogy a Bizottság annak érdekében, hogy megállapítsa a vitatott megállapodásokban részes felek közötti potenciális verseny fennállását, arra szorított, hogy ellenőrizze a generikus társaságok piacra lépése útjában álló leküzdhetetlen akadályok fennállásának hiányát, és nem vizsgálta meg, hogy e társaságok valós és konkrét lehetőségekkel rendelkeztek-e a piacra lépésre (lásd a fenti 309. pontot).

318 A felperesek által hivatkozott ítélkezési gyakorlatból valójában kitűnik, hogy egy vállalkozás akkor minősül potenciális versenytársnak, ha valós és konkrét lehetősége van arra, hogy az említett piacra lépjen, és ott letelepedett vállalkozásokkal versenyezzen. Az ilyen bizonyítás nem alapulhat egyszerű feltevésen, hanem azt tényekkel vagy a releváns piac szerkezetének elemzésével kell alátámasztani. Így nem lehet egy vállalkozást potenciális versenytársnak minősíteni, ha piacra lépése nem életképes gazdasági stratégián alapul (2012. június 29-i E.ON Ruhrgas és E.ON kontra Bizottság ítélet, T-360/09, EU:T:2012:332, 86. pont; lásd még ebben az értelemben: 2011. április 14-i Visa Europe és Visa International Service kontra Bizottság ítélet, T-461/07, EU:T:2011:181, 166. és 167. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Ebből szükségképpen következik, hogy noha valamely vállalkozás piacialépési szándéka esetleg releváns lehet annak vizsgálata során, hogy potenciális versenytársnak tekinthető-e az említett piacon, az említett piacra való belépési képessége az az alapvető szempont, amelyen e minősítésnek alapulnia kell (2011. április 14-i Visa Europe és Visa International Service kontra Bizottság ítélet, T-461/07, EU:T:2011:181, 168. pont; 2012. június 29-i E.ON Ruhrgas és E.ON kontra Bizottság ítélet, T-360/09, EU:T:2012:332, 87. pont).

- 319 Más összefüggésben az is megállapítást nyert, hogy egy vállalkozás akkor minősül potenciális versenytársnak, ha a piacra történő belépésének nincsenek leküzdhetetlen akadályai (lásd ebben az értelemben: 2014. május 21-i Toshiba kontra Bizottság ítélet, T-519/09, nem tették közzé, EU:T:2014:263, 230. pont, helybenhagyta a 2016. január 20-i Toshiba Corporation kontra Bizottság ítélet, C-373/14 P, EU:C:2016:26, 28., 29., 32. és 34. pont; 2016. június 28-i Portugal Telecom kontra Bizottság ítélet, T-208/13, EU:T:2016:368, 181. pont).
- 320 Így az ítélezési gyakorlatból az következik, hogy a háttértől és a szóban forgó jogsértő magatartástól függően eltérően alakulhat az a küszöb, amely felett megállapítható a potenciális verseny fennállása. Pusztán a piacra lépés leküzdhetetlen akadályainak vizsgálata ugyanis azt eredményezi, hogy a piacra lépés bármilyen, akár csak elméleti lehetősége is elég a potenciális verseny fennállásának bizonyításához, míg a valós és konkrét piacralépési lehetőségek elemzése ahhoz vezet, hogy a potenciális verseny fennállása csak a piacra lépés reális lehetőségei esetén nyer elismerést, amelyek a korlátozó cselekmény hiányában tényekben nyilvánulhattak volna meg.
- 321 Ugyanakkor az egyes piacralépési akadályok – a jelen ügyben elsősorban a szabadalmak, valamint a forgalombahozatali engedély megszerzésére vonatkozó kötelezettség – leküzdhetetlen jellegének ellenőrzése nem kérdőjelezi meg a generikus társaságok valós és konkrét piacralépési lehetőségeinek vizsgálatát, amely a piacralépési képességük és szándékuk vizsgálatán alapul, és nem is áll ellentmondásban e vizsgálattal. Amint azt a Bizottság a megtámadott határozatban (az 1666. lábjegyzetben) és a tárgyaláson releváns módon hangsúlyozta, a leküzdhetetlen akadályok hiányának ezen ellenőrzése „annak ellenőrzésére szolgált, hogy a generikus társaságok piacra lépésre való általános képessége és kinyilvánított szándéka ellenére voltak-e olyan objektív okok, amelyek a generikus gyógyszerek piacra lépését lehetetlenné tették”, valamint hogy ily módon kiegészítse a valós és konkrét lehetőségek kritériumán alapuló elemzést. Leküzdhetetlen piacralépési akadályok fennállása esetén ugyanis nem tekinthető úgy, hogy egy gazdasági szereplő valós és konkrét piacralépési lehetőségekkel rendelkezik. Ennélfogva, amennyiben egy piacot a piacra lépés útjában álló akadályok jellemeznek, ezek leküzdhetetlen jellegének objektív vizsgálata hasznosan kiegészíti a valós és konkrét lehetőségek vizsgálatát, amely a szóban forgó társaság piacra lépésre való képességére és erre irányuló szándékára vonatkozó egyedi kritériumokon alapul.
- 322 Ezért a leküzdhetetlen akadályok kritériumára történő, a megtámadott határozatban többször szereplő hivatkozásból (lásd többek között a megtámadott határozat (1125) és (1181) preambulumbekzdését) nem lehet arra következtetni, amint azt a felperesek tették, hogy a Bizottság a potenciális verseny ezen az egyetlen kritériumon alapuló fogalmát fogadta el.
- 323 Ez annál is inkább így van, mivel a Bizottság a leküzdhetetlen akadályok kritériumát alkalmazó (lásd a fenti 319. pontot) 2014. május 21-i Toshiba kontra Bizottság ítéleten (T-519/09, nem tették közzé, EU:T:2014:263) kívül hivatkozott az 1998. szeptember 15-i European Night Services és társai kontra Bizottság ítéletre (T-374/94, T-375/94, T-384/94 és T-388/94, EU:T:1998:198) és a 2011. április 14-i Visa Europe és Visa International Service kontra Bizottság ítéletre (T-461/07, EU:T:2011:181) is, amelyek a valós és konkrét lehetőségek kritériumát alkalmazták, ezeket a potenciális versenytársak meghatározására vonatkozó szabályok bemutatása mellett említve (a megtámadott határozat (1156) és (1157) preambulumbekzdése), valamint számos további ítéletre, amelyek a potenciális verseny e meghatározását idézték fel és alkalmazták, köztük a 2012. június 29-i E.ON Ruhrgas és E.ON kontra Bizottság ítéletre (T-360/09, EU:T:2012:332) (lásd a fenti 318. pontot). A Bizottság egyébiránt világosan jelezte, hogy a piacra történő belépésre való képesség, amely a valós és konkrét lehetőségek kritériumának jellemzője (lásd a fenti 318. pontot), „a kulcsfontosságú szempont a potenciális verseny kimutatásához” (a megtámadott határozat (1163) preambulumbekzdése). A Bizottság végül főleg az egyes szóban forgó generikus társaságok potenciális versenytársi minőségére vonatkozó elemzése keretében az egyes társaságokra – többek között gyártási kapacitásukra és árukészletükre, kereskedelmi szerződéseikre, a forgalombahozatali engedély megszerzése érdekében tett lépéseikre, valamint a Servier ellen indított pereikre – vonatkozó konkrét adatokból azt a következtetést vonta le, hogy mindegyikük rendelkezett a piacra lépésre vonatkozó valós és konkrét lehetőségekkel (lásd az alábbi 432–438.,

579–585. és 718–722. pontot). Márpedig egy ilyen részletes, az egyes állítólagos potenciális versenytársak saját adatain alapuló elemzés az utóbbiak valós és konkrét piacralépési lehetőségeinek vizsgálatára jellemző, és különbözik a csupán egy adott piacra való belépés leküzdhetetlen akadályaira vonatkozó vizsgálattól, amely a potenciális verseny fennállásának megállapításához vezethet pusztán azon körülmény alapján, hogy valamely piaci szereplő belépett az érintett piacra.

- 324 E megállapításokat nem teszik kétségessé a felperesek azon állításai, amelyek szerint a Bizottság lényegében a generikus társaságok piacralépési szándékára és egy sor nem reális feltételezésre támaszkodott (lásd a fenti 309. pontot), mivel a válasz szövegéből kitűnik, hogy a felperesek ezekkel az állításokkal nem az alkalmazott kritériumot, hanem a valós és konkrét lehetőségek kritériumának a jelen ügyben történő alkalmazását vitatják, amelyet a Törvényszék az alábbiakban, az egyes vitatott megállapodások értékelésével szembeni kifogásokra adandó válasz keretében fog vizsgálni.
- 325 Ebből következik, hogy a felperesek állításával ellentétben a Bizottság az érintett piacon fennálló potenciális versenyt a valós és konkrét lehetőségek kritériuma alapján értékelte.
- 326 Ezenkívül meg kell állapítani, hogy – a Bizottság által a viszonzásban a 2016. január 20-i Toshiba Corporation kontra Bizottság ítéletre (C-373/14 P, EU:C:2016:26) (lásd a fenti 312. pontot) hivatkozással állítottakkal ellentétben – a Bizottság a jelen ügyben nem szorítkozhatott arra, hogy a piacra lépés leküzdhetetlen akadályainak hiányát ellenőrizze, ahhoz, hogy ebből az említett piacon a potenciális verseny fennállására következtessen (lásd ebben az értelemben: 2016. szeptember 8-i Lundbeck kontra Bizottság ítélet, T-472/13, fellebbezés alatt, EU:T:2016:449, 99–101. pont).
- 327 Kétségtelen, hogy a 2016. január 20-i Toshiba Corporation kontra Bizottság ítélet (C-373/14 P, EU:C:2016:26) 28., 29., 32. és 34. pontjából kitűnik, hogy a piacok felosztására irányuló megállapodásokat illetően a magatartás gazdasági és jogi összefüggéseinek elemzése korlátozódhat arra, ami feltétlenül szükségesnek bizonyul a cél általi versenykorlátozás fennállásának megállapításához, és különösen annak ellenőrzésére, hogy az érintett piacra való belépés akadályait nem lehet-e leküzdhetetlennek minősíteni (lásd még ebben az értelemben: 2016. június 28-i Portugal Telecom kontra Bizottság ítélet, T-208/13, EU:T:2016:368, 177. és 181. pont).
- 328 Mindenekelőtt azonban meg kell állapítani, hogy a Wathélet főtanácsnok Toshiba Corporation kontra Bizottság ügyre vonatkozó indítványára (C-373/14 P, EU:C:2015:427, 69., 70., 89. és 90. pont) tekintettel értelmezett 2016. január 20-i Toshiba Corporation kontra Bizottság ítéletből (C-373/14 P, EU:C:2016:26) kitűnik, hogy a gazdasági és jogi háttér elemzésének ott rögzített korlátozása bizonyos cél általi korlátozások különösen nyilvánvaló jellegéből következik, mivel e korlátozások esetében – tekintettel arra, hogy a szóban forgó megállapodások nem atipikusak és nem is összetettek – nincs szükség a gazdasági és jogi összefüggések részletes elemzésére annak megállapításához, hogy e korlátozások jellegéből adódóan kellően károsak.
- 329 Márpedig a jelen ügyben annak következtében, hogy a vitatott megállapodásokat szabadalmakkal kapcsolatos egyezségek formájában kötötték meg, e megállapodások jogsértő jellege, és különösen cél általi versenykorlátozó jellege külső megfigyelő számára nem lehetett nyilvánvaló. E tekintetben sokatmondó az a körülmény, hogy a Bizottság e megállapodások versenyellenes célját és hatását is elemezte. Ezt megerősíti az is, hogy a Bizottság a vitatott megállapodásokat a 2008. november 20-i Beef Industry Development Society és Barry Brothers ítélet (C-209/07, EU:C:2008:643) értelmében vett cél általi korlátozásnak minősítette, anélkül hogy e szakaszban szükség lenne arra, hogy a Törvényszék e minősítésről állást foglaljon. Noha az említett ítélet 34. pontjából kitűnik ugyanis, hogy a piacról való kizárásra irányuló megállapodások „nyilvánvalóan” sértik a Szerződés versenyre vonatkozó rendelkezései mögötti alapvető kiindulópontot, a Bíróság nem állapította meg, hogy az adott ügy tárgyát képező megállapodások esetében külső megfigyelő számára egyértelműen vagy nyilvánvalóan a piacról való kizárásra irányuló megállapodásokról és így cél általi korlátozásokról lett volna szó, amelyek esetében nem lenne szükség a gazdasági és jogi háttérük részletes elemzésére. Épp ellenkezőleg, a Bíróság elvégezte e háttér, valamint a szóban forgó megállapodások kikötéseinek és

célkitűzéseinek ilyen elemzését, és abból azt a következtetést vonta le, hogy piacról való kizárásra irányuló megállapodásokról, és következésképpen „nyilvánvalóan” cél általi versenykorlátozást megvalósító megállapodásokról van szó (2008. november 20-i Beef Industry Development Society és Barry Brothers ítélet, C-209/07, EU:C:2008:643, 31–40. pont).

- 330 Ezt követően hangsúlyozni kell, hogy a 2016. január 20-i Toshiba Corporation kontra Bizottság ítélet (C-373/14 P, EU:C:2016:26) alapjául szolgáló ügyben a vitatott magatartásokban részt vevő gyártók termelési és forgalmazási képessége nem volt vitatott, és az érintett piacon nem állt fenn semmilyen monopólium. Márpedig a jelen ügyben éppen a generikus társaságok arra való képessége vitás, hogy a vitatott terméket előállítsák és forgalmazzák, tekintettel különösen a felperesek kizárólagos jogaira, amelyeket a szabadalmak képviselnek (lásd a fenti 234. pontot és az alábbi 357. pontot). Ezen ítéletből ennél fogva nem lehet azt a következtetést levonni, hogy egy megállapodás cél általi versenykorlátozó jellegének meghatározásához általában, illetve konkrétan a jelen ügyben fennállóakhoz hasonló körülmények között nem szükséges vizsgálni, hogy a megállapodásban részes felek valós és konkrét lehetőségekkel rendelkeztek-e arra, hogy az érintett piacra belépjenek.
- 331 A fentiek összességéből következik, hogy a potenciális verseny téves fogalommeghatározásának alkalmazására alapított kifogást el kell utasítani.

Az elég gyors piacra lépés kritériumáról

- 332 A megtámadott határozatban a Bizottság a 2003. április 3-i BaByliss kontra Bizottság ítéletre (T-114/02, EU:T:2003:100) és a 2011. április 14-i Visa Europe és Visa International Service kontra Bizottság ítéletre (T-461/07, EU:T:2011:181) támaszkodva úgy tekintette, hogy ahhoz, hogy egy vállalkozás potenciális versenytársnak minősülhessen, az alapvető szempontot az jelenti, hogy elég gyorsan képes legyen a piacra belépni ahhoz, hogy nyomást gyakoroljon a piaci szereplőkre. A Bizottság hangsúlyozta, hogy bár a késedelmek a piacra lépéssel kapcsolatos, költségeket érintő és időbeli nehézségeket tükrözhetnek, és a piacra lépés e késedelmek következtében kereskedelmi szempontból kevésbé vonzó lehet, önmagukban ezek nem teszik kétségessé a piacra lépésre való képességet vagy a Servier-re vagy a többi generikus társaságra gyakorolt nyomást. A Bizottság ebből a jelen ügyben a mentességi rendeletekben és iránymutatásaiban megjelölt időtartamokra – különösen az [EUMSZ 101. cikknek] a horizontális együttműködési megállapodásokra való alkalmazhatóságáról szóló iránymutatásban (HL 2011. C 11., 1. o.; a továbbiakban: a horizontális együttműködési megállapodásokról szóló 2011. évi iránymutatás) hivatkozott, három évnél nem hosszabb időszakokra –, valamint a bírósági eljárások, a forgalombahozatali engedélyek megszerzése és a gyógyszerhatóanyagok kifejlesztése indikatív és valós időtartamára hivatkozással azt a következtetést vonta le, hogy a felperesek és a generikus társaságok által állított késedelmek nem tűnnek elég hosszúnak ahhoz, hogy a generikus társaság mint kihívó ne gyakoroljon versenynyomást (a megtámadott határozat (1158), (1159), (1182) preambulumbekkezdése és 1669. lábjegyzete; lásd még ugyanezen határozat (1125), (1126) és (1296) preambulumbekkezdését).
- 333 A felperesek állításával ellentétben a potenciális verseny Bizottság által elvégzett, időbeli szempontból történő ezen elemzése megfelel az alkalmazandó elveknek.
- 334 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint ugyanis ahhoz, hogy egy piaci szereplő potenciális versenytársnak minősülhessen, a piacra történő esetleges belépésének elég gyorsnak kell lennie ahhoz, hogy nyomást gyakoroljon a piaci szereplőkre, és így versenykényszert fejtsen ki rájuk (2011. április 14-i Visa Europe és Visa International Service kontra Bizottság ítélet, T-461/07, EU:T:2011:181, 189. pont; lásd még ebben az értelemben: 2012. június 29-i E.ON Ruhrgas és E.ON kontra Bizottság ítélet, T-360/09, EU:T:2012:332, 114. pont).
- 335 Ez az ítélkezési gyakorlat figyelembe vette az [EUMSZ 101. cikknek] a horizontális együttműködési megállapodásokra való alkalmazhatóságáról szóló iránymutatást (HL 2001. C 3., 2. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 25. o.; a továbbiakban: a horizontális együttműködési

megállapodásokról szóló 2001. évi iránymutatás) (lásd még a horizontális együttműködési megállapodásokról szóló 2011. évi iránymutatást), amely nem csupán az elég gyors piacra lépés követelményét rögzíti, de további iránymutatások és a csoportmentességi rendeletek alapján az elég gyors piacra lépés indikatív időtartamait is megadja, amelyek nem haladják meg – az adott esettől függően – az egy vagy három évet.

- 336 Ugyanakkor, amint azt mind ezek az iránymutatások (a horizontális együttműködési megállapodásokról szóló 2001. évi iránymutatás 9. lábjegyzete és a horizontális együttműködési megállapodásokról szóló 2011. évi iránymutatás 3. lábjegyzete), mind az ítélkezési gyakorlat (lásd ebben az értelemben: 2011. április 14-i *Visa Europe és Visa International Service kontra Bizottság* ítélet, T-461/07, EU:T:2011:181, 171. és 189. pont) pontosítja, ezek az időtartamok csak indikatív jellegűek, és az „elég gyors” piacra lépés fogalma a vizsgált ügy tényállásától, valamint jogi és gazdasági háttérétől függ, amelyet figyelembe kell venni annak megállapítása során, hogy egy, a piacon kívüli vállalkozás versenynyomást gyakorol-e az e piacon ténylegesen tevékenykedő vállalkozásokra (lásd ebben az értelemben: 2011. április 14-i *Visa Europe és Visa International Service kontra Bizottság* ítélet, T-461/07, EU:T:2011:181, 169. pont).
- 337 Márpedig a jelen ügyben egyrészt a Bizottság figyelembe vette az ügy gazdasági és jogi háttérének sajátosságait, amikor értékelte a piacra lépéshez szükséges minden egyes szakasz időtartamát. Hangsúlyozni kell, hogy pontosan a gyógyszeripari ágazat jellegzetességei, különösen a különböző teljesítendő szakaszok, valamint a szabadalmak fennállása miatt a generikus társaságok gyakran jóval a szabadalmak lejárta előtt megteszik a piacra lépésre irányuló lépéseket annak érdekében, hogy a szükséges szakaszok legkésőbb a szabadalmak lejártánál időpontjára befejeződjenek. E lépések tehát alkalmasak arra, hogy már a szabadalmak lejárta és a generikus társaságok tényleges piacra lépése előtt, sőt jóval az előtt versenynyomást gyakoroljanak az originális társaságra (lásd az alábbi 356. pontot; lásd még ebben az értelemben: 2012. december 6-i *AstraZeneca kontra Bizottság* ítélet, C-457/10 P, EU:C:2012:770, 108. pont; 2016. szeptember 8-i *Lundbeck kontra Bizottság* ítélet, T-472/13, fellebbezés alatt, EU:T:2016:449, 163. pont; 2016. szeptember 8-i *Sun Pharmaceutical Industries és Ranbaxy (UK) kontra Bizottság* ítélet, T-460/13, nem tették közzé, fellebbezés alatt, EU:T:2016:453, 77–79. pont).
- 338 Amint azt a felperesek helytállóan állítják (lásd a fenti 311. pontot), ebből mindazonáltal nem lehet azt a következtetést levonni, hogy egy generikus társaság a felperesek potenciális versenytársának tekinthető, amint és pusztán annak alapján, hogy megkezdte a perindopril egy generikus változatának kifejlesztését. A Bizottság a megtámadott határozat (1125) preambulumbekzdésében kétségtől kijelentette, hogy a generikus társaságok jelentette potenciális verseny akkor kezdődik, amikor a generikus gyógyszer piacra vinni kívánó e társaságok megkezdik a gyógyszerhatóanyag és a késztermék előállítására szolgáló, kereskedelmileg életképes technológiák kifejlesztését. Az e preambulumbekzdést követő, a szóban forgó egyes generikus társaságok potenciális versenytársi minőségének későbbi elemzésére utaló állításokból, valamint főként ezen elemzésből és a megtámadott határozatban az elég gyors piacra lépés kritériumára vonatkozóan megfogalmazott általános megfontolásokból (lásd a fenti 332. pontot) azonban kitűnik, hogy a Bizottság nem kívánta megállapítani, hogy a versenynyomás gyakorlása a generikus termék kifejlesztésének megkezdésétől kezdődik, hanem annak a lehetőségére kívánt rávilágítani, hogy a versenynyomás gyakorlására sor kerülhet e fejlesztés megkezdésétől kezdve, amennyiben e nyomás gyakorlásának feltételei fennállnak. Mindenesetre, még ha az (1125) preambulumbekzdést úgy értelmezzük is, hogy az a potenciális verseny kezdetét a generikus termék kifejlesztésének kezdetében határozza meg, az ezen értékeléssel szembeni kifogást el kell utasítani mint hatástalant, mivel a Bizottság nem e preambulumbekzdésre támaszkodott a szóban forgó generikus társaságok potenciális versenytársi minőségének megállapításához. Ugyanis, amint azt a Bizottság releváns módon hangsúlyozza, úgy tekintette, hogy a generikus társaságok potenciális versenytársi minősége értékelésének időpontjában, vagyis a vitatott megállapodások megkötésének időpontjában valamennyi ilyen társaság a perindoprilja fejlesztésének előrehaladott szakaszában volt, és a Bizottság nem a korábbi – az e fejlesztés megkezdésekor – potenciális versenytársi minőségükről foglalt állást (lásd a fenti 315. pontot).

- 339 Hasonlóképpen, a Bizottság a megtámadott határozat (1296) preambulumbekzdésében található 1840. lbjegyzetben kétségkívül emlékeztetett a horizontális együttműködési megállapodásokról szóló 2011. évi iránymutatásban említett hároméves határidőre, azonban abból a jelen ügyben semmilyen döntő következtetést nem vont le, ezért az e határidő figyelembevételét – különösen a perindopril kifejlesztéséhez szükséges idő tekintetében (a megtámadott határozat (3137) preambulumbekzdése) – a Bizottság terhére rovo kifogásokat el kell utasítani mint hatástalanokat.
- 340 Másrészről a Bizottság a potenciális versennyel együtt járó versenynyomás gondolata alapján tekintette úgy, hogy a piacra lépés folyamata során a generikus társaságok által esetlegesen elszenvedett késedelmek önmagukban nem elegendők ahhoz, hogy kizárják potenciális versenytársi minőségüket, ha a piacra lépésre való képességük következtében továbbra is ilyen nyomást gyakorolnak, és ebben az értelemben a 2003. április 3-i BaByliss kontra Bizottság ítéletet (T-114/02, EU:T:2003:100) idézte. A felperesek állításával ellentétben a Bizottság megalapozottan támaszkodott az említett ítéletre, mivel, noha a Törvényszék ebben az ítéletben a jelen ügytől nagymértékben eltérő helyzetről határozott, ugyanakkor állást foglalt a BaByliss piacra lépésének több alkalommal történő elhalasztása által a potenciális versenytársi minőségére gyakorolt hatásról, és a megtámadott határozatban a Bizottság éppen e hatást elemzi. E tekintetben a Törvényszék a BaByliss piacra lépésre való képességéből eredő versenynyomás gyakorlását tanúsító több körülmény alapján megállapította, hogy a piacra lépés több alkalommal történő elhalasztása nem teszi kétségessé a BaByliss potenciális versenytársi minőségét (2003. április 3-i BaByliss kontra Bizottság ítélet, T-114/02, EU:T:2003:100, 102–106. pont), amit a felperesek egyébiránt nem is vitatnak. Ebből az is következik, hogy – mivel a generikus társaságok ahhoz fűződő érdeke, hogy elsőek legyenek a piacon, a várt nyereség mértékére figyelemmel legfeljebb a piacrálépési szándékukra lehet hatással, azonban önmagában véve nem lehet hatással a piacra lépésre való képességükre – a Bizottság a megtámadott határozat (1182) preambulumbekzdésében a felperesek állításával ellentétben helytállóan utasította el a generikus társaságok ezen érdekének az állítólagos késedelmek értékelése során fennálló relevanciáját. A piacra lépésre való képességet ugyanis az életképes gazdasági stratégia kritériumára (lásd a fenti 318. pontot) tekintettel kell vizsgálni, vagyis annak egyszerűen nyereséges piacra lépésnek kell megfelelnie, és nem a lehetséges piacra lépések közül a legnyereségesebbnek, amely esetben a szóban forgó generikus társaság lenne az első piacra lépő társaság, és így bizonyos ideig az originális társaság egyetlen versenytársa (lásd ebben az értelemben: 2016. szeptember 8-i Xellia Pharmaceuticals és Alpharma kontra Bizottság ítélet, T-471/13, nem tették közzé, fellebbezés alatt, EU:T:2016:460, 124. pont).
- 341 Ebből következik, hogy a potenciális verseny Bizottság általi időbeli szempontú értékelésével szembeni valamennyi kifogást el kell utasítani.

A meglévő piaci szereplők felfogásának kritériumáról

- 342 A megtámadott határozatban a Bizottság a 2011. július 12-i Hitachi és társai kontra Bizottság ítéletre (T-112/07, EU:T:2011:342) és a 2014. május 21-i Toshiba kontra Bizottság ítéletre (T-519/09, nem tették közzé, EU:T:2014:263) támaszkodva megállapította, hogy a piacon már jelen levő piaci szereplők felfogása szerepet játszik a potenciális verseny értékelésében. A Bizottság szerint ugyanis, amennyiben egy ilyen tapasztalt piaci szereplő a generikus társaságok részéről versenyfenyegetést észlel, e fenyegetés alkalmas arra, hogy versenykényszert gyakoroljon a piaci magatartására, és releváns a potenciális verseny értékelése szempontjából. A Bizottság a 2011. április 14-i Visa Europe és Visa International Service kontra Bizottság ítéletre (T-461/07, EU:T:2011:181) hivatkozással pontosította, hogy a potenciális verseny megnyilvánulhat mindössze egy piacon kívüli vállalkozás létezésében, és e vállalkozás pusztja létezése versenynyomáshoz vezethet, amelyet a piacra lépés valószínűsége képvisel (az (1160)–(1162) preambulumbekzdés). A Bizottság ebből azt a következtetést vonta le, hogy annak eldöntéséhez, hogy a generikus társaságok versenynyomást gyakorolnak-e a Servier-re, a meglévő piaci szereplő, a Servier és a többi versenytárs generikus társaság felfogását is figyelembe kell venni (az (1163) preambulumbekzdés). A jelen ügyben megállapította, hogy a generikus társaságokat mind a Servier, mind generikus vetélytársaik potenciális versenytársnak tekintették (az (1183) preambulumbekzdés).

- 343 Kiindulásként megjegyezhető, hogy a megtámadott határozatban a Bizottság a meglévő piaci szereplők felfogásának kritériumát a generikus társaságok potenciális versenytársi minőségének meghatározására szolgáló kritériumok egyikeként használta, amit a fenti 342. pontban felidézett „is” kötőszó, valamint minden egyes említett társaság vonatkozásában a potenciális verseny további értékelési kritériumainak vizsgálata (lásd az alábbi 432–438., 579–585. és 718–722. pontot) is tanúsít.
- 344 Márpedig a felperesek állításával ellentétben a meglévő piaci szereplő felfogására vonatkozó kritériumnak a potenciális verseny egyik értékelési kritériumaként történő használata összhangban áll a jelen ügyre irányadó, a felperesek által hivatkozott ítélkezési gyakorlattal.
- 345 A felperesek által előadottakkal ellentétben ugyanis a Törvényszék a 2011. július 12-i Hitachi és társai kontra Bizottság ítéletben (T-112/07, EU:T:2011:342) a potenciális verseny fennállásának megállapítása érdekében egyértelműen figyelembe vette a meglévő piaci szereplő felfogásának kritériumát. A megtámadott határozat (1160) preambulumbekzdésében felidézett ezen ítélet 90., 226. és 319. pontjából így kitűnik, hogy a szóban forgó, az európai és a japán gyártók között létrejött megállapodások nem csupán jelentős valószínűsítő körülményt jelentettek a tekintetben, hogy az utóbbiakat az előbbiek hiteles potenciális versenytársnak tekintették, hanem a japán gyártók számára az európai piacra történő belépésre vonatkozó lehetőségek fennállására is rávilágítottak (lásd még ebben az értelemben: 2014. május 21-i Toshiba kontra Bizottság ítélet, T-519/09, nem tették közzé, EU:T:2014:263, 231. pont). Kétségtelen, hogy a Törvényszék a potenciális verseny objektív elemzését is elvégezte, amikor megvizsgálta különösen a japán gyártóknak az európai piacra történő belépésre való képességét (2011. július 12-i Hitachi és társai kontra Bizottság ítélet, T-112/07, EU:T:2011:342, 157. és 160. pont), amint azt a Bizottság a megtámadott határozat (1160) preambulumbekzdésében egyébként meg is jegyezte. Mindazonáltal ez az objektív elemzés csupán azt mutatja, hogy a meglévő piaci szereplő felfogásának szubjektív kritériuma csak egy a potenciális verseny fennállásának értékelésére szolgáló több kritérium közül.
- 346 A felperesek által hivatkozott 2012. június 29-i E.ON Ruhrgas és E.ON kontra Bizottság ítéletben (T-360/09, EU:T:2012:332, 115. pont) a Törvényszék megállapította, hogy egy megállapodás fennállása és így a megállapodásban részes felek felfogása önmagában nem elegendő annak bizonyítására, illetve nem feltétlenül jelenti azt, hogy a megállapodás aláírásának időpontjában potenciális verseny állt fenn. A felperesek állításával ellentétben ez az ítélet így nem a meglévő piaci szereplő felfogására vonatkozó kritérium relevanciájának hiányát állapította meg, hanem csupán azt, hogy e piaci szereplő felfogása önmagában, a potenciális verseny fennállásának bizonyítására alkalmas bármely egyéb körülmény hiányában nem elegendő e bizonyításhoz.
- 347 Ebből következik, hogy az ítélkezési gyakorlat szerint a meglévő piaci szereplő felfogásának kritériuma a potenciális verseny fennállásának értékelése során releváns, azonban nem elégséges kritérium. Amint azt a felperesek releváns módon hangsúlyozzák ugyanis, figyelemmel e piaci szereplők felfogásának szubjektív és így az adott piaci szereplőtől függően változó jellegére, a piac általuk való ismeretére, valamint a feltételezett versenytársakkal való viszonyukra, önmagában e piaci szereplők felfogása alapján, még ha tapasztaltak is, nem lehet úgy tekinteni, hogy egy adott másik piaci szereplő az előbbiek potenciális versenytársa. Ezzel szemben e felfogás alkalmas arra, hogy alátámassza egy piaci szereplő valamely piacra történő belépésre való képességét, és ezzel hozzájáruljon a potenciális versenytársnak minősítéséhez (lásd ebben az értelemben: 2016. szeptember 8-i Lundbeck kontra Bizottság ítélet, T-472/13, fellebbezés alatt, EU:T:2016:449, 103. és 104. pont; 2016. szeptember 8-i Sun Pharmaceutical Industries és Ranbaxy (UK) kontra Bizottság ítélet, T-460/13, nem tették közzé, fellebbezés alatt, EU:T:2016:453, 88. pont).
- 348 Következésképpen el kell utasítani a felperesek azon érveit, amelyek a meglévő piaci szereplők felfogásának a potenciális verseny fennállásának bizonyítása érdekében a Bizottság által történő figyelembevételre ellen irányulnak.

– A potenciális versenynek a felperesek szabadalmi jelentette akadályairól

- 349 A felperesek és a beavatkozó fél azt kifogásolják, hogy a Bizottság a generikus társaságokat a Servier potenciális versenytársainak minősítette a piacra lépésük azon akadályai ellenére, amelyeket a Servier szabadalmi jelentettek.
- 350 A megtámadott határozatban a Bizottság megállapította, hogy a felek a 2010. július 1-jei AstraZeneca kontra Bizottság ítéletre (T-321/05, EU:T:2010:266, 362. pont) hivatkozással tévesen állították, hogy a piacra lépés lehetetlen volt, azzal az indokkal, hogy egy szabadalom fennállása kizárja a verseny minden lehetőségét, és ebből tévesen vonták le azt a következtetést, hogy a Servier szabadalmi a technológiaátadási megállapodásokról szóló 2004. évi – a jelen ügyben egyébként nem alkalmazandó – iránymutatás értelmében vett „egyirányú gátló helyzetet” teremtettek (a megtámadott határozat (1167) és (1168) preambulumbekzdése, valamint 1638. lbjegyzete).
- 351 A Bizottság hozzátette, hogy a generikus társaságoknak mindenesetre lehetőségük volt arra, először is, hogy vitassák a Servier szabadalmiainak érvényességét. E tekintetben emlékeztetett az 1986. február 25-i Windsurfing International kontra Bizottság ítéletre (193/83, EU:C:1986:75, 92. pont), amely szerint közérdek a gazdasági tevékenység minden olyan akadályának elhárítása – többek között a szabadalmak érvényességét vitató keresetekkel –, amely egy tévesen megadott szabadalomból következhet, valamint a 2012. december 6-i AstraZeneca kontra Bizottság ítéletre (C-457/10 P, EU:C:2012:770, 108. pont), amely megállapította, hogy potenciális verseny már a molekulára vonatkozó szabadalom lejártá előtt fennállhat (a megtámadott határozat (1132), (1165) és (1169) preambulumbekzdése, valamint 1640. lbjegyzete). A Bizottság hozzátette, hogy az a körülmény, hogy a Servier hivatkozott-e vagy fog-e hivatkozni szabadalmi bitorlására, nem releváns annak meghatározása szempontjából, hogy e szabadalmak alkalmasak-e a generikus gyógyszerek piacra lépésének megakadályozására, kiemelve, hogy nem áll fenn a bitorlásra vonatkozó vélelem, és nem volt olyan bírósági határozat, amely a releváns időszakban ilyen bitorlást állapított volna meg (a megtámadott határozat (1169)–(1171) preambulumbekzdése). A Bizottság pontosította, hogy a Servier szabadalmi érvénytelenségének vagy bitorlásának vélt lehetőségét illetően maguk a felek, valamint harmadik személyek által megfogalmazott, a vitatott megállapodások megkötését megelőző vagy azokkal egyidejűleg keletkezett dokumentumokban található értékelésekre támaszkodott (a megtámadott határozat (1172) preambulumbekzdése).
- 352 A Bizottság úgy vélte, hogy a generikus társaságoknak lehetőségük volt arra is, másodszer, hogy más módokon lépjenek be azokra a piacokra, ahol jogviták vannak folyamatban (az (1175) preambulumbekzdés). Egyrészt a generikus társaságok kockázattal – vagyis annak kockázata mellett, hogy az originális társaság bitorlási keresetet indít – továbbra is forgalomba hozhatták a perindoprilt. A Bizottság e tekintetben hangsúlyozta, hogy figyelemmel arra a gyakorlatra, hogy a molekulára vonatkozó szabadalom lejártát követően eljárási szabadalmakat jelentenek be, szinte az összes, az előbbi szabadalom lejártát követő értékesítés kockázattal történik, és hogy az Apotex kockázattal történő, 2006-os piacra lépése a 947. sz. szabadalom érvénytelenségét megállapító és a Servier által fizetendő kártérítést megítélő bírósági ítélettel zárult (a megtámadott határozat (1176) és (1177) preambulumbekzdése). Másrészt a generikus társaságok a bitorlásra vonatkozó állítások elkerülése érdekében módosíthatták az eljárásaikat, akár közvetlenül, akár a gyógyszerhatóanyag beszállítójának megváltoztatása révén. A szabályozásból eredően esetlegesen felmerülő késedelmek ellenére a Bizottság szerint e változtatások a piacra lépés életképes alternatív módját jelentik (a megtámadott határozat (1178) preambulumbekzdése).
- 353 A Bizottság a megtámadott határozat (1179) preambulumbekzdésében a következőket állapította meg:
„[...] az egyezségeket olyan körülmények között kötötték, amikor a molekulára vonatkozó szabadalom lejárt, és közvetlenül vagy közvetetten valamennyi generikus társaság érintett volt a Servier fennmaradó egy vagy több szabadalmára vonatkozó bírósági eljárásban vagy jogvitában, akár bitorlási keresetekkel szembeni védekezés formájában, akár az említett szabadalmak érvénytelenné nyilvánítása

iránti keresetek vagy viszontkeresetek révén. A generikus társaságok továbbá a piacra jutás lehetséges útjaként a szabadalmakhoz kapcsolódó más intézkedéseket is választhattak. A Bizottság részletesen meg fogja vizsgálni, hogy a szabadalmakkal kapcsolatos akadályokat leküzdeni és generikus perindopriljukat piacra vinni kívánó generikus társaságok a Servier szabadalmi ellenére a versenynyomás forrását jelentették-e ez utóbbi számára. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a jelen határozat tárgyát képező valamennyi megállapodást olyan időpontban kötötték meg, amikor bizonytalanság állt fenn a tekintetben, hogy sor került-e bármelyik szabadalom bitorlására, és különösen, hogy a 947. sz. szabadalmat érvénytelenné nyilváníthatják-e. A Servier szabadalmainak puszta létezése és az azokra való hivatkozás tehát nem zárta ki a potenciális vagy tényleges verseny minden lehetőségét.”

354 A felperesek és a beavatkozó fél lényegében azt adják elő, hogy a Bizottság ezen elemzése figyelmen kívül hagyja az érvényesnek nyilvánított vagy vélelmezetten érvényes szabadalmakhoz kapcsolódó hatásokat, amelyeket a jogszabályok rögzítenek, illetve az ítélkezési gyakorlat elismer. Egyébiránt azt róják a Bizottság terhére, hogy figyelmen kívül hagyta a technológiaátadási megállapodásokról szóló 2004. évi és 2014. évi iránymutatást, valamint a Servier erőfölénnyel való visszaélésének értékelése során a megtámadott határozatban, valamint más határozatokban általa megfogalmazott bizonyos megfontolásokat.

A Servier érvényesnek nyilvánított vagy vélelmezetten érvényes szabadalmi hatásainak figyelmen kívül hagyásáról

355 A felperesek és a beavatkozó fél szerint a vélelmezetten érvényes szabadalom – legalábbis az érvényességének megállapításától a lejáratáig – a piacra lépésre vonatkozó jogi tilalmat jelent, amely minden potenciális versenyt kizár.

356 Mindazonáltal a Bizottság által a megtámadott határozatban idézett (lásd a fenti 351. pontot) 2012. december 6-i AstraZeneca kontra Bizottság ítélet (C-457/10 P, EU:C:2012:770) 108. pontjából kitűnik, hogy egy piacon már valamely szabadalom lejártá előtt fennállhat potenciális verseny. Közelebbről a Bíróság megállapította, hogy a kiegészítő oltalmi tanúsítványok, amelyek célja, hogy meghosszabbítsák egy szabadalom joghatásait, nem csupán a szabadalmak lejártá után járnak jelentős kizáró hatással, hanem arra is alkalmasak, hogy azáltal torzítsák a piac szerkezetét, hogy még e lejárat előtt sértik a potenciális versenyt, és a szabadalmak lejártá előtti potenciális versenyre vonatkozó e megállapítás független attól, hogy a szóban forgó kiegészítő oltalmi tanúsítványokat csalárd és szabálytalan módon szereztek meg (2016. szeptember 8-i Lundbeck kontra Bizottság ítélet, T-472/13, fellebbezés alatt, EU:T:2016:449, 164. pont). Ily módon a szabadalom jelentette kizárólagos jog önmagában nem akadályozza, hogy a szóban forgó kizárólagossági időszak alatt potenciális verseny alakuljon ki.

357 Ugyanis, amint azt a felperesek és a beavatkozó fél hangsúlyozzák, bár egy ilyen kizárólagos jog általában a versenytársak kizárásával jár, mivel ez utóbbiak a közjogi szabályozás értelmében kötelesek tiszteletben tartani ezt a kizárólagos jogot (2010. július 1-jei AstraZeneca kontra Bizottság ítélet, T-321/05, EU:C:2010:266, 362. pont; lásd még a fenti 234. pontot), e versenyt kizáró hatás a bitorlást megvalósító termékeket forgalmazó tényleges versenytársakra vonatkozik. A szabadalom a jogosultja számára biztosítja valamely találmány kizárólagos használatára vonatkozó jogot az ipari termékek gyártása és első kereskedelmi forgalomba hozatala céljából, valamint a tiltakozáshoz való jogot valamennyi szabadalombitorlás ellen (1974. október 31-i Centrafarm és de Peijper ítélet, 15/74, EU:C:1974:114, 9. pont; 2015. július 16-i Huawei Technologies ítélet, C-170/13, EU:C:2015:477, 46. pont; lásd még a fenti 234. pontot), azonban önmagában nem zárja ki, hogy a piaci szereplők megtegyék az ahhoz szükséges lépéseket, hogy a szabadalom lejártakor beléphessenek az érintett piacra, és így a szabadalom jogosultjára – a szabadalom lejártá előtti potenciális verseny fennállására jellemző – versenynyomást gyakoroljanak. A szabadalom azt sem zárja ki, hogy a piaci szereplők valamely bitorlást nem megvalósító termék gyártásához és fogalmazásához szükséges műveleteket végezzenek, amelyek következtében piacra lépésüktől a szabadalom jogosultja tényleges

versenytársainak, és adott esetben e piacra lépésig potenciális versenytársainak tekintsék őket (lásd ebben az értelemben: 2016. szeptember 8-i Lundbeck kontra Bizottság ítélet, T-472/13, fellebbezés alatt, EU:T:2016:449, 164. pont).

- 358 Még inkább ez a helyzet a gyógyszeripari ágazatban, ahol a – gyógyszer piacon történő forgalmazásához szükséges – forgalombahozatali engedély megadására vonatkozó jogszabályok lehetővé teszik a hatáskörrel rendelkező hatóságok számára, hogy akkor is forgalombahozatali engedélyt adjanak egy generikus termékre, ha a referenciaterméket szabadalom védi. Az emberi felhasználásra szánt gyógyszerek közösségi kódexéről szóló, 2001. november 6-i, módosított 2001/83/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvből (HL 2001. L 311., 67. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 27. kötet, 69. o.; helyesbítések: HL 2006. L 235., 24. o.; HL 2014. L 239., 81. o.) kitűnik, hogy a generikus termékek forgalombahozatali engedélye iránti kérelmek esetén sor kerülhet rövidített eljárásra, amely az originális termék forgalombahozatali engedély iránti kérelmében közölt vizsgálati eredményeken alapul, és az ezen eredményekre vonatkozó adatok felhasználhatók, ennél fogva lehetővé teszik forgalombahozatali engedély megadását az originális termékre vonatkozó szabadalom lejártá előtt (a 2001/83 irányelv 10. cikke; lásd még a megtámadott határozat (74) és (75) preambulumbekzdését). Így maga a gyógyszerek forgalmazására vonatkozó jogszabály rendelkezik úgy, hogy egy generikus társaság az originális társaság szabadalmi oltalmának ideje alatt piacra léphet jogszerűen megadott forgalombahozatali engedély alapján, vagy legalábbis megindíthatja a forgalombahozatali engedély megszerzésére irányuló eljárást. A felperesek állításával ellentétben ugyanez a helyzet a 2001/83 irányelvet átültető nemzeti jogszabályok esetében is, mivel a felperesek által hivatkozott, a Bizottság gyógyszeriparra vonatkozó ágazati vizsgálatáról szóló, 2009. július 8-i végleges jelentésből kitűnik, hogy a szlovák hatóságok ilyen értelemben módosították jogszabályaikat, a magyar hatóságok pedig csupán „szabadalmi nyilatkozatot” követelnek meg, amelyben a generikus társaság vállalja, hogy a szóban forgó szabadalom lejártáig nem forgalmaz bitorlást megvalósító terméket. Az a felperesek által hangsúlyozott körülmény, hogy a Servier egy belső e-mailje megállapítja, „úgy tűnik, hogy a [szlovák szabályozási hatóság] blokkolja [egy generikus társaságok] perindopril-dokumentációját, amíg a 947. sz. szabadalom hatályban van”, nem alkalmas ezen megállapítás megkérdőjelezésére.
- 359 Mi több, a szabadalmi oltalmi rendszer úgy került kialakításra, hogy noha a szabadalmak érvényességét a bejegyzéstől vélelmezni kell (2010. július 1-jei AstraZeneca kontra Bizottság ítélet, T-321/05, EU:C:2010:266, 362. pont), ezen érvényességi vélelem nem jelenti *ipso facto* azt, hogy a minden piacra vitt termék bitorlást valósít meg (lásd ebben az értelemben: 2016. szeptember 8-i Lundbeck kontra Bizottság ítélet, T-472/13, fellebbezés alatt, EU:T:2016:449, 121. és 122. pont). Amint azt a Bizottság a megtámadott határozatban megalapozottan hangsúlyozza (lásd a fenti 351. pontot) anélkül, hogy a felperesek ezt kifejezetten vitatták volna, nem áll fenn bitorlási vélelem, mivel e bitorlást bíróságnak kell megállapítania. Amint az az 1986. február 25-i Windsurfing International kontra Bizottság ítéletből (193/83, EU:C:1986:75, 52. pont) kitűnik ugyanis, amennyiben egy magán piaci szereplő, aki egy szabadalom jogosultja, a szabadalomhoz fűződő joga megsértésének fennállására vonatkozó saját értékelésével helyettesíthetné a hatáskörrel rendelkező hatóság értékelését, ezen értékelést a szabadalmára vonatkozó oltalom hatályának kiterjesztésére használhatná fel (lásd még a megtámadott határozat (1171) preambulumbekzdését és 1642. lábjegyzetét). Következésképpen valamely piaci szereplőnek lehetősége van arra, hogy vállalja annak kockázatát, hogy piacra lép egy termékkel, ideértve a potenciálisan egy hatályos szabadalom bitorlását megvalósító terméket is, és e kockázattal történő piacra lépést vagy forgalomba hozatalt (lásd különösen a megtámadott határozat (75) és (1176) preambulumbekzdését) siker koronázhatja, amennyiben a szabadalom jogosultja eltekint attól, hogy bitorlási keresetet indítson, vagy ha indít ilyen keresetet, e bitorlási keresetet elutasítják (lásd ebben az értelemben: 2016. szeptember 8-i Lundbeck kontra Bizottság ítélet, T-472/13, fellebbezés alatt, EU:T:2016:449, 128. és 165. pont). E tekintetben pontosítani kell, hogy a kockázattal történő piacra lépés e lehetősége hozzájárul annak alátámasztásához, hogy a szabadalmak nem jelentenek a generikus társaságok piacra lépése útjában álló leküzdhetetlen akadályt, ez azonban önmagában nem jelenti azt, hogy a generikus társaságok valós és konkrét lehetőségekkel rendelkeznek a piacra lépésre, mivel e lehetőségek az ilyen kockázattal történő piacra lépés megvalósítására való képességüktől és az arra vonatkozó szándékuktól függnnek.

- 360 A beavatkozó fél állításával ellentétben a Bizottság e megközelítése a potenciális verseny fennállásának elismerésével nem fordítja meg a szabadalmakhoz kapcsolódó érvényességi védelmet, amennyiben a szabadalom érvényességét bíróság nem erősítette meg, és bíróság nem állapította meg az érvényes szabadalom bitorlását. A beavatkozó fél ugyanis a megtámadott határozat téves olvasatára támaszkodik, mivel ott a Bizottság lényegében és megalapozottan (lásd a fenti 357–359. pontot) nem úgy tekintette, hogy a szabadalom érvényességéről és a bitorlás fennállásáról szóló bírósági határozat meghozataláig a szabadalom érvénytelenségét vélelmezik, hanem azt állapította meg, hogy egy ilyen határozat meghozataláig a szabadalom érvényességének vélelme nem akadályozza a kockázattal történő piacra lépést (a megtámadott határozat (1171) és (1176) preambulumbekzdése).
- 361 Hangsúlyozni kell, hogy a bitorlás vélelmének ugyanezen hiánya érvényesül a szóban forgó szabadalom érvényességének a hatáskörrel rendelkező hatóság általi megállapítása esetén. Ugyanis, mivel egy szabadalom önmagában véve nem akadályozza a versenytársak tényleges vagy potenciális piacra lépését, e szabadalom érvényességének megállapítása – amennyiben nem jár együtt a bitorlás megállapításával – sem zárja ki az ilyen versenyt. Ily módon a felperesek állításával ellentétben az a körülmény, hogy az ESZH 2006. július 27-i határozatával érvényesnek nyilvánította a 947. sz. szabadalmat, önmagában nem elegendő ahhoz, hogy megakadályozza potenciális verseny kialakulását.
- 362 E megfontolásokat a beavatkozó fél által hivatkozott ítélkezési gyakorlat sem kérdőjelezi meg.
- 363 Egyrésztől ugyanis az 1998. szeptember 15-i European Night Services és társai kontra Bizottság ítélet (T-374/94, T-375/94, T-384/94 és T-388/94, EU:T:1998:198) és a 2012. június 29-i E.ON Ruhrgas és E.ON kontra Bizottság ítélet (T-360/09, EU:T:2012:332) nem szellemi tulajdonjogokra vonatkozott, hanem olyan kizárólagos jogokra, amelyek jogilag vagy ténylegesen akadályozták a szóban forgó szolgáltatások nyújtását, illetve az infrastruktúrákhoz való hozzáférést. Ezenkívül, még ha úgy tekintjük is, hogy a 2012. június 29-i E.ON Ruhrgas és E.ON kontra Bizottság ítéletben (T-360/09, EU:T:2012:332, 102. pont) említett „*de facto* területi monopóliumok” hasonlatosak a szabadalmak jelentette kizárólagos jogokhoz (lásd a fenti 234. pontot), ebből az ítéletből kitűnik, hogy a Törvényszék a potenciális verseny hiányát nem csupán e monopóliumok létezéséből vezette le, hanem abból a körülményből is, hogy a Bizottság nem bizonyította a jogilag megkövetelt módon, hogy egy alternatív gázszolgáltatónak e monopóliumok ellenére valós és konkrét lehetősége lett volna arra, hogy belépjen a német gázpiacra, elismerve azonban, hogy e monopóliumok önmagukban nem elegendőek a potenciális verseny fennállásának kizárására (lásd ebben az értelemben: 2012. június 29-i E.ON Ruhrgas és E.ON kontra Bizottság ítélet, T-360/09, EU:T:2012:332, 103–107. pont).
- 364 Másrésztől, noha az 1979. május 31-i Hugin Kassaregister és Hugin Cash Registers kontra Bizottság ítélet (22/78, EU:C:1979:138), és az 1994. október 6-i Tetra Pak kontra Bizottság ítélet (T-83/91, EU:T:1994:246) szellemi tulajdonjogokra vonatkozik, és e második közelebből a szabadalmakra, ezekből ugyanakkor nem lehet azt a következtetést levonni, hogy a szabadalmak és az egyéb szóban forgó szellemi tulajdonjogok a piacra lépés olyan leküzdhetetlen akadályait jelentik, amelyek kizárják a potenciális verseny fennállását. Az 1979. május 31-i Hugin Kassaregister és Hugin Cash Registers kontra Bizottság ítéletben (22/78, EU:C:1979:138, 9. pont) ugyanis a Bíróság a monopólium fennállását – amelyet egyébiránt a felperes is elismert –, és így a felperes által gyártott pénztárgépekhez való pótalkatrészek piacán a tényleges verseny hiányát „kereskedelmi okokból” vezette le, amelyek közül az egyik, azonban nem az egyetlen okot – amint az egyébiránt az ezen ügyben tartott tárgyalásra készített jelentésből (1885. o.) egyértelműbben kitűnik – az Egyesült Királyság formatervezési mintákra és szerzői jogra vonatkozó jogszabályai jelentették. Hasonlóképpen, az 1994. október 6-i Tetra Pak kontra Bizottság ítéletben (T-83/91, EU:T:1994:246, 110. pont) a Törvényszék kétségkívül úgy tekintette, hogy a szóban forgó számos szabadalom akadályozza új versenytársak belépését az aszeptikus berendezések piacára. Ebből azonban nem lehet azt a következtetést levonni, hogy önmagukban véve a szabadalmakat tekintették az érintett piacra való belépés leküzdhetetlen akadályainak, figyelemmel a szóban forgó szabadalmak Törvényszék által hangsúlyozott nagy számára, az akadályok fennállásának megállapítása érdekében szintén figyelembe vett technológiai akadályokra, és főleg az érintett piac 10%-át uraló versenytárs jelenlétére.

- 365 A fenti megfontolásokat nem teszi kétségessé a 2004/48 irányelv – beavatkozó fél által szintén említett – 9. cikkének (1) bekezdése sem, amely úgy rendelkezik, hogy a tagállamok biztosítják, hogy a bíróságok ideiglenes intézkedést rendelhessenek el a feltételezett jogsértő ellen a szellemi tulajdonjogot fenyegető sérelem megakadályozására, vagy ideiglenes jelleggel a feltételezett jogsértés folytatásának megtiltására.
- 366 Az ilyen ideiglenes intézkedések az azokban meghatározott időtartam alatt kétségkívül megakadályozzák a feltételezett jogsértő piacra lépését és így a tényleges versenyt e piacon. Mindazonáltal, figyelemmel erre az ideiglenes jellegre, a bitorlás fennállását jogerősen elbíráló határozat hiányában, amely megállapítaná a bitorlást és elrendelné a szükséges kiegészítő intézkedéseket, ezek az ideiglenes intézkedések csupán átmeneti akadályt jelentenek, nem pedig az állítólagosan jogsértő termék forgalmazására irányuló lépések megtételének, és így a potenciális verseny kialakulásának leküzdhetetlen akadályát.
- 367 Tekintettel ugyanis a hatáskörrel rendelkező hatóságnak a határozata meghozatalához az elemzésre rendelkezésére álló korlátozott időre, valamint a 2004/48 irányelv 9. cikkének (3) bekezdésében az ideiglenes intézkedés elrendelésére vonatkozóan előírt feltételekre, különösen a szellemi tulajdonjog megsértéséről való, kellő bizonyossággal történő meggyőződésre, az ilyen ideiglenes határozatok meghozatala csak az állítólagos bitorlás első ránézésre történő, szükségképpen rövid értékelésén alapul, amelyet a bitorlás fennállásának megállapításához szükséges feltételek részletesebb értékelése alapján megerősítenek vagy adott esetben megváltoztatnak. Egyébiránt a szóban forgó generikus társaságoknak lehetőségük van a kedvezőtlen határozat elfogadásának megakadályozására, nem csupán azzal, hogy az érdemi eljárásban ellenérveket terjesztenek elő, hanem a szóban forgó szabadalom érvényességének az e szabadalom érvénytelenné nyilvánítása iránti viszontkereset útján történő párhuzamos vitatása révén is. Ily módon egy ideiglenes intézkedés elfogadása, és *a fortiori* az ilyen ideiglenes intézkedés elfogadásának pusztán kockázata önmagában nem zárhatja ki az ilyen típusú határozat tényleges vagy potenciális címzettjét jelentő generikus társaság potenciális versenytársi minőségét, tekintettel többek között arra, hogy más generikus társaságokkal szemben is sor kerülhet ilyen ideiglenes határozatok meghozatalára.
- 368 Ezenkívül a bitorlás fennállását megállapító érdemi ítélet maga is ideiglenes jellegű, amíg a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket ki nem merítették. A beavatkozó fél állításával ellentétben ugyanis a Bizottság a megtámadott határozat (1132) és (1169) preambulumbekkezdésében megalapozottan állította, hogy a szabadalmak és az e szabadalmakra vonatkozó határozatok megtámadása a szabadalmakkal kapcsolatos „verseny [...] kifejeződését” jelenti. Tekintettel ugyanis a bitorlás kockázatára, amelynek minden generikus társaság ki van téve, valamint arra, hogy – amint azt a Törvényszék a fentiekben megjegyezte (lásd a fenti 359. pontot) – a magán piaci szereplők nem állapíthatják meg a bitorlás fennállását, a kereset a generikus társaság számára az e kockázat csökkentése és a piacra lépés érdekében rendelkezésre álló egyik eszköz, amellyel elérheti a bitorlással kapcsolatos nemleges megállapítást vagy az esetlegesen bitorolt szabadalom érvénytelenségének megállapítását (lásd ebben az értelemben: 2016. szeptember 8-i Lundbeck kontra Bizottság ítélet, T-472/13, fellebbezés alatt, EU:T:2016:449, 122. pont). Ebből következik az is, hogy amíg a generikus társaság előtt nyitva áll a peres út az érintett szabadalmak és bitorlásuk vitatására, és így a piacra való belépése lehetőségének megteremtésére, úgy tekinthető, hogy az említett szabadalmak főszabály szerint nem képezik e piacra lépés leküzdhetetlen akadályát.

A technológiaátadási megállapodásokról szóló 2004. évi iránymutatás és a 2014. évi iránymutatás figyelmen kívül hagyásáról

- 369 Még ha feltételezzük is, hogy a technológiaátadási megállapodásokról szóló 2004. évi iránymutatás és a 2014. évi iránymutatás a jelen ügyben alkalmazandó, nem tekinthető úgy, a Bizottság a megtámadott határozatban figyelmen kívül hagyta volna azokat.

370 Először is, a felperesek és a beavatkozó fél állításával ellentétben a szóban forgó szabadalmak érvényességét megállapító határozatok, főképp az ESZH 2006. július 27-i határozata, nem tanúsítanak a szabadalmakból eredő, a technológiaátadási megállapodásokról szóló 2004. évi és 2014. évi iránymutatás által a potenciális verseny kialakulását akadályozónak tekintett „gátló helyzetet”. A technológiaátadási megállapodásokról szóló 2004. évi iránymutatás (32. pont), valamint a 2014. évi iránymutatás (32. pont) ugyanis úgy határozza meg a gátló helyzetet, mint az olyan helyzetet, amelyben egy piaci szereplő nem léphet be az érintett piacra egy másik piaci szereplő szellemi tulajdonjogainak megsértése nélkül. Márpedig emlékeztetni kell arra, hogy a szabadalom érvényességét megállapító határozatok önmagukban nem akadályozzák a kockázattal történő piacra lépést, azt csupán az érintett szellemi tulajdonjog megsértését, vagyis a szóban forgó szabadalom bitorlását megállapító határozat akadályozhatja meg (lásd a fenti 359. és 361. pontot). Ily módon a technológiaátadási megállapodásokról szóló 2004. évi iránymutatásban (32. pont) akként említett „bírósi határozatok”, illetve a 2014. évi iránymutatásban (33. pont) akként említett „jogerős bírósi határozat[ok]”, mint amelyek a gátló helyzet fennállását teljes bizonyossággal bizonyítják, nem a szabadalom érvényességét megállapító határozatokra utalnak, hanem az e szabadalom bitorlását megállapító határozatokra.

371 Másodszor, a felperesek állításával ellentétben a Bizottság nem hagyta figyelmen kívül a technológiaátadási megállapodásokról szóló 2014. évi iránymutatás azon ajánlásait sem, amelyek a potenciális versenynek bírósi határozattal megállapított gátló helyzet hiányában történő elemzésére vonatkoznak. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a technológiaátadási megállapodásokról szóló 2014. évi iránymutatás 31. pontja értelmében egy piaci szereplő „potenciális versenytársnak tekinthető a termékpiacon, ha a megállapodás hiányában a termékárak kismértékű, de tartós növekedésére reagálva valószínűleg vállalná a szükséges többletberuházást az érintett piacra történő belépés érdekében”, és „[a] piacra történő belépés valószínűségét reális alapon, vagyis a konkrét ügy tényállása alapján kell értékelni”. Egyébiránt ugyanezen iránymutatás 33. pontja szerint:

„Ha például jogerős bírósi határozat nem szolgáltat bizonyosságot arról, hogy gátló helyzet áll fenn, akkor a feleknek azon kérdés vizsgálatakor, hogy egymás potenciális versenytársai-e, figyelembe kell venniük az adott időben rendelkezésre álló valamennyi bizonyítékot (ideértve a szellemitulajdon-jogok megsértésének lehetőségét), valamint azt, hogy mutatkoznak-e [tényleges] lehetőségek a meglévő szellemitulajdon-jogok megkerülésére. Egy konkrét piacra való belépés érdekében már elvégzett jelentős beruházások vagy előrehaladott tervek alátámaszthatják azt a nézetet, miszerint a felek legalábbis potenciális versenytársak, még akkor is, ha nem zárható ki a gátló helyzet fennállása [...]”

372 Márpedig, amint az a fenti 323. és 325. pontból kitűnik, a Bizottság a jelen ügyben a valós és konkrét lehetőségek kritériumát alkalmazta a szóban forgó generikus társaságok potenciális versenytársi minőségének megállapításához, és így a technológiaátadási megállapodásokról szóló 2014. évi iránymutatás fentiekben említett pontjainak megfelelően nem a piacra lépés lehetetlenségének hiányát vette alapul, hanem a piacra lépés valószínűségét, amelyet reális indokok és a rendelkezésre álló, többek között a felek jogvitával érintett helyzetére, termékeik fejlesztésének előrehaladottságára és a forgalombahozatali engedély megszerzése érdekében tett lépéseikre vonatkozó adatok alapján értékelt (lásd még az alábbi 432–438., 579–585. és 718–722. pontot). Ezenkívül, amennyiben a felperesek érveit úgy kell értelmezni, hogy azok a generikus társaságok piacra lépése valószínűségének a Bizottság általi megállapítását kívánják vitatni, ezen érveket a Törvényszék az egyes társaságok potenciális versenytársi minőségének vitatására vonatkozó kifogások elemzése keretében fogja vizsgálni.

373 Hozzá kell tenni továbbá, hogy a beavatkozó fél állításával ellentétben éppen a generikus társaságok piacra lépése valószínűségének – a technológiaátadási megállapodásokról szóló 2004. évi iránymutatás és 2014. évi iránymutatás által megkövetelt és a Bizottság által elvégzett – ezen elemzéséből következik, hogy a potenciális verseny fennállása nem vezethető le *ipso facto* a gátló helyzet hiányának megállapításából, hanem annak kimutatásához valódi elemzés szükséges, amely eredményezheti azt, hogy nem ismerik el egy adott társaság potenciális versenytársi minőségét annak ellenére, hogy nem áll fenn a szabadalmakból eredő gátló helyzet.

A megtámadott határozaton belüli ellentmondásról

- 374 A felperesek szerint a Bizottság álláspontja ellentmondásban áll a megtámadott határozatban a Servier erőfölénnyel való visszaélésére vonatkozóan megfogalmazott értékelésével. A felperesek különösen azt róják a Bizottság terhére, hogy ellentmondásos módon a megtámadott határozatnak a Servier erőfölénnyel való visszaélésével foglalkozó részében (a (2572), (2857) és (2972) preambulumbekzdés) elismerte a Servier szabadalmainak kizáró hatását, a megtámadott határozatnak az EUMSZ 101. cikke vonatkozó részében pedig elvetette az e szabadalmak következtében a generikus társaságok piacról való kizárásának kockázatát.
- 375 Az ellentmondásra vonatkozó ezen állítást már ebben a szakaszban el lehet utasítani anélkül, hogy szükség lenne arra, hogy a Törvényszék állást foglaljon a releváns piacok meghatározásáról, amelyet a Bizottság a vitatott megállapodások versenykorlátozó hatásaira és a Servier erőfölénnyel való visszaélésére vonatkozó elemzésében alkalmazott.
- 376 Meg kell ugyanis jegyezni először is, hogy noha a Bizottság a megtámadott határozatban (a (2857) és a (2972) preambulumbekzdésben) valóban megállapította a piacon fennálló ténylegesen életképes verseny forrásának hiányát, az életképesség ezen preambulumbekzdésekben az érintett piac – tudniillik a perindopril gyógyszerhatóanyagának előállítására szolgáló technológia feljebb lévő piaca – meghatározása és az EUMSZ 102. cikk alkalmazásában az e piacon fennálló erőfölény fennállásának megállapítása érdekében használt fogalma különbözik az EUMSZ 101. cikk alkalmazása keretében valamely piacra lépés gazdaságilag életképes jellegének meghatározása érdekében alkalmazott fogalomtól. E fogalom ugyanis tágabban a „gazdasági és szabályozási életképességre” terjed ki, és e szabályozási életképesség szigorúan csak akkor kizárt, ha szabadalom létezik a piacon, aminek következtében nem tekinthető úgy, hogy a szabadalom hatálya alá tartozó technológia a szóban forgó technológiával helyettesíthető (a megtámadott határozat 3386. lábjegyzete; lásd még a megtámadott határozat (2748) és (2754) preambulumbekzdését). A Bizottság által a megtámadott határozat (2857) és (2972) preambulumbekzdésében megfogalmazott értékelések jelen esetben fennálló relevanciájának elutasítása érdekében megjegyezhető még, hogy ezen értékelések az érintett piacon fennálló valós és tényleges verseny fennállására vonatkoznak, és nem a potenciális versenytársak piacralépési kilátásaira.
- 377 Másodszor, meg kell jegyezni továbbá, hogy a megtámadott határozat felperesek és a beavatkozó fél által hivatkozott további részeiben (a (2571) és (2572) preambulumbekzdés), amelyek a késztermék piacának meghatározásával és az e piacon fennálló erőfölény fennállásának megállapításával foglalkoznak, a Bizottság – az e piacon fennálló potenciális versenyre vonatkozó értékelésével összhangban álló módon – lényegében úgy tekintette, hogy a Servier szabadalmi a piacra lépés jelentős, azonban nem abszolút akadályait képezték. A megtámadott határozat és a Bizottság más határozatai közötti ellentmondásról
- 378 A felperesek és a beavatkozó fél szerint a Bizottság álláspontja ellentmond egyes korábbi határozatainak (az [EUMSZ 101. cikk] és az EGT-Megállapodás 53. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban [IV/34.776 – Pasteur Merieux/Merck ügy] 1994. október 6-én hozott 94/770/EK bizottsági határozat, valamint a 139/2004 rendelet 6. cikkének alkalmazására vonatkozó eljárásban [COMP/M.6944 – Thermo Fisher Scientific/Life Technologies ügy] 2013. november 26-án hozott C(2013) 8535 final bizottsági határozat). Bár a Bizottság e más határozataiban a szabadalmak vagy szabadalmi jogviták fennállásából a generikus társaságok gyakorolta erős versenynyomás hiányát vezette le, a megtámadott határozatban az ilyen jogviták – amelyek a generikus társaságok piacról való kizárásához vezethettek – létezése ellenére azt állapította meg, hogy a generikus társaságok a Servier potenciális versenytársai, amelyek képesek erős versenynyomást gyakorolni a Servier perindopriljára.
- 379 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a megtámadott határozat mindenesetre nem mond ellent a felperesek és a beavatkozó fél által hivatkozott bizottsági határozatoknak. Emlékeztetni kell ugyanis mindenekelőtt arra, hogy mivel a szabadalmak főszabály szerint nem jelentik egy versenytárs piacra

lépésének leküzdhetetlen akadályát, azonban a szabadalmakkal kapcsolatos jogvita kimenetelétől függően ilyen akadályokat teremthetnek, és hatással lehetnek a valós és konkrét piacralépési lehetőségekre (lásd a fenti 359–368. pontot, valamint az alábbi 442–453., 589–597. és 726–735. pontot), nem kizárt, hogy a Bizottság egyes határozataiban, többek között a fent említett két határozatban, a szabadalmak fennállása alapján megállapíthatta a potenciális verseny hiányát. Ezt követően meg kell jegyezni, hogy e két határozatban a Bizottság a piacra lépés akadályainak fennállását vagy a potenciális verseny hiányát nem csupán a szabadalmak vagy a szabadalmi jogviták létezése alapján állapította meg, hanem más tényezők alapján is, mint például a forgalombahozatali engedély megszerzésének nehézsége, a szükséges beruházások jelentősége vagy a fennálló kereskedelmi kapcsolatok, így nem vonható le az a következtetés, hogy a szabadalmak vagy a szabadalmi jogviták létezése önmagában megakadályozza a potenciális verseny kialakulását.

- 380 A fentiek összességéből következik, hogy a Bizottság nem követett el hibát, amikor megállapította, hogy a jelen ügyben a Servier szabadalmi nem jelentik a generikus társaságok piacra lépésének leküzdhetetlen akadályát. A vitatott megállapodások megkötésének időpontjában ugyanis egyetlen bitorlási keresetet elbíráló jogerős határozat sem állapította meg az említett társaságok termékeinek bitorló jellegét.
- 381 Azt kell tehát még megvizsgálni, hogy a Bizottság szintén helyesen tekintette-e úgy, hogy a generikus társaságok, az egyes társaságok sajátos jellemzőire figyelemmel, valós és konkrét lehetőségekkel rendelkeztek az érintett piacra való belépésre, és ennek érdekében válaszolni kell az ilyen lehetőségek fennállását kétségbe vonó, az egyes vitatott megállapodásokra vonatkozó különös érvelés keretében előadott érvekre. Már e szakaszban pontosítani kell, hogy a generikus társaságok valós és konkrét piacralépési lehetőségeinek Bizottság általi értékelése ellen irányuló kifogások e vizsgálatát a következő négy elv és megfontolás alapján kell elvégezni.
- 382 Először is emlékeztetni kell arra, hogy a valós és konkrét piacralépési lehetőségek fennállásának meghatározására vonatkozó ítélkezési gyakorlatból (lásd a fenti 318. pontot) kitűnik, hogy az alapvető szempontot, amelyen a potenciális versenytársá minősítésnek alapulnia kell, a vállalkozás arra való képessége jelenti, hogy belépjen az említett piacra, és hogy az e piacra való belépési szándéka, noha releváns annak ellenőrzése szempontjából, hogy potenciális versenytársnak tekinthető-e, csupán kiegészítő jelleggel jön szóba. Pontosabban az adott piacra való belépési szándék nem szükséges az említett piacon fennálló potenciális verseny elismeréséhez (2011. április 14-i *Visa Europe és Visa International Service kontra Bizottság* ítélet, T-461/07, EU:T:2011:181, 169. pont), és nem is alkalmas annak megkérdőjelezésére, ugyanakkor, amennyiben megállapítást nyer, megerősítheti a piacra való belépési képességet, és így hozzájárulhat az adott piaci szereplő potenciális versenytársnak minősítéséhez.
- 383 Ebből következik az is, hogy az említett ítélkezési gyakorlat által megkövetelt azon kritérium, hogy a piacra lépés életképes gazdasági stratégián alapuljon, nem jelent önálló, külön kritériumot a piacralépési képesség fő kritériumához és a piacralépési szándék kiegészítő kritériumához képest (lásd ebben az értelemben: 2016. szeptember 8-i *Xellia Pharmaceuticals és Alpharma kontra Bizottság* ítélet, T-471/13, nem tették közzé, fellebbezés alatt, EU:T:2016:460, 81. pont). Egyrésztől ugyanis e kritériumot a szóban forgó ítéletekben a piacralépési lehetőségek valós és konkrét jellegének magyarázataként idézik, a piacra való belépési képesség fő kritériumának és a belépési szándék kiegészítő kritériumának megállapítása előtt, ez utóbbiakat pedig úgy mutatják be, mint amelyek az előbbiből „szükségképpen következ[ne]k”. Másrésztől ugyanezek az ítéletek e kritériumot nem vizsgálják meg külön, a piacralépési képesség és a piacralépési szándék ellenőrzésétől függetlenül, mivel abból a körülményből, hogy egy vállalkozás – gyártási és forgalmazási eszközeire, valamint pénzügyi erőforrásaira figyelemmel – képes arra, hogy belépjen egy adott piacra, és – figyelemmel különösen a nyereségességi és jövedelmezőségi kilátásokra – ez szándékában is áll, ésszerűen levezethető, hogy e piacra lépés az érintett vállalkozás számára életképes gazdasági stratégiának felel meg.

- 384 Másodsor, amint azt a Bizottság a megtámadott határozatban (az (1172) preambulumbekzdés; lásd még a fenti 351. pontot) helytállóan megállapította, a maguk a felek által a felperesek szabadalmi érvénytelenségének vagy bitorlásának lehetőségeire vonatkozóan készített értékeléseket figyelembe lehet venni annak megállapítása során, hogy a generikus társaságok valós és konkrét piacralépési lehetőségekkel rendelkeztek-e (lásd ebben az értelemben: 2016. szeptember 8-i Lundbeck kontra Bizottság ítélet, T-472/13, fellebbezés alatt, EU:T:2016:449, 141. pont). A Servier szabadalmainak bitorlására és érvényességére vonatkozó hatósági határozat hiányában ugyanis a maguk a felek által e szabadalmak érvénytelenítésének vagy bitorlásának lehetőségeire vonatkozóan készített értékelések alkalmasak arra, hogy felvilágosítással szolgáljanak e felek – különösen jogvitákkal kapcsolatos – szándékairól. Közelebbről, amikor ezen értékelések a generikus társaságoktól származnak, az érintett szabadalmakkal kapcsolatos szubjektív felfogásukra figyelemmel hozzájárulhatnak e társaságok piacralépési szándékának alátámasztásához, önmagukban véve a piacra való belépési képességük alátámasztásához azonban nem, tekintettel arra, hogy a nemzeti bíróságok és az ESZH kizárólagos hatáskörrel rendelkeznek a szabadalmak bitorlásának és érvényességének megállapítására (lásd a fenti 243. és 359. pontot). Mivel a szándék releváns kritériumot jelent a valós és konkrét piacralépési lehetőségek meghatározásához (lásd a fenti 382. pontot), ebből következik, hogy a felek szubjektív értékeléseit érvényesen figyelembe lehet venni az ilyen lehetőségek meghatározásához. Mindazonáltal pontosítani kell, hogy mivel a piacra való belépési szándék, noha releváns annak ellenőrzése szempontjából, hogy egy adott társaság potenciális versenytársnak tekinthető-e, csupán kiegészítő jelleggel jön szóba, ezek az értékelések is csak kiegészítő jelleggel vehetők figyelembe az említett társaság potenciális versenytársi minőségének meghatározása során. Ezenkívül ezeket össze kell vetni a társaság piacra lépést illetően fennálló szándékának tanúsítására alkalmas egyéb körülményekkel.
- 385 Harmadsor, a valós és konkrét piacralépési lehetőségek fennállását a vitatott megállapodások megkötésének időpontjában kell értékelni (lásd ebben az értelemben: 2016. szeptember 8-i Lundbeck kontra Bizottság ítélet, T-472/13, fellebbezés alatt, EU:T:2016:449, 138., 139. és 203. pont; 2016. szeptember 8-i Sun Pharmaceutical Industries és Ranbaxy (UK) kontra Bizottság ítélet, T-460/13, nem tették közzé, fellebbezés alatt, EU:T:2016:453, 94. és 95. pont). Annak megállapításához ugyanis, hogy az ilyen megállapodások az EUMSZ 101. cikk értelmében korlátozzák-e a versenyt, meg kell határozni, hogy az érintett piacon milyen volt a – tényleges vagy potenciális – verseny, amikor e megállapodásokat megkötötték. Ebből következik, hogy a vitatott megállapodások megkötésénél későbbi adatokra vonatkozó érvek és dokumentumok nem vehetők figyelembe, mivel az ilyen adatok e megállapodások végrehajtását tükrözik, és nem a megkötésükkor a piacon fennálló versenyhelyzetet.
- 386 Negyedsor, a valamely versenytárs valós és konkrét piacralépési lehetőségeinek fennállásával kapcsolatos bizonyítási teher – csakúgy, mint tágabban a jogsértés fennállásával kapcsolatos bizonyítási teher (az 1/2003 rendelet 2. cikke) – a Bizottságra hárul (lásd ebben az értelemben: 2016. szeptember 8-i Lundbeck kontra Bizottság ítélet, T-472/13, fellebbezés alatt, EU:T:2016:449, 105. pont). Mindazonáltal, mivel a generikus társaságok piacralépési képességének és szándékának, és így a valós és konkrét piacralépési lehetőségeinek bizonyítását lehetővé tevő adatok nagy része esetében az említett társaságok belső adatairól van szó, amelyeket ők tudnak leginkább összegyűjteni, úgy tekintendő, hogy a Bizottság – a műszaki, szabályozási, kereskedelmi vagy pénzügyi nehézségekre vonatkozó ellenkező bizonyítékok hiányában – az adott ügy körülményei között megfelelő mértékben bizonyította az ilyen lehetőségek fennállását, amennyiben olyan egybehangzó valószínűsítő körülmények együttesét gyűjtötte össze, amelyek legalább a szóban forgó termék – a piacon jelen lévő piaci szereplőre való nyomásgyakorláshoz kellően rövid időn belül történő – gyártására és forgalmazására irányuló lépéseket támasztanak alá. Az ilyen lépésekből ugyanis arra lehet következtetni, hogy a szóban forgó társaság nem csupán képes volt arra, hogy vállalja a piacra lépés kockázatát, de ez szándékában is állt (lásd ebben az értelemben: a technológiaátadási megállapodásokról szóló 2014. évi iránymutatás 33. pontja; lásd még ebben az értelemben: 2016. szeptember 8-i Arrow Group és Arrow Generics kontra Bizottság ítélet, T-467/13, nem tették közzé, fellebbezés alatt, EU:T:2016:450, 81. pont).

2) A generikus társaságoknak a piacra lépésre irányuló független erőfeszítéseik korlátozására vonatkozó kötelezettségvállalásával kapcsolatos kritériumról

i) A felek érvei

[omissis]

ii) A Törvényszék álláspontja

- 391 Először is meg kell állapítani, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban nem elszigetelten vizsgálta a megnevtámadási és forgalmazástilalmi kikötések általános jogszerűségét. A megtámadott határozat (1154) preambulumbekzdéséből kitűnik ugyanis, hogy annak meghatározásához, hogy a szóban forgó megállapodások cél általi versenykorlátozásnak minősülnek-e, a Bizottság nem csak azt vizsgálta meg, hogy e megállapodások tartalmazzanak-e megnevtámadási és forgalmazástilalmi kikötéseket, hanem azt is elemezte, hogy az egyezségben részes felek potenciális versenytársak voltak-e, és hogy a megnevtámadási és forgalmazástilalmi kikötések az originális laboratórium által a generikus társaságnak nyújtott értékátruházáson alapultak-e, amely ez utóbbi társaság számára arra vonatkozó ösztönzést jelentett, hogy hagyjon fel azzal, hogy versenynyomást gyakorol a szabadalom jogosultját jelentő társaságra. Következésképpen a felperesek és a beavatkozó fél nem róhatják a Bizottság terhére, hogy úgy tekintette, hogy a megnevtámadási és forgalmazástilalmi kikötések egyezségben való pusztá jelenléte elegendő az egyezség versenyellenes jellegének bizonyításához.
- 392 Ezt követően, a felperesek és a beavatkozó fél azon érveit illetően, amelyek szerint a megnevtámadási és forgalmazástilalmi kikötések jelenléte minden egyezségben szükséges, a Törvényszék a fenti 258–275. pontban szereplő okfejtésekre hivatkozik, amelyek bemutatják azon feltételeket, amelyek mellett a Bizottság ilyen kikötések esetén megállapíthatja a cél általi korlátozás fennállását.
- 393 Ami a felpereseknek és a beavatkozó félnek a járulékos korlátozások elmélete jelen ügyben történő alkalmazására vonatkozó érveit illeti, azokat a fenti 291. pontra hivatkozással el kell utasítani.
- 394 Ami a felperesek azon érvét illeti, hogy a Bizottság korábban már problémamentesnek tekintett egy olyan megállapodást, amely egy generikus társaságot egy párhuzamos jogvita elbírálásáig – a jogvitában való alulmaradás esetén fizetendő kártérítés ellenében – kötelezett a piacról való visszavonulásra, emlékeztetni kell arra, hogy az ítélezési gyakorlat szerint az egyenlő bánásmód elve, amely az uniós jog általános elve, megköveteli, hogy hasonló helyzeteket ne kezeljenek eltérő módon, és az eltérő helyzeteket ne kezeljék ugyanolyan módon, kivéve ha az ilyen bánásmód objektíven igazolható (1984. december 13-i Sermide ítélet, 106/83, EU:C:1984:394, 28. pont; 1998. május 14-i BPB de Eendracht kontra Bizottság ítélet, T-311/94, EU:T:1998:93, 309. pont).
- 395 Ugyanakkor hangsúlyozni kell, hogy amennyiben egy vállalkozás magatartásával megsértette az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdését, nem mentesülhet a szankciók alól azon indokkal, hogy egy másik vállalkozással szemben nem került sor bírság kiszabására. Ugyanis, még azt feltételezve is, hogy a Bizottság tévesen állapította meg, hogy a Lundbeck-Neolab megállapodások megfelelnek az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének, az egyenlő bánásmód elvének betartását összhangba kell hozni a jogszerűség elvének betartásával, amely utóbbi elv szerint senki sem hivatkozhat valamely harmadik személy javára elkövetett jogsértésre előnyök szerzése végett (1993. március 31-i Ahlström Osakeyhtiö és társai kontra Bizottság ítélet, C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 és C-125/85–C-129/85, EU:C:1993:120, 197. pont; 1994. július 14-i Parker Pen kontra Bizottság ítélet, T-77/92, EU:T:1994:85, 86. pont).
- 396 Mindenesetre jelentős különbségek állnak fenn a vitatott megállapodások és a Lundbeck-Neolab megállapodások között, amely utóbbiakat a Bizottság az [EUMSZ] 101. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikkének alkalmazására vonatkozó eljárásban (AT/39226 – Lundbeck ügy) 2013. június 19-én

hozott C(2013) 3803 final határozatban a versenyjog szempontjából problémamentesnek minősített. Az említett határozat (164) preambulumbekzdéséből kitűnik ugyanis, hogy a Neolab 2002 októberében lépett be a citalopram egyesült királysági piacára, hogy a Lundbeck 2002 novemberében szabadalmi egyikének bitorlása miatt keresetet indított, és hogy a Neolab ezt követően a vitatott szabadalom megsemmisítése iránti viszontkeresetet terjesztett elő. A nemzeti bírósági eljárás során önkéntesen elfogadott intézkedés („voluntary injunction”) keretében a Neolab egy első megállapodással vállalta, hogy a Lundbeck és a Lagap társaság között ugyanazon szabadalom tárgyában folyamatban levő párhuzamos ügyben történő ítélethozatalig vagy legkésőbb 2003. november 30-ig nem forgalmazza generikus gyógyszerét. Ellentételezéseként a Lundbeck vállalta, hogy a szóban forgó szabadalom érvénytelenné nyilvánítása esetén kártérítést fizet a Neolabnak. Mivel azonban a Lundbeck 2003. október 13-án egyezséget kötött a Lagappal, a Lundbeck és a Neolab mentesült a kötelezettségvállalásai alól, és a Neolab 2003. október 30-án újra megkezdte generikus gyógyszerének értékesítését. 2003. december 22-én a Neolab és a Lundbeck egy második megállapodás útján egyezséget kötött, amely rögzítette, hogy a Lundbeck kártérítést fizet a Neolabnak, amelynek célja, hogy kompenzálja a generikus gyógyszer értékesítésének lehetetlenségét az önkéntesen elfogadott intézkedés hatálya alá tartozó időszakban, valamint hogy a megállapodásban részes felek 2004. március 31-ig eltekintenek a vitatott szabadalom bitorlására és semmisségére vonatkozó jogvita folytatásáról.

- 397 Ami az első megállapodást illeti, az különbözött a jelen ügy tárgyát képező megállapodásoktól, mivel arra a generikus társaság első piacra lépése után került sor; a szóban forgó korlátozás bírósági eljárás keretében elfogadott intézkedésből látszott következni; a tárgyat csupán a forgalmazástól való tartózkodásra vonatkozó, korlátozott időre – tudniillik egy azonos tárgyú jogvita elbírálásáig – szóló kötelezettségvállalás képezte, és az originális társaság általi kártérítés fizetését csak e társaság szabadalmának érvénytelenné nyilvánítása esetére irányozta elő.
- 398 Ami a második megállapodást illeti, bár az az originális társaság által a generikus társaság részére teljesítendő kifizetésről rendelkezett, a tekintetben azonban szintén különbözött a vitatott megállapodásoktól, hogy a megállapodás megkötésekor a generikus társaság már jelen volt a piacon, és a megállapodás nem tette kétségessé a piacon való jelenlétét. Ráadásul az originális társaság által a generikus társaság részére teljesítendő kifizetés célja csupán az volt, hogy kompenzálja a generikus termék értékesítésének az önkéntesen elfogadott intézkedés hatálya alá tartozó időszakban fennálló lehetetlenségét, és így elkerülje, hogy a Neolab ezen az alapon kártérítési keresetet indítson.
- 399 Végül, ami egyebekben a felperesek azon érvét illeti, amely szerint ahhoz, hogy a Bizottság úgy tekinthesse, hogy egy jogvita megszakítása a verseny korlátozásának minősül, bizonyítania kell, hogy a jogvita folytatása szükséges és elegendő a verseny megőrzéséhez, emlékeztetni kell arra, hogy a cél általi versenykorlátozás meghatározása (lásd a fenti 220. és azt követő pontokat) nem követeli meg a Bizottságtól, hogy felmérje, a vitatott megállapodás milyen mértékben érintheti a versenyt, sem pedig annak bizonyítását, hogy valamely jogvita folytatása szükséges a verseny fenntartásához.

3) A generikus társaságok részére történő értékátruházásra vonatkozó kritériumról

i) A felek érvei

[omissis]

ii) A Törvényszék álláspontja

- 406 Előzetesen meg kell állapítani, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban nem tekintette úgy, hogy az originális társaság által a generikus társaság részére nyújtott értékátruházás önmagában véve elegendő lenne a verseny tekintetében mutatott elegendő károssági fok fennállásának bizonyításához. A megtámadott határozat (1154) preambulumbekzdéséből kitűnik ugyanis, hogy annak meghatározásához, hogy a szóban forgó megállapodások cél általi versenykorlátozásnak minősülnek-e,

- a Bizottság megvizsgálta, hogy az egyezségeken részes felek potenciális versenytársak voltak-e, e megállapodások tartalmaztak-e megnevtámadási és forgalmazástilalmi kikötéseket, valamint hogy az originális társaság a megnevtámadási és forgalmazástilalmi kikötések generikus társaság általi elfogadását értékátruházás ellenében érte-e el (lásd még a fenti 265–272. pontot).
- 407 Ezenkívül a fenti 265–273. pontból következik, hogy a szabadalmi jogvitát egyezség útján rendező, két potenciális versenytárs között létrejött, forgalmazástilalmi és megnevtámadási kikötéseket tartalmazó megállapodás jelenlétében a generikus társaság e kikötések elfogadására való ösztönzésének fennállása önmagában megalapozza a cél általi korlátozás megállapítását.
- 408 A felperesek és a beavatkozó fél által előadott érvek nem teszik kétségessé ezt a megállapítást.
- 409 Először is, ami azt az érvet illeti, hogy az originális gyártók az egyezségeken jelentősebb engedményeket kényszerülnek tenni, mint a generikus társaságok, mivel őket a jogviták magasabb kockázata fenyegeti, meg kell állapítani, hogy – amint azt a Bizottság hangsúlyozza – a felperesek nem szolgáltattak semmilyen bizonyítékkal ezen állítás alátámasztására, csupán a kifogásközlésre adott válaszukra hivatkoztak. Ezenkívül, még ha feltételezzük is, hogy bizonyított az originális társaságot érintő magasabb kockázat fennállása, e kockázat nem alkalmas arra, hogy igazoljon egy fordított értékátruházást, amely a generikus társaság számára arra vonatkozó ösztönzést jelent, hogy hagyjon fel a piacra lépésre irányuló erőfeszítéseivel.
- 410 A beavatkozó fél azon érveit illetően, amelyek szerint a gyógyszerek árának meghatározására vonatkozó nemzeti rendszerek az originális gyártók számára kedvezőtlenek, és a nemzeti bírósági mechanizmusok nem teszik lehetővé a generikus gyógyszerek kockázattal történő piacra lépésének hatékony kezelését, emlékeztetni kell arra, hogy e körülmények – még ha azokat bizonyítottnak tekintjük is – nem alkalmasak egy versenyellenes célú megállapodás igazolására. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint ugyanis nem fogadható el az, hogy olyan kartellek létrehozásával, amelyek célja e hátrányoknak a kijavítása, a vállalkozások megpróbálják mérsékelni azoknak a jogszabályoknak a hatását, amelyeket különösen kedvezőtlennek tartanak, azzal az ürüggyel, hogy ezen szabályok rájuk nézve hátrányosan megbontják az egyensúlyt (2005. július 27-i Brasserie nationale és társai kontra Bizottság ítélet, T-49/02–T-51/02, EU:T:2005:298, 81. pont; lásd még ebben az értelemben: 2002. október 15-i Limburgse Vinyl Maatschappij és társai kontra Bizottság ítélet, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P és C-254/99 P, EU:C:2002:582, 487. és 488. pont).
- 411 Ami a felperesek azon érveit illeti, amelyek szerint a Bizottságnak az értékátruházás ösztönző jellegének értékelése során figyelembe kellett volna vennie az egyezségeken részes felek kereskedelmi megfontolásait és nyereségességi szempontjait, a fenti 277. pontból kitűnik, hogy annak megállapításához, hogy az originális társaság által a generikus társaságnak nyújtott értékátruházás a megnevtámadási és forgalmazástilalmi kikötések elfogadására való ösztönzésnek minősül-e, vagy sem, a Bizottság helyesen vizsgálta meg, hogy az értékátruházás a generikus társaságot terhelő, az egyezséggel járó konkrét költségeknek felel-e meg. A releváns kritériumot így a generikus társaságot terhelő, az egyezséggel járó költségek azonosítása jelenti, nem pedig az egyezségben részes felek kereskedelmi megfontolásainak figyelembevétele.
- 412 A fenti három pontban említett érvek összességét illetően hozzá kell tenni, hogy az, hogy a versenyellenes magatartás elfogadása lehet a legjövődélmezőbb vagy a legkevésbé kockázatos megoldás egy vállalkozás számára, egyáltalán nem zárja ki az EUMSZ 101. cikk alkalmazását (lásd ebben az értelemben: 2004. július 8-i Corus UK kontra Bizottság ítélet, T-48/00, EU:T:2004:219, 73. pont; 2004. július 8-i Dalmine kontra Bizottság ítélet, T-50/00, EU:T:2004:220, 211. pont), különösen, ha arról van szó, hogy tényleges vagy potenciális versenytársak számára azért teljesítenek kifizetést, hogy azok távol maradjanak a piactól (lásd ebben az értelemben: 2016. szeptember 8-i Lundbeck kontra Bizottság ítélet, T-472/13, fellebbezés alatt, EU:T:2016:449, 379. és 380. pont).

- 413 Másodszer, a felperesek nem róhatják a Bizottság terhére, hogy eltért a megtámadott határozat (1154) preambulumbekzdésében felidézett három kritériumtól, amikor a generikus társaságok korai piacra lépéséről szóló megállapodásokat jogszerűnek minősítette, noha azok jelentős ösztönzést tartalmaztak. A megtámadott határozat (1138), (1200), (1203) preambulumbekzdéséből ugyanis kitűnik, hogy a Bizottság csupán megjegyezte, hogy az olyan egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás, amely a vitatott szabadalom lejárta előtt engedélyezi a generikus gyógyszer piacra lépését, a versenyre nézve kedvező megállapodásnak, és következésképpen jogszerűnek minősülhet. Márpedig, noha a felek egy ilyen megállapodásban megállapodnak a generikus gyógyszer korai piacra lépésének időpontjáról, nem rendelkeznek az originális társaság által a generikus társaságnak nyújtott, arra irányuló ösztönzésről, hogy ez utóbbi késleltesse termékének piacra lépését.
- 414 A felperesek egyébiránt nem róhatják fel a Bizottságnak, hogy nem vizsgálta meg az éves felügyeleti vizsgálataiban felsorolt, értékátruházást tartalmazó 57 egyezséget. Egyrésztől emlékeztetni kell ugyanis arra, hogy amennyiben egy vállalkozás magatartásával megsértette az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdését, nem mentesülhet a szankciók alól azon indokkal, hogy egy másik vállalkozással szemben nem került sor bírság kiszabására, mivel az egyenlő bánásmód elvének tiszteletben tartását összhangba kell hozni a jogszerűség elvének tiszteletben tartásával, amely elv szerint senki sem hivatkozhat valamely harmadik személy javára elkövetett jogsértésre előnyök szerzése végett (lásd a fenti 395. pontot). Másrésztől egy szabadalmi jogvitát egyezség útján rendező megállapodás nem tekinthető jogellenesnek pusztán amiatt, hogy az originális társaságtól a generikus társaság részére történő értékátruházást tartalmaz, és a Bizottság a megtámadott határozatban nem is követte ezt a megközelítést, hanem – helytállóan – megvizsgálta, hogy az egyezségekből részes felek potenciális versenytársak voltak-e, e megállapodások tartalmaztak-e megnevezési és forgalmazástilalmi kikötéseket, valamint hogy az originális társaság a megnevezési és forgalmazástilalmi kikötések generikus társaság általi elfogadását értékátruházás ellenében érte-e el (lásd a fenti 406. pontot).
- 415 Harmadszer, a felperesek azt kifogásolják, hogy a Bizottság a jelentős értékátruházás tág fogalom meghatározását fogadta el, mivel a piaci feltételek mellett kötött kiegészítő megállapodásokat is figyelembe vette. Ugyanakkor, amint azt a Bizottság a megtámadott határozat (1190) preambulumbekzdésében helytállóan jelezte, az originális társaság részéről a forgalmazástilalmi és megnevezési kikötések elfogadására való ösztönzés az egyezségről szóló megállapodáshoz kapcsolódó kiegészítő megállapodás formáját is öltheti. Bár a kiegészítő megállapodások olyan szokásos kereskedelmi megállapodásnak minősülnek, amelyek önállóan is létjogosultsággal rendelkeznek, a Bizottság a jelen ügyben megalapozottan vizsgálta, hogy a szóban forgó jogvitákban kötött egyezségek szerves részét képező egyes kiegészítő megállapodások a szabadalom jogosultja által a generikus társaságnak nyújtott értékátruházással jártak-e.
- 416 Negyedszer, a felperesek azt kifogásolják, hogy a Bizottság a generikus társaságnak a jogvita folytatására irányuló ösztönzését csak a potenciális verseny elemzése keretében vette figyelembe, az értékátruházás értékelése során nem. A fenti 277. pontból azonban kitűnik, hogy annak megállapításához, hogy az originális társaság által a generikus társaságnak nyújtott értékátruházás a megnevezési és a forgalmazástilalmi kikötések elfogadására való ösztönzésnek minősül-e, vagy sem, a Bizottság helyesen vizsgálta meg, hogy az értékátruházás a generikus társaságot terhelő, az egyezséggel járó konkrét költségeknek felel-e meg. A releváns kritériumot így a generikus társaságot terhelő, az egyezséggel járó költségek azonosítása jelenti, nem pedig a felek között fennálló esetleges információs aszimmetria vagy a felek kereskedelmi érdekei.
- 417 Végül, a felperesek azt róják a Bizottság terhére, hogy figyelmen kívül hagyott bizonyos, a Tevéval, a Krkával és a Lupinnal kötött megállapodásokban szereplő szerződéses kikötéseket, amelyek alkalmasak voltak arra, hogy felgyorsítsák a generikus gyógyszerek gyártóinak piacra lépését. Ezt az érvet a Törvényszék a szóban forgó megállapodásokra vonatkozó jogalapok keretében fogja vizsgálni.

418 A fentiek összességéből következik, hogy a Bizottság helyesen határozta meg a szabadalmi jogvitát egyezség útján rendező megállapodások cél általi versenykorlátozásnak minősítése érdekében elfogadott három kritériumot, és ennél fogva nem alkalmazta tévesen a jogot a cél általi versenykorlátozás fogalma tekintetében.

6. A Niche-sel és a Matrixszal kötött megállapodásokról

a) A Niche és a Matrix potenciális versenytársi minőségéről

[omissis]

b) A Niche és a Matrix megállapodás cél általi versenykorlátozásnak minősítéséhez kapcsolódó téves jogalkalmazásról és mérlegelési hibákról

1) A felek érvei

[omissis]

2) A Törvényszék álláspontja

525 Ami a Bizottság által a Niche és a Matrix megállapodás cél általi korlátozásnak minősítése során elkövetett állítólagos téves jogalkalmazást illeti – annak vizsgálata nélkül, hogy e megállapodások „annyira valószínűen” negatív hatással jártak-e, és noha potenciális hatásaik állítólag ambivalensek (lásd a fenti 503. pontot) –, a fenti 223–226., 304–306. és 418. pontra kell hivatkozni. Az ambivalens potenciális hatásokat illetően, amelyekre a felperesek a Niche és a Matrix által tapasztalt, szabadalmakkal kapcsolatos nehézségek, valamint műszaki, szabályozási és pénzügyi nehézségek alapján hivatkoznak, hozzá kell tenni, hogy a Bizottság érvényesen állapította meg, hogy e nehézségek nem akadályozták a Niche és a Matrix arra vonatkozó valós és konkrét lehetőségeit, hogy a felperesekkel versenyezzenek (lásd a fenti 501. pontot), így e nehézségekből nem lehet azt a következtetést levonni, hogy a Niche és a Matrix megállapodás ambivalens potenciális hatásokkal járt volna.

526 Ami a hivatkozott mérlegelési hibákat illeti, meg kell vizsgálni a felperesek arra vonatkozó érveit, hogy a Niche és a Matrix megállapodásban jelen volt egyrészt a Niche és a Matrix számára nyújtott ösztönző előny, és másrészt ebből fakadóan az azon erőfeszítéseik korlátozása, hogy az originális társaság versenytársává váljanak, amely két feltétel teljesülése esetén meg kell állapítani a cél általi korlátozás fennállását (lásd a fenti 272. pontot). E tekintetben pontosítani kell, hogy a felperesek nem vonják kétségbe, hogy a Niche és a Matrix megállapodásban forgalmazástilalmi és megneemtámadási kikötések szerepeltek, amelyek önmagukban versenykorlátozó jellegűek (lásd a fenti 257. pontot), azonban előadják, hogy e kikötések a jelen ügyben nem mutatnak elegendő károssági fokot, valamint vitatják, hogy a Niche és a Matrix megállapodásban előírányzott értékátruházások ösztönző értékátruházásnak lennének tekinthetők.

i) Az ösztönző értékátruházás hiányáról

527 Előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy az originális társaság által a generikus társaságnak nyújtott értékátruházás pusztán jelenléte nem teszi lehetővé a cél általi korlátozás fennállásának megállapítását. Csak abban az esetben kell megállapítani az ilyen korlátozás fennállását, ha az egyezség megkötésének keretében indokolatlan fordított kifizetésre kerül sor, vagyis ha a generikus társaságot e kifizetés ösztönzi a forgalmazástilalmi és a megneemtámadási kikötés elfogadására. Ilyen esetben a

forgalmazástilalmi és a megnehtámadási kikötés által bevezetett versenykorlátozások többé nem a szabadalomhoz és az egyezséghez kapcsolódnak, hanem az ösztönzéssel magyarázhatóak (lásd a fenti 265. pontot).

- 528 Annak megállapításához, hogy egy fordított kifizetés, vagyis az originális társaság által a generikus társaságnak nyújtott értékátruházás a megnehtámadási és forgalmazástilalmi kikötések elfogadására való ösztönzésnek minősül-e, vagy sem, meg kell vizsgálni, hogy az – jellegére és igazolására figyelemmel – a jogvita egyezség útján történő rendezésével járó költségeket fedezi-e (lásd a fenti 277. pontot). A megtámadott határozatban a Bizottság ezért megalapozottan vizsgálta, hogy a Niche és a Matrix megállapodás által előírt értékátruházás a generikus társaságot terhelő, az egyezséggel járó konkrét költségeknek felel-e meg (a megtámadott határozat (1333)–(1337) és (1461)–(1464) preambulumbekzdése).
- 529 Abban az esetben, ha valamely egyezség útján történő vitarendezésről szóló és versenykorlátozó kikötéseket tartalmazó megállapodásban előírányzott fordított kifizetés az egyezséggel járó, a generikus társaságot terhelő költségek megtérítésére irányulna, úgy e kifizetést főszabály szerint nem lehetne ösztönző jellegűnek tekinteni. Ugyanakkor ebben az esetben az ösztönzés és a cél általi versenykorlátozás fennállásának megállapítása sem kizárt. Azt feltételezi mindazonáltal, hogy a Bizottság bizonyítja, hogy az egyezséggel együtt járó e költségeknek megfelelő összegek – még ha azokat az egyezségben részes felek igazolták és pontosan számszerűsítették is – túlzott jellegűek (lásd a fenti 278. pontot).
- 530 A jogvita egyezség útján történő rendezésével járó költségek többek között az originális társasággal szembeni jogvitában felmerülő, a generikus társaság által viselt perköltségeket fedezik. E költségek átvállalása ugyanis közvetlenül összefügg az ilyen egyezséggel. Következésképpen, ha a generikus társaság perköltségeinek összegét az egyezségben részes felek meghatározzák, a Bizottság azok ösztönző jellegét csak akkor állapíthatja meg, ha bizonyítja, hogy azok aránytalanok (lásd a fenti 279. pontot).
- 531 Ezzel szemben a generikus társaságot terhelő bizonyos költségek eleve túlzottan külsődlegesek a jogvita és annak rendezése szempontjából ahhoz, hogy azokat a szabadalmi jogvita egyezség útján történő rendezésével együtt járóknak lehessen tekinteni. Ilyenek például a bitorlást megvalósító termékek gyártási költségei, amelyek az említett termékekből fennálló készlet értékének felelnek meg, valamint az e termékek kifejlesztése érdekében felmerülő kutatási és fejlesztési költségek. Ugyanez a helyzet azon összegek esetében, amelyeket a generikus társaságnak a jogvitán kívül eső szerződéses kötelezettségvállalások (például ellátási szerződések) alapján harmadik felek részére kell folyósítania. A megállapodásban részes feleknek kell tehát bizonyítaniuk, amennyiben azt kívánják, hogy e költségek fizetése ne minősüljön ösztönző jellegűnek és a cél általi versenykorlátozás fennállására utaló valószínűsítő körülménynek, hogy e költségek a jogvitával vagy annak rendezésével együtt járnak, majd igazolniuk kell azok összegét. E felek ugyanezen célból hivatkozhatnak a jogvita egyezség útján történő rendezésével nem eleve együtt járó e költségek megtérítésének jelentéktelen összegére is, amely így nem elégséges ahhoz, hogy az egyezség által előírt versenykorlátozó kikötések elfogadására való jelentős ösztönzésnek minősüljön (lásd a fenti 280. pontot).
- 532 A jelen ügyben a Niche megállapodást illetően, amint azt a Bizottság a megtámadott határozat (1322) preambulumbekzdésében helytállóan megjegyezte, az ösztönzés fennállása egyértelműen kitűnik magának a megállapodásnak a szövegéből, amely a 13. cikkében rögzíti, hogy „[a megállapodásban előírt] kötelezettségvállalások, valamint a Niche és az Unichem abból fakadó jelentős költségeinek és esetleges felelősségének ellentételezéseként, hogy megszüntetik a [vitatott] eljárással előállított perindoprilra vonatkozó fejlesztési programjukat, a Servier [...] 11,8 millió GBP-t fizet a Niche-nek és az Unichemnek”. Az említett kötelezettségvállalások esetében ugyanis megnehtámadási és forgalmazástilalmi kikötésekről van szó, amelyek megfizetését e cikk így kifejezetten előírányozza.

- 533 A Niche megállapodás szövegének ezen értelmezését ezenkívül nem teszi kétségessé a felperesek azon állítása sem, amely szerint az „ellentételezéseként” kifejezés az angol jogban a minden szerződés érvényességéhez szükséges kölcsönösség kifejezésére szolgáló szokásos fordulat. Ugyanis, még ha ebből arra is lehetne következtetni, hogy e kifejezés egyfajta szófordulat, amelynek nem kell jelentőséget tulajdonítani, megállapítható, hogy e fordulat – maguk a felperesek szerint – a kölcsönösséget fejezi ki, és így azt a körülményt, hogy a Niche megállapodás 13. cikkében megjelölt összeget a Niche-re az említett megállapodással rótt kötelezettségek ellenében fizetik ki.
- 534 A Niche megállapodás ezen értelmezését az originális társaságot, illetve a generikus társaságot érintő kockázatok közötti állítólagos aszimmetria, és a Niche állítólagos tárgyalási képességei sem érvénytelenítik. Kétségtelen, hogy a kockázatok közötti ilyen aszimmetria, csakúgy, mint a generikus társaság tárgyalási képességei részben magyarázzák, hogy az originális társaságot mely okok indíthatják arra, hogy jelentős fordított kifizetéseket teljesítsen a generikus társaság javára. Egy jelentős kifizetés teljesítésének célja azonban éppen az, hogy elkerülje annak bármely – akár csak minimális – kockázatát, hogy a generikus társaságok piacra léphessenek, és így megerősíti, hogy az originális társaság megvásárolta e társaságok piacon kívül maradását. Ezenkívül emlékeztetni kell arra, hogy az, hogy a versenyellenes magatartás elfogadása lehet a legjövődélmezőbb vagy a legkevésbé kockázatos megoldás egy vállalkozás számára, vagy az a rá nézve hátrányos egyensúlyhiány korrigálására irányul, egyáltalán nem zárja ki az EUMSZ 101. cikk alkalmazását (lásd ebben az értelemben: 2004. július 8-i Corus UK kontra Bizottság ítélet, T-48/00, EU:T:2004:219, 73. pont; 2004. július 8-i Dalmine kontra Bizottság ítélet, T-50/00, EU:T:2004:220, 211. pont; 2005. július 27-i Brasserie nationale és társai kontra Bizottság ítélet, T-49/02–T-51/02, EU:T:2005:298, 81. pont), különösen, ha arról van szó, hogy tényleges vagy potenciális versenytársak számára azért teljesítenek kifizetést, hogy azok távol maradjanak a piactól (2016. szeptember 8-i Lundbeck kontra Bizottság ítélet, T-472/13, fellebbezés alatt, EU:T:2016:449, 379. és 380. pont).
- 535 Egyébiránt a jelen ügyben nem releváns, hogy a Niche megállapodás fent hivatkozott cikke úgy rendelkezik, hogy a 11,8 millió GBP összeg folyósítása meg nem határozott arányban nem csupán a megnemtámadási és forgalmazástilalmi kikötések, hanem más költségek ellentételezését is jelenti, mivel e további kompenzáció nem teszi kétségessé azt a megállapítást, hogy az érintett korlátozó kikötéseket a felperesek megvásárolták, és így a Niche számára az e kikötések elfogadására irányuló ösztönzés fennállását.
- 536 E más költségeket ugyanis, amelyeket a Niche megállapodás úgy jellemezett, mint „a Niche és az Unichem abból fakadó jelentős költségei[t] és esetleges felelősségé[t] [...], hogy megszüntetik a [vitatott] eljárással előállított perindoprilra vonatkozó fejlesztési programjukat”, a Niche a közigazgatási eljárásban (a megtámadott határozat (1326) preambulumbeközdése), valamint maguk a felperesek beadványaikban úgy mutatták be, hogy azok a perindopril Niche-nél történő kifejlesztése költségeinek, valamint a Niche ügyfeleivel szemben fennálló szerződéses kötelezettségeinek megsértése miatt ezen ügyfeleknek járó kártérítésnek felelnek meg. Márpedig az ilyen költségek nem járnak eleve együtt egy szabadalmi jogvita egyezség útján történő rendezésével (lásd a fenti 531. pontot), és a felperesek nem bizonyítják, hogy a jelen ügyben kötött egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodással együtt jártak volna.
- 537 Közelebbről, még ha – amint azt lényegében a felperesek előadják – a Niche ügyfeleinek járó kártérítésre nem is került volna sor, ha a Niche folytatta volna a felperesekkel szembeni jogvitát, e kártérítések a jelen ügyben túl külsődlegesek a jogvitához és annak rendezéséhez képest ahhoz, hogy azokat a jogvita rendezésével együtt járó költségeknek lehessen tekinteni, mivel e kártérítéseket a felperesek szerint a „projekt önkéntes leállítása” esetén kellett fizetni, ami az ügyfelekkel fennálló szerződések megszüntetésével jár együtt, a Niche megállapodás azonban lehetőséget adott a Niche-nek arra, hogy ne szüntesse meg az ügyfeleihez fűződő szerződéses kapcsolatokat, hanem azokat csupán felfüggeszse (a Niche megállapodás 11. cikke). Ezenkívül a tárgyaláson maguk a felperesek is elismerték, hogy lehetséges, hogy a szóban forgó kártérítéseket a Niche megállapodástól függetlenül is folyósítani kellett volna a Niche ügyfelei részére. Egyébiránt megjegyezhető, hogy a felperesek által az

ezen kártérítések – a Bizottság által a megtámadott határozatban 1,3 millió GBP-re értékelt (az (1335) preambulumbekzdés) – összegének vitatása érdekében szolgáltatott bizonyítékok nem meggyőzőek, mivel vagy ennél alacsonyabb összegekre vonatkoznak, vagy pusztán állítanak magasabb összegeket.

- 538 Ami a megtámadott határozatban említett „jogi költségeket” (az (1334) preambulumbekzdés) illeti, a Niche a közigazgatási eljárás során ezeket úgy mutatta be, mint amelyek a fejlesztési költségekben benne foglalt jogi tanácsadási költségekre vonatkoznak (a megtámadott határozat (601) preambulumbekzdése), amelyek tekintetében emlékeztetni kell arra, hogy azok nem járnak együtt az egyezséggel (lásd a fenti 531. pontot), noha a felperesek ezeket úgy írják le, mint az „ügyvédi és szabadalmakkal kapcsolatos költségeket”, amelyek az egyezséggel együtt járó perköltségek körébe tartozhatnak (lásd a fenti 530. pontot). Mindazonáltal, még ha feltételezzük is, hogy az 1,1 millió GBP összegű állítólagos „ügyvédi és szabadalmakkal kapcsolatos költségek” perköltségeknek felelnek meg, amelyek megtérítéséről egy egyezés főszabálya szerint jogszerűen rendelkezhet, ez az összeg nem tartozhat a jelen ügyben kötött, egyezés útján történő vitarendezésről szóló megállapodással járó költségek körébe. A felperesek érveléséből és az általuk benyújtott dokumentumokból ugyanis kitűnik, hogy a szóban forgó költségek egy 2003 végéig tartó, vagyis a Niche és a felperesek közötti – a Niche megállapodással lezárt – jogvita kezdetét (lásd a fenti 11., 13. és 16. pontot) megelőző időszakra vonatkoznak.
- 539 A teljesség kedvéért hozzátehető, hogy még ha ezt az 1,1 millió GBP összeget hozzá kellene is adni a Niche fejlesztési és ügyfelei kártérítésével járó költségeihez, amelyeket a Bizottság a megtámadott határozatban 1,2 millió, illetve 1,3 millió GBP-re értékelt (az (1336) preambulumbekzdés), anélkül hogy a felperesek ezen összegeket érvényesen vitatták volna (lásd különösen a fenti 537. pontot), a kapott teljes összeg (3,6 millió GBP) jóval alacsonyabb, mint 11,8 millió GBP.
- 540 Ebből következik, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban (az (1348) preambulumbekzdés) érvényesen állapította meg, hogy a Niche megállapodás a Niche számára az e megállapodásban szereplő forgalmazástilalmi és megneemtámadási kikötések elfogadására való ösztönzést tartalmaz, anélkül hogy ellenőriznie kellett volna ezenfelül – amint azt a felperesek állítják (lásd a fenti 513. pontot) –, hogy e kikötések ezen ösztönző kifizetés hiányában kevésbé korlátozó hatásúak lettek volna-e. A forgalmazástilalmi és megneemtámadási kikötések elfogadására való ösztönzés megállapításához ugyanis csak az ilyen kikötések jelenléte szükséges, függetlenül attól, hogy nagyobb mértékben vagy kevésbé korlátozó hatásúak-e, valamint a szóban forgó értékátruházással fedezett költségek elemzése (lásd a fenti 528–531. pontot).
- 541 Ebből következik az is, hogy el kell utasítani mint hatástalant az arra a mérlegelési hibára alapított kifogást, amelyet a Bizottság állítólag akkor követett el, amikor megállapította, hogy a Niche részére a Niche megállapodás alapján folyósított összeg több mint tízévtizedes értékesítésre és több mint húszévtizedes bruttó nyereségre vonatkozó előrejelzéseknek felel meg (lásd a fenti 514. pontot). Még ha feltételezzük is ugyanis, hogy a Bizottság ilyen hibát követett el, ez nem befolyásolná a felperesek által a Niche-nek nyújtott értékátruházás ösztönzésnek minősítését, mivel a fenti 536–538. pontból kitűnik, hogy ez az értékátruházás nem a jogvita egyezés útján történő rendezésével járó költségeket fedezte, és egyébiránt nem is állították, még kevésbé sem bizonyították, hogy ezen átruházás összege jelentéktelen, és így az ösztönzés jellemzéséhez nem elégséges.
- 542 Egyebekben, ami a Niche részére a Biogaran megállapodás alapján folyósított összegből eredő további ösztönzést illeti (a megtámadott határozat (1349)–(1354) preambulumbekzdése), meg kell állapítani, hogy – amint az az alábbi 798–810. pontban részletesen kifejtésre kerül – az a körülmény, hogy egy kereskedelmi megállapodás – amely rendes esetben nem valamely jogvita egyezés útján történő rendezésére irányul, és amely értékátruházást valósít meg az originális társaság részéről a generikus társaság részére – egy versenykorlátozó kikötéseket tartalmazó, jogvitát egyezés útján rendező megállapodáshoz kapcsolódik, komoly valószínűsítő körülményt képez a „fordított kifizetés”, vagyis olyan értékátruházás fennállására nézve, amelynek e kiegészítő kereskedelmi megállapodás keretében

semmilyen valós ellentételezése nincs (lásd az alábbi 804. pontot), és e kifizetés így ösztönző előnynek minősül, amennyiben nem a jogvita egyezség útján történő rendezésével járó költségek megtérítésére irányul. Amennyiben a Bizottság által előterjesztett valószínűsítő körülmények és bizonyítékok alkalmasak e komoly valószínűsítő körülmény megerősítésére és így a fordított kifizetés fennállásának bizonyítására, a megállapodásokban részes felek benyújthatják a tényállásra vonatkozó saját verziójukat az állításaik olyan bizonyítékokkal való alátámasztása mellett, amelyeket módjukban áll előterjeszteni, és amelyek alapján megállapítható, hogy bár van összefüggés a kereskedelmi megállapodás és az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás között, a kereskedelmi megállapodást a versenytárs fordított kifizetés útján való kizárásától eltérő indokok igazolják.

543 A jelen ügyben a Bizottság több olyan körülményt adott elő, amelyek rávilágítottak a Niche megállapodás és a Biogaran megállapodás közötti kapcsolat fennállására, valamint a Biogaran megállapodás által előírt értékátruházás és az e megállapodással a Niche számára előírt kötelezettségek közötti megfelelés hiányára. Egyrésztől figyelembe vette, hogy a megállapodásokról ugyanabban az időszakban folytatták a tárgyalásokat, és azokat ugyanazok a vállalkozások kötötték ugyanabban az időpontban, továbbá azon körülményt, hogy a két megállapodás azonos időpontokra előirányzott, két részletben történő fizetéséről rendelkezett. Másrésztől, noha a felperesek azt állították, hogy semmilyen kapcsolat nincs a két megállapodás között, a Niche jelezte, hogy a Biogaran megállapodást a felperesek javasolták annak érdekében, hogy biztosítsák számára „az egyezség útján történő vitarendezésről szóló globális megállapodás megkötése ellenében nyújtott teljes ellentételezést”. A Bizottság egyebekben úgy értelmezett egy, a Biogaran jogtanácsosa által 2005. február 4-én a Niche-hez intézett elektronikus levelet, amely szerint „a szóban forgó összegre tekintettel szükségesnek tűnik számunkra, hogy más termékekre vonatkozóan további jogokkal, valamint a termékkínálatot illetően bizonyos szabadsággal rendelkezünk”, mint amely azt jelenti, hogy a Niche-nek folyósítandó összeget azelőtt határozták meg, hogy a felek a Biogaran megállapodással érintett termékek köréről megállapodtak volna. A Bizottság megállapította továbbá, hogy a Biogaran megállapodás szerződéses kikötései, különösen a 14.4 és 14.5. cikke a megállapodás automatikus megszüntetéséről rendelkezik a forgalombahozatali engedély 18 hónapon belül történő megszerzésének elmaradása esetére anélkül, hogy a Biogaran a Niche-től bármilyen kártérítést követelhetne, a Biogaran által kötött, a termékdokumentációk megszerzéséről szóló más megállapodásokban szereplő kikötésekkel ellentétben. A Bizottság végül megjegyezte, hogy a Biogaran egy termék kivételével nem szerzett forgalombahozatali engedélyeket a Niche által átadott termékdokumentációk alapján, és hogy a Biogaran megállapodáshoz kapcsolódó forgalma 100 000 és 200 000 euró közötti összegre nőtt.

544 A felperesek nem adnak elő olyan érvet, amely megkérdőjelezné ezt az elemzést, a Biogaranak a Biogaran megállapodás megkötéséhez fűződő érdeke figyelembevételének elmulasztására alapított kifogás kivételével. Attól eltekintve, hogy az ilyen érdek nem tekinthető elégségesnek a Biogaran megállapodás által előirányzott értékátruházás összegének igazolásához, megjegyzendő, hogy a megtámadott határozat (1351) preambulumbekzdéséből több olyan megállapítás is kitűnik, amely kétségesé teszi a Biogaran ilyen érdekének fennállását. A felperesek által nem vitatott e megállapítások szerint ugyanis a Biogaran által a Niche-nek folyósítandó összegről azelőtt állapodtak meg, hogy a Niche és a Biogaran megegyezett volna a Biogaran megállapodással érintett termékekről, e megállapodást a felek 18 hónapon belül megszüntethették anélkül, hogy bármelyikük kártérítésre lett volna jogosult, és a Biogaran részére semmilyen visszatérítés nem volt előirányozva arra az esetre, ha az átruházott forgalombahozatali engedélyeket bizonyos határidőn belül nem szerzi meg. Ennélfogva a Bizottság jogosan állapította meg, hogy a Biogaran megállapodás további ösztönzést jelentett a Niche számára arra, hogy fogadja el a Niche megállapodás korlátozó kikötéseit.

545 Ezenkívül, ami a felperesek arra irányuló kérelmeit illeti, hogy ismerjék el javukra a megtámadott határozat megsemmisítésének joghatásait vagy a bírság összegének csökkentését, amelyet a Biogaran javára a T-677/14. sz. ügy keretében kimondhatnak, a fenti 89–99. pontra kell hivatkozni.

546 A Matrix megállapodást illetően meg kell jegyezni, hogy annak 9. cikke hasonló a Niche megállapodás 13. cikkéhez, és hogy a Matrix megállapodás Bizottság általi értékelését a Niche megállapodás értékelésével azonos alapon kifogásoló érveket következképpen azonos okokból el kell utasítani. Ami a kifejezetten a Matrix megállapodás Bizottság általi elemzése ellen irányuló azon érvet illeti, amely szerint a Niche ügyfeleinek nyújtott kártérítés a Niche-sel egyetemleges felelőssége alapján a Matrixot is érintette, emlékeztetni kell arra, hogy e költségek nem tekinthetők a jogvita egyezség útján történő rendezésével együtt járó költségeknek (lásd a fenti 531. pontot), és ennél fogva nem igazolhatják a Matrix megállapodás által előírányzott értékátruházást, annál is inkább, mivel sem a felperesek, sem a Matrix nem tudta bizonyítani, hogy a 11,8 millió GBP összeg ilyen költségeknek vagy a jogvita egyezség útján történő rendezésével járó egyéb költségeknek felelne meg.

547 Ebből következik, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban (lásd különösen az (1452), (1453), (1463), (1464) és (1467) preambulumbekzdést) érvényesen állapította meg, hogy a Matrix megállapodás a Matrix számára az e megállapodásban szereplő forgalmazástilalmi és megneamtámadási kikötések elfogadására vonatkozó ösztönzést tartalmaz.

ii) A megneamtámadási és a forgalmazástilalmi kikötések kellően káros jellegének hiányáról

548 Emlékeztetni kell arra, hogy a felperesek nem vitatják, hogy a Niche és a Matrix megállapodás megneamtámadási és forgalmazástilalmi kikötéseket tartalmaz.

549 A Niche és a Matrix megállapodásban szereplő megneamtámadási kikötések értelmében e két társaságnak tartózkodnia kellett a 339., 340., 341., 689., 947. és a 948. sz. szabadalommal kapcsolatos érvénytelenségi vagy nemleges megállapítási eljárás indításától, és a Niche-nek ezenkívül vissza kellett vonnia a 947. és 948. sz. szabadalommal szemben az ESZH előtt emelt felszólalásait (a Niche megállapodás 7. és 8. cikke és a Matrix megállapodás 5. cikke). A Niche és a Matrix megállapodásban szereplő forgalmazástilalmi kikötések értelmében e két társaságnak a perindopril tekintetében tartózkodnia kellett az előállításától, a birtoklástól, az importálástól, a vele való ellátástól vagy az erre irányuló ajánlattételtől, valamint a vele történő rendelkezéstől, illetve a 339–341. sz. szabadalom bitorlására alkalmas cselekményektől (a Niche megállapodás 3. cikke és a Matrix megállapodás 1. cikke). Tartózkodniuk kellett továbbá a perindoprilra vonatkozó forgalombahozatali engedélyek kérelmezésétől (a Niche megállapodás 10. cikke és a Matrix megállapodás 6. cikke), és kötelesek voltak megszüntetni vagy felfüggeszteni minden olyan, harmadik felekkel kötött szerződést, amely a perindoprilra vonatkozott (a Niche megállapodás 11. cikke és a Matrix megállapodás 7. cikke).

550 A felperesek mindazonáltal vitatják a Niche és a Matrix megállapodásban szereplő megneamtámadási és forgalmazástilalmi kikötések kellően káros vagy érzékelhető jellegét.

551 E tekintetben előadják elsősorban, hogy a megneamtámadási és forgalmazástilalmi kikötések együtt járnak az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodásokkal.

552 Jóllehet a megneamtámadási és forgalmazástilalmi kikötések valóban szükségesek a szabadalmakkal kapcsolatos bizonyos jogviták egyezség útján történő rendezéséhez (lásd a fenti 259. pontot), emlékeztetni kell arra, hogy e kikötések elvesztik jogszerűségüket, és kellő mértékben károsak a rendes versenyre, amennyiben az e kikötésekkel bevezetett versenykorlátozások valódi oka – a jelen ügyben megállapítottakhoz hasonlóan – az ösztönzés, és nem a szóban forgó szabadalmak érvényességének a felek általi elismerése (lásd a fenti 270. pontot).

553 Hangsúlyozni kell azt is, a felperesek azon érvére válaszolva, amely szerint egy jogvita megnyerésére való esély elvesztése, amelyet a megneamtámadási kikötés jelent, nem lehet elegendő ahhoz, hogy egy valós jogvita egyezség útján történő rendezésére irányuló megállapodás cél általi korlátozásnak minősüljön (lásd a fenti 505. pontot), hogy noha a meg neamtámadási kikötés önmagában véve nem akadályozza meg a piacra lépést, akadályozza többek között a kockázattal történő forgalomba hozatal

keretében az „utat nyitást” célzó keresetek indítását, és ily módon az ilyen piacra lépést lehetővé tevő egyik eszköz alkalmazását (lásd még a fenti 257. pontot). Emlékeztetni kell arra is, hogy a Bizottság a jelen ügyben nem csupán a Niche és a Matrix megállapodásban szereplő megneemtámadási kikötéseket minősítette cél általi korlátozásnak, hanem e megállapodások egészét, amelyek megneemtámadási kikötéseket, forgalmazástilalmi kikötéseket és az ilyen kikötések elfogadására irányuló ösztönzést egyaránt tartalmaztak (a megtámadott határozat (1375) és (1481) preambulumbekzdése).

- 554 A felperesek másodsorban előadják, hogy a Niche és a Matrix megállapodásban szereplő megneemtámadási és forgalmazástilalmi kikötések nem mutatnak elegendő károsági fokot, mivel hatásaik a szóban forgó szabadalmak létezéséből erednek, nem pedig e megállapodások szövegéből.
- 555 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a generikus társaság forgalmazástilalmi és megneemtámadási kikötések elfogadására való ösztönzésének fennállása alapján megállapítható a cél általi korlátozás, mégpedig akkor is, ha az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás olyan kikötéseket tartalmaz, amelyek hatálya nem terjed túl a vitatott szabadalom hatályán (lásd a fenti 273. pontot). Ezért, még ha a felperesek által előadottaknak megfelelően a forgalmazástilalmi kikötések nem akadályozzák is a Niche-t és a Matrixot abban, hogy bitorlást meg nem valósító termékkel piacra lépjenek, és még ha e kikötések a szóban forgó szabadalmak bitorlása miatti ideiglenes intézkedés hatásaira korlátozódnak is, sőt, részben az értékátruházás keretében kapott összegnek köszönhetően lehetővé teszik is számukra, hogy partnereikkel egy bitorlást meg nem valósító perindoprilra irányuló új projekt fejlesztésébe kezdjenek (lásd a fenti 506. pontot), a Niche és a Matrix megállapodás ettől nem kevésbé minősül cél általi korlátozásnak.
- 556 A felperesek harmadsorban vitatják a megneemtámadási kikötések kellően káros jellegét, előadva, hogy e kikötések az ESZH előtt a 947. sz. szabadalommal szemben felszólalással élő felszólaló felek közül csupán egyet érintettek, és a jogvitának a bitorlással kapcsolatos jogvitára történő korlátozása következtében a többi generikus társaságra nem voltak hatással.
- 557 Meg kell állapítani, hogy még ha ezek az állítások, amelyek szerint a Niche és a Matrix megállapodás csak az e megállapodásokban részes generikus társaságokra fejtett ki hatást, igaznak bizonyulnának is, nem teszik kétségessé a forgalmazástilalmi és a megneemtámadási kikötésekkel érintett említett társaságok ösztönző értékátruházás ellenében a piacról történő kizárását, és így az érintett megállapodások elegendő károsági fokát, amely fölöslegessé teszi konkrét hatásaik vizsgálatát.
- 558 Ebből következik, hogy a Bizottság nem állapította meg tévesen, hogy a Niche és a Matrix megállapodás cél általi versenykorlátozást jelent.
- 559 E következtetést nem teszik kétségessé a Bizottság által a Niche és a Matrix megállapodás gazdasági és jogi hátterének bemutatása és a felek szubjektív szándékainak figyelembevétele során elkövetett állítólagos mérlegelési hibák.
- 560 A felperesek azon állítása ugyanis, amely szerint a Niche és a Matrix megállapodásban részes feleknek nem volt versenyellenes szándéka és jogszerű célokat követtek, ami többek között arra indította a Niche-t, hogy kezdeményezze a felperesekkel való kapcsolatfelvételt, nem alkalmas arra, hogy kétségessé tegye sem az ösztönző előny fennállását, sem a megállapodásokban szereplő forgalmazástilalmi és megneemtámadási kikötések versenykorlátozó jellegét. Következésképpen, még ha feltételezzük is, hogy a szóban forgó érvek bizonyított tényeken alapulnak, mindenesetre nem alkalmasak arra, hogy érvénytelenítsék a Niche és a Matrix megállapodás Bizottság által elfogadott, cél általi korlátozásnak minősítését.
- 561 Hozzá kell tenni továbbá, hogy a felek szándéka nem szükséges elem a vállalkozások közötti egyfajta egyeztetés korlátozó jellegének meghatározásához (lásd a fenti 222. pontot).

- 562 Ráadásul a forgalmazástilalmi és a megneemtámadási kikötések jelenléte esetén, amelyek önmagában véve korlátozó jellegét érvényesen nem vitatták, a Bizottság a Niche és a Matrix megállapodást az ösztönzés fennállásának megállapításából eredően megalapozottan tekinthette piacról való kizárásra irányuló megállapodásnak, amely ennél fogva versenyellenes célt követ. Márpedig az állandó ítélkezési gyakorlat szerint pusztán az a körülmény, hogy egy megállapodás jogszerű célokat is követ, nem lehet elegendő ahhoz, hogy megakadályozza a cél általi versenykorlátozásnak minősítést (lásd a fenti 222. pontot).
- 563 Ami a Bizottság által a Niche és a Matrix megállapodás gazdasági és jogi hátterének figyelembevétele során elkövetett állítólagos mérlegelési hibákat illeti, meg kell állapítani, hogy a felperesek e tekintetben a Niche és a Matrix piacralépési képességét és szándékát – többek között a felperesek szabadalmaira és az e szabadalmakra vonatkozó jogvitákra, valamint a Niche pénzügyi és szabályozási nehézségeire tekintettel – kritizáló érveiket ismétlik meg (lásd a fenti 507. és 519. pontot). Mivel ezeket az érveket a Törvényszék a Niche és a Matrix potenciális versenytársi minőségét vitató jogalap keretében megvizsgálta és elutasította (lásd a fenti 432–501. pontot), ezek nem tehetik kétségessé a Niche és a Matrix megállapodás cél általi korlátozó jellegét.
- 564 A fentiekből következik, hogy a Niche és a Matrix megállapodás cél általi versenykorlátozásnak minősítésére vonatkozó téves jogalkalmazásra és mérlegelési hibákra alapított jogalapot teljes egészében el kell utasítani.

c) A Niche és a Matrix megállapodás hatás általi versenykorlátozásnak minősítéséhez kapcsolódó téves jogalkalmazásról és mérlegelési hibákról

- 565 A felperesek azt állítják, hogy a Niche és a Matrix megállapodás hatás általi versenykorlátozásnak minősítése során a Bizottság többször tévesen alkalmazta a jogot, és különböző mérlegelési hibákat követett el.
- 566 Emlékeztetni kell arra, hogy amennyiben valamely határozat egyes indokai önmagukban is a jogilag megkövetelt módon alátámasztják e határozatot, akkor a határozat más indokait érintő esetleges hibák semmi esetre sem érintik annak rendelkező részét. Ezenkívül, amennyiben a Bizottság határozatának a rendelkező része az érvelés több pilléréen alapul, amelyek mindegyike önmagában elegendő ahhoz, hogy e rendelkező részt megalapozza, főszabály szerint a Törvényszéknek csak abban az esetben kell megsemmisítenie ezt a határozatot, ha mindegyik pillér jogsértő. Ebben az esetben valamely hiba vagy más olyan jogsértés, amely az érvelésnek csak az egyik pillérét érinti, nem elegendő ahhoz, hogy indokolja a vitatott határozat megsemmisítését, mivel annak nem lehetett meghatározó befolyása az e határozatot meghozó intézmény által elfogadott rendelkező részre (lásd: 2005. december 14-i General Electric kontra Bizottság ítélet, T-210/01, EU:T:2005:456, 42. és 43. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 567 Márpedig, amint azt a Törvényszék a fenti 219. pontban megjegyezte, annak értékeléséhez, hogy valamely megállapodást az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése tilt-e, felesleges a magatartás tényleges hatásának figyelembevétele, amennyiben nyilvánvaló, hogy annak célja a belső piacon belüli verseny megakadályozása, korlátozása vagy torzítása.
- 568 Következésképpen, amennyiben a Bizottság a jogsértés megállapítását mind a cél általi korlátozás, mind a hatás általi korlátozás fennállására alapítja, a hatás általi korlátozás fennállására vonatkozó indokot jogsértővé tevő hiba mindenesetre nincs meghatározó befolyással a Bizottság határozatának rendelkező részére, amennyiben a cél általi korlátozás fennállására vonatkozó indok, amely önmagában megalapozhatja a jogsértés megállapítását, nem jogsértő.

569 A jelen ügyben a Niche és a Matrix megállapodás cél általi versenykorlátozásnak minősítéséhez kapcsolódó téves jogalkalmazásra és mérlegelési hibákra alapított jogalap vizsgálatából az következik, hogy a felperesek nem bizonyították, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban tévesen állapította meg, hogy a szóban forgó megállapodások célja az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése értelmében a belső piacon belüli verseny megakadályozása, korlátozása vagy torzítása volt.

570 A jelen jogalapot tehát mint hatástalant el kell utasítani.

7. A Tevával kötött megállapodásról

a) A Teva potenciális versenytársi minőségéről

[omissis]

b) A Teva megállapodás cél általi versenykorlátozásnak minősítéséhez kapcsolódó téves jogalkalmazásról és mérlegelési hibákról

1) A felek érvei

[omissis]

2) A Törvényszék álláspontja

643 Meg kell vizsgálni a felperesek arra vonatkozó érveit, hogy a Teva megállapodásban jelen volt egyrészt a Teva számára nyújtott ösztönző előny, és másrészt ebből fakadóan a Teva azon erőfeszítéseinek korlátozása, hogy az originális társasággal szemben versenyt támasszon, amely két feltétel teljesülése esetén meg kell állapítani a cél általi korlátozás fennállását (lásd a fenti 272. pontot). A jelen ügyben, mivel az ösztönző előny fennállásának megállapítása részben a Teva megállapodás bizonyos kikötései korlátozó jellegének megállapításától függ, a Törvényszék a megállapodás kikötéseinek értékelésére vonatkozó kifogásokat vizsgálja meg először, az e megállapodás által előírt értékátruházás értékelésére vonatkozó kifogások előtt. A Teva megállapodás alapján a felperesek terhére rótt jogsértés időtartamára vonatkozó, másodlagos jelleggel felhozott kifogást a Törvényszék utolsóként fogja vizsgálni.

i) A generikus társaság azon erőfeszítései korlátozásának hiányáról, hogy az originális társasággal szemben versenyt támasszon

644 Előzetesen el kell utasítani a felperesek azon állításait, amelyek szerint a Bizottság tévesen alkalmazta a jogot és mérlegelési hibákat követett el, amikor a Teva megállapodást cél általi korlátozásnak minősítette, holott annak potenciális hatásai a versenyre nézve kedvezőek, korlátozó hatásai pedig pusztán hipotetikus jellegűek voltak (lásd a fenti 634. pontot). Kétségtől el kell tekinteni arra, hogy a Bizottság és az uniós bíróság egy megállapodás korlátozó céljának vizsgálata során, és különösen a megállapodás gazdasági és jogi hátterének figyelembevétele keretében nem hagyhatja teljesen figyelmen kívül annak potenciális hatásait (lásd a fenti 304. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatot). Az ítélkezési gyakorlatból azonban az is kitűnik, hogy a cél általi versenykorlátozás fennállásának megállapítása nem eredményezheti – különösen a szóban forgó megállapodás gazdasági és jogi háttere vizsgálatának leple alatt – e megállapodás hatásainak értékelését, mivel ellenkező esetben nem valósulna meg az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésében előírt, a versenykorlátozó cél és versenykorlátozó hatás közötti különbségtétel hatékony érvényesülése (lásd a fenti 221. pontot). Annak ellenőrzése érdekében, hogy egy megállapodás konkrétan alkalmas-e – a versenyellenes célú megállapodásokra jellemző – versenykorlátozó hatások előidézésére, potenciális hatásai elemzésének

ezért a megállapodás megkötésének időpontjában objektíve előre látható adatokból következő hatásokra kell korlátozódnia (lásd ebben az értelemben: Wahl főtanácsnok ING Pensii ügyre vonatkozó indítványa, C-172/14, EU:C:2015:272, 84. pont; lásd még ebben az értelemben: 2014. szeptember 11-i CB kontra Bizottság ítélet, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, 80–82. pont). Márpedig a jelen ügyben a hivatkozott állítólagos potenciális hatások, akár nem versenykorlátozó jellegű vagy a versenyre nézve kedvező hatásokról legyen is szó, feltételezett, és így a Teva megállapodás megkötésének időpontjában előre nem látható körülményeken alapulnak, így például az ESZH-nak a 947. sz. szabadalom érvényességére vonatkozó határozatán vagy további generikus társaságoknak az Egyesült Királyság piacára történő belépésén, amelyek nem vehetők figyelembe a versenykorlátozó cél elemzésének keretében (lásd még az alábbi 667. és 668. pontot).

- 645 Végül, ami a Teva megállapodás kikötései természetükből adódóan versenyellenes jellegének hiányára vonatkozó állításokat illeti, elsősorban emlékeztetni kell arra, hogy a megnehtámadási és forgalmazástilalmi kikötéseknek az egyezségekkel együtt járó jellege nem akadályozza, hogy az ilyen kikötéseket tartalmazó egyezségekről szóló megállapodásokat cél általi versenykorlátozásnak lehessen minősíteni (lásd a fenti 273. pontot). Hozzá kell tenni, hogy noha a felperesek arra hivatkoznak, hogy a járulékos korlátozások elmélete alkalmazható a Teva megállapodásra azon az alapon, hogy e megállapodás megnehtámadási és forgalmazástilalmi kikötései szükségesek és arányosak a szóban forgó jogvita egyezség útján történő rendezéséhez, már megállapítást nyert, hogy e szükségességi és arányossági kapcsolat az ilyen kikötések elfogadására való ösztönzés fennállásának megállapítása esetén megszakadhat (lásd a fenti 291. pontot). Ezért ez az elmélet csak akkor lenne alkalmazható a Teva megállapodásra, ha az e megállapodás által előírt értékátruházás nem lenne ösztönző jellegű (lásd az alábbi 679–699. pontot).
- 646 Másodsorban meg kell állapítani, hogy a felperesek által előadott érvek nem teszik lehetővé a Teva megállapodásban szereplő megnehtámadási kikötés korlátozó jellegének megkérdőjelezését.
- 647 E kikötés értelmében a Teva vállalta, hogy a Teva megállapodás időtartama alatt az Egyesült Királyságban nem vitatja a 947. és 339–341. sz. szabadalmakat, azzal, hogy ez nem akadályozza azonban abban, hogy az ESZH előtt e szabadalmakkal szemben felszólalási eljárást indítson (a Teva megállapodás 2.4. cikke).
- 648 A Bizottság a megtámadott határozatban megállapította, hogy e megnehtámadási kikötés két fő következménnyel járt, amelyek közül az első abban állt, hogy megakadályozta a Tevát abban, hogy bizonyítsa, az általa forgalmazni tervezett termék nem valósít meg bitorlást, a második pedig abban, hogy az Egyesült Királyságban megakadályozta a felperesek szabadalmi érvényességének objektív, bíróság általi vizsgálatát (az (1546) preambulumbekzdés).
- 649 Mindenekelőtt meg kell jegyezni, hogy a felperesek nem vitatják a Teva megállapodásban szereplő megnehtámadási kikötés ezen első következményét, azonban azt állítják, hogy e következmény minden egyezsében szereplő megnehtámadási kikötésre jellemző (lásd a fenti 625. pontot). Márpedig e tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az a körülmény, hogy az ilyen kikötés az egyezséggel együtt jár, önmagában véve nem elegendő a versenyellenes cél megállapításának kizárásához (lásd a fenti 273. és 645. pontot).
- 650 Ezt követően meg kell állapítani, hogy a jelen ügyben nem releváns, hogy a megnehtámadási kikötés csak az egyesült királysági peres eljárásokra vonatkozik, és nem terjed ki az ESZH előtti eljárásokra, mivel a Teva megállapodás területi hatálya az Egyesült Királyságra korlátozódik, ahol pedig tiltott a 947. sz. szabadalom és az eljárási szabadalmak érvényességének bármely vitatása. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy egy megállapodás cél általi korlátozásnak minősülhet akkor is, ha területi hatálya egyetlen tagállamra korlátozódik (lásd ebben az értelemben: 2009. szeptember 24-i Erste Group Bank és társai kontra Bizottság ítélet, C-125/07 P, C-133/07 P és C-137/07 P, EU:C:2009:576, 38. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 651 Ezenkívül, még ha, amint azt a felperesek előadják, a megnehtámadási kikötés nem is lenne alkalmas arra, hogy hatást gyakoroljon a 947. sz. szabadalom megvonása iránti, az Egyesült Királyságban a Teva egy leányvállalata által kezdeményezett eljárásra, amelyet az ESZH előtti – a Teva megállapodás tárgyát nem képező – felszólalási eljárásban történő végleges határozathozatalig felfüggesztettek, e kikötés mindazonáltal legalábbis a Teva megállapodás teljes időtartama alatt megakadályozza az e szabadalommal kapcsolatos további érvénytelenségi keresetek indítását, és az említett megállapodás 2.4. cikke értelmében ez a tilalom a Teva UK Ltd-re és leányvállalataira egyaránt vonatkozik, továbbá a közvetlen keresetekre, valamint a felperesek szabadalmainak érvénytelenítése érdekében harmadik feleknek nyújtott bármely támogatásra is kiterjed. Következésképpen a jelen ügyben nem bír jelentőséggel, hogy a Teva aktívan részt vett az ESZH előtti felszólalási eljárásban, többek között az egyesült királysági bíróságok 947. sz. szabadalom érvényességére vonatkozó határozatainak közlése révén, amint azt a felperesek állítják (lásd a fenti 635. pontot).
- 652 Egyébiránt nem róható a Bizottság terhére, hogy nem bizonyította, hogy komoly alapja van a felperesek eljárási szabadalmi érvényessége kétségbe vonásának (lásd a fenti 635. pontot). A megnehtámadási kikötés korlátozó jellegének megállapításához ugyanis nem szükséges ilyen bizonyítás, mivel e korlátozó jelleg a szabadalmakkal kapcsolatos akadályok elhárítására vonatkozó valós és konkrét lehetőségek megszüntetésétől függ, amely lehetőségek megállapítása nem feltételezi szükségszerűen az érintett szabadalmakkal kapcsolatos érvénytelenségi kereset valószínű sikerességének bizonyítását (lásd a fenti 368. pontot).
- 653 Végül nem releváns a felperesek azon állítása, amely szerint a megnehtámadási kikötés a harmadik feleket egyáltalán nem akadályozza a szabadalmaik vitatásában (lásd a fenti 635. pontot). Az ilyen állítás ugyanis, amely szerint a Teva megállapodás csupán e generikus társaságra gyakorol potenciális hatásokat, önmagában nem teszi kétségessé a Teva megállapodásban szereplő megnehtámadási kikötés korlátozó jellegét (lásd még a fenti 556. és 557. pontot).
- 654 Harmadsorban meg kell állapítani, hogy a Bizottság a kizárólagos beszerzési kikötést jogosan minősítette versenykorlátozásnak.
- 655 A Teva megállapodás 3. cikkében szereplő e kikötés szövege a következő:
- „3. Kizárólagos beszerzési kötelezettség
- 3.1. A jelen Szerződés időtartama alatt a Teva köteles minden perindoprint, amelyre saját magának vagy Leányvállalatainak az Egyesült Királyságban azzal való ellátás vagy annak rendelkezésre bocsátása céljából szüksége van, kizárólag a Servier-től vagy Leányvállalataitól beszerezni.
- [...]
- 3.3. A Teva aktívan nem értékesítheti vagy hirdetheti a Terméket az Egyesült Királyságon kívüli ügyfelei részére, és köteles biztosítani, hogy ezt Leányvállalatai se tegyék.
- 3.4. Amennyiben a Servier vagy Leányvállalatai kézhez kapják a Teva Megrendelési Napokon vagy azok előtt benyújtott, a Termék alábbiakban megjelölt mennyiségeire vonatkozó megerősített megrendeléseit, a Servier vagy Leányvállalatai kötelesek az alábbi időpontok előtt a Termék következő mennyiségeit szállítani a Teva részére:
- 3.4.1. 2006. augusztus 1-jéig 150 000 (százötvenezer), 30 darab 2 mg-os tablettát tartalmazó doboz, és az ezt követő hónapokban havi 75 000 (hetvenötezer) ilyen doboz;
- 3.4.2. 2006. augusztus 1-jéig 240 000 (kétszáznegyvenezer), 30 darab 4 mg-os tablettát tartalmazó doboz, és az ezt követő hónapokban havi 120 000 (százhúszezer) ilyen doboz;

3.4.3. 2007. január 1-jéig (vagy a felek megállapodása szerinti bármely más időpontig) 80 000 (nyolcvanezer), 30 darab 8 mg-os tablettát tartalmazó doboz, és az ezt követő hónapokban havi 40 000 (negyvenezer) ilyen doboz.

[...]

3.8. Amennyiben a jelen Szerződés időtartama alatt bármely hónapban:

3.8.1. a Servier kézhez kapta a Tevától a Termékre vonatkozó, az adott hónapban az Egyesült Királyságban történő szállításra szóló megerősített megrendeléseket, és e megerősített megrendeléseket a releváns Megrendelési Napokon vagy azok előtt nyújtották be; és

3.8.2. a Servier és Leányvállalatai a vonatkozó szállítási időpontot követő tíz Munkanapos határidőn belül a 3.4 és 3.8.1 pont rendelkezéseinek megfelelően nem szállították le a Teva részére a Termék adott hónapban történő szállításra megrendelt teljes mennyiségét,

3.8.3. a Servier a 3.9 pontnak megfelelően köteles a Teva részére e hónapra Átalánykártérítést fizetni, és a Teva és Leányvállalatai semmilyen további joggal vagy jogorvoslattal (ideértve bármely felmondási jogot) nem rendelkeznek a Servier bármely mulasztásáért a Termék Teva részére történő szállítása tekintetében.

[...]”

⁶⁵⁶ Emlékeztetni kell továbbá arra, hogy a Teva megállapodás 2.3. cikkében szereplő forgalmazástilalmi kikötés értelmében a Tevának a Teva megállapodás megszüntetéséig vagy lejártáig vagy a 947. és a 339–341. sz. szabadalom lejáratáig az Egyesült Királyságban tartózkodnia kellett a generikus perindopril előállításától, előállítástól, birtoklásától, importálásától, a vele való ellátástól vagy az erre irányuló ajánlattételtől, valamint a vele történő rendelkezéstől, akár az általa kifejlesztett és a Servier által e szabadalmak bitorlásának tekintett eljárással, akár az említett szabadalmak bitorlásával állították elő e perindopril.

⁶⁵⁷ A Bizottság a megtámadott határozat (1552)–(1555) preambulumbekzdésében megállapította, hogy mivel a Teva megállapodás forgalmazástilalmi kikötése (2.3. cikk) és kizárólagos beszerzési kikötése (3.1. cikk) érintette a Teva versenyre való képességét vagy az Egyesült Királyság piacára szánt perindopril általa igénybe vett forrásainak önálló megválasztását, e kikötéseket egy és ugyanazon versenytalmai kötelezettségként fogja elemezni. A Bizottság pontosította, hogy nincs jelentősége a perindopril esetleges alternatív forrásai szabadalmak szempontjából fennálló helyzetének (azaz hogy bitorlást valósít meg, vagy nem valósít meg bitorlást), mivel a kizárólagos beszerzési kikötés alapján a Tevának csupán az a két lehetőség állt rendelkezésére, hogy vagy kizárólag a Servier termékét értékesíti, vagy az ellátás hiányának kompenzálásaként pénzüsszeget kap (havi 500 000 GBP összegű átalánykártérítést).

⁶⁵⁸ Meg kell állapítani, hogy a felpereseknek a Bizottság ezen értékelésével szembeni kifogásai a Teva megállapodás kizárólagos beszerzési kikötésének téves értelmezésén alapulnak.

⁶⁵⁹ A Teva megállapodásból ugyanis az ellátás, illetve az ellátás hiányában fizetett kártérítés közötti választási lehetőség következik, mivel a Teva megállapodás 3.4. cikkében kétségkívül ekként említett ellátási kötelezettség mellett kifejezetten rendelkeztek az ellátás elmaradásának lehetőségéről, amely bíróság előtt nem volt megtámadható, nem alapozta meg a Teva általi felmondást, és a kártérítés fizetésén kívül nem is volt feltételekhez, különösen időbeli korlátozáshoz kötve (a Teva megállapodás 3.8.2, 3.8.3 és 8.3. cikke).

- 660 Pontosítani kell, hogy a Teva megállapodás 3.8.3. cikkében az ellátás elmaradásának esetére előírt megtámadási és felmondási tilalom (a továbbiakban: felmondást kizáró kikötés) meghatározó szerepet játszik a kizárólagos beszerzési kikötés ezen értelmezésében, mivel egy szerződéses kötelezettség megsértésének bíróság általi szankcionálását vagy a szerződéses jogviszony végét egy előre megállapított pénzügyi kompenzációval helyettesíti, és ily módon az ellátás és a kártérítés közötti választási lehetőséget teremt. E tekintetben nem releváns, hogy e kártérítés egy ellátási kötelezettség megsértésének vagy a Teva ellátásától való eltekintés Servier részére biztosított lehetőségének következménye.
- 661 Ebből ugyanis mindenestre, amint azt a Bizottság a megtámadott határozatban (az (1559) preambulumbekkezdésben) helytállóan megállapította, az ellátástól való eltekintésnek teljes mértékben a Servier belátására bízott lehetősége következik, amely megakadályozta a Tevát a piacra való belépésben, és kizárja azt is, hogy az érintett kikötéseket az ellátási megállapodásokat szokásosan jellemző kikötéseknek tekintsük.
- 662 Ezzel szemben a Tevát – a Bizottság által (a megtámadott határozat (1588) preambulumbekkezdésében) jogosan „abszolútnak” minősített – kizárólagos beszerzési kötelezettség terhelte, mivel a Teva nem szabadulhatott ez alól, hogy esetlegesen más beszállítótól vásároljon akár bitorlást megvalósító, akár bitorlást nem megvalósító perindoprilt, és e perindoprillal piacra lépjen, mégpedig a Servier általi ellátás hiányában sem, mivel a megállapodás ezen okkal való felmondása a felmondást kizáró kikötés értelmében ki volt zárva. Amint azt a Bizottság a megtámadott határozat (1557) preambulumbekkezdésében jogosan megjegyezte, a felmondást kizáró kikötés a kizárólagos beszerzési kikötéssel együttesen arra kötelezte a Tevát, hogy kizárólag a Servier-től szerezzen be generikus perindoprilt, és ily módon megakadályozta, hogy más beszállítóktól vásároljon, a Servier szabadalmait nem bitorló beszállítókat is beleértve.
- 663 Ebből következik, hogy a kizárólagos beszerzési kikötés és a felmondást kizáró kikötés nem csupán részben keveredik a Teva megállapodás 2.3. cikkében előírt forgalmazástilalmi kötelezettséggel, mivel megtiltják a vitatott szabadalmakat bitorló, harmadik felek által előállított perindopril megszerzését és ennél fogva értékesítését, hanem e kötelezettséget a vitatott szabadalmakon túl is kiterjesztik, mivel megtiltják a vitatott szabadalmakat nem bitorló, harmadik felek által előállított perindopril megszerzését és értékesítését.
- 664 Ebből következik, hogy a Teva megállapodás kizárólagos beszerzési kikötése és felmondást kizáró kikötése önmagában különösen alkalmas arra, hogy megakadályozza a Teva ellátását, és így kizárja harmadik fél termékével történő piacra lépését, mivel e piacra lépést egyebekben a megállapodás 2.3. cikkében szereplő – a felperesek által nem vitatottan versenykorlátozó jellegű – forgalmazástilalmi kikötés már kizárja mind a felperesek termékei, mind a harmadik felektől származó termékek tekintetében.
- 665 Ezenkívül meg kell állapítani, hogy a kizárólagos beszerzési kikötésnek – csakúgy, mint egyébiránt a forgalmazástilalmi kikötésnek – a perindopril-erbuminra történő korlátozása nem teheti kétségesé e kikötések korlátozó jellegét (lásd a fenti 626. pontot).
- 666 A felperesek ugyanis hangsúlyozzák, hogy e kikötések csak a perindopril-erbuminra vonatkoztak, és nem vitatják, hogy a Teva megállapodás megkötésének időpontjában a Teva által forgalmazni tervezett termék a perindopril-erbumin volt. Ily módon a forgalmazástilalmi és a kizárólagos beszerzési kikötés akadályozta a Tevát abban, hogy a Teva megállapodás időtartama alatt a forgalmazni tervezett perindopril-erbuminnal piacra lépjen. Ennél fogva, még ha a Teva a Teva megállapodás időtartama alatt be is tudott volna lépni a piacra egy, az erbumintól eltérő sóból álló perindoprillal, megállapítható, hogy e megállapodás akadályozta a Tevát abban, hogy a felperesekkel a perindopril-erbumin tekintetében versenyezzen, és e tekintetben korlátozta a versenyt. Megjegyezhető

továbbá, hogy a felperesek által a Teva egyesült királysági piacra az erbumintól eltérő sóval történő belépésének bizonyítása érdekében szolgáltatott bizonyítékok a Teva megállapodás lejártát követő adatokra vonatkoznak.

- 667 Egyébiránt a jelen ügyben nem relevánsak a felpereseknek a kizárólagos beszerzési kikötés ambivalens potenciális hatásaira vonatkozó állításai (lásd a fenti 636. pontot). Emlékeztetni kell ugyanis arra, hogy az ilyen potenciális hatások, amelyek a jelen ügyben a Teva megállapodás megkötésének időpontjában előre nem látható körülményeken alapulnak, nem vehetők figyelembe a versenykorlátozó cél elemzése keretében (lásd a fenti 644. pontot). Hozzátehető, hogy mindenesetre a felperesek állításával ellentétben nem állapítható meg, hogy a Teva megállapodás állítólagos potenciális hatásai ne lettek volna versenykorlátozó jellegűek, sőt, a versenyre nézve kedvezőek lettek volna.
- 668 Abban az esetben ugyanis, ha a 947. sz. szabadalmat az ESZH érvénytelenné nyilvánította volna, a Teva megállapodás a forgalmazástilalmi kikötés következtében, amely – amint azt a Teva megállapodás módosításának II. cikkében szereplő „megvonás” kifejezéssel ellentétben a Teva megállapodás 2.3. cikkében a szabadalmak „lejártára” való hivatkozás tanúsítja – hatályban maradt volna, megakadályozta volna a Tevát abban, hogy termékével vagy a Krka termékével piacra lépjen, noha ez az érvénytelenítés lehetővé tette volna az e szabadalmat potenciálisan bitorló generikus termékek piacra lépését. Ezenkívül, még ha feltételezzük is, hogy a felperesek ebben az esetben ellátták volna a Tevát generikus perindoprillal, amint azt állítják (lásd a fenti 616. pontot), a Tevának a felperesek generikus termékével történő piacra lépése nem teremtett volna versenyhelyzetet a felperesek tekintetében, és emellett nem a Teva lett volna az egyetlen és így az első piacra lépő, tekintettel a többi generikus társaság fentiekben említett piacra lépésére. Hasonlóképpen, abban az esetben, ha az ESZH megerősítette volna a 947. sz. szabadalom érvényességét, a Teva továbbra is akadályoztatva lett volna abban, hogy a felperesektől eltérő társaságoktól generikus perindoprilt szerezzen be, a bitorlást nem megvalósító perindoprilt is beleértve, és a felperesek általi – ebben az esetben maguk a felperesek által is elismert módon (lásd a fenti 636. pontot) még inkább feltételes jellegű – ellátása sem tette volna lehetővé a felperesekkel szembeni versenyhelyzet kialakulását. Ez utóbbi tekintetben hozzá kell tenni, hogy az a körülmény, hogy a Bizottság a jogsértés végének időpontját a Tevának a felperesek termékével az Egyesült Királyság piacára történő belépésének időpontjában határozta meg, nem értelmezhető úgy, mint ami annak a ténynek a Bizottság általi elismerését tanúsítja, hogy a Teva 2007 júliusában a felperesekkel szembeni versenyhelyzetben lépett piacra. Maga a Bizottság jelezte ugyanis a megtámadott határozatban (a (2125) és a (3133) preambulumbekzdésben), hogy a jogsértés végének 2007. július 6-ában történő meghatározását a körülmétek és a szerződő felek számára kedvező időpont elfogadására vonatkozó szándék indokolja.
- 669 Ugyanezen okokból nem relevánsak a jelen ügyben a felperesek azon állításai sem, amelyek a 947. sz. szabadalom ESZH általi érvénytelenné nyilvánítása esetén a Teva ellátására vonatkozó szándékukra, valamint a Tevának az egyesült királysági piacra – akár első generikus társaságként – történő korai belépésére irányuló céljára vonatkoznak.
- 670 Végül nem róható a Bizottság terhére (lásd a fenti 624. pontot), hogy kizárólag elemzésének alátámasztása érdekében támaszkodott a Teva megállapodás High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (patents court) (felsőbíróság [Anglia és Wales], kancelláriai kollégium [szabadalmi bíróság]) által 2008. október 9-i ítéletében elfogadott értelmezésére (a megtámadott határozat (1572) és (1573) preambulumbekzdése).
- 671 A fentiek összességéből következik, hogy a Bizottság nem értékelte tévesen a Teva megállapodás kizárólagos beszerzési kikötését és felmondást kizáró kikötését, amikor megállapította, hogy e két kikötést a Teva megállapodás 2.3. cikkében szereplő forgalmazástilalmi kikötéssel együttesen átfogóan egy „versenytilalmi kötelezettségként” (a megtámadott határozat (1552) preambulumbekzdése), és így a Tevát terhelő átfogó forgalmazástilalmi kötelezettségként kell elemezni.

- 672 Ebből következik, hogy ellentétben azzal, amit lényegében a felperesek állítanak, e kikötések nem felelnek meg a szokásosan az ellátási megállapodásokban vagy a kizárólagos beszerzési megállapodásokban szereplő kikötéseknek (lásd még a fenti 661. és 662. pontot), és ennél fogva nem elemezhetők úgy, mint egy egyezséghez kapcsolódó – szokásos kereskedelmi megállapodásnak megfelelő – kiegészítő megállapodásban szereplő kikötések (lásd az alábbi 798–808. pontot).
- 673 Ebből következik az is, hogy el kell utasítani a felpereseknek a szokásos ellátási vagy kizárólagos beszerzési megállapodásokon alapuló érveit.
- 674 Közelebbről, a jelen ügyben nem releváns a felperesek által állított azon tény, hogy az ilyen megállapodások a gyógyszeripari ágazatban általános gyakorlathoz tartoznak, mivel a Teva megállapodás kizárólagos beszerzési kikötése nem felel meg a felperesek által hivatkozott bevett kikötéseknek. Hozzá kell tenni, hogy mindenesetre a magántársaságok gyakorlatai, még ha valamely tagállam hatósága azokat eltúri vagy jóváhagyja is, nem határozhatják meg a Szerződés versenyre vonatkozó szabályainak alkalmazását (1984. január 17-i VBVB és VBBB kontra Bizottság ítélet, 43/82 és 63/82, EU:C:1984:9, 40. pont).
- 675 A 2790/1999 rendelet sem releváns, annál is inkább, mivel e rendelet a 2. cikkének (4) bekezdése értelmében nem alkalmazandó a – jelen ügy tárgyát képező, saját nevük alatt perindoprilt forgalmazni kívánó vállalkozásokhoz hasonló – versenytárs vállalkozások között létrejött kizárólagossági megállapodásokra. Megállapítást nyert ugyanis, hogy a Teva potenciális versenytársa volt a felpereseknek (lásd a fenti 614. pontot), és e minőséget nem teszi kétségessé a termelési vagy forgalmazási lánc különböző szintjein működő vállalkozások között szokásosan kötött megállapodás megkötése.
- 676 Ami a Teva megállapodás után kevesebb mint egy évvel kötött Servier-Generics megállapodás Bizottság általi értékelését illeti, megjegyzendő, hogy a Bizottság a megtámadott határozat (745) preambulumbekkezdésében megállapította, hogy az e megállapodásban szereplő, kizárólagos beszerzési kikötés nem rendelkezett semmilyen kifizetésről vagy kártérítésről a felperesek általi ellátás elmaradása esetére, és ezt az állítást a felperesek nem is vitatták. Az ügy irataiból egyébiránt kitűnik, hogy a Generics által kifejlesztett versenytárs perindopril hiányában e kikötéshez továbbá nem kapcsolódott felmondást kizáró és forgalmazástilalmi kikötés, ezért az e megállapodásra vonatkozó értékelés nem ültethető át a Teva megállapodásra.
- 677 Végül, mivel a Bizottság egyértelműen kiemelte a Teva megállapodás kizárólagos beszerzési kikötése konkrét, a jelen ügyben problematikus aspektusait (lásd különösen a megtámadott határozat (1553)–(1574) preambulumbekkezdését), a megtámadott határozatból nem lehet azt a következtetést levonni, hogy a Bizottság főszabály szerint megtiltotta a kizárólagos forgalmazási megállapodások és az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodások egyszerre történő megkötését.
- 678 A fentiek összességéből következik, hogy a Bizottság helytállóan állapította meg, hogy a Teva megállapodás korlátozza a Teva arra vonatkozó erőfeszítéseit, hogy a felperesek versenytársává váljon.

ii) Az ösztönző előny hiányáról

- 679 A megtámadott határozatban a Bizottság megállapította, hogy az 5 millió GBP-t kitevő kezdeti összeg (a továbbiakban: kezdeti összeg) és a havi 500 000 GBP-t kitevő, összesen 5,5 millió GBP összegű, a Servier általi ellátás elmaradásának 11 hónapját lefedő átalánykártérítés (a továbbiakban: végső átalánykártérítés) jelentős – 10,5 millió GBP-t kitevő – pénzüsszegnek felel meg, amely komoly ösztönzést jelentett a Teva számára arra, hogy tartózkodjon a felperesekkel való versengéstől (az (1622) preambulumbekkezdés).

- 680 Annak megállapításához, hogy egy fordított kifizetés, vagyis az originális társaság által a generikus társaságnak nyújtott értékátruházás a megneemtadási és forgalmazástilalmi kikötések elfogadására való ösztönzésnek minősül-e, vagy sem, meg kell vizsgálni, hogy az – jellegére és igazolására figyelemmel – a jogvita egyezség útján történő rendezésével járó költségeket fedezi-e. A megtámadott határozatban így a Bizottság jogosan vizsgálta, hogy az értékátruházás az egyezséggel járó, a generikus társaságot terhelő konkrét költségeknek felel-e meg (a megtámadott határozat (1592)–(1599) preambulumbekzdése).
- 681 Abban az esetben, ha valamely egyezség útján történő vitarendezésről szóló és versenykorlátozó kikötéseket tartalmazó megállapodásban előírányzott fordított kifizetés az egyezséggel járó, a generikus társaságot terhelő költségek megtérítésére irányulna, úgy e kifizetést főszabály szerint nem lehetne ösztönző jellegűnek tekinteni. Ugyanakkor ebben az esetben az ösztönzés és a cél általi versenykorlátozás fennállásának megállapítása sem kizárt. Azt feltételezi mindazonáltal, hogy a Bizottság bizonyítja, hogy az egyezséggel együtt járó e költségeknek megfelelő összegek – még ha azokat az egyezségben részes felek igazolták és pontosan számszerűsítették is – túlzott jellegűek (lásd a fenti 278. pontot).
- 682 A jogvita egyezség útján történő rendezésével járó költségek többek között az originális társasággal szembeni jogvitában felmerülő, a generikus társaság által viselt perköltségeket fedezik. E költségek átvállalása ugyanis közvetlenül összefügg az ilyen egyezséggel. Következésképpen, ha a generikus társaság perköltségeinek összegét az egyezségben részes felek meghatározzák, a Bizottság azok ösztönző jellegét csak akkor állapíthatja meg, ha bizonyítja, hogy azok aránytalanok (lásd a fenti 279. pontot).
- 683 Ezzel szemben a generikus társaságot terhelő bizonyos költségek eleve túlzottan külsődlegesek a jogvita és annak rendezése szempontjából ahhoz, hogy azokat a szabadalmi jogvita egyezség útján történő rendezésével együtt járónak lehessen tekinteni. Ilyenek például a bitorlást megvalósító termékek gyártási költségei, amelyek az említett termékekből fennálló készlet értékének felelnek meg, valamint az e termékek kifejlesztése érdekében felmerülő kutatási és fejlesztési költségek. Ugyanez a helyzet azon összegek esetében, amelyeket a generikus társaságnak a jogvitán kívül eső szerződéses kötelezettségvállalások (például ellátási szerződések) alapján harmadik felek részére kell folyósítania. A megállapodásban részes feleknek kell tehát bizonyítaniuk, amennyiben azt kívánják, hogy e költségek fizetése ne minősüljön ösztönző jellegűnek és a cél általi versenykorlátozás fennállására utaló valószínűsítő körülménynek, hogy e költségek a jogvitával vagy annak rendezésével együtt járnak, majd igazolniuk kell azok összegét. E felek ugyanezen célból hivatkozhatnak a jogvita egyezség útján történő rendezésével nem eleve együtt járó e költségek megtérítésének jelentéktelen összegére is, amely így nem elégséges ahhoz, hogy az egyezség által előírt versenykorlátozó kikötések elfogadására való jelentős ösztönzésnek minősüljön (lásd a fenti 280. pontot).

– A végső átalánykártérítésről

- 684 A felperesek állításával ellentétben a Bizottság helytállóan állapította meg, hogy a végső átalánykártérítés a Teva részére a Servier-vel való versenyzéstől való tartózkodásra vonatkozó kötelezettségvállalása ellenében nyújtott kifizetést (a megtámadott határozat (1588) preambulumbekzdése), és ennél fogva a forgalmazástilalmi kötelezettség elfogadására vonatkozó ösztönzést jelent. A Bizottság ugyanis megalapozottan tekintette úgy, hogy a Teva megállapodás kizárólagos beszerzési és felmondást kizáró kikötése a Tevát a piacról kizáró forgalmazástilalmi kötelezettség előírásával egyenértékű (lásd a fenti 671. pontot), és mivel a Teva megállapodás 1.8 és 3.8.3. cikke a termék szállításának elmaradása – és így az e piacról való kizárás konkretizálódása – esetére havi 500 000 GBP összegű átalánykártérítés fizetését írja elő, az átalánykártérítés egyértelműen a Teva piacra lépése elmaradásának ellentételezését képezi.

685 E tekintetben nem releváns a felperesek azon érve, amely szerint az átalánykártérítés az angol jogban hagyományos szerződéses jogi eszköz, és azt tükrözi, amit egy bíróság az ellátási kötelezettség megsértése esetén megállapíthatott volna. A jelen ügyben ugyanis az ösztönzés fennállása abból a körülményből vezethető le, hogy a kifizetésre nem az egyezséggel együtt járó költségek kompenzálásaként vagy egy szokásos ellátási megállapodás végrehajtása érdekében, hanem a piacra lépés fent említett kikötések által előírt elmaradásának ellentételezéseként került sor, függetlenül attól, hogy ezen ellentételezés megvalósítására milyen jogi eszközt alkalmaztak, illetve attól, hogy ez az ellentételezés megfelel annak, amit a bíróság kártérítésként megítélt volna (lásd a fenti 680. és 681. pontot).

686 A felperesek által előadott, a Lundbeck-Neolab megállapodások Bizottság általi értékelésével való összehasonlítás sem alkalmas arra, hogy kétségessé tegye a végső átalánykártérítés ösztönző jellegét (lásd a fenti 394–398. pontot).

– A kezdeti összegről

687 A Teva megállapodás 10.1. cikkében előírt kezdeti összeget illetően meg kell állapítani, hogy a felperesek által előadott érvek nem teszik kétségessé az ösztönzés fennállásának Bizottság általi megállapítását.

688 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Teva megállapodás 10.1. cikke rögzíti:

„A Servier a Teva megfelelő számlája kézhezvételének feltételével az e számla kézhezvételét követő tíz munkanapon belül köteles a Teva részére 5 000 000 [GBP] összeget fizetni vagy valamely leányvállalatával fizettetni. E számla a jelen [megállapodás] aláírásakor benyújtható és azonnal esedékes, feltéve hogy a Servier-nek 10 munkanap áll rendelkezésére a fizetés teljesítésére. E kifizetés a Teva által a jelen [megállapodás] megkötésének előkészítése érdekében viselt költségekhez, így többek között, de nem kizárólag, az Egyesült Királyságban fennálló ellátási megállapodásai felmondásának költségeihez való hozzájárulást jelent.”

689 A megtámadott határozatban a Bizottság előzetesen megállapította, hogy a Teva utólag nem közölt semmilyen pontos adatot a kezdeti összeggel állítólag kompenzált különböző költségekre vonatkozóan, az Ivax által az Egyesült Királyságban a Servier ellen folytatott eljárásához kapcsolódó, 100 000 euróra becsült eljárási költségek kivételével (az (1594) és (1597) preambulumbekzdés). A Bizottság mindazonáltal elvégezte egyéb olyan költségek elemzését, amelyek véleménye szerint a Teva megállapodás 10.1. cikkének körébe tartozhatnak, többek között a Teva megsemmisítendő perindoprillkészletének értékét és a perindopril kifejlesztésének költségeit, és azt a következtetést vonta el, hogy ezek összesen a kezdeti összeg kevesebb mint 40%-ának felelnek meg (a megtámadott határozat (1596)–(1599) preambulumbekzdése).

690 Ebből arra lehet következtetni, hogy a Bizottság szerint, még ha a Teva megállapodás 10.1. cikke alá tartozó bizonyos költségek a felperesek és a Teva közötti jogvita egyezséggel történő rendezésével együtt járó költségeknek is tekinthetők, a Teva nem számszerűsítette a szóban forgó költségeket, *a fortiori* nem bizonyította azok összegét, a perköltségek kivételével, amelyeket azonban hozzávetőleges módon, összegük bizonyítása nélkül számszerűsített. A Bizottság ugyanis a megtámadott határozatban felidézi, hogy a Teva csupán „hivatkozott” (a (797) preambulumbekzdés) perköltségként egy „100 000 euró alatti” összegről, illetve „közölte” azt (az (1597) preambulumbekzdés), és a tárgyaláson feltett kérdésre válaszul megerősítette, hogy a Teva a számszerű becsléséhez semmilyen igazolást nem csatolt.

691 Márpedig a felperesek semmilyen érvet nem hoznak fel, és *a fortiori* semmilyen bizonyítékot nem nyújtanak be – például a megállapodás 10.1. cikkében említett „megfelelő számlát” –, amely alkalmas lenne a Bizottság ezen elemzésének megkérdőjelezésére.

- 692 A felperesek először is csupán a „készlet megsemmisítésére” hivatkoznak, jelezve annak értékét. Márpedig a megsemmisítendő készlet értékére vonatkozó kártérítés eleve nem minősíthető az egyezséggel együtt járó költségnek (lásd a fenti 280. és 683. pontot).
- 693 A felperesek mindenesetre nem bizonyítják e készlet értékét. Egyrésztől ugyanis az általuk állított, euróban kifejezett összeg – a Bizottság által alkalmazott átváltási árfolyam (lásd különösen a megtámadott határozat 4109. lábjegyzetét) figyelembevételével – nem felel meg a megtámadott határozatban (az (1596) preambulumbekzdésben) említett, font sterlingben kifejezett összegnek. Másrésztől és főként, a felperesek állításuk alátámasztására nem szolgálnak semmilyen más bizonyítékkal, mint a kifogásközlésre válaszul tett saját nyilatkozataikkal és a Teva nyilatkozataival, valamint a Teva egy dokumentumával, amely nem említ ilyen számszerű adatot. Ezért, még ha úgy is kellene tekinteni, hogy a jelen ügyben a Teva megsemmisítendő árukészlete értékének megfizetése a Teva megállapodással együtt járt, mivel e megsemmisítést az említett megállapodás írta elő (2.2. cikk), e kifizetés az összege igazolásának hiányában nem kerülhetné el, hogy ösztönző kifizetésnek minősüljön (lásd a fenti 683. pontot).
- 694 A felperesek másodszor azon 1 millió GBP összegre hivatkoznak, amelyet a Teva megítélése szerint a Tevának az egyik kereskedelmi partnere részére kellett fizetnie a szóban forgó kereskedelmi partneri viszony megszakadása következtében. Attól eltekintve, hogy a generikus társaság által fennálló szerződések felmondása miatt harmadik feleknek fizetendő összegek eleve nem tekinthetők az egyezséggel együtt járó költségeknek (lásd a fenti 683. pontot), megjegyzendő, hogy az állított összeg semmilyen módon nem tűnik ki a keresetlevél mellékleteként csatolt, szóban forgó szerződésből.
- 695 Bár a felperesek azt állítják, harmadszor, hogy a kezdeti összeg azon kártérítésnek felelt meg, amelyet egy tévesen hozott ideiglenes intézkedés esetén a Teva részére fizetniük kellett volna, és amelynek fizetését a Teva megállapodásnak köszönhetően tudták elkerülni, megjegyzendő, hogy ezzel az állítással a felperesek lényegében a kezdeti összeg indokolt jellegét kívánják alátámasztani azzal, hogy ezt az összeget más jellegű, a megállapodás 10.1. cikkében nem szereplő költségekhez hasonlítják. E rendelkezés ugyanis, noha nem megszorító módon került megszövegezésre, a „Teva által [...] viselt költségek[re]” korlátozódik, és nem foglalja magában a felpereseknél felmerült vagy általuk elkerült költségeket. Állításukkal a felperesek összekeverik továbbá a kezdeti összegnek az egyezsége tekintettel indokolt jellegét, amelyről a jelen esetben szó van, ezen összeg arányos jellegével, amelynek értékeléséhez a javasolt összehasonlítás adott esetben releváns lehet. Márpedig emlékeztetni kell arra, hogy két különböző értékelésről van szó, amelyeket a Bizottságnak egymást követően kell elvégeznie. Így a Bizottság feladata, hogy a szabadalmi jogvitában kötött, értékátruházást tartalmazó egyezség korlátozó jellegének értékelése során megvizsgálja először is, hogy az értékátruházással fedezett költségek az egyezsége tekintettel indokoltak-e, és különösen, hogy az értékátruházás a jellegüknel fogva az egyezséggel együtt járóknak tekinthető költségek bizonyított összegének felel-e meg, majd másodszor, amennyiben e költségeket indokoltnak tekinti, hogy ellenőrizze, összegük nem aránytalan-e, figyelemmel különösen az érintett költségek típusára (lásd a fenti 681. és 682. pontot).
- 696 Ezt követően meg kell állapítani, hogy – még ha feltételezzük is, hogy az előadott összehasonlítás releváns lehet annak ellenőrzése szempontjából, hogy a kezdeti összeg az egyezsége tekintettel indokolt volt-e – a felperesek nem szolgálnak semmilyen értékeléssel az állítólag elkerült költségekre vonatkozóan. Ugyanis csupán a javukra elrendelt ideiglenes intézkedést követően az ügy érdemében való peresztesség esetén fizetendő jelentős kártérítésre hivatkoznak.
- 697 Végül, amennyiben a felperesek előadják, negyedszer, hogy a kezdeti összeg a kizárólagos beszerzési kikötés „biztosítására” irányult (lásd a fenti 628. pontot), ebből azt a következtetést kell levonni, hogy a felperesek ezt az összeget az említett kikötés ellenértékének tekintik, és így lényegében elismerik annak ösztönző jellegét, mivel e kikötést úgy kell értelmezni, hogy az forgalmazástilalmi kötelezettséget ró a Tevára (lásd a fenti 684. és 685. pontot).

- 698 Ebből következik, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban (az (1608) és (1622) preambulumbekzdés) érvényesen állapította meg, hogy a Teva megállapodás a Teva számára az e megállapodásban szereplő forgalmazástilalmi és megneemtámadási kikötések elfogadására való ösztönzést tartalmaz, anélkül hogy ellenőriznie kellett volna ezenfelül – amint azt a felperesek állítják (lásd a fenti 628. pontot) –, hogy e kikötések ezen ösztönző kifizetés hiányában kevésbé korlátozó hatásúak lettek volna-e. A forgalmazástilalmi és megneemtámadási kikötések elfogadására való ösztönzés megállapításához ugyanis csak az ilyen kikötések jelenléte szükséges, függetlenül attól, hogy nagyobb mértékben vagy kevésbé korlátozó hatásúak-e, valamint a szóban forgó értékátruházással fedezett költségek elemzése (lásd a fenti 680. és 681. pontot).
- 699 Ezen ösztönzés fennállását nem teszi kétségessé a felperesek azon állítása, amely szerint a Bizottság tévesen „vonta össze” a kezdeti összeget és a végső átalánykártérítést, hogy abból „10,5 millió GBP összegű nettó értékátruházást” vezessen le. Kétségtelen, hogy – amint arra felperesek jogosan rámutatnak – a Teva megállapodás 10.1. cikkében meghatározott eredeti összegtől eltérően a végső átalánykártérítés összege a Teva megállapodás végrehajtásából, közelebbről a Teva felperesek általi ellátásának elmaradásából következik, és 5,5 millió GBP összegét tekintve nem a megállapodás érintett kikötéséből ered, amely csupán havi 500 000 GBP összegű kártérítésről rendelkezik. Mindazonáltal, bár ebből arra lehet következtetni, hogy a 10,5 millió GBP összeg a Teva részére ténylegesen folyósított értékátruházás összegének felel meg, és nem a pusztán a Teva megállapodás kikötéseiből kitűnő értékátruházás összegének, megállapítható, hogy ez a ténylegesen folyósított összeg, ugyanazon okokból, mint amelyek az eredeti összeg és a havi 500 000 GBP összegű kártérítés ösztönző jellegének megállapításához vezettek, szintén teljes összegében ösztönzésnek minősül.
- 700 Ebből következik, hogy a fentiekre figyelemmel (lásd különösen a fenti 265–271. pontot) a Bizottság ezen – a Teva megállapodás által előírt két összetevőből álló – ösztönzés megállapításából megalapozottan vonta le azt a következtetést, hogy e megállapodás kezdettől fogva versenykorlátozó célt követett.
- 701 Ezt a következtetést nem teszi kétségessé a Teva megállapodás céljának állítólagos elferdítése és az említett megállapodás feleinek szándékai.
- 702 A felperesek azon állítása ugyanis, amely szerint a Teva megállapodásban részes feleknek nem volt versenyellenes szándéka és jogszerű célokat követtek, többek között a Tevának az Egyesült Királyság piacára – akár első generikus társaságként – történő korai belépését, nem alkalmas arra, hogy kétségessé tegye sem az ösztönző előny fennállását, sem a Teva megállapodás forgalmazástilalmi és megneemtámadási kikötéseinek versenykorlátozó jellegét (lásd még a fenti 669. pontot). Következésképpen, még ha feltételezzük is, hogy a szóban forgó érvek bizonyított tényeken alapulnak, mindenesetre nem alkalmasak arra, hogy érvénytelenítsék a Teva megállapodás Bizottság által elfogadott, cél általi korlátozásnak minősítését.
- 703 Hozzá kell tenni továbbá, hogy a felek szándéka nem szükséges elem a vállalkozások közötti egyfajta egyeztetés korlátozó jellegének meghatározásához (lásd a fenti 222. pontot).
- 704 Ráadásul a forgalmazástilalmi és a megneemtámadási kikötések jelenléte esetén, amelyek önmagában véve korlátozó jellegét érvényesen nem vitatták, a Bizottság a Teva megállapodást az ösztönzés fennállásának megállapításából eredően megalapozottan tekinthette piacról való kizárásra irányuló megállapodásnak, amely ennél fogva versenyellenes célt követ. Márpedig az állandó ítélkezési gyakorlat szerint pusztán az a körülmény, hogy egy megállapodás jogszerű célokat is követ, nem lehet elegendő ahhoz, hogy megakadályozza a cél általi versenykorlátozásnak minősítést (lásd a fenti 222. pontot).

iii) A jogsértés időtartamára vonatkozó, másodlagos jelleggel felhozott kifogásról

- 705 A felperesek azt kifogásolják, hogy a Bizottság a Teva megállapodás alapján a terhükre rótt jogsértést e megállapodás megkötésének időpontjától (2006. június 13.) számítja, a forgalombahozatali engedélynek a Teva által az Egyesült Királyságban történő megszerzésének időpontja (2006. december 12.) helyett (lásd a fenti 641. pontot).
- 706 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy egyrésről a verseny feltételeinek és e verseny korlátozásainak vizsgálata nemcsak a piacon már jelen lévő vállalkozások között fennálló tényleges versenyen alapul, hanem az ott letelepedett vállalkozások és a piacon még jelen nem lévő más vállalkozások közötti potenciális versenyen is (lásd: 2012. június 29-i E.ON Ruhrgas és E.ON kontra Bizottság ítélet, T-360/09, EU:T:2012:332, 85. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), és másrésről, hogy a Bizottság helytállóan állapította meg, hogy a Teva a Teva megállapodás megkötésének időpontjában a felperesek potenciális versenytársa volt (lásd a fenti 614. pontot), még ha ebben az időpontban nem is rendelkezett forgalombahozatali engedéllyel (lásd a fenti 478. és 599. pontot). Ebből következik, hogy a Bizottság nem állapította meg tévesen, hogy a verseny a Teva megállapodás megkötésétől, 2006. június 13-tól korlátozott volt, és hogy az e megállapodás alapján a felperesek terhére rótt jogsértés ebben az időpontban kezdődött.
- 707 A Teva megállapodáson alapuló jogsértés időtartamának Bizottság általi értékelése ellen irányuló kifogást következképpen el kell utasítani, csakúgy, mint a Teva megállapodás cél általi korlátozásnak minősítése során elkövetett téves jogalkalmazásra és mérlegelési hibákra alapított jogalapot.

c) A Teva megállapodás hatás általi versenykorlátozásnak minősítéséhez kapcsolódó téves jogalkalmazásról és mérlegelési hibákról

- 708 A felperesek azt állítják, hogy a Teva megállapodás hatás általi versenykorlátozásnak minősítése során a Bizottság többször tévesen alkalmazta a jogot, és különböző mérlegelési hibákat követett el.
- 709 A jelen jogalapot a fenti 566–570. pontban kifejtett megfontolások megfelelő alkalmazásával el kell utasítani mint hatástalant.

8. A Lupinnal kötött megállapodásról

a) A Lupin potenciális versenytársi minőségéről

[omissis]

b) A Lupinnal kötött megállapodás cél általi versenykorlátozásnak minősítéséhez kapcsolódó téves jogalkalmazásról és mérlegelési hibákról

1) A felek érvei

[omissis]

2) A Törvényszék álláspontja

- 787 Ami magára a jogsértés megállapítására vonatkozó jogalapot illeti, elsősorban a felperesek azon érveit kell megvizsgálni, amelyek a cél általi korlátozás megállapítását lehetővé tevő két feltétel – tudniillik a generikus társaságnak nyújtott ösztönző előny, és ebből fakadóan a generikus társaságnak az originális társasággal való versenyzésre irányuló erőfeszítéseinek korlátozása – megkérdőjelezésére irányulnak. Ezt

követően meg kell vizsgálni, hogy a Bizottság megalapozottan következtethetett-e a jogsértés fennállására. Végül meg kell győződni arról, hogy a Bizottság nem alkalmazta tévesen a jogot e jogsértés anyagi jogi körülhatárolása során.

788 Ami a felperesek által másodlagos jelleggel hivatkozott, a jogsértés időtartamára vonatkozó jogalapot illeti, azt a Törvényszék utolsóként fogja megvizsgálni.

i) Az ösztönző előny hiányáról

789 Az 1/2003 rendelet 2. cikkéből, valamint az állandó ítélkezési gyakorlatból következik, hogy a versenyjog területén a jogsértés megtörténtével kapcsolatos jogviták esetében a Bizottságra hárul az általa megállapított jogsértések bizonyítása, és azon bizonyítékok előterjesztése, amelyek alkalmasak a jogsértést alkotó tényállás jogilag megkövetelt módon történő bizonyítására (1998. december 17-i Baustahlgewebe kontra Bizottság ítélet, C-185/95 P, EU:C:1998:608, 58. pont; 1999. július 8-i Bizottság kontra Anic Partecipazioni ítélet, C-49/92 P, EU:C:1999:356, 86. pont; lásd még: 2013. április 12-i CISAC kontra Bizottság ítélet, T-442/08, EU:T:2013:188, 91. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

790 Ezen összefüggésben, ha a bíróságnak kétségei vannak, azt a jogsértést megállapító határozat címzettjének minősülő vállalkozás javára kell értelmezni. A bíróság így nem vonhatja le azt a következtetést, hogy a Bizottság a kérdéses jogsértés fennállását jogilag megkövetelt módon bizonyította, ha ezzel kapcsolatban még kétsége van, különösen bírságot kiszabó határozat megsemmisítése iránti kereset esetén (lásd: 2013. április 12-i CISAC kontra Bizottság ítélet, T-442/08, EU:T:2013:188, 92. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

791 Tekintettel kell lenni ugyanis az ártatlanság vélelmére, amely különösen az Alapjogi Charta 48. cikkén alapul. Tekintettel a kérdéses jogsértések jellegére, valamint a hozzájuk kapcsolódó szankciók jellegére és súlyosságára, az ártatlanság véelme többek között irányadó a vállalkozásokra alkalmazandó versenyszabályok megsértésével kapcsolatos eljárásokra, amelyek bírság vagy kényszerítő bírság kiszabásához vezethetnek (lásd: 2013. április 12-i CISAC kontra Bizottság ítélet, T-442/08, EU:T:2013:188, 93. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

792 Ezen túlmenően figyelembe kell venni, hogy valamely természetes vagy jogi személy hírnevét jelentősen rombolhatja annak megállapítása, hogy e személy versenyjogi jogsértésben vett részt (lásd: 2013. április 12-i CISAC kontra Bizottság ítélet, T-442/08, EU:T:2013:188, 95. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

793 A Bizottságnak tehát pontos és egybevágó bizonyítékokat kell nyújtania annak bizonyítására, hogy a jogsértés megtörtént, illetve azon szilárd meggyőződésének alátámasztására, hogy az állítólagos jogsértések az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése értelmében korlátozzák a versenyt (lásd: 2013. április 12-i CISAC kontra Bizottság ítélet, T-442/08, EU:T:2013:188, 96. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

794 Fontos hangsúlyozni, hogy nem szükséges a Bizottság által előterjesztett minden egyes bizonyítéknak eleget tennie e feltételeknek a jogsértés összes elemét tekintve. Elegendő ugyanis, ha az intézmény által felhozott valószínűsítő körülmények csoportja a maga teljességében értékelve megfelelhet e követelménynek (lásd: 2013. április 12-i CISAC kontra Bizottság ítélet, T-442/08, EU:T:2013:188, 97. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 795 A versenyellenes magatartás vagy megállapodás fennállására olykor akár több olyan egybeesésből és valószínűsítő körülményből kell következtetni, amelyek együttes vizsgálata egyéb következetes magyarázat hiányában a versenyjogi szabályok megsértését bizonyíthatja (2004. január 7-i Aalborg Portland és társai kontra Bizottság ítélet, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P és C-219/00 P, EU:C:2004:6, 57. pont).
- 796 Például ha a párhuzamos magatartások önmagukban nem minősíthetők összehangolt magatartásnak, azok mindazonáltal nyomatékos valószínűsítő körülményt képezhetnek, ha olyan versenyfeltételeket eredményeznek, amelyek nem felelnek meg a szokásos piaci feltételeknek (1972. július 14-i Farbenfabriken Bayer kontra Bizottság ítélet, 51/69, EU:C:1972:72, 25. pont).
- 797 Hasonlóképpen, a kiegészítő megállapodás megléte – a Bizottság által a megtámadott határozat (1190) preambulumbekzdésében használt kifejezéssel élve – nyomatékos valószínűsítő körülményt képezhet a szabadalmi jogvita rendezésére irányuló egyezség keretében az ösztönzés, és következésképpen a cél általi versenykorlátozás fennállására nézve (lásd a fenti 265–273. pontot).
- 798 E tekintetben pontosítani kell, hogy a kiegészítő megállapodás a jogvitát egyezség útján rendező megállapodáshoz „kapcsolódó” olyan szokásos kereskedelmi megállapodás, amely önmagukban korlátozó jellegű kikötéseket tartalmaz (lásd a fenti 257. pontot). Ilyen kapcsolat áll fenn különösen akkor, ha a két megállapodást ugyanazon a napon kötötték, ha azok között jogi kapcsolat van, ha az egyik megállapodás kötelező jellege a másik megállapodás megkötésének feltételéhez kötött, vagy ha a megkötésük körülményeire tekintettel a Bizottság bizonyítani tudja, hogy azok egymástól elválaszthatatlanok. Mindehhez hozzátehető, hogy minél nagyobb a megállapodások megkötésének időbeli közelsége, a Bizottság számára annál könnyebb ezen elválaszthatatlan jelleg bizonyítása.
- 799 E tekintetben rá kell még mutatni, hogy az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás és a kiegészítő megállapodás ugyanazon a napon történő megkötése vagy a kettő közötti szerződéses kapcsolat rámutat arra, hogy e megállapodások egyetlen szerződés együttes keretébe illeszkednek. Ugyanis abban az esetben, ha e megállapodásokat nem ugyanazon a napon kötötték volna (és nem lenne köztük szerződéses kapcsolat), a tárgyaló felek egyike anélkül teljesítené a másik fél által támasztott igényeket, hogy megbizonyosodhatna arról, hogy végső soron hozzájut a várt ellentételezéshez. A két megállapodás közötti ezen időbeli vagy jogi összefüggés szintén a közös tárgyalásokra utaló valószínűsítő körülménynek minősül.
- 800 Márpedig a kiegészítő megállapodás olyan szokásos kereskedelmi megállapodás, amely az egyezség megkötése nélkül, önállóan is létjogosultsággal rendelkezhet. Ehhez hasonlóan az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás megkötése nem teszi kötelezővé a kereskedelmi megállapodás egyidejű megkötését. Ezért nincs szükség e két megállapodás összekapcsolására. Ráadásul a kereskedelmi megállapodás megkötése nem igazolható a jogvita egyezség útján történő rendezésével, mivel a kiegészítő megállapodás nem egy ilyen egyezség megkötésére, hanem egy kereskedelmi ügylet lebonyolítására irányul.
- 801 Egyébiránt a kiegészítő megállapodás magában foglalja a felek közötti értékátruházást, függetlenül attól, hogy az pénzügyi természetű-e, vagy sem. Magában foglalhatja különösen a szabadalom jogosultjától a generikus társaság irányába történő értékátruházást.
- 802 Ezért fennáll a veszélye annak, hogy a kereskedelmi megállapodásnak az – önmagukban versenykorlátozó jellegű – forgalmazástilalmi és megneemtámadási kikötéseket (lásd a fenti 257. pontot) tartalmazó, egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodással való összekapcsolása valójában arra irányul, hogy egy kereskedelmi ügylet leple alatt, és adott esetben összetett szerződéses konstrukció formájában a generikus társaságot a kiegészítő megállapodásban előírt értékátruházás útján arra ösztönözze, hogy elfogadja e kikötéseket.

- 803 Következésképpen az a körülmény, hogy a kereskedelmi megállapodás – amely rendes esetben nem valamely jogvita egyezség útján történő rendezésére irányul (lásd a fenti 800. pontot), és amely az originális társaság által a generikus társaságnak nyújtott értékátruházást valósít meg – a fenti 798. pontban kifejtett körülmények között egy versenykorlátozó kikötéseket tartalmazó, egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodáshoz kapcsolódik, komoly valószínűsítő körülményt képez a fordított kifizetés fennállására nézve (lásd a fenti 264. pontot).
- 804 Ugyanakkor az előző pontban említett komoly valószínűsítő körülmény nem elegendő, és a Bizottságnak azt további olyan egybehangzó bizonyítékokkal kell megerősítenie, amelyek a fordított kifizetés fennállására engednek következtetni. Egy ilyen kifizetés konkrétan a kiegészítő megállapodások összefüggésében az originális társaság által teljesített kifizetés azon részének felel meg, amely meghaladja az ügylet tárgyának „rendes” értékét (vagy adott esetben e tárgy „rendes” értéke azon részének, amely meghaladja a generikus társaság által teljesített kifizetést).
- 805 E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy a Bizottság különböző valószínűsítő körülményekre, többek között arra a tényre támaszkodva, hogy a Lupin semmilyen biztosítékot nem nyújtott arra nézve, hogy a szabadalmat meg fogják adni, hogy az érvényes lesz, vagy hogy a hivatkozott termékek vagy eljárások nem lesznek bitorló jellegűek (a Lupin megállapodás 2.2. cikkének a) pontja), a megtámadott határozatban kétszer jelezte, hogy a Lupin technológiájának megszerzéséről nem „piaci feltételek mellett” állapodtak meg (az (1950) és (1952) preambulumbekzdés).
- 806 Meg kell jegyezni, hogy jóllehet a kartellek területén nem használatos a „szokásos versenyfeltételek” fogalma, amelyhez a „szokásos piaci feltételek” fogalma kapcsolódik, e fogalom nem ismeretlen a versenyjogban, mivel azt – bár kétségtelenül az állami támogatások konkrét területén – annak meghatározására alkalmazzák, hogy valamely állam magánbefektetőként járt-e el (2010. szeptember 2-i Bizottság kontra Scott ítélet, C-290/07 P, EU:C:2010:480, 68. pont), azaz hogy a szóban forgó vállalkozásoknak nyújtott előny az államnak járó ellentételezés rendes értékének minősül-e. E fogalom analógia útján ezért releváns hivatkozási pontként szolgálhat annak meghatározásakor, hogy a kereskedelmi ügyletet kötő két vállalkozás mindegyike az ügylet tárgyának gazdasági értékére – például e tárgy megtérülési kilátásaira – szorítókozó megfontolások alapján, és következésképpen a szokásos piaci feltételek mellett járt-e el.
- 807 Amennyiben a Bizottság által előterjesztett valószínűsítő körülmények és bizonyítékok lehetővé teszik annak Bizottság általi megállapítását, hogy a kiegészítő megállapodást nem a szokásos piaci feltételek mellett kötötték, a megállapodásokban részes felek benyújthatják a tényállásra vonatkozó saját verziójukat az állításaik olyan bizonyítékokkal való alátámasztása mellett, amelyeket módjukban áll előterjeszteni, és amelyek alapján megállapítható, hogy bár van összefüggés a kereskedelmi megállapodás és az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás között, a megállapodást a versenytárs fordított kifizetés útján való kizárásától eltérő indokok igazolják. A megállapodásokban részes felek ezért hivatkozhatnak arra, hogy a kiegészítő megállapodást piaci feltételek mellett kötötték, például az ágazatbeli ipari és kereskedelmi gyakorlatokon vagy az adott eset konkrét körülményein alapuló megfelelő bizonyítékok benyújtása mellett.
- 808 A rendelkezésére álló információk összességére tekintettel, és adott esetben a megállapodásokban részes felek magyarázatának vagy valószínű magyarázatának hiányában a Bizottság egy átfogó értékelést követően megalapozottan állapíthatja meg, hogy a kiegészítő megállapodást nem a szokásos piaci feltételek mellett kötötték, vagyis hogy az originális társaság által teljesített kifizetés meghaladja az ügylet tárgyának értékét (vagy a generikus társaságra átruházott tárgy értéke meghaladja az e társaság által teljesített kifizetést). A Bizottság ilyen esetben megállapíthatja a fordított kifizetés fennállását (lásd a fenti 804. pontot).

- 809 Márpedig a fordított kifizetés, amennyiben nem az egyezséggel együtt járó költségek megtérítésére irányul, ösztönző előnyt képez (lásd a fenti 265. és 278–280. pontot). Ez a helyzet az olyan kiegészítő megállapodáson alapuló kifizetés esetében, amely nem a jogvita egyezség útján történő rendezésére, hanem egy kereskedelmi ügylet lebonyolítására irányul (lásd a fenti 800. pontot).
- 810 Ugyanakkor a megállapodásokban részes felek ekkor a szóban forgó előny jelentéktelen jellegére is hivatkozhatnak, vagyis arra, hogy ezen előny összege elégtelen ahhoz, hogy az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodásban szereplő versenykorlátozó kikötések elfogadására való jelentős ösztönzésnek minősüljön (lásd a fenti 280. pontot).
- 811 A jelen ügy különleges körülményeit a fenti megfontolásokra tekintettel kell megvizsgálni.
- 812 Megjegyzendő, hogy a Servier és a Lupin ugyanazon a napon kötött forgalmazástilalmi és megnemtámadási kikötéseket tartalmazó, egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodást, valamint egy technológiaátruházási megállapodást, amellyel a Servier megvásárolta a Lupintól három, a Lupin által tett szabadalmi bejelentést. Ráadásul e két megállapodást egyetlen megállapodás formájában kötötték. A két megállapodás közötti kapcsolat tehát nyilvánvaló.
- 813 Egyébiránt az átruházási megállapodással a Servier-től a Lupinra történő értékátruházásra került sor.
- 814 A fenti 812. és 813. pontból következik, hogy az átruházási megállapodás kiegészítő megállapodásnak minősül, amellyel az originális társaság által a generikus társaságnak nyújtott értékátruházásra került sor. Ez komoly valószínűsítő körülményt képez arra nézve, hogy a szóban forgó értékátruházás nem csupán az ügylet tárgyának a kiegészítő megállapodás keretében történő ellentételezését jelenti, hanem fordított kifizetést is magában foglal (e kifejezésnek a kiegészítő megállapodások összefüggésében használt értelmében).
- 815 Ezenfelül nem vitatott, hogy a Servier az átruházási megállapodás keretében 40 millió eurót fizetett ki a Lupinnak, amely abszolút érteken jelentős összegnek minősül, amint azt a Bizottság a megtámadott határozat (1871) és (1947) preambulumbekkezdésében jogosan megjegyezte.
- 816 Márpedig egy ilyen összeg meghaladta azt a nyereséget, amelyre a Lupin az önálló piacra lépése alapján a forgalmazás első két–három évében számíthatott, amint azt a Bizottság a megtámadott határozat (1974) preambulumbekkezdésében helytállóan megjegyezte.
- 817 Szintén nem vitatott, hogy a szóban forgó összeg magasabb volt egy hasonló generikus társaság által a saját perindoprilja kifejlesztése céljából eszközölt befektetéseknél, amint azt a Bizottság a megtámadott határozat (1962) preambulumbekkezdésében hangsúlyozta. Márpedig a Bizottság által figyelembe vett ezen valószínűsítő körülmény – a felperesek állításával ellentétben – különösen releváns.
- 818 Hozzá kell tenni, hogy a Lupin nem szabadalmakat engedett át, hanem csupán szabadalmi bejelentéseket. Ezenfelül a megállapodás kifejezetten rögzítette, hogy a Lupin semmilyen biztosítékot nem nyújt arra nézve, hogy a szabadalmat meg fogják adni, hogy az érvényes lesz, vagy hogy a hivatkozott termékek vagy eljárások nem lesznek bitorló jellegűek (a Lupin megállapodás 2.2. cikkének a) pontja).
- 819 Végül nem vitatott, hogy noha a kifogásközlésre adott válaszában a Servier és a Lupin is tagadta, hogy az egyezség a szabadalmi bejelentések átruházási feltételeitől függne, a Lupin korábban jelezte, hogy e bejelentések átruházása szerves részét képezte a jogvita egyezséggel történő rendezésére vonatkozó megbeszéléseknek. A Lupin továbbá a kapott kifizetéseket az „egyezséggel kapcsolatos kifizetésekként” vagy az „egyezséggel kapcsolatos összegekként” írta le (a megtámadott határozat (1937) preambulumbekkezdése).

- 820 Ezzel szemben a felperesek semmilyen konkrét bizonyítékot nem terjesztenek elő annak alátámasztására, hogy a Lupin szabadalmi bejelentéseinek 40 millió euró összeg ellenében történő megszerzése észszerűen úgy tekinthető, hogy az megtérülő befektetést képezne (lásd a fenti 806. pontban említett „piacgazdasági magánbefektető” fogalmával való analógia folytatásaként: 2000. december 12-i Alitalia kontra Bizottság ítélet, T-296/97, EU:T:2000:289, 84. pont, ahol a Törvényszék rámutatott arra, hogy „a magánbefektetők magatartását a piacgazdaságban a várható nyereség irányítja”), vagy legalábbis olyan jellegű lett volna, hogy e szabadalmi bejelentések megszerzője számára a magas megszerzési költség ellentételezésére alkalmas bevételt termeljen.
- 821 Kétségtelen, hogy a felperesek – noha kevésbé részletes módon – hivatkoznak olyan ügyletek fennállására, amelyek véleményük szerint hasonlóak a Lupinnal kötött átruházási megállapodáshoz. Olyan megállapodásokról van azonban szó, amelyekben a felperesek félként vettek részt, és amelyek tehát csupán kiegészítő jelleggel szolgálhatnak viszonyítási alapként annak megállapításához, hogy egy adott ügyletre szokásos piaci feltételek mellett került-e sor. Mindemellett egyes ilyen ügyleteket a Bizottság a versenyjog megsértésének minősített. Végül a felperesek nem bizonyítják, hogy az e különböző ügyletek keretében átruházott technológia egyenértékű lett volna az átruházási megállapodás tárgyát képező technológiával.
- 822 Igaz, hogy a felperesek e tekintetben egy magát szellemi tulajdonjogi tanácsadóként jellemző személy véleményére is hivatkoznak. E személy ugyanakkor saját maga pontosítja, hogy véleményét a Servier részére készítette. Ez szükségképpen korlátozza az ilyen vélemény bizonyító erejét. Így különösen e vélemény következtetése („Úgy vélem tehát, hogy a beszerzések egy társaság szokásos kereskedelmi gyakorlata körébe tartoznak”), és a körülmények, amelyeken e következtetés alapul, túl általánosak ahhoz, hogy lehetővé tegyék annak bizonyítását, hogy a szóban forgó értékátruházás szokásos piaci feltételek mellett megvalósított ügyletnek felelt meg. Ráadásul a viszonyítási alapként használt ügyletek esetében továbbá olyan ügyletekről van szó, amelyekben a Servier félként részt vett, és amelyek közül legalábbis egyes ügyleteket a Bizottság a versenyjog megsértésének minősített.
- 823 Egyébiránt, még ha feltételezzük is, hogy bizonyított – amint azt a felperesek állítják –, hogy a Servier szabadalmi és gyártási részlege vagy más szolgálatai a Lupin technológiáját „érdekesnek” tartották, ez ugyanakkor nem tenné lehetővé annak bizonyítását, hogy a szóban forgó értékátruházás szokásos piaci feltételek mellett megvalósított ügyletnek felelt volna meg.
- 824 Hasonlóképpen, még ha feltételezzük is, hogy bizonyított, hogy „az árról a kezdeti igényekből kiindulva, egy mindkét fél számára elfogadható szint eléréséig folytak tárgyalások”, ez ugyanakkor nem tenné lehetővé annak bizonyítását, hogy a szóban forgó értékátruházás szokásos piaci feltételek mellett megvalósított ügyletnek felelt volna meg.
- 825 Így a felperesek által szolgáltatott bizonyítékok még együttes figyelembevétel esetén sem teszik lehetővé annak megállapítását, hogy a szóban forgó értékátruházás szokásos piaci feltételek mellett megvalósított ügyletnek felelt volna meg.
- 826 E tekintetben megjegyzendő, hogy a Bizottság többek között a fenti 795. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatra támaszkodva (a megtámadott határozat (1940) preambulumbekzdése) megállapította, hogy „sem a Servier, sem a Lupin nem tudott hihető leírást adni azon tényezőkről, amelyek alapján a 40 millió euró végösszegre jutottak” (az (1955) preambulumbekzdés). A Bizottság a megtámadott határozat (1944) preambulumbekzdésében jelezte továbbá, hogy a Bizottság levonhat „bizonyos következtetéseket egy olyan helyzetből, amikor az esetleges mentő bizonyítékok csak maguktól a felektől származhatnak”, és „a felek több tájékoztatáskérés ellenére nem képesek ilyen bizonyítékokat szolgáltatni”. A megtámadott határozat (1964) preambulumbekzdésében hozzátette, hogy „a Servier nem tudott az adott időszakból származó olyan dokumentumokat bemutatni, amelyek felvilágosítással szolgálhattak volna a Lupin technológiájának megszerzésétől várt megtakarítások összegéről”. A Bizottság végül megállapította, figyelemmel különösen a Servier-nek a Lupin által átruházott

technológiához fűződő kereskedelmi érdekére vonatkozó „bizonyítékok hiányára”, hogy az átruházási megállapodásból eredő értékátruházás jelentős ösztönzést képviselt (a megtámadott határozat (1978) preambulumbekzdése).

827 A Törvényszék előtt megvitatott információk összességére tekintettel meg kell állapítani, hogy a Bizottság bizonyította a szóban forgó jogvita egyezség útján történő rendezésével együtt nem járó fordított kifizetés (lásd a fenti 809. pontot), és így az ösztönzés fennállását.

828 Végül a fenti 815–827. pontban kifejtett megfontolásokra tekintettel rá kell mutatni arra, hogy a szóban forgó előny jelentéktelen jellege, vagyis az, hogy ezen előny összege elégtelen ahhoz, hogy az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodásban előírt versenykorlátozó kikötések elfogadására ösztönző előnynek minősüljön (lásd a fenti 810. pontot), nem nyert bizonyítást.

ii) A generikus társaság azon erőfeszítései korlátozásának hiányáról, hogy az originális társasággal szemben versenyt támasszon

829 A jelen ügyben a Lupin megállapodás forgalmazástilalmi és megneemtámadási kikötéseket tartalmaz, amelyek a fenti 257. pontban megállapítottaknak megfelelően önmagukban versenykorlátozó jellegűek.

830 A felperesek mindazonáltal azt állítják, hogy a Lupin megállapodásban szereplő forgalmazástilalmi és megneemtámadási kikötések a versenykorlátozó jellegnek a megállapodás egyéb kikötéseivel történő korlátozása következtében nem versenykorlátozó jellegűek. Ezen állítás érvényességét meg kell vizsgálni.

831 Előzetesen meg kell jegyezni, hogy a megállapodás tárgyát képező termékeket az A. preambulumbekzdés határozza meg, amely „hatóanyagként perindopril terc-butilamint (más néven perindopril-erbumint) és annak bármely sóját tartalmazó gyógyszerek[re] (>a Termékek<») hivatkozik.

832 Noha a Lupin megállapodás A. preambulumbekzdése a folyamatban levő olyan jogvitákra hivatkozik, amelyek európai szinten – amint az a megállapodás B. és D. preambulumbekzdéséből kiderül – csupán a 947. sz. szabadalomra vonatkoznak, egy ilyen kikötés a megfogalmazására tekintettel nemcsak perindopril-erbumin alfa formáját tartalmazó, vagyis a 947. sz. szabadalom hatálya alá tartozó gyógyszerekre látszik vonatkozni, hanem az erbumint – bármely formájában – tartalmazó minden gyógyszerre.

833 Ezenfelül az „annak bármely sója” megfogalmazás nem egyértelmű. Egyrésztől ugyanis nyelvtani szempontból az „annak” kifejezés nyilvánvalóbb módon vonatkozik a perindopril terc-butilaminra, vagyis az erbuminra, mint összességében véve a perindoprilra, mivel ez utóbbit mint olyant a mondat e része nem említi. Másrésztől nem vitatott, hogy az erbumin esetében egy sóról van szó, így az „annak” kifejezés nem vonatkozhat az erbuminra, hanem annak általánosabban, összességében véve a perindoprilra kell vonatkoznia.

834 Következésképpen a megállapodás kikötéseinek szövegére tekintettel nehéz megállapítani, hogy az e megállapodás tárgyát képező termékek köre az erbumin alfa formájára korlátozódik-e, vagy az erbumin más formáit vagy akár a perindopril más sóit is magában foglalja.

835 E bizonytalan háttér mellett kell meggyőződni arról, hogy a forgalmazástilalmi és megneemtámadási kikötések hatálya nem korlátozott-e olyan mértékben, hogy e kikötések elveszítenék korlátozó jellegüket.

836 Elsősorban, a megneemtámadási kikötés korlátozó jellege nyilvánvaló, mivel a Lupin megállapodás 1.3. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A jelen Megállapodás időpontját követően a Lupin nem kísérelheti meg elérni, sem közvetlenül, sem közvetve, a Szabadalmak vagy a Servier-nek vagy leányvállalatainak – [egy, az EGT-n kívüli állam] kivételével – bármely országban a Termékeket védő bármely más szabadalma megvonását, érvénytelenítését vagy bármely más módon történő vitatását, valamint harmadik felet sem támogathat ebben vagy bízhat meg ezzel.”

837 Ráadásul a „Szabadalmak” és a „Servier Szabadalmi” kifejezéseknek a Lupin megállapodás D. preambulumbekzdésében, illetve 1.3. cikkében elfogadott eltérő írásmódjából kiderül, hogy e cikk nemcsak a B–D. preambulumbekzdésben említett, a Lupin és a Servier közötti azonosított jogviták tárgyát képező szabadalmakra (a 947. sz. szabadalmat is beleértve) vonatkozik, hanem – legalábbis potenciálisan – kifejezetten nem nevesített, a megállapodás tárgyát képező termékeket védő szabadalmak együttesére is.

838 Másodsorban, ami a forgalmazástilalmi kikötés hatályát illeti, a Lupin megállapodás 1.6. cikke a megállapodás tárgyát képező termékekre vonatkozó forgalmazási tilalmat állapít meg a Lupin számára.

839 A Lupin megállapodás 1.6. cikkének rendelkezéseiből következik mindazonáltal, hogy az említett megállapodás 4.1. cikkében rögzített feltételek teljesülése esetén a Lupin értékesítheti vagy értékesítésre kínálhatja a Servier által szállított termékeket vagy saját termékeit. A 4.1. cikk meghatározza a feltételeket, amelyek mellett a Servier köteles saját termékeit a Lupin részére értékesíteni. E rendelkezés három esetet rögzít.

840 Az első eset szerint a Lupin beléphet a megállapodás hatálya alá tartozó valamely nemzeti piacra, amennyiben a Servier bizonyos termékeit e piacon harmadik fél forgalmazza. A második eset szerint a Lupin beléphet egy ilyen piacra, amennyiben a Servier szabadalmi bejelentését elutasítják vagy szabadalma lejár, azt érvénytelennek nyilvánítják vagy megvonják. Végül a harmadik eset szerint a Lupin beléphet egy ilyen piacra, amennyiben e piacon egy nem a Servier által gyártott generikus gyógyszer értékesítenek – kivéve, ha a Servier ideiglenes intézkedés iránti kérelmet terjesztett elő, és azt nem utasították el –, és e generikus gyógyszer nem az e piacon alkalmazandó ideiglenes intézkedés megsértésével értékesítik.

841 Ily módon a Lupinnak a különösen a saját termékeivel (lásd a fenti 839. pontot) történő piacra lépése lényegében két esetben lehetséges.

842 Először is a Lupin piacra léphet, amennyiben a Servier engedélyezi termékeinek egy harmadik fél általi értékesítését, nem terjeszt elő szabadalmi bejelentést, vagy nem terjeszt elő ideiglenes intézkedés iránti kérelmet, vagyis olyan körülmények fennállása esetén, amelyek a Servier belátása szerinti döntésén alapulnak, amelyre a Lupinnak semmilyen befolyása nincs. Ebben az első esetben nem tekinthető úgy, hogy a Lupin megállapodás 4.1. cikkében rögzített feltételek alkalmazása megkérdőjelezné a forgalmazástilalmi kikötés önmagában véve korlátozó jellegét (lásd a fenti 257. pontot), úgy pedig még kevésbé sem, hogy elősegítené a Lupin piacra lépését.

843 Másodszor a Lupin piacra léphet, amennyiben a Servier szabadalmi nem teszik lehetővé a Servier számára, hogy tiltakozzon e piacra lépés ellen. Ebben az esetben a Lupin megállapodás 4.1. cikke nem vezet a Lupin olyan piacra lépésének lehetővé tételéhez, amely egy még érvényes vagy érvényesíthető szabadalom joghatásaira tekintettel korai lenne. E cikk csupán levonja az érvényes vagy érvényesíthető szabadalom hiányának következményeit, elkerülve ily módon, hogy a forgalmazástilalmi kikötés semmilyen módon ne kapcsolódjon e szabadalomhoz, és így nyilvánvaló módon kellő mértékben káros legyen a rendes verseny megfelelő működésére ahhoz, hogy e kikötés beiktatása cél általi korlátozásnak minősüljön (lásd az alábbi 877. pontot). Ebben a második esetben tehát nem tekinthető úgy, hogy a

4.1. cikkben rögzített feltételek alkalmazása megkérdőjelezné a forgalmazástilalmi kikötés önmagában véve korlátozó jellegét (lásd a fenti 257. pontot), úgy pedig még kevésbé sem, hogy elősegítené a Lupin piacra lépését.

- 844 A Lupin megállapodás 4.1. cikkének rendelkezései ellenére meg kell tehát állapítani a forgalmazástilalmi kikötés korlátozó jellegét.
- 845 A fenti következtetést nem kérdőjelezhetik meg a felperesek által hivatkozott további érvek sem.
- 846 Először is a felperesek azt állítják, hogy a megállapodás lehetővé tette a Lupin korai piacra lépését, vagyis a 947. sz. szabadalom érvényességének várható vége előtti időpontban történő piacra lépést. Márpedig egy ilyen korai piacra lépés enyhíti, sőt semlegesíti a forgalmazástilalmi kikötés versenykorlátozó jellegét.
- 847 Megjegyzendő, hogy még ha ez az értelmezés a Lupin megállapodás 1.6. cikke szövegének összetettsége következtében nem is tűnik nyilvánvalónak, elfogadható, hogy ez a cikk, az ugyanezen megállapodás 4.1. cikkének c) pontjával összefüggésben értelmezve, lehetővé teszi a Lupin saját termékeivel történő piacra lépését, amennyiben egy nem a Servier által gyártott generikus „termék” ideiglenes intézkedés megsértése nélkül (és egyébiránt anélkül, hogy folyamatban lenne a Servier által előterjesztett ideiglenes intézkedés iránti kérelem vizsgálata) piacra lépett.
- 848 A Lupin megállapodás 4.1. cikkének c) pontjában szereplő „termék” kifejezést, mivel nagybetűvel kezdődik, az e megállapodás A. preambulumbekzdésében elfogadott szóhasználat értelmében kell értelmezni, mivel e kifejezés ott nagybetűvel szerepel (lásd a fenti 831. pontot).
- 849 Márpedig a Lupin megállapodás A. preambulumbekzdésére tekintettel, amely az erbumint bármely formájában (lásd a fenti 832. pontot) tartalmazó termékekre látszik hivatkozni, e megállapodás 4.1. cikkének c) pontja értelmezhető úgy, amennyiben valamely ideiglenes intézkedést nem sértő módon értékesített termékekre hivatkozik, hogy az az alfa formától különböző formájú erbumint tartalmazó termékekre vonatkozik. Ezért a megállapodás értelmezhető úgy, hogy az a nem az alfa formájú erbumint tartalmazó generikus perindopril harmadik fél általi esetleges forgalomba hozatalát követően megengedi a Lupinnak, hogy piacra lépjen.
- 850 Ráadásul a Lupin megállapodás A. preambulumbekzdésének nem egyértelmű megfogalmazása szintén bizonytalanságot teremt a tekintetben, hogy e megállapodás 4.1. cikkének c) pontja értelmezhető-e úgy, amikor valamely ideiglenes intézkedést nem sértő módon értékesített termékekre hivatkozik, hogy az erbumint nem tartalmazó termékekre is vonatkozik (lásd a fenti 833. pontot). Ez tehát annak megállapításához vezethetne, hogy a megállapodás megengedte a Lupinnak, hogy egy bármely szó formát tartalmazó generikus perindopril harmadik fél általi esetleges forgalomba hozatalát követően piacra lépjen, ideértve azt is, amikor az erbumintól eltérő sóról van szó.
- 851 Meg lehetne tehát állapítani, hogy a megállapodás a Lupin saját termékeivel történő, a 947. sz. szabadalom várható érvényességi idejéhez képest korai piacra lépését irányozta elő, mivel a nem az erbumin alfa formáját tartalmazó termékek – amelyek emiatt nem sérthetnek egy, az e szabadalom védelmét célzó ideiglenes intézkedést – harmadik fél általi bármely forgalomba hozatala lehetővé tenné a Lupin számára, hogy saját termékeivel belépjen a piacra.
- 852 Ugyanakkor a Lupin megállapodás 1.6 és 4.1. cikkének hatályát övező, a fenti 846–850. pontban bemutatott bizonytalanság következtében a Lupin attól tarthatott, hogy a forgalmazástilalmi kikötés továbbra is alkalmazandó marad egy nem az alfa formájú erbumint tartalmazó generikus perindopril vagy nem erbumint tartalmazó generikus perindopril harmadik fél általi forgalomba hozatalát követően. Egy ilyen kétség alkalmas volt arra, hogy visszatartsa a Lupint a piacra lépéstől. Ehhez hozzájárul még az a további bizonytalanság, amely abból adódik, hogy még ha a „termék” fogalmának tág értelmezését (amely szerint e fogalom a perindopril minden sóját magában foglalja) fogadjuk is el,

a Servier mindazonáltal előterjeszthetne ideiglenes intézkedés iránti kérelmet, akár olyan termék vonatkozásában is, amelyről nyilvánvaló, hogy nem bitorolja egyik szabadalmát, így a 947. sz. szabadalmat sem, ami azzal a következménnyel járna, hogy e kérelem elutasításáig megakadályozza a Lupin megállapodás 4.1. cikke c) pontjának alkalmazását.

853 E tekintetben egyébiránt megjegyezhető, hogy a francia piacot illetően a felek több levelet váltottak arról, hogy a Sandoz piacra lépése lehetővé teszi-e a Lupinnak, hogy szintén piacra lépjen. Egy 2009. március 17-i levélben a Lupin ezért megkérdezte a Servier-től, hogy ellenzi-e a francia piacra való belépését. Márpedig a Servier 2009. március 31-i levelében csupán azt jelezte, hogy a Sandoz terméke nem bitorolja egyik szabadalmát sem. E választ követően a Lupin kötelességének érezte, hogy 2009. április 3-i levelével pontosításokat kérjen a Servier-től. A Lupin többek között az alábbiakat írta:

„A Lupin nem gondolja, hogy a Servier-nek bármilyen érvényes oka lenne arra, hogy ellenezze, hogy a Lupin a perindopril-erbumin-alapú termékét Franciaországban helyi partnerei részére értékesítse, valamint hogy e francia partnerek e terméket továbbértékesítsék. Az Önök 2009. március 31-i levele nem jelzi egyértelműen, hogy a Servier ezen állítások bármelyikével nem ért-e egyet. Amennyiben a Servier a fentiekkel nem ért egyet, kérjük, hogy 2009. április 9-én a munkanap végéig szolgáljanak teljes körű magyarázattal álláspontjukra vonatkozóan.”

854 Így a Lupin e leveleinek pusztán létezése és az utolsó levél tartalma rávilágít a Lupin bizonytalanságára a francia piacra a megállapodás megsértése nélkül történő belépésének lehetőségét illetően.

855 Következésképpen a forgalmazástilalmi kikötés korlátozó jellegét meg kell állapítani, függetlenül a Lupin megállapodás A. preambulumbekzdésének elfogadott értelmezésétől, annál is inkább, mivel egy megállapodás összetettségéből vagy a szövegének nem egyértelmű jellegéből eredő bizonytalanság nem teheti lehetővé a felek számára, hogy mentesüljenek felelősségük alól a versenyjog tekintetében.

856 Még ha feltételezzük is, hogy a megállapodásnak a fenti 851. pontban bemutatott értelmezése kerül elfogadásra, a fenti 849. és 850. pont végén említett események – tudniillik a generikus gyógyszer harmadik fél általi forgalomba hozatalának – hipotetikus jellege kizárja a forgalmazástilalmi kikötés korlátozó jellege semlegesítésének és így e tekintetben a jogsértés hiányának megállapítását. Meg kell ugyanis különböztetni egyrésztől magának a jogsértés fennállásának kérdéséről, amelyet nem kérdőjelezhet meg a jövőbeli események bekövetkezésének pusztán lehetősége, és másrésztől a jogsértés időtartamának kérdéséről, amely függhet ezen események tényleges bekövetkezéséről.

857 Ezenfelül a Lupin korai piacra lépése mindenesetre valamely generikus termék harmadik fél általi forgalomba hozatalától, vagyis a szerződés feleihez képest külső és esetleges körülménytől függ. E piacra lépés tehát nem a felek egyértelmű döntésétől függ, amelyre hivatkozhatnának az őket kötő megállapodás, és különösen az e megállapodásban szereplő forgalmazástilalmi kikötés versenykorlátozó jellege hiányának bizonyítása érdekében.

858 Másodsor, igaz, hogy a Lupin megállapodás 4.2. cikke a felek közötti ellátási megállapodás jövőbeli elfogadását irányozza elő. Az ilyen megállapodás végrehajtása azonban a Lupin megállapodás 4.1. cikkében szereplő egyik feltétel teljesülésétől függ. Mivel, amint azt a Törvényszék a fentiekben megállapította, ez utóbbi cikk végrehajtása nem teszi lehetővé a forgalmazástilalmi kikötés korlátozó jellege hiányának megállapítását, ugyanez a helyzet a 4.2. cikkben említett ellátási megállapodás tekintetében is.

859 Ráadásul megjegyezhető, hogy a felek között semmilyen ellátási megállapodás nem jött létre. Ezenkívül a Lupin megállapodás nem irányozta elő, hogy az ellátási megállapodás elfogadásának hiánya jelentős jogkövetkezményekkel járna a felekre nézve, mint például a Lupin megállapodás egészének vagy az abban foglalt forgalmazástilalmi és megneemtámadási kikötéseknek a felmondása. Ily módon, még ha feltételezzük is, hogy egy ellátási megállapodás tekinthető úgy, mint amely alkalmas arra, hogy elősegítse az originális társaság potenciális versenytársát jelentő generikus társaság piacra lépését, a

jelen ügyben a Lupin megállapodás, amely csupán elvben rendelkezett az ellátási megállapodásról, anélkül hogy ezt a végrehajtásának biztosítására alkalmas intézkedésekkel vagy szankciókkal kísérte volna, nem tekinthető úgy, mint amely elősegítette volna a Lupin piacra lépését.

860 Kétségtelen, hogy a Lupin megállapodás 4.2. cikkéből következik, hogy az ellátási megállapodás a Lupin megállapodás 4.1. cikke alkalmazásának lehetővé tételét szolgálta, amely cikk a Servier arra vonatkozó „határozott” kötelezettségvállalásáról rendelkezett, hogy a megállapodás értelmében vett „termékeket” szállít a Lupin részére. A fenti 859. pontban kifejtett megfontolások azonban a Servier kötelezettségvállalása kötelező jellegének relativizálásához vezetnek.

861 Harmadszor, noha a felperesek azt állítják, hogy a Lupin megállapodás 1.3. cikkének olyan értelmezése, amely szerint a megnemtámadási kikötés kizárólag a 947. sz. szabadalom hatályán túlterjedően alkalmazandó, ugyanezen megállapodás 1.7. cikke alapján annak megállapításához kell, hogy vezessen, hogy a Lupin valamennyi ezen szabadalomra vonatkozóan ingyenes licenciával rendelkezett, ez az állítás téves, tekintettel ez utóbbi kikötés szövegére, amelyet a felperesek fordítottak le az eljárás nyelvére, és amely szerint:

„Az egyértelműség érdekében, e megállapodás egyetlen országban sem biztosít a Lupinnak semmilyen jogot vagy licenciát a Servier Szabadalmaira vonatkozóan, azzal, hogy sem a Servier, sem leányvállalatai, a Servier Szabadalmainak hasznosításba vevői és/vagy azok jogosultjai nem gyakorolják a Servier szabadalmaira vonatkozó jogukat a Lupinnak a Lupin/Lupin (Europe) Limited által gyártott Termékek értékesítésére vonatkozó, az 1.6. cikk alapján biztosított joga gyakorlása tekintetében.”

862 E rendelkezés szövege ugyanis nem igazán világos, mivel – legalábbis látszólagos – szembeállítást tartalmaz a mondat első része (e megállapodás egyetlen országban sem biztosít a Lupinnak semmilyen jogot vagy licenciát a Servier Szabadalmaira vonatkozóan) és az azt követő része (azzal, hogy sem a Servier, sem leányvállalatai, a Servier Szabadalmainak hasznosításba vevői és/vagy azok jogosultjai nem gyakorolják a Servier szabadalmaira vonatkozó jogukat a Lupinnak a Lupin/Lupin [Europe] Limited által gyártott Termékek értékesítésére vonatkozó, az 1.6. cikk alapján biztosított joga gyakorlása tekintetében) között. Ezenfelül a mondat első részének szükségessége nem tűnik nyilvánvalónak, mivel a megállapodás egyetlen rendelkezése sem engedett arra következtetni, hogy a Lupin más jogokra vonatkozóan licenciával rendelkezne, mint amelyek az általa a Servier-nek átruházott technológiára vonatkoznak. Egyébiránt a cikk megértését még összetettebbé teszi az abban található, a Lupin megállapodás 1.6. cikkére való hivatkozás, amely utóbbi cikk pedig e megállapodás 4.1. cikkére hivatkozik, amely rögzíti azon feltételeket, amelyek mellett a Lupin a saját termékével piacra léphet. Ily módon az 1.7. cikk a szövegére tekintettel alkalmas volt arra, hogy a Lupint a piacra lépéstől való visszatartásra alkalmas kétségeket keltsen.

863 Így különösen az, hogy a Servier a Lupinnal szemben ne gyakorolja a szabadalmakkal kapcsolatos jogait, a Lupin megállapodás 4.1. cikkében (amelyre e megállapodás 1.6. cikke hivatkozik) rögzített egyik feltétel teljesülésétől függ. Mivel, amint azt a Törvényszék a fenti 844. és 855. pontban megállapította, a 4.1. cikk végrehajtása nem teszi lehetővé a forgalmazástilalmi kikötés korlátozó jellege hiányának megállapítását, ugyanez a helyzet e megállapodás 1.7. cikkének végrehajtása tekintetében is, mégpedig akkor is, ha a „Servier Szabadalmi” kifejezést tágan értelmezzük, oly módon, hogy az nem csupán az erbumin alfa formájára, hanem az erbumin más formáira, sőt a perindopril más sóira vonatkozó szabadalmakat is magában foglalja.

864 A fentiekből következik, hogy a Bizottság megalapozottan állapíthatta meg a Lupin azon erőfeszítései korlátozásának fennállását, hogy a Servier-vel szemben versenyt támasszon.

iii) A jogsértés hiányáról

- 865 A fenti 789–864. pontban szereplő megfontolásokra tekintettel megállapítható, hogy a Bizottság megalapozottan állapította meg mind az ösztönző előny, mind pedig ebből fakadóan a Lupin azon erőfeszítései korlátozásának fennállását, hogy a Servier-vel szemben versenyt támasszon.
- 866 Márpedig, amint azt a Törvényszék a fenti 272. pontban már megjegyezte, a szabadalmi jogvitát egyezség útján rendező megállapodások összefüggésében a cél általi versenykorlátozásnak minősítés azt feltételezi, hogy az egyezségeken belül egyszerre van jelen a generikus társaság számára nyújtott ösztönző előny, valamint ebből fakadóan a generikus társaság azon erőfeszítéseinek korlátozása, hogy az originális társasággal szemben versenyt támasszon. E két feltétel teljesülése esetén meg kell állapítani az ösztönzés fennállását.
- 867 A szabadalmi jogvitát egyezség útján rendező olyan megállapodás esetén, amely forgalmazástilalmi és megnemtámadási kikötéseket tartalmaz, amelyek önmagukban véve korlátozó jellegét érvényesen nem kérdőjelezték meg, a generikus társaság e kikötések elfogadására való ösztönzésének fennállása alapján megállapítható a cél általi korlátozás (lásd a fenti 273. pontot).
- 868 A jelen ügyben a jelentős ösztönzés megállapítása (lásd a fenti 828. pontot) lehetővé tette a Bizottság számára, hogy megállapítsa a cél általi versenykorlátozás fennállását.
- 869 Következésképpen a felperesek állításával ellentétben a Bizottság a megtámadott határozatban megalapozottan állapíthatta meg a cél általi korlátozás fennállását.
- 870 A felperesek ugyanakkor a forgalmazástilalmi és megnemtámadási kikötések hatályára támaszkodva lényegében a Bizottság által a megtámadott határozatban megállapított jogsértés anyagi jogi elhatárolását kifogásolják.
- 871 Amint azt a Törvényszék a fenti 834. pontban megállapította, a Lupin megállapodás kikötéseinek szövegére tekintettel nehéz megállapítani, hogy az e megállapodás tárgyát képező termékek köre az erbumin alfa formájára korlátozódott-e, vagy az erbumin más formáit, vagy akár a perindopril más sóit is magában foglalta.
- 872 Márpedig a forgalmazástilalmi kikötés hatálya a „termékek” fogalmának alkalmazott meghatározásától függ, mivel mind a Lupin megállapodás 1.6. cikke, mind e megállapodás 4.1. cikke, amelyre az 1.6. cikk hivatkozik, e fogalomra hivatkozik.
- 873 Ezenfelül, ami a megnemtámadási kikötés hatályát illeti, az nem csupán a Lupin megállapodás B–D. preambulumbekzdésében említett szabadalmakra (köztük a 947. sz. szabadalomra) vonatkozott, hanem kifejezetten nem nevesített szabadalmak együttesére is, amelynek körülhatárolása a „termékek” megállapodásban rögzített fogalmától függött (lásd a fenti 836. pontot).
- 874 Amint azt a Bizottság a megtámadott határozatban (az (1912) preambulumbekzdésben) helytállóan jelezte, a megállapodás szövege bizonytalanságot kelt a forgalmazástilalmi és a megnemtámadási kikötés hatályát illetően.
- 875 Ily módon a Lupin megállapodás szövege kétséget keltett a tekintetben, hogy a forgalmazástilalmi kikötés az erbumin minden formájára, vagy akár a perindopril erbumintól eltérő más sóira is alkalmazható lehet-e, illetve hogy a megnemtámadási kikötés a 947. sz. szabadalomtól eltérő szabadalmakra, különösen az erbumint nem tartalmazó termékekre vonatkozó szabadalmakra is alkalmazható lehet-e. Az ilyen kétség alkalmas volt arra, hogy a Lupint visszatartsa egyrészt a piaca lépéstől, az erbumin alfa formájától eltérő formáját, vagy akár a perindopril erbumintól eltérő más sóit

tartalmazó termékekkel történő piacra lépést is beleértve, és másrésről attól, hogy az erbumin alfa formájától eltérő formáját, vagy akár a perindopril erbumintól eltérő más sóit tartalmazó perindoprilra vonatkozó szabadalmakat vitassa.

- 876 Azt is figyelembe kell venni, hogy a szóban forgó nem egyértelmű szövegezés egy olyan megállapodásban szerepel, amelyet a Bizottság megalapozottan minősített a versenyjog megsértésének a 947. sz. szabadalmat, illetve az e szabadalom hatálya alá tartozó termékeket érintő forgalmazástilalmi kikötés és megneemtadási kikötés tekintetében (lásd a fenti 869. pontot). Végül nem vitatott, hogy a megállapodásban részes felek megfelelő eszközökkel rendelkeztek ahhoz, hogy az ilyen kétértelműségek előfordulásának korlátozása érdekében hozzáértő szakembereket vegyenek igénybe, még ha rövid idejük is volt erre. A fenti megfontolásokra tekintettel a Bizottság megalapozottan állapíthatta meg, hogy a forgalmazástilalmi kikötés hatálya kiterjedt az erbumint nem tartalmazó termékekre, és még inkább az erbumin alfa formájától eltérő formáját tartalmazó termékekre, és hogy a megneemtadási kikötés hatálya a 947. sz. szabadalmon túlmenően az e termékekre vonatkozó minden szabadalomra kiterjedt (a megtámadott határozat (1912) és (1918) preambulumbekézése).
- 877 E tekintetben megjegyzendő, hogy a forgalmazástilalmi és a megneemtadási kikötések jelenléte, amennyiben ezek hatálya túlterjed egy kifejezetten azonosított szabadalom hatályán és az e szabadalom alá tartozó termékeken, nyilvánvaló módon kellő mértékben káros a rendes verseny megfelelő működésére ahhoz, hogy e kikötések beiktatása cél általi korlátozásnak minősüljön, anélkül hogy emellett még szükség lenne az ösztönzés fennállásának bizonyítására. E kikötések ugyanis nem lehetnek jogszerűek az azonosított szabadalommal kapcsolatos jogvitában kötött egyezségben, és korlátozó hatásai nem esnek egybe e szabadalom joghatásaival (lásd a fenti 257–261. pontot).
- 878 Még ha feltételezzük is, hogy a Bizottság tévesen állapította meg, hogy a szóban forgó jogsértés az erbuminnak a 947. sz. szabadalommal védett alfa formájától eltérő formáira, vagy akár az erbumintól eltérő sókra vonatkozik, egy ilyen hiba, az e megállapításnak a Bizottság érvelésében betöltött korlátozott és járulékos szerepére tekintettel, nem lenne alkalmas arra, hogy kétségessé tegye a Bizottság által a Lupin megállapodásból eredő cél általi versenykorlátozás fennállását illetően levont következtetést. A Bizottság érvelése ugyanis alapvetően az ösztönzés fennállásán alapul, amely lehetővé teszi a szabadalom szabálytalan használatának megállapítását, még akkor is, ha az egyezségről szóló megállapodás korlátozó kikötéseinek hatálya e szabadalom hatályára korlátozódik (lásd a fenti 253–274. pontot).
- 879 A fentiek összességéből következik, hogy el kell utasítani a felpereseknek mind a cél általi korlátozás fennállására, mind az ilyen korlátozás Bizottság általi körülhatárolására vonatkozó jogalapját.
- 880 A fenti következtetést nem kérdőjelezhetik meg a felperesek további érvei sem.
- 881 Elsősorban, ami a felperesek és a Lupin szándékai jogszerűségének alátámasztására irányuló bizonyítékokat illeti, emlékeztetni kell arra egyrészt, hogy a szabadalmi jogvitát egyezség útján rendező megállapodások összefüggésében a cél általi versenykorlátozásnak minősítés azt feltételezi, hogy az egyezségeken belül egyszerre van jelen a generikus társaság számára nyújtott ösztönző előny, valamint ebből fakadóan a generikus társaság azon erőfeszítéseinek korlátozása, hogy az originális társasággal szemben versenyt támasszon. E két feltétel teljesülése esetén meg kell állapítani a cél általi versenykorlátozás fennállását (lásd a fenti 272. pontot). Másrészt pusztán az a körülmény, hogy egy megállapodás jogszerű célokat is követ, nem lehet elegendő ahhoz, hogy megakadályozza a cél általi versenykorlátozásnak minősítést (lásd a fenti 222. pontot).
- 882 Ebből következik, hogy a felperesek által a jelen jogalap keretében hivatkozott érvek, amelyek szerint az őket és a Lupint a Lupin megállapodás megkötésére készítő indokok jogszerűek voltak, nem alkalmasak arra, hogy érvénytelenítsék e megállapodás cél általi korlátozásnak minősítését, amelyet a Bizottság helyesen elfogadott, és amelyet a Törvényszék a fentiekben megerősített (lásd a fenti 869. és 879. pontot). Ennélfogva ezeket az érveket el kell utasítani.

- 883 Ez vonatkozik különösen először is azon érvre, amely szerint a Lupinnak már nem állt érdekében a jogvita folytatása, másodsorban az arra alapított érvre, hogy az egyezséget a Lupin kezdeményezte, és harmadszor az arra alapított érvre, hogy a Servier-nek nem állt érdekében a versenyhelyzetének a Lupinnal szembeni védelme, amennyiben nem tette meg ugyanezt az Apotexszel szemben.
- 884 Másodsorban, noha a felperesek azt állítják, hogy a megneemtámadási kikötés nem volt alkalmas arra, hogy versenykorlátozó hatást fejtessen ki, többek között a párhuzamos jogviták fennállása és a Lupin új jogviták kezdeményezésére vonatkozó szándékának hiánya miatt, megállapítható, hogy mivel a Lupin megállapodás elegendő károssági fokot mutat ahhoz, hogy cél általi korlátozásnak minősüljön, e megállapodás, és többek között az abban szereplő megneemtámadási kikötés konkrét hatásainak vizsgálata nem szükséges (lásd a fenti 219. pontot).
- 885 Ugyanezen okokból el kell utasítani a felperesek azon érvét, amely szerint a forgalmazástilalmi kikötés nem volt alkalmas arra, hogy versenykorlátozó hatást fejtessen ki, abban az esetben sem, ha hatálya meghaladta a 947. sz. szabadalom hatályát, többek között a Lupin arra vonatkozó valós és konkrét lehetőségeinek hiánya miatt, hogy elsőként lépjen a piacra egy bitorlást meg nem valósító termékkel.
- 886 Harmadsorban úgy tekinthető, hogy a felperesek a forgalmazástilalmi kikötés korlátozó hatásainak hipotetikus jellegére vonatkozó állításukkal valójában a potenciális verseny fennállását vitatják. Márpedig a fentiekben megállapítást nyert, hogy a Lupin a Servier potenciális versenytársa volt.
- 887 Negyedsorban emlékeztetni kell arra, hogy egy ilyen ösztönzés fennállásának megállapítása esetén a felek többé nem hivatkozhatnak a szabadalom érvényességének általuk az egyezés keretében történő elismerésére. E tekintetben nincs jelentősége annak, hogy a szabadalom érvényességét valamely bírósági vagy igazgatási fórum megerősíti (lásd a fenti 269. pontot). A felperesek tehát megalapozottan nem hivatkozhatnak egy olyan – mindemellett hipotetikus jellegű – forgatókönyvre, amely szerint a 947. sz. szabadalom érvényességét mind az Egyesült Királyság bíróságai, mind az ESZH megerősíti.
- 888 A fentiek összességéből következik, hogy a jelen jogalapot el kell utasítani.
- iv) A jogsértés időtartamának meghatározása során elkövetett hibára alapított, a Servier által másodlagos jelleggel hivatkozott jogalapról*
- 889 A felperesek elsősorban azt állítják, hogy a Bizottság a jogsértés időszakát nem számíthatta volna a Lupin forgalombahozatali engedélyének megszerzése előtti időponttól.
- 890 Ezzel az érveléssel a felperesek valójában a potenciális verseny fennállását vitatják. Márpedig a fenti 751. pontban a Törvényszék megállapította, hogy a megállapodás megkötésének időpontjában a Lupin a Servier potenciális versenytársa volt.
- 891 Másodsorban a felperesek azt állítják, hogy a Bizottságnak meg kellett volna állapítania – ahogy azt a francia piac esetében tette –, hogy a jogsértés Belgiumban, a Cseh Köztársaságban, Írországban és Magyarországon akkor ért véget, amikor a Sandoz ezekben az államokban belépett a piacra a perindopril egy olyan generikus változatával, amely nem valósította meg a 947. sz. szabadalom bitorlását, vagyis 2008 júniusában, 2008 júliusában, 2008 decemberében, illetve 2009 januárjában.
- 892 Meg kell tehát vizsgálni, hogy a Bizottság tévesen állapította-e meg, hogy a jogsértés az érintett tagállamokban a fenti 891. pontban megjelölt időpontokat követően is folytatódott.
- 893 Előzetesen pontosítani kell, hogy a generikus gyógyszer, amellyel a Sandoz piacra lépett, a perindopril-erbumin egy „amorf (nem kristályos) sóból álló formája, amely tehát nem tartalmazza a 947. sz. szabadalom oltalma alatt álló egyik alfa kristályt sem” (a megtámadott határozat (212) preambulumbekzdése).

- 894 Emlékeztetni kell arra is (lásd a fenti 847. pontot), hogy még ha ez az értelmezés a Lupin megállapodás 1.6. cikke szövegének összetettsége következtében nem is tűnik nyilvánvalónak, elfogadható, hogy ez a cikk, az ugyanezen megállapodás 4.1. cikkének c) pontjával összefüggésben értelmezve, lehetővé teszi a Lupin saját termékeivel történő piacra lépését, amennyiben egy nem a Servier által gyártott generikus „termék” ideiglenes intézkedés megsértése nélkül, és anélkül, hogy még folyamatban lenne a Servier által előterjesztett ideiglenes intézkedés iránti kérelem vizsgálata, piacra lépett.
- 895 A Lupin megállapodás 4.1. cikkének c) pontjában szereplő „termék” kifejezést, mivel nagybetűvel kezdődik, az e megállapodás A. preambulumbekzdésében elfogadott szóhasználat értelmében kell értelmezni.
- 896 Márpedig a Lupin megállapodás A. preambulumbekzdésében említett termékek meghatározása különösen kényes kérdés (lásd a fenti 832. és 833. pontot), ami tehát megnehezíti az e megállapodás 4.1. cikke c) pontjának alkalmazását (lásd a fenti 849. és 850. pontot).
- 897 Bizonytalanság állt fenn tehát a Lupin megállapodás 4.1. cikke c) pontja hatályának körülhatárolását illetően, és így az e megállapodás 1.6. cikkében szereplő forgalmazástilalmi kikötés többek között abban az esetben történő alkalmazásának lehetőségét illetően is (lásd a fenti 852. pontot), amennyiben a Sandoz termékéhez hasonló, az erbumin nem alfa formáját tartalmazó termék lép piacra.
- 898 A Lupin megállapodás 1.6 és 4.1. cikkének hatályát övező, a fenti 894–897. pontban bemutatott bizonytalanság következtében a Lupin attól tarthatott, hogy a forgalmazástilalmi kikötés továbbra is alkalmazandó marad egy nem az alfa formájú erbumint tartalmazó generikus perindopril vagy nem erbumint tartalmazó generikus perindopril harmadik fél általi forgalomba hozatalát követően. Egy ilyen kétség alkalmas volt arra, hogy visszatartsa a Lupint a piacra lépéstől.
- 899 Ezt az aggodalmat fokozhatta az a körülmény, hogy a Servier mindenesetre előterjeszthet ideiglenes intézkedés iránti kérelmet, akár olyan termék vonatkozásában is, amelyről nyilvánvaló, hogy nem bitorolja egyik szabadalmát, így a 947. sz. szabadalmat sem, ami azzal a következménnyel járna, hogy e kérelem elutasításáig megakadályozza a Lupin megállapodás 4.1. cikke c) pontjának alkalmazását (lásd a fenti 852. pontot).
- 900 E tekintetben a Lupin levelei rávilágítanak bizonytalanságára a tekintetben, hogy lehetősége van-e belépni a francia piacra a megállapodás megsértése nélkül (lásd a fenti 853. pontot), és következésképpen arra, hogy e piacon továbbra is alkalmazta a forgalmazástilalmi kikötést, legalábbis e levélváltásig, amely legkorábban 2009. április elején látszik véget érni, vagyis csupán alig több mint egy hónappal 2009. május 6., a Bizottság által Belgium, a Cseh Köztársaság, Írország és Magyarország tekintetében a jogsértés végeként megállapított időpont előtt. Hasonlóképpen, a Servier fenti 853. pontban említett levele alapján nem állapítható meg, hogy a Servier egyértelmű és nyilvánvaló módon úgy tekintette volna, hogy a Lupin beléphet a piacra.
- 901 *A fortiori*, a fenti 900. pontban említett négy piacot illetően a felperesek nem szolgálnak semmilyen bizonyítékkal, amely lehetővé tenné annak megállapítását, hogy a Servier és a Lupin 2009. május 6. előtt figyelembe vette volna a Sandoz egymást követő belépéseit e piacokra, és a megállapodás nem egyértelmű jellegéhez kapcsolódó bizonytalanság ellenére úgy tekintették volna, hogy a forgalmazástilalmi kikötés már nincs hatályban.
- 902 Márpedig az a körülmény, hogy a forgalmazástilalmi kikötés a megállapodás nem egyértelmű jellegéhez kapcsolódó bizonytalanság miatt hatályban maradt, ami így a felek közötti – esetlegesen a kikötés alkalmazási feltételeinek utólagos, többek között bíróság által elfogadható értelmezésével ellentétes – egyetértés fennmaradását mutatja, elegendő volt ahhoz, hogy a Bizottság megállapíthassa, hogy Servier és a Lupin közötti egyetértés és így a jogsértés a Sandoz e piacokra való belépése ellenére folytatódott.

- 903 Mindenesetre, még ha feltételeznénk is, hogy a megállapodás a Sandoz e piacokra való belépésének időpontjától formálisan hatályát veszítette, a fenti megfontolásokra (lásd a fenti 900. és 901. pontot) tekintettel meg kell állapítani, hogy a Servier és a Lupin azt követően is tovább alkalmazta a forgalmazástilalmi kikötést, hogy a Sandoz belépett a négy érintett piacra.
- 904 Igaz, hogy amennyiben cél általi versenykorlátozásokról van szó, mint a jelen ügyben is, felesleges azok piacra gyakorolt konkrét hatásainak figyelembevétele a jogsértés fennállásának (lásd ebben az értelemben: 1999. július 8-i Bizottság kontra Anic Partecipazioni ítélet, C-49/92 P, EU:C:1999:356, 98. és 99. pont), és így időtartamának megállapításához (lásd ebben az értelemben: 2009. március 19-i Archer Daniels Midland kontra Bizottság ítélet, C-510/06 P, EU:C:2009:166, 113., 114. és 140. pont). Ugyanez a helyzet a megállapodás végrehajtásának figyelembevételét illetően (lásd ebben az értelemben: 2012. június 29-i E.ON Ruhrgas és E.ON kontra Bizottság ítélet, T-360/09, EU:T:2012:332, 252. pont).
- 905 A jogsértés folytatása azonban megállapítható azon időszakon túl is, amely alatt valamely megállapodás formálisan hatályban van, amennyiben az érintett vállalkozások továbbra is tiltott magatartást folytattak (2011. június 16-i Solvay Solexis kontra Bizottság ítélet, T-195/06, nem tették közzé, EU:T:2011:280, 124. pont; 2012. június 29-i E.ON Ruhrgas és E.ON kontra Bizottság ítélet, T-360/09, EU:T:2012:332, 251. pont).
- 906 Márpedig a jelen ügyben ez a helyzet (lásd a fenti 903. pontot).
- 907 A fentiekből következik, hogy a Servier által másodlagosan előterjesztett jelen jogalapot el kell utasítani.

c) A Lupinnal kötött megállapodás hatás általi versenykorlátozásnak minősítéséhez kapcsolódó téves jogalkalmazásról és mérlegelési hibákról

- 908 A felperesek azt állítják, hogy a Lupinnal kötött megállapodás hatás általi versenykorlátozásnak minősítése során a Bizottság többször tévesen alkalmazta a jogot, és különböző mérlegelési hibákat követett el.
- 909 A jelen jogalapot a fenti 566–570. pontban kifejtett megfontolások megfelelő alkalmazásával el kell utasítani mint hatástalant.

9. A Krkával kötött megállapodásokról

a) A Krkával kötött megállapodások cél általi versenykorlátozásnak minősítéséhez kapcsolódó téves jogalkalmazásról és mérlegelési hibákról

- 910 A felperesek vitatják elsősorban az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás és a licenciamegállapodás, és másodsorban az átruházási megállapodás cél általi korlátozásnak minősítését.

1) Az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodásról és a licenciamegállapodásról

i) A felek érvei

[omissis]

ii) A Törvényszék álláspontja

- 943 A kiegészítő megállapodásokra vonatkozó, a fenti 797–803. pontban kifejtett megfontolások kivételével az a körülmény, hogy egy forgalmazástilalmi és megneemtámadási kikötéseket tartalmazó, egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodáshoz egy szokásos kereskedelmi megállapodás kapcsolódik, nem minősül komoly valószínűsítő körülménynek fordított kifizetés fennállására nézve, ha a szóban forgó kereskedelmi megállapodás esetében a jogvitával érintett szabadalomra vonatkozó licenciamegállapodásról van szó.
- 944 E kivételt az indokolja, hogy noha igaz, hogy egy szabadalomra vonatkozó licenciamegállapodásnak nem valamely jogvita egyezség útján történő rendezése a célja, hanem e szabadalom hasznosításának engedélyezése, mindazonáltal – az egyéb kereskedelmi megállapodások esetével ellentétben (lásd a fenti 800. pontot) – indokolt lehet e licenciamegállapodást összekapcsolni a licencia tárgyát képező szabadalomra vonatkozó jogvitát egyezség útján rendező megállapodással.
- 945 A szabadalmi jogvita eredetét ugyanis főszabály szerint a generikus társaság azon szándéka jelenti, hogy belépjen a piacra, amivel szemben áll a szabadalom jogosultjának az e szabadalomból eredő jogai megőrzésére irányuló szándéka. Az e piacra lépés licenciamegállapodás elfogadása útján történő engedélyezése tehát különösen alkalmas eszköznek tűnik arra, hogy a felek véget vessenek a jogvitának, mivel lehetővé teszi a jogvitában részes mindkét fél igényeinek kielégítését.
- 946 Egyébiránt elismert, hogy a licenciamegállapodás igénybevétele megfelelő eszközt jelent arra, hogy véget vessenek valamely jogvitának. Ez kitűnik a technológiaátadási megállapodásokról szóló 2004. évi iránymutatás 204. pontjából, amely szerint a „licenciaadás szolgálhat vitarendezési eszközként”. Ezt a pontot átveszi a technológiaátadási megállapodásokról szóló 2014. évi iránymutatás 205. pontja.
- 947 Annál is inkább indokolt egy licenciamegállapodás összekapcsolása egy egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodással, mivel ez utóbbi megállapodásban a forgalmazástilalmi és megneemtámadási kikötések jelenléte csak akkor indokolt, amennyiben e megállapodás a szabadalom érvényességének felek általi elismerésén alapul (lásd a fenti 258–261. pontot). Márpedig egy licenciamegállapodás elfogadása – amelynek a hasznosításba vevő számára csak akkor van létjogosultsága, ha a licenciat ténylegesen kihasználják – szintén a szabadalom érvényességének a felek általi elismerésén alapul. Ennyiben a licenciamegállapodás tehát alátámasztja az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás jogszerűségét, ami teljességgel indokolja, hogy ahhoz kapcsolódjon.
- 948 Mivel indokoltnak tűnik, hogy egy szabadalmi jogvitát egyezség útján rendező megállapodáshoz az ugyanezen szabadalomra vonatkozó licenciamegállapodást kapcsoljanak, ez az összekapcsolódás – az egyéb kiegészítő megállapodások esetével ellentétben – nem minősül komoly valószínűsítő körülménynek fordított kifizetés (e kifejezésnek a kiegészítő megállapodások összefüggésében használt értelmében, lásd a fenti 804. pontot) fennállására nézve.
- 949 A Bizottság feladata tehát, hogy a licenciamegállapodás és az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás pusztán összekapcsolódásán kívül más valószínűsítő körülményekre is támaszkodjon annak bizonyítása érdekében, hogy a licenciamegállapodást nem szokásos piaci feltételek mellett kötötték, és az valójában a generikus társaságot a forgalmazástilalmi és megneemtámadási kikötések elfogadására ösztönző fordított kifizetést leplez (lásd a fenti 803–808. pontot).
- 950 Megjegyzendő, hogy a fordított kifizetés fennállásának megállapítása licenciamegállapodás esetén annál is kevésbé nyilvánvaló, mivel egy ilyen megállapodás nem az originális társaság által a generikus társaságnak nyújtott pénzügyi juttatással, hanem a generikus társaság által az originális társaságnak nyújtott pénzügyi juttatással jár. A licenciamegállapodás tekintetében ily módon a hasznosításba vevő folyósít díjazást a szabadalom jogosultjának.

- 951 Ugyanakkor fennáll az originális társaság által a generikus társaságnak nyújtott értékátruházás, mivel a szabadalom jogosultjának folyósított díjazás a licenciamegállapodásból a generikus társaság által húzott előny – tudniillik a szabadalom kockázat nélküli piacra lépés céljából történő hasznosítása engedélyezésének – ellenértékét alkotja.
- 952 A Bizottság feladata tehát, hogy bizonyítsa, hogy ez az ellenérték rendellenesen, vagyis oly mértékben alacsony, hogy az nem indokolható a szerződés tárgyának gazdasági értékére szorítkozó gazdasági megfontolások alapján (lásd a fenti 806. pontot), és a licenciamegállapodás ezért fordított kifizetést jelent a generikus társaság javára.
- 953 Annak, hogy a szóban forgó ügyletet nem szokásos piaci feltételek mellett kötötték, még nyilvánvalóbban ki kell tűnnie az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás cél általi versenykorlátozásnak minősítéséhez szükséges elegendő károssági fok bizonyításához, mivel a licenciamegállapodás enyhíti a megállapodásban szereplő forgalmazástilalmi és megneptámadási kikötések versenykorlátozó jellegét.
- 954 A forgalmazástilalmi kikötést ugyanis legalábbis részben megfosztja hatásaitól. A licenciamegállapodás e kikötés hatásainak pusztá részleges semlegesítésén is túlmegy, mivel elősegíti a generikus gyógyszer piacra lépését azáltal, hogy megszünteti a szabadalomra vonatkozó jogvitákkal kapcsolatos kockázatot.
- 955 Ami a megneptámadási kikötést illeti, noha annak korlátozó hatásai fennmaradnak, azokat korlátozza az a körülmény, hogy a licencia lehetővé teszi a jogvitákkal kapcsolatos kockázat nélküli piacra lépést. Márpedig, noha a generikus társaság számára elengedhetetlen, hogy vitathassa a szabadalom érvényességét, amennyiben kockázattal történő piacra lépést valósít meg, ez kevésbé van így, amennyiben az originális társaság licenciamegállapodás révén engedélyezte számára a piacra lépést.
- 956 Az elemzés e szakaszában emlékeztetni kell arra, hogy a szabadalmi jogvitát egyezség útján rendező megállapodások összefüggésében a cél általi versenykorlátozásnak minősítés azt feltételezi, hogy az egyezségeken belül egyszerre van jelen a generikus társaság számára nyújtott ösztönző előny, valamint ebből fakadóan a generikus társaság azon erőfeszítéseinek korlátozása, hogy az originális társasággal szemben versenyt támasszon (lásd a fenti 272. pontot). Márpedig a fenti megfontolásokból következik, hogy licenciamegállapodás esetén e két elem gyengül vagy akár hiányzik, amely folytán nem állapítható meg könnyen a rendes verseny megfelelő működése tekintetében fennálló elegendő károssági fok (lásd ebben az értelemben: 2014. szeptember 11-i CB kontra Bizottság ítélet, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, 49. és 50. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 957 Hozzá kell tenni, hogy a fenti 943. pontban említett kivétel nem ellentétes azzal, hogy a licenciamegállapodás és a megneptámadási kikötés összekapcsolása a [EUMSZ 101. cikk] (3) bekezdésének a technológiaátadási megállapodások csoportjaira történő alkalmazásáról szóló, 2004. április 27-i 772/2004/EK bizottsági rendelet (HL 2004. L 123., 11. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 3. kötet, 74. o.) 2. cikkében rögzített mentesülés alól kizárt korlátozásokhoz tartozik, sem pedig a Bíróság 1986. február 25-i Windsurfing International kontra Bizottság ítélettel (193/83, EU:C:1986:75, 89. és 92. pont) kezdődő és az 1988. szeptember 27-i Bayer és Maschinenfabrik Hennecke ítéletben (65/86, EU:C:1988:448) pontosított ítélkezési gyakorlatával.
- 958 Először is, a 772/2004 rendelet 5. cikke szerint ugyanis a licenciamegállapodás és a megneptámadási kikötés összekapcsolása az e rendelet 2. cikkében rögzített mentesülés alól kizárt korlátozások körébe tartozik. E mentesülés és e kizárás ugyanakkor e rendelet 2. és 5. cikke értelmében csak annyiban alkalmazható, amennyiben a szóban forgó megállapodások az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozó versenykorlátozásokat tartalmaznak. Következésképpen az a körülmény, hogy egy licenciamegállapodás és egy megneptámadási kikötés összekapcsolása a 772/2004 rendelet 2. cikkében rögzített mentesülés alól kizárt korlátozások körébe tartozik, nem teszi lehetővé annak megállapítását, hogy az ilyen összekapcsolás minden esetben az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének értelmében vett versenykorlátozásnak, és pedig cél általi korlátozásnak minősül.

- 959 E tekintetben a Bíróság megállapította, hogy noha az EUMSZ 101. cikk (3) bekezdése szerinti kedvezmény valamely meghatározott megállapodás részére történő biztosítása annak előzetes elismerését feltételezi, hogy e megállapodás az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésében rögzített tilalom alá tartozik, a (3) bekezdésben előírányzott azon lehetőség, hogy e kedvezményt csoportok számára biztosítsák, nem jelentheti azt, hogy az e csoportokhoz tartozó meghatározott megállapodás ennek alapján szükségképpen teljesíti az (1) bekezdés feltételeit. Ezért a csoportmentesség biztosítása nem vezethet semmilyen – akár csak implicit – előítélethez egy egyedileg vizsgált megállapodással szemben (1966. július 13-i Olaszország kontra Tanács és Bizottság ítélet, 32/65, EU:C:1966:42, 405. és 406. o.).
- 960 Másodszor, a Bíróság kétségtől megállapította, hogy egy licenciamegállapodás olyan kikötése, amely megtiltja, hogy vitassák a szabadalom érvényességét, összeegyeztethetetlen az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésével. A Bíróság hozzátette, hogy egy ilyen kikötés nyilvánvalóan nem tartozik a szabadalom sajátos céljához, amelyet nem lehet úgy értelmezni, hogy az védelmet biztosít az olyan keresetekkel szemben is, amelyek egy szabadalom érvényességének vitatására irányulnak, figyelemmel arra, hogy közérdek a gazdasági tevékenység minden olyan akadályának elhárítása, amely egy tévesen megadott szabadalomból következhet (1986. február 25-i Windsurfing International kontra Bizottság ítélet, 193/83, EU:C:1986:75, 89. és 92. pont).
- 961 A Bíróság ugyanakkor egy egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodásra vonatkozó ügyben két évvel később hozott ítéletben árnyalta az 1986. február 25-i Windsurfing International kontra Bizottság ítéletben (193/83, EU:C:1986:75) elfogadott álláspontját, amikor ezen alkalommal csupán azt állapította meg, hogy egy megnehtámadási kikötés jogi és gazdasági háttérére tekintettel lehet versenykorlátozó jellegű az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése értelmében (1988. szeptember 27-i Bayer és Maschinenfabrik Hennecke ítélet, 65/86, EU:C:1988:448, 16. pont). Bár a Bíróság egyébiránt ugyanebben az ítéletben elvetette a Bizottság arra irányuló javaslatát, amely szerint egy megnehtámadási kikötés beiktatása már nem tartozik az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésében rögzített tilalom alá, amennyiben a szóban forgó megállapodás célja egy bíróság előtt folyamatban levő jogvita lezárása, ugyanakkor nem állapította meg, hogy minden ilyen kikötést tartalmazó, egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésében rögzített tilalom alá tartozna.
- 962 Igaz, hogy egy licenciamegállapodás keretében – amint az a technológiaátadási megállapodásokról szóló 2004. évi iránymutatás 112. pontjából kitűnik – „rendszerint a hasznosításba vevők vannak a legjobb helyzetben annak eldöntését illetően, hogy a szellemi tulajdonjog érvénytelen-e, vagy sem”, és így annak vitatását illetően is. Ez indokolja, hogy a licenciamegállapodás és a megnehtámadási kikötés összekapcsolása főszabály szerint tilos (Darmon főtanácsnok Bayer és Maschinenfabrik Hennecke ügyre vonatkozó indítványa, 65/86, EU:C:1987:336, 8. pont). Ugyanakkor, ha a licenciamegállapodást az érintett felek közötti valós, bíróság előtti jogvitában létrejött egyezség keretében kötik, a hasznosításba vevőnek már volt lehetősége a szóban forgó szabadalom érvényességének vitatására, és amennyiben végső soron ösztönzés nélkül elfogadja a megnehtámadási kikötést (valamint a forgalmazástilalmi kikötést), úgy ezt azért teszi, mert a szabadalmat érvényesnek tekinti. A – felek szabadalom érvényességének elismerésére vonatkozó megállapodását rögzítő – egyezség e különleges háttérére tekintettel a licenciamegállapodás és a megnehtámadási kikötés összekapcsolásának tiltott voltát megalapozó indok már nem tűnik tehát relevánsnak, feltéve hogy az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás a szóban forgó szabadalom érvényességének a megállapodásban részes felek általi elismerésén alapul, és nem a hasznosításba vevőnek a megnehtámadási kikötés (és a forgalmazástilalmi kikötés) elfogadására való ösztönzésén.
- 963 A fentiekből következik, hogy az érintett felek közötti valós, bíróság előtti jogvita fennállása és az e jogvitában kötött egyezséggel közvetlenül összefüggőnek tűnő licenciamegállapodás esetén e megállapodás és az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás összekapcsolása nem minősül komoly valószínűsítő körülménynek fordított kifizetés fennállására nézve. Ilyen esetben a Bizottság tehát más valószínűsítő körülmények alapján támaszthatja alá, hogy a licenciamegállapodás

esetében nem a szokásos piaci feltételek mellett kötött ügyletről van szó, és így az fordított kifizetést (e kifejezésnek a kiegészítő megállapodások összefüggésében használt értelmében, lásd a fenti 804. pontot) leplez.

- 964 A fenti megfontolások alapján meg kell határozni, hogy a Bizottság a jelen ügyben megalapozottan állapíthatta-e meg, hogy a Servier és a Krka között létrejött egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás és licenciamegállapodás cél általi korlátozásnak minősülhet.
- 965 Elsőként meg kell vizsgálni, hogy valós jogviták álltak-e fenn, és hogy a licenciamegállapodás kellően közvetlen összefüggésben látszik-e állni az e jogvitákban kötött egyezséggel ahhoz, hogy az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodáshoz kapcsolódása indokolt legyen.
- 966 E tekintetben először meg kell jegyezni, hogy a Servier és a Krka között a megállapodás aláírásának időpontjában valós jogviták voltak folyamatban, és e jogvitáknak az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás nyomán vetettek véget, amely I. cikkének i) és ii) pontjában előírja, hogy a feleknek el kell állniuk a közöttük folyamatban levő eljárásoktól.
- 967 Tíz generikus társaság ugyanis, köztük a Krka 2004-ben felszólalt az ESZH előtt a 947. sz. szabadalommal szemben e szabadalom egészének megvonása érdekében, az újdonság és a feltalálói tevékenység hiányára, valamint a találmány leírásának elégtelenségére alapított jogalapokra hivatkozva. 2006. július 27-én az ESZH felszólalási osztálya a Servier eredeti igénypontjainak enyhe módosítását követően megerősítette e szabadalom érvényességét. Ezt követően hét társaság fellebbezést nyújtott be az ESZH 2006. július 27-i határozatával szemben. A Krka a Servier-vel kötött, egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodásnak megfelelően 2007. január 11-én visszalépett a felszólalási eljárástól.
- 968 Hasonlóképpen, a Servier 2006. július 28-án az Egyesült Királyságban a 340. sz. szabadalommal kapcsolatos bitorlási keresetet indított a Krkával szemben a High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (patents court) (felsőbbíróság [Anglia és Wales], kancelláriai kollégium [szabadalmi bíróság]) előtt. Ezenkívül 2006. augusztus 2-án a Servier a 947. sz. szabadalommal kapcsolatos bitorlási keresetet indított a Krkával szemben, és kérte ideiglenes intézkedés meghozatalát. 2006. szeptember 1-jén a Krka a 947. sz. szabadalom megsemmisítése iránti viszontkeresetet, 2006. szeptember 8-án pedig a 340. sz. szabadalom megsemmisítése iránti viszontkeresetet terjesztett elő. 2006. október 3-án a High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (patents court) (felsőbbíróság [Anglia és Wales], kancelláriai kollégium [szabadalmi bíróság]) helyt adott a Servier ideiglenes intézkedés iránti kérelmének, és elutasította a Krka által 2006. szeptember 1-jén előterjesztett kérelmet. 2006. december 1-jén a folyamatban levő eljárás a felek között létrejött, egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodásnak megfelelően megszűnt, és az ideiglenes intézkedést hatályon kívül helyezték.
- 969 Másodszor, mind az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás, mind a licenciamegállapodás összefüggésben állt a szóban forgó jogvitákkal. Az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás, és különösen az abban szereplő forgalmazástilalmi és megnehtámadási kikötések ugyanis azon szabadalmak hatálya alá korlátozódtak, amelyek Servier és a Krka közötti jogviták tárgyát képezték. Ami a licenciamegállapodást illeti, az a 947. sz. szabadalomra vonatkozott, tehát szintén közvetlenül összefüggött e jogvitákkal.
- 970 Harmadszor, az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás és a licenciamegállapodás megkötésének időpontjában olyan egybehangzó valószínűsítő körülmények álltak fenn, amelyek alapján a felek arra következtethettek, hogy a 947. sz. szabadalom érvényes (lásd a fenti 967. és 968. pontot).
- 971 Negyedszer, bár a Servier és a Krka között az ESZH-nak a 947. sz. szabadalom érvényességét megerősítő 2006. július 27-i határozatát megelőzően már sor került kapcsolatfelvételre (lásd különösen a megtámadott határozat (837) preambulumbekzdését), ez nem vezetett megállapodáshoz (a megtámadott határozat (856)–(859) preambulumbekzdése), és új tárgyalások csak e határozatot

követően kezdődtek (a megtámadott határozat (898) preambulumbekzdése). Az ESZH-nak a 947. sz. szabadalom érvényességét megerősítő 2006. július 27-i határozata tehát legalábbis az egyik olyan tényezőt jelentette, amely az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodáshoz és a licenciamegállapodáshoz vezetett.

- 972 Így az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás és a licenciamegállapodás kikötéseinek hatályára, valamint e megállapodások létrejöttének hátterére tekintettel meg kell állapítani, hogy e két megállapodás összekapcsolása indokolt volt, tehát nem minősül komoly valószínűsítő körülménynek a Servier által a Krkának nyújtott fordított kifizetés fennállására, amelyhez a licenciamegállapodás vezetett volna (lásd a fenti 948. pontot).
- 973 E körülmények között másodikként meg kell vizsgálni, hogy a jelen ügyben a Bizottságnak a licenciamegállapodás és az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás pusztán összekapcsolásán kívüli egyéb valószínűsítő körülményekre vagy bizonyítékokra támaszkodva sikerült-e bizonyítani, hogy a licenciamegállapodást nem szokásos piaci feltételek mellett kötötték (lásd a fenti 949. és 963. pontot).
- 974 E tekintetben megjegyzendő, hogy nem vitatott, hogy – a megtámadott határozat tárgyát képező többi megállapodástól eltérően – sem az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás, sem a licenciamegállapodás nem járt a Servier-től a Krka felé irányuló pénzügyi juttatással.
- 975 Sőt, a licenciamegállapodás előírta, hogy a Krka az eladásai nettó összege 3%-ának megfelelő díjat fizet a Servier-nek.
- 976 Kétségtelen, hogy a díj a licenciamegállapodásból a generikus társaság által húzott előny – tudniillik a szabadalom kockázat nélküli piacra lépés céljából történő hasznosítása engedélyezésének – ellenértékét alkotja. A Bizottság feladata azonban annak bizonyítása, hogy ez az ellenérték rendellenesen alacsony volt, és a licenciamegállapodás ezért fordított kifizetéshez vezetett a Krka javára.
- 977 Márpedig, noha a Bizottság a megtámadott határozatban bemutatott bizonyos számú valószínűsítő körülményt, amelyek alapján arra lehet következtetni, hogy a licenciamegállapodás a Krka kereskedelmi érdekei szempontjából kedvező volt (a megtámadott határozat (1738)–(1744) preambulumbekzdése, és különösen az (1739) preambulumbekzdés), ugyanakkor nem bizonyította, hogy a díj 3%-ban megállapított mértéke rendellenesen, vagyis olyan mértékben alacsony lett volna, amely nem indokolható a licencia tárgyát képező szabadalom gazdasági értékére szorító megfontolásokkal (lásd a fenti 952. pontot).
- 978 Ami a Bizottság által állított azon körülményt illeti, hogy a díj mértéke jelentősen alacsonyabb volt, mint a Servier 2007. évi működési eredménye a Cseh Köztársaságban, Magyarországon és Lengyelországban, nem szükségképpen rendellenes, hogy a működési eredmény mértéke, amely az egy adott tevékenységből származó bruttó nyereséget jelenti, jelentős mértékben meghaladja az egy licenciamegállapodásban kikötött díj mértékét, amely csupán egy szabadalom hasznosítási jogának költségét jelenti.
- 979 Ugyanezen indok alapján elutasítható a Bizottság azon érve is, amely szerint a díj a Krka haszonkulcsa kis részének felelt meg. *A fortiori*, ami a generikus társaságot illeti, annak semmilyen érdeke nem fűződött volna egy licenciamegállapodás megkötéséhez, amennyiben a díj összege nem teszi lehetővé számára, hogy kellően jelentős mértékű haszonkulcsot érjen el.
- 980 Végül nem tűnik rendellenesnek, hogy egy, a Krka által hasznosított szabadalomra vonatkozó díj mértékét a Krka terméke eladási árának alapján számítják ki, nem pedig a Servier terméke eladási árának alapján.

- 981 Mindezek a körülmények még összességükben is legfeljebb annak bizonyítását teszik lehetővé, hogy a Krkának biztosított licencia ára a Krka kereskedelmi érdekei szempontjából kedvező volt, azonban nem elegendőek annak bizonyításához, hogy a szóban forgó ügyletet nem szokásos piaci feltételek mellett kötötték volna, annál is inkább, mivel a licenciamegállapodás előírta, hogy a Servier a licencia hatálya alá tartozó hét tagállamban továbbra is forgalmazhatja termékét, akár közvetlenül, akár valamely kapcsolt vállalkozásán keresztül, vagy akár államonként egyetlen harmadik félen keresztül. A biztosított licencia tehát nem volt kizárólagos, ami korlátozta a Krka számára előnyös jellegét, mivel fennállt annak kockázata, hogy a Krka terméke egy másik – akár a Servier, akár harmadik fél által forgalmazott vagy gyártott – generikus gyógyszerrel fog versenyezni.
- 982 Hozzá kell tenni, hogy a tárgyaláson maga a Bizottság is jelezte, nem vitatja, hogy a díj megfelelt a piaci gyakorlatoknak. A Bizottság azzal, hogy a megtámadott határozatban – kétségkívül másodlagos jelleggel – megjegyezte, hogy „a díjak alacsony szintje helyett inkább az a körülmény központi jelentőségű az elemzés szempontjából, hogy egyetlen licenciat adtak az arra vonatkozó kötelezettségvállalás ellenében, hogy [a Krka] bizonyos számú további, korlátozott piacra ne lépjen be, és ott a Servier szabadalmait ne vitassa” (a megtámadott határozat 2354. lábjegyzete), már megmutatta, hogy – tévesen – csupán másodlagos jelentőséget tulajdonított annak a körülménynek, hogy az ügyletet szokásos piaci feltételek mellett köthették meg.
- 983 A fenti 977–982. pontban kifejtett megfontolásokból következik, hogy a Bizottság nem bizonyította, hogy a licenciamegállapodásban előírt 3%-os mértékű díj rendellenesen, vagyis olyan mértékben alacsony lett volna, amely nem indokolható a licencia tárgyát képező szabadalom gazdasági értékére szorító megfontolásokkal. A Bizottság tehát nem bizonyította, hogy licenciamegállapodás nem szokásos piaci feltételek mellett kötött ügyletet jelent.
- 984 Következésképpen a Bizottság nem bizonyította magának a – rendellenesen alacsony áron biztosított licenciából (lásd a fenti 803. pontot) eredő – fordított kifizetésnek a fennállását, amely ösztönzésnek minősülne, mivel nem a jogvita egyezség útján történő rendezésével együtt járó költségek kompenzálása a célja (lásd a fenti 809. pontot).
- 985 Ebből következik, hogy a Bizottság a jelen ügyben megalapozottan nem állapíthatta volna meg olyan versenykorlátozás fennállását, amely elegendő károssági fokot mutat ahhoz, hogy cél általi korlátozásnak minősüljön.
- 986 A fenti következtetést nem érvényteleníthetik a Bizottság által a megtámadott határozatban megállapított további körülmények sem.
- 987 Először is, még ha feltételezzük is, hogy a licenciamegállapodás ösztönző jellegű lett volna azon az alapon, hogy a szóban forgó hét tagállamban – vagyis a piac azon részében, amelynek tekintetében a Bizottság nem állapította meg jogsértés fennállását – a Servier és a Krka közötti előnyös duopólium kialakítását tette lehetővé, amint azt a Bizottság a megtámadott határozatban jelezte (lásd különösen az (1728), (1734) és (1742) preambulumbekendést), egy ilyen duopólium nem magából a megállapodásból következne, hanem a Servier és a Krka által a megállapodást követően hozott döntésekből, vagyis a Servier tekintetében azon döntésből, hogy más generikus társaságnak nem ad licenciat, illetve nem forgalmazza alacsony áron saját perindopriljának generikus változatát (a megtámadott határozat (1727) preambulumbekendése), a Krka tekintetében pedig azon döntésből, hogy nem folytat agresszív árpolitikát (a megtámadott határozat (1744) preambulumbekendése).
- 988 Márpedig a Bizottság által megállapított cél általi korlátozás, és közelebről az e korlátozás egyik feltételét jelentő ösztönzés (lásd a fenti 272. pontot) a Servier és a Krka között létrejött, egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodásra és licenciamegállapodásra vonatkozik, nem pedig az e megállapodásokat követő és azokban meg nem határozott gyakorlatokra.

- 989 Feltételezve, hogy a szóban forgó duopólium a megállapodások végrehajtásának tekinthető, emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottság és az uniós bíróság egy megállapodás korlátozó céljának vizsgálata során, és különösen a megállapodás gazdasági és jogi hátterének figyelembevétele keretében nem hagyhatja teljesen figyelmen kívül annak potenciális hatásait (lásd a fenti 304. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatot). Az ítélkezési gyakorlatból azonban az is kitűnik, hogy a cél általi versenykorlátozás fennállásának megállapítása nem eredményezheti – különösen a szóban forgó megállapodás gazdasági és jogi háttere vizsgálatának leple alatt – e megállapodás hatásainak értékelését, mivel ellenkező esetben nem valósulna meg az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésében előírt, a versenykorlátozó cél és versenykorlátozó hatás közötti különbségtétel hatékony érvényesülése (lásd a fenti 221. pontot). Annak ellenőrzése érdekében, hogy egy megállapodás konkrétan alkalmas-e – a versenyellenes célú megállapodásokra jellemző – versenykorlátozó hatások előidézésére, potenciális hatásai elemzésének ezért a megállapodás megkötésének időpontjában objektíve előre látható adatokból következő hatásokra kell korlátozódnia (lásd ebben az értelemben: Wahl főtanácsnok ING Pensii ügyre vonatkozó indítványa, C-172/14, EU:C:2015:272, 84. pont; lásd még ebben az értelemben: 2014. szeptember 11-i CB kontra Bizottság ítélet, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, 80–82. pont).
- 990 Márpedig a jelen ügyben a szóban forgó állítólagos potenciális hatás, vagyis a Bizottság által hivatkozott duopólium hipotetikus, és így a megállapodás megkötésének időpontjában objektíven előre nem látható körülményeken alapul.
- 991 Mindenesetre a Bizottság a gyógyszertárak készleteinek telítésére irányuló gyakorlatokra és egy, a lengyel hatóságok előtti, tisztességtelen versenyre vonatkozó panaszra hivatkozva a megtámadott határozat (1725) preambulumbekkezdésében jelezte, hogy „a Servier-nek a licencia hatálya alá tartozó hét piacon a Krkával szemben tanúsított hozzáállása nehezen írható le együttműködő hozzáállásként”. Ráadásul, amint az a megtámadott határozat (1728) preambulumbekkezdéséből kitűnik, a Bizottság által leírt, a Servier és a Krka közötti duopólium nem zárta ki az e társaságok közötti bizonyos mértékű versenyt.
- 992 Másodszor, a Bizottság szerint a licenciamegállapodás a jelen ügyben ösztönző jellegű volt, mivel lehetővé tette a Krka kockázat nélküli belépését bizonyos piacokra, egyes más piacokról való kizárása ellenében. Ezzel összefüggésben, ha a forgalmazástilalmi vagy a megneemtámadási kikötés hatálya tágabb, mint a licenciamegállapodás hatálya, és így e két megállapodás között eltérés, vagy a Bizottság által a megtámadott határozat (1706) és (1736) preambulumbekkezdésében használt kifejezéssel élve „aszimmetria” áll fenn, megállapítható tehát az ösztönzés fennállása, mivel a licenciamegállapodás célja – azáltal, hogy lehetővé teszi a generikus társaság számára a piac bizonyos részeire kockázat nélkül történő belépést – valójában az, hogy a generikus társaságot annak elfogadására ösztönözze, hogy az originális társaság javára visszavonul a piac más részéről.
- 993 Ennek az érvelésnek nem lehet helyt adni.
- 994 Mindenekelőtt ugyanis a Bizottság által javasolt megközelítés, amely szerint egy korlátozó kikötéseket tartalmazó, egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodáshoz kapcsolódó licenciamegállapodás pusztá megkötése, még ha erre szokásos piaci feltételek mellett kerül is sor, ösztönzésnek minősülhet, paradox megoldáshoz vezetne, mivel ebben az esetben, minél tágabb a licenciamegállapodás hatálya, annál jelentősebb lenne az ösztönzés, és így annál könnyebben lehetne a cél általi korlátozás fennállására következtetni, kivéve ha a licenciamegállapodás hatálya pontosan megegyezik az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás hatályával.
- 995 Márpedig, minél tágabb egy licenciamegállapodás hatálya, különösen az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás hatályához képest, amelyhez kapcsolódik, a licencia versenyt elősegítő hatásaira tekintettel annál kedvezőbb e megállapodás a versenyre nézve, mivel a licencia ösztönzi a generikus társaság piacra lépését, és korlátozza az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodásban szereplő forgalmazástilalmi és megneemtámadási kikötések versenykorlátozó jellegét (lásd a fenti 954. és 955. pontot).

- 996 E tekintetben megjegyzendő, hogy a CB kontra Bizottság ügyre vonatkozó indítványában (C-67/13 P, EU:C:2014:1958, 55. pont) Wahl főtanácsnok jelezte, hogy cél általi korlátozás azonosításának formalista megközelítése csak olyan magatartások esetén képzelhető el, amelyekről megállapítható, hogy a verseny szempontjából hátrányos hatásaik erősebbek a verseny számára előnyös hatásaiknál.
- 997 Ezenfelül a Bizottság álláspontja, amely ahhoz vezet, hogy a szabadalom jogosultját kötelezi az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás korlátozó kikötéseinek hatálya alá tartozó területre kiterjedő licenciamegállapodás megkötésére, nem tartja tiszteletben a szabadalom jogosultjának szellemi tulajdonjogait, és különösen a licencia megadását illetően fennálló mérlegelési lehetőségét (lásd egy olyan esethez, amelyben a szabadalom jogosultja erőfölényben van: 2007. szeptember 17-i Microsoft kontra Bizottság ítélet, T-201/04, EU:T:2007:289, 331. pont). Ez az álláspont nem tartja tiszteletben azt a mérlegelési lehetőséget sem, amellyel a jogvitában részes feleknek a jóhiszemű egyezségkötés érdekében rendelkezniük kell.
- 998 Egyébiránt egy „aszimmetrikus” licenciamegállapodás megkötése nem szükségképpen jelent kellő előnyt a szóban forgó szabadalom érvényességét el nem ismerő generikus társaság számára ahhoz, hogy forgalmazástilalmi és megnehtámadási kikötéseket fogadjon el. Ahhoz, hogy az ilyen megállapodás megkötéséből eredő előnyt ösztönző jellegűnek lehessen tekinteni, annak e társaság részére a várható nyereség abból eredő biztos elvesztésének kompenzálását kell kínálnia, hogy a számára a piac bizonyos földrajzi részeire való belépést megtiltó kikötéseket tartalmazó egyezséget fogad el. Egy olyan társaság számára ugyanis, amely nem hisz komolyan a szabadalom érvényességében, és képes arra, hogy a forgalmazástilalmi és megnehtámadási kikötések hatálya alá tartozó teljes piacra belépjen, egy, az említett kikötések hatályánál szűkebb földrajzi hatályú licencia nem jelent gazdaságilag kielégítő megoldást, amely őt e kikötések elfogadására készíthetné. Kétségtelen, hogy a licencia részben megnyitja e társaság előtt a szabadalom hatálya alá tartozó piacot azáltal, hogy lehetőséget nyújt számára arra, hogy a piac e részén a várt nyereséget elérje, azonban, mivel nem nyert megállapítást, hogy e licenciadíj mértéke a piac e része tekintetében rendellenesen alacsony lett volna, az említett licencia semmilyen kompenzációt nem nyújt e társaság számára a piac egyéb részeit illetően, ahol a szabadalom megsemmisítése esetén nyereséget érhetne el, amelyekre azonban a jövőben tilos számára a belépés.
- 999 A jelen ügyben a Krka által a licenciamegállapodás hatálya alá nem tartozó 18–20 piacon várt nyereség messze nem volt elhanyagolható. A megtámadott határozatban a Bizottság jelzi ugyanis, hogy a nyugat-európai piacok nyeresége hozzávetőlegesen a licenciamegállapodás hatálya alá tartozó hét piac közül a három legjelentősebb piac nyereségének felelt meg (a megtámadott határozat 2348. lábjegyzete). Noha figyelembe kell venni azt a körülményt, hogy a licencia megszünteti a bitorlás miatti eljárások bármely kockázatát, és ezért a Krka által a licenciamegállapodásnak köszönhetően elérhető nyereség biztosabb, a jelentőség, amelyet a Krka e kockázatnak tulajdoníthatott, nagymértékben a szabadalom érvényességét illető meggyőződésének mértékétől függött. Az, hogy a Krka elismerte a 947. sz. szabadalom érvényességét, meghatározó elem volt tehát azon döntésének meghozatala során, amely így arra indította, hogy előnyben részesítse az érintett hét piacra történő korlátozott, azonban a licencia által védett belépést az összes tagállami piacra történő szélesebb körű, azonban az említett szabadalom Krka véleménye szerint fennálló ereje következtében a bitorlás jelentős kockázata jellemezte belépéssel szemben.
- 1000 Harmadszor, ami a licenciamegállapodás Krka számára fennálló ösztönző jellegének alátámasztására szánt további elemeket illeti, mindenekelőtt meg kell jegyezni, hogy az, hogy a Krka becslése szerint a megállapodások meg nem kötésére vonatkozó döntés alternatív költsége három évre vonatkozóan több mint tízmillió euró „kiesett nyereségnek” felelt meg (a megtámadott határozat (1738) preambulumbekzdése), inkább további valószínűsítő körülményt jelent arra nézve, hogy a Krka a 947. sz. szabadalmat érvényesnek tekintette. A szóban forgó nyereség ugyanis a licenciamegállapodás hatálya alá tartozó hét piacra történő belépés vagy e piacokon maradás esetére előirányzott nyereségnek

felel meg. Ily módon úgy tűnt, hogy a Krka úgy tekinti, hogy a Servier-vel kötött megállapodás hiányában az e piacokra kockázattal történő belépés vagy e piacokon maradás kevéssé valószínű vagy akár kizárt, ami megerősíti, hogy elismerte a 947. sz. szabadalom érvényességét.

- 1001 Ezt követően, bár a megtámadott határozat (1740) preambulumbekzdéséből, amely a megtámadott határozat (913) preambulumbekzdésére hivatkozik, kitűnik, hogy a 18–20 további piac „a Krka szemében hagyományosan kisebb jelentőséggel bírt”, az e piacokon várt nyereség messze nem volt elhanyagolható mértékű (lásd a fenti 999. pontot).
- 1002 Ezért a fenti 1000. és 1001. pontban leírt elemek nem teszik lehetővé a licenciamegállapodás Krka számára képviselt ösztönző jellegének megállapítását.
- 1003 Negyedszer, a megtámadott határozatban a Bizottság által tett azon megállapítás, amely szerint az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás és a licenciamegállapodás a Servier és a Krka közötti piacfelosztásnak minősül (lásd a megtámadott határozat 5.5.3 pontjának címét, valamint különösen az (1745) preambulumbekzdését), nem megalapozott.
- 1004 Ami a licenciamegállapodás hatálya alá tartozó hét piacot illeti ugyanis, bár a Bizottság nem állapítja meg jogsértés fennállását a belső piac e részére vonatkozóan, figyelembe veszi ugyanakkor a Servier és a Krka e hét piacon tanúsított magatartását – többek között a Bizottság által ösztönző jellegűnek minősített licenciamegállapodás elfogadását – annak érdekében, hogy egyrészt a 18–20 további tagállam, és másrészt az e hét tagállam közötti különbségtételen alapuló piacfelosztás fennállását állapítsa meg.
- 1005 Márpedig a Servier nem volt kizárva e hét tagállam piacáról, és ott a Krka és a Servier versengett egymással (lásd a fenti 991. pontot).
- 1006 Így nem volt a piacnak olyan része, amely a megállapodások alapján a Krkának lett volna fenntartva. Nem állapítható meg tehát a piacfelosztás fennállása abban az értelemben, hogy a megállapodásban részes felek között a belső piac e része átjárhatatlanul fel lett volna osztva.
- 1007 Egyébiránt megjegyzendő, hogy e hét tagállamban a licenciamegállapodás hozzájárult ahhoz, hogy egy, az originális társasággal versengő generikus társaság piacra lépjen vagy a piacon maradjon. A licenciamegállapodás tehát kedvező hatással volt a versenyre a korábbi helyzethez képest, amelyben a generikus társaság csak kockázattal tudott a piacon maradni vagy arra belépni, mivel a szóban forgó fő szabadalom, a 947. sz. szabadalom érvényességét a hatáskörrel rendelkező hatóságok nemrég erősítették meg (lásd a fenti 970. pontot), és a Krka által jelentősnek ítélt kockázata állt fenn annak, hogy terméke bitorló jellegű.
- 1008 Hozzá kell tenni, hogy az a körülmény, hogy a megállapodás megkötésének időpontjában a 947. sz. szabadalom nemzeti megfelelőit az érintett hét piac közül egyes piacok esetében még nem adták meg a Servier-nek, míg a Krka már forgalmazta termékét (a megtámadott határozat (1755) preambulumbekzdése), nem teszi lehetővé a licenciamegállapodás versenyre gyakorolt kedvező hatása hiányának megállapítását. Noha igaz ugyanis, hogy a Krka e piacokra már a licenciamegállapodás előtt is be tudott volna lépni anélkül, hogy bitorlási kereset közvetlen veszélye fenyegette volna, és noha következésképpen a licencia nem játszott döntő szerepet az érintett piacokra való belépést illetően, e licencia mindazonáltal lehetővé tette a Krka számára, hogy e piacokon maradjon anélkül, hogy viselnie kellett volna a bitorlási keresetek kockázatát.
- 1009 A licenciamegállapodás versenyre gyakorolt, a fenti 1007. és 1008. pontban megállapított kedvező hatása megerősíti a licenciamegállapodás hatálya alá tartozó hét tagállamot érintő piacfelosztás hiányára vonatkozó megállapítást.

¹⁰¹⁰ A licenciamegállapodás versenyre gyakorolt kedvező hatását megerősíti továbbá a Krkának egy tájékoztatáskérésre adott válaszából származó, a megtámadott határozat (913) preambulumbekzdésében szereplő kivonat. E kivonatból többek között a következők derülnek ki:

„A Krkának ebben az időpontban a licencia megszerzése és a felszólalások visszavonása tűnt a legjobb lehetőségnek – a perindopril haladéktalan, vagyis 2006-tól történő értékesítésére való lehetőség a Krka fő közép-kelet-európai piacain.

A piacra lépésre minden más forgatókönyv szerint nem kerülhetett volna sor a 2006 júliusától számított legalább két év eltelte előtt, és a piacra lépés még ezen időszak elteltét követően sem volt garantált (annak kockázata, hogy a 947. sz. szabadalmat fenntartják, fejlesztéssel kapcsolatos kockázatok a nem alfa formát illetően).”

¹⁰¹¹ A fenti 1010. pontban idézett kivonat megerősíti a megállapítást, amely szerint a Krka a licenciamegállapodás hatálya alá tartozó hét tagállamban történő haladéktalan piacra lépést vagy piacon maradást e megállapodás hiányában a 947. sz. szabadalom miatt lehetetlennek tekintette (lásd a fenti 999. és 1000. pontot).

¹⁰¹² Ami a 18–20 másik piacot, vagyis a piac azon részét illeti, amelynek tekintetében a Bizottság megállapította jogsértés fennállását, meg kell jegyezni, hogy az ösztönzés fennállásának bizonyítása hiányában (lásd a fenti 984. pontot) a forgalmazástilalmi és megneemtámadási kikötéseket egy szabadalmi jogvita egyezség útján történő rendezésről szóló jogszerű megállapodásból következő kikötéseknek kell tekinteni, amely megállapodáshoz licenciamegállapodás kapcsolódik (lásd a fenti 963. pontot). Egy ilyen, a szabadalom érvényességének elismerésén alapuló szerződés együttes következképpen nem minősíthető a piacról való kizárásra irányuló megállapodásnak.

¹⁰¹³ Nem volt tehát a piacnak olyan része, amely jogellenes módon a Servier-nek lett volna fenntartva.

¹⁰¹⁴ A piacfelosztás, amelyre a Bizottság szintén alapította a cél általi korlátozás megállapítását, tehát nem bizonyított.

¹⁰¹⁵ Ötödször, a Bizottság nem bizonyította, hogy a Servier-nek vagy a Krkának szándékában állt volna a piac felosztására vagy a piacról való kizárásra irányuló megállapodást kötni, vagy akár, hogy a Servier arra kívánta volna ösztönözni a Krkát, hogy hagyjon fel a vele való versengéssel, vagy hogy a Krkának – ösztönző előny ellenében – szándékában állt volna, hogy felhagyjon azzal, hogy a Servier-re versenynyomást gyakorol.

¹⁰¹⁶ Előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy azok a tevékenységek, amelyekre a versenyellenes magatartások és megállapodások irányulnak, általában titkosan folynak le, a találkozókat titkosan tartják, továbbá az erre vonatkozó dokumentáció a legminimálisabbra szorítkozik. Ebből következik, hogy még ha a Bizottság fel is fedez olyan iratokat, amelyek kifejezetten tanúsítják a piaci szereplők közötti jogellenes kapcsolatfelvételt, e dokumentumok általában töredékesek és szórványosak, és ezért gyakran következtetésekkel kell bizonyos részleteket rekonstruálni (2007. január 25-i Sumitomo Metal Industries és Nippon Steel kontra Bizottság ítélet, C-403/04 P és C-405/04 P, EU:C:2007:52, 51. pont). Meg kell azonban jegyezni, hogy a jelen ügyben szóban forgó megállapodások esetében valódi szerződésekről van szó, amelyek egyébiránt nagy nyilvánosságot is kaptak (a megtámadott határozat (915) preambulumbekzdése). Mivel a Bizottság könnyen szert tehetett a szóban forgó megállapodások teljes tartalmára, az előbbieken hivatkozott ítélkezési gyakorlat kevésbé meggyőzően alkalmazandó. Így a levelek vagy más dokumentumok részleges kivonataiból a felek szándékainak megállapítása érdekében levont következtetések nem kérdőjelezhetnek meg könnyen egy olyan következtetést, amely magán a megállapodások tartalmán alapul, vagyis azokon a kötelező jogi kapcsolatokon, amelyek egymás közötti kialakításáról a felek döntöttek.

- 1017 Hangsúlyozni kell még, hogy a jelen ügyben az ESZH 2006. július 27-i határozatát, vagy akár az Egyesült Királyságban 2006. október 3-án a Krkával szemben elrendelt ideiglenes intézkedést követően keletkezett dokumentumok azok, amelyek a legvalószínűbben mutatják, hogy melyek lehettek a felek szándékai, amikor az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodást és a licenciamegállapodást kötötték. E két esemény ugyanis lényegesen módosította a megállapodások megkötésének hátterét, különösen a 947. sz. szabadalom érvényességéről a Krka, de a Servier által alkotott képet illetően is.
- 1018 Ami a Krkát illeti, a dokumentumok, amelyekre a Bizottság a Krka szándékainak meghatározása érdekében támaszkodik (lásd különösen a megtámadott határozat (849)–(854) és (1758)–(1760) preambulumbekzdését, valamint azon preambulumbekzdéseket, amelyekre az előbbiek hivatkoznak), az e két esemény előtti időszakokra vonatkoznak.
- 1019 Az idézett kivonatok mindenesetre túl töredezetek vagy kétértelműek ahhoz, hogy bizonyítsák, hogy – ellentétben azzal, amit a Törvényszék többször megállapított (lásd különösen a fenti 999., 1000. és 1011. pontot) – a Krka nem ismerte el a 947. sz. szabadalom érvényességét, és még kevésbé, hogy az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás és a licenciamegállapodás aláírásakor a piac felosztására vagy a piacról való kizárásra irányuló megállapodások megkötése állt szándékában.
- 1020 Ami a Servier-t illeti, a fent említett két eseménynél későbbi egyetlen dokumentumkivonat, amely állítólag rávilágít a versenyellenes szándékaira, és amelyre a megtámadott határozat e szándékokra vonatkozó részében (az (1761) és (1762) preambulumbekzdés) a Bizottság hivatkozik, a következő: „négy nyert év = nagy siker”.
- 1021 Ez a kivonat a Servier felső vezetésének egy megbeszéléséről készült beszámolóban szerepel, amely a High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (patents court) (felsőbíróság [Anglia és Wales], kancelláriai kollégium [szabadalmi bíróság]) 2007. július 6-i ítéletére hivatkozik, amely szerint a 947. sz. szabadalom az újdonság és a feltalálói tevékenység 341. sz. szabadalomhoz képest fennálló hiánya miatt érvénytelen.
- 1022 Még ha feltételezzük is, hogy e kivonatból levonható az a következtetés, hogy a Servier vezetősége ezen ítéletet követően úgy vélte, hogy a 947. sz. szabadalom jelentősége abban állt, hogy lehetővé tette számára további négyévnnyi oltalom megszerzését, ennek alapján nem lehet megállapítani, hogy 2006. október 27-én, az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás és a licenciamegállapodás megkötésének időpontjában a Servier a piac felosztására vagy a piacról való kizárásra irányuló megállapodásokat kívánt elérni, és még kevésbé teszi lehetővé annak bizonyítását, hogy az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás és a licenciamegállapodás cél általi versenykorlátozást valósított meg.
- 1023 Egyébiránt egy másik generikus társaság által tett észrevétel, amely szerint „úgy tűnik, hogy a Servier szempontjából ezen egyezség indokát azon fő piacok védelme jelentette, ahol a helyettesítés és/vagy a [nemzetközi szabadnévvel] történő gyógyszerfelírás magas szintje jellemző” (a megtámadott határozat (1730) preambulumbekzdése), még a Bizottság által hivatkozott többi valószínűsítő körülmény összességével együttesen figyelembe véve sem teszi lehetővé annak megállapítását, hogy a Servier-nek az állt szándékában, hogy a Krkával a piac felosztására vagy a piacról való kizárásra irányuló megállapodásokat kössön.
- 1024 Végül nem meggyőző a Bizottság részéről a megtámadott határozatban szereplő, egy „Coversyl: védekezés a generikus gyógyszerekkel szemben” című dokumentumra történő többszöri hivatkozás. E dokumentum ugyanis korábbi, mint az ESZH 2006. július 27-i határozata és az Egyesült Királyságban a Krkával szemben elrendelt 2006. október 3-i ideiglenes intézkedés, ami jelentősen korlátozza relevanciáját (lásd a fenti 1017. pontot). Ráadásul magából a megtámadott határozatból kitűnik, hogy e dokumentum nem kifejezetten a Krkára vonatkozó stratégiát ír le, hanem legfeljebb „a dokumentum jelleg[éből] és szerkezet[éből]”, valamint „a Krkára való hivatkozás összefüggés[éből]” következik, hogy

„tervezték” a Krkával szembeni védekezést (a 2386. lábjegyzet). Végül e dokumentumnak a megtámadott határozatban idézett kivonataiból nem tűnik ki, hogy a Servier a 947. sz. szabadalom érvényességével kapcsolatos kétségeknek adott volna hangot.

- 1025 Mindenesetre a Bizottság feladata lenne, hogy – figyelemmel különösen a fenti 1016. pontban megfogalmazott megfontolásokra – releváns és egybehangzó valószínűsítő körülmények együttesét mutassa be a Törvényszék által a fenti 985. pontban levont következtetés megkérdőjelezése, és annak bizonyítása érdekében, hogy a szóban forgó megállapodások – a tartalmuk és megkötésük hátterének elemzéséből levonható következtetéssel ellentétben – egy versenytárs kivásárlására irányultak annak piacról való kizárása céljából. Márpedig a Bizottság nem volt képes ilyen valószínűsítő körülmények bemutatására.
- 1026 Hatodszor az a körülmény, hogy a Krka továbbra is vitatta a Servier szabadalmainak érvényességét, és továbbra is forgalmazta termékét, noha az ESZH felszólalási osztálya megerősítette a 947. sz. szabadalom érvényességét, nem jelent döntő körülményt a cél általi versenykorlátozás fennállásának megállapítása szempontjából, mivel a Krka által a Servier-re gyakorolt versenynyomás fenntartása magyarázható azzal, hogy a Krka – a jogvitákkal kapcsolatos várható kockázatok ellenére – erősíteni kívánta a pozícióját a Servier-vel az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás megkötése érdekében kezdhető tárgyalásokon.
- 1027 Ezenkívül a Servier szabadalmának további vitatása a Krka számára nem jelentett új kockázatot a bitorlást illetően. Az csupán a perköltségeit növelte. Ami a terméke további forgalmazását illeti, ez öt közép-kelet-európai piacra korlátozódott, mivel, amint azt a Bizottság a megtámadott határozatban jelezte, a Krka „a felszólalási [osztály] határozat[á]t követően végül lemondott a Franciaországban, az Egyesült Királyságban és más nyugat-európai országokban kockázattal történő piacra lépés szándékáról” (az (1693) preambulumbekzdés). Ezenfelül a licencia hatálya alá tartozó hét piac közül öt esetben még nem adták meg a 947. sz. szabadalomnak megfelelő szabadalmakat (a megtámadott határozat (1755) preambulumbekzdése). Így a Krka legalábbis néhány olyan piacon, ahol ott maradt, korlátozott kockázatokkal szembesült.
- 1028 A fenti 1026. és 1027. pontban kifejtett elemekre tekintettel az a körülmény, hogy a Krka továbbra is vitatta a Servier szabadalmait, és továbbra is forgalmazta termékét, noha az ESZH felszólalási osztálya megerősítette a 947. sz. szabadalom érvényességét, a Bizottság állításával ellentétben nem teszi lehetővé annak megállapítását, hogy az ESZH 2006. július 27-i határozata nem volt meghatározó befolyással a Krka 947. sz. szabadalomra vonatkozó megítélésére, és következésképpen az ezt követően hozott döntésére, hogy elfogadja a Servier-vel kötendő egyezség igénybevételét.
- 1029 Hetedszer, bár a Bizottság előterjesztett bizonyos számú olyan elemet, amely lehetővé teszi annak megállapítását, hogy az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás és a licenciamegállapodás a Servier és a Krka közötti kereskedelmi tárgyalás tárgyát képezte, és a Krka az e megállapodásokból elérhető előnyök maximalizálására törekedett, és még a licenciamegállapodást is a forgalmazástilalmi és megnemtámadási kikötések általa történő elfogadásának feltételévé tette (lásd különösen a megtámadott határozat (913) és (1746)–(1748) preambulumbekzdését), ezek az elemek, még a Bizottság által hivatkozott valamennyi további elemmel együttesen tekintve sem teszik lehetővé annak bizonyítását, hogy a licenciamegállapodás nem a szokásos piaci feltételek mellett kötött ügyletet jelent, vagyis hogy a licenciamegállapodásban előírt 3%-os mértékű díjat nem kereskedelmi megfontolások alapján határozták meg, hanem azzal a céllal, hogy a Krkát az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodásban szereplő forgalmazástilalmi és megnemtámadási kikötések elfogadására ösztönözzék.
- 1030 Ezenfelül emlékeztetni kell arra, hogy egy licenciamegállapodás elfogadása – amelynek a hasznosításba vevő számára csak akkor van létjogosultsága, ha a licenciat ténylegesen kihasználják – a szabadalom érvényességének a felek általi elismerésén alapul (lásd a fenti 947. pontot). Ezért az a körülmény, hogy

a generikus társaság a kereskedelmi érdekei szempontjából legkedvezőbb licenciamegállapodás elérése törekszik, nem elegendő annak bizonyításához, hogy e társaság a szóban forgó megállapodást nem a szabadalom érvényességének általa történő elismerése alapján kötötte volna.

- 1031 Hozzá kell még tenni, hogy egy, a Krka számára kedvező megállapodás lehetővé tette számára, hogy belépjen a piac azon részeire, ahol a legerősebb helyzetben volt, és ahol a leggyorsabban tudta megkezdeni terméke forgalmazását, vagy folytatni tudta forgalmazását, ami a versenyre nézve kedvező. Ily módon egy, a Krkához hasonló generikus társaságnak az érdekei, amely társaság arra törekszik, hogy a kereskedelmi érdekei szempontjából legkedvezőbb licenciamegállapodást kösse meg az originális társasággal, egybeesnek a fogyasztó érdekeivel, mivel a licenciamegállapodásnak köszönhetően egy generikus társaság gyorsan belép a piacra, vagy a piacon marad.
- 1032 A fentiek összességéből következik, hogy a fenti 985. pontban megfogalmazott következtetést meg kell erősíteni, mivel a szóban forgó egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás és a licenciamegállapodás nem mutat a verseny tekintetében elegendő károssági fokot ahhoz, hogy a Bizottság megalapozottan tekinthette volna úgy, hogy azok cél általi korlátozásnak minősülnek. Következésképpen a hivatkozott jogalap megalapozott.

2) Az átruházási megállapodásról

i) A felek érvei

[omissis]

ii) A Törvényszék álláspontja

- 1041 Előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban milyen döntő indokok alapján vonta le azt a következtetést, hogy az átruházási megállapodás cél általi versenykorlátozásnak minősíthető.
- 1042 A Bizottság mindenekelőtt megállapította egyrészt, hogy az átruházási megállapodás keretében a Krka két szabadalmi bejelentést ruházott át a Servier-re, ezek közül az egyik a perindopril szintézisére vonatkozó eljárásra (WO 2005 113500), a másik pedig perindoprilkészítmények előállítására (WO 2005 094793) vonatkozott, és másrészt, hogy az e szabadalmi bejelentések hatálya alá tartozó technológiát a Krka perindopriljának előállításához használták (a megtámadott határozat (1770) preambulumbekzdése).
- 1043 E megállapítás alapján a Bizottság elemzése annak alátámasztására irányult, hogy az átruházási megállapodás megerősítette a Servier és a Krka versenyhelyzetét, amely – a Bizottság véleménye szerint – az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodással és a licenciamegállapodással kialakított piacfelosztás következtében alakult ki (a megtámadott határozat (1766) és (1804) preambulumbekzdése).
- 1044 Ami elsősorban a Servier-t illeti, a Bizottság megjegyezte, hogy a Krka technológiájának átadására sajátos piaci körülmények között került sor, mivel a gyógyszerhatóanyagra vonatkozó technológiának nagyon kevés potenciálisan életképes és a Servier-től független alternatív forrása maradt fenn (a megtámadott határozat (1766) és (1772) preambulumbekzdése). A Bizottság szerint a Krka technológiája, amely lehetővé tette az Európai Gyógyszerkönyv követelményeinek való megfelelést (a megtámadott határozat (1766), (1770) és (1793) preambulumbekzdése), „a piacra lépés szempontjából kulcsfontosságú tényezőt” jelentett (a megtámadott határozat (1803) preambulumbekzdése).

1045 A Bizottság a megtámadott határozat (1772) preambulumbekzdésében a következket rögzítette:

„Azzal, hogy a Krkát megfosztotta a lehetőségtől, hogy korlátozás nélkül licenciat adjon vagy technológiáját harmadik felekre, azaz más generikus társaságokra átruházza, a Servier ténylegesen kizárta harmadik feleknek a verseny egy lehetséges, a Krka technológiáján alapuló forrásához való hozzáférését. Egy ilyen technológia például a szabadalmak újabb vitatásának alapjául szolgálhatott volna. Az átruházási és licenciamegállapodás így – a Krkával kötött egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodással együtt – abszolút védelmet biztosított a Servier-nek a Krka technológiájából eredő bármely fennmaradó potenciális versennyel szemben.”

1046 Ily módon a Bizottság szerint a Servier azzal, hogy megszerezte a Krka technológiáját, biztosította, hogy a Krka a továbbiakban már ne tudjon átruházni egy olyan technológiát, amely más generikus társaságok számára hasznosnak bizonyulhatott volna. A Bizottság ebből azt a következtetést vonta le, hogy az átruházási megállapodás lehetővé tette a Servier számára, hogy megerősítse a védelmet, amelyet az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodásban szereplő forgalmazástilalmi és megneemtámadási kikötések következtében már élvezett (a megtámadott határozat (1805) és (1806) preambulumbekzdése).

1047 Ami másodsorban a Krkát illeti, a Bizottság nem csupán azt állapította meg, hogy ez utóbbi „tudatában volt annak, hogy a perindopril technológiájának a Servier általi megszerzése a generikus versenytársak kizárásához vezethet” (a megtámadott határozat (1800) preambulumbekzdése), hanem főleg azt, hogy a Krka hasznot húzott az átruházási megállapodás keretében neki továbbadott licenciából.

1048 Ami ez utóbbi vonatkozást illeti, a Bizottság jelezte, hogy a Krka tovább használhatta technológiáját azon hét tagállam piacán, amelyen a licenciamegállapodásnak köszönhetően forgalmazhatta termékét (a megtámadott határozat (1806) preambulumbekzdése). Márpedig a Bizottság szerint a Krka technológiája hasznos volt – többek között a Krkának is – a perindopril olyan gyógyszerhatóanyagának előállításához, amely az Európai Gyógyszerkönyv követelményeinek megfelelő tisztasági szintet ér el. Az átruházási megállapodás tehát fenntartotta a Krkának a hét érintett piacon a licenciamegállapodásnak köszönhetően már fennálló kedvező helyzetét.

1049 A Bizottság megállapította, hogy az átruházási megállapodás arra irányult, hogy megerősítse az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodással és a licenciamegállapodással kialakított piacfelosztást (a megtámadott határozat (1803) és (1810) preambulumbekzdése).

1050 A Bizottság hozzátette, hogy az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás és a licenciamegállapodás, valamint az átruházási megállapodás megkötése a perindopril uniós piacainak felosztása révén a versenyt korlátozó egységes és folyamatos jogsértés részét képezi. A Bizottság e tekintetben különösen arra támaszkodott, hogy e megállapodások azonos célra – a piacok Servier és Krka közötti felosztására – irányulnak (a megtámadott határozat (1811) preambulumbekzdése).

1051 A Bizottság a megtámadott határozatnak a cél általi korlátozás Servier és a Krka közötti különböző megállapodásokat érintő elemzésével foglalkozó részét annak jelzésével zárta, hogy e megállapodások „azon cél[t] követték, hogy felosszák a piacokat oly módon, hogy elkerülük vagy korlátozzák a generikus gyógyszerek jelentette, a Krka és a Servier közötti, illetve a Krkával és a Servier-vel szembeni versenyt” (az (1812) preambulumbekzdés).

1052 Végül hangsúlyozni kell, hogy a Bizottság úgy tekintette, hogy az átruházási megállapodás csupán „további” torzítást jelent, amint azt a megtámadott határozat 5.5.3.4 pontjának címe jelzi.

1053 A fenti megfontolásokból következik, hogy a cél általi korlátozás Bizottság általi megállapítása – amint arra a felperesek helytállóan rámutatnak – az átruházási megállapodás tekintetében az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodásból és a licenciamegállapodásból eredő piacfelosztás fennállásának előzetes megállapításán alapul.

- 1054 Márpedig, amint azt a Törvényszék a fenti 1014. pontban jelezte, ez az előzetes megállapítás téves.
- 1055 Következésképpen a cél általi korlátozásnak a Bizottság által az átruházási megállapodás tekintetében történő megállapítását csak érvényteleníteni lehet.
- 1056 Hozzá kell tenni, hogy az átruházási megállapodás nem minősül az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodáshoz kapcsolódó – a fenti 797–803. pontban kifejtett megfontolások értelmében vett – kiegészítő megállapodásnak.
- 1057 Ezen átruházási megállapodást ugyanis nem ugyanazon a napon kötötték meg, mint az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodást, nincs szerződéses kapcsolat e két megállapodás között, és a Bizottság nem bizonyította, hogy ezek elválaszthatatlanok lennének (lásd a fenti 798. pontot).
- 1058 A Bizottság még pontosította is, hogy semmilyen kapcsolat nincs egyrészlől a 30 millió euró Servier által a Krka részére az átruházási megállapodás keretében történő folyósítása, és másrészlől az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás között, mivel ez az összeg nem jelentett arra vonatkozó ösztönzést a Krka számára, hogy fogadja el az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodásban szereplő forgalmazástilalmi és megneemtámadási kikötéseket. Ez különösen a megtámadott határozat alábbiakban idézett kivonataiból tűnik ki:

„(1678) Két hónappal később a Servier 30 millió euróért a perindopril előállításának versengő technológiáira vonatkozó szabadalmi bejelentéseket szerzett meg a Krkától. A Krka szerint a Servier attól tartott, hogy e technológiát átruházhatja vagy licenciába adhatja más versenytársaknak. Bár bizonyos elemek az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás és a 30 millió [euró] Servier általi kifizetése közötti összefüggés fennállására utalnak, a jelen határozat e tekintetben nem von le semmilyen következtetést, és e megállapodások elemzése nem ilyen kapcsolat fennállásán alapul.

[...]

(2419. lábjegyzet) A Servier vitatja, hogy kapcsolat állt volna fenn a szabadalmi bejelentésekért teljesített kifizetés és az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás között (a Servier kifogásközlésre adott válasza, (1084) bekezdés, ID 10114, 363. o.). Amint az az 5.5.3.3.3 [pontból] egyértelműen kitűnik, a Krkával kötött, egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás értékelése a 30 millió [euró] összegű kifizetést nem tekinti a Krka arra vonatkozó ösztönzésének, hogy fogadja el az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás korlátozó rendelkezéseit, és nem döntő jellegűként nyitva hagyja a kérdést, hogy volt-e kapcsolat az egyezség és az átruházási és licenciamegállapodás között [...]”.

- 1059 Ezért az átruházási megállapodás nem teszi lehetővé az ösztönzés nem bizonyított jellegének (lásd a fenti 984. pontot) kiegészítését, amely ösztönzés a Bizottság véleménye szerint a licenciamegállapodásból következett, és amely lehetővé tette számára annak megállapítását, hogy az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás valójában a Servier egy versenytársának kizárására irányult.
- 1060 A fentiek összességéből következik, hogy a Bizottság az átruházási megállapodás tekintetében tévesen állapította meg a cél általi versenykorlátozás fennállását. A jelen jogalap tehát megalapozott.

b) A Krkával kötött megállapodások hatás általi versenykorlátozásnak minősítéséhez kapcsolódó téves jogalkalmazásról és mérlegelési hibákról

1) A felek érvei

[omissis]

2) A Törvényszék álláspontja

¹⁰⁷⁵ A hatás általi korlátozás fennállásának megállapítását érintő mérlegelési hibát és téves jogalkalmazást együtt kell vizsgálni.

¹⁰⁷⁶ E tekintetben a Bíróság már többször kimondta, hogy annak megállapítása érdekében, hogy valamely megállapodást tiltottnak kell-e tekinteni az általa okozott versenykorlátozás miatt, meg kell vizsgálni, hogy a vitatott megállapodás hiányában milyenek lennének a tényleges versenyfeltételek (1966. június 30-i LTM-ítélet, 56/65, EU:C:1966:38, 359. és 360. o.; 2006. április 6-i General Motors kontra Bizottság ítélet, C-551/03 P, EU:C:2006:229, 72. pont; lásd még: 2014. szeptember 11-i MasterCard és társai kontra Bizottság ítélet, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, 161. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Ily módon a megállapodás fennállása esetén jellemző verseny és azon verseny összehasonlításával, amely e megállapodás hiányában lett volna jellemző, a megállapodás alkalmazása esetén rosszabb versenyhelyzetet kell kimutatni.

¹⁰⁷⁷ Előzetesen pontosítani kell, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban milyen megközelítés alapján végezte el a hatás általi versenykorlátozás vizsgálatát, tekintettel különösen e vizsgálatnak a fenti 1076. pontban említett összehasonlító szakaszára.

i) A Bizottság által követett megközelítésről

¹⁰⁷⁸ Mindenekelőtt fel kell eleveníteni bizonyos általános megfontolásokat, amelyek a Servier és a generikus társaságok közötti, a megtámadott határozatban vizsgált megállapodások mindegyikére vonatkoznak, és amelyeket a Bizottság a megtámadott határozat „A szabadalmi jogviták egyezség útján történő rendezéséről szóló, fordított kifizetés ellenében létrejött megállapodások mint a Szerződés 101. cikkének (1) bekezdése értelmében vett hatás általi korlátozások értékelése” című 5.1.7 pontjában fejtett ki.

¹⁰⁷⁹ A Bizottság jelezte különösen, hogy egy adott piac versenyfeltételei vizsgálatának „nem csupán a releváns piacon már jelen lévő vállalkozások között fennálló versenyen kell alapulnia, hanem a potenciális versenyen is” (a megtámadott határozat (1215) preambulumbekzdése).

¹⁰⁸⁰ A Bizottság a megtámadott határozat (1219) preambulumbekzdésében emlékeztetett arra, hogy az [EUMSZ 101. cikk] (3) bekezdésének alkalmazásáról szóló iránymutatás (HL 2004. C 101., 97. o.) szerint egy megállapodás „tényleges vagy potenciális hatásait” kell figyelembe venni, mivel magának a megállapodásnak csupán „valószínűsíthető versenyellenes hatásokkal kell rendelkeznie”. A Bizottság e tekintetben az említett iránymutatás 24. pontjára hivatkozott, amely az 1998. május 28-i Deere kontra Bizottság ítéleten (C-7/95 P, EU:C:1998:256, 77. pont) alapul.

¹⁰⁸¹ A Bizottság ezt követően kifejtette módszerét. Jelezte, hogy a megállapodások korlátozó hatásait oly módon fogja alátámasztani, hogy bizonyítja először, hogy e megállapodások mindegyike egy potenciális versenytárs kiszorításához vezetett, majd másodsor, hogy egyetlen versenytárs kiszorítása „alkalmas arra, hogy hatást gyakoroljon a verseny szerkezetére” (a megtámadott határozat (1219) preambulumbekzdése).

- 1082 A Bizottság tehát úgy vélte, hogy a potenciális versenytárs kizorításának megállapítása lehetővé teszi számára, hogy ezt követően csupán a „valószínűsíthető” versenyellenes hatásokat, vagyis a versenyre gyakorolt potenciális hatásokat bizonyítsa (lásd a fenti 1080. pontot).
- 1083 A Bizottság a megtámadott határozat (1220) preambulumbekzdésében a következőket pontosította:
- „A korlátozó hatások értékelését az egyezség időpontjában fennálló tények alapján kell elvégezni, figyelembe véve ugyanakkor azt is, hogy a megállapodást ténylegesen hogyan hajtották végre. Egyes felek ezzel nem értenek egyet, és azt állítják, hogy az értékelésnek minden későbbi ténybeli fejleményt figyelembe kell vennie, és nem alapulhat elsősorban a megállapodások megkötésekor fennálló helyzeten. [...] [A]mikor a potenciális verseny kizárásáról van szó, ha azt nézzük, ami ténylegesen történt, ennek adott esetben kevés köze van ahhoz, ami a megállapodás hiányában valószínűleg történt volna, ami pedig a versenyre vonatkozó értékelés kulcskérdése. Ez annál is inkább igaz akkor, ha a megállapodás jelentősen módosítja az egyik vagy mindkét fél arra vonatkozó ösztönzését, hogy továbbra is versenyezzenek egymással.”
- 1084 E preambulumbekzdés viszonylag pontatlan megfogalmazású első két mondatában a Bizottság elismerte, hogy az egyes megállapodások esetében nem a megkötésüket követő minden ténybeli fejleményre, hanem – legalábbis lényegében – az adott megállapodás megkötésekor fennálló tényekre támaszkodott. E megközelítés igazolása érdekében a Bizottság ezt követően a „potenciális verseny” fogalmára hivatkozott, jelezve, hogy amikor a potenciális verseny kizárásáról van szó, bizonyos valós események, különösen a megállapodás megkötését követő események figyelembevétele kevésbé releváns a fenti 1076. pontban említett összehasonlítás egyik elemének, nevezetesen annak kimutatása céljából, hogy a megállapodás hiányában hogyan alakult volna a verseny.
- 1085 E megközelítést megerősíti egy, a megtámadott határozat (1264) preambulumbekzdéséből származó kivonat is, amelyben a Bizottság megállapítja, hogy amikor egy potenciális versenytárs kizorításáról van szó, a megállapodások „jövöbéli potenciális hatásait” kell elemezni.
- 1086 A megtámadott határozat fenti 1085. pontban idézett preambulumbekzdése a megtámadott határozat „A piacnak az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodások időpontjában érvényesülő szerkezete” című pontjában szerepel, amely elsödlegesen a Servier potenciális versenytársainak a különböző vitatott megállapodások megkötése útján történő fokozatos kizorítását írja le (a megtámadott határozat (1244)–(1269) preambulumbekzdése).
- 1087 A Bizottság e pontban kétségkívül felidéz bizonyos eseményeket, amelyek a megállapodások végrehajtása alatt ténylegesen bekövetkeztek, és amelyek lehetővé teszik a Servier-vel megállapodást nem kötő két generikus társaság által gyakorolt versenynyomás folytatódásának megállapítását. A Bizottság így megállapítja, hogy a 947. sz. szabadalmat az Egyesült Királyságban az e két generikus társaság egyike, az Apotex által ezen országban indított peres eljárás következtében nyilvánították érvénytelenné.
- 1088 A Bizottság ugyanakkor azt állítja, hogy a Servier által a különböző generikus társaságokkal kötött vitatott megállapodások megkötését követően még nagy volt a „valószínűsége” annak, hogy a Servier megkísérel megállapodásra jutni az Apotexszel, valamint a másik generikus társasággal, amely fenyegetést jelenthetett számára (az (1268) preambulumbekzdés), míg a megtámadott határozat elfogadásának időpontjában a Bizottság megállapíthatta, hogy az ilyen megállapodások megkötésére nem került sor.
- 1089 A Bizottság fenti 1088. pontban említett állítása megerősíti, hogy annak bemutatásához, hogy hogyan alakult volna a verseny a megállapodás hiányában (a fenti 1076. pontban említett összehasonlítás egyik eleme), a Bizottság hipotetikus megközelítésre támaszkodott, amelynek szempontjából részben nem volt jelentősége a különösen a vitatott megállapodások megkötését követően bekövetkezett események tényleges menetének.

1090 A Bizottság számára azon előfeltételezés, amely szerint egy potenciális versenytársat kizorító megállapodás esetén arra szorítkozhat, hogy e megállapodásnak csupán a potenciális, vagyis „valószínűsíthető” hatásait mutatja be, teszi lehetővé, hogy annak leírása során, hogy a verseny a megállapodás hiányában hogyan alakult volna, feltételezésekre vagy „lehetőségekre” támaszkodjon a határozata elfogadásának időpontjában megfigyelhető események tényleges menete helyett.

1091 E tekintetben a Bizottság az ellenkérelmének 152. pontjában a következőket jelezte:

„[...] A Servier azt állítja, hogy a Bizottság nem a megfelelő kontrafaktuális helyzetet vette figyelembe. A Bizottság elutasítja ezt a kifogást. Azok az események, amelyek azt mutatják, hogy egy potenciális versenytársból tényleges versenytárs lesz-e, vagy nem sikerül belépnie a piacra, csupán korlátozott jelentőséggel bírnak, mivel egy, a megállapodás időpontjában potenciális versenytárs kizorítása olyan körülmények között, amikor nincsenek tényleges versenytársak, és a potenciális versenytársak száma rendkívül korlátozott, önmagában az EUMSZ 101. cikk hatálya alá tartozó versenykorlátozó hatással bír. Az alapvető kérdés az, hogy a generikus társaság megfelel-e az ahhoz szükséges feltételeknek, hogy potenciális versenytársnak lehessen tekinteni. Különböző okokból előfordulhat, hogy a társaság eltűnik a piacról, vagy soha nem lép piacra, ezek az okok azonban nem érvénytelenítik azt a körülményt, hogy e társaság a megállapodás időpontjában kellően komoly fenyegetést jelentett.”

1092 A fentiekből következik, hogy a Bizottság úgy vélte, hogy mivel megállapította, hogy egy megállapodás kizorít egy potenciális versenytársat, annak meghatározásához, hogy a verseny hogyan alakult volna e megállapodás hiányában, nem szükséges valós, különösen a megállapodás megkötését követően bekövetkezett eseményekre támaszkodnia. Épp ellenkezőleg, a Bizottság a valamely megállapodás potenciális hatásainak figyelembevételére vonatkozó szokásos gyakorlata alapján, amely szerint elegendő azt bizonyítani, hogy e megállapodás „valószínűsíthető” versenyellenes hatásokkal rendelkezik (lásd a fenti 1080. és 1085. pontot), úgy tekintette, hogy a megállapodás hiányában fennálló versenyre vonatkozó leírását feltételezésekre vagy „lehetőségekre” alapíthatja.

1093 A Bizottság általános megközelítésének bemutatását követően meg kell határozni, hogy a Servier és a Krka közötti megállapodások versenyre gyakorolt hatásai elemzésének különös keretében a Bizottság ezen általános megközelítésnek megfelelően járt-e el.

1094 A megtámadott határozat (1813) és (1814) preambulumbekzdésében, vagyis a Krkával kötött megállapodásokat illetően a hatás általi korlátozással foglalkozó pont első preambulumbekzdéseiben a Bizottság jelezte, hogy az ebben a pontban kifejtettek célja annak meghatározása, hogy a szóban forgó megállapodások „valószínűsíthetően versenykorlátozó hatásokkal járnak-e”. Hasonlóképpen, a Krkával kötött megállapodásokat illetően a hatás általi korlátozással foglalkozó pont következtetésének címében a Bizottság jelzi, hogy e megállapodások „valószínűsíthetően versenykorlátozó hatásokkal járnak”. Végül, ellenkérelmében a Bizottság megerősítette, hogy a „határozat megvizsgálta, hogy a megállapodások valószínűsíthetően versenyellenes hatásokkal jártak-e” (135. pont).

1095 A Bizottság által használt, a fenti 1094. pontban idézett kifejezésekből kitűnik, hogy megközelítése a megállapodások potenciális hatásainak megállapításán alapul (lásd a fenti 1080. pontot).

1096 Egyébiránt a fenti 1076. pontban említett összehasonlítás elvégzése érdekében a Bizottság arra a körülményre támaszkodott, hogy a megállapodás hiányában a Krka továbbra is „versenyfenyegetést” jelentett volna a Servier számára (a megtámadott határozat (1828) és (1830) preambulumbekzdése).

1097 Ez a „versenyfenyegetés”, amelynek a megállapodások véget vetnének, hipotetikus jellegéből adódóan első ránézésre inkább a versenyre gyakorolt potenciális hatásokra utal, mint a tényleges hatásokra.

- 1098 Márpedig a fenti 1096. és 1097. pontban említett „versenyfenyegetés” kiküszöbölése a Bizottság számára lényegi elemét alkotja az annak alátámasztására irányuló bizonyításnak, hogy a piaci versenyhelyzet az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás miatt romlott (lásd a fenti 1076. pontot).
- 1099 A Bizottság ezt követően, a Servier korábban megállapított piaci erejével összefüggésben (a megtámadott határozat (1817)–(1819) preambulumbekzdése) a megtámadott határozat egy részét kétségkívül az érintett piac szerkezetének szenteli, amelyet a versenyforrások hiánya vagy ritkasága jellemez (az (1835)–(1846) preambulumbekzdés).
- 1100 A piac szerkezetére vonatkozó elemzés szükséges kiindulópontját azonban annak előzetes – a megtámadott határozat előző részében (az (1825)–(1834) preambulumbekzdésben) történő – megállapítása jelenti, hogy megállapodás hiányában „versenyfenyegetés” állt volna fenn.
- 1101 A Bizottság az érintett piac szerkezetének elemzését annak jelzésével zárja, hogy nagy a valószínűsége annak, hogy a Krkával kötött megállapodások aláírásának időpontjában azonosított fennmaradó versenyforrásokat jövőbeli megállapodással vagy más eszközzel a versenyből kiszorítják, azonban nem pontosítja, hogy ez a Krkával kötött megállapodások végrehajtásának időszaka alatt megtörtént-e (a megtámadott határozat (1846) preambulumbekzdése).
- 1102 A fenti 1101. pontban említett körülmény megerősíti a fenti 1092. pontban már kifejtetteket. Ily módon a Bizottság megállapította, hogy mivel bizonyította, hogy az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás kiszorítja a Krkát, és hogy a Krka legalábbis a Servier potenciális versenytársa volt, ezért annak bemutatása során, hogy a megállapodás hiányában hogyan alakult volna a verseny (a fenti 1076. pontban említett összehasonlítás egyik eleme), nem köteles figyelembe venni a határozata elfogadásának időpontjában megfigyelhető események tényleges menetét. Épp ellenkezőleg, a Bizottság a valamely megállapodás potenciális hatásainak figyelembevételére vonatkozó szokásos gyakorlata alapján, amely szerint elegendő azt bizonyítani, hogy e megállapodás „valószínűsíthető” versenyellenes hatásokkal rendelkezik, úgy tekintette, hogy a megállapodás hiányában fennálló versenyre vonatkozó leírását feltételezésekre vagy „lehetőségekre” alapíthatja.
- 1103 A Bizottság tehát a Servier és a Krka között létrejött megállapodások elemzését a jogsértőnek tekintett különböző, egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodások vizsgálatához a megtámadott határozatban saját maga számára meghatározott általános iránymutatásnak megfelelő módon végezte el.
- 1104 A hatás általi korlátozás vizsgálatának a fenti 1076. pontban említett összehasonlító szakaszára vonatkozóan a Bizottság által követett megközelítés felidézését követően meg kell határozni, hogy a Bizottság megalapozottan állapíthatta-e meg hatás általi versenykorlátozás fennállását a Servier és a Krka között létrejött megállapodásokat illetően.
- 1105 Egy ilyen vizsgálat szükségessé teszi a releváns ítélkezési gyakorlat előzetes felidézését.
- 1106 Közelebbről, figyelemmel a Bizottság által követett megközelítésre és az érvelésében a megállapodások „potenciális hatásaira”, valamint az arra való többszöri hivatkozás által elfoglalt központi helyre, hogy e megállapodások „valószínűsíthető korlátozó hatással rendelkeznek”, fel kell idézni a fenti 1080. pontban részben már említett és a tárgyaláson felidézett ítélkezési gyakorlatot, amely szerint annak megállapításához, hogy egy megállapodás, összehangolt magatartás vagy vállalkozások társulása által hozott döntés az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozik-e, figyelembe kell venni ezen intézkedések potenciális hatásait.

ii) A jelen ügyben releváns ítélkezési gyakorlatról

- 1107 Bár a Bíróság előzetes döntéshozatal iránti kérelmek keretében gyakran megismételte az elvet, amely szerint az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése valamely megállapodás vagy magatartás vizsgálatát nem korlátozza csupán a tényleges hatásokra, mivel annak figyelembe kell vennie a kérdéses megállapodás vagy magatartás belső piacon fennálló versenyre gyakorolt potenciális hatását is (1999. január 21-i Bagnasco és társai ítélet, C-215/96 és C-216/96, EU:C:1999:12, 34. pont; 2006. november 23-i Asnef-Equifax és Administración del Estado ítélet, C-238/05, EU:C:2006:734, 50. pont; 2013. február 28-i Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas ítélet, C-1/12, EU:C:2013:127, 71. pont; 2015. november 26-i Maxima Latvija ítélet, C-345/14, EU:C:2015:784, 30. pont), csak ritkán volt alkalma arra, hogy ő maga megvizsgálja, valamely magatartás vagy megállapodás olyan potenciális hatásokkal jár-e, amelyek alapján megállapítható a versenykorlátozás fennállása.
- 1108 A Bíróság egy megállapodás potenciális hatásainak figyelembevételével első alkalommal az 1987. november 17-i British American Tobacco és Reynolds Industries kontra Bizottság ítéletben (142/84 és 156/84, EU:C:1987:490) foglalkozott. Az ezen ítélet alapjául szolgáló ügyben a Bizottság elutasított egy panaszt, és megállapította, hogy az e panasszal vizsgálatra elé terjesztett megállapodások nem valósítják meg a Szerződés versenyszabályainak megsértését (1987. november 17-i British American Tobacco és Reynolds Industries kontra Bizottság ítélet, 142/84 és 156/84, EU:C:1987:490, 1. pont). A Bíróság ezen alkalommal pontosította, hogy amikor a Bizottság megállapítja, hogy egy megállapodás nem sérti a versenyjogot, nem csupán e megállapodás kikötéseinek a Bizottság általi vizsgálatuk időpontjában fennálló hatásait kell figyelembe vennie, hanem azokat a hatásokat is, amelyeket a jövőben fejthetnének ki az általuk a felek számára biztosított, még meg nem valósított lehetőségekre tekintettel. Például ebben az ügyben egy versenytárs vállalkozás tőkéjében történő részesedésszerzésre vonatkozó megállapodás a befektető vállalkozásnak lehetőséget biztosított arra, hogy egy későbbi szakaszban megerősítse pozícióját azáltal, hogy tényleges irányítást szerez a másik vállalkozás fölött, ami következményekkel járhatott a vizsgált versenyhelyzetre nézve (1987. november 17-i British American Tobacco és Reynolds Industries kontra Bizottság ítélet, 142/84 és 156/84, EU:C:1987:490, 37., 39., 54., 57. és 58. pont).
- 1109 Ily módon a fenti 1108. pontban említett ítélet szerint a Bizottságnak egy megállapodás hatásainak vizsgálata során nem csupán a határozata elfogadásának időpontjában már végrehajtott kikötések tényleges hatásait, hanem a még végre nem hajtott kikötések potenciális hatásait is figyelembe kell vennie.
- 1110 A Bíróság később az 1998. május 28-i Deere kontra Bizottság ítéletben (C-7/95 P, EU:C:1998:256) elfogadta egy megállapodás potenciális hatásainak figyelembevételét. Az ezen ítélet alapjául szolgáló ügyben a Bizottság olyan határozatáról volt szó, amelyet egy megállapodásnak a 17. rendelet 2. cikke szerinti nemleges megállapítás – amellyel a Bizottság az érintett vállalkozások kérelmére megállapíthatja, hogy egy adott megállapodás tekintetében nincs alapja eljárásnak – érdekében történő bejelentése nyomán hozott. Határozatában a Bizottság megállapította, hogy az elé terjesztett megállapodás hatás általi versenykorlátozásnak minősül.
- 1111 Ebben az ügyben a Törvényszék, majd a Bíróság is megerősítette ezt a megállapítást, amely a potenciális hatások fennállásán alapult.
- 1112 A felperes annak alátámasztása érdekében, hogy a Bizottság értékelésének az információcsere tényleges hatásainak figyelembevételére kellene szorítkoznia, arra hivatkozott, hogy a megállapodásban előírt információcsere-rendszert a nemleges megállapítás iránti kérelem benyújtása előtt több éven át alkalmazták. A Törvényszék azonban úgy vélte, hogy ez az érv nem releváns, mivel a Szerződés a megállapodások tényleges és potenciális hatásait egyaránt tiltja (1994. október 27-i Deere kontra Bizottság ítélet, T-35/92, EU:T:1994:259, 59. és 61. pont).

- 1113 Mindazonáltal árnyalni kell az arra alapított érv hatástalan jellegét, hogy a szóban forgó megállapodásokat vagy magatartásokat végrehajtották.
- 1114 Először is ugyanis az ügy körülményei sajátos jellegűek voltak, mivel a megállapodás, amelynek tekintetében a nemleges megállapítást kérték, egy, a Bizottsághoz be nem jelentett korábbi megállapodás helyébe lépett. A Bizottságnak tehát ezen új megállapodás versenyszabályokkal való összeegyeztethetőségéről kellett határoznia, és nem a korábbi megállapodás összeegyeztethetőségéről. Nem biztos tehát, hogy a Bizottság – a megállapodások hasonlósága ellenére – az előző megállapodás alkalmazásából végleges következtetéseket tudott volna levonni ezen új megállapodásra nézve. Ami az új megállapodást illeti, azt csupán néhány hónapig alkalmazták, mielőtt az abban részt vevő felek a felfüggesztéséről döntöttek volna. A Bizottság nem rendelkezett tehát a megállapodás versenyre gyakorolt tényleges hatásainak vizsgálatához szükséges perspektívával (1994. október 27-i Deere kontra Bizottság ítélet, T-35/92, EU:T:1994:259, 2. és 4. pont).
- 1115 Másodszor, amikor a Törvényszék a 2006. szeptember 27-i GlaxoSmithKline Services kontra Bizottság ítéletben (T-168/01, EU:T:2006:265, 163. pont) egy megállapodás versenyre gyakorolt potenciális hatásait vizsgálta, jelezte, hogy arra tekintettel, hogy a szóban forgó megállapodás végrehajtását a hatálybalépése után mindössze néhány hónappal felfüggesztették, és ez a Bizottság adott ügyben vitatott határozatának elfogadásáig így maradt, a megállapodás Bizottság által végzett vizsgálatát a Törvényszék úgy tekintette, hogy az elsősorban a megállapodás potenciális hatásaival foglalkozott.
- 1116 A Törvényszék ebben az ítéletben tehát kifejezett kapcsolatot teremtett a szóban forgó megállapodás alkalmazásának hiánya és potenciális hatásainak a Bizottság általi vizsgálata között.
- 1117 Harmadszor, a 2016. június 30-i CB kontra Bizottság ítéletben (T-491/07 RENV, nem tették közzé, EU:T:2016:379, 243., 247., 248. és 250. pont) a Törvényszék egy vállalkozások társulása által hozott döntés versenyre gyakorolt potenciális hatásait vizsgálta, azokat a hatásokat véve figyelembe, amelyekkel a szóban forgó intézkedések jártak volna, amennyiben azokat alkalmazzák, ami itt is kapcsolatot teremt a vállalkozások társulása által hozott döntés potenciális hatásainak vizsgálata és azon körülmény között, hogy e döntést még nem alkalmazták. Hangsúlyozni kell, hogy a Bizottság a szóban forgó határozatban (az [EUMSZ 101.] cikk alkalmazására vonatkozó eljárásban [COMP/D 1/38606 – Groupement des cartes bancaires „CB”] 2007. október 17-én hozott C(2007) 5060 végleges határozat) különbséget tett a potenciális hatások, vagyis azon hatások elemzése, amelyeket az intézkedések a felfüggesztésük megszüntetése esetén váltanának ki (a (261) és azt követő preambulumbekkezdések), és a szóban forgó intézkedések alkalmazásának időszaka alatt bekövetkezett hatások elemzése között (a (310) és azt követő preambulumbekkezdések).
- 1118 Pontosítani kell, hogy a 2006. szeptember 27-i GlaxoSmithKline Services kontra Bizottság ítélet (T-168/01, EU:T:2006:265) és a 2016. június 30-i CB kontra Bizottság ítélet (T-491/07 RENV, nem tették közzé, EU:T:2016:379) alapjául szolgáló ügyekben a Bizottság nem fogadott el szankciót az érintett vállalkozásokkal szemben, hanem felszólította őket, hogy haladéktalanul vessenek véget a szóban forgó jogsértésnek.
- 1119 Hozzá kell még tenni, hogy a fenti 1118. pontban említett ügyekben az érintett vállalkozások fordultak a Bizottsághoz (lásd ebben az értelemben: 2006. szeptember 27-i GlaxoSmithKline Services kontra Bizottság ítélet, T-168/01, EU:T:2006:265, 10. pont; 2016. június 30-i CB kontra Bizottság ítélet, T-491/07 RENV, nem tették közzé, EU:T:2016:379, 8. pont).
- 1120 Ily módon a legtöbb esetben, amikor az uniós bíróságok valamely megállapodásra, összehangolt magatartásra vagy vállalkozások társulása által hozott döntésre alkalmazták azt az ítélkezési gyakorlatot, amely szerint a hatás általi korlátozás megállapítására sor kerülhet az ezen intézkedések potenciális hatásai alapján, nem a Bizottság olyan határozatáról volt szó, amely hatás általi korlátozásnak minősülő, múltbeli magatartást szankcionált, hanem a Bizottság olyan határozatáról, amelynek célja az ilyen magatartás bekövetkezésének megelőzése volt azáltal, hogy mérlegeli a

hatásokat, amelyekkel a szóban forgó intézkedések alkalmazásuk esetén járhatnak. Ez volt a helyzet az 1987. november 17-i British American Tobacco és Reynolds Industries kontra Bizottság ítélet (142/84 és 156/84, EU:C:1987:490) alapjául szolgáló ügyben is, mivel a Bizottság ebben az ügyben azon hatások vizsgálata alapján utasított el egy panaszt, amelyekkel a megállapodás egy kikötése járhatna, amennyiben megvalósítják az abban biztosított lehetőséget.

- 1121 A kartellek összefüggésében tehát nincs olyan precedens, amelyben a Bíróság vagy a Törvényszék elfogadta volna, hogy a Bizottság támaszkodhat kizárólag a szóban forgó intézkedés potenciális hatásaira annak érdekében, hogy jogsértés elkövetését állapítsa meg, és e megállapítás alapján bírságot szabjon ki e jogsértés elkövetőivel szemben.
- 1122 Márpedig, amennyiben egy megállapodás kikötéseit végrehajtották, és a versenyre gyakorolt hatásaik a releváns – különösen a megállapodás megkötését követő, a Bizottság általi határozathozatal előtt bekövetkezett – ténybeli fejlemények figyelembevétele útján mérhető, paradoxnak tűnik annak megengedése, hogy a Bizottság csupán e kikötések valószínűsíthető versenyellenes hatásait bizonyítsa, és e célból az ilyen fejlemények figyelembevétele nélkül végezze el a fenti 1076. pontban említett összehasonlítást (lásd a fenti 1084., 1092. és 1102. pontot).
- 1123 Paradoxnak tűnik annak megengedése is, hogy a Bizottság annak megállapítása során, hogy hatás általi versenykorlátozás formájában megnyilvánuló jogsértést követtek el (amely tehát bírsággal szankcionálható), arra a pusztán tényre támaszkodjon, hogy egy megállapodás végrehajtott kikötései alkalmasak arra, hogy versenyellenes hatásokat váltsanak ki, nem pedig arra, hogy ilyen hatásokat váltottak ki, noha a Bíróság megállapította, hogy valamely megállapodás versenyellenes hatásai bizonyításának terhe alóli mentesülés csupán a cél általi versenykorlátozásnak történő minősítésből következhet, amely pedig csak azon megállapodásokra vonatkozhat, amelyek annyira valószínűen negatív hatásokkal járnak különösen az áruk és szolgáltatások árára, mennyiségére vagy minőségére, hogy úgy tekinthető, hogy az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének alkalmazásában szükségtelen bizonyítani a piacra gyakorolt tényleges hatásait (2014. szeptember 11-i CB kontra Bizottság ítélet, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, 51. pont). Ha a Bizottság számára lehetséges lenne, hogy végrehajtott megállapodások esetében csak ezek valószínűsíthető hatásaira támaszkodjon annak bizonyítása érdekében, hogy e megállapodások versenyellenes hatással bírnak, a cél általi és a hatás általi versenykorlátozások közötti, az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésében kialakított különbségtétel elveszítené jelentőségét.
- 1124 A fentiekből következik, hogy mivel a szóban forgó megállapodásokat végrehajtották, és a Bizottság a megtámadott határozatban megállapította, hogy jogsértést követtek el, amelynek alapján bírságot szabott ki a megállapodásokban részes felekkel szemben, nem alkalmazható a fenti 1107–1120. pontban felidézett, a hatás általi korlátozások összefüggésében a megállapodások potenciális hatásainak figyelembevételére vonatkozó ítélkezési gyakorlat.
- 1125 Egyebekben meg kell jegyezni, hogy a fenti 1124. pontban említett ítélkezési gyakorlatot meg kell különböztetni az – akár csupán potenciális – verseny korlátozása által a versenyre gyakorolt hatások figyelembevételére vonatkozó ítélkezési gyakorlattól.
- 1126 E tekintetben a megtámadott határozat (1217) preambulumbekkezdésében idézett 1997. június 12-i Tiercé Ladbroke kontra Bizottság ítéletben (T-504/93, EU:T:1997:84, 157–160. pont) a Törvényszék a Bizottság egy olyan határozatának jogszerűségét vizsgálta, amellyel a Bizottság többek között azzal az indokkal utasított el egy panaszt, hogy az érintett piacon fennálló tényleges verseny hiányában a vitatott megállapodás nem tartozik a Szerződés 85. cikkének (1) bekezdése, jelenleg az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének hatálya alá. A Törvényszék megállapította, hogy a Bizottság nem vizsgálta kellő gondossággal a felperes által tudomására hozott valamennyi ténybeli és jogi körülményt, mivel a megállapodás alkalmas volt a potenciális verseny korlátozására. A Törvényszék tehát ebben a részében megsemmisítette az elé terjesztett határozatot.

- 1127 Ebből a – panasz elutasítására vonatkozó – precedensből nem vonható le az a következtetés, hogy annak a pusztán ténynek, hogy egy megállapodás „alkalmas” a potenciális verseny korlátozására, szükségképpen hatás általi versenykorlátozás megállapításához kell vezetnie, inkább az vezethető le belőle, hogy a Bizottság nem zárhatja ki eleve a hatás általi korlátozás lehetőségét, ha egy megállapodás csupán potenciális, és nem tényleges verseny korlátozására alkalmas.
- 1128 Ily módon, amikor a Bizottság olyan határozatot hoz, amelyben megállapítja az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésébe ütköző jogsértés elkövetését, amelynek alapján bírságot szabhat ki e jogsértés elkövetőivel szemben, az a pusztán tény, hogy a Bizottság bizonyította a potenciális verseny fennállását és egy potenciális versenytárs cselekvési szabadságának korlátozását vagy akár e versenytárs kizorítását, nem mentesíti a Bizottságot a szóban forgó intézkedés versenyre gyakorolt tényleges hatásai elemzésének bemutatása alól, amennyiben a fenti 1107–1120. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlat nem alkalmazható.
- 1129 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy valamely megállapodás versenyellenes hatásai fennállásának megállapításához olyan tényezők együttes megléte szükséges, amelyek azt bizonyítják, hogy a verseny „ténylegesen” akadályozva vagy korlátozva volt, illetve torzult (1966. június 30-i LTM-ítélet, 56/65, EU:C:1966:38, 249. o.).
- 1130 Ily módon valamely megállapodás versenyellenes hatásai fennállásának bizonyítása érdekében a Bizottságnak – a realizmus Bíróság ítélkezési gyakorlatából eredő követelményére tekintettel – a fenti 1076. pontban említett összehasonlítás keretében a releváns, különösen a megállapodás megkötését követő, a határozathozatala előtt bekövetkezett ténybeli fejlemények összességét figyelembe kell vennie.
- 1131 E tekintetben a Bíróság szerint egy vállalkozások közötti megállapodás hatásainak az EUMSZ 101. cikk alapján történő értékelése megköveteli annak a konkrét keretnek a figyelembevételét, amelybe a szóban forgó megállapodás illeszkedik, különös tekintettel arra a gazdasági és jogi háttérre, amelyben az érintett vállalkozások működnek, az érintett termékek vagy szolgáltatások jellegére, valamint az érintett piac vagy piacok működésének és szerkezetének tényleges feltételeire (2014. szeptember 11-i MasterCard és társai kontra Bizottság ítélet, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, 165. pont).
- 1132 Ebből következik, hogy a szóban forgó megállapodás hiányára vonatkozó feltételezésen alapuló forgatókönyvnek a Bíróság szavaival élve „realisnak kell lennie” (lásd ebben az értelemben: 2014. szeptember 11-i MasterCard és társai kontra Bizottság ítélet, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, 166. pont).
- 1133 A Bíróság pontosította, hogy a megállapodás versenykorlátozó hatásainak vizsgálata keretében szükség van az e megállapodás hiányában a piacon valószínűleg bekövetkező fejlemények figyelembevételére (lásd ebben az értelemben: 2014. szeptember 11-i MasterCard és társai kontra Bizottság ítélet, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, 167–169. pont).
- 1134 Egyébiránt a valószínűség és a realizmus követelménye, amely a megállapodás hiányában fennálló verseny leírására (a fenti 1076. pontban említett összehasonlítás egyik eleme) alkalmazandó, összhangban áll a Bizottság által több iránymutatásban követett megközelítéssel, amely szerint bizonyítania kell az általa vizsgált intézkedések korlátozó hatásainak kellően valószínű jellegét.
- 1135 Így először is, az [EUMSZ 101. cikk] (3) bekezdésének alkalmazására vonatkozó iránymutatás 24. pontja, amelyre a Bizottság a megtámadott határozat (1219) preambulumbekkezdésében hivatkozik, rögzíti, hogy „[a]hhoz, hogy egy megállapodás hatás általi versenykorlátozást eredményezzen, oly mértékben kell befolyásolnia a tényleges vagy potenciális versenyt, hogy az érintett piac áraiban, kibocsátásában, innovációjában, valamint termékeinek és szolgáltatásainak skálájában vagy minőségében nagy valószínűséggel legyenek várhatóak negatív hatások”.

- 1136 Másodszor, a horizontális együttműködési megállapodásokról szóló 2001. évi iránymutatás 19. pontja rögzíti, hogy számos horizontális együttműködési megállapodásnak nem célja a verseny korlátozása, ezért szükség van az egyes megállapodások hatásainak elemzésére. Az iránymutatás hozzáteszi, hogy ehhez az elemzéshez nem elégséges az, hogy a megállapodás korlátozza a felek közötti versenyt, hanem annak is valószínűsíthetőnek kell lennie, hogy a megállapodás olyan módon befolyásolja a piaci versenyt, hogy az az árakra, a kibocsátásra, az innovációra vagy az áruk és szolgáltatások választékára, illetve minőségére negatív hatást gyakorol.
- 1137 Harmadszor, a Bizottság megerősítette, hogy a horizontális együttműködési megállapodásokról szóló 2011. évi iránymutatásban is fenntartja ezt a megközelítést. Így az említett iránymutatás 28. pontjában, amelyre a megtámadott határozat 1733. lábjegyzetében hivatkozik, jelzi, hogy az érintett piacon akkor fordulnak elő nagy valószínűséggel versenykorlátozások, ha észszerű valószínűséggel feltételezhető, hogy a megállapodásnak köszönhetően a felek nyereségesen tudnák emelni az árat vagy csökkenteni a kibocsátást, a termékminőséget, a termékválasztékot vagy az innovációt.
- 1138 Végezetül a Bizottság magában a megtámadott határozatban (az (1218) preambulumbekzdésben) emlékeztetett arra, hogy a versenykorlátozó hatásokat kellő valószínűséggel alá kell támasztani.
- 1139 A fenti megfontolások összességére figyelemmel meg kell határozni, hogy a Bizottság a jelen ügyben a hatás általi versenykorlátozás vizsgálatának összehasonlító szakaszát illetően követett hipotetikus megközelítés (lásd a fenti 1076–1102. pontot) ellenére bizonyította-e a Servier és a Krka között létrejött megállapodások korlátozó hatásainak kellően reális és valószínű jellegét.

iii) A mérlegelési hibáról

- 1140 A Bizottság a Servier és a Krka között létrejött, egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodásban szereplő forgalmazástilalmi kikötés és megnemtámadási kikötés, valamint a Krka technológiájának a Servier részére licencia alapján történő átadásának hatásait oly módon elemezte, hogy e három intézkedés mindegyike esetében megvizsgálta, hogy annak hiányában hogyan alakult volna a verseny (lásd különösen a megtámadott határozat (1825)–(1829) preambulumbekzdését).
- 1141 E három intézkedés mindegyike esetében meg kell vizsgálni, hogy a Bizottság megalapozottan állapíthatta-e meg a hatás általi versenykorlátozás fennállását.
- *Az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodásban szereplő forgalmazástilalmi kikötésről*
- 1142 Emlékeztetni kell arra, hogy annak megállapítása érdekében, hogy valamely megállapodást tiltottnak kell-e tekinteni az általa okozott versenykorlátozás miatt, meg kell vizsgálni, hogy a vitatott megállapodás hiányában milyenek lennének a tényleges versenyfeltételek (lásd a fenti 1076. pontot).
- 1143 A jelen ügyben a forgalmazástilalmi kikötés korlátozott, a Servier és a Krka közötti jogviták tárgyát képező 947. sz. szabadalom hatályára korlátozódó hatállyal bír.
- 1144 Az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás hiányában a tényleges versenyfeltételeket a generikus társaságok, köztük a Krka által a Servier szabadalmihoz, többek között a 947. sz. szabadalomhoz kapcsolódó akadályok fennállása mellett tett piacralépési kísérletek, valamint az e társaságok és a Servier közötti szabadalmi jogviták jelentették.
- 1145 Márpedig, amint azt a Törvényszék a fenti 234. pontban megjegyezte, a szabadalom odaítélésének sajátos célja az, hogy a jogosult számára biztosítsa – a feltaláló kreatív erőfeszítéseinek jutalmazása érdekében – a találmány kizárólagos használatára vonatkozó jogot az ipari termékek gyártása és első kereskedelmi forgalomba hozatala céljából, vagy közvetlenül, vagy pedig harmadik személy számára

hasznosítási engedélyek megadása révén, valamint a tiltakozáshoz való jogot valamennyi szabadalom bitorlás ellen (1974. október 31-i Centrafarm és de Peijper ítélet, 15/74, EU:C:1974:114, 9. pont). Amikor a hatóság valamely szabadalmat megad, az általában vélelmezhetően érvényes, és annak valamely vállalkozás általi birtoklása feltételezhetően jogszerű. Általában egy ilyen kizárólagos jognak valamely vállalkozás általi birtoklása önmagában a versenytársak kizárásával jár, mivel ez utóbbiak a közjogi szabályozás értelmében kötelesek tiszteletben tartani ezt a kizárólagos jogot (2010. július 1-jei AstraZeneca kontra Bizottság ítélet, T-321/05, EU:T:2010:266, 362. pont).

- 1146 Igaz, hogy egy generikus társaság kockázattal történő piacra lépése önmagában véve nem jogellenes (lásd ebben az értelemben: 2016. szeptember 8-i Lundbeck kontra Bizottság ítélet, T-472/13, fellebbezés alatt, EU:T:2016:449, 122. pont). Az ilyen piacra lépés azonban annál is kevésbé valószínű, ha a generikus társaság elismeri a szabadalom érvényességét, vagy úgy ítéli meg, hogy kevés esélye van a szabadalom érvénytelenségének elismertetésére.
- 1147 A szóban forgó szabadalom érvényességének elismerése vagy el nem ismerése, illetve a generikus társaságnak e szabadalom erejével kapcsolatos felfogása tehát döntő jellegű e társaság kockázattal történő piacra lépést érintő valószínű magatartásának meghatározása szempontjából.
- 1148 Márpedig a Bizottság a megtámadott határozatnak a Krka megállapodás hiányában tanúsított valószínű magatartásának vizsgálatával foglalkozó részében (az (1825)–(1834) preambulumbekzdés) a fenti 1076. pontban említett összehasonlítás céljára nem vette megfelelően figyelembe azokat a hatásokat, amelyeket a 947. sz. szabadalom és érvényességének a Krka általi elismerése az e magatartás értékelésére gyakorolhatott.
- 1149 A megtámadott határozat e része ugyanis nem említi azokat az eseményeket, amelyek meghatározóak voltak a 947. sz. szabadalom érvényességének Krka általi elismerése vagy a szabadalom érvénytelenné nyilvánításának sikere kilátásaival kapcsolatos felfogásának értékelése szempontjából, így az ESZH-nak a szabadalom érvényességét megerősítő 2006. július 27-i határozatát és egy egyesült királysági bíróság által a Krkával szemben elrendelt ideiglenes intézkedést, noha ezek még a Servier és a Krka közötti, egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás megkötése előtt következtek be.
- 1150 Ezenkívül a Bizottság a megtámadott határozat (1828)–(1834) preambulumbekzdésében, a Krka megállapodások hiányában tanúsított valószínű magatartásának elemzése során nem idézi fel azt az ebben az összefüggésben jelentős körülményt, hogy az ügy iratainak több eleme alátámasztotta azt a megállapítást, hogy a Krka terméke a 947. sz. szabadalmat bitorló jellegű lehetett.
- 1151 Ez megerősíti, hogy a Bizottság hipotetikus megközelítése (lásd a fenti 1077–1103. pontot) ahhoz vezetett, hogy a Bizottság nem csupán a megállapodások megkötését követően bekövetkezett eseményeket, hanem általánosabban, a Bizottság általi határozathozatal időpontjáig megfigyelhető események tényleges menetét is figyelmen kívül hagyta.
- 1152 A Bizottság attól való tartózkodása, hogy figyelembe vegye különösen a 947. sz. szabadalom hatásait, azzal magyarázható, hogy a cél általi korlátozásra vonatkozó elemzésének keretében megállapította, hogy a Servier és a Krka között létrejött, egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás tényleges alapja a Krka arra való ösztönzése volt, hogy fogadja el e megállapodás korlátozó kikötéseit, és nem a 947. sz. szabadalom érvényességének őszinte elismerése. Ilyen szempontból a Krka a Bizottság szerint semmilyen módon nem hivatkozhatott a 947. sz. szabadalom érvényességének elismerésére, mivel ez az elismerés magát az elvet tekintve hibás volt.

- 1153 A Törvényszék azonban a Servier és a Krka között létrejött egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás és licenciamegállapodás tekintetében érvénytelenítette az ösztönzés és a cél általi korlátozás Bizottság általi megállapítását, ami ismét relevánssá teszi a Krka 947. sz. szabadalom erejével kapcsolatos felfogásának vagy e szabadalom érvényessége általa történő elismerésének figyelembevételét.
- 1154 Márpedig emlékeztetni kell arra, hogy az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás és a licenciamegállapodás megkötésének időpontjában olyan komoly valószínűsítő körülmények álltak fenn, amelyek alapján a felek arra következtethettek, hogy a 947. sz. szabadalom érvényes (lásd a fenti 967. és 968. pontot). Az Egyesült Királyságban, vagyis (Franciaországgal és Hollandiával együtt) azon három ország egyikében, ahol a Bizottság elemezte és megállapította a hatás általi korlátozás fennállását, a Krkával és a Servier egy másik versenytársával, az Apotexszel szemben még ideiglenes intézkedést is elrendeltek.
- 1155 Bár a Servier által Magyarországon előterjesztett ideiglenes intézkedés iránti kérelmet, amely a perindopril Krka által a 947. sz. szabadalom bitorlásával forgalomba hozott egy generikus változata forgalmazásának megtiltására irányult, 2006 szeptemberében elutasították, e tekintetben olyan eljárásról volt szó, amely a fenti 1154. pontban említett eljárásokkal ellentétben nem azon országok egyikét érintette, amelyek tekintetében a Bizottság a hatás általi korlátozás fennállását megállapította.
- 1156 Egyébiránt, bár a Servier és a Krka között az ESZH-nak a 947. sz. szabadalom érvényességét megerősítő 2006. július 27-i határozatát megelőzően már sor került kapcsolatfelvételre (lásd különösen a megtámadott határozat (837) preambulumbeközdését), ez nem vezetett megállapodáshoz (a megtámadott határozat (856)–(859) preambulumbeközdése), és új tárgyalások csak e határozatot követően kezdődtek (a megtámadott határozat (898) preambulumbeközdése). Az ESZH-nak a 947. sz. szabadalom érvényességét megerősítő 2006. július 27-i határozata tehát legalábbis az egyik olyan tényezőt jelentette, amely az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodáshoz és a licenciamegállapodáshoz vezetett, ami további valószínűsítő körülményt jelent arra nézve, hogy e megállapodások a szabadalom érvényességének a felek általi elismerésén alapultak (lásd a fenti 971. pontot).
- 1157 Hozzá kell még tenni, hogy – amint azt a Törvényszék a fentiekben már jelezte (lásd a fenti 947. pontot) – egy licenciamegállapodás elfogadása – amelynek a hasznosításba vevő számára csak akkor van létjogosultsága, ha a licenciát ténylegesen kihasználják – a szabadalom érvényességének a felek általi elismerésén alapul. Ily módon maga a licenciamegállapodás megkötése, amelyet bizonyos számú valószínűsítő körülmény (lásd a fenti 999. és 1001. pontot) is alátámaszt, megerősíti, hogy a Krka végső soron elismerte a 947. sz. szabadalom érvényességét.
- 1158 Még az ügy irataiból is kiderül, hogy úgy tűnt, a Krka úgy tekinti, hogy a Servier-vel kötött licenciamegállapodás hiányában az érintett 18–20 piacra kockázattal történő belépés kevésbé valószínű, sőt kizárt (a fenti 1001. és 1012. pont).
- 1159 Végül a Bizottság a megtámadott határozatban (az (1693) preambulumbeközdésben) jelezte, hogy a Krka „a felszólalási [osztály] határozat[á]t követően végül lemondott a Franciaországban, az Egyesült Királyságban és más nyugat-európai országokban kockázattal történő piacra lépés szándékáról”.
- 1160 A fentiekben kifejtett körülményekre tekintettel meg kell állapítani, hogy nem nyert bizonyítást, hogy a megállapodás hiányában a Krka valószínűleg kockázattal belépett volna a szóban forgó 18–20 tagállam piacára, köztük a francia, a holland és az egyesült királysági piacra.

- 1161 A fenti következtetést nem kérdőjelezi meg az ügy irataiban szereplő egyéb körülmények, amelyek relevánsak lehetnek annak bizonyítása szempontjából, hogy a Krka a Servier-vel kötött megállapodás hiányában piacra lépett volna. E körülmények lényegében a megtámadott határozat azon részében szerepelnek, amelyben a Bizottság azt kívánja bizonyítani, hogy a Krka a Servier potenciális versenytársa volt.
- 1162 Először is emlékeztetni kell arra (lásd a fenti 1026. pontot), hogy az a körülmény, hogy a Krka továbbra is vitatta a Servier szabadalmainak érvényességét, és továbbra is forgalmazta termékét, noha az ESZH felszólalási osztálya megerősítette a 947. sz. szabadalom érvényességét, nyilvánvalóan magyarázható azzal, hogy a Krka erősíteni kívánta a pozícióját a Servier-vel az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás megkötése érdekében kezdhető tárgyalásokon.
- 1163 Ezenkívül a Servier szabadalmának további vitatása a Krka számára nem jelentett új kockázatot a bitorlást illetően. Az csupán a perköltségeit növelte. Ami a terméke további forgalmazását illeti, ez öt közép-kelet-európai piacra korlátozódott, amelyek tekintetében a Bizottság nem állapította meg hatás általi korlátozás fennállását. Ezenfelül a licencia hatálya alá tartozó hét piac közül öt esetében még nem adták meg a 947. sz. szabadalomnak megfelelő szabadalmakat (a megtámadott határozat (1755) preambulumbekzdése). Így a Krka legalábbis néhány olyan piacon, ahol ott maradt, korlátozott kockázatokkal szembesült (lásd a fenti 1027. pontot).
- 1164 A Krka részéről a Servier szabadalmának további vitatásából és termékének további forgalmazásából tehát nem lehet azt a következtetést levonni, hogy a Krka nem ismerte el a 947. sz. szabadalom érvényességét, és így valószínűleg kockázattal belépett volna a szóban forgó 18–20 tagállam piacára, vagy legalábbis azon három piacra, amelyek tekintetében a Bizottság a hatás általi versenykorlátozást megállapította.
- 1165 Másodszor, bár a Krka képviselőinek megjegyzéseiből kitűnik az ESZH 2006. július 27-i határozata nyomán érzett meglepetésük és elégedetlenségük (a megtámadott határozat (1688) preambulumbekzdése), e megjegyzések alapján nem bizonyítható, hogy a Krka e határozat ellenére valószínűleg belépett volna arra a három nemzeti piacra, amely tekintetében a Bizottság megállapította a hatás általi jogsértés fennállását.
- 1166 Harmadszor, a Bizottság a megtámadott határozat egy pontjában foglalkozik a Krka piacra történő „belépési szándékával”. Ez a kifejezetten rövid pont csupán egy – szintén viszonylag rövid – preambulumbekzdésből, az (1699) preambulumbekzdésből áll. E preambulumbekzdésben a Bizottság jelzi, hogy a Krka „még” az ESZH 2006. július 27-i határozatát követően is késznek „tűnt” arra, hogy támogassa partnerei kockázattal történő piacra lépését, valamint továbbra is vállalta, hogy szállítja termékét, „amennyiben a szabadalmakkal kapcsolatos akadályok elhárulnak”. E preambulumbekzdésben a Bizottság hozzáteszi még, hogy a Krka egyik kereskedelmi partnere szorgalmazta, hogy a Krka szállítsa termékét, „amennyiben a 947. sz. szabadalmat megsemmisítik”, és hogy a Krka bizonyos partnerei e termékkel piacra léptek, „amint a 947. sz. szabadalmat a [szóban forgó] piacokon érvénytelenné nyilvánították”.
- 1167 A fenti 1166. pontban idézett kivonatok nem annyira a Krka azon szándékát tanúsítják, hogy a belépjen azon három nemzeti piacra, amely tekintetében a Bizottság a hatás általi korlátozás fennállását megállapította, mint inkább azt, hogy az ESZH 2006. július 27-i határozatának meghozatalát követően milyen jelentőségre tett szerint a 947. sz. szabadalom alkotta „szabadalmi akadály” mind a Krka, mind kereskedelmi partnerei számára.
- 1168 A fentiekben kifejtett elemek összességére tekintettel nem bizonyított, hogy az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás és a licenciamegállapodás hiányában a Krka valószínűleg belépett volna arra a három nemzeti piacra, amely tekintetében a Bizottság a hatás általi versenykorlátozás fennállását megállapította.

- 1169 A Bizottság a megtámadott határozatban szintén nem bizonyította, hogy e megállapodások hiányában a Krka a jogsértés megszűnésének időpontja – vagyis az Egyesült Királyság esetében 2007. július 6., Hollandia esetében 2007. december 12. és Franciaország esetében 2009. szeptember 16. – előtt valószínűleg belépett volna az érintett piacokra.
- 1170 A Bizottság által követett hipotetikus megközelítés (lásd a fenti 1079–1103. pontot) ugyanis ahhoz vezetett, hogy a Bizottság kevés figyelmet szentelt az események tényleges – különösen a megállapodások megkötését követő – menetének, és így a Krka 947. sz. szabadalom érvényességével kapcsolatos felfogása esetleges változásának, amelyre ezen események következtében sor kerülhetett.
- 1171 Márpedig a Törvényszéknek a jogsértés tényállási elemeinek értékelését illetően, amelyek nem a korlátlan felülvizsgálati jogkörének, hanem a jogszerűség vizsgálatának körébe tartoznak, nem feladata, hogy a Bizottság indokolását a saját indokolásával helyettesítse (lásd ebben az értelemben: 2016. január 21-i Galp Energía España és társai kontra Bizottság ítélet, C-603/13 P, EU:C:2016:38, 73. és 75–77. pont).
- 1172 A Törvényszéknek tehát nem feladata, hogy az ügy iratai alapján elsőként megvizsgálja, hogy a megállapodások megkötését követő időszakban megjelenhetett-e hatás általi versenykorlátozás a 947. sz. szabadalom érvényessége Krka általi elismerésében bekövetkező változás következtében.
- 1173 Az ügy irataiból mindenesetre nem vonható le az a következtetés, hogy a megállapodások hiányában a Krka a megállapodások megkötése és a jogsértés vége közötti időszakban valószínűleg belépett volna a három érintett nemzeti piacra.
- 1174 Egyébiránt hangsúlyozni kell, hogy a Krka megállapodás hiányában történő valószínű piacra lépését a Bizottság nem is állítja. A megtámadott határozat „Valószínű magatartás a Krkával kötött megállapodások hiányában” című pontjában ugyanis a Bizottság – legalábbis kifejezetten – nem arra a feltételezésre támaszkodik, hogy megállapodás hiányában a Krka korán belépett volna az érintett három piacra, hanem csupán arra a feltételezésre, hogy e piacokon a „versenyfenyegetés” fennmaradt volna (lásd a fenti 1096. pontot).
- 1175 Így a Bizottság szerint „a Krka továbbra is versenyfenyegetést jelentett volna az Egyesült Királyságban, Franciaországban és Hollandiában perindoprillal potenciálisan piacra lépő generikus társaságként” (a megtámadott határozat (1825) preambulumbekzdése). A Bizottság pontosítja, hogy a Krka különösen a helyi forgalmazó partnerek beszállítójaként jelentett volna továbbra is fenyegetést (a megtámadott határozat (1828) preambulumbekzdése).
- 1176 A Bizottság jelzi továbbá, hogy a megállapodásban részes felek ösztönzés hiányában kevésbé korlátozó megállapodást köthettek volna, amely megengedhette volna a Krka korai piacra lépését vagy az Unió egészének területére szóló licenáciát engedhetett volna neki (a megtámadott határozat (1831) preambulumbekzdése).
- 1177 A Bizottság annak rögzítésével zárja, hogy „a megállapodásokban szereplő korlátozások hiányában a Krka [...] a Servier jelentős potenciális versenytársa maradt volna” (a megtámadott határozat (1834) preambulumbekzdése).
- 1178 Meg kell állapítani, hogy a Bizottság azzal, hogy csupán a „versenyfenyegetésre” hivatkozott, amelyet a Krka továbbra is gyakorolt volna a Servier-re, jóllehet egyrésről egy puszta „fenyegetés” versenyelősegítő hatásai – egy generikus társaság piacra lépésének hatásaival ellentétben – nem nyilvánvaló jellegűek, és másrésről e „fenyegetés” hatásait a 947. sz. szabadalom fennállása és érvényességének a hatáskörrel rendelkező hatóságok általi megerősítése (lásd a fenti 1142–1169. pontot) a jelen ügyben nagymértékben tompította, a Bizottság nem bizonyította, hogy az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás hiányában a verseny valószínűleg nyitottabb lett volna.

- 1179 E tekintetben megjegyezhető, hogy a Bizottságnak pontosítania kellett volna, hogy melyek lettek volna az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás hiányában a Krka által a Servier-re továbbra is gyakorolt „versenyfenyegetésnek” az árakra, a kibocsátásra, a termékminőségre, a termékválasztékre vagy az innovációra gyakorolt valószínű hatásai (lásd a fenti 1135–1137. pontot), amit megtehetett volna például annak alátámasztásával, hogy a fenyegetés hiánya miatt a Servier csökkentette a kutatásra és fejlesztésre fordított kiadásait.
- 1180 Hangsúlyozni kell, hogy bár a Bizottságnak a Servier piaci erejére, valamint az érintett piac – versenyforrások hiánya vagy ritkasága jellemezte – szerkezetére vonatkozó elemzése lehetővé tehetné egy potenciális versenytárs piacra lépését megakadályozó megállapodás korlátozó hatásai fennállásának megerősítését, nem elegendő ahhoz, hogy valószínűvé és konkrétá tegye egy, a „versenyfenyegetés” fennállását sértő megállapodás korlátozó hatásait.
- 1181 Bármilyen legyen is ugyanis a piac szerkezete, a forgalmazástilalmi kikötés versenyellenes hatásai nagyrészt hipotetikusak maradnak, ha az eseményeknek a Bizottság általi határozathozatal időpontjában megfigyelhető tényleges menetére figyelemmel valószínű, hogy az érintett potenciális versenytárs még e kikötés hiányában is hasonló magatartást tanúsíthatott volna, mint a kikötés fennállása esetén, vagyis a jelen ügyben a Krka kívül maradt volna azon három piacon, amelyek tekintetében a Bizottság a hatás általi korlátozás fennállását megállapította.
- 1182 Ami egyebekben azt a feltételezést illeti, hogy a Servier és a Krka között létrejött, egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás és a licenciamegállapodás, és közelebbről a – Bizottság szerint – ezek jelentette ösztönzés hiányában a felek a Krka korai piacra lépését megengedő vagy számára az Unió teljes területére kiterjedő licenciat engedő másik megállapodást kötöttek volna (lásd a fenti 1176. pontot, valamint a megtámadott határozat (1142) preambulumbekzdését), ennek valószínű jellegét semmi nem támasztja alá, már csak azért sem, mivel – amint az a cél általi versenykorlátozás hiányára alapított jogalap vizsgálatából kitűnik – a Bizottság nem bizonyította az ösztönzés fennállását.
- 1183 Végül hangsúlyozni kell, hogy a konkrét keret, amelybe a Servier és a Krka között létrejött, egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás és licenciamegállapodás illeszkedik, és amelyet egy, az ESZH által megerősített érvényességű szabadalom fennállása jellemez (lásd a fenti 1144. pontot), különbözik a Bizottság által többek között a megtámadott határozat (1219) preambulumbekzdésében idézett 2011. április 14-i Visa Europe és Visa International Service kontra Bizottság ítélet (T-461/07, EU:T:2011:181, 187. és 191. pont) alapjául szolgáló ügyben fennálló kerettől. Az említett ítéletben a Törvényszék – az imént (különösen a fenti 1145–1159. pontban) felidézett, a szabadalom fennállásához és érvényességének elismeréséhez kapcsolódó, a jelen jogvitában meghatározó jelentőségű háttérbeli elemekhez hasonló elemek hiányában – önmagában azon körülmény alapján, hogy a vitatott intézkedés alapján kizárási kikötéssel érintett vállalkozás potenciális versenytárs volt, úgy tekintette, hogy a Bizottság megalapozottan állapíthatta meg, hogy e vállalkozás a kizárási kikötés hiányában belépett volna a piacra.
- 1184 Meg kell jegyezni továbbá, hogy a 2011. április 14-i Visa Europe és Visa International Service kontra Bizottság ítéletben (T-461/07, EU:T:2011:181) a Törvényszék nem hagyta jóvá a Bizottság olyan határozathozatali gyakorlatát, amely szerint a Bizottság potenciális versenytárs kizorítása esetén eltekinthet az eseményeknek a határozathozatala időpontjában megfigyelhető tényleges menetétől.
- 1185 Végezetül, jóváhagyása esetén egy ilyen gyakorlat bizonyos esetekben következetlen eredményhez vezethetne, például akkor, ha a megállapodással kizorított egyetlen létező potenciális versenytárs a megállapodás végrehajtása alatt – például felszámolás miatt – eltűnne, ami nyilvánvalóan semlegesítené a megállapodás kizorító hatásait, kivéve ha azokat hipotetikus, és nem az ítélezési gyakorlat által megkövetelteknek megfelelően realista módon vizsgálnák (lásd a fenti 1129. és 1132. pontot).

- 1186 A jelen ügyben tehát a 2011. április 14-i Visa Europe és Visa International Service kontra Bizottság ítéletre (T-461/07, EU:T:2011:181) hivatkozással nem lehet hatás általi versenykorlátozás fennállására következtetni.
- 1187 A fentiekből következik, hogy a Bizottság nem bizonyította az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodásban szereplő forgalmazástilalmi kikötés versenykorlátozó hatásait.
- *Az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodásban szereplő megneemtámadási kikötésről*
- 1188 Előzetesen meg kell jegyezni, hogy a megtámadott határozat „Valószínű magatartás a Krkával kötött megállapodások hiányában” című pontjában a Bizottság nem említ egyetlen olyan körülményt sem, amely a Krkának az – egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodásban szintén megneemtámadási kikötés tárgyát képező – 340. sz. szabadalommal kapcsolatos valószínű magatartására vonatkozna.
- 1189 Következésképpen a hatás általi korlátozás elemzésének azon szakaszát illetően, amely a megállapodások mellett fennálló és a megállapodások hiányában fennálló verseny összehasonlításában áll (lásd a fenti 1076. pontot), a Bizottság elemzését a 947. sz. szabadalomra korlátozta.
- 1190 A 340. sz. szabadalom figyelembevételének hiánya magyarázható lehet azzal, hogy a Bizottság szerint e szabadalom csupán kisebb szerepet tölt be a Servier számára a generikus társaságok piacra lépésével szemben biztosított védelmet illetően (a megtámadott határozat (114) preambulumbekzdése).
- 1191 Egyébiránt a Bizottság szintén a megtámadott határozat „Valószínű magatartás a Krkával kötött megállapodások hiányában” című pontjában jelzi, hogy „valószínűnek tűnik, hogy a megneemtámadási kötelezettség hiányában a Krka továbbra is vitatta volna a 947. sz. szabadalom érvényességét az Egyesült Királyság bíróságai és az ESZH előtt” (a megtámadott határozat (1827) preambulumbekzdése).
- 1192 A Bizottság ily módon a hatás általi korlátozás megállapítását arra alapította, hogy a megneemtámadási kikötés hiányában a Krka folytatta volna az eljárásokat, amelyekben az Egyesült Királyság bíróságai és az ESZH előtt részt vett.
- 1193 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy egy megneemtámadási kikötés önmagában versenykorlátozó jellegű, mivel sérti az ahhoz fűződő közérdeket, hogy elhárítsák a gazdasági tevékenység minden olyan akadályát, amely egy tévesen megadott szabadalomból következhet (lásd ebben az értelemben: 1986. február 25-i Windsurfing International kontra Bizottság ítélet, 193/83, EU:C:1986:75, 92. pont).
- 1194 Meg kell tehát határozni, hogy a megneemtámadási kikötés alkalmazása, és közelebbről a Krkának a részvételével folyó eljárásoktól való visszalépése hatással járt-e a 947. sz. szabadalom kiküszöbölésére illetően.
- 1195 Emlékeztetni kell arra, hogy a megállapodások megkötésének időpontjában a Krka és a Servier között két eljárás volt folyamatban, és a Krkát az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás indította arra, hogy ne folytassa ezeket az eljárásokat.
- 1196 Így a Servier az Egyesült Királyságban 2006. augusztus 2-án a 947. sz. szabadalommal kapcsolatos bitorlási keresetet indított a Krkával szemben a High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (patents court) (felsőbbíróság [Anglia és Wales], kancelláriai kollégium [szabadalmi bíróság]) előtt. Emellett a Servier ideiglenes intézkedés iránti kérelmet is előterjesztett. 2006. szeptember 1-jén a Krka a 947. sz. szabadalom megsemmisítése iránti viszontkeresetet terjesztett elő. 2006. október 3-án a High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (patents court) (felsőbbíróság [Anglia és Wales], kancelláriai kollégium [szabadalmi bíróság]) helyt adott a Servier ideiglenes intézkedés iránti kérelmének, és elutasította a 947. sz. szabadalom érvénytelenné nyilvánítására irányuló, a Krka által

2006. szeptember 1-jén előterjesztett gyorsított eljárás iránti kérelmet (motion of summary judgment). 2006. december 1-jén a folyamatban levő eljárás a felek között létrejött, egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodásnak megfelelően megszűnt, és az ideiglenes intézkedést hatályon kívül helyezték.

- 1197 Ami az ESZH előtti jogvitát illeti, tíz generikus társaság, köztük a Krka 2004-ben felszólalt az ESZH előtt a 947. sz. szabadalommal szemben e szabadalom egészének megvonása érdekében, az újdonság és a feltalálói tevékenység hiányára, valamint a találmány leírásának elégtelenségére alapított jogalapokra hivatkozva. 2006. július 27-én az ESZH felszólalási osztálya a Servier eredeti igénypontjainak enyhe módosítását követően megerősítette e szabadalom érvényességét. Hét társaság fellebbezést nyújtott be a felszólalási osztály e határozatával szemben. A Krka a felek között létrejött, egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodásnak megfelelően 2007. január 11-én visszalépett a felszólalási eljárástól.
- 1198 Mindazonáltal emlékeztetni kell arra, hogy az Egyesült Királyságban a Servier 2006. augusztus 1-jén a 947. sz. szabadalom bitorlására hivatkozással bitorlási keresetet indított az Apotex társasággal szemben is a High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (patents court) (felsőbbíróság [Anglia és Wales], kancelláriai kollégium [szabadalmi bíróság]) előtt, mivel az Apotex 2006. július 28-án piacra vitte a perindopril egy generikus változatát. Az Apotex e szabadalom megsemmisítése iránti viszontkeresetet terjesztett elő. 2006. augusztus 8-án ideiglenes intézkedés meghozatalára került sor, amely megtiltotta az Apotexnek a perindopril behozatalát, értékesítésre kínálását és értékesítését.
- 1199 Az Apotex által előterjesztett viszontkereset alapján a High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (patents court) (felsőbbíróság [Anglia és Wales], kancelláriai kollégium [szabadalmi bíróság]) 2007. július 6-án megállapította, hogy a 947. sz. szabadalom az újdonság és a feltalálói tevékenység 341. sz. szabadalomhoz képest fennálló hiánya miatt érvénytelen. Ennek következtében az ideiglenes intézkedést haladéktalanul hatályon kívül helyezték, és az Apotex folytathatta a perindopril e generikus változatának az Egyesült Királyság piacán történő értékesítését.
- 1200 A Bizottság úgy ítélte meg, hogy a Servier és a Krka között létrejött megállapodásokra vonatkozó jogsértés az Egyesült Királyságban ebben az időpontban ért véget.
- 1201 Ami egyébiránt az ESZH előtti jogvitát illeti, az ESZH műszaki fellebbezési tanácsa – többek között a Krka által indított eljárás alapján – 2009. május 6-i határozatával hatályon kívül helyezte az ESZH 2006. július 27-i határozatát, és megvonta a 947. sz. szabadalmat.
- 1202 A Bizottság úgy ítélte meg, hogy a Servier és a Krka között létrejött megállapodásokra vonatkozó jogsértés, amennyiben az bizonyos tagállamokban még folytatódott, ebben az időpontban ért véget.
- 1203 Ami a 947. sz. szabadalomra vonatkozó azon eljárások menetét illeti, amelyek folytatódtak azt követően, hogy a Krka visszalépett a részvételével folyó eljárásoktól, nem állapítható meg – amint azt a Törvényszék a fentiekben kifejtette –, hogy a felek között létrejött, egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás hiányában az eljárások Krka általi folytatása valószínű vagy akár hihető módon e szabadalom gyorsabb vagy teljesebb körű érvénytelenítését tette volna lehetővé.
- 1204 Márpedig a Bizottság a megtámadott határozatban nem bizonyította, és még csak nem is állította, hogy a 947. sz. szabadalom gyorsabb vagy teljesebb körű érvénytelenítésére került volna sor, ha a Krka nem fogadta volna el az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodásban szereplő megneemtámadási kikötést.
- 1205 Azon körülmények alapján, hogy a „Krka korábban úgy vélte, hogy a szabadalmi jogvitában az általa előadottak a legmeggyőzőbb érvek közé tartoznak, és különös fenyegetést jelentenek a 947. sz. szabadalomra nézve”, vagy hogy az egyesült királysági bíróságok a Krka által benyújtott gyorsított eljárás iránti kérelem elutasítása ellenére úgy vélték, hogy a Krka „szilárd alappal” rendelkezik a

947. sz. szabadalom érvényességének vitatására (a megtámadott határozat (1827) preambulumbekzdése), nem állapítható meg, hogy a Krka szóban forgó eljárásokban való részvétele a szabadalom gyorsabb vagy teljesebb körű érvénytelenítéséhez vezetett volna.
- 1206 Hasonlóképpen, annak kijelentése, amint azt a Bizottság a megtámadott határozat (1712) preambulumbekzdésében tette, hogy „egy erős pozíciójú felszólaló kizorítása hatással lehet a jogvita/felszólalás végső kimenetelére”, nem teszi lehetővé a Krkára vonatkozó megneemtámadási kikötés hatásai valószínű, sőt hihető jellegének megállapítását.
- 1207 A Bizottság feladata lett volna ugyanis, hogy kellően pontos és alátámasztott módon bemutassa, hogy amennyiben a Krka folytatta volna az eljárásokat, amelyekben részt vett, úgy az érvei vagy jogvitában képviselt konkrét álláspontja milyen módon gyakorolhatott volna meghatározó hatást, nem a jogviták kimenetelére, mivel két ilyen jogvita – tudniillik az ESZH előtti eljárás, amely a Krka elállását követően is folytatódott, valamint a Servier és az Apotex között a High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (patents court) (felsőbíróság [Anglia és Wales], kancelláriai kollégium [szabadalmi bíróság]) előtt folyamatban levő eljárás – mindenképpen a 947. sz. szabadalom érvénytelenítéséhez vezetett, hanem arra az időtartamra, amely alatt erre az érvénytelenítésre sor került, vagy az érvénytelenítés terjedelmére.
- 1208 Egyébiránt a Törvényszéknek a jogsértés tényállási elemeinek értékelését illetően, amelyek nem a korlátlan felülvizsgálati jogkörének, hanem a jogszerűség vizsgálatának körébe tartoznak, nem feladata, hogy a Bizottság indokolását a saját indokolásával helyettesítse (2016. január 21-i Galp Energia España és társai kontra Bizottság ítélet, C-603/13 P, EU:C:2016:38, 73. és 75–77. pont).
- 1209 A Törvényszéknek tehát nem feladata, hogy az ügyirat olyan más elemei alapján, mint amelyeket a Bizottság a megneemtámadási kikötés korlátozó hatásainak bizonyítása érdekében figyelembe vett, elsőként megvizsgálja, hogy a Krkának a folyamatban levő eljárásokban való további részvétele a 947. sz. szabadalom gyorsabb vagy teljesebb körű érvénytelenítéséhez vezetett volna-e.
- 1210 Hozzá kell még tenni, hogy bármilyen legyen is az érintett piac szerkezete, ideértve azt az esetet is, amikor a jelen ügghöz hasonlóan a Bizottság szerint a versenyforrások hiánya vagy ritkasága jellemző, a megneemtámadási kikötés versenyellenes hatásai nagyrészt hipotetikusak maradnak, ha az eseményeknek a Bizottság általi határozathozatal időpontjában megfigyelhető tényleges menetére figyelemmel valószínű, hogy e kikötés hiányában a szóban forgó szabadalmat – azaz a jelen ügyben a 947. sz. szabadalmat – ugyanakkor és ugyanolyan terjedelemben nyilvánították volna érvénytelenné (lásd a fenti 1181. pontot).
- 1211 A Bizottság egyebekben – ellentétben azzal, ami a megtámadott határozat (1712) preambulumbekzdéséből kitűnni látszik – nem bizonyította, hogy a Servier és a Krka között az Egyesült Királyság bíróságai előtt folyamatban levő eljárás annak megállapításához vezethetett volna, hogy a Krka technológiája nem valósít meg bitorlást. A Krkát és az Apotexet érintő eljárások esetében ugyanis a Servier által indított bitorlási keresetekről és e két generikus társaság által válaszul előterjesztett, a 947. sz. szabadalom megsemmisítése iránti viszontkeresetekről volt szó. Ezek az eljárások tehát hasonlóak voltak. Márpedig az Apotexet érintő teljes eljárás a 947. sz. szabadalom érvénytelenné nyilvánításával, vagyis anélkül ért véget, hogy szükség lett volna annak meghatározására, hogy az Apotex technológiája bitorlást valósított-e meg. Az eljárások hasonlóságára tekintettel és a Bizottság által előterjesztett, az ellenkezőjére utaló bizonyítékok hiányában hihető, hogy ugyanez történt volna a Krka esetében is.
- 1212 Még kevésbé sem nyert bizonyítást, hogy az ESZH előtti eljárás annak megállapításához vezethetett volna, hogy a Krka technológiája esetében bitorlást nem megvalósító technológiáról van szó, mivel ezen eljárás kizárólag a 947. sz. szabadalom érvényességére vonatkozott.

1213 A fentiekből következik, hogy a Bizottság nem bizonyította az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodásban szereplő megneemtámadási kikötés versenykorlátozó hatásait.

– *A Krka technológiájának licencia alapján történő átruházásáról*

1214 Ami az átruházási megállapodást illeti, amellyel a Krka eladta technológiáját a Servier-nek, a Bizottság annak megállapítására szorítkozott, hogy e megállapodás hiányában „a Krka továbbra is szabadon átruházhatta vagy licenciába adhatta volna a perindoprilhoz kapcsolódó technológiájára vonatkozó jogait” (a megtámadott határozat (1829) preambulumbekzdése), ami, amennyiben csupán javak licenciamegállapodás alapján történő átruházásáról, és nem kizorító intézkedésről van szó, mint amilyen például egy forgalmazástilalmi kikötés lehet, nem elegendő a különösen az árakra, a kibocsátásra, a termékminőségre, a termékválasztékra vagy az innovációra gyakorolt valószínű hatások fennállásának bizonyításához (lásd a fenti 1135–1137. pontot). A versenyellenes hatások fennállása annál is kevésbé bizonyított, mivel a Krka technológiája nem tette lehetővé a 947. sz. szabadalom megkerülését, ami – az e szabadalom érvényességére utaló komoly valószínűsítő körülményekre tekintettel – kevésbé hihetővé teszi azt a feltételezést, hogy a Servier versenytársait jelentő generikus társaságok az átruházási megállapodás hiányában meg kívánták volna szerezni a Krka technológiáját.

1215 A fentiekből következik, hogy a Bizottság nem bizonyította a Krka technológiája licencia alapján történő átruházásának versenykorlátozó hatásait.

1216 A fentiek összességéből következik, hogy a Bizottság nem bizonyította az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodásból vagy az átruházási megállapodásból eredő olyan versenykorlátozó hatás fennállását, amely kellően reális és valószínű lenne ahhoz, hogy a Bizottság számára lehetővé tegye a hatás általi korlátozás fennállásának megállapítását. Hozzá kell tenni, hogy ilyen korlátozó hatás akkor sem állapítható meg, ha e két megállapodást együttesen vizsgáljuk.

1217 A mérlegelési hibára vonatkozó kifogásnak tehát helyt kell adni, ami önmagában lehetővé teszi, hogy a Törvényszék megalapozottá nyilvánítsa a felperesek által hivatkozott, arra alapított jogalap egészét, hogy a Bizottság tévesen állapította meg a Servier és a Krka között létrejött megállapodásokból eredő hatás általi korlátozás fennállását.

1218 Meg kell még vizsgálni, hogy a Bizottság határozata emellett téves jogalkalmazást is tartalmaz-e.

iv) A téves jogalkalmazásról

1219 Amint azt a Törvényszék megjegyezte (lásd a fenti 1092. és 1102. pontot), a Bizottság megállapította, hogy mivel bizonyította, hogy az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás kizorítja a Servier egy potenciális versenytársát, ezért annak bemutatása során, hogy a megállapodás hiányában hogyan alakult volna a verseny (a fenti 1076. pontban említett összehasonlítás egyik eleme), nem köteles figyelembe venni a határozata elfogadásának időpontjában megfigyelhető események tényleges menetét. Épp ellenkezőleg, a Bizottság a valamely megállapodás potenciális hatásainak figyelembevételére vonatkozó szokásos gyakorlata alapján, amely szerint elegendő azt bizonyítani, hogy e megállapodás „valószínűsíthető” versenyellenes hatásokkal rendelkezik (lásd a fenti 1080. és 1085. pontot), úgy tekintette, hogy a megállapodás hiányában fennálló versenyre vonatkozó leírását feltételezésekre vagy lehetőségekre alapíthatja.

1220 Amint az a mérlegelési hibára vonatkozó kifogás fenti vizsgálatából kitűnik, bizonyos események, amelyeket a Bizottság nem vett figyelembe, nem csupán relevánsak, hanem meghatározó jelentőségűek is voltak a fenti 1076. pontban említett összehasonlítás elvégzése szempontjából.

- 1221 Így a forgalmazástilalmi kikötést illetően, bár a Bizottság a Krka potenciális versenytársi minőségének bizonyítása céljából figyelembe vette az ESZH 2006. július 27-i határozatát és az egyesült királysági bíróságok által a Krkával és az Apotexszel szemben elrendelt ideiglenes intézkedéseket, ezeket az eseményeket nem vette megfelelően figyelembe annak meghatározása során, hogy a Krka a megállapodás hiányában valószínűleg piacra lépett volna-e, és e tekintetben csupán annak megjegyzésére szorítkozott, hogy a megállapodás hiányában fennmaradt volna a Krkától származó „versenyfenyegetés”.
- 1222 Ami a megneptámadási kikötést illeti, a Bizottság nem vette figyelembe a 947. sz. szabadalom ellen más generikus társaságok által indított, és annak ellenére folytatódó eljárások kimenetelét, hogy a Krka minden vitatással felhagyott.
- 1223 Ami végül a piac szerkezetét illeti, amely a forgalmazástilalmi és a megneptámadási kikötést egyaránt érintő közös kérdés, a Bizottság arra szorítkozott, hogy megállapítsa, melyek voltak az azonosított versenyforrások abban az időpontban, amikor a megtámadott határozatban vizsgált utolsó, egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodást megkötötték, valamint hogy jelezze, „nagy a valószínűsége” annak, hogy e forrásokat megállapodás vagy más eszköz útján a versenyből kiszorítják, anélkül hogy figyelembe vette volna, hogy ez a lehetőség a jogsértés időtartama alatt nem következett be (a megtámadott határozat (1846) preambulumbekzdése).
- 1224 Ez az érvelés kifejezett módon kitűnik a megtámadott határozat 2445. lábjegyzetéből, ahol a Bizottság a megneptámadási kikötés korlátozó hatásai fennállásának bizonyításához arra a körülményre támaszkodik, hogy a Servier-nek kevés olyan versenytársa maradt, amely képes lett volna a folyamatban levő eljárások folytatására vagy új eljárások indítására, és hogy „hihető volt, hogy a Servier az e társaságokkal való megállapodásra fog törekedni”, ami megszüntette volna annak minden lehetőségét, hogy a 947. sz. szabadalommal szemben eljárást folytassanak vagy indítsanak. Márpedig, noha igaz, hogy a Servier megkereste e társaságokat, nem jutott velük megállapodásra, különösen azzal a társasággal sem, amely végül elérte a 947. sz. szabadalom megsemmisítését, mégpedig akkor, amikor a Krka alkalmazta a megneptámadási kikötést.
- 1225 Márpedig a Bizottság által végzett vizsgálat korlátozott jellege az uniós bíróságok ítélkezési gyakorlatára tekintettel nem igazolható. A megállapodások potenciális hatásainak figyelembevételére vonatkozó, a fenti 1107–1120. pontban vizsgált ítélkezési gyakorlat ugyanis a jelen ügyben nem volt alkalmazható (lásd a fenti 1124. pontot).
- 1226 A fenti 1183–1186. pontban megjelölt okokból ugyanez volt a helyzet a 2011. április 14-i Visa Europe és Visa International Service kontra Bizottság ítéletben (T-461/07, EU:T:2011:181) a potenciális versenyt megszüntető megállapodások tárgyában elfogadott megoldás átültethető jellegét illetően is (lásd a fenti 1183–1186. pontot).
- 1227 Meg kell tehát állapítani, hogy a Bizottság hiányosan vizsgálta azt a helyzetet, amelyet annak meghatározása érdekében kellett értékelnie, hogy a Servier és a Krka között létrejött megállapodások hatás általi versenykorlátozást valószínűsítenek-e meg, és a Bizottság általi vizsgálat hiányos jellege az uniós bíróságok ítélkezési gyakorlatának téves alkalmazására, és így – amint azt a felperesek megalapozottan állítják – téves jogalkalmazásra világít rá.
- 1228 Egyébiránt a Bizottság által követett megközelítés szerint ahhoz, hogy a Bizottság a versenyforrások hiánya vagy ritkasága és egy originális társaság piaci ereje jellemezte piaci szerkezet háttere mellett hatás általi versenykorlátozást állapíthasson meg, elegendő, ha megállapítja egy potenciális versenytárs kiszorítását.
- 1229 Egy ilyen megközelítés, amennyiben azt megengednék, lehetővé tenné a Bizottság számára, hogy a jelen ügghöz hasonló, gyógyszer szabadalmi jogvitát egyezség útján rendező megállapodáshoz kapcsolódó korlátozó kikötésekre vonatkozó ügyekben úgy állapítsa meg hatás általi versenykorlátozás fennállását,

hogy lényegében a cél általi korlátozás fennállásának megállapításához szükséges három feltétel közül csak két feltétel – tudniillik a potenciális verseny fennállása és a versenykorlátozó kikötések jelenléte – teljesüléséről kell meggyőződni.

- 1230 Mivel – amint az a cél általi korlátozásra vonatkozó jogalap vizsgálatából kitűnik – annak bizonyítása, hogy a harmadik feltétel – vagyis az ösztönzés fennállása – teljesül, különösen kényes kérdés, a Bizottság feladata így érezhetően könnyebbé válna.
- 1231 Márpedig a hatás általi versenykorlátozás bizonyításához kapcsolódó szigorúbb bizonyítási követelményekre (lásd a fenti 1123. és 1128–1139. pontot) tekintettel egy ilyen megoldás, amely ellentétes a cél általi és a hatás általi versenykorlátozások közötti, a Szerződéssel kialakított különbségtétel szellemével, nem fogadható el.
- 1232 A fentiekből következik, hogy a téves jogalkalmazásra alapított kifogásnak helyt kell adni, ami önmagában lehetővé teszi, hogy a Törvényszék megalapozottá nyilvánítsa a felperesek által hivatkozott, arra alapított jogalap egészét, hogy a Bizottság tévesen állapította meg a Servier és a Krka között létrejött megállapodásokból eredő hatás általi korlátozás fennállását.
- 1233 Mivel a Törvényszék a cél általi korlátozás hiányára vonatkozó jogalapot szintén megalapozottnak ítélte, meg kell állapítani, hogy a Bizottság a Servier és a Krka között létrejött megállapodások tekintetében tévesen állapította meg az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésébe ütköző jogsértés fennállását.
- 1234 Következésképpen, anélkül hogy szükség lenne a felperesek által a jelen jogalap keretében hivatkozott további kifogások, valamint a Krka potenciális versenytársi minőségére vonatkozó jogalap vizsgálatára, meg kell semmisíteni a megtámadott határozat 4. cikkét, amennyiben e cikkben a Bizottság megállapította, hogy a Servier a Servier és a Krka között létrejött megállapodásokra tekintettel az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésébe ütköző jogsértésben vett részt.

10. A hatás általi versenykorlátozás fogalmának meghatározására vonatkozó jogalapról

a) A felek érvei

[omissis]

b) A Törvényszék álláspontja

- 1247 A Servier által a Niche-sel és az Unichemmel, a Matrixszal, a Tevával és a Lupinnal kötött megállapodásokból eredő hatás általi korlátozás fennállásának megállapításával szemben felhozott más jogalapok kapcsán a fenti 566–570., 743. és 909. pontban már említett okokból e jogalapot mint hatástalant el kell utasítani.

11. A különálló jogsértéseknek minősítéshez kapcsolódó téves jogalkalmazásról és mérlegelési hibákról

a) Az öt megállapodás különálló jogsértéseknek minősítéséről

1) A felek érvei

[omissis]

2) A Törvényszék álláspontja

- 1254 A megtámadott határozatból kitűnik és a felperesek nem is vitatják, hogy a felperesek különálló megállapodásokat kötöttek, amelyeket eltérő időpontokban írtak alá (a Niche-sel és a Matrixszal kötött megállapodások kivételével), azokat különböző felekkel kötötték, és azok eltérő gazdasági és jogi háttérrel, valamint eltérő hatállyal rendelkeztek. A felperesek mindazonáltal azt állítják, hogy e különbségek ellenére e megállapodások megkötése egységes jogsértést alkot az érintett termék azonosságából, a megállapodások közötti bizonyos fokú térbeli és időbeli azonosságból, a megállapodások végrehajtására vonatkozó módszer és szabályok azonosságából és a felperesek részéről a megállapodások megkötésében érintett természetes személy azonosságából adódóan.
- 1255 Előzetesen meg kell jegyezni, hogy az egységes jogsértés elismerésének hiányát kifogásoló jelen jogalapot másodlagos jelleggel hozzák fel (lásd a fenti 1248. pontot), arra az esetre, ha a Törvényszék elutasítaná a vitatott megállapodások cél általi korlátozásnak és hatás általi korlátozásnak minősítéséhez kapcsolódó téves jogalkalmazásra és mérlegelési hibákra alapított jogalapokat. Ezért, figyelemmel arra, hogy a Törvényszék helyt adott a felperesek és a Krka között létrejött megállapodások versenykorlátozásnak minősítése ellen irányuló jogalapoknak, a jelen jogalapot a Törvényszék csak annyiban fogja vizsgálni, amennyiben az a felperesek által a Niche-sel, a Matrixszal, a Tevával és a Lupinnal kötött megállapodások különálló jogsértéseknek minősítését vitatja.
- 1256 A jogalap hatásosságát illetően a Bizottság lényegében előadja, hogy e jogalapot el kell utasítani mint hatástalan, mivel a felperesek mindenesetre nem bizonyították, hogy a bírság szükségképpen alacsonyabb lett volna, ha a Bizottság a szóban forgó megállapodásokat egységes jogsértésnek tekintette volna.
- 1257 Mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy a felhozott jogalap hatásos vagy hatástalan jellege a jogalap arra való alkalmasságára utal, hogy megalapozottsága esetén a felperes által kívánt megsemmisítést eredményezze, nem pedig a felperesnek az ilyen keresetindításhoz vagy akár egy meghatározott jogalap felhozásához fűződő esetleges érdekére, mivel e kérdések a kereset, illetve a jogalap elfogadhatóságának körébe tartoznak (2000. szeptember 21-i EFMA kontra Tanács ítélet, C-46/98 P, EU:C:2000:474, 38. pont).
- 1258 Továbbá, mivel a Bizottság többek között jogosult jogsértést megállapító határozatot hozni anélkül, hogy e határozatban bírságot szabna ki, amennyiben bizonyítja az e megállapításhoz fűződő jogos érdekét (lásd ebben az értelemben: 2005. október 6-i Sumitomo Chemical és Sumika Fine Chemicals kontra Bizottság ítélet, T-22/02 és T-23/02, EU:T:2005:349, 31. pont; 2006. november 16-i Peróxidos Orgánicos kontra Bizottság ítélet, T-120/04, EU:T:2006:350, 18. pont), egy vállalkozásnak valamely jogsértésben történő részvételét megállapító határozat jogszerűsége nem függhet az e vállalkozással szemben kiszabott bírság jogszerűségétől. A szankciók kiszabására vonatkozó jogalapok ezért természetüknél fogva csak a bírság kiszabására vonatkozhatnak, és nem magának a jogsértésnek a megállapítására (lásd ebben az értelemben: 2012. június 27-i Bolloré kontra Bizottság ítélet, T-372/10, EU:T:2012:325, 81. pont). Ezzel szemben a magának a jogsértésnek a megállapítására vonatkozó jogalapok főszabály szerint alkalmasak arra, hogy ne csupán a vállalkozás jogsértésben való részvételét megállapító határozat megsemmisítését, hanem ennek következményeként az e vállalkozással szemben kiszabott bírság törlését is eredményezzék.
- 1259 A jelen ügyben ebből következik, hogy amennyiben a Törvényszéknek azt kellene megállapítania, hogy a Bizottság tévesen azonosított különálló jogsértéseket a vitatott megállapodások mindegyike alapján az egységes jogsértés helyett, úgy a megtámadott határozatot meg kellene semmisíteni mind annyiban, amennyiben az a felperesek tekintetében különálló jogsértések fennállását állapítja meg, és következésképpen mind annyiban, amennyiben velük szemben e jogsértések alapján bírságokat szab ki, mégpedig függetlenül attól a kérdéstől, hogy e megsemmisítés a felperesekre nézve kedvező hatással járna-e a velük szemben kiszabott külön bírságok teljes összegét illetően, amelyet adott esetben újra kellene számítani, amennyiben egy új határozat keretében egységes bírságot szabnának ki velük

szemben. Emlékeztetni kell ugyanis arra, hogy a Törvényszéket az 1/2003 rendelet 31. cikke alapján megillető korlátlan felülvizsgálati jogkör csupán a Bizottság által kiszabott bírság Törvényszék általi értékelésére vonatkozik, kizárva a Törvényszék elé terjesztett határozatban a Bizottság által jogszerűen megállapított jogsértés alkotóelemeinek bármilyen módosítását (2016. január 21-i Galp Energia España és társai kontra Bizottság ítélet, C-603/13 P, EU:C:2016:38, 77. pont).

1260 A teljesség kedvéért mindenesetre meg kell állapítani, hogy amennyiben a Törvényszéknek azt kellene megállapítania, hogy a Bizottság tévesen azonosított különálló jogsértéseket az egységes jogsértés helyett, ez hatással lenne a bírság összegére.

1261 Emlékeztetni kell ugyanis arra, hogy ha bizonyos jogellenes cselekményeket egy és ugyanazon jogsértést vagy több különálló jogsértést megvalósítónak minősítenek, az főszabály szerint nem marad következmények nélkül a kiszabható szankcióra nézve, mivel több különálló jogsértés megállapítása több külön bírság kiszabását vonhatja maga után, minden egyes esetben az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdésében meghatározott határokon belül, tehát a határozat elfogadását megelőző üzleti év során elért forgalom 10%-át kitevő felső határ figyelembevételével. Következésképpen a Bizottság egyetlen határozatban megállapíthat két különálló jogsértést, és kiszabhat két bírságot, amelyek teljes összege meghaladja az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdésében meghatározott 10%-os felső határt, amennyiben az egyes bírságok összege nem haladja azt meg. Ugyanis a fent említett 10%-os felső határ alkalmazása vonatkozásában közömbös, hogy az uniós versenyszabályokba ütköző különböző jogsértéseket egységes eljárásban vagy elkülönített eljárások során eltérő időpontokban szankcionálják, mivel a 10%-os felső határ az EUMSZ 101. cikk minden egyes megsértésére alkalmazandó (lásd: 2014. február 6-i AC-Treuhand kontra Bizottság ítélet, T-27/10, EU:T:2014:59, 230–232. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). A jelen ügyben ugyanakkor meg kell állapítani, amint azt a keresetlevélben a felperesek is elismerik, hogy a felperesekkel szemben az EUMSZ 101. cikkbe és az EUMSZ 102. cikkbe ütköző jogsértések alapján kiszabott bírságok teljes összege alacsonyabb az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdésében meghatározott, a határozat elfogadását megelőző üzleti év során elért forgalom 10%-át kitevő felső határnál. Következésképpen a felperesek nem róhatják a Bizottság terhére, hogy annak érdekében határozott ügy, hogy külön bírságokat szab ki velük szemben, hogy e bírságok összességükben véve meghaladhassák e 10%-ot kitevő felső határt.

1262 A megtámadott határozat (3120), (3121) és (3128) preambulumbekkezdéséből mindazonáltal kitűnik, hogy mivel a Bizottság a felperesekkel szemben az EUMSZ 101. cikkbe ütköző minden jogsértésért külön bírságot szabott ki, ezekre az összegekre csökkentő korrekciós tényezőt alkalmazott a több bírság párhuzamos kiszabásából eredő potenciálisan aránytalan eredmény elkerülése érdekében. A Bizottság ugyanis éppen a felperesekkel szemben több külön bírság kiszabására vonatkozó döntése miatt alkalmazott átlagosan 54,5%-ot kitevő, a vonatkozó jogsértések közötti időbeli és földrajzi átfedés mértékét tükröző csökkentést a felperesek eladásai értékének összegére, amelyet az egyes bírságok összegének meghatározásához figyelembe vett. Mindenesetre következképpen ahhoz, hogy bizonyítsa a jogalap hatástalanságát, a Bizottságnak azt kellene bizonyítania, hogy a felperesekkel szemben kiszabott bírság egyetlen jogsértés esetén ugyanilyen magas lett volna, ami kevésbé tűnik valószínűnek.

1263 Következésképpen a jogalapot érdemben meg kell vizsgálni.

1264 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének megsértése nemcsak elszigetelt cselekmény eredménye lehet, hanem cselekmények sorozata, vagy akár folytatólagos magatartás eredménye is, miközben a cselekmények sorozata vagy a folytatólagos magatartás egyes elemei önmagukban is az említett rendelkezés megsértésének minősülhetnek. Így amennyiben a különböző cselekmények – azonos, a belső piacon fennálló versenyt torzító tárgyak alapján – „átfogó terv” keretébe illeszkednek, a Bizottság az e cselekmények miatti felelősséget jogszerűen tudhatja be az összességében figyelembe vett jogsértésben való részvétel alapján (2012. december 6-i Bizottság kontra

Verhuizingen Coppens ítélet, C-441/11 P, EU:C:2012:778, 41. pont; 2015. június 24-i Fresh Del Monte Produce kontra Bizottság és Bizottság kontra Fresh Del Monte Produce ítélet, C-293/13 P és C-294/13 P, EU:C:2015:416, 156. pont).

- 1265 Így az a vállalkozás, amely az ilyen egységes és összetett jogsértésben saját magatartása révén vett részt, amely magatartás az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése értelmében vett versenyellenes célú megállapodás vagy összehangolt magatartás fogalmába tartozik, és amely a jogsértés egészének megvalósításához való hozzájárulásra irányult, az említett jogsértésben való részvételének teljes időszakát illetően felelősségre vonható azon magatartásokért is, amelyeket ugyanezen jogsértés keretében más vállalkozások tanúsítottak. Ez a helyzet áll fenn akkor, ha bizonyított az, hogy az említett vállalkozás saját magatartásával hozzá kívánt járulni a valamennyi résztvevő által követett közös célokhoz, és tudomása volt a más vállalkozások által azonos célok elérése végett tervezett vagy ténylegesen megvalósított jogsértő magatartásokról, illetve e magatartásokat észszerűen előre láthatta, és kész volt azok kockázatát elfogadni (2012. december 6-i Bizottság kontra Verhuizingen Coppens ítélet, C-441/11 P, EU:C:2012:778, 42. és 60. pont; 2015. június 24-i Fresh Del Monte Produce kontra Bizottság és Bizottság kontra Fresh Del Monte Produce ítélet, C-293/13 P és C-294/13 P, EU:C:2015:416, 157. pont).
- 1266 Így a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint az „egységes jogsértés” fogalmának alkalmazása bizonyos feltételek mellett lehetővé teszi, hogy a jogsértő magatartások együtteséért való felelősséget az ezen együttest alkotó magatartások valamelyikében részt vevő minden vállalkozásnak betudják. Ez a lehetőség azonban csak akkor állhat fenn, ha többek között azonosítható egy valamennyi résztvevő tekintetében közös célkitűzés.
- 1267 A közös célkitűzés vagy cél szükségessége nemcsak a fenti 1264. és 1265. pontban hivatkozott ítéletekből tűnik ki, hanem a korábbi ítélkezési gyakorlatból is.
- 1268 Ily módon az 1999. július 8-i Bizottság kontra Anic Partecipazioni ítéletben (C-49/92 P, EU:C:1999:356, 82. és 83. pont) a Bíróság megerősítette a Törvényszék érvelését, amely szerint először is, a megállapított megállapodások és összehangolt magatartások – azonos tárgyak folytán – az árakra és kvótákra vonatkozó célkitűzések rögzítésére irányuló rendszeres találkozók rendszereibe illeszkedtek, amely rendszerek viszont a kérdéses vállalkozások egyetlen gazdasági cél érdekében tett erőfeszítéseibe illeszkedtek, azaz az árak rendes alakulásának torzítását célozták, és másodsorban, mesterséges lenne e folytonos, egyetlen cél vezérelte magatartást szétbontani, és azt több különálló jogsértésnek tekinteni, holott éppen ellenkezőleg, egységes jogsértésről van szó, amely fokozatosan mind megállapodások, mind összehangolt magatartások révén valósult meg.
- 1269 Hasonlóképpen, a Bíróság a 2004. január 7-i Aalborg Portland és társai kontra Bizottság ítéletben (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P és C-219/00 P, EU:C:2004:6, 258. és 259. pont) megállapította, hogy amennyiben a különböző cselekmények – azonos, a belső piacon fennálló versenyt torzító céljuk alapján – „átfogó terv” keretébe illeszkednek, a Bizottság az e cselekmények miatti felelősséget jogszerűen tudhatja be az összességében figyelembe vett jogsértésben való részvétel alapján. A Bíróság e tekintetben pontosította, hogy mesterséges lenne több különálló magatartásra felosztani az olyan megállapodást, amelyet az egyetlen gazdasági célkitűzésre, tudniillik a hazai piacok tiszteletben tartására irányuló erőfeszítések sorozata jellemez.
- 1270 Egyébiránt hangsúlyozni kell, hogy a közös célkitűzés fennállása elválaszthatatlan a Bíróság ítélkezési gyakorlatában hivatkozott „átfogó terv” fogalmától, mivel egy ilyen terv nem létezhetne az összes résztvevő által követett közös célkitűzés nélkül.
- 1271 Végül meg kell jegyezni, hogy a megállapodások vagy összehangolt magatartások közötti, egymást kiegészítő kapcsolatok egy egységes versenyellenes célkitűzés megvalósítására irányuló általános terv fennállására utaló objektív valószínűsítő körülményeknek minősülhetnek. Ilyen kapcsolatok akkor állnak fenn, ha az említett megállapodások vagy az említett magatartások célja a rendes verseny egy

vagy több következményével való szembenézés, és kölcsönhatásuk révén hozzájárulnak az egységes versenyellenes célkitűzés megvalósításához (lásd ebben az értelemben: 2010. április 28-i Amann & Söhne és Cousin Filterie kontra Bizottság ítélet, T-446/05, EU:T:2010:165, 92. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2013. szeptember 16-i Masco és társai kontra Bizottság ítélet, T-378/10, EU:T:2013:469, 22., 23. és 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). A jelen ügy sajátos tényállását a fenti általános megfontolások alapján kell megvizsgálni.

- 1272 E tekintetben mindenekelőtt meg kell jegyezni, hogy a felperesek megállapodásonként egy vagy több különböző generikus társasággal kötött, egyezség útján történő vitarendezésről szóló különálló megállapodásokban részes felek voltak, és hogy, amint az az egyes megállapodásokra vonatkozó jogalapok vizsgálatából kitűnik, e megállapodások önmagukban és elkülönülten vizsgálva az EUMSZ 101. cikk megsértésének minősülnek.
- 1273 Ebben az összefüggésben a Bizottság az imént felidézett ítélkezési gyakorlatra tekintettel csak akkor állapíthatta volna meg, hogy a szóban forgó egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodások az EUMSZ 101. cikkbe ütköző egységes és folyamatos jogsértésnek minősülnek, ha bizonyítani tudta volna többek között, hogy e megállapodások egy átfogó terv keretébe illeszkednek.
- 1274 Következésképpen az egységes jogsértés megállapítása azt feltételezte volna, hogy a vitatott megállapodásokat a Servier és az összes érintett generikus társaság legalább egy közös célkitűzést követve kötötte meg.
- 1275 Márpedig a felperesek – legalábbis kifejezetten – nem hivatkoznak ilyen célkitűzés fennállására, amelyet pontosan azonosítanak.
- 1276 Ezenkívül ilyen célkitűzés fennállása az ügy irataiból sem tűnik ki.
- 1277 E tekintetben meg kell jegyezni, hogy a közös vagy egységes célkitűzés fogalma nem határozható meg a jogsértés által érintett piacon belüli verseny torzítására való általános hivatkozással, mivel a versenykorlátozás mint cél vagy mint hatás az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése alá tartozó valamennyi magatartás egyik lényeges eleme. Az egységes célkitűzés fogalmának ekképpen való meghatározása azzal a kockázattal járna, hogy az egységes és folyamatos jogsértés fogalma elveszti értelmének egy részét, mivel az lenne a következménye, hogy a valamely gazdasági ágazatot érintő, az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésével tiltott különböző magatartásokat szisztematikusan egységes jogsértést megvalósító elemeknek kellene minősíteni (lásd: 2010. április 28-i Amann & Söhne és Cousin Filterie kontra Bizottság ítélet, T-446/05, EU:T:2010:165, 92. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 1278 Márpedig az ügy irataiból nem tűnik ki, hogy létezett volna valamely, a Servier és a generikus társaságok között közös célkitűzés, amely meghatározható lenne pontosabban, mint a jogsértés által érintett piacon belüli verseny torzítására való egyszerű hivatkozással.
- 1279 Egyébiránt a generikus társaságok nem kötöttek olyan, egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodásokat, amelyek őket egymás között kötötték volna, hanem csupán olyan megállapodásokat kötöttek, amelyek az egyes társaságokat a Servier-hez kötötték. Ráadásul a Matrix megállapodás kivételével az így megkötött megállapodásokra az egyes generikus társaságok és a Servier közötti, az egyes társaságokat külön-külön érintő nemzeti jogvitákat követően került sor anélkül, hogy e jogviták a szóban forgó többi generikus társaságot érintették volna. Végül ezek a különböző időpontokban kötött megállapodások eltérő tartalommal is bírtak, így a Niche és a Matrix megállapodás egyszerű fordított kifizetéssel járt, a Teva megállapodás kizárólagos beszerzési kikötést rögzített, és a Lupin megállapodáshoz a szabadalmi bejelentéseknek a Lupin által a Servier részére történő átruházásáról szóló megállapodás megkötése kapcsolódott.

- 1280 Hozzá kell tenni, hogy e megállapodások hatálybalépése nem volt a többi megállapodás hatálybalépéséhez kötve, és a megállapodások egyetlen kikötése sem írta elő vagy alakította ki a különböző generikus társaságok magatartásának összehangolását. Ezenkívül az ügy irataiból nem tűnik ki, hogy e társaságok a verseny korlátozása érdekében valamilyen módon összehangolták volna erőfeszítéseiket. A megállapodások közötti ilyen kapcsolatok hiányában, illetve az azt alátámasztó bizonyítékok hiányában, hogy a megállapodások megkötésének időpontjában a generikus társaságok között összehangolásra került sor, az egyeztetés egyetlen esete, amely az ügy irataiból kitűnik, a Servier által a különböző megállapodások megkötése érdekében folytatott egyeztetés.
- 1281 A fenti megfontolásokra tekintettel nem állapítható meg, hogy a szóban forgó generikus társaságok átfogó tervben vettek volna részt. Épp ellenkezőleg, meg kell állapítani, hogy – amint azt a Bizottság ellenkérelmében helytállóan hangsúlyozza – csupán megragadták a lehetőséget, amelyet a Servier-vel előirányzott megállapodástervezet mindegyikük számára jelentett. Így e generikus társaságok mindegyike a piacról való kizárásra irányuló önálló megállapodásban vett részt anélkül, hogy közös célkitűzéssel rendelkező megállapodáseggyütteshez járult volna hozzá.
- 1282 A Servier és a minden egyes generikus társaság tekintetében közös célkitűzés, és így átfogó terv hiányában a Bizottság megalapozottan járt el, amikor nem állapította meg, hogy a szóban forgó, egység útján történő vitarendezésről szóló megállapodások egységes jogsértésnek minősülnek.
- 1283 A fenti következtetést nem kérdőjelezhetik meg a felperesek további érvei sem.
- 1284 Elsősorban, noha a felperesek részesei voltak valamennyi szóban forgó, egység útján történő vitarendezésről szóló megállapodásnak, és noha a Bizottság megállapíthatta, hogy bizonyos generikus társaságokat tájékoztattak arról, hogy a felperesek további egységeket kötöttek generikus társaságokkal, a más versenyellenes magatartásokról való pusztán tudomás nem elegendő az egységes jogsértés fennállásának megállapításához. E tudomás ugyanis, bár szükséges feltétele annak, hogy egy vállalkozást egységes jogsértés keretében a más vállalkozások által megvalósított magatartásokért felelőssé lehessen tenni (lásd a fenti 1265. pontot), önmagában nem teszi lehetővé a közös szubjektív elem meglétének, és különösen a valamennyi résztvevő tekintetében közös cél vagy célkitűzés követésének bizonyítását, amely egyedül alkalmas az egységes jogsértés fennállásának bizonyítására (lásd ebben az értelemben: 2007. december 12-i BASF és UCB kontra Bizottság ítélet, T-101/05 és T-111/05, EU:T:2007:380, 205. pont; 2010. április 28-i Amann & Söhne és Cousin Filterie kontra Bizottság ítélet, T-446/05, EU:T:2010:165, 108. pont).
- 1285 Másodsorban a felperesek azt kifogásolják, hogy a Bizottság a megtámadott határozat (3120) preambulumbekzdésében három olyan határozathozatali precedenst említett, amely nem releváns, illetve nem hivatkozható, mivel a szóban forgó határozatok közül néhány nem került közzétételre. Mindenesetre azonban emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottság objektív okokból indíthat különböző eljárásokat, állapíthat meg több különböző jogsértést, és szabhat ki több különböző bírságot (lásd: 2010. április 28-i Amann & Söhne és Cousin Filterie kontra Bizottság ítélet, T-446/05, EU:T:2010:165, 93. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Következésképpen a jelen ügyben az a körülmény, hogy a Bizottság releváns precedensekre hivatkozott-e, vagy sem, és ezeket közzétették-e, vagy sem, nem teheti jogellenessé a megtámadott határozatot, mivel a Bizottságnak minden ügyben meg kell vizsgálnia, hogy objektív okok lehetővé teszik-e egységes jogsértés fennállásának megállapítását. A teljesség kedvéért hozzátehető még, hogy a Bizottság a jelen ügyben a kifogásolt precedenseket csupán a különálló jogsértésekért kiszabott külön bírságok esetének illusztrálása érdekében idézte fel, miután emlékeztetett arra, hogy az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdéséből következik és a bírságkiszabási iránymutatással összhangban áll az, hogy minden egyes jogsértésért külön bírságot kell kiszabni.

- 1286 Harmadsorban a felperesek azt róják a Bizottság terhére, hogy elemzése ellentmondásos indokolást tartalmaz. A felperesek szerint a Bizottság az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodások esetében nem vetheti el az egységes jogsértésnek minősítést az EUMSZ 101. cikk alapján, amennyiben a megtámadott határozatnak az erőfölénnyel való visszaélésre vonatkozó részében ugyanezeket a megállapodásokat az EUMSZ 102. cikkbe ütköző egyetlen jogsértésnek minősítette.
- 1287 Ennek az érvelésnek azonban nem lehet helyt adni.
- 1288 Az EUMSZ 101. cikk értelmében vett egységes jogsértés fogalma ugyanis több vállalkozás két- vagy többoldalú magatartására, míg a vállalkozás erőfölénnyel való visszaélésének fogalma e vállalkozás egyoldalú magatartására vonatkozik, amelyet a Bizottság a megtámadott határozatnak az EUMSZ 102. cikk alkalmazására vonatkozó részében megállapított. Mivel két különálló, és eltérő kritériumokon alapuló fogalomról van szó, az EUMSZ 101. cikk értelmében vett egységes jogsértés fennállásának megállapítása nem következhet abból, hogy az e jogsértésben részt vevő valamely vállalkozás magatartása egyébiránt erőfölénnyel való visszaélésnek minősül. Még inkább ez a helyzet akkor, amikor – a jelen ügghöz hasonlóan – az erőfölénnyel való visszaélésnek minősítés részben olyan magatartás figyelembevételén alapul, amelyet az EUMSZ 101. cikk keretében nem vizsgáltak, tudniillik az Azad technológiájának a felperesek általi megszerzésén.
- 1289 Ezenkívül meg kell jegyezni, hogy a Bizottság a megtámadott határozatnak az EUMSZ 102. cikk alkalmazására vonatkozó részében nem állapította meg, hogy a felperesek a versenytársaik kizorítására irányuló stratégiájuknak – az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodások megkötése és az Azad technológiájának megszerzése útján történő – végrehajtása során a generikus társaságokkal közös célkitűzést követtek volna, ami pedig az EUMSZ 101. cikk értelmében vett egységes jogsértés elismerésének szükséges feltétele. A felperesek egyébiránt nem állítják, hogy a Bizottság ilyen megállapítást tett volna. Következésképpen nem hivatkozhatnak eredményesen a megtámadott határozat e részére annak megállapítása érdekében, hogy a Bizottságnak úgy kellett volna tekintenie, hogy az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodások egységes jogsértést alkotnak.
- 1290 A fentiek összességéből következik, hogy a jelen jogalapot el kell utasítani.

b) A Niche-sel és a Matrixszal kötött megállapodások különálló jogsértéseknek minősítéséről

1) A felek érvei

[omissis]

2) A Törvényszék álláspontja

- 1293 A megtámadott határozat 5. pontjából és (3120) preambulumbekzdéséből kitűnik, hogy a Bizottság úgy ítélte meg, hogy a felperesek (és a Biogaran) által a Niche-sel kötött két megállapodás (egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás, valamint licencia- és ellátási szerződés), és a Matrixszal kötött, egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás az EUMSZ 101. cikkbe ütköző két különálló jogsértésnek minősül. A felperesek azt állítják, hogy e megállapodások egységes jogsértést alkotnak.
- 1294 A Bizottság előadja, hogy e jogalapot el kell utasítani mint hatástalant, mivel a felperesek mindenesetre nem bizonyították, hogy a bírság szükségképpen alacsonyabb lett volna, ha a Bizottság a Niche-sel és a Matrixszal kötött megállapodásokat egységes jogsértésnek tekintette volna. A fenti 1256–1263. pontból ugyanakkor kitűnik, hogy amennyiben e jogalap megalapozott lenne, a megtámadott határozatot meg

kellene semmisíteni, és a bírságot újra kellene számítani. Következésképpen a jelen jogalapot – a felperesek által kötött különböző megállapodások különálló jogsértéseknek minősítését általános jelleggel kifogásoló jogalaphoz hasonlóan – hatásosnak kell tekinteni.

- ¹²⁹⁵ Ami e jogalap megalapozottságát illeti, emlékeztetni kell arra, hogy az egységes jogsértés fennállásának megállapítása érdekében a Bizottságnak bizonyítania kell, hogy a szóban forgó megállapodások az érintett vállalkozások által egységes versenyellenes cél megvalósítása érdekében tudatosan végrehajtott általános terv keretébe illeszkednek, és a Bizottságnak e tekintetben meg kell vizsgálnia valamennyi ténybeli elemet, amely bizonyíthatja vagy megkérdőjelezheti az említett általános tervet (lásd ebben az értelemben: 2013. szeptember 16-i Masco és társai kontra Bizottság ítélet, T-378/10, EU:T:2013:469, 22. és 23. pont; lásd még a fenti 1264–1269. pontot).
- ¹²⁹⁶ Márpedig a jelen ügyben a felperesek által előadott érvekből kétségtől levezethető, hogy őket a szóban forgó megállapodások megkötése során „ugyanazok az indokok” vezérelték, amint azt a Bizottság a megtámadott határozat (1472) preambulumbekkezdésében releváns módon megállapította, és a felperesek e tekintetben azonos célkitűzést követtek, tudniillik a Niche/Matrix termékével kapcsolatban folyamatban levő jogvita végleges rendezését és minden jövőbeli jogvita elkerülését, valamint kifizetés útján e termék mint potenciális versenyforrás kiküszöbölését. Közelebbről, a felperesek által a Niche-sel és a Matrixszal létrejött megállapodás megkötése során követett azonos célkitűzést ténylegesen tanúsítja az a körülmény, hogy e megállapodásokat azonos napon és azonos helyen írta alá a felperesek ugyanazon képviselője, a megállapodások időbeli és földrajzi hatálya azonos volt, a megállapodások többek között ugyanarra a termékre vonatkoztak oly módon, hogy hasonló kötelezettségeket róttak a Niche-re és a Matrixra, és végül az a nem vitatott körülmény, hogy a felpereseknek érdekében állt, hogy megállapodást kössenek a perindoprilra vonatkozó érintett közös projektben részt vevő két féllel (lásd e tekintetben a megtámadott határozat (2940) preambulumbekkezdését).
- ¹²⁹⁷ E ténybeli adatok azonban nem teszik lehetővé annak bizonyítását, hogy a Niche és a Matrix együtt közös tervről tanúskodó ugyanazon célkitűzést követett volna a szóban forgó megállapodások megkötésével, *a fortiori*, hogy e közös tervben a felperesekkel osztoztak volna.
- ¹²⁹⁸ A megállapodások azonos napon és azonos helyen történő megkötése ugyanis kétségtől a köztük fennálló kapcsolatot és a mindkét megállapodást aláíró Servier által követett közös célkitűzést tanúsítja, önmagában azonban nem teszi lehetővé a két másik aláíró, a Niche és a Matrix közötti közös terv bizonyítását. Hasonlóképpen, a Niche és a Matrix ugyanazon ügyvéd általi képviselete, ami a két értékátruházás azonos számlára, a közös képviselőjük számlájára történő átutalását is magyarázza, a köztük levő érdekellentét hiányára világít rá, azonban önmagában nem teszi lehetővé az érdekközösség bizonyítását, annál is inkább, mivel a szóban forgó képviselő esetében a Niche képviselőjéről volt szó, aki a Matrixot csak a Matrix megállapodás aláírása során képviselte (a megtámadott határozat (575) és (576) preambulumbekkezdése). Egyébként, bár a két megállapodás ténylegesen tiltja a Niche/Matrix termékének forgalmazását, meg kell jegyezni, hogy a Niche megállapodás általános jelleggel minden olyan, potenciálisan bitorló jellegű termékre vonatkozik, amelyet a Niche fejleszthet ki akár egyedül, akár más partnerekkel, éppúgy, ahogy a Matrix megállapodás általános jelleggel minden olyan, potenciálisan bitorló jellegű termékre vonatkozik, amelyet a Matrix fejleszthet ki akár egyedül, akár más partnerekkel (az „eljárás” mindkét megállapodásban szereplő meghatározása szerint), ami ezenfelül relativizálja a megállapodások kikötései közötti hasonlóságot. E tekintetben hozzá kell tenni, hogy a Niche és a Matrix megállapodás kikötései egyébiránt nem szigorúan azonosak, figyelemmel többek között az egyrészt a Servier és a Niche, és másrészt a Servier és a Matrix közötti eltérő jogvitákra. Így csak a Niche megállapodás tartalmaz az Egyesült Királyság bíróságai és az ESZH előtt folyamatban levő jogvitáknak véget vető kikötéseket (a Niche megállapodás 2. és 7. cikke), mivel a Matrix e jogviták egyikében sem volt közvetlenül érintett (lásd még a Niche megállapodás 9. cikkét, amelynek szintén nincs megfelelője a Matrix megállapodásban).

- 1299 A Niche és a Matrix közös terve létezésének bizonyítását a felperesekkel kötött megállapodásaik végrehajtása tárgyában létrejött állítólagos megegyezésük sem teszi lehetővé. Egy ilyen megegyezést ugyanis nem bizonyít megfelelően a Niche ügyfeleinek járó kártérítés felosztására vonatkozó szóbeli megállapodás és e megállapodásról a Niche által a Matrixtól kért írásbeli megerősítés egyszerű megemlítése. Ellentmond neki továbbá a megállapodások konkrét végrehajtása, amely a Niche–Matrix megállapodás Matrix általi egyoldalú felfüggesztése formájában valósult meg.
- 1300 A szóban forgó megállapodásokra vonatkozó tárgyalások menetéből sem derül ki, hogy a Niche és a Matrix az említett megállapodások megkötése során azonos célkitűzést követett volna. Az ügy irataiban és a megtámadott határozatban (a megtámadott határozat (574)–(577) preambulumbekzdése) szereplő több nem vitatott elem ugyanis azt mutatja, hogy a Matrix részéről a megállapodásának a Servier-vel történő megkötése inkább a Matrix azon szándékából eredt, hogy megragadjon egy, a felperesek kínálta lehetőséget (lásd még a fenti 1281. pontot), mint partnerével, a Niche-sel kialakított, a perindoprilra vonatkozó közös projektjük leállítására irányuló közös tervből. Közelebbről, egyrészt a Matrixot a Niche és a felperesek közötti tárgyalásokról csak a felperesekkel való saját megállapodásának megkötése előtt két nappal tájékoztatták, és e tárgyalások állásáról röviden csupán a megelőző napon tájékoztatták. Másrészt a megtámadott határozat (577) preambulumbekzdéséből levezethető, hogy a Matrix tárgyalásokon való részvétele elsődlegesen az értékátruházás összégére vonatkozott.
- 1301 Végül megjegyezhető, hogy a Niche és a Matrix megállapodás egységes jogsértésnek minősítése ahhoz vezetne, hogy e jogsértés a Niche és a Biogaran között létrejött megállapodásra is kiterjedne, amelyet a Bizottság a Niche megállapodás alapján a felperesek terhére rótt jogsértés részét képezőnek tekintett (lásd különösen a megtámadott határozat (3006) preambulumbekzdését), anélkül hogy ezt a felperesek vitatták volna. Márpedig nem tekinthető úgy, hogy egy ilyen, a Biogaran és a Niche között a Matrix tudta nélkül megtárgyalt megállapodás, amely nem érinti a Niche/Matrix termékét, és más a tárgya, mint a Matrix megállapodás (licencia- és ellátási megállapodás más gyógyszerekre vonatkozóan), olyan terv részét képezne, amely a Niche és a Matrix között, vagy *a fortiori* e két társaság és a felperesek között közös lehetne.
- 1302 Meg kell tehát állapítani, hogy a Bizottság nem alkalmazta tévesen a jogot, és nem követett el mérlegelési hibát, amikor a felperesek (és a Biogaran) által a Niche-sel, illetve a Matrixszal kötött megállapodásokat különálló jogsértéseknek minősítette. Ebből következik továbbá, hogy a felperesek nem róhatják a Bizottság terhére, hogy ugyanazon tényállás alapján kétszer szankcionálta volna őket. Mivel ugyanis a Bizottság két különálló jogsértés fennállását állapította meg, megalapozottan szabhatott ki a felperesekkel szemben két külön bírságot. Ezzel szemben a Matrix megállapodás megkötésének sajátos körülményei és e megállapodás konkrét hatálya azzal jár, amint azt a Törvényszék az alábbi 1692–1699. pontban ki fogja fejteni, hogy e jellegzetességeket a Törvényszék megfelelően figyelembe fogja venni az e megállapodás alapján kiszabott bírságnak a Niche megállapodást szankcionáló bírsághoz viszonyított arányosságának értékelése során.
- 1303 A fentiek összességéből következik, hogy a jelen jogalapot, és ezért a különálló jogsértéseknek minősítéshez kapcsolódó téves jogalkalmazásra és mérlegelési hibákra alapított jogalapot is teljes egészében el kell utasítani.

12. A késztermékek releváns piacának meghatározásához kapcsolódó téves jogalkalmazásról és mérlegelési hibákról

a) A felek érvei

[omissis]

b) A Törvényszék álláspontja

- 1367 A beavatkozó fél által támogatott felperesek lényegében három kifogásra hivatkoznak.
- 1368 Először is az első kifogásukkal a felperesek azt róják a Bizottság terhére, hogy figyelmen kívül hagyta a gyógyszeripari ágazat sajátosságait, amennyiben a releváns piacra vonatkozó elemzését elsődlegesen a gyógyszerek árára, és nem a terápiás helyettesíthetőségre alapította. E kifogás két részből áll, amelyek közül az első azon alapul, hogy a Bizottság nem vette figyelembe a gazdasági háttér minden elemét, a második pedig azon, hogy a Bizottság túlzott jelentőséget tulajdonított az ártényezőnek.
- 1369 Ezt követően a felperesek a második kifogásukkal vitatják a Bizottság azon álláspontját, amely szerint az ACE-gátlók terápiás szempontból nem helyettesíthetők megfelelően. Megkérdőjelezi a perindopril és a más ACE-gátlók közötti különbségtételt a hatékonyság és a mellékhatások tekintetében, az orvosok új betegek tekintetében mutatkozó „inerciáját”, a folyamatos kezelés alatt álló betegek esetében a váltásra való alacsony hajlandóságot és a promóciós erőfeszítések Bizottság által elvégzett elemzését.
- 1370 Végül harmadik kifogásukkal a felperesek másodlagosan egyes természetes események Bizottság által elvégzett ökonometriai elemzésének módszertani hiányosságait vitatják, amely elemzéssel a Bizottság azt kívánta bemutatni, hogy az ACE-gátlók nem gyakoroltak jelentős versenykényszert a perindoprilra.
- 1371 E három kifogás vizsgálata előtt előzetes észrevételek keretében emlékeztetni kell egyrészt az uniós bíróság általi felülvizsgálat terjedelmére a versenyjog területén, és másrészt az ítélkezési gyakorlatból levezetett, különösen a gyógyszeripari ágazatban az érintett termékpiac elhatárolását érintő megfontolásokra, figyelemmel a Törvényszék által feltett, a terápiás helyettesíthetőségnek és az árhoz kapcsolódó tényezőknek az ezen elemzésben elfoglalt helyére vonatkozó kérdésekre a felek által adott válaszokra is.

1) Előzetes észrevételek

i) Az uniós bíróság általi felülvizsgálat terjedelméről

- 1372 Emlékeztetni kell arra, hogy az uniós jog rendelkezik a Bizottság által az EUMSZ 102. cikk alkalmazására vonatkozó eljárásokban hozott határozatok bírósági felülvizsgálatának rendszeréről (lásd: 2014. július 10-i Telefónica és Telefónica de España kontra Bizottság ítélet, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, 42. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). E bírósági felülvizsgálati rendszer az intézmények jogi aktusainak az EUMSZ 263. cikkben létrehozott jogszerűségi vizsgálatából áll, amely az EUMSZ 261. cikk alapján a rendeletekben előírt szankciók tekintetében korlátlan felülvizsgálati jogkörrel egészíthető ki (2016. január 21-i Galp Energía España és társai kontra Bizottság ítélet, C-603/13 P, EU:C:2016:38, 71. pont).
- 1373 Ahogyan azt a Bíróságnak már alkalma nyílt pontosítani, az EUMSZ 263. cikkben foglalt jogszerűségi vizsgálat a Bizottság által az EUMSZ 101. cikk és az EUMSZ 102. cikk alkalmazására vonatkozó eljárásokban hozott határozatok valamennyi elemére kiterjed, amelyeket a Törvényszék mind jogi, mind pedig ténybeli szempontból alapos felülvizsgálatnak vet alá a felperesek által felhozott jogalapok fényében és az általuk bemutatott bizonyítékok összességére tekintettel, függetlenül attól, hogy azok a határozat meghozatala előtt vagy után keletkeztek, hogy azokra már korábban, a közigazgatási eljárásban hivatkoztak, vagy először a Törvényszékhez benyújtott keresetben mutatták be őket, amennyiben e bizonyítékok relevánsak a Bizottság határozatának jogszerűségi vizsgálatához (2016. január 21-i Galp Energía España és társai kontra Bizottság ítélet, C-603/13 P, EU:C:2016:38, 72. pont).
- 1374 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint – jóllehet általában az uniós bíróság korlátlan felülvizsgálatot gyakorol azon kérdést illetően, hogy a versenyjogi szabályok alkalmazásának feltételei fennállnak-e, vagy sem – a Bizottság összetett gazdasági értékelésének

felülvizsgálata szükségképpen csak az eljárásra és az indokolásra vonatkozó szabályok betartásának, a tényállás megállapítása pontosságának, valamint nyilvánvaló mérlegelési hiba, illetve a hatáskörrel való visszaélés hiányának vizsgálatára terjed ki (1985. július 11-i Remia és társai kontra Bizottság ítélet, 42/84, EU:C:1985:327, 34. pont; 1987. november 17-i British American Tobacco és Reynolds Industries kontra Bizottság ítélet, 142/84 és 156/84, EU:C:1987:490, 62. pont; 2008. április 10-i Deutsche Telekom kontra Bizottság ítélet, T-271/03, EU:T:2008:101, 185. pont).

¹³⁷⁵ A Bíróság úgy ítélte meg, hogy noha összetett gazdasági értékeléseket igénylő területeken a Bizottság gazdasági kérdésekben mérlegelési mozgástérrel rendelkezik, ez nem jelenti azt, hogy az uniós bíróság nem vizsgálhatja felül a gazdasági jellegű tényeknek a Bizottság általi értelmezését. Az uniós bíróságnak ugyanis nem csupán a hivatkozott bizonyítékok tárgyi valószerűségét, megbízhatóságát és koherenciáját kell vizsgálnia, hanem azt is ellenőriznie kell, hogy e bizonyítékok tartalmazzák-e az adott összetett helyzet értékeléséhez figyelembe veendő összes releváns adatot, valamint alátámasztják-e a belőlük levont következtetéseket (2005. február 15-i Bizottság kontra Tetra Laval ítélet, C-12/03 P, EU:C:2005:87, 39. pont; 2011. december 8-i Chalkor kontra Bizottság ítélet, C-386/10 P, EU:C:2011:815, 54. pont; 2014. július 10-i Telefónica és Telefónica de España kontra Bizottság ítélet, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, 54. pont). Amennyiben a Bizottság ahhoz, hogy valamely magatartást az EUMSZ 102. cikk rendelkezéseire tekintettel minősítsen, tényleges jelentőséget tulajdonít az arra vonatkozó gazdasági elemzésnek, hogy az engedmények alkalmasak-e egy megegyező hatékonyságú versenytárs kiszorítására („as efficient competitor test”, a továbbiakban: AEC-teszt), az uniós bíróság köteles megvizsgálni a szankcionált vállalkozás által e tesztel összefüggésben megfogalmazott valamennyi érvet (lásd ebben az értelemben: 2017. szeptember 6-i Intel kontra Bizottság ítélet, C-413/14 P, EU:C:2017:632, 141–144. pont).

¹³⁷⁶ Ezenkívül emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlatának megfelelően a versenyjog területén a jogsértés fennállásával kapcsolatos jogviták esetében a Bizottságra hárul az általa megállapított jogsértések bizonyítása, és azon bizonyítékok előterjesztése, amelyek alkalmasak a jogsértést alkotó tényállás jogilag megkövetelt módon történő bizonyítására. Ha a bíróságnak kétségei vannak, azt a jogsértést megállapító határozat címzett vállalkozása javára kell értelmezni (2012. november 22-i E.ON Energie kontra Bizottság ítélet, C-89/11 P, EU:C:2012:738, 71. és 72. pont; 2017. február 16-i Hansen & Rosenthal és H&R Wax Company Vertrieb kontra Bizottság ítélet, C-90/15 P, nem tették közzé, EU:C:2017:123, 17. és 18. pont).

¹³⁷⁷ Bár a versenyszabályok megsértését állító hatóság feladata a jogsértés bizonyítása, az e szabályok megsértésének megállapítása ellen védekezésül felhozott jogalapra hivatkozó vállalkozásnak a feladata annak bizonyítása, hogy fennállnak a védekezésül felhozott jogalap alapjául szolgáló szabály alkalmazásának feltételei, így az említett hatóságnak más bizonyítékokra kell hivatkoznia. Ezen túlmenően, még ha a bizonyítási teher ezen elvek szerint vagy a Bizottságra, vagy pedig az érintett vállalkozásra hárul is, az egyik fél által hivatkozott tényállási elemek olyan jellegűek lehetnek, hogy a másik felet magyarázatra vagy igazolásra kötelezhetik, amelynek hiányában azonban megállapítható, hogy a bizonyítási teherre vonatkozó szabályoknak eleget tettek (lásd: 2010. június 17-i Lafarge kontra Bizottság ítélet, C-413/08 P, EU:C:2010:346, 29. és 30. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

¹³⁷⁸ Így amennyiben a Bizottság olyan bizonyítékokra hivatkozik, amelyek főszabály szerint elegendőek a jogsértés megtörténének bizonyításához, akkor az, ha az érintett vállalkozás annak lehetőségére hivatkozik, hogy olyan körülmény állhatott fenn, amely alkalmas lehetett e bizonyítékok bizonyító erejének befolyásolására, nem elegendő ahhoz, hogy a Bizottságnak kelljen bizonyítania, hogy e körülmény a bizonyítékok bizonyító erejét nem befolyásolhatta. Éppen ellenkezőleg, azon eset kivételével, amikor az érintett vállalkozás magának a Bizottságnak a magatartása miatt nem képes ilyen bizonyítékot szolgáltatni, az érintett vállalkozásnak kell a jogilag megkövetelt módon bizonyítania egyrészt az általa hivatkozott körülmény fennállását, másrészt pedig azt, hogy e körülmény kétségessé teszi a Bizottság által hivatkozott bizonyítékok bizonyító erejét (2012. november 22-i E.ON Energie kontra Bizottság ítélet, C-89/11 P, EU:C:2012:738, 76. pont).

1379 Végül emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság és a Törvényszék mindenesetre az EUMSZ 263. cikkben foglalt jogszerűségi vizsgálat keretében nem helyettesítheti a szóban forgó jogi aktus kibocsátójának indokolását a saját indokolásával (2000. január 27-i DIR International Film és társai kontra Bizottság ítélet, C-164/98 P, EU:C:2000:48, 38. pont; 2013. január 24-i Frucona Košice kontra Bizottság ítélet, C-73/11 P, EU:C:2013:32, 89. pont; 2016. január 21-i Galp Energía España és társai kontra Bizottság ítélet, C-603/13 P, EU:C:2016:38, 73. pont). Amennyiben a megtámadott határozat jogszerűségének vizsgálata az e határozatban szereplő indokokra vonatkozik, a bíróság sem hivatalból, sem az adminisztráció kérelmére nem egészítheti ki az említett határozatban az adminisztráció által alkalmazott indokokat további indokokkal.

ii) A gyógyszeripari ágazatban a releváns termékpiac meghatározásáról

1380 Elsősorban, az érintett piac meghatározására azért kerül sor, hogy meg lehessen határozni azokat a határokat, amelyek között meg kell vizsgálni azon kérdést, hogy egy vállalkozás számára lehetséges-e, hogy versenytársaitól, ügyfeleitől és a fogyasztóktól nagymértékben függetlenül viselkedjen (1983. november 9-i Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin kontra Bizottság ítélet, 322/81, EU:C:1983:313, 37. pont).

1381 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a vállalkozás meghatározott piacon fennálló lehetséges erőfölényének vizsgálata céljából a versenyhelyzetet azon termékek összességét magában foglaló piac keretében kell értékelni, amelyek jellegzetességeikre tekintettel különösen alkalmasak állandó szükségletek kielégítésére, és más termékekkel kevésbé felcserélhetők (1983. november 9-i Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin kontra Bizottság ítélet, 322/81, EU:C:1983:313, 37. pont; 1997. október 21-i Deutsche Bahn kontra Bizottság ítélet, T-229/94, EU:T:1997:155, 54. pont). A Bizottság nem szorítkozhat kizárólag az érintett termékek és szolgáltatások objektív jellemzőinek vizsgálatára. Annak értékelése céljából ugyanis, hogy az érintett vállalkozásnak lehetősége van-e megakadályozni a tényleges verseny fenntartását, és a versenytársaitól, az ügyfeleitől és a fogyasztóktól nagymértékben függetlenül viselkedni, figyelembe kell venni a versenyfeltételeket, valamint a piaci kereslet és kínálat szerkezetét is (1983. november 9-i Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin kontra Bizottság ítélet, 322/81, EU:C:1983:313, 37. pont; 2003. december 17-i British Airways kontra Bizottság ítélet, T-219/99, EU:T:2003:343, 91. pont).

1382 Amint az mindemellett a releváns piac meghatározásáról szóló közlemény 7. pontjából kitűnik, az érintett termékpiac mindazokat a termékeket vagy szolgáltatásokat magában foglalja, amelyeket a fogyasztók a jellemzőik, árak és rendeltetésük alapján egymással helyettesíthetőnek tartanak.

1383 Amint azt egyebekben a releváns piac meghatározásáról szóló közlemény 25. pontja pontosítja, a piac meghatározása egy sor értékelési tényezőkön alapul, amelyek alapján megállapítható, hogy a helyettesítés milyen mértékben történhet meg. A piac körülhatárolását tapasztalati tényezők vizsgálata alapján, minden olyan információt felhasználva kell elvégezni, amely egyedi esetekben jelentőséggel bírhat.

1384 A releváns piac meghatározásáról szóló közlemény 15–19. pontjában a Bizottság rögzíti, hogy a piacmeghatározás feladata eljárási és gyakorlati célokból az árakra, pontosabban pedig a relatív árak kismértékű, tartós változásaiból keletkező kereslethelyettesítésre összpontosít. A Bizottság jelzi, hogy a keresleti oldalon való helyettesíthetőséget annak az elméleti megközelítésnek a fényében értékeli, amely az érintett piac meghatározása során alapul vett termék kismértékű, 5–10% közötti, de tartós relatív árnövekedését veszi alapul, és megvizsgálja, hogy ezt a feltételezett növekedést kifizetődő módon lehetne-e alkalmazni az érintett termék feltételezett monopóliuma esetén is. A releváns piac meghatározásáról szóló közlemény 17. pontjában kifejtett ezen közgazdasági teszt szerint, ha a helyettesítés elég ahhoz, hogy az ilyen áremelés a keletkező forgalomkiesés miatt ne lehessen kifizetődő, úgy kell tekinteni, hogy a helyettesítő termékek az érintett termékre jelentős versenynyomást gyakorolnak.

- 1385 Másodsorban emlékeztetni kell arra, hogy a gyógyszeripari ágazatban a versenykapcsolatok olyan mechanizmusokra reagálnak, amelyek eltérnek azoktól, amelyek az ilyen mélységben nem szabályozott piacokon általában érvényesülő versenykölcsönhatásokat meghatározzák (2010. július 1-jei AstraZeneca kontra Bizottság ítélet, T-321/05, EU:T:2010:266, 183. pont). Amint azt ugyanis végeredményben „A gyógyszeripari ágazatra vonatkozó vizsgálati jelentés összefoglalója” című, 2009. július 8-i bizottsági közlemény leírja, a gyógyszeripari ágazat „atipikus” abban az értelemben, hogy az orvosi rendelvényre kiadható gyógyszerek iránti keresletet a gyógyszert rendelő orvos, és nem a végső fogyasztó (a beteg) határozza meg. Hasonlóképpen, az orvosokat a gyógyszerrendelés során hozott döntésükben elsősorban a gyógyszerek terápiás hatása vezeti. Következésképpen a gyógyászati felhasználáshoz hasonló, nem árképzéssel kapcsolatos tényezők – az árral kapcsolatos mutatók mellett –, annyiban, amennyiben meghatározzák az orvosok választásait, a piac meghatározása szempontjából releváns tényezőnek minősülnek (lásd ebben az értelemben: 2010. július 1-jei AstraZeneca kontra Bizottság ítélet, T-321/05, EU:T:2010:266, 187. pont).
- 1386 Az ítélezési gyakorlatból az is kitűnik, hogy a gyógyszeripari ágazat versenymechanizmusait jellemző sajátosságok nem rontják le az árakkal összefüggő tényezők jelentőségét a versenynyomás értékelése során, ugyanakkor e tényezőket sajátos összefüggéseikre tekintettel kell értékelni (2010. július 1-jei AstraZeneca kontra Bizottság ítélet, T-321/05, EU:T:2010:266, 183. pont).
- 1387 A gyógyszeripari ágazatban fennálló erőfölénnyel való visszaélés miatt indított eljárásban a Bizottság az érintett piac meghatározása céljából alapíthatja értékelését többek között az érintett gyógyszer nagyobb hatékonyságára, a más gyógyszerekhez képest eltérő gyógyászati célú felhasználására, az érintett termék értékesítéseinek növekedését és a más termékek értékesítéseinek ezzel összefüggő csökkenését vagy stagnálását jellemző aszimmetrikus helyettesítésre, valamint a hatályos szabályozási környezetből következő ármutatókra (lásd ebben az értelemben: 2010. július 1-jei AstraZeneca kontra Bizottság ítélet, T-321/05, EU:T:2010:266, 61., 153., 182., 183., 203. és 219–222. pont).
- 1388 A gyógyászati célú felhasználást illetően az érintett piac meghatározása érdekében a gyógyszerek vagy gyógyszercsoportok felhasználása közötti különbségeket és hasonlóságokat kell értékelni. A Bizottság megalapozottan állapíthatja meg, hogy az azonos betegségek kezelésére szolgáló két gyógyszer eltérő gyógyászati célú felhasználása az azon következtetést alátámasztó körülményt jelent, hogy az érintett piac e termékek közül csak az egyiket foglalja magában (lásd ebben az értelemben: 2010. július 1-jei AstraZeneca kontra Bizottság ítélet, T-321/05, EU:T:2010:266, 153. pont).
- 1389 A Törvényszék felkérte a feleket, hogy a tárgyaláson fejtsék ki álláspontjukat arról, hogy a jelen ügyben milyen szerepet töltenek be a terápiás helyettesíthetőség és az ár tényezői a gyógyszeripari ágazatbeli releváns piac meghatározásában, tekintettel különösen a 2010. július 1-jei AstraZeneca kontra Bizottság ítéletre (T-321/05, EU:T:2010:266).
- 1390 Amint azt a Bizottság a tárgyaláson helytállóan hangsúlyozta, az a körülmény, hogy a gyógyszeripari ágazatban az árak révén gyakorolt versenynyomás nagymértékben csökkent a gyógyszert rendelő orvosok által az azonos betegségek kezelésére szolgáló gyógyszerek terápiás vonatkozásainak tulajdonított jelentőség, valamint az árakat és a gyógyszerek társadalombiztosítási rendszer általi megtérítésének feltételeit meghatározó szabályozási háttér miatt, a releváns piac elemzése során fontos adatot jelent, amely igazolhatja szűk piacok meghatározását.
- 1391 Az a körülmény, hogy ez a csökkenés részben a szabályozási háttérből következik, nem alkalmas e megállapítás módosítására. Az a körülmény ugyanis, hogy a versenynyomás hiánya vagy jelentéktelensége a termékek közötti versenykölcsönhatás feltételeit és mértékét meghatározó szabályozási háttérből következik, nem érinti a piac meghatározásával összefüggésben azon megállapítás érvényességét, hogy e versenynyomás nem áll fenn, vagy jelentéktelen. Ha ugyanis megállapítható, hogy egy termékcsoporthoz nincs kitéve számottevő mértékben a más termékek által gyakorolt versenynyomásnak, és ily módon e csoport az érintett termékpiac alkotójának tekinthető, az e termékcsoporthoz bármely jelentős versenynyomás alól kivonó tényezők típusa vagy jellege csak

korlátozott jelentőséggel bír, mivel az ilyen versenynyomás hiányának a megállapítása arra a következtetésre vezet, hogy az így meghatározott piacon erőfölényben lévő vállalkozás képes lehet a fogyasztók érdekeit megsérteni ezen a piacon azáltal, hogy visszaélészerű magatartásával megakadályozza a hatékony verseny fenntartását (lásd ebben az értelemben: 2010. július 1-jei AstraZeneca kontra Bizottság ítélet, T-321/05, EU:T:2010:266, 97., 174. és 175. pont).

- ¹³⁹² Noha a gyógyszeripari ágazat szabályozási háttere gyakran csökkenti a helyettesíthető gyógyszerek közötti, áron keresztüli versenyképességet, ugyanakkor tartalmaz olyan mechanizmusokat, amelyek e kényszert felerősítik azáltal, hogy megkönnyítik a generikus gyógyszerekre vonatkozó forgalombahozatali engedélyek kiadását, lehetővé teszik e gyógyszerek árának az originális referencia-gyógyszerek árainál jelentősen alacsonyabb szinten történő meghatározását, és erőteljesen ösztönzik vagy akár kényszerítik a gyógyszerrel rendelkező orvosokat és a gyógyszerészeket arra, hogy az originális gyógyszer annak generikus változatával helyettesítsék. Ezért rendkívül könnyű azt a versenyképességet azonosítani, amelyet egy originális gyógyszer árára és értékesítésére a generikus változatának a piacra való belépése gyakorol. A jelen ügyben például nem vitatott, hogy a perindopril generikus változatának az Egyesült Királyság piacára való belépése a perindopril árának 90%-os nagyságrendű csökkenéséhez vezetett. Erre a helyettesítésre mindazonáltal – amennyiben azt a szabályozás előírja – csak az originális referencia-gyógyszer és annak generikus változatai viszonylatában kerülhet sor, az különböző molekulák között nem érvényesülhet, ideértve azt az esetet is, amikor az érintett gyógyszerek azonos terápiás osztályba tartoznak, és azonos hatásmechanizmussal rendelkeznek.
- ¹³⁹³ Mindazonáltal, bár a gyógyszeripari ágazatban a releváns piac meghatározása során kellően figyelembe kell venni az árak révén gyakorolt nyomásnak többek között a szabályozási háttérhez kapcsolódó viszonylagos gyengeségét, figyelembe kell venni a versenykölcsonhatások elemzésének egy másik lényeges, ezen ágazatot jellemző tényezőjét is, mégpedig azt, hogy a kezelést a gyógyszerrel rendelkező orvosok határozzák meg, akik elsődlegesen nem az elérhető gyógyszerek költsége vagy akár e gyógyszerek minőség-ár arányának hagyományos értékelése alapján döntenek, hanem e gyógyszerek terápiás szempontból fennálló előnyeire és hátrányaira vonatkozó felfogásuk alapján (lásd analógia útján, a releváns piac EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének alkalmazása céljából történő meghatározásáról illetően: 2018. január 23-i F. Hoffmann-La Roche és társai ítélet, C-179/16, EU:C:2018:25, 65. pont).
- ¹³⁹⁴ Az orvosi rendelvényre kiadott gyógyszerek ugyanis nem olyan termékek, mint a többi, amelyeket az eladók és a fogyasztók valamely piacon szabadon adnak-vesznek, és amelyek ára a kínálati és a keresleti görbe találkozási pontjának felel meg, hanem olyan termékek, amelyekhez a betegek egészségügyi szakembereken, nevezetesen orvosokon és gyógyszerészeken keresztül juthatnak hozzá, és amelyek költségeinek viselése jelentős részben kollektív módon történik. A gyógyszerek árára és a társadalombiztosítási rendszer általi megtérítésének feltételeire vonatkozó szabályok e termékek sajátos jellegét tükrözik, csakúgy, mint az azokra vonatkozó reklámokat korlátozó, vagy a gyógyszerárakban, a gyógyszerészek felelőssége mellett történő értékesítésüket előíró szabályok.
- ¹³⁹⁵ Az orvosoknak a piacon elérhető originális gyógyszerek közötti, illetve a más molekulák originális gyógyszerei és generikus változatai közötti választási szabadsága, valamint a gyógyszerrel rendelkező orvosok által elsődlegesen a terápiás vonatkozásoknak szentelt figyelem adott esetben lehetővé teszi, hogy a szokásos, áron keresztül fellépő nyomásgyakorlási mechanizmusokon túl jelentős, nem az áron, hanem a minőségen alapuló versenyképességet alakuljon ki. Az ilyen kényszer ugyanúgy fennállhat abban az esetben, amikor valamely gyógyszer terápiás értéke egyértelműen magasabbnak bizonyul az azonos betegség kezelésére rendelkezésre álló más gyógyszerekénél, amint abban az esetben is, amikor a rendelkezésre álló gyógyszereket a gyógyszerrel rendelkező orvosok egyenértékűnek ismerik el vagy tekintik.
- ¹³⁹⁶ Amennyiben ugyanis egy gyógyszer terápiás szempontból a többinél lényegesen jobbnak bizonyul, vagy akár a tudományos közösség által ajánlott egyetlen terápiás lehetőséget jelenti, lehetséges, hogy a gyógyszerrel rendelkező orvosok az árától függetlenül e gyógyszerrel fogják választani, még ha ez az ár

jelentősen magasabb is a többi rendelkezésre álló gyógyszer áránál. A más gyógyszerek árának alacsony volta, aminek egy hagyományos piacon erős versenyképesszert kellene jelentenie, tehát nem meghatározó jelentőségű. Az e termékek árai közötti eltérés annál is kevésbé bír jelentőséggel, mivel a térítés mértéke a beteg számára enyhíti a választott kezelés pénzügyi terhét. Ebből következik, hogy egy gyógyszeripari társaságnak, amelynek gyógyszerét az orvosok már nem ismerik el vagy nem ítélik meg kedvezően, és amely a piaci részesedéseinek megőrzése érdekében a gyógyszer árát kívánja csökkenteni, alig lenne esélye a sikerre. Másként fogalmazva, egy elismerten jobb gyógyszer jelentős versenynyomást gyakorolhat az azonos betegség kezelésére rendelkezésre álló más gyógyszerekre, még akkor is, ha költségesebb. Ily módon a 2010. július 1-jei AstraZeneca kontra Bizottság ítélet (T-321/05, EU:T:2010:266) alapjául szolgáló ügyben mind a Bizottság, mind a Törvényszék megállapította, hogy a protonpumpagátlóknak (proton pump inhibitors, a továbbiakban: PPI-k) a H2-blokkolókhöz képest fennálló előnyösebb terápiás hatása a PPI-k lényegesen magasabb ára ellenére lehetővé tette azok számára, hogy fokozatosan kiszorítsák H2-blokkolókat a piacról. Megfordítva, azok a gyógyszerek, amelyek terápiás szempontból nem tudnak, vagy már nem tudnak versenyezni a „népszerű” gyógyszerrel, versenynyomást sem tudnak gyakorolni arra. E körülmények indokolhatják, hogy e gyógyszer önmagában alkosson egy olyan piacot, amely a gyógyszer molekulájára korlátozódik, annak mind originális, mind generikus formájában.

¹³⁹⁷ Amennyiben a gyógyszert rendelő orvosoknak választási lehetőségük van az azonos betegség kezelésére szolgáló több olyan gyógyszer között, amelyek közül egyiket sem ismerik el vagy tekintik jobbnak a többinél, többek között a hatásmechanizmusuk azonossága miatt, vagy amiatt, hogy terápiás előnyeik vagy nem kívánt hatásai vagy mellékhatásai alapján nem lehet őket elkülöníteni, az e gyógyszerek közötti verseny elemzése jelentős részben minőségi összehasonlításon is alapul. Az orvos döntése általában mindenekelőtt nem e kezelések költségétől, hanem terápiás különbségeik mértékétől, a betegek profiljának való megfelelésüktől, a különböző gyógyszerek orvos általi ismeretétől vagy akár az orvos saját személyes tapasztalataitól és a betegek tapasztalataitól függ. Főszabály szerint ugyanis nincs egyértelmű összefüggés egy gyógyszer árának szintje és annak terápiás hatása között: egy gyógyszer nem jobb azért, mert versenytársainál drágább, és az olcsóbb ára miatt nem gyengébb versenytársainál. Egy újabb gyógyszer magasabb ára egyébiránt nem szükségképpen az e gyógyszer jelentette terápiás innovációktól függ, főleg, ha más gyógyszerekkel azonos terápiás osztályba tartozik, és azokkal azonos hatásmechanizmussal rendelkezik, és esetleg többek között a magasabb kutatási vagy gyártási költségek amortizációjával vagy a régebbi gyógyszerénél magasabb promóciós költségekkel magyarázható.

¹³⁹⁸ Igaz, hogy – amint azt a Bizottság a tárgyaláson hangsúlyozta – a teljes mértékben egyenértékűként elismert vagy annak tekintett gyógyszerek esetében jelentőséggel bírhat az ár mint változó. Egy gyógyszer árának jelentős csökkenése, többek között a generikus változatának piacra történő bevezetése következtében, indokolhatja, hogy az orvosok e gyógyszert előnyben részesítsék, és a társadalombiztosítási rendszert irányító szervezetek és a szabályozó hatóságok ösztönözzék a generikus változatának felírását. Hasonlóképpen, egy egyenértékűként vagy helyettesíthetőként elismert vagy annak tekintett másik gyógyszer generikus változatának piacra lépése gyengítheti az érintett originális gyógyszer piaci pozícióját. Fennállhat tehát az árak révén gyakorolt versenyképesszert, és az érintett gyógyszer árának fenntartása az e gyógyszerre nehezedő versenynyomás gyengeségére utaló valószínűsítő körülményt jelenthet.

¹³⁹⁹ Mindazonáltal, amint azt a felperesek a tárgyaláson helytállóan előadták, pusztán egy gyógyszer piaci árának fenntartásából nem lehet arra következtetni, hogy e gyógyszerre nem nehezedik jelentős versenyképesszert, amelyet az egyenértékűként vagy helyettesíthetőként tekintett vagy akként elismert gyógyszerek mind originális, mind generikus változata gyakorol rá.

¹⁴⁰⁰ Mivel ugyanis az orvosok a gyógyszerek költségeitől eltérő okok alapján szabadon választhatnak e gyógyszerek között, nagy eltérések mutatkozhatnak e termékek felhasználásának gyakorisága, az orvosok azokhoz való hűségének mértéke és az orvosoknak a gyógyszerrendelésről való döntés során egy adott időpontban az e termékek előnyeire vonatkozóan képviselt felfogása terén. Az orvosok döntései így jelentős mértékben befolyásolhatják az elérhető különböző gyógyszerek piaci részesedését,

és a gyógyszergyártó társaságokat a gyógyszert rendelő orvosok döntésével szemben függő helyzetbe hozhatják, mint amilyen helyzetben bármely termék gyártója van a fogyasztókkal szemben, amennyiben a termékek könnyen helyettesíthetőek.

1401 Az e gyógyszereket gyártó társaságok, amelyek üzleti stratégiájukban egyébiránt kevésbé hangsúlyozzák termékük árát, ezért a termékük promóciójára vonatkozó jelentős erőfeszítéseket tesznek a gyógyszert rendelő orvosok hűségének növelése vagy új gyógyszert rendelő orvosok megszerzése érdekében, akár az általuk finanszírozott, a terméküknek a versenytársaik termékeitől való megkülönböztetésére törekvő tudományos tanulmányok elkészíttetése, akár a gyógyszert rendelő orvosokat célzó, a legkülönbözőbb formákban megjelenő közvetlen promóciós tevékenységek révén. E promóciós erőfeszítések az érintett termékek forgalmának jelentős, olykor 30%-hoz közeli arányát teszik ki, ami a gyógyszeripari ágazatot megkülönbözteti az egyéb ágazatoktól, ahol kevésbé intenzív promóciós tevékenységet folytatnak. Amint azt a felperesek előadták, az ilyen erőfeszítések az érintett vállalkozások közötti tényleges versenyhelyzet fennállására utaló valószínűsítő körülménynek minősülhetnek.

1402 Egy ilyen helyzetben az egyenértékűként vagy helyettesíthetőként elismert vagy annak tekintett gyógyszerek esetén a piac elemzése során különös figyelmet kell fordítani a minőségi jellegű vagy nem áron alapuló versenynyomás fennállásának azonosítását lehetővé tevő körülményekre, amelyek többek között a kezelés első megválasztása során gyógyszert rendelő új orvosok megszerzésére irányuló törekvésekben, a folyamatos kezelés alatt álló betegek más, versengő gyógyszerekre történő átállításában és az egyenértékű vagy kevésbé költséges alternatívák esetén a valamely gyógyszerre vonatkozó promóciós tevékenységek intenzitásában nyilvánulnak meg.

1403 Amennyiben a nem az áron alapuló versenynyomást mutató, a fenti 1402. pontban felidézettekhez hasonló körülmények fennállása nem állapítható meg, különösen az orvosok körében a rendelt gyógyszer megválasztásában mutatkozó jelentős mértékű inerciából adódóan, amely a piac lezárásához vezető hűségépítés hatásainak eredménye, az érintett gyógyszer mentesülhet a tényleges versenynyomástól mindaddig, amíg generikus változata be nem lép a piacra, annál is inkább, mivel a szabályozási háttér csökkenti az árakból eredő versenytényezők szerepét. Indokolt lehet tehát a releváns piacot valamely gyógyszer – mind originális, mind generikus változata – molekulájának szintjén meghatározni.

1404 A fentiekben kifejtettekből következik, hogy a jelen ügyben a felperesek és a Bizottság érveire válaszol meg kell vizsgálni, hogy a releváns időszakban voltak-e a perindoprillal egyenértékűként elismert vagy annak tekintett gyógyszerek, amint azt a felperesek állítják, amelyekkel a perindopril ebből eredően könnyen helyettesíthető volt, vagy a perindoprilt terápiás előnyei kellően megkülönböztették a vele versengő termékektől, továbbá azonosítani kell a perindoprilra más gyógyszerek által gyakorolt, nem az áron alapuló versenynyomást mutató körülmények fennállását, amelyek indokolhatják a piac ezen egyetlen gyógyszerrel tágabban történő meghatározását annak ellenére, hogy – amint azt a Bizottság hangsúlyozta – a perindopril iránti kereslet viszonylag rugalmatlan volt az árral szemben.

1405 A fenti 1380–1404. pontban kifejtett e megfontolások összességére tekintettel meg kell vizsgálni a felperesek által hivatkozott három fő kifogást, amelyek a releváns termékpiacra vonatkozó, a Bizottság által a megtámadott határozatban elvégzett elemzés vitatására irányulnak.

2) Az első kifogásnak a gazdasági háttér valamennyi eleme figyelembevételének elmulasztására alapított első részéről

1406 Az első kifogás keretében a felperesek lényegében előadják, hogy a Bizottság megsértette azt az alapelvet, amely szerint a gyógyszerek piacát a teljes gazdasági háttér figyelembevételével kell meghatározni. A felperesek szerint a Bizottság túlzott mértékben támaszkodott az árra anélkül, hogy kellően figyelembe vette volna a szóban forgó termékek terápiás helyettesíthetőségét.

- 1407 A felperesek e kifogás első részével pontosabban azt róják a Bizottság terhére, hogy a piac meghatározása során nem vette figyelembe a háttér valamennyi elemét. A kifogás második részével a felperesek úgy vélik, hogy a Bizottság túlzott jelentőséget tulajdonított az ártényezőnek.
- 1408 Először a kifogás első, arra alapított részének megalapozottságát kell megvizsgálni, hogy a Bizottság a releváns piac meghatározása során nem vette figyelembe a gazdasági háttér valamennyi elemét. Ezzel szemben a Törvényszék ahhoz, hogy értékelni tudja a Bizottság által az ártényezőnek tulajdonított viszonylagos jelentőséget, a kifogás második részét azt követően fogja megvizsgálni, hogy értékelte a megtámadott határozat jogszerűségét az összes olyan, nem árjellegű tényezőt illetően, amely szerepet játszhat a releváns piac meghatározásában.
- 1409 Következésképpen a jelen ügyben meg kell vizsgálni, hogy a Bizottság a releváns termékpiacon meghatározása érdekében a teljes gazdasági háttérrel, és különösen az ártól eltérő tényezőket figyelembe vette-e.
- 1410 Előzetesen megjegyzendő, hogy – amint az a fenti 1380–1404. pontban kifejtett megfontolásokból kitűnik – a gyógyszeripari ágazat „atipikus” ágazat, amelynek sajátosságai szükségessé teszik, hogy a piac számos szemponton, főképp a termékek gyógyászati célú felhasználásán alapuló megközelítésen keresztül kerüljön meghatározásra.
- 1411 A szóban forgó termékek gyógyászati célú felhasználásának figyelembevételét illetően mindenekelőtt meg kell jegyezni, hogy a Bizottság a megtámadott határozat (2432)–(2459) preambulumbekzdésében megállapította, hogy a perindopril a WHO osztályozása szerint az ATC 3. szintjére besorolt ACE-gátlók osztályába tartozik. A Bizottság mindazonáltal az általa figyelembe vett bizonyítékok alapján úgy tekintette, hogy az ACE-gátlók osztályába tartozó gyógyszerek esetében nem homogén termékekről van szó, mivel a Bizottság szerint a perindopril tekintetében tudományosan elismert, hogy az bizonyos olyan jellemzőkkel rendelkezik, amelyek megkülönböztetik a többi ACE-gátlótól.
- 1412 Amint az különösen a megtámadott határozatnak a gyógyszerelváltási tendenciákkal foglalkozó (2496)–(2513) preambulumbekzdéséből kitűnik, a Bizottság figyelembe vette az orvosok körében mutatkozó „inerciális” mechanizmusnak, valamint a perindoprilhoz „hűséges” gyógyszert rendelő orvosok növekvő csoportjának fennállását is, amely alkalmas volt arra, hogy korlátozza a versenynyomást az új betegek tekintetében, továbbá azt, hogy a perindoprillal kezelt betegek kevés hajlandóságot mutatnak a gyógyszerelváltásra.
- 1413 A Bizottság a releváns piacra vonatkozó elemzésében ezenkívül megemlíttette a Servier promóciós erőfeszítéseit, úgy ítélve meg többek között, hogy a promóciós kiadások stabilitása az erős versenynyomásnak való kitettség hiányára utal.
- 1414 Végül, az árjellegű természetes események elemzésének elvégzése során a Bizottság megállapította, hogy a perindopril generikus változatai által gyakorolt nyomást a releváns piac elemzése során kulcsfontosságúnak kell tekinteni, valamint hogy az a körülmény, hogy a generikus gyógyszerek által gyakorolt nyomás minden más potenciális kényszerrel jelentősebb, természetszerűleg ahhoz vezet, hogy a releváns piac egyedül a perindopril molekulájára korlátozódik (a megtámadott határozat (2546) preambulumbekzdése). Ráadásul a szabályozási háttér hatását illetően a Bizottság megjegyezte, hogy a szabályozási háttér nagymértékben korlátozta a Servier árral kapcsolatos kényszernek való kitettségét, ami így lehetővé tette a Servier számára, hogy minden versenynyomástól szabadon járjon el (a megtámadott határozat (2527) preambulumbekzdése).
- 1415 Következésképpen a megtámadott határozatból kitűnik, hogy a Bizottság a releváns piac meghatározása érdekében nem szorítkozott kizárólag az ártényezőre. Közelebbről, a perindopril gyógyászati célú felhasználását a piac elemzése releváns elemének tekintette. Ennélfogva, bár a felperesek – amint az az elemzés fenti 1380–1404. pontban kifejtett keretéből kitűnik – megalapozottan állítják, hogy a releváns

piac meghatározása érdekében figyelembe kell venni a gyógyszerek terápiás jellemzőit, érvényesen nem hivatkozhatnak arra, hogy a Bizottság a jelen ügyben nem vette figyelembe a teljes gazdasági hátteret, különösen a gyógyszerek gyógyászati célú felhasználását.

1416 A Bizottság tehát e tekintetben a felperesek állításával ellentétben nem alkalmazta tévesen a jogot.

1417 Az első kifogás első részét tehát el kell utasítani.

3) A második, arra alapított kifogásról, hogy a Bizottság figyelmen kívül hagyta az ACE-gátlók terápiás helyettesíthetőségét

1418 Második kifogásukkal a felperesek lényegében azt állítják, hogy a Bizottság figyelmen kívül hagyta az ACE-gátlók egymás közötti terápiás helyettesíthetőségét. Előadják először, hogy a Bizottság tévesen tekintette úgy, hogy a perindoprilt sajátos előnyei megkülönböztetik a többi ACE-gátlótól, másodszer, hogy az ACE-gátlók között élénk verseny volt az új betegeket illetően, harmadszor, hogy a Bizottság alábecsülte a perindoprillal kezelt betegek gyógyszer váltására való hajlandóságát, és végül, hogy a promóciós tevékenységek az érintett piacon fennálló verseny egyik lényegi dimenzióját alkotják.

i) A perindopril és a többi ACE-gátló között a hatékonyság és a mellékhatások tekintetében történő különbségtételről

1419 A megtámadott határozatban, különösen a (2449), (2499) és (2519) preambulumbekzdésben a Bizottság lényegében megállapította, hogy az ACE-gátlók terápiás szempontból heterogén gyógyszerosztályt alkotnak, hogy e heterogenitás a hatékonyságban és az egyéni tolerálhatóságban mutatkozó különbségekkel függhet össze, és hogy a perindopril a többi ACE-gátlóhoz képest eltérő gyógyászati célú felhasználással rendelkezik. A Bizottság megjegyezte, hogy noha az ACE-gátlók a WHO által használt ATC osztályozási rendszer harmadik szintje szerinti gyógyszerosztályt alkotnak, mindazonáltal nem lenne pontos az ACE-gátlókat egyszerű homogén osztálynak tekinteni. Véleménye szerint a perindopril tekintetében tudományosan elismert, hogy az bizonyos olyan jellemzőkkel rendelkezik, amelyek megkülönböztetik a többi ACE-gátlótól. E megfontolások alátámasztása érdekében a Bizottság többek között egészségügyi szakmai irányelvekre, tudományos tanulmányokra, a Servier belső dokumentumaira és a perindoprilt rendelő orvosok körében végzett felmérésre támaszkodott.

1420 A felperesek vitatják a Bizottság azon értékelését, amely szerint a perindopril terápiás szempontból nem helyettesíthető a többi ACE-gátlóval, figyelemmel többek között az előbbi sajátos jellemzőire a hatékonyságot és a mellékhatásokat illetően. Előadják, hogy az ACE-gátlók homogén osztályt alkotnak, amelyen belül nincs jelentős különbség, amely indokolná, hogy a perindopril molekulája egyedül alkosson egy külön piacot.

1421 Meg kell vizsgálni valamennyi olyan releváns körülményt, amelynek alapján értékelhető, hogy a gyógyszert rendelő orvosok úgy tekintették-e, hogy a perindopril terápiás szempontból helyettesíthető a többi ACE-gátlóval. A jelen ügyben a Törvényszék egymást követően figyelembe fogja venni az e gyógyszerre vonatkozó, a megtámadott határozatban említett alapvető információkat, az ATC osztályozási rendszert, az egészségügyi szakmai irányelveket, az orvostudományi tanulmányokat, bizonyos egyesült királysági helyi hatóságok végrehajtási politikáit, a Servier belső dokumentumait, a Bizottság által a gyógyszert rendelő orvosok körében végzett felmérést, valamint a más ACE-gátlókat gyártók válaszait a Bizottság által feltett kérdésekre.

1422 Elsősorban, a megtámadott határozat a (2143)–(2164) preambulumbekzdésben előzetesen a perindoprilra vonatkozó alapvető információkat ír le, többek között e gyógyszer hatásmechanizmusát, elsődleges javallatait, ellenjavallatait és mellékhatásait illetően.

- 1423 Megjegyzendő, hogy a perindoprilra vonatkozó alapvető információk e leírásából semmilyen, a perindopril és a többi ACE-gátlót megkülönböztető elem nem tűnik ki.
- 1424 A mellékhatásokat illetően a megtámadott határozat a (2149) preambulumbekzdésben kétségkívül megjegyzi, hogy az orvosi szakirodalom szerint a perindopril általában jól tolerált, a nem kívánt hatásokkal kapcsolatos profilja hasonló a többi ACE-gátlóhoz, és hogy a Servier belső dokumentumaiban dicsérte gyógyszerének e magas szintű tolerálhatóságát és megfelelését. Mindazonáltal hangsúlyozni kell, hogy magából a Bizottság által a megtámadott határozat (2149) preambulumbekzdésében idézett orvosi szakirodalom szövegéből kitűnik, hogy a perindopril nem kívánt hatásokkal kapcsolatos profilja hasonló a többi ACE-gátlóhoz. Ellenkérelmében a Bizottság már kifejezetten elismeri, hogy az ACE-gátlók hasonló mellékhatásokkal rendelkeznek, ami a megtámadott határozatban nem szerepelt.
- 1425 A perindoprilra vonatkozó alapvető információk megtámadott határozatban szereplő bemutatásából következik tehát, hogy az ACE-gátlók hatásmechanizmusa, elsődleges javallatai, ellenjavallatai és mellékhatásai hasonlóak.
- 1426 Másodsorban, az ATC osztályozási rendszer, amelyet a versenyhatóságok a gyógyszerek közötti terápiás helyettesíthetőség értékelése és a releváns piac meghatározása céljából figyelembe vesznek, öt különböző szintre osztja a gyógyszereket, és aszerint sorolja be őket, hogy mely szervre hatnak, és milyen kémiai, farmakológiai és terápiás tulajdonságokkal bírnak. Az ATC osztályozás harmadik szintje a gyógyszereket terápiás javallatuk alapján csoportosítja, a negyedik szint a hatásmechanizmust veszi figyelembe, és az ötödik szint határozza meg a legszűkebb osztályokat, mivel ez az egyes egyedi hatóanyagokon alapul.
- 1427 A Bizottság gyógyszeripari ágazatra vonatkozó határozathozatali gyakorlatából kitűnik, hogy a piac meghatározása során az elemzésre általában a harmadik szintből kiindulva kerül sor. Mindazonáltal az ATC osztályozás többi szintjét is figyelembe lehet venni, ha úgy tűnik, hogy más szinteken is kellően erős versenynyomás érvényesül, és ennek következtében a harmadik szint alapján nem lehetséges a piac helyes meghatározása (2010. július 1-jei AstraZeneca kontra Bizottság ítélet, T-321/05, EU:C:2010:266, 154. pont).
- 1428 A jelen ügyben a Bizottság elemzését nem fejezte be az ATC osztályozás harmadik szintjénél, hanem a releváns piacot ezen osztályozás ötödik szintjén, vagyis a Coversyl hatóanyaga, a perindopril molekulája szintjén határozta meg. Bár a releváns piacnak az ATC osztályozás ötödik szintjén történő meghatározása önmagában véve nem kifogásolható, meg kell állapítani, hogy valamennyi – azaz mind a tizenhat – ACE-gátló mind az ATC osztályozás terápiás javallatoknak megfelelő harmadik szintjén, mind ezen osztályozás hatásmechanizmusnak megfelelő negyedik szintjén ugyanazon, az „angiotenzin-konvertáló enzim gátlók, önmagukban” elnevezésű csoportba tartozik.
- 1429 Így az ATC osztályozási rendszer a gyógyászati célú felhasználást illetően nem teszi lehetővé a perindopril és a többi ACE-gátló közötti különbségtételt. E rendszer azt erősíti meg, ami egyébiránt nem is vitatott, hogy az ACE-gátlók a javallatokat és a hatásmechanizmust illetően nem különböznek egymástól.
- 1430 Harmadsorban, amint azt a Bizottság a megtámadott határozat (2172) preambulumbekzdésében helytállóan hangsúlyozza, a különböző vérnyomáscsökkentő gyógyszerek közötti viszony elemzése során figyelembe kell venni a releváns egészségügyi szakmai irányelveket.
- 1431 Az egészségügyi szakmai irányelvek célja, hogy kiegyensúlyozott tájékoztatást nyújtsanak az orvosoknak annak érdekében, hogy mindennapi gyakorlatuk során segítsék őket a döntéshozatalban. A tudományos bizonyítékok minden elérhető forrását figyelembe veszik, ideértve a nagy klinikai vizsgálatokat és azok metaanalízisét is. Az egészségügyi szakmai irányelvek összefoglalják a vizsgált időszakban rendelkezésre álló orvostudományi ismereteket.

- 1432 A megtámadott határozatban a Bizottság elvégezte a WHO és az International Society of Hypertension (nemzetközi hypertonia társaság) 1999. évi közös irányelveinek, a European Society of Hypertension (európai hypertonia társaság) és a European Society of Cardiology (európai kardiológiai társaság) 2003. évi és 2007. évi irányelveinek, a British Hypertension Society (brit hypertonia társaság) 1999. évi és 2004. évi irányelveinek, valamint a National Institute for Health and Clinical Excellence (országos egészségügyi és klinikai intézet, Egyesült Királyság; a továbbiakban: NICE) 2004. évi és 2006. évi irányelveinek elemzését.
- 1433 Márpedig a WHO és az International Society of Hypertension 1999. évi közös irányelvei az ACE-gátlókat illetően ugyanazokat az elsődleges és másodlagos javallatokat, és ugyanazokat az elsődleges és másodlagos ellenjavallatokat említik. A megtámadott határozat nem világít rá az ACE-gátlók közötti semmilyen megkülönböztető elemre, amely ezekben az irányelvekben szerepelne.
- 1434 A European Society of Hypertension és a European Society of Cardiology 2003. évi és 2007. évi irányelvei, amelyeket a nemzeti kardiológiai társaságok többek között Franciaországban, Hollandiában és Lengyelországban jóváhagytak, átfogó módon elemzik az összes ACE-gátló tulajdonságait, hatásait és javallatait, és nem tartalmaznak kifejezetten az ezen gyógyszerosztály valamely molekulájára vonatkozó javaslatokat. Ezek az irányelvek az ACE-gátlók osztályába tartozó gyógyszerek tekintetében nem tartalmaznak további felosztást, ellentétben például a kalciumcsatorna-blokkolók és a vizelethajtó szerek osztályába tartozó gyógyszerek esetével. Ezen irányelvek a gyógyszerosztály váltását javasolják, amennyiben egy adott gyógyszer nem hatékony vagy nem tolerált.
- 1435 A European Society of Hypertension és a European Society of Cardiology irányelvei kétségkívül jelzik, hogy még az azonos gyógyszerosztályba tartozó különböző gyógyszerek is különböznek egymástól a mellékhatások típusai és gyakorisága terén. Ez e megfontolás mindazonáltal nem kifejezetten az ACE-gátlók osztályára vonatkozik, és azt semmilyen pontosítás nem kíséri az érintett gyógyszereket és a szóban forgó mellékhatások jellegét illetően. Következésképpen az azonos gyógyszerosztályba tartozó különböző termékek okozta mellékhatások közötti különbségnek az irányelvekben történő pusztán említése nem teszi lehetővé annak bizonyítását, hogy a perindopril és a többi ACE-gátló között a mellékhatások terén kifejezetten különbség áll fenn.
- 1436 Hasonlóképpen, a Bizottság a megtámadott határozat (2181) preambulumbekzdésében azt állítja, hogy a European Society of Hypertension és a European Society of Cardiology irányelvei szerint a magas vérnyomás elleni gyógyszer megválasztásának a konkrét betegen kell alapulnia, ami lényegi jelentőséggel bír a releváns piac értékelése szempontjából. Abból azonban, hogy ezek az irányelvek említést tesznek arról, hogy az egyének között különbségek vannak az egyes mellékhatásokra való hajlamot illetően, nem lehet levezetni, hogy az ACE-gátlók között különbség lenne a mellékhatásokat illetően. Ebből következik, hogy a magas vérnyomás kezelésére vonatkozó európai irányelvek nem tartalmaznak olyan elemet, amely a gyógyászati célú felhasználást illetően lehetővé tenné a perindopril és a többi ACE-gátló közötti különbségtételt.
- 1437 A British Hypertension Society 1999. évi és 2004. évi irányelvei az ACE-gátlók osztályába tartozó minden gyógyszerre egyaránt vonatkozó javallatok, ellenjavallatok és mellékhatások – többek között köhögés – fennállását említik. A NICE 2004. évi és 2006. évi irányelvei az első és második vonalbeli kezelésként felírandó gyógyszerekre vonatkozó javaslatokat tartalmaznak, azonban ebből a szempontból nem tesznek különbséget az ACE-gátlók között.
- 1438 Így a megtámadott határozatban elemzett egészségügyi szakmai irányelvek, amelyek kiegyensúlyozott tájékoztatást nyújtanak az orvosoknak a tudományos bizonyítékok valamennyi rendelkezésre álló forrása alapján, a nagy klinikai vizsgálatokat és metaanalízisüket is beleértve, semmilyen különbséget nem tesznek az ACE-gátlók osztályába tartozó gyógyszerek között. Ezek a szakmai irányelvek – az ATC osztályozáshoz hasonlóan – az ACE-gátlók osztályának a gyógyászati célú felhasználás szempontjából fennálló homogenitását erősítik meg.

- 1439 Negyedsorban a Bizottság a megtámadott határozatban megvizsgálta a perindoprilra vonatkozó orvostudományi tanulmányokat, akár a vizsgált időszak kezdetén rendelkezésre álló, akár a 2000-es években közzétett tanulmányokról volt szó.
- 1440 A 2000-es évek kezdetén rendelkezésre álló, a perindoprilra vonatkozó orvostudományi tanulmányokat illetően a megtámadott határozat két 2001-ben közzétett cikkre támaszkodik.
- 1441 Az első cikk megemlíti többek között azt a körülményt, hogy a perindopril egy jól tolerált ACE-gátló, amely az enyhétől a középsúlyosig terjedő magas vérnyomásban szenvedő betegek számára a klinikai választ illetően lényegesen jobb, mint a kaptopril, és ugyanolyan hatékony, mint a többi ACE-gátló. A második cikk jelzi, hogy a perindoprilnak a vérnyomás csökkentésére való képessége hasonló vagy jobb, mint a terápiás osztályába tartozó más vérnyomáscsökkentő szereké, és hogy a vérnyomás nagymértékű csökkenése okozta ún. „első dózis hypotoniára” a perindopril esetében ritkábban kerül sor, mint a többi ACE-gátló esetében, ami bizonyos betegkategóriák esetében előnyt jelent.
- 1442 A megtámadott határozat ebből azt a következtetést vonja le, hogy e cikkek közzétételének időpontjában már jelentős mennyiségű tudományos bizonyíték állt fenn, amely arra utalt, hogy a perindopril vezető ACE-gátlónak kell tekinteni. Meg kell azonban állapítani, hogy bár e két cikk valóban úgy tekinti, hogy a perindopril a vérnyomáscsökkentést illetően hatékony, illetve más terápiáknál jobb, a perindopril e tekintetben fennálló felsőbbrendűségét csak e két cikk egyike állítja, a tizenhat ACE-gátló közül csupán egyhez, a kaptoprilhoz viszonyítva. E cikkek alapján nem állítható továbbá, hogy a perindopril a vérnyomáscsökkentés tekintetében pozitív irányban különbözik a többi ACE-gátlótól, különösen azoktól a gyógyszerektől, így a ramipriltól, a lizinopriltól vagy az enalapriltól, amelyeket a Servier a perindopril versenytársainak tekint.
- 1443 Egyébiránt, bár a második cikk azt állítja, hogy a perindopril a vérnyomás nagymértékű csökkenése okozta ún. „első dózis hypotonia” tekintetében pozitívan különbözik a többi ACE-gátlótól, nem nyilatkozik arról, hogy a perindopril e relatív előnyének milyen jelentőséget kell tulajdonítani, és nem vizsgálja a többi ACE-gátló által a perindoprilhoz képest esetlegesen mutatott terápiás előnyöket.
- 1444 Ami a 2000-es években, vagyis a vizsgált időszakban közzétett orvostudományi tanulmányokat illeti, a Bizottság a megtámadott határozat (2208) preambulumbekzdésében jelzi, hogy a perindopril használatát érintő azon főbb tanulmányokat elemezte, amelyekre a Servier belső stratégiai dokumentumai hivatkoznak.
- 1445 Így a (2001-ben közzétett) Progress, a (2003-ban közzétett) Europa, a (2005-ben közzétett) ASCOT-BPLA, a (2006-ban közzétett) Preami és CAFE, a (2007-ben közzétett) Advance és a (2008-ban közzétett) HYVET tanulmány azt mutatja, hogy a – más gyógyszerekkel együtt vagy önmagában alkalmazott – perindopril tekintetében tudományos bizonyítékok állnak fenn az agyi érkatasztrófa kockázatának csökkentése, a szívkoszorúér-betegséggel járó súlyos szív- és érrendszeri megbetegedések kockázatának megelőzése, valamint a balkamra-funkció átalakulásának fokozatos csökkentése terén fennálló hatékonyságára vonatkozóan.
- 1446 Mindazonáltal a fenti 1445. pontban említett orvostudományi tanulmányok egyike sem hasonlítja össze a perindopril hatékonyságát a többi ACE-gátlóéval, és nem állítja azt, hogy a perindopril relatíve hatékonyabb lenne a többi ACE-gátlónál. E körülmények között a Bizottság által elemzett tanulmányok alapján nem tekinthető úgy, hogy a perindopril a hatékonyság tekintetében különbözne a többi ACE-gátlótól.
- 1447 Ezenkívül a megtámadott határozatban a Bizottság nem elemezte a 2000-es években a perindopril használatával foglalkozó valamennyi tanulmányt, nem elemzett többek között egy olyan tanulmányt, amely nem tűnik kedvezőnek e gyógyszerre nézve. A Bizottság nem elemezte a (2006-ban közzétett) PEP-CHF tanulmányt, amelynek célja az volt, hogy alátámassza a perindopril hatékonyságát a szívelégtelenség kezelésében. V. professzor jelentése szerint, amelyet a Servier kérésére készített, és

amelyet a Servier a kifogásközlésre válaszul előterjesztett észrevételei keretében nyújtott be, e vizsgálat eredményei – amelyeket a vizsgálat félbeszakadása ellenére közzétettek – nem támasztották alá a perindopril hatékonyságát a szívelégtelenség területén. Ez az orvostudományi tanulmány a vizsgált időszakban a perindopril hatékonyságára vonatkozóan rendelkezésre álló tudományos bizonyítékok relativizálásához vezet.

- 1448 Egyébiránt a megtámadott határozat nem elemezte a 2000-es években közzétett, a többi ACE-gátló használatát érintő orvostudományi tanulmányokat, jóllehet e tanulmányok szerepeltek a Servier belső stratégiai dokumentumaiban. A Bizottság nem vizsgálta a megtámadott határozat (2234) preambulumbekzdésében említett, a ramiprilre (ASCOT-BPLA, HOPE), az enalaprilra (SOLVD és ANBP2) és a trandolaprilra (TRACE) vonatkozó orvostudományi tanulmányokat. A megtámadott határozat nem említi a Cochrane tanulmányt, amelyre a Servier a kifogásközlésre válaszul előterjesztett észrevételeiben hivatkozott, és amely tizennégy ACE-gátló relatív hatékonyságát elemzi a magas vérnyomás csökkentése vonatkozásában fennálló hatékonyság tekintetében.
- 1449 A többi ACE-gátló használatát érintő tanulmányok Bizottság általi elemzésének hiánya továbbá akadályát képezi annak, hogy úgy lehessen tekinteni, hogy a megtámadott határozatban bemutatott tanulmányok alátámasztják, hogy a perindopril az ACE-gátlók között különösen hatékony.
- 1450 E tanulmányok közül a Bizottság nem elemezte a (2000-ben közzétett) HOPE tanulmányt, noha arra a Servier belső stratégiai dokumentumai számos alkalommal hivatkoznak, és az a Servier orientációs tervei szerint fontos tanulmányt jelent, amely a ramiprilra vonatkozó – annak jelentős üzleti sikeréhez hozzájáruló – új javallatot tett lehetővé, és amelyet a Sanofi-Aventis egy közleményben felhasznált, amelyben hangsúlyozza, hogy a ramipril életet tud menteni. A Bizottság állításával ellentétben a megtámadott határozat nem elemezte a HOPE tanulmány tartalmát, hanem a (2493) preambulumbekzdésben csupán jelezte, hogy e tanulmány potenciális értelmezése nagymértékben attól függ, hogy e tanulmányokat a gyártók promóciós erőfeszítései keretében hogyan kommunikálják a gyógyszerrel rendelő orvosok felé, e megfontolás azonban nem jelenti e tanulmány tartalmának elemzését.
- 1451 A (2009 áprilisában közzétett) Cochrane orvostudományi tanulmány egy metaanalízis, amely tizennégy ACE-gátlót érintő 92 korábbi tanulmány alapján értékeli az ACE-gátlók relatív hatékonyságát a vérnyomás csökkentése tekintetében. Megjegyzendő, hogy a vérnyomás csökkentésére való képesség nyilvánvalóan lényegi elemet képez az ACE-gátlók relatív hatékonyságának értékelése során. Márpedig a Cochrane tanulmány, amint azt a felperesek helytállóan hangsúlyozzák, arra a következtetésre jut, hogy a magas vérnyomás csökkentése tekintetében fennálló hatékonyságot illetően egyik ACE-gátló sem tűnik jobbnak vagy rosszabbnak a többinél. Bár a Cochrane tanulmányt a vizsgált időszak végén tették közzé, mindazonáltal releváns az ACE-gátlók relatív hatékonyságának értékelése szempontjából, mivel nagyszámú korábbi tanulmányon alapul, többek között olyanokon is, amelyeket a Bizottság a megtámadott határozatban nem elemzett.
- 1452 A Bizottság előadja, hogy a Cochrane tanulmány következtetése az, hogy nem zárható ki, hogy az érintett gyógyszerek között különbségek állnak fenn a vérnyomás csökkentésére való képességüket illetően, és hogy annak elemzéséhez, hogy a különböző gyógyszerek között vannak-e ilyen különbségek, vagy nincsenek, a különböző ACE-gátlókra vonatkozó összehasonlító vizsgálatokra lenne szükség, a vérnyomás csökkentése tekintetében egyenértékű adagolás mellett. Ezt az érvet el kell utasítani, mivel a tanulmányban az ACE-gátlók vérnyomás csökkentésére való képessége közötti különbséget érintő bizonytalansággal kapcsolatos megfontolás a tanulmány „Diszkusszió” részében szerepel, és nem a tanulmány következtetéseinek egyike. A tanulmány „Diszkusszió” részének releváns bekezdése azzal a megállapítással zárul, hogy nagyon valószínű, hogy a különböző ACE-gátlók kvázi maximális vérnyomáscsökkentő hatása azonos.

- 1453 A Bizottság egyebekben kifejti, hogy a Cochrane tanulmány a szerzői rendelkezésére álló adatok alapján nem elemezte helyesen a mellékhatások kérdését. Ez a körülmény azonban mindenesetre nem befolyásolja a tanulmány következtetését, amely szerint az ACE-gátlók között a vérnyomás csökkentése tekintetében nincs jelentős különbség. Ezenkívül a Bizottság azon érvét illetően, amely szerint a tanulmány az ACE-gátlók közötti különbségekre világít rá a dózis-hatékonyság összefüggést, a különböző dózisok elérhetőségét és a hatás kialakulásának idejét illetően, meg kell jegyezni, hogy a tanulmány nem hangsúlyozza, hogy az ACE-gátlók között terápiás szempontból jelentős különbségek állnának fenn, épp ellenkezőleg, megállapítja, hogy a legkevesbé költséges ACE-gátló legalacsonyabb dózisban történő felírása lényeges megtakarításokat tesz majd lehetővé.
- 1454 Ily módon a Bizottság érvelése nem teszi lehetővé a Cochrane tanulmány egyik lényeges – kifejezetten a tanulmány következtetései között és az összefoglalásában szereplő – azon következtetésének megkérdőjelezését, amely szerint a vérnyomás csökkentése tekintetében fennálló hatékonyságot illetően egyik ACE-gátló sem tűnik jobbnak vagy rosszabbnak a többinél.
- 1455 A perindoprilnak a többi ACE-gátlótól különösen a hatékonyság tekintetében való megkülönböztetésének hiányát V. professzor Servier kérésére készített jelentése is megerősíti, amelyet a Bizottság nem is vitat. E jelentés, amely a perindopril használatát érintő orvostudományi tanulmányok eredményeit, valamint a más ACE-gátlók használatát érintő, az 1980-as, 1990-es és 2000-es években végzett orvostudományi tanulmányok, különösen a kaptoprilra vonatkozó SAVE tanulmány, a ramiprilra vonatkozó AIRE és HOPE tanulmány, valamint az enalaprilra vonatkozó Consensus és SOLVD tanulmány eredményeit vizsgálja, jelzi, hogy a kaptopril, és jóval kisebb mértékben az enalapril kivételével minden ACE-gátló alkalmas az ezen osztály két fő javallata, tudniillik a magas vérnyomás és a szívelégtelenség esetén napi egyszeri adagolásban való alkalmazásra. A jelentés a Cochrane tanulmányhoz hasonlóan hangsúlyozza, hogy az orvostudományi tanulmányok semmilyen különbséget nem mutatnak a különböző ACE-gátlók magas vérnyomás csökkentése tekintetében fennálló hatékonyságát illetően. Kifejti, hogy a szívelégtelenség területén e terápiás osztály előnyös hatásait a kaptoprilra, az enalaprilra, a ramiprilra, a kinaprilra és a lizinoprilra vonatkozóan rendelkezésre álló tanulmányok szerint minden ACE-gátló osztja. Bár a perindopril hatékonyságára a kardiovaszkuláris megelőzés területén vannak bizonyítékok, nincsenek viszont ilyen bizonyítékok a szívelégtelenség területén.
- 1456 V. professzor jelentése megállapítja, hogy a magas vérnyomás kezelésére használt öt terápiás osztály mindegyike, így különösen az ACE-gátlók esetében a terápiás hatások osztályhatásoknak tulajdoníthatók, és nem a felírt molekulák egyedi tulajdonságainak. E jelentés szerint a ramipril az a második generációs ACE-gátló, amelyre vonatkozóan több, randomizált klinikai vizsgálatokból származó tudományos bizonyítékokon alapuló adat áll rendelkezésre, és amely kiváló farmakológiai profilja és bizonyító adatai magas minősége alapján főként a szívelégtelenség területén a magas vérnyomás elleni gyógyszerek piacán egyértelmű piacvezető lett. A perindopril e jelentés szerint olyan ACE-gátló, mint a többi, nem a legerősebb, és nem is ez rendelkezik a legjobb farmakológiai profillal. A perindopril esetében bizonyítékokon alapuló adatok állnak rendelkezésre a kardiovaszkuláris megelőzés területére vonatkozóan, még ha a kapott eredmények nem is feltétlenül azt mutatják, hogy a megfigyelt hatás a perindoprilnak lenne tulajdonítható. Ezzel szemben nem állnak rendelkezésre bizonyítékokon alapuló adatok a szívelégtelenség és a diabéteszes nefropátia területére vonatkozóan.
- 1457 A fentiekből következik, hogy a közzétett orvostudományi tanulmányok nem mutatják, hogy a perindopril terápiás szempontból különbözne a többi ACE-gátlótól különösen a hatékonyság tekintetében. Az orvostudományi tanulmányok elemzése ezenkívül azt mutatja, hogy bár a perindopril hatékonyságára vonatkozóan rendelkezésre állnak bizonyítékok, ugyanez a helyzet a többi ACE-gátló, így az enalapril, a lizinopril vagy a ramipril esetében is, és ez utóbbi esetében egyébiránt több bizonyíték van a hatékonyságra a szívelégtelenség területén is.

- 1458 Ötödsorban a felperesek előadják, hogy az Egyesült Királyságban az egészségügy területén hatáskörrel rendelkező helyi hatóságok által végrehajtott politikák is megerősítik azt a körülményt, hogy a perindopril terápiás szempontból más ACE-gátlókkal helyettesíthető. Érvelésük alátámasztására több, a PCT-k [Primary Care Trusts (elsődleges egészségbiztosítók), Egyesült Királyság; a továbbiakban: PCT-k] által végrehajtott politikára vonatkozó mellékletet nyújtanak be.
- 1459 E tekintetben a Bizottság előadja egyrészt, hogy a felperesek által benyújtott, skóciai és észak-írországi PCT-kre vonatkozó C 29. mellékletet el kell utasítani mint elfogadhatatlant, és másrészt, hogy az Egyesült Királyság helyi hatóságai által végrehajtott politikákra vonatkozó A 286., A 287. és C 29. melléklet felperesek általi felhasználása sérti az Európai Unió Bírósága alapokmányának 21. cikkét és a Törvényszék eljárási szabályzatának 76. cikkét.
- 1460 Az eljárási szabályzat 85. cikkének (2) bekezdése értelmében a válaszban, illetve a viszonyválaszban a felperes és az alperes érveik alátámasztására további bizonyítékokat terjeszthetnek elő vagy ajánlhatnak fel, feltéve, hogy a késedelmes előterjesztés vagy felajánlás igazolt. Az ítélkezési gyakorlatból azonban kitűnik, hogy az ellenbizonyítást és az ellenérdekű fél által az ellenkérelemben tett ellenbizonyítást követően nyújtott bizonyítékfelajánlási kiegészítést az említett jogvesztő szabály nem szabályozza. E rendelkezés ugyanis az újonnan kelt bizonyítékok felajánlására vonatkozik, és azt az eljárási szabályzat 92. cikkének (7) bekezdésével összefüggésben kell értelmezni, amely kifejezetten úgy rendelkezik, hogy az ellenbizonyítás és a felajánlott bizonyítékok kiegészítése megengedett (1998. december 17-i Baustahlgewebe kontra Bizottság ítélet, C-185/95 P, EU:C:1998:608, 71. és 72. pont; 2006. december 5-i Westfalen Gassen Nederland kontra Bizottság ítélet, T-303/02, EU:T:2006:374, 189. pont).
- 1461 A jelen ügyben a skóciai és észak-írországi PCT-kre vonatkozó, a felperesek által a C 29. mellékletben benyújtott bizonyítékokat nem lehet elfogadhatatlannak nyilvánítani azzal az indokkal, hogy azokat a válaszban az eljárási szabályzat 85. cikke (2) bekezdésének megsértésével nyújtották volna be. Amint azt a felperesek ugyanis a válasz 417. pontjában jelzik, a C 29. mellékletben előadott elemek a Bizottság ellenkérelmében szereplő, a PCT-k által végrehajtott politikák egyedi jellegével és pusztán elméleti hatásával kapcsolatos kifogásokra válaszolnak. Ennélfogva az eljárási szabályzat 85. cikkének (2) bekezdésében szereplő jogvesztő szabály vonatkozásukban nem alkalmazható, így a kérdéses bizonyítékok elfogadhatók.
- 1462 Ami ezt követően a 2014. szeptember 21-én benyújtott keresetlevélhez csatolt, és az Egyesült Királyság helyi hatóságainak ajánlásaira és az általuk végrehajtott politikákra vonatkozó A 286. és A 287. melléklet felhasználását illeti, meg kell állapítani, hogy ezek felhasználása megfelel az Európai Unió Bírósága alapokmánya 21. cikkének és a Törvényszék akkor alkalmazandó 1991. május 2-i eljárási szabályzata 44. cikke 1. §-ának. Hasonlóképpen, a 2015. július 29-én benyújtott válaszhoz csatolt, és a skóciai és észak-írországi PCT-ktől származó dokumentumokra vonatkozó C 29. melléklet felhasználása megfelel az Európai Unió Bírósága alapokmánya 21. cikkének és a Törvényszék eljárási szabályzata 76. cikkének. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a kereset elfogadhatóságához az szükséges, hogy azok a lényeges ténybeli vagy jogi körülmények, amelyeken a kereset alapul, legalább röviden, de összefüggően és érthetően kitűnjenek magából a keresetlevél szövegéből. Az Európai Unió Bírósága alapokmánya 21. cikkének és a Törvényszék 1991. május 2-i eljárási szabályzata 44. cikke 1. §-ának ezen értelmezése ugyancsak vonatkozik azon válasz elfogadhatóságának feltételeire is, amely azt célozza, hogy kiegészítse a keresetlevelet (2007. szeptember 17-i Microsoft kontra Bizottság ítélet, T-201/04, EU:T:2007:289, 94. és 95. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). A jelen ügyben, még ha az A 286., A 287. és C 29. melléklet terjedelmes és számos dokumentumot tartalmaz is, a felperesek a keresetlevél, majd a válasz szövegében feltüntetik azokat a ténybeli és jogi érveket, amelyekre hivatkoznak. A felperesek az egyesült királysági, többek között skóciai és észak-írországi PCT-ktől származó iratokat tartalmazó e mellékletek benyújtásával az annak bemutatására irányuló érvelésüket támasztják alá, hogy a PCT-k a perindopril és a többi ACE-gátló terápiás egyenértékűsége mellett foglaltak állást, és arra ösztönözték az általános orvosokat, hogy a perindopril más ACE-gátlókkal helyettesítsék, és hogy e politikák, amelyek nem egyéni jellegűek, tényleges hatással voltak a helyi szintű keresetre.

- 1463 A Bizottság tehát megalapozatlanul állítja, hogy a felperesek által benyújtott A 286., A 287. és C 29. mellékletet el kell utasítani.
- 1464 Egyébként pedig az ügy irataiból, különösen a megtámadott határozat (2280) preambulumbekzdéséből kitűnik, hogy egyes PCT-k a 2005. évtől kifejezetten úgy tekintették, hogy a perindopril nem hatékonyabb a más ACE-gátlóknál, és a költségekre tekintettel a perindopriltól eltérő ACE-gátlók használatát, sőt, a perindopril más ACE-gátlóval, főképp a lizinoprillal vagy a ramiprillal való helyettesítését javasolták. A Bizottság tévesen adja elő, hogy a felperesek által benyújtott, a PCT-kre vonatkozó dokumentumok egyéni megfontolásokat és észrevételeket tükröznek. A hatáskörrel rendelkező hatóságok által végrehajtott e politikák ugyanis, amelyek egyébiránt az Egyesült Királyság több régiójában található, nem elhanyagolható számú PCT-től származnak, nem tekinthetők pusztán egyéni megfontolásoknak. Bármelyek legyenek is a PCT-k kezdeményezéseinek konkrét hatásai, e szerveknek a perindopril más ACE-gátlókkal való helyettesítésének lehetőségére vonatkozó értékelése ellentmond a Bizottság ACE-gátlók osztályának heterogenitására vonatkozó elemzésének.
- 1465 Következésképpen az Egyesült Királyságban az egészségügy területén hatáskörrel rendelkező helyi hatóságok által végrehajtott politikák megerősítik, hogy a perindopril terápiás szempontból nem különbözik a többi ACE-gátlótól.
- 1466 Hatodszorban, a Bizottság tévesen támaszkodott a Servier belső dokumentumaira a perindopril többi ACE-gátlóhoz képest fennálló sajátos terápiás előnyeinek bizonyítása érdekében.
- 1467 Előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy a bizonyítékokra vonatkozóan általában alkalmazandó szabályok szerint valamely dokumentum hitelessége, és ennél fogva bizonyító ereje az irat eredetétől, készítésének körülményeitől és címzettjétől, valamint attól függ, hogy tartalma értelmes és hiteles-e (lásd ebben az értelemben: 1991. október 24-i Atochem kontra Bizottság ítélet, T-3/89, EU:T:1991:58, 31–38. pont; 1999. március 11-i Ensidesa kontra Bizottság ítélet, T-157/94, EU:T:1999:54, 312. pont; a főtanácsnokként eljáró Vesterdorf bíró Rhône-Poulenc kontra Bizottság ügyre vonatkozó indítványa, T-1/89, EU:T:1991:38).
- 1468 A jelen ügyben a Servier belső dokumentumai, mivel az ACE-gátlók gyógyászati célú felhasználásának olyan értékeléseit tartalmazzák, amelyek célja a perindopril népszerűsítése, az egészségügyi szakmai irányelvektől eltérően nem jelentik a tudományos ismeretek kiegyensúlyozott összefoglalását. Az orvostudományi tanulmányokkal ellentétben nem alapulnak a kapott eredmények megbízhatóságának biztosítására szolgáló módszertanon sem. E belső dokumentumok kivonatait tehát annak figyelembevételével kell elemezni, hogy azok közül bizonyos dokumentumok promóciós célt követnek.
- 1469 Így a Servier belső stratégiai dokumentumaiból kitűnik, hogy a Servier az orvosoknak szóló promóciós célú üzenetekben kedvező fényben tüntette fel a perindopril jellemzőit. A Servier promóciós tevékenységeit összefoglaló dokumentumok hangsúlyozzák a perindopril kedvező eredményeit, és orvostudományi tanulmányokra hivatkozva egyedi hatásmechanizmusról, a perindopril versenytársaitól való pozitív megkülönböztetésének lehetőségéről, sőt, a perindopril más ACE-gátlókkal szembeni felsőbbrendűségéről is beszámolnak olyan területeken, mint a plazmakoncentráció változási rátája, a vérnyomás csökkentése terén fennálló hatékonyság, a vizelethajtókkal való együttes alkalmazás szinergiája vagy a kardiovaszkuláris védelem.
- 1470 Mindazonáltal, amint azt a Törvényszék a fentiekben rögzítette, ezen üzenetek tartalmát promóciós céljuk figyelembevételével kell elemezni. E tekintetben mindenekelőtt meg kell jegyezni, hogy a Bizottság nem vitatja a felperesek azon állítását, amely szerint promóciós üzenetei keretében minden ACE-gátló a legjobbként mutatja be magát. Egyébiránt a Servier belső stratégiai dokumentumai, de más ACE-gátlóknak az ügy iratai között szereplő orientációs tervei, piacralépési tervei és promóciós célú üzenetei is azt mutatják, hogy más ACE-gátlók, így a ramipril, a lizinopril vagy a trandolapril promóciós kampányai is kifejezetten dicsőítő hangvétellel mutatták be e gyógyszerek terápiás jellemzőit. A többi ACE-gátló promóciós kampányai gyakran piacvezető terméként, az ACE-gátlók

között egyedülálló gyógyszerként írják le gyógyszerüket, és azt referenciatermékeknek vagy jobb választásnak minősítik. E kommunikációs kampányok hangsúlyozzák a szóban forgó gyógyszer állítólagos előnyeit az ACE-gátlók osztályán belül a javallatokat, a hatékonyságot vagy a tolerálhatóságot illetően. Néha a perindoprillal való közvetlen összehasonlítást tartalmaznak, és egyes kampányok a gyógyszer perindoprilhoz képest előnyösebb jellegére hivatkoznak. E körülmények között a Servier belső stratégiai dokumentumaiban szereplő, a perindopril népszerűsítésére irányuló üzenetek tartalma alapján nem állapítható meg, hogy e gyógyszer terápiás szempontból különbözne a többi ACE-gátlótól.

¹⁴⁷¹ Egyébiránt a Servier belső stratégiai dokumentumainak összességéből nem tűnik ki, hogy a perindopril a többi ACE-gátlóhoz képest előnyösebb terápiás hatással rendelkezne. E dokumentumokból az tűnik ki, hogy más ACE-gátlók, mint a ramipril, a lizinopril és az enalapril is rendelkeznek erősségekkel a javallatokra és a hatékonyságra vonatkozó bizonyítékok terén az olyan tanulmányoknak köszönhetően, mint a TRACE, az AIRE és a HOPE. Közelebbről, a ramiprilra úgy hivatkoznak, mint olyan gyógyszerre, amelynek hatékonyságára bizonyítékok vannak a szívelégtelenség területén a nagy kardiovaszkuláris kockázatú betegek és a diabéteszes betegek esetében.

¹⁴⁷² Végül a Bizottság különösen a megtámadott határozat (2224)–(2236) preambulumbekzdésében kifejti, hogy a Servier belső dokumentumai szerint a promóciós kampányok célja többek között az volt, hogy megkülönböztessék a perindoprilt a többi ACE-gátlótól. Ugyanezen dokumentumokból azonban kitűnik, hogy a kommunikációs kampányok az orvosok szempontjából nem tették lehetővé kellő mértékben a perindopril más ACE-gátlóktól való megkülönböztetését. E dokumentumok említenek például egy 2007 júliusában az általános orvosok és a kardiológusok körében végzett minőségi vizsgálatot, amely szerint a perindoprilt és a ramiprilt hasonlóknak tekintették. A 2009–2010-es évekre szóló orientációs terv a vizsgált időszak végén hangsúlyozza a ramiprillal szembeni megkülönböztetés hiányát. Hollandiát illetően a 2006–2007-es, 2007–2008-as és 2008–2009-es orientációs tervek jelzik, hogy sok általános orvos a lizinoprilt egyenértékűnek tekinti a perindoprillal.

¹⁴⁷³ Következésképpen a Servier belső dokumentumai nem támasztják alá, hogy a perindoprilt az azt a többi ACE-gátlótól megkülönböztető sajátos terápiás előnyei miatt elismerték volna. Bár a vállalkozás – az ACE-gátlókat forgalmazó más vállalkozásokhoz hasonlóan – törekedett arra, hogy a perindoprilt dicsőítő hangvételű kommunikáció útján népszerűsítse és pozitívan megkülönböztesse, ez a stratégia ugyanezen dokumentumok szerint nem tette lehetővé, hogy a perindoprilt a többi ACE-gátlótól kellő mértékben megkülönböztessék.

¹⁴⁷⁴ Hetedsorban a Bizottság a perindopril terápiás helyettesíthetőségére vonatkozó értékelését a gyógyszerrel rendelő orvosok körében végzett felmérésre alapította.

¹⁴⁷⁵ A kérdőívek címzettjeinek meghatározása érdekében a Bizottság a perindoprilt rendelő orvosok Servier által rendelkezésre bocsátott listájára támaszkodott, amelyen többek között minden olyan kardiológusnak és általános orvosnak szerepelnie kellett, akikkel a Servier szakmai és üzleti kapcsolatban állt. Bár egyes ilyen listákon szinte minden gyógyszerrel rendelő orvos szerepelt, nem ez a helyzet a francia és az egyesült királysági általános orvosok listája esetében. E körülmények között – a Servier állításának megfelelően – a címzettek e két kategóriáját illetően kiválasztási torzítás áll fenn. Meg kell állapítani, hogy e torzítás alkalmas arra, hogy befolyásolja a felmérés eredményeit e két kategória esetében, mivel lehetséges, hogy a Servier-vel szakmai kapcsolatban álló orvosok szakmai tevékenységük során inkább előnyben részesítették a perindopril rendelését, mint az ilyen helyzetben nem levő, gyógyszerrel rendelő más orvosok.

¹⁴⁷⁶ Egyébiránt a felmérés bizonyos eredményeinek bemutatása nem felel meg a gyógyszerrel rendelő orvosoknak feltett kérdéseknek. Így a Bizottság a megtámadott határozat (2392) preambulumbekzdésében bemutatta a válaszadók azon százalékát, akik számára a perindopril a preferált első vagy második vonalbeli kezelést jelentette az elsődleges hipertónia, a krónikus ischaemiás szívbetegek és a szívelégtelenség esetén. Márpedig a felperesek hangsúlyozzák, és a Bizottság nem is vitatja, hogy maga a felmérés nem említi semmilyen „preferált” kezelést, hanem azt a

kérdést teszi fel, hogy mely szív- és érrendszeri problémák esetén rendelnek „első/második vonalbeli kezelésként inkább [perindoprilt], mint más kezeléseket”. Az e kérdésre adott pozitív válasz nem jelenti azt, hogy inkább perindoprilt rendelnek, mint más ACE-gátlókat, és nem mutatja meg, hogy milyen arányban rendelik a perindoprilt a magas vérnyomás első vonalbeli kezeléseként. Hasonlóképpen, a perindopril bizonyos betegkategóriák esetén fennálló különleges hatékonyságára és a bizonyos betegkategóriák esetén ritkább mellékhatásaira vonatkozó kérdésekre adott pozitív válasz e kérdések megfogalmazására tekintettel nem jelenti szükségképpen azt, hogy a perindopril a gyógyszerrendelő orvos szerint különbözik a többi ACE-gátlótól.

1477 Egyébként pedig e felmérés eredményeiből kitűnik, hogy a válaszadók 51%-ának véleménye szerint a perindoprillal történő kezelést megkezdő betegek 81–100%-a esetében van egyenértékű gyógyszer. Ebből levezethető, hogy a megkérdezett orvosok többsége számára terápiás szempontból lehetséges volt a perindopril más gyógyszerrel való helyettesítése, mégpedig a kezelést megkezdő betegek nagy része esetében. A Bizottság egyébiránt a megtámadott határozat (2454) preambulumbekzdésében elismeri, hogy a válaszadók többsége a perindoprillal egyenértékű terápiás alternatívának tekintett bizonyos más gyógyszereket. A Bizottság jelzi továbbá, hogy az orvosok Franciaországban, Lengyelországban és az Egyesült Királyságban leggyakrabban a ramiprilt, Hollandiában pedig az enalaprilt és a lizinoprilt jelölték meg alternatívaként.

1478 A fentiekből következik, hogy a Bizottság által végzett felmérés nem támasztja alá a perindopril többi ACE-gátlóval szembeni megkülönböztetésére vonatkozó állítást.

1479 Nyolcadsorban a Bizottság által a többi ACE-gátló gyártójának feltett kérdésekre adott, a megtámadott határozat (2255) és azt követő preambulumbekzdéseiben elemzett válaszokból kitűnik, hogy a lizinopril gyártója, az AstraZeneca a perindoprilt a lizinopril szabadalmának lejártáig a lizinoprilt helyettesítő öt ACE-gátló egyikének tekintette. Ugyanígy, az enalaprilt és lizinoprilt gyártó Merck Sharp & Dohme (MSD) kijelentette, hogy a Servier az egyik olyan vállalkozás, amellyel a magas vérnyomás területén versenyben áll, és hogy a Servier terméke, a perindopril az egyik olyan kezelés, amely a magas vérnyomás elleni kezelése helyett alternatív kezelésként használható. Egyebekben, jóllehet a Sanofi-Aventis úgy véli – amint azt a Bizottság a megtámadott határozatban megemlítette –, hogy a perindopril és a ramipril esetében „az egyik nem helyettesíti a másikat”, ennek egyrészt az az oka, hogy a ramiprilt a kardiovaszkuláris mortalitás csökkentése terén fennálló szélesebb körű javallataira tekintettel jelentősen többen alkalmazhatják, másrészt pedig a ramipril adagjainak kezdetben elérhető nagyobb választéka. Márpedig, bár ezek a körülmények – amennyiben feltételezzük, hogy bizonyítottak – alkalmasak arra, hogy korlátozzák a ramipril perindoprillal való helyettesítésének lehetőségeit, mindenesetre nem alkalmasak arra, hogy korlátozzák a perindopril ramiprillel való helyettesítésének lehetőségeit. Nem akadályozzák tehát, hogy a ramiprilt terápiás szempontból a perindoprilt helyettesítő terméknek lehessen tekinteni.

1480 A fentiekből következik, hogy az originális gyógyszerek gyártóinak a Bizottság által feltett kérdésekre adott válaszai megerősítik, hogy terápiás szempontból a perindopril helyettesíthető a többi ACE-gátlóval.

1481 Az ügy iratainak összességére tekintettel meg kell állapítani, hogy terápiás szempontból, a hatékonyságot és a mellékhatásokat is ideértve, nincs jelentős különbség a perindopril és a többi ACE-gátló között. Az ügy iratai között nincs olyan objektív tudományos bizonyíték, amely alátámasztaná, hogy a perindopril a többi ACE-gátlóhoz képest előnyösebb terápiás hatással rendelkezik. A gyógyszerrendelő orvosok az ACE-gátlókat egymás között nagymértékben helyettesíthetőnek tekintik, és számos olyan gyógyszer létezik, amelyet az orvosok a perindopril terápiás megfelelőinek tekintenek. Következésképpen a Bizottság tévesen állapította meg, hogy az ACE-gátlók osztálya heterogén, és hogy a perindopril ezen gyógyszerosztályon belül sajátos terápiás jellemzőkkel bír.

1482 Helyt kell tehát adni a felperesek azon érvelésének, amely szerint a Bizottság az ACE-gátlók terápiás helyettesíthetőségének elemzése során hibát követett el.

ii) Az orvosok „inerciájának” jelenségéről az új betegek tekintetében

1483 A megtámadott határozat (2388), (2511) és azt követő, valamint (2539) és azt követő preambulumbekzdéseiből kitűnik, hogy a Bizottság a perindoprilt „tapasztalati jószágnak” tekintette, amelyre az új betegek révén korlátozott versenynyomás nehezedik az orvosok „inerciájának” jól ismert jelensége következtében. Ugyanis, még ha az orvosok számos terápiához hozzáférnek is, természetesen hajlanak arra, hogy az új betegeknek azokat a gyógyszereket írják fel, amelyek a múltban hatékonyak bizonyultak.

1484 A Bizottság szerint már a vizsgált időszak előtt a perindoprilt folyamatosan alkalmazó betegek jelentős csoportja alakult ki. Az orvosok „inerciájának” jelensége, amely korlátozza az elérhető terápiák közötti helyettesíthetőséget, a perindopril vásárlói bázisának konszolidálását lehetővé tevő mechanizmust jelentett. Az orvosok körében a gyógyszert rendelő hűséges orvosok növekvő csoportja magyarázza a perindoprillal kezelt betegek körének folyamatos növekedését.

1485 A felperesek vitatják a Bizottság ezen értékelését, előadva lényegében, hogy az ACE-gátlók gyártói között élénk verseny állt fenn az új betegek tekintetében, és hogy nincs szó az orvosok jelentős „inerciájáról”, hanem csupán a gyógyszert rendelő orvosok árérzékenységének hiányáról.

1486 Előzetesen meg kell jegyezni, hogy az orvosok „inerciájának” jelensége, amelyet a Bizottság úgy határoz meg, mint azt a „természetes” tendenciát, hogy az új betegeknek olyan gyógyszereket írnak fel, amelyek a régi betegeknek jó eredményeket hoztak, amint azt maga a Bizottság a megtámadott határozat (2540) preambulumbekzdésében megjegyzi, olyan körülmény, amely idővel változhat, és a betegség típusától függ. Empirikus kérdésről van szó, amelyet körültekintően, esetről esetre kell vizsgálni.

1487 Amint azt a Törvényszék a 2010. július 1-jei AstraZeneca kontra Bizottság ítélet (T-321/05, EU:T:2010:266) alapjául szolgáló ügyben megállapította, a gyógyszerrendelési gyakorlatot jellemző „inercia” többek között abból az óvatosságból fakadhat, amely az orvosok hozzáállását általában jellemzi egy olyan új készítménnyel kapcsolatban, amelynek tulajdonságait még kevéssé ismerik, valamint konkrétan abból a jelentős félelmükből, hogy a készítménynek esetleg rákkeltő mellékhatásai lehetnek (lásd ebben az értelemben: 2010. július 1-jei AstraZeneca kontra Bizottság ítélet, T-321/05, EU:C:2010:266, 91., 92. és 98. pont).

1488 A jelen ügy körülményei között azt kell tehát értékelni, hogy milyen mértékben korlátozhatta az orvosok „inerciájának” jelensége az elérhető terápiák közötti helyettesíthetőséget és magyarázhatta a perindoprillal kezelt betegek körének – a Bizottság által folyamatos növekedésként jellemzett – alakulását.

1489 Elsősorban, amint azt a Törvényszék fentebb már megállapította, az ügy irataiból nem következik, hogy az ACE-gátlók terápiás szempontból heterogének lennének. Ellenkezőleg, terápiás szempontból, a hatékonyságot és a mellékhatásokat is ideértve, nincs jelentős különbség a perindopril és a többi ACE-gátló között. Az ACE-gátlók osztálya heterogenitásának hiányában következőképpen semmi nem korlátozza az orvosok lehetőségét arra, hogy a perindopriltól eltérő ACE-gátlókat írjanak fel. Az ügy iratai nem utalnak különösen arra, hogy a többi ACE-gátló az esetleges mellékhatásait illetően különleges félelmet váltana ki. E körülmények között a jelen ügyben nincsenek olyan különleges félelmek az ACE-gátlók gyógyászati célú felhasználását vagy esetleges mellékhatásait illetően, amelyek alkalmasak lettek volna arra, hogy azokban az orvosokban, akiknek már alkalmuk volt arra, hogy perindoprilt rendeljenek, erőteljes „inerciát” váltsanak ki, amikor ezen orvosok arról döntenek, hogy az új betegeknek az egyik vagy a másik ACE-gátlót rendeljék.

- 1490 Hangsúlyozni kell, hogy a perindoprilnak a többi ACE-gátlóval szembeni helyzete különbözik a 2010. július 1-jei AstraZeneca kontra Bizottság ítélet (T-321/05, EU:T:2010:266) alapjául szolgáló ügyben a PPI-knek a H2-blokkolókkal szemben fennálló helyzetétől. Ebben az ügyben ugyanis a PPI-k és a H2-blokkolók alkalmazási köre eltért, mivel a PPI-eket elsősorban a savtúltengéssel összefüggő gasztrointesztinális betegségek súlyos formáinak kezelése során rendelték, a H2-blokkolókat pedig ezen betegségek enyhébb vagy könnyű lefolyású formáinak kezelésére írták fel (lásd ebben az értelemben: 2010. július 1-jei AstraZeneca kontra Bizottság ítélet, T-321/05, EU:C:2010:266, 72. pont). A H2-blokkolók nem tudtak jelentős versenynyomást gyakorolni a PPI-kre, figyelemmel különösen az orvosok és a betegek által a PPI-k előnyösebb terápiás hatásának tulajdonított jelentőségre (lásd ebben az értelemben: 2012. december 6-i AstraZeneca kontra Bizottság ítélet, C-457/10 P, EU:C:2012:770, 58. pont). A jelen ügyben nem bizonyított, hogy a perindopril a többi ACE-gátlóhoz képest előnyösebb terápiás hatással rendelkezik, amely megakadályozhatná, hogy az ACE-gátlók jelentős versenynyomást gyakoroljanak a perindoprilra az új betegeket illetően.
- 1491 Ezenkívül a perindoprilt több más ACE-gátló után, többek között a francia, a holland és az egyesült királysági piacon a lizinopril és az enalapril, a lengyel piacon pedig az enalapril után vitték piacra. Az előtte forgalomba hozott ACE-gátlókhoz képest a perindopril javára tehát nem érvényesülhetett az „inercia” jelensége, amely ahhoz az óvatossághoz kötődik, amely az orvosok hozzáállását általában jellemzi egy olyan új készítménnyel kapcsolatban, amelynek tulajdonságait kevésbé ismerik.
- 1492 Így az ügy irataiból nem következik, hogy a perindopril javára a többi ACE-gátlóhoz képest különleges mértékben érvényesülhetett volna az orvosok gyógyszerrendelési gyakorlatát jellemző „inercia”, tekintettel az ACE-gátlók terápiás tulajdonságaira és e gyógyszer forgalomba hozatalának időpontjára.
- 1493 Másodsorban, nagymértékben relativizálni kell a megtámadott határozatban szereplő azon indokot, amely szerint már a vizsgált időszak előtt a perindoprillal történő folyamatos kezelés alatt álló betegek jelentős csoportja alakult ki.
- 1494 Az ügy irataiból kitűnik, hogy 2000 januárjában a perindopril valamennyi érintett országban a betegek jóval kisebb csoportjával rendelkezett, mint a többi ACE-gátló, például a ramipril, az enalapril vagy a lizinopril. A tabletták és kapszulák értékesítését tekintve a perindopril az Egyesült Királyságban a negyedik helyen állt, a lizinopril, az enalapril és a ramipril mögött, a lizinoprilénál több mint háromszor alacsonyabb értékesítési volumennel, Hollandiában a harmadik helyen az enalapril és a lizinopril mögött, az enalaprilénál több mint tízszer alacsonyabb értékesítési volumennel, Franciaországban második helyen a ramipril mögött, és Lengyelországban második helyen az enalapril mögött, az enalaprilénál közel hatszor alacsonyabb értékesítési volumennel.
- 1495 E körülmények között, még ha feltételezzük is az orvosok gyógyszerrendelési gyakorlatában egy „inerciális” mechanizmus fennállását, e jelenség nem szolgálhatott különösebben a perindopril javára, tekintettel a perindoprillal történő folyamatos kezelés alatt álló betegek csoportjának a többi – értékesítési volumen tekintetében erősebb pozícióval rendelkező – ACE-gátló betegcsoportjaihoz viszonyított jelentőségére.
- 1496 Harmadsorban, a többi ACE-gátló helyzetére tekintettel relativizálni kell a megtámadott határozatnak a perindoprillal kezelt betegek számának folyamatos növekedésére vonatkozó megállapítását, és általánosabban a perindopril üzleti sikerének megállapítását is.
- 1497 Az ügy irataiból kitűnik, hogy az ACE-gátlók osztályából nem a perindopril az a gyógyszer, amely az ACE-gátlók közül a szóban forgó időszakban a legnagyobb sikert érte el. Bár a megtámadott határozat a (2129) preambulumbekzdésben jelzi, hogy a Servier perindoprilt tartalmazó termékeinek világszintű értékesítései a legjobb évben több mint 800 millió eurót értek el, e határozatban nem szerepel a többi ACE-gátló gyártói világszintű forgalmának nagyságrendje. E tekintetben a felperesek a tárgyaláson jelezték, és a Bizottság nem is vitatta, hogy a perindopril a tényállás idején a világon a legtöbbet eladott molekulák között a 143. helyet foglalta el, míg például a Sanofi-Aventis ramiprilje világszinten a

72. helyen állt. Bár bizonyos nemzeti piacokon jelen van, a perindopril szinte hiányzik olyan fontos piacokról, mint a német piac, ahol a perindopril a tényállás idején az ACE-gátlók osztályába tartozó gyógyszerek értékesítésének kevesebb mint 1%-át tette ki. A felperesek állításának megfelelően a szóban forgó időszakban világszinten a ramipril volt a piacvezető az ACE-gátlók osztályába tartozó gyógyszerek között.

- 1498 Az ügy irataiból kitűnik, hogy a Bizottság által választott négy nemzeti földrajzi piacon a Servier perindoprilja az értékesítési növekedése ellenére a tabletták és kapszulák értékesítését tekintve a megtámadott határozat tárgyát képező magatartások időszakában soha nem volt piacvezető az ACE-gátlók között. A tabletták és kapszulák megtámadott határozatban szereplő értékesítési adatai szerint a perindopril Hollandiában (2007 novemberében) és az Egyesült Királyságban (2007 júniusában) a harmadik helyen, Franciaországban (2008 augusztusában) és Lengyelországban (2006 májusában) a második helyen állt, Franciaország kivétel minden nemzeti piacon a piacvezetőétől messze elmaradó értékesítési volumennel.
- 1499 Ami a növekedést illeti, bár a perindopril értékesítési adatai az együtt vizsgált négy nemzeti piacon az érintett időszakban növekedést mutattak, ugyanez a helyzet más ACE-gátlók, például a ramipril és a lizinopril esetében. A tabletták és kapszulák megtámadott határozatban szereplő értékesítési adatait illetően meg kell állapítani, hogy a lizinopril értékesítésének növekedése a 2000-es években folyamatos volt, míg a ramipril értékesítésének növekedése ebben az időszakban jelentősen meghaladta a perindopril értékesítésének növekedését.
- 1500 A többi ACE-gátló értékesítésének alakulására figyelemmel relativizálni kell a perindopril értékesítési – megtámadott határozatban említett – folyamatos növekedése jelenségének jelentőségét.
- 1501 Negyedsorban, az ACE-gátlók relatív értékesítéseinek a 2000-es évek során mutatkozó jelentős fluktuációi kétségessé teszik az orvosok ACE-gátlókat érintő gyógyszerrendelési gyakorlatában mutatkozó nagymértékű „inercia” fennállását.
- 1502 Mindenekelőtt a Servier által megrendelt, 2013. januári CRA-jelentésből kitűnik, hogy az ACE-gátlók relatív értékesítési adatai 2001 és 2010 között jelentős fluktuációt mutattak, amelynek során az egyes gyógyszerek pozíciója ellentétesen alakult. Például 2001 és 2010 között a perindoprilnak az ACE-gátlók – meghatározott napi dózisban kifejezett – összes értékesítésében fennálló részesedése az Egyesült Királyságban alig nőtt (5 és 10% között maradt), míg a ramipril részesedése közel kétszeresére nőtt (30 és 40% közötti mértékről 60 és 70% közöttire emelkedett), a lizinopril pedig erőteljesen csökkent. Lengyelországban ugyanebben az időszakban a perindopril értékesítésekben fennálló részesedése lényegesen csökkent (15 és 20% közötti szintről 10 és 15% közötti szintre), míg a ramipril értékesítése jelentősen nőtt (0 és 5% közötti arányról 60 és 70% közötti mértéket ért el). Hollandiában a perindopril és a ramipril értékesítése alig nőtt, e két gyógyszer értékesítésekben fennálló részesedése 2010-ben mindkettő tekintetében 10 és 20% közötti szinten állandósult, míg az enalapril ebben az időpontban még az értékesítések 40 és 50% közötti részét tette ki. Franciaországban a lizinopril erőteljesen visszaesett (a 2001-ben fennálló, az értékesítések 30 és 40%-a közötti részesedésről 2010-re 5 és 10% közöttire), míg a perindopril részesedése jelentősen nőtt (10 és 15% közötti szintről 20 és 30% közötti szintre), mindazonáltal kisebb mértékben, mint a ramipril részesedése (amely 20 és 30% közötti szintről 50 és 60% közöttire emelkedett).
- 1503 A Bizottság előadja, hogy az egyes ACE-gátlóknak az ezen gyógyszerosztály összes értékesítésében fennálló részesedésének kiszámítása téves, mivel e számítás a meghatározott napi dózisban kifejezett értékesítéseken alapul, és ez túlbecsüli a többi ACE-gátló, különösen a ramipril értékesítésének alakulását.
- 1504 E tekintetben meg kell állapítani, hogy az ACE-gátlók értékesítési volumenjét maga a Bizottság is a meghatározott napi dózisok felhasználásával elemezte, nem tekintheti tehát eleve úgy, hogy e számítás minden relevanciát nélkülöz az ACE-gátlók értékesítési időbeli alakulásának elemzése szempontjából,

hacsak nem kívánja megkérdőjelezni saját elemzését. A Bizottság mindemellett nem szolgál a különböző ACE-gátlók relatív értékesítéseinek alakulására vonatkozóan semmilyen alternatív elemzéssel, amely megbízhatóbb adatokon alapulna. Egyébiránt, bár a Bizottság jelzi, hogy e számítási mód a ramipril értékesítési értékének kétszeres vagy még nagyobb mértékű növeléséhez vezet, semmilyen magyarázattal nem szolgál azon álláspont alátámasztására, hogy e számítási mód a ramipriltől eltérő ACE-gátlók értékesítéseiben fennálló részesedésének túlbecsüléséhez is vezet. Végül mindenesetre a megtámadott határozatban szereplő, az ACE-gátlók tablettákban és kapszulákban kifejezett értékesítéseire vonatkozó korlátozott adatokból kiderül, hogy a megtámadott határozatban vizsgált minden egyes országban 2000 januárja és 2006–2008 között jelentős változások történtek a különböző ACE-gátlók pozíciójában, amit a Bizottság egyébként nem is vitat.

- 1505 A Bizottság egyébiránt kifejti egyrészt, hogy az ACE-gátlók piaci részesedései közötti összehasonlítás az összes ACE-gátlóból álló piac előfeltételezésén alapul, míg a piac meghatározása éppen a releváns piac körülhatárolására irányul, és másrészt, hogy az elemzés alapján közvetlenül nem állítható, hogy a ramipril értékesítéseinek növekedésére a perindopril értékesítéseinek rovására került sor.
- 1506 Mindazonáltal, bár igaz, hogy a perindopril piaci részesedésének kiszámítása szükségessé teszi a piac előzetes meghatározását, és hogy következésképpen a különböző ACE-gátlók piaci részesedésének fogalma a jelen ügyben nem fogadható el, az ACE-gátlók relatív értékesítési alakulásának elemzése, amelynek viszont nem előfeltétele az ACE-gátlók piacának fennállása, nem irreleváns a releváns piac meghatározása szempontjából.
- 1507 Ezenkívül a felperesek nem állítják, hogy az ACE-gátlók relatív értékesítéseiben mutatkozó eltérések alapján közvetlenül állítható lenne, hogy a perindoprilra a többi ACE-gátló részéről versenynyomás nehezedik. A felperesek előadják, hogy az ACE-gátlók relatív értékesítéseiben egy adott országon belül mutatkozó eltérések nem támasztják alá az orvosok ACE-gátlókat érintő gyógyszerrendelési gyakorlatában mutatkozó nagymértékű „inercia” fennállását. E tekintetben a Bizottság semmilyen magyarázattal nem szolgál az orvosok „inerciájának” a megtámadott határozatban általa hangsúlyozott mechanizmusa és az ACE-gátlók relatív értékesítéseinek időbeli ingadozásai összeegyeztethetőségére vonatkozóan. E körülmények között meg kell állapítani, hogy – amint azt a felperesek helytállóan előadják – az ACE-gátlók relatív értékesítéseiben a vizsgált időszakban bekövetkezett jelentős változások kétségessé teszik az orvosok ACE-gátlókat érintő gyógyszerrendelési gyakorlatában mutatkozó állítólagos „inerciális” mechanizmus jelentőségét.
- 1508 Ötöd sorban, az ügy iratai, különösen a Servier által stratégiai tervezése keretében megrendelt Thalès tanulmány, a Bizottság által a gyógyszert rendelő orvosok körében végzett felmérés és az ACE-gátlók gyártóinak a Bizottság által feltett kérdésekre adott válaszai nem támasztják alá az orvosok magatartását jellemző, a perindopril érintő gyógyszerrendelési gyakorlatukban mutatkozó jelentős mértékű „inercia” fennállását.
- 1509 A 2003. december és 2004. február között készült Thalès tanulmány a francia általános orvosok perindopril rendelésével kapcsolatos profiljának alakulására vonatkozik. E tanulmány a perindopril rendelő orvosokat három kategóriába sorolja: a „nagy felírók” negyedévente tíznél több rendelvényvel, a „közepes felírók” hat és tíz közötti rendelvényvel, és a „kis felírók” egy és öt közötti rendelvényvel. A tanulmány a gyógyszert rendelő orvosok típusainak a 2003. áprilistól júniusig tartó időszak (T0) és a 2003. decembertől 2004. februárig tartó időszak (T2) közötti alakulását vizsgálja. A Bizottság a perindoprilhoz „hűséges” gyógyszert rendelő orvosok növekvő csoportja létezésének alátámasztására kifejti, hogy a T0 időpontban a „nagy felírókhoz” tartozók 80–90%-a, a „közepes felírókhoz” tartozók 50–60%-a és a „kis felírókhoz” tartozók 60–70%-a a T2 időpontban még ugyanabba a kategóriába tartozott.
- 1510 Márpedig ezek a fejlemények nem az orvosoknak a perindopril rendelését illetően fennálló nagymértékű „inerciáját” mutatják, mivel egyrészt ezeket korlátozott, nyolc és tíz hónap közötti időszakban állapították meg, és másrészt, jelentős az e korlátozott időszakban kategóriát váltó

orvosok aránya. Ezenkívül meg kell jegyezni, hogy a Thalès tanulmány, amelyre a Bizottság támaszkodott, négy csoportba sorolja az általános orvosokat, a „hűséges”, az „elhagyó”, az „új ügyfél” vagy az „alkalmi” orvosok csoportjába, a gyógyszerrendelési szokásaiknak a T0 és a T2 időszak közötti alakulása alapján. A tanulmány jelzi, hogy a „hűséges”, az „elhagyó”, az „új ügyfél” és az „alkalmi” általános orvosok aránya az összes általános orvos körében 30–40%-ot, 5–10%-ot, 10–15%-ot, illetve 40–50%-ot tesz ki. A Thalès tanulmány eredményeiből ily módon kitűnik, hogy a „hűséges” általános orvosok aránya alacsony, és kisebb az „alkalmi” általános orvosok arányánál. A Thalès tanulmány eredményei, amelyek egyébként kizárólag a francia általános orvosokra korlátozódnak, nem támasztják tehát alá az orvosok „inerciája” mechanizmusának jelentőségét a perindopril rendelését, valamint a perindoprilhoz „hűséges” gyógyszert rendelő orvosok nagy arányát illetően.

- 1511 A Bizottság egyébiránt nem vitatja a felperesek azon állítását, amely szerint a Bizottság által a perindopril rendelő orvosok körében végzett felmérés során megkérdezett orvosok 52%-a azt válaszolta, hogy több alternatív gyógyszert rendel, mint perindopril. Márpedig az a körülmény, hogy az orvosok többsége több olyan gyógyszert rendel, amely a perindopril alternatíváját képezi, mint perindopril, szintén megkérdőjelezi a kifejezetten a perindoprilnak kedvező „inerciális” mechanizmus fennállását.
- 1512 Végül, az ACE-gátlók Bizottság által megkérdezett három gyártójának válaszaiból kitűnik, hogy ez utóbbiak a perindopril saját gyógyszerük versenytársának tekintik. Közelebbről, a Bizottságnak adott válaszában a Sanofi-Aventis kifejezetten úgy tekinti, hogy a perindopril az első számú versenytársa Hollandiában, Lengyelországban és 2001 óta Franciaországban, valamint második versenytársa az Egyesült Királyságban. Az ACE-gátlók megkérdezett originális gyártói által adott válaszok egyetlen eleme sem támasztja alá, hogy az ACE-gátlók közötti versenynyomást korlátozta volna az orvosok körében az új betegeket illetően mutatkozó „inercia” jelentős jelensége.
- 1513 A fentiekre tekintettel meg kell állapítani, hogy a Bizottság nem bizonyította, hogy az orvosok „inerciájának” jelensége és a perindoprilhoz „hűséges” gyógyszert rendelő orvosok növekvő csoportjának létezése jelentős módon korlátozta volna a többi ACE-gátló által a perindoprilra gyakorolt versenynyomást az új betegeket tekintetében.

iii) A folyamatos kezelés alatt álló betegek gyógyszerváltási hajlandóságáról

- 1514 A Bizottság különösen a megtámadott határozat (2496)–(2510) preambulumbekzdésében megállapította, hogy a perindoprillal történő folyamatos kezelés alatt álló betegek esetében nem valószínű az alternatív gyógyszerekre való átállás, ha már alkalmazzák a perindopril. A perindopril „tapasztalati jószág” jellegéből adódóan a Servier információs előnnyel rendelkezett abban az értelemben, hogy a perindoprillal történő folyamatos kezelés alatt álló betegek többet tudtak erről a termékről, mint a még ki nem próbált más kezelésekről.
- 1515 Az ACE-gátlók osztályába tartozó gyógyszerek – a hatékonyság és az egyéni tolerálhatóság terén mutatkozó különbségekhez kapcsolódó – heterogenitása miatt a Bizottság szerint úgy tekintendő, hogy az azonos terápiás osztályon belüli gyógyszerek közötti váltás nem valószínű. E gyógyszerváltás ugyanis a további orvosi konzultációkból eredő költségekkel, továbbá a mellékhatások megjelenéséből és a vérnyomás nem optimális ellenőrzéséből eredő, potenciálisan nagyon súlyos kockázatokkal járhat.
- 1516 Az igényeiknek megfelelő folyamatos kezelésben részesülő betegek részéről a kezelés megváltoztatásának valószínűtlenségét a Bizottság szerint többek között egy sor longitudinális tanulmány, a gyógyszert rendelő orvosok körében végzett felmérés eredményei, valamint a Sanofi-Aventisnek a Bizottság kérdőívére adott válasza is megerősíti, amely szerint a ramipril és a perindopril közötti váltásokra nagyon korlátozott mértékben került sor. A Bizottság azt állítja, hogy a

perindoprillal történő kezelés átlagos időtartama hét és nyolc év közöttire becsülhető, és hogy a perindoprilra vonatkozó rendelvevények megújításával mért 90%-os mértékű „hűség” megerősíti a piaclezáró hatásokat a perindoprillal kezelt betegek csoportja tekintetében.

- 1517 A felperesek több bizonyítékot a Törvényszék elé terjesztve előadják, hogy a Bizottság alábecsülte a folyamatos kezelés alatt álló betegek gyógyszerelváltási hajlandóságát.
- 1518 Elsősorban meg kell jegyezni, hogy a Bizottságnak a folyamatos kezelés alatt álló betegek körében megfigyelhető gyógyszerelváltási tendenciákra vonatkozó elemzése az ACE-gátlók osztályába tartozó gyógyszerek heterogenitásán alapul. A megtámadott határozat indokolásából, különösen a (2496) és a (2499) preambulumbekzdésből kitűnik, hogy a Bizottság a perindopril és más vérnyomáscsökkentő gyógyszerek közötti váltási tendenciákra vonatkozó elemzése során az ACE-gátlók osztályába tartozó gyógyszerek heterogenitását vette alapul. A Bizottság az ACE-gátlók osztályának állítólagos heterogenitására figyelemmel állapította meg, hogy az azonos terápiás osztályba tartozó gyógyszerek közötti váltás a kezelés megváltoztatását kísérő, potenciálisan nagyon súlyos kockázatokkal járhat.
- 1519 Márpedig, amint azt a Törvényszék a fentiekben megállapította, a Bizottság nem bizonyította az ACE-gátlók osztályába tartozó gyógyszerek heterogén jellegét. Ellenkezőleg, terápiás szempontból, a hatékonyságot és a mellékhatásokat is ideértve, nincs jelentős különbség a perindopril és a többi ACE-gátló között. Közelebbről, az ügy irataiból nem tűnik ki, hogy a többi ACE-gátló a gyógyszert rendelő orvosok részéről különös félelmeket váltana ki a mellékhatásaikat vagy kisebb hatékonyságukat illetően. Ebből következik, hogy mivel az ACE-gátlók az orvosok szempontjából nem heterogén jellegűek, megkérdőjeleződik a Bizottság azon elemzése, amely szerint az azonos osztályba tartozó gyógyszerek közötti váltás potenciálisan nagyon súlyos kockázatokkal jár. Az ACE-gátlók között a hatékonyság és a tolerálhatóság terén fennálló különbségek hiányában nem bizonyított, hogy az ACE-gátlók közötti váltás az orvosok részéről különösebb félelmeket váltott volna ki.
- 1520 Másodsorban a Bizottság a perindoprillal kezelt betegek alacsony gyógyszerelváltási hajlandóságára vonatkozó értékelését a Thalès által készített longitudinális tanulmányokra alapozta. E tanulmányok az általános orvosok gyógyszerrendelési szokásait elemzik 2005. július és 2006. június között Franciaországban és az Egyesült Királyságban. E tanulmányok szerint a perindoprilra vonatkozó rendelvevények több mint 90%-a megújításnak felel meg. A Bizottság ebből a perindoprilhoz való rendkívül magas, 90%-os mértékű „hűség” fennállását vezeti le. Véleménye szerint a betegek gyógyszerelváltási hajlandóságának a kiadott rendelvevények száma alapján történő elemzése jobban tükrözi a perindopril iránti kereslet jellegét, mint ha a betegek számát venné alapul.
- 1521 A megújítást képviselő rendelvevényeknek a rendelvevények teljes számán belüli aránya azonban csak részleges tájékoztatással szolgál a perindoprillal kezelt betegek gyógyszerelváltási hajlandóságáról. A megújítást képviselő rendelvevények aránya ugyanis függ többek között attól, hogy a betegek milyen gyakran látogatnak el az orvosi rendelőbe, ami jelentős eltéréseket mutathat, és egyébiránt a megtámadott határozatban nem kerül említésre. Egyebekben a megújítást képviselő rendelvevényeknek az összes rendelvevényhez viszonyított száma nem a betegek hűségének mértékét méri abban az értelemben, hogy az N időszakban perindoprillal kezelt betegek mely hányadát kezelik még az N+1 időszakban is perindoprillal.
- 1522 E körülmények között a Thalès tanulmányok nem elégségesek a perindoprillal való kezelést megkezdő betegek e gyógyszerhez való hűségének megértéséhez.
- 1523 Harmadsorban, a Cegedim és az IMS Health tanulmány Franciaország és az Egyesült Királyság tekintetében információkkal szolgál a perindoprillal kezelt betegek egy ötéves időszak alatt megfigyelhető gyógyszerelváltási hajlandóságáról.

- 1524 A Servier által a kifogásközlésre válaszul előterjesztett észrevételei keretében benyújtott, 2012. októberi Cegedim tanulmány a franciaországi általános orvosoknál perindoprillal kezelt betegek kitartását elemzi egy ötéves időszak alatt. Az elemzés a perindoprillal kezelt olyan betegekre vonatkozik, akik egy ötéves időszak alatt ugyanahhoz az általános orvoshoz jártak. A tanulmányból kitűnik, hogy a perindoprillal történő kezelést megkezdő betegek 20–30%-a a kezelést hat hónapon belül abbahagyja, valamint hogy a hat hónapon túl perindoprillal kezelt betegek közül 30–40%-ot más vérnyomáscsökkentő gyógyszerekre állítanak át, és e kezelést az ötéves időszak végén már nem folytatják. Ami a hat hónapot követően más vérnyomáscsökkentő gyógyszerre való átállítást illeti, az esetek többségében zartánokkal történő kezelésre történő átállításról van szó, míg a betegek körülbelül 40%-át egy másik, önmagában vagy más gyógyszerrel együtt alkalmazott ACE-gátlóra állítják át. Végeredményben a perindoprillal történő kezelést megkezdő betegek több mint 50%-át egy ötéves időszak végén már nem kezelik e gyógyszerrel. Ebből következik, hogy az azonos francia általános orvos által rendszeresen nyomon követett betegeket illetően a perindoprillal történő kezelést megkezdő betegek körében egy ötéves időszak alatt jelentős mértékű a gyógyszerelváltás. A Cegedim tanulmányból következik továbbá, hogy a 2005. év alatt a belépő és kilépő betegek (30–40%, illetve 15–20%) áramlása a Coversyllel kezelt betegek felét tette ki.
- 1525 A Servier által benyújtott, 2013. decemberi IMS Health tanulmány a ramipril, a lizinopril és a perindopril rendelését elemzi a 2003 és 2008 közötti időszakban az egyesült királysági általános orvosok által nyomon követett betegek tekintetében.
- 1526 A Bizottság ellenzi, hogy a Törvényszék figyelembe vehesse az IMS Health tanulmányt, mivel e tanulmányt a felperesek a közigazgatási eljárásban késedelmesen közölték a Bizottsággal. Mindazonáltal, amint arra a Törvényszék a fenti 1373. pontban emlékeztetett, a Törvényszék alapos jogszerűségi vizsgálatot végez, a felperesek által bemutatott bizonyítékok összességét figyelembe véve, függetlenül attól, hogy azok a határozat meghozatala előtt vagy után keletkeztek, amennyiben e bizonyítékok relevánsak a Bizottság határozatának jogszerűségi vizsgálatához. A jelen ügyben a 2013. decemberi IMS Health tanulmány, amelyet a Servier a közigazgatási eljárás során a tényállás 2013. december 18-i ismertetésére válaszul nyújtott be a Bizottsághoz, a Bizottság azon állítására válaszol, amely szerint a perindoprillal kezelt betegek esetében nem valószínű a kezelés megváltoztatása. Ennélfogva nem tekinthető úgy, hogy e tanulmány a megtámadott határozat jogszerűsége vizsgálatának szakaszában figyelembe nem vehető késedelmes bizonyítéknak minősülne.
- 1527 Ami a tanulmány hitelességét illeti, a Bizottság nem utasíthatja el az IMS Health tanulmányt azzal az indokkal, hogy azt a felperesek számára „mértékre” készítették. Az a körülmény, hogy maguk a felperesek kérték fel az IMS Health-t e tanulmány elkészítésére, nem érinti szükségképpen annak bizonyító erejét, különösen, mivel a tanulmány nem a maguk a felperesek által rendelkezésre bocsátott adatbázisok alapján készült. Amint azt a Törvényszék már megállapította (2011. március 3-i Siemens kontra Bizottság ítélet, T-110/07, EU:T:2011:68, 137. pont) ugyanis, valamely elemzésnek nem lehet a felperesek érdekeit tükröző pusztán nyilatkozatnál több hitelt és ezért több bizonyító erőt tulajdonítani, amennyiben az a felperesek által rendelkezésre bocsátott adatbázisokra támaszkodva jött létre, anélkül hogy ezen adatok pontossága vagy relevanciája független vizsgálat tárgyát képezte volna. A jelen ügyben a Servier által megrendelt tanulmány egy harmadik féltől, az IMS Health-től származó adatbázisok alapján készült, amelynek tekintetében a Bizottság nem vitatta – amint az különösen a megtámadott határozat 2843. lábjegyzetéből kitűnik –, hogy az a gyógyszeripari ágazatban adatszolgáltatási referenciainstanzként tekinthető. Maga a Bizottság is számos alkalommal támaszkodott az IMS Health adataira a releváns piac meghatározása során.
- 1528 Egyébiránt az a körülmény, hogy a tanulmányra vonatkozó megbízást nem bocsátották a Bizottság rendelkezésére, és hogy a Bizottság nem tudta teljeskörűen megismételni a tanulmány eredményeit, a jelen ügy körülményei között nem elegendő ahhoz, hogy kétségessé tegye a tanulmány hitelességét. A Servier ugyanis a Bizottság 2014. február 17-i kérdőívére adott válaszában részletesen ismertette az IMS Health-nek adott instrukciókat. Az IMS Health a tanulmányban leírta a használt módszertant, feltételezéseket és fogalommeghatározásokat, és megadta a nyers adatokat, valamint a vizsgálat

megismétlését lehetővé tevő algoritmust. Noha igaz, hogy az IMS Health nem bocsátotta rendelkezésre az új betegek vonatkozó részt, megjegyzendő, hogy a Bizottság az algoritmus és az adatbázisok továbbítását követően nem hívta fel a Servier figyelmét a tanulmány hitelességének befolyásolására alkalmas módszertani akadályra. Egyébiránt az IMS Health a tanulmányban említette, hogy az új betegek azon betegeknek felelnek meg, akik az adott rendelvényt megelőző tizenkét hónapban nem kapták a szóban forgó gyógyszert, és 2014. szeptember 1-jei levelében jelezte, hogy a Servier a vizsgálat elemzésében nem vett részt, azt az IMS Health végezte a tanulmányban leírt módszertan és fogalom meghatározások felhasználásával, hogy az új betegek vonatkozó rész a hasonló kutatásokban használt standard fogalom meghatározásnak felel meg, és hogy az új betegek csoportjának alapjául szolgáló adatokat egy adatbázisból vonták ki a vállalkozás egy munkaállomásán keresztül elérhető integrált jelentések felhasználásával, vagy akkor, ha egy ügyfél előfizetett erre az adatbázisra. E körülmények között, figyelemmel különösen a Servier és az IMS Health által szolgáltatott kielégítő magyarázatokra, a Bizottság megalapozatlanul állítja, hogy az IMS Health tanulmány nem fogadható el hiteles bizonyítékként.

- 1529 Az IMS Health tanulmány az angol általános orvosok által 2003 és 2008 között követett betegek tekintetében azt mutatja, hogy egy adott évben a perindoprillal kezelt új betegek az ilyen kezelés alatt álló betegek teljes számának egyharmadát teszik ki. E tanulmány azt is mutatja, hogy a perindoprill érintő helyettesítésekre lényegében a vérnyomáscsökkentő gyógyszerek más osztályai javára kerül sor, de más ACE-gátlók javára is. A tanulmány jelzi, hogy a perindoprillal történő kezelést megkezdő betegek körében a kezelés átlagos időtartama, a kezelés megszakításait nem beleszámítva, a betegek 24%-a esetében hat hónapnál rövidebb, a betegek 57%-a esetében három évnél rövidebb, és a betegek 76%-a esetében öt évnél rövidebb.
- 1530 A Bizottság véleménye szerint a gyógyszerelváltás folyamata regresszív, vagyis a betegek a kezelés időtartamának növekedésével egyre kevésbé hajlamosak elhagyni a perindoprillt. Mindazonáltal meg kell állapítani, hogy a Cegedim tanulmány szerint a perindoprillal kezelt betegek átlagos nettó lemorzsolódása a kezelés negyedik és ötödik évében évente közel 5%-ot tesz ki a francia általános orvosok által nyomon követett betegek esetében. Az IMS Health tanulmány szerint az angol általános orvosok által nyomon követett betegek körében azon betegek aránya, akik esetében a kezelés átlagos időtartama, a kezelés megszakításait nem beleszámítva, egyrészt három és négy év között, másrészt négy és öt év között van, 12%-ot, illetve 7%-ot tesz ki. Következésképpen az ügy irataiból következik, hogy jelentős azon betegek aránya, akik a perindoprillal történő kezelésüket e kezelés negyedik vagy ötödik éve során valószínűleg abbahagyják.
- 1531 Így a Cegedim és az IMS Health tanulmányból kitűnik, hogy a vizsgált időszakban perindoprillal kezelt és franciaországi vagy egyesült királysági általános orvosok által nyomon követett betegek esetében a kezelés átlagos időtartama öt évnél rövidebb volt. E betegek jelentős arányban váltottak gyógyszert a kezelés első hat hónapjában, de a kezelés kezdetét követő öt évben is.
- 1532 Negyedsorban, a PCT-kre vonatkozó dokumentumok az Egyesült Királyságot illetően megerősítik a perindoprillal kezelt betegek esetében a más ACE-gátlókra történő váltás fennállását.
- 1533 Amint azt a Törvényszék fentebb már megjegyezte, egyes PCT-k a 2005. évtől úgy tekintették, hogy a perindoprill nem hatékonyabb más ACE-gátlóknál, és a perindoprilltól eltérő ACE-gátlók használatát, sőt a perindoprill más ACE-gátlóval való helyettesítését javasolták. E politikák, amelyek olykor iránymutatások, formanyomtatványok vagy a perindoprillról a ramiprillal vagy a lizinoprillal történő kezelésre történő átállás érdekében a betegekhez intézendő mintalevelek formáját öltötték, jelentősek, figyelemmel az érintett PCT-k számára, és arra, hogy e PCT-k az Egyesült Királyság különböző régióhoz tartoztak.
- 1534 Az ügy irataiból kiderül, hogy e politikák, amelyeket a Servier belső stratégiai dokumentumai 2005-től fenyegetésként azonosítottak, helyi szinten tényleges negatív hatással voltak a perindoprill értékesítésére. Igaz, hogy – amint azt a Bizottság hangsúlyozza – nem bizonyított, hogy a PCT-k által

végrehajtott politikák nemzeti szinten jelentős hatással jártak volna. Bár a megtámadott határozat (2286) preambulumbekzdésében szereplő ábra azt mutatja, hogy a perindopril meghatározott napi dózisban kifejezett értékesítései 2006 szeptemberétől közel stagnáltak, az ügy iratai nem teszik lehetővé annak bizonyítását, hogy okozati összefüggés áll fenn a PCT-k ajánlásai, illetve a perindopril és a többi ACE-gátló értékesítéseinek az Egyesült Királyság egésze szintjén történő alakulása között. Ezek az ajánlások mindazonáltal nem irrelevánsak, mivel konkrét módon szemléltetik az ACE-gátlók közötti átállás lehetőségeit a Bizottság elemzésében vizsgált egyik földrajzi piacon.

- 1535 A Bizottság nem állíthatja, hogy a felpereseknek a PCT-k által végrehajtott politikákra hivatkozó érve ellentmond azon állításuknak, amely szerint az ártényező korlátozott szerepet játszik a különböző ACE-gátlók közötti viszonyban. Amint az a fenti 1380–1404. pontban kifejtett megfontolásból kitűnik ugyanis, a gyógyszeripari ágazat „atipikus” ágazat, amelynek sajátosságai szükségessé teszik, hogy a piac számos szemponton, főképp a termékek gyógyászati célú felhasználásán alapuló megközelítésen keresztül kerüljön meghatározásra. A jelen ügyben a PCT-k politikái nem kérdőjelezik meg ezt a megállapítást. Bár e politikák megerősítik az ACE-gátlók közötti terápiás helyettesíthetőséget és a perindoprillal kezelt betegek számára a gyógyszerelváltás lehetőségeit, ebből nem következik, hogy az ártényező meghatározó vagy döntő szerepet játszana az e gyógyszerek közötti verseny nyomás elemzésében.
- 1536 Ötödsorban, a Bizottság többek között a gyógyszert rendelő orvosok körében végzett felmérés eredményeire támaszkodva úgy véli, hogy a perindoprillal kezelt betegek esetében a kezelés váltása nem valószínű, amennyiben a beteget „sikeresen” kezelik a perindoprillal.
- 1537 A gyógyszert rendelő orvosok körében a Bizottság által végzett felmérés eredményei, amelyek szerint az orvosok nagy többsége (76%) úgy vélte, hogy a kezdeti időszakban a perindoprillal „sikeresen” kezelt betegek, akiknek az esetében nem változott a kezelés, valószínűleg több mint öt évig folytatni fogják a perindoprillal történő kezelést, mindazonáltal nem teszik kétségessé a Cegedim és az IMS Health tanulmányok a perindoprillal kezelt betegek átlagos kezelési időtartamára és gyógyszerelváltására vonatkozó megállapításait. A gyógyszert rendelő orvosoknak feltett kérdés ugyanis a perindoprillal történő kezelés folytatódása valószínűségének megbecslésén alapul, nem pedig a kezelést öt éven túl folytató betegek tényleges arányának megbecslésén. Egyébiránt a gyógyszert rendelő orvosoknak feltett kérdés csak a perindoprillal „sikeresen” kezelt azon betegekre vonatkozik, akiknek az esetében nem változott a kezelés, míg a Cegedim és az IMS Health tanulmány a perindoprillal kezelt betegek átlagos kezelési időtartamáról és a kezelés megváltoztatásának összes bekövetkezett esetéről ad információt, függetlenül attól, hogy az orvosok hogyan értékelték a perindoprillal történt kezelés eredményeit. Végül, még a perindoprillal „sikeresen” kezelt azon betegek tekintetében is, akiknek az esetében nem változott a kezelés, a megkérdezett orvosoknak csupán kisebb része véli úgy, hogy e betegek a perindoprillal történő kezelést valószínűleg tíz éven túl folytatni fogják.
- 1538 Bár a perindoprillal „sikeresen” kezelt betegek természetesen kisebb hajlandóságot mutatnak a kezelés megváltoztatására, mint azok, akik nem tartoznak ebbe a kategóriába, a Cegedim és az IMS Health tanulmány megállapításai továbbra is relevánsak annak mennyiségi szempontú értékelése céljára, hogy a kezelést megkezdő betegek egy ötéves időszak alatt mennyiben maradnak „hűségesekek” a perindoprillhoz. E tanulmányok jelentős mértékű kezelésváltásra világítanak rá, amely megkérdőjelezi a perindoprillal kezelt betegek csoportja tekintetében a piaclezáró hatásokra vonatkozóan a Bizottság által a megtámadott határozatban megfogalmazott állításokat.
- 1539 Hatodszorban, a Bizottság a megtámadott határozatban arra támaszkodik, hogy a Sanofi-Aventis a Bizottság kérdőívére adott válaszában jelezte, hogy a ramipril és a perindopril közötti kezelésváltás nagyon korlátozott mértékű, és hogy a két termék a növekedését a kezelés elején álló, újonnan megszerzett betegek alapítja. Azonkívül mindazonáltal, hogy ez az állítás csak a francia piacra vonatkozik, a Sanofi-Aventis a válaszában kifejti – amint azt a Törvényszék fentebb már megjegyezte –, hogy ramiprillal a betegek jelentősen szélesebb köre kezelhető, mint perindoprillal, valamint hogy a ramipril adagjainak választéka 2007-ig bővebb volt, mint a perindoprillé, amely

körülmények inkább korlátozhatják a betegek ramiprilról perindoprilra történő átállítását, mint fordítva. Egyébiránt a Sanofi-Aventis nem nyilatkozott a hollandiai és egyesült királysági kezelésváltásokról, és a lengyel piacot illetően jelezte, hogy a perindoprilt olyan terméknek tekinti, amelynek rovására a ramipril betegeket szerzett. Ebből következik, hogy a Sanofi-Aventis által a Bizottság kérdőívére adott válaszok nem kérdőjelezik meg a kezelésváltások nagyságrendjét a perindoprillal kezelt betegek esetében.

1540 A fentiekből következik, hogy a Bizottság – ezenkívül az ACE-gátlók osztályába tartozó gyógyszerek heterogenitásának téves feltételezésére támaszkodva – alábecsülte a perindoprillal kezelt betegek gyógyszer váltási hajlandóságát. Az ügy irataiból kitűnik, hogy a perindoprillal történő kezelést megkezdő betegek körében egy ötéves időszak alatt jelentős mértékű a kezelésváltás, ami kétségesse teszi a Bizottság által értékelt átlagos kezelési időtartamot és a betegek csoportja tekintetében a piaclezáró hatások jelentőségét.

iv) A promóciós erőfeszítésekről

1541 A megtámadott határozat (2515)–(2521) preambulumbekzdésében a Bizottság megállapította, hogy a promóció fokozhatja a verseny mértékét, amennyiben annak révén az orvostársadalmat további terápiás alternatívákról, különösen új termékekről vagy a létező termékek fontos új javallatairól tájékoztatják. Mindazonáltal úgy vélte, hogy a jelen ügyben a promóció szintjén zajló verseny a perindopril és potenciális versenytársai közötti viszony szempontjából nem tekinthető jelentős versenynyomás forrásának, mivel a már régóta forgalmazott gyógyszerek esetében minden új promóciós erőfeszítés csupán a gyógyszert rendelő „hűséges” orvosok körében már megszerzett bizalmi tőkét növeli. A Bizottság megjegyezte, hogy a kezelésváltás akadályaira, és arra tekintettel, hogy többségben vannak a folyamatos kezelés alatt álló betegek, a többi ACE-gátló gyártóinak promóciós erőfeszítései által a perindopril értékesítésre gyakorolt potenciális hatás korlátozott. A Bizottság hozzátette, hogy a többi ACE-gátló gyártói által gyakorolt versenynyomás hiányát a Servier promóciós politikája keretében megcélzott betegkategóriák, a promócióknak a Servier belső stratégiai dokumentumaiban szereplő elemzése és a promóciós kiadások stabilitása is mutatja.

1542 A felperesek lényegében előadják, hogy a Bizottság hibát követett el, amikor nem vette megfelelően figyelembe a laboratóriumok jelentős promóciós erőfeszítéseit, amelyek a verseny egyik fő dimenzióját jelentik, és a betegek és az orvosok „inerciájának” hiányában szükségszerűek a versennyel való szembenézéshez.

1543 Elsősorban, a Bizottság a promóciós erőfeszítésekre vonatkozó elemzését az orvosok „inerciájának” jelenségére és a kezelésváltás útjában álló akadályok fennállására alapozta.

1544 Márpedig, amint azt a Törvényszék már megállapította, az orvosok gyógyszerrendelési magatartását nem jellemezte erőteljes „inercia”, és a folyamatos kezelés alatt álló betegek körében jelentős mértékű volt a kezelésváltás. A Bizottság tehát az elemzését hibássá tevő téves feltételezések alapján állapította meg, hogy a más gyógyszer gyártók promóciós erőfeszítéseinek a perindopril értékesítésére gyakorolt potenciális hatását különösen korlátozottnak kell tekinteni.

1545 Másodsorban, a Bizottság a promóciós erőfeszítésekre vonatkozó elemzését a Servier által promóciói során célba vett betegkategóriákra és a perindopril gyógyászati célú felhasználás szempontjából fennálló állítólagos különleges előnyeire alapította. A megtámadott határozat (2366) és (2519) preambulumbekzdésében a Bizottság megjegyezte, hogy a Servier promóciós kiadásai a potenciális új betegekre összpontosultak, vagyis olyan betegekre, akiknél újonnan diagnosztizáltak magas vérnyomást, akiknek a vérnyomása egy másik vérnyomáscsökkentő gyógyszerrel nem megfelelően kontrollált, valamint bizonyos olyan betegcsoportokra, amelyek tekintetében a perindopril különleges előnyöket mutatott.

- 1546 E tekintetben meg kell jegyezni, hogy a promóció lehet a verseny eszköze, különösen akkor, ha a termékek nagyjából hasonlóak. A perindopril többi ACE-gátlóval szembeni pozitív megkülönböztetésének hiánya összhangban áll annak szükségességével, hogy a Servier-nek következetes promóciós erőfeszítéseket kellett tennie a piacon való fennmaradás és a gyógyszer rendelő orvosok körében való érvényesülés érdekében. A perindopril előnyösebb terápiás hatásának hiányában ugyanis a gyógyszer rendelő orvosok számára nincs arra vonatkozó ösztönzés, hogy pusztán annak alapján más gyógyszer helyett perindoprilt rendeljenek.
- 1547 Egyébiránt magából a megtámadott határozat (2366) és (2519) preambulumbekzdésének szövegéből kitűnik, hogy a Servier olyan promóciós erőfeszítéseket tett, amelyek az új betegeket és a más vérnyomáscsökkentő gyógyszert már használó betegeket egyaránt célozták. Ezenfelül, amint azt a Törvényszék már megállapította, a Bizottság nem bizonyította, hogy a perindopril különleges előnyökkel rendelkezett volna, amelyek terápiás szempontból megkülönböztetnék a többi ACE-gátlótól. Bár a Servier törekedett arra, hogy a perindoprilt a többi ACE-gátlótól megkülönböztesse, a Servier ezen erőfeszítései nem jártak a remélt sikerrel, és nem tették lehetővé a perindopril kellő mértékű megkülönböztetését a többi ACE-gátlótól.
- 1548 A perindoprilra vonatkozó promóciós stratégia alapján, amennyiben az bizonyos betegkategóriákat céloz meg, nem vonható tehát le az a következtetés, hogy az ACE-gátlók körében a promóció révén zajló verseny hatása korlátozott lett volna.
- 1549 Harmadsorban, a Servier belső dokumentumai, a többi ACE-gátló gyártóinak válaszai és az ügy egyéb iratai a Bizottság állításával ellentétben alátámasztják, hogy a többi ACE-gátló gyártóinak promóciós tevékenységei versenynyomást gyakorolhattak a perindoprilra.
- 1550 Így a Servier belső stratégiai dokumentumaiból, különösen a „2005/2006 orientációs terv” című dokumentumból, valamint a „Coversyl orientációs terv 2006/2007” című dokumentumból kitűnik, hogy a Servier 2000 és 2009 között úgy tekintette, hogy a magas vérnyomás elleni gyógyszerek piacán, valamint a szívelégtelenség elleni gyógyszerek piacán erőteljes volt a verseny. E dokumentumokból kitűnik továbbá, hogy a Servier a többi ACE-gátlót, különösen a ramiprilt, a kaptoprilt, a lizinoprilt, az enalaprilt, a fozinoprilt és a trandolaprilt versenytársnak tekintette. A ramipril többször szerepel a stratégiai dokumentumok azon részében, amely a perindopril fejlesztését érintő fenyegetésekkel foglalkozik. Fenyegetésként mutatják be például egy új termék, a Co-Triatec 2005-ben történő piacra vitelét, amely lehetővé tette a ramipril termékválasztékára vonatkozó kommunikáció folytonosságának biztosítását.
- 1551 Az ACE-gátlók Bizottság által megkérdezett három originális gyártója szintén saját gyógyszere versenytársának vagy riválisának tekinti a perindoprilt. Nem vitatott, hogy – amint azt a Bizottság megjegyezte – az a körülmény, hogy más vállalkozások egy bizonyos terméket főbb versenycélpontnak tekintenek, nem jelenti azt, hogy a szóban forgó termékre e más vállalkozások jelentős versenykényszert gyakorolnának. A valószínűsítő körülmények e csoportja mindazonáltal bizonyos fokig hasznos lehet, mivel lehetővé teszi annak figyelembevételét, hogy a vállalkozások maguk hogyan értékelik saját piaci helyzetüket. E tekintetben a Bizottság által a versenyre vonatkozó felfogásukról kérdezett vállalkozások válaszaiból kitűnik, hogy a ramiprilt gyártó Sanofi-Aventis, a lizinoprilt gyártó AstraZeneca AB, valamint az enalaprilt és lizinoprilt gyártó MSD a perindoprilt saját gyógyszere versenytársának tekintette. A Sanofi-Aventis által rendelkezésre bocsátott dokumentumokból, tudniillik a lengyel piacra vonatkozó prezentációkból és a 2008–2009-es évekre szóló üzleti tervekből kitűnik többek között, hogy e vállalkozás szerint a perindopril és az enalapril volt a ramipril első, illetve második legközelebbi versenytársa, és hogy védjegyként általában a ramiprilnak volt a legjobb a megítélése.
- 1552 Az ügy iratai egyébiránt arra engednek következtetni, hogy a többi ACE-gátló promóciós kommunikációja jelentős hatással lehetett a perindopril értékesítéseire.

- 1553 A Servier belső stratégiai dokumentumai, valamint a többi ACE-gátló promóciójával kapcsolatos dokumentumok azt mutatják, hogy a többi ACE-gátló az e gyógyszerosztályon belüli legjobbként, sőt a más ACE-gátlóknál jobbként jellemezte saját magát. A más ACE-gátlók bizonyos promóciós tervei kifejezetten a Servier perindopriljára vonatkoztak.
- 1554 Bár a Servier belső dokumentumai fenyegetésként mutatják be az ACE-gátlók promóciójának csökkenésével párhuzamosan mutatkozó, a zartánok gyakorolta erős promóciós nyomást, a ramipril promócióját a perindoprilra nézve fenyegetésnek, míg e promóció csökkenését kedvező kilátásnak tekintik. A Servier belső dokumentumai hangsúlyozzák, hogy a ramipril promóciója a 2001-es év egyik jelentős eseményeként bemutatott HOPE tanulmányon alapul, amely erőteljes növekedést, valamint új javallatok megszerzését tette lehetővé a ramipril számára. A Servier stratégiai dokumentumai pontosítják, hogy a HOPE tanulmány eredményei és a ramipril pozicionálása jelentős hatást gyakorolt a Servier 4 mg-os Coversyljének értékesítéseire.
- 1555 Az ügy irataiból, különösen a megtámadott határozatban szereplő, az IMS Health által szolgáltatott információkból és a Sanofi-Aventisnek a Bizottság tájékoztatáskérésére adott válaszából kitűnik továbbá, hogy a többi ACE-gátló gyártójának promóciós kiadásai bizonyos időszakokban, többek között a ramiprillal kapcsolatos kiadások Hollandiában és az Egyesült Királyságban 2003-ig, illetve Franciaországban 2006 elejéig jelentősek voltak.
- 1556 Következésképpen az ügy iratai, különösen a Servier belső stratégiai dokumentumai és a többi ACE-gátló gyártóinak válasza alátámasztják, hogy a többi ACE-gátló gyártóinak promóciós tevékenységei jelentős hatást gyakorolhattak a Servier értesítéseire.
- 1557 Negyedsorban, a Servier promóciós kiadásainak a vizsgált időszak alatti jelentősége szintén összhangban áll azzal, hogy a promóció révén zajló verseny az ACE-gátlók közötti viszonylatban versenynyomás forrását jelenthette, amit e promóciós kiadások állítólagos stabilitása sem kérdőjelez meg.
- 1558 A Servier promóciós kiadásainak – nem vitatott – jelentősége kitűnik többek között a perindopril változatainak teljes költségéhez hozzájáruló főbb költségtelekre vonatkozó adatokból. E költségek jelentős mértékűek voltak különösen Franciaországban, Hollandiában és az Egyesült Királyságban, amint azt a megtámadott határozatban szereplő, az IMS Health által szolgáltatott információk mutatják. Például a Servier 2000-ben Franciaországban 70–80 millió eurót költött a perindopril népszerűsítésére, míg a termék világszintű forgalma 180 és 200 millió euró között volt. 2004-ben a promóciós kiadások ebben az országban elérték a 100–120 millió eurót, vagyis a termék világszintű forgalmának (300–350 millió euró) körülbelül egyharmadát.
- 1559 Hozzá kell tenni, hogy az a körülmény, hogy a Servier perindoprilra vonatkozó rendkívül jelentős mértékű promóciós kiadásai ellenére a perindopril nyereségessége a vizsgált időszakban magas maradt, nem jelenti azt, hogy a perindopril nem volt jelentős versenynomásnak kitéve a többi ACE-gátló részéről. Végül, bár a Bizottság a megtámadott határozat (2369)–(2371) preambulumbekzdésében megállapítja a perindopril általános nyereségességének magas szintjét, ebből a releváns piac meghatározása keretében nem von le következtetéseket, és nem e nyereségességre támaszkodik akkor, amikor a megtámadott határozat (2403)–(2546) preambulumbekzdésében megállapítja, hogy a releváns termékpiac a perindopril originális és generikus változatára korlátozódik.
- 1560 A Servier belső stratégiai dokumentumai hangsúlyozzák a versenykörnyezet és a Servier promóciós kiadásai közötti kapcsolatot, és jelzik, hogy a versenykörnyezet rendkívül jelentős promóciós erőfeszítést tesz szükségessé, amelyben az orvoslátogatás a meghatározó. E dokumentumok kifejezik a Servier azon szándékát, hogy más vérnyomáscsökkentő gyógyszerek, különösen az ACE-gátlók rovására új ügyfeleket hódítson meg, és megemlítik, hogy a Servier számára nehézséget jelent jelen lenni az általános orvosoknál, tekintettel többek között a többi vérnyomáscsökkentő gyógyszer gyártóinak pénzügyi és személyi ráfordításaira.

- 1561 A Bizottság előadja, hogy a Servier promóciós kiadásainak a vizsgált időszak alatti stabilitása a perindopril promóciójának nagymértékben független jellegére utal, valamint arra, hogy nincs kitéve jelentős versenynyomásnak.
- 1562 Mindazonáltal az ügy irataiból, különösen az IMS Health tanulmány adataiból nem tűnik ki a Servier promóciós kiadásainak stabilitása, mivel a kiadások szintje a vizsgált időszak alatt jelentős mértékben változott. Egyébként pedig a promóciós kiadások stabilitása – feltételezve, hogy bizonyított – nem jelenti szükségképpen a többi ACE-gátló által gyakorolt jelentős versenynyomás hiányát. A promóciós kiadások ilyen magas szinten történő fenntartása a vállalkozás azon szándékáról tanúskodhat, hogy fenntartsa értékesítéseit a perindoprilra jelentős versenynyomást gyakorló, terápiás szempontból helyettesíthető termékekkel szemben. A Bizottság nem fejt ki, hogy jelentős versenynyomás hiányában miért lenne szüksége egy, a Servier-hez hasonlóan erőfölényben levő piaci szereplőnek arra, hogy ilyen hosszú ideig világszintű forgalmának ilyen arányát promóciós kiadásokra fordítsa.
- 1563 A Servier promóciós erőfeszítéseinek a generikus gyógyszerek piacra lépésekor történő beszüntetése szintén nem utal a generikus gyógyszerek piacra lépése előtti jelentős versenynyomás hiányára. Ugyanis, bár az eredmények várható elmaradása alkalmas arra, hogy visszatartsa a gyártót attól, hogy promóciós erőfeszítéseket tegyen, az eredmények elérésének kilátása azonban alkalmas arra, hogy a gyártót a termék promóciójába való beruházásra ösztönözze. Márpedig lehetséges, hogy a generikus gyógyszer piacra lépése előtt a Servier jogosan remélhetett előnyöket a promóciós beruházásából. A generikus gyógyszerek piacra lépése előtt az ACE-gátlók közötti – többek között az ezen osztályba tartozó gyógyszerek heterogenitásának hiányából eredő – verseny kontextusában a Servier-nek lehetett ösztönzése arra, hogy promóciós erőfeszítéseket tegyen.
- 1564 Következésképpen a Servier vizsgált időszak alatti promóciós kiadásai nem utalnak arra, hogy a Servier ne lett volna jelentős versenynyomásnak kitéve a többi ACE-gátló részéről.
- 1565 A fentiekből kitűnik, hogy a Bizottság a perindopril és a többi ACE-gátló közötti versenyviszonyok elemzése során nem vette megfelelően figyelembe a laboratóriumok promóciós erőfeszítéseit és azok jelentőségét.
- 1566 A fenti 1418–1565. pontban kifejtett megfontolások összességéből következik, hogy a felperesek által felhozott második kifogás megalapozott.

4) Az első kifogásnak a piac elemzése során az ár kritériumának tulajdonított túlzott jelentőségre alapított második részéről és a harmadik, a Bizottság ökonometriai elemzésének hibás voltára alapított másodlagos kifogásról

- 1567 A megtámadott határozat (2460)–(2495) preambulumbekzdésében a Bizottság az érintett termékpiac meghatározása érdekében elvégezte a Franciaország, Hollandia, Lengyelország és az Egyesült Királyság piacán bekövetkezett úgynevezett „természetes” események elemzését.
- 1568 A Bizottság úgy vélte, hogy amikor két termék egymás közeli helyettesítője, az egyik termék ára jelentős csökkenésének a másik termék forgalma csökkenéséhez kell vezetnie. A Bizottság egy előzetes vizuális értékelés, majd ökonometriai számítás útján megkísérelte értékelni a többi vérnyomáscsökkentő gyógyszer ára csökkenésének a perindopril értékesítéseire gyakorolt hatását. Ennek érdekében a Bizottság összehasonlította konkrétan a perindopril generikus változatai piacra lépésének a perindopril értékesítéseire gyakorolt hatását a többi ACE-gátló generikus változatai piacra lépésének a perindopril értékesítéseire gyakorolt hatásával. A Bizottság szerint az a körülmény, hogy a perindopril értékesítéseire kisebb hatást gyakorolt a más ACE-gátlók generikus változatainak megjelenése, mint saját generikus változataié, azt mutatja, hogy az ACE-gátlók az árat illetően nem gyakoroltak jelentős nyomást a perindoprilra (a megtámadott határozat (2494) preambulumbekzdése).

- 1569 A természetes eseményekre vonatkozó elemzése végén a Bizottság megállapította, hogy a perindopril – a generikus perindopril által gyakorolt nyomástól eltekintve – nem volt az árára nehezedő jelentős nyomásnak kitéve más termékek, különösen más ACE-gátlók részéről. A Bizottság szerint a többi ACE-gátló árcsökkenése nem volt jelentős negatív hatással a perindopril értékesítéseire és forgalmára.
- 1570 Első kifogásuk második részével a felperesek azt állítják, hogy a Bizottság a releváns termékpiacon elemzése során túlzott jelentőséget tulajdonított az ártényezőnek. Másodlagosan, harmadik kifogásuk keretében azt állítják, hogy a Bizottság ökonometriai elemzése hibás.
- 1571 Elsősorban, amint azt a Törvényszék a fenti 1385–1404. pontban előzetesen megjegyezte, az ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy a gyógyszeripari ágazat versenymechanizmusait jellemző sajátosságok nem rontják le az árakkal összefüggő tényezők jelentőségét a versenynyomás értékelése során, ugyanakkor e tényezőket sajátos összefüggéseikre tekintettel kell értékelni (2010. július 1-jei AstraZeneca kontra Bizottság ítélet, T-321/05, EU:T:2010:266, 183. pont).
- 1572 A jelen ügyben a Bizottság a releváns piac meghatározása keretében tehát megvizsgálhatta, hogy a perindopril a többi ACE-gátló árának változásából eredő jelentős versenynyomásnak volt-e kitéve, és figyelembe vehette e vizsgálat eredményét.
- 1573 A Bizottság a többi ACE-gátló árának változásaira vonatkozó elemzéséből azt a következtetést vonta le, hogy a perindopril ezekből eredően nem volt jelentős versenynyomásnak kitéve. A perindoprilnak a többi ACE-gátló árának változásával szembeni alacsony érzékenysége ugyanis az ügy több iratából is kitűnik, többek között a Servier belső dokumentumaiból vagy a gyógyszert rendelő orvosok körében a Bizottság által végzett felmérésből. Ezt a következtetést önmagában egyébiránt a felperesek sem vitatják. Maguk a felperesek jelzik, hogy az orvosok általában nem nagyon érzékenyek az arra, hogy az orvosok döntéseit elsősorban a különböző gyógyszerek terápiás relevanciája és hatékonysága vezérli, nem pedig azok ára, és hogy a laboratóriumok közötti verseny az ártól eltérő szempontok mentén zajlik, mint például az innováció, a termékek minősége és a promóció.
- 1574 Mindazonáltal, amint azt a felperesek megalapozottan előadják, a természetes eseményeknek az árváltozások szempontján keresztül történő elemzése, mint amelyet a Bizottság elvégzett, nem teszi lehetővé a nem az áron, hanem a minőségen alapuló versenynyomás hiányának megállapítását.
- 1575 Ugyanis, amint azt a Törvényszék a fenti 1395. és 1397. pontban rögzítette, az orvosoknak a piacon elérhető originális gyógyszerek közötti, illetve a más molekulák originális gyógyszerei és generikus változatai közötti választási szabadsága, valamint a gyógyszert rendelő orvosok által elsődlegesen a terápiás vonatkozásoknak szentelt figyelem adott esetben lehetővé teszi, hogy a szokásos, árakon keresztül fellépő nyomásgyakorlási mechanizmusokon túl jelentős, nem az áron, hanem a minőségen alapuló versenykényszer alakuljon ki. Az ilyen kényszer ugyanúgy fennállhat abban az esetben, amikor valamely gyógyszer terápiás értéke egyértelműen magasabbnak bizonyul az azonos betegség kezelésére rendelkezésre álló más gyógyszerekénél, amint abban az esetben is, amikor a rendelkezésre álló gyógyszereket a gyógyszert rendelő orvosok egyenértékűnek ismerik el vagy tekintik.
- 1576 Amennyiben a gyógyszert rendelő orvosoknak választási lehetőségük van az azonos betegség kezelésére szolgáló több olyan gyógyszer között, amelyek közül egyiket sem ismerik el vagy tekintik jobbnak a többinél, többek között a hatásmechanizmusuk azonossága miatt, vagy amiatt, hogy terápiás előnyeik vagy nem kívánt hatásai vagy mellékhatásai alapján nem lehet őket elkülöníteni, az e gyógyszerek közötti verseny elemzése jelentős részben minőségi összehasonlításon is alapul. Az orvos döntése általában mindenekelőtt nem e kezelések költségétől, hanem terápiás különbségeik mértékétől, a beteg profiljának való megfelelésüktől, a különböző gyógyszerek orvos általi ismeretétől vagy akár az orvos saját személyes tapasztalataitól és a betegek tapasztalataitól függ.

- 1577 Ezenkívül, amint az a második kifogásra adott válaszból következik, a perindopril és a többi ACE-gátló között terápiás szempontból fennálló jelentős különbségtétel hiányában a perindopril nem az áron, hanem a minőségen alapuló versenynyomásnak lehetett kitéve, amelyet a Bizottságnak megfelelően figyelembe kellett volna vennie. E versenynyomás, amely megjelenhetett többek között a más ACE-gátlók gyártóinak promóciós tevékenységei formájában, mind az új betegekre, mind a perindoprillal történő kezelést már megkezdett betegekre vonatkozott.
- 1578 Az a körülmény, hogy a perindopril kevésbé érzékeny a többi ACE-gátló árának változásaira, nem jelentette tehát szükségképpen azt, hogy e gyógyszer nem volt jelentős versenynyomásnak kitéve ez utóbbi gyógyszerek részéről. E körülményből nem lehet arra következtetni, hogy a perindopril mentesült volna – a felperesek által előadottaknak megfelelően – az ártól eltérő egyéb szempontokból, így az innovációból, a termékek minőségéből és a promócióból eredő jelentős versenynyomás alól. E tekintetben a megtámadott határozat (2543) preambulumbekzdésében maga a Bizottság emlékeztet arra, hogy a gazdasági helyettesíthetőség akkor állhat fenn, ha az ártól eltérő fontos gazdasági változókat érintő változások az értékesítések jelentős részét átirányítják az egyik terméktől egy másikra.
- 1579 Következésképpen az a körülmény, hogy a perindopril értékesítései és ára csak a generikus perindopril megérkezését követően csökkent le, és a más molekulák árának változásához kapcsolódó természetes események bekövetkezésekor stabil maradt vagy kevésbé változott, nem teszi lehetővé annak megállapítását, hogy a perindopril generikus változatainak megérkezéseig nem állt fenn versenykényszer.
- 1580 Másodsorban, az ügy irataiból kitűnik, hogy – amint azt a felperesek helytállóan hangsúlyozzák – a Bizottság a termékpiac meghatározása során túlzott jelentőséget tulajdonított az ártényezőnek, amikor a természetes események elemzéséből az ACE-gátlók által a perindoprilra gyakorolt jelentős versenynyomás hiányát vezette le.
- 1581 Az ügy irataiból kiderül ugyanis, hogy az ártényező döntő szerepet játszott a Bizottság elemzésében annak érdekében, hogy a többi ACE-gátlót kizárja a releváns piacról. Magából a megtámadott határozat szövegéből kitűnik, hogy a Bizottság lényegében az árjellegű természetes események elemzésére támaszkodott annak érdekében, hogy a releváns piacról kizárja azon ACE-gátlókat, így a ramiprilt, az enalaprilt vagy a lizinoprilt, amelyeket a Servier saját közeli versenytársaiként jellemzett. A Bizottság például a megtámadott határozat (2460) preambulumbekzdésében és 3245. lábjegyzetében hangsúlyozta az ökonometriai elemzése eredményeinek fontosságát, amely elemzés annak vizsgálatára irányult, hogy hatással volt-e, vagy sem, a perindopril értékesítéseire az ACE-gátlók osztályába tartozó bizonyos gyógyszerek árának az e gyógyszerek generikus változatainak bevezetését követő csökkenése. A megtámadott határozatban a Bizottság többször – többek között a (2527) és a (2534) preambulumbekzdésben – jelezte, hogy az árakra nehezedő nyomás – szabályozási háttérből eredő és a természetes események elemzése által feltárt – hiányából arra lehet következtetni, hogy egyetlen más molekula sem gyakorolt jelentős versenynyomást a perindoprilra. A megtámadott határozat (2546) preambulumbekzdésében a Bizottság úgy vélte, hogy az a körülmény, hogy a generikus gyógyszerek jelentette versenynyomás lényegesen jelentősebb, mint a perindoprilra nehezedő bármely más potenciális versenykényszer, természetes módon a piac olyan szűk meghatározásához vezet, amely csak a szóban forgó gyógyszert foglalja magában.
- 1582 Az árváltozásokkal kapcsolatos természetes események elemzésének a piac Bizottság által elfogadott meghatározása szempontjából fennálló jelentőségét mindemellett a Bizottság ellenkérelme is hangsúlyozza, amely megemlíti, hogy ez az elemzés a négy érintett tagállam esetében azt mutatja, hogy a felperesek a többi ACE-gátló gyártója részéről nem voltak jelentős versenynyomásnak kitéve. Az ellenkérelem Lengyelországot illetően kifejti, hogy a természetes események elemzése azt mutatja, hogy az ugyanabba osztályba tartozó más gyógyszerek nem gyakoroltak versenykényszert a perindoprilra.

- 1583 A tárgyaláson a Bizottság azt is hangsúlyozta, hogy elemzésében központi szerepe volt annak a megállapításnak, hogy a perindopril értékesítései nem csökkentek a többi ACE-gátló – perindoprilnál jóval olcsóbb – generikus változatainak piacra való belépésekor, és ez lehetővé tette a többi ACE-gátló által gyakorolt jelentős versenynyomás hiányának megállapítását.
- 1584 Azzal, hogy ily módon döntő jelentőséget tulajdonított a természetes eseményekre vonatkozó, lényegében az árváltozások hatásán alapuló elemzése eredményeinek, a Bizottság nem vette teljeskörűen figyelembe a gyógyszeripari ágazat sajátos összefüggéseit, és nem fordított kellő figyelmet a minőségi jellegű vagy nem áron alapuló versenynyomás fennállásának azonosítását lehetővé tevő körülményekre.
- 1585 E körülményekre tekintettel helyt kell adni a Servier által felhozott első kifogás második részének, amely a gyógyszerek árai alakulásának a Bizottság által tulajdonított túlzott jelentőségre vonatkozik. A Bizottság a természetes események elemzéséből és a perindopril többi ACE-gátló árváltozásaiával szembeni alacsony érzékenységből nem vonhatta volna le azt a következtetést, hogy a Servier – a generikus perindopril által gyakorolt nyomástól eltekintve – más termékek részéről semmiféle versenynyomásnak nem volt kitéve.
- 1586 Mivel a Törvényszék helyt ad az első kifogás árak elemzésére vonatkozó, a felperesek által elsődlegesen felhozott második részének, nem kell válaszolni a felperesek által felhozott harmadik kifogásra, amellyel másodlagosan azt állítják, hogy a Bizottság árakra vonatkozó ökonometriai elemzése módszertani hibát tartalmaz.

5) Következtetés

- 1587 Előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy – amint azt a Törvényszék a fenti 1373–1375. pontban megjegyezte – az EUMSZ 263. cikkben foglalt jogszerűségi vizsgálat a Bizottság által az EUMSZ 101. cikk és az EUMSZ 102. cikk alkalmazására vonatkozó eljárásban hozott határozatok valamennyi elemére kiterjed, amelyeket a Törvényszék mind jogi, mind pedig ténybeli szempontból alapos felülvizsgálatnak vet alá a felperesek által felhozott jogalapok fényében, és az általuk bemutatott bizonyítékok összességére tekintettel (2016. január 21-i Galp Energía España és társai kontra Bizottság ítélet, C-603/13 P, EU:C:2016:38, 72. pont).
- 1588 Egyébiránt, noha összetett gazdasági értékeléseket igénylő területeken a Bizottság gazdasági kérdésekben mérlegelési mozgástérrel rendelkezik, ez nem jelenti azt, hogy az uniós bíróság ne vizsgálhatná felül a gazdasági jellegű tényeknek a Bizottság általi értelmezését. Az uniós bíróságnak ugyanis nem csupán a hivatkozott bizonyítékok tárgyi valószínűségét, megbízhatóságát és koherenciáját kell vizsgálnia, hanem azt is ellenőriznie kell, hogy e bizonyítékok tartalmazzák-e az adott összetett helyzet értékeléséhez figyelembe veendő összes releváns adatot, valamint alátámasztják-e a belőlük levont következtetéseket (2005. február 15-i Bizottság kontra Tetra Laval ítélet, C-12/03 P, EU:C:2005:87, 39. pont; 2011. december 8-i Chalkor kontra Bizottság ítélet, C-386/10 P, EU:C:2011:815, 54. pont; 2014. július 10-i Telefónica és Telefónica de España kontra Bizottság ítélet, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, 54. pont). Amennyiben a Bizottság ahhoz, hogy valamely magatartást az EUMSZ 102. cikk rendelkezéseire tekintettel minősítsen, tényleges jelentőséget tulajdonít az arra vonatkozó gazdasági elemzésnek, hogy valamely engedmény alkalmas-e egy megegyező hatékonyságú versenytárs kiszorítására (AEC-teszt), az uniós bíróság köteles megvizsgálni a szankcionált vállalkozás által e tesztel összefüggésben megfogalmazott valamennyi érvet (lásd ebben az értelemben: 2017. szeptember 6-i Intel kontra Bizottság ítélet, C-413/14 P, EU:C:2017:632, 141–144. pont).

1589 A jelen ügyben a Bizottság értékelését megalapozó körülmények átfogó értékelését és a felperesek által megfogalmazott kifogások vizsgálatát követően meg kell állapítani, hogy a Bizottság a releváns piac meghatározásának elemzése során több hibát vétett. A Bizottság ugyanis:

- a gyógyászati célú felhasználást illetően tévesen állapította meg, hogy az ACE-gátlók heterogén gyógyszerosztályt alkotnak, és hogy a perindopril ezen gyógyszerosztályon belül sajátos tulajdonságokkal rendelkezik;
- tévesen állapította meg, hogy az orvosok „inerciájának” mechanizmusa jelentős módon korlátozta a többi ACE-gátló által a perindoprilra gyakorolt versenynyomást az új betegek tekintetében;
- alábecsülte a perindoprillal kezelt betegek gyógyszerelváltási hajlandóságát;
- a versenyviszonyok elemzése során nem vette megfelelően figyelembe a laboratóriumok promóciós erőfeszítéseit és azok jelentőségét;
- figyelmen kívül hagyta a gyógyszeripari ágazatban fennálló verseny sajátos jellemzőit, amikor a természetes eseményekre vonatkozó, lényegében az árváltozásokon alapuló elemzésből azt a következtetést vonta le, hogy a perindopril a többi ACE-gátló részéről nem volt kitéve jelentős versenynyomásnak.

1590 A Bizottság az előbbieken felidézett hibákat tartalmazó elemzés alapján a releváns piacot kizárólag a perindopril molekulájára korlátozta, noha az ügy iratai azt mutatják, hogy a perindopril a többi ACE-gátló részéről jelentős nem árjellegű versenynyomásnak lehetett kitéve. E körülményekre tekintettel meg kell állapítani, hogy a Bizottság által elkövetett hibák olyan jellegűek, amelyek hibássá teszik a Bizottság elemzésének eredményét.

1591 Ezért a Törvényszék által a bírósági felülvizsgálat fenti 1587. és 1588. pontban felidézett korlátainak tiszteletben tartásával elvégzett értékelést követően meg kell állapítani, hogy nem bizonyított, hogy a releváns termékpiac egyedül az originális és generikus perindoprilra korlátozódik.

1592 A fentiekre tekintettel helyt kell adni a tizennegyedik, az ellen irányuló jogalapnak, hogy a késztermékek piacát az originális és generikus perindopril piacaként határozták meg.

13. A késztermékek piacán fennálló erőfölényhez kapcsolódó mérlegelési hibákról

a) A felek érvei

[omissis]

b) A Törvényszék álláspontja

1595 Előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy az EUMSZ 102. cikk szerinti erőfölény a vállalkozás rendelkezésére álló gazdasági erőre vonatkozik, amely alapján e vállalkozásnak lehetősége van megakadályozni a hatékony verseny fenntartását az érintett piacon azáltal, hogy versenytársaitól, ügyfeleitől és végül a fogyasztóktól jelentős mértékben függetlenül viselkedhet (1978. február 14-i United Brands és United Brands Continentaal kontra Bizottság ítélet, 27/76, EU:C:1978:22, 65. pont; 1979. február 13-i Hoffmann-La Roche kontra Bizottság ítélet, 85/76, EU:C:1979:36, 38. pont).

- 1596 A jelen ügyben a Bizottság a megtámadott határozat (2593) preambulumbekzdésében megállapította, hogy a Servier az EUMSZ 102. cikk értelmében erőfölénnyel rendelkezett az originális és generikus perindopril piacán az Egyesült Királyságban 2000. januártól 2007. júniusig, Hollandiában 2000. januártól 2007. decemberig, Franciaországban 2000. januártól 2009. decemberig, és Lengyelországban 2000. januártól 2009. decemberig.
- 1597 Azon következtetés levonásához, hogy a Servier az originális és generikus perindopril piacán erőfölénnyel rendelkezett, a Bizottság a Servier érintett piacon fennálló piaci részesedéseire, a piacon fennálló belépési akadályokra, jelentős gazdasági járadék fennállására, valamint a hatóságok által gyakorolt kiegyenlítő vevői erő hiányára támaszkodott. A megtámadott határozat (2594)–(2600) preambulumbekzdésében a Bizottság hozzátette, hogy a piac általa elfogadott meghatározásától függetlenül meggyőző bizonyítékok, tudniillik a fennálló jelentős gazdasági járadékok közvetlenül mutatják a Servier piaci erejét.
- 1598 A felperesek vitatják az erőfölény fennállását, és többek között azt állítják, hogy a termékpiac nem korlátozódik az originális és generikus perindoprilra.
- 1599 Mivel a piac meghatározása – amint azt a Törvényszék az előző jogalapra válaszul megállapította – téves, amennyiben az a termékpiacot kizárólag az originális és generikus perindoprilra korlátozza, következésképpen úgy kell tekinteni, hogy a Servier e piacon fennálló gazdasági erejének vizsgálata is hibás.
- 1600 Ezen túlmenően a Törvényszék megjegyzi, hogy a releváns piac téves meghatározása megkérdőjelezi a Servier gazdasági ereje értékelésének legalább két fő szempontját, tudniillik a piaci részesedéseket és a jelentős gazdasági járadék fennállását.
- 1601 A piaci részesedéseket illetően a Bizottság a megtámadott határozat (2561) preambulumbekzdésében jelezte, hogy az alacsony piaci részesedés általában jól tükrözi a jelentős piaci erő hiányát. A Bizottság úgy tekintette továbbá, hogy az 50%-nál nagyobb piaci részesedés rendkívül jelentős részesedésnek minősül, és kivételes körülményektől eltekintve önmagában az erőfölény meglétét bizonyítja, továbbá hogy a 70–80% közötti piaci részesedés erőfölényre utaló egyértelmű valószínűsítő körülmény.
- 1602 A Bizottság a megtámadott határozat (2563)–(2567) preambulumbekzdésében úgy vélte, hogy a Servier a releváns piacon rendkívül magas piaci részesedésekkel rendelkezett (2000 és 2005 között különösen Franciaországban, Lengyelországban és az Egyesült Királyságban 90 és 100% közötti piaci részesedéssel), amely mindenesetre még akkor is 50%-nál magasabb volt, ha figyelembe vesszük a párhuzamos importőrök szerepét Hollandiában.
- 1603 Mivel a Bizottság tévesen állapította meg, hogy a releváns termékpiac kizárólag az originális és generikus perindoprilra korlátozódott, szükségképpen hibás a piaci részesedések Bizottság általi kiszámítása.
- 1604 A Törvényszék megjegyzi, hogy nem vitatott, hogy ha a Bizottság a releváns piacot az összes ACE-gátló szintjén, és nem a perindopril molekulája szintjén határozta volna meg, a Servier átlagos piaci részesedése a Bizottság által elemzett négy tagállamban 25%-nál alacsonyabb lett volna, vagyis a megtámadott határozat szerint az erőfölény fennállására utaló valószínűsítő körülménynek minősülő piaci részesedésre vonatkozó küszöbök alatt maradt volna.
- 1605 A Bizottság e tekintetben a megtámadott határozatban jelzi, hogy a Servier ACE-gátlókon belüli piaci részesedésének kiszámítása nem az eladások értékén, hanem a meghatározott napi dózisban kifejezett értékesítési volumenen alapul, ami a ramipril eladásai értékének túlbecsüléséhez vezet. Attól eltekintve azonban, hogy a Bizottság a különböző ACE-gátlók értékesítéseire vonatkozóan nem szolgál alternatív elemzéssel, a fenti 1494. és 1498. pontból kitűnik, hogy 2000 januárjában a perindopril valamennyi érintett országban a betegek jóval kisebb csoportjával rendelkezett, mint a többi ACE-gátló, például a

ramipril, az enalapril vagy a lizinopril. Bármilyen legyen is a földrajzi piac, a Servier perindoprilja a tabletták és kapszulák értékesítését tekintve a megtámadott határozat tárgyát képező magatartások időszakában semmilyen időpontban nem volt piacvezető az ACE-gátlók között.

- 1606 A gazdasági járadékot illetően a Bizottság megállapította, hogy a Servier jelentős gazdasági járadékban részesült. A Bizottság a gazdasági járadékot úgy határozta meg, mint olyan hasznot, amely különösen jelentős és tartós ahhoz képest, mint amely az érintett termékre vonatkozó versenypiacon fennállna. A Bizottság úgy becsülte meg a Servier által a generikus gyógyszerek piacra lépése előtt élvezett járadék mértékét, hogy megszorozta a generikus gyógyszerek piacra lépése előtti és utáni árak közötti különbséget az originális gyártó által eladott mennyiségekkel. Ez az érvelés mindazonáltal azon az előfeltételezésen alapul, hogy a piac kizárólag az originális és generikus perindoprilra korlátozódik, és hogy ennél fogva a generikus perindopril piacra lépése előtt nem állt fenn versenypiac. Mivel a Bizottság nem bizonyította, hogy a piac kizárólag az originális és generikus perindoprilra korlátozódott, nem becsülhette volna meg ilyen számítás alapján a Servier gazdasági járadékának mértékét. E körülmények mellett nem bizonyított a Servier jelentős gazdasági járadékának fennállása.
- 1607 Ily módon a piac téves meghatározása kétséggé teszi a Bizottság által az érvelése két lényegi elemére, tudniillik a piaci részesedésre és a gazdasági járadék fennállására vonatkozóan végzett értékelést. Következésképpen, anélkül hogy értékelni kellene a belépési akadályok fennállását és a hatóságok kiegyenlítő vevői erejét, a Bizottság mindenesetre az általa elfogadott indokok alapján nem állapíthatta volna meg, hogy a Servier erőfölénnyel rendelkezett, és lehetséges volt számára, hogy versenytársaitól, ügyfeleitől és a fogyasztóktól nagymértékben függetlenül viselkedjen.
- 1608 Ennél fogva a késztermékek piacán fennálló erőfölény hiányára alapított jelen jogalaphoz helyt kell adni.

14. A technológia piacán fennálló erőfölényhez kapcsolódó téves jogalkalmazásról és mérlegelési hibákról

a) A felek érvei

[omissis]

b) A Törvényszék álláspontja

- 1611 A Bizottság a megtámadott határozat (2667) és (2758) preambulumbekzdésében megállapította, hogy a releváns technológiai piac a perindopril gyógyszerhatóanyagának technológiájára korlátozódik, és hogy a Servier e piacon az EUMSZ 102. cikk értelmében erőfölénnyel rendelkezik.
- 1612 A felperesek vitatják a Bizottság következtetéseit, és többek között előadják, hogy a Bizottság által a késztermékek piacának meghatározása során elkövetett hibák a technológia piacának meghatározását és a Servier e piacon fennálló erőfölényének elemzését is befolyásolják.
- 1613 E tekintetben a Törvényszék a tárgyaláson kérdést intézett a felekhez arra vonatkozóan, hogy milyen következtetéseket kell levonni a határozat EUMSZ 102. cikkben alapuló részének jogszerűségére nézve abból, ha a késztermékek piacának téves meghatározására alapított jogalaphoz helyt adnak.
- 1614 A Bizottság véleménye szerint a késztermékek piacának meghatározása során elkövetett esetleges hiba nem teszi kétséggé a Servier-nek a technológia piacán fennálló erőfölényét. A Bizottság előadja, hogy a Servier erőfölényének bizonyítása a releváns szempontok összességének, különösen a perindopril gyógyszerhatóanyaga iránti – a késztermékek piacának meghatározásától nem függő – keresletnek az értékelésén alapul.

- 1615 A technológia piacának meghatározását illetően a megtámadott határozatból kitűnik, hogy annak megállapításához, hogy a releváns technológiai piac a perindopril gyógyszerhatóanyagának technológiájára vonatkozó piacnak felelt meg, a Bizottság különösen arra a tényre támaszkodott, hogy a késztermékek piaca, amely vertikális kapcsolatban áll a technológiai piaccal, kizárólag az originális és generikus perindoprilra korlátozódott. A Bizottság ezért úgy vélte, hogy a gyógyszerhatóanyag technológiája iránti kereslet a perindopril kész gyógyszere iránti keresletből ered (a megtámadott határozat (2648)–(2651) preambulumbekzdése). A Bizottság tehát a releváns piacnak a késztermékek piaca tekintetében elfogadott téves meghatározását alkalmazta a technológia piacára vonatkozó elemzése keretében, különösen az ez utóbbi piacon fennálló kereslet értékelését illetően.
- 1616 Mindazonáltal a Bizottság, amint azt előadja, a technológia piacának elemzése keretében más körülményeket is figyelembe vett a technológia piacának meghatározása érdekében, többek között a kínálati oldali helyettesíthetőség elemzését (a megtámadott határozat (2657) és azt követő preambulumbekzdései).
- 1617 A jelen ügyben ugyanakkor nem szükséges határozni a technológiai piac meghatározásának téves jellegéről ahhoz, hogy a Törvényszék értékelje a Servier e piacon fennálló erőfölénye fennállásának bizonyítása során a Bizottság által elkövetett hibákra alapított jogalapot.
- 1618 A megtámadott határozat (2668) és (2669) preambulumbekzdéséből ugyanis kitűnik, hogy a Bizottság az erőfölény késztermékek piacán történő megnyilvánulására tekintettel állapította meg, hogy a Servier erőfölénnyel rendelkezik a technológia piacán.
- 1619 Közelebbről, a Bizottság a Servier gyógyszerhatóanyag-technológiai piacon fennálló helyzetét – a megtámadott határozat (2735) és azt követő preambulumbekzdéseiben – a Servier késztermékek piacán fennálló részesedéseire támaszkodva értékelte. A Bizottság a megtámadott határozat (2738) preambulumbekzdésében kifejezetten jelezte, hogy valamely gyógyszerhatóanyag-technológia piacán fennálló helyzet alapvetően attól függ, hogy a kész gyógyszert lehet-e életképes módon forgalmazni, vagy sem. Ezért a Bizottság a megtámadott határozat (2743), (2746), (2751) és (2755) preambulumbekzdésében úgy vélte, hogy néhány kivételtől eltekintve a Servier volt az egyetlen vállalkozás, amely a perindopril forgalmazta, és ebből azt a következtetést vonta le, hogy a Servier a perindopril technológiájának piacán erőfölénnyel rendelkezett. A Bizottság elemzése szerint a Servier-nek a piaci részesedést tekintve a feljebb lévő piacon fennálló helyzete tehát lényegében a Servier késztermékek piacán fennálló helyzetét tükrözi.
- 1620 Ebből következik, hogy a Servier technológia piacán fennálló erőfölényének megállapítása érdekében a Bizottság döntően a késztermékek piacának meghatározására támaszkodott.
- 1621 A késztermékek piacának téves meghatározására tekintettel a Bizottság ennek alapján nem bizonyíthatta, hogy a Servier a technológia piacán erőfölénnyel rendelkezik.
- 1622 A fentiekre tekintettel helyt kell adni a Servier technológia piacán fennálló erőfölényének bizonyítása során a Bizottság által elkövetett hibákra alapított jogalaprak anélkül, hogy szükséges lenne válaszolni a felpereseknek az e piac meghatározásának téves jellegére vonatkozó kifogására.

15. Az erőfölénnyel való visszaélés fennállásához kapcsolódó téves jogalkalmazásról és ténybeli hibákról

a) A felek érvei

[omissis]

b) A Törvényszék álláspontja

- 1625 A megtámadott határozat (2997) preambulumbekzdésében a Bizottság úgy vélte, hogy a Servier-nek a gyógyszerhatóanyag-technológia megszerzését és a szabadalmi jogviták egyezség útján történő rendezéséről szóló megállapodások fordított kifizetés ellenében megkötését összekapcsoló stratégiája az EUMSZ 102. cikkbe ütköző egységes és folyamatos jogsértésnek minősül.
- 1626 Mindazonáltal az előző három jogalapra válaszul kifejtett megfontolások összességére tekintettel meg kell állapítani, hogy a Bizottság által a Servier késztermékek piacán és a technológia piacán fennálló erőfölényének vizsgálata során elkövetett hibák szükségképpen kétségessé teszik az erőfölénnyel való visszaélés fennállását. Erőfölény hiányában ugyanis az azzal való visszaélés kérdése már nem releváns.
- 1627 A teljesség kedvéért a Törvényszék megjegyzi, hogy a Servier erőfölényének csak a késztermékek piacán fennálló hiánya önmagában kétségessé teszi a megtámadott határozatban a Servier terhére rótt erőfölénnyel való visszaélés fennállását.
- 1628 E tekintetben a Törvényszék, amint azt a fenti 1613. pontban már megjegyezte, a tárgyaláson kérdést intézett a felekhez arra vonatkozóan, hogy milyen következtetéseket kell levonni az EUMSZ 102. cikkbe ütköző jogsértés fennállására nézve abban az esetben, ha a késztermékek piacának téves meghatározására alapított jogalpnak helyt adnak.
- 1629 A Bizottság e tekintetben előadta, hogy még ha a Törvényszék a késztermékek piacának meghatározását felül is bírálná, ez nem tenné kétségessé az EUMSZ 102. cikkbe ütköző jogsértés fennállását. A Bizottság kifejtette többek között, hogy a Servier terhére rótt erőfölénnyel való visszaélést alkotó két visszaélésszerű magatartás, tudniillik az Azad technológiájának megszerzése és a generikus társaságokkal kötött, szabadalmi jogvitát egyezség útján rendező megállapodások sorozata, a technológia piacához kapcsolódik.
- 1630 Mindazonáltal meg kell jegyezni, hogy a Bizottság által megállapított erőfölénnyel való visszaélés a megtámadott határozat (2765) preambulumbekzdése szerint lényegében a Servier perindopril piacán fennálló helyzetének a generikus gyógyszerek piacra lépésével szembeni védelmére irányult a Servier perindoprilból származó jövedelmei védelmének céljából. A Bizottság ily módon egységes és folyamatos jogsértést rótt a Servier terhére, amelynek célja lényegében az volt, hogy a generikus gyógyszerek piacra lépésének késleltetése útján védje a Servier helyzetét és jövedelmeit a perindopril késztermékeinek piacán. A Bizottság tehát a Servier terhére rótt magatartás magyarázása és jellemzése érdekében e társaság azon állítólagos szándékára támaszkodott, hogy megvédje a késztermékek piacán fennálló helyzetét.
- 1631 Egyébiránt a Bizottság, amely a magatartás jellemzése érdekében lényegében a késztermékek piacára hivatkozott, a tényállást a technológia feljebb lévő piacára és a késztermékek piacára egyaránt kiterjedő egységes és folyamatos jogsértésnek minősítette. Bár a megtámadott határozat, amint arra a Bizottság emlékeztet, különbséget tesz az Azad technológiájának megszerzését magában foglaló magatartás és az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodásokat magában foglaló magatartás között, az egységes és folyamatos jogsértésen belül viszont nem tesz különbséget a Servier-nek a csupán a technológiai piacot érintő magatartásai és a Servier egyéb magatartásai között, amelyek a Servier-nek a késztermékek piacán fennálló erőfölényének megállapításán alapulnak. A megtámadott határozat sem az Azad technológiájának megszerzését magában foglaló magatartást, sem a szabadalmi jogvitát egyezség útján rendező megállapodásokat magában foglaló magatartást nem pusztán a Servier technológiai piacon fennálló erőfölénye alapján minősíti az EUMSZ 102. cikkbe ütköző jogsértéseknek. A Servier késztermékek piacán fennálló erőfölényének hiányában az egységes és folyamatos jogsértés fennállásának bizonyítása elveszíti tehát az egyik lényegi indokát, anélkül hogy lehetséges lenne a Servier valamely elkülöníthető magatartásának vizsgálata, amelynek jogsértő jellege ne függne a társaság perindopril piacán fennálló erőfölényének létezésétől, és amely csak a technológia piacára vonatkozna.

1632 Ennélfogva a jelen jogalapnak helyt kell adni.

1633 A megelőző négy jogalap vizsgálatából következik, hogy a megtámadott határozatot részben meg kell semmisíteni, amennyiben az megállapította az EUMSZ 102. cikkbe ütköző jogsértés fennállását. Következésképpen e határozat 6. cikkét meg kell semmisíteni.

16. A bírságok törlésére, illetve összegük csökkentésére irányuló másodlagos kérelmekről

1634 A felperesek kérik a velük szemben kiszabott bírságok törlését vagy azok összegének csökkentését.

1635 E bírságok törlése vagy összegük csökkentése érdekében a felperesek hét jogalapra támaszkodnak, amelyeket egymást követően kell megvizsgálni.

1636 Előzetesen, a megtámadott határozat 4. cikke annyiban történő megsemmisítésének figyelembevétele érdekében, amennyiben e cikkben a Bizottság megállapította, hogy a felperesek az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésébe ütköző, a Servier és a Krka között létrejött megállapodásokra (lásd a fentiekben a Krkával kötött megállapodásokról szóló részt) vonatkozó jogsértésben vettek részt, meg kell semmisíteni a megtámadott határozat 7. cikke (4) bekezdésének b) pontját, amellyel a Bizottság e jogsértés alapján a Servier-vel szemben 37 661 800 euró összegű bírságot szabott ki.

1637 E megsemmisítésre figyelemmel nem szükséges megvizsgálni a fenti 1636. pontban említett bírságra vonatkozó kérelmek alátámasztására felhozott jogalapok vagy kifogások megalapozottságát.

1638 Hasonlóképpen, a megtámadott határozat 6. cikke megsemmisítésének figyelembevétele érdekében, amely cikkben a Bizottság megállapította az EUMSZ 102. cikk megsértését (lásd a fentiekben a releváns piac meghatározásáról, a két releváns piacon fennálló erőfölénnyel és az erőfölénnyel való visszaélésről szóló részeket), meg kell semmisíteni a megtámadott határozat 7. cikkének (6) bekezdését, amellyel a Bizottság e jogsértés alapján a Servier-vel szemben 41 270 000 euró összegű bírságot szabott ki.

1639 E megsemmisítésre figyelemmel nem szükséges megvizsgálni a fenti 1638. pontban említett bírságra vonatkozó kérelmek alátámasztására felhozott jogalapok vagy kifogások megalapozottságát.

1640 Következésképpen az alábbiakban a Krkával kötött megállapodásokra vagy az erőfölénnyel való visszaélésre vonatkozó kifogásokat vagy érveket a Törvényszék főszabály szerint nem fogja vizsgálni és nem is fogja említeni. Amennyiben erre mégis sor kerül, úgy a Törvényszék e vizsgálatot a teljesség érdekében fogja elvégezni.

a) A megtámadott határozatban elfogadott értelmezés előre nem látható jellegéről

1) *A felek érvei*

[omissis]

2) *A Törvényszék álláspontja*

1655 Előzetesen hangsúlyozni kell, hogy a versenyjogi jogsértések hatékony szankcionálása nem vezethet a bűncselekmények és büntetések törvényessége – Alapjogi Charta 49. cikkében rögzített – elvének megsértéséhez (lásd analógia útján, a büntetőjogi szankciók és a tagállamoknak az Unió pénzügyi érdekeit sértő jogellenes tevékenységek elleni küzdelemre vonatkozó kötelezettsége kapcsán: 2017. december 5-i M. A. S. és M.B. ítélet, C-42/17, EU:C:2017:936, 61. pont).

- 1656 Ezt követően emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint a bűncselekmények és büntetések törvény általi meghatározottságának elve megköveteli, hogy a törvény a jogsértéseket és az azokat szankcionáló büntetéseket egyértelműen határozza meg. E feltétel akkor teljesül, ha a jogalany – a releváns rendelkezés megfogalmazásából, szükség esetén a bíróságok által nyújtott értelmezés segítségével – megtudhatja, hogy mely cselekmények és mulasztások vonják maguk után a büntetőjogi felelősségét (lásd: 2015. október 22-i AC-Treuhand kontra Bizottság ítélet, C-194/14 P, EU:C:2015:717, 40. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 1657 A bűncselekmények és büntetések törvény általi meghatározottságának elvét nem lehet úgy értelmezni, hogy az tiltja a büntetőjogi felelősség szabályainak esetről esetre bírói értelmezés útján történő fokozatos világossá tételét, feltéve hogy az eredmény a jogsértés elkövetésekor észszerűen előre látható, tekintettel különösen a szóban forgó jogi rendelkezéssel kapcsolatos ítélkezési gyakorlatban ebben az időszakban figyelembe vett értelmezésre (lásd: 2015. október 22-i AC-Treuhand kontra Bizottság ítélet, C-194/14 P, EU:C:2015:717, 41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 1658 Az előreláthatóság fogalmának hatálya nagymértékben a kérdéses szöveg tartalmától, a vonatkozó jogterülettől, valamint címzettjei számától és minőségétől függ. A törvény előreláthatóságával nem ellentétes, hogy az érintett személynek világos jogi tanácsokért kelljen folyamodnia ahhoz, hogy az adott ügy körülményei között észszerű szinten felmérhesse, hogy bizonyos cselekménynek milyen következményei lehetnek. Ez különösen igaz a szakmai tevékenységet ellátó személyek esetében, akik megszokták, hogy foglalkozásuk gyakorlásakor nagy gondossággal kell eljárniuk. Ezért elvárható tőlük az, hogy különös gondossággal értékeljék a foglalkozásukkal járó veszélyeket (lásd: 2015. október 22-i AC-Treuhand kontra Bizottság ítélet, C-194/14 P, EU:C:2015:717, 42. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 1659 Ehhez hozzá kell tenni, hogy a szakmai tanácsadás igénybevétele meglehetősen kézenfekvő a jelen esethez hasonló olyan helyzetben, ahol olyan megállapodások előkészítéséről és megszövegezéséről van szó, amelyek jogviták megelőzésére vagy egyezség útján történő rendezésére szolgálnak.
- 1660 Ebben az összefüggésben, jóllehet a vitatott határozatban megállapított jogsértések elkövetésének idején az uniós bíróságoknak még nem volt alkalmuk arra, hogy konkrétan állást foglaljanak a Servier által kötött megállapodások típusába tartozó, egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodásról, a Servier-nek – szükség esetén, miután világos jogi tanácsokat kért – számolnia kellett volna azzal, hogy magatartását az uniós versenyjogi szabályokkal összeegyeztethetetlennek lehet nyilvánítani, tekintettel különösen a „megállapodás” és az „összehangolt magatartás” fogalmának a Bíróság ítélkezési gyakorlatából eredő tág hatályára (lásd ebben az értelemben: 2015. október 22-i AC-Treuhand kontra Bizottság ítélet, C-194/14 P, EU:C:2015:717, 43. pont).
- 1661 A Servier így különösen feltételezhette volna, hogy az, hogy a generikus társaságokat az önmagukban versenykorlátozó forgalmazástilalmi és megnehtámadási kikötések elfogadására ösztönzi, teljes mértékben megfosztja jogszerűségétől az ilyen kikötéseknek a szabadalmi jogvitát egyezség útján rendező megállapodásba való felvételét. Az ilyen kikötések megállapodásba való felvétele ugyanis már nem a szabadalom érvényességének a megállapodásokban részt vevő felek általi elismerésén alapult, és ezért a szabadalom olyan szabálytalan használatát jelentette, amely nem kapcsolódott e szabadalom konkrét céljához (lásd a fenti 267. pontot). A Servier ezért észszerűen előre láthatta, hogy magatartása az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésében foglalt tilalom hatálya alá tartozik (lásd ebben az értelemben: 2015. október 22-i AC-Treuhand kontra Bizottság ítélet, C-194/14 P, EU:C:2015:717, 46. pont; 2016. szeptember 8-i Lundbeck kontra Bizottság ítélet, T-472/13, fellebbezés alatt, EU:T:2016:449, 764. pont).

- 1662 Ezen túlmenően, amint azt a Törvényszék már megjegyezte, az ítélkezési gyakorlat jóval a vitatott megállapodás megkötése előtt nyilatkozott a versenyjog alkalmazásának lehetőségéről a szellemi tulajdonjogok fennállásával jellemzett területeken (lásd ebben az értelemben: 2016. szeptember 8-i Xellia Pharmaceuticals és Alpharma kontra Bizottság ítélet, T-471/13, nem tették közzé, fellebbezés alatt, EU:T:2016:460, 314. és 315. pont).
- 1663 Így a Bíróság már 1974-ben megállapította, hogy jöllehet az EUMSZ 101. cikk nem érinti a tagállami jogszabályok által az ipari tulajdon területén elismert jogokat, e jogok gyakorlásának körülményei az e cikkben szereplő tilalmak alá tartozhatnak, és ez az eset állhat fenn, amikor egy ilyen jog gyakorlása a kartell céljaként, eszközeként vagy következményeként jelenik meg (1974. október 31-i Centrafarm és de Peijper ítélet, 15/74, EU:C:1974:114, 39. és 40. pont).
- 1664 Emellett az 1988. szeptember 27-i Bayer és Maschinenfabrik Hennecke ítélet (65/86, EU:C:1988:448) óta egyértelmű, hogy a szabadalmi jogvitát egyezség útján rendező megállapodások az EUMSZ 101. cikk értelmében vett megállapodásoknak minősülhetnek.
- 1665 Egyébiránt hangsúlyozni kell, hogy a vitatott megállapodásokkal a Servier és az érintett generikus társaságok valójában úgy határoztak, hogy a piacról való kizárásról szóló megállapodásokat kötnek (lásd különösen a fenti 271., 562. és 704. pontot). Márpedig, jöllehet igaz, hogy a Bíróság csak egy, a vitatott megállapodások elfogadását követően hozott ítéletében mondta ki, hogy a piacról való kizárásra irányuló megállapodások, amelyekben a maradók kártalanítják a kilépőket, cél általi versenykorlátozásnak minősülnek, egyértelművé tette, hogy az ilyen típusú megállapodás „nyilvánvalóan” sérti a Szerződés versenyre vonatkozó rendelkezései mögötti azon alapvető kiindulópontot, amely szerint minden gazdasági szereplőnek önállóan kell meghatározni a piacon folytatni kívánt politikáját (2008. november 20-i Beef Industry Development Society és Barry Brothers ítélet, C-209/07, EU:C:2008:643, 8. és 32–34. pont). Az ilyen megállapodások megkötésekor tehát a Servier-nek tudatában kellett lennie magatartása versenyellenes jellegének.
- 1666 Kétségtelen, hogy mivel a szóban forgó megállapodások szabadalmi jogvita egyezség útján történő rendezése keretében jöttek létre, e megállapodások jogsértő jellege a Bizottsághoz vagy a szóban forgó területekre szakosodott jogászokhoz hasonló külső megfigyelő számára nem feltétlenül jelent meg egyértelműen, azonban a megállapodásban részt vevő felekről már nem mondható el ugyanez.
- 1667 A nehézségek, amelyekkel a Bizottság a jogsértés azonosítása során szembesülhetett, egyébiránt alkalmasak voltak arra, hogy legalábbis részben igazolják az eljárás vagy a megtámadott határozat hosszát.
- 1668 A fenti 1661. pontban foglalt megállapítást nem kérdőjelezhetik meg a felperesek által felhozott egyéb érvek sem.
- 1669 Elsősorban, az arra alapított érv, hogy a Bizottság a saját gyakorlatának megfelelően nem szab ki bírságot, vagy pusztán szimbolikus bírságot szab ki az újszerű jogi kérdések vizsgálata során, a jelen ügyben nem fogadható el, mivel a jelen ügy keretében felmerülő kérdések újszerűsége ellenére a Servier észszerűen előre láthatta, hogy azzal, ha úgy jár el, amint azt tette, vagyis ha fizet a generikus társaságoknak azért, hogy kívül maradjanak a piacon, az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésében foglalt tilalom hatálya alá tartozó magatartást követ (lásd a fenti 1661. pontot). E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy a Bizottság egyik határozatában, amelyet a felperesek idéznek, az szerepel, hogy „az [érdekeltek] számára nem volt kellően világos, hogy magatartásuk jogsértésnek minősül”. A Bizottság tehát a jelen ügyben fennállótól eltérő helyzettel szembesült.
- 1670 Ráadásul a Törvényszék a fenti 1665. pontban megállapította, hogy a Servier-nek a jelen ügyben tudatában kellett lennie a magatartása versenyellenes jellegének.

- 1671 Mindenesetre az ítélkezési gyakorlat szerint a Bizottság mérlegelési mozgástérrel rendelkezik a bírságok összegének meghatározásakor annak érdekében, hogy a vállalkozások magatartását a versenyszabályok tiszteletben tartásának irányába terelje. Az, hogy a Bizottság a múltban a meghatározott típusú jogsértések tekintetében bizonyos szintű bírságokat alkalmazott, nem foszthatja meg a Bizottságot azon lehetőségétől, hogy az 1/2003 rendeletben megjelölt határokon belül megemelje e szintet, ha azt az uniós versenypolitika érvényesítése érdekében szükségesnek tartja. Ellenkezőleg, az uniós versenyszabályok hatékony alkalmazása megköveteli, hogy a Bizottság bármikor kiigazíthassa a bírságok szintjét e politika igényeinek függvényében (2016. szeptember 8-i Lundbeck kontra Bizottság ítélet, T-472/13, fellebbezés alatt, EU:T:2016:449, 773. pont).
- 1672 Másodsorban, bár a felperesek az egyik szóban forgó generikus társaság által kért és a megtámadott határozat (3074) preambulumbekzdésében említett jogi véleményre hivatkoznak, nem szolgáltatnak elegendő bizonyítékot azon következtetés levonásához, hogy tényleges bizonytalanság merült fel a vitatott megállapodásoknak az uniós versenyjog szabályaira tekintettel meglévő jogellenes jellegével kapcsolatban.
- 1673 Harmadsorban, amennyiben a felperesek azt állítják, hogy a Bizottság által a megtámadott határozatban elfogadott megoldás ellentétes a technológiaátadási megállapodásokról szóló 2004. évi iránymutatásban rögzített elvekkel, ezt az érvet el kell utasítani.
- 1674 Ugyanis, még ha azt feltételezzük is, hogy a felperesek így a technológiaátadási megállapodásokról szóló 2004. évi iránymutatás 209. pontjának figyelmen kívül hagyására kívántak hivatkozni, e pontból kitűnik, hogy a megnevezési kikötések „rendszerint” nem minősülnek az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozónak. Így e kifejezés használatára tekintettel ez a rendelkezés nem zárja ki, hogy a megnevezési kikötések beiktatása bizonyos körülmények között a versenyjog megsértésének minősülhessen.
- 1675 Ráadásul a technológiaátadási megállapodásokról szóló 2004. évi iránymutatás 209. pontja úgy rendelkezik, hogy akkor fordulhat elő, hogy a megnevezési kikötések nem tartoznak az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének hatálya alá, amennyiben e kikötéseknek – azzal, hogy elkerülik a megállapodások hatálya alá tartozó szellemi tulajdonjogok jövőbeli vitatását – az „alapvető célja éppen a meglévő viták rendezése és/vagy a jövőbeli viták elkerülése”.
- 1676 Márpedig abban az esetben, ha – a jelen ügghöz hasonlóan – fordított kifizetés, és nem a szabadalom érvényességének mindegyik fél általi elismerése vezet a vitatott megállapodások elfogadásához, e megállapodások esetében, amelyek valójában a piacról való kizárásra irányuló, versenyellenes célt követő megállapodások, nem tekinthető úgy, hogy azok „alapvető célja éppen a meglévő viták rendezése és/vagy a jövőbeli viták elkerülése”.
- 1677 Egyébiránt – ellentétben azzal, amit a felperesek állítani látszanak – nincs olyan tényező, amely alapján azt lehetne megállapítani, hogy a Bizottság által a megtámadott határozatban elfogadott megoldás olyan mértékben előreláthatatlan volt, hogy a Bizottság szükségesnek ítélte a technológiaátadási megállapodásokról szóló 2004. évi iránymutatás rendelkezéseinek módosítását.
- 1678 Kétségtelen, hogy a technológiaátadási megállapodásokról szóló 2014. évi iránymutatás 243. pontja rögzíti, hogy a megnevezési kikötések az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésébe ütközhetnek, amennyiben a hasznosítást engedélyező – a technológiai jogok licenciába adása mellett – pénzügyileg vagy más módon annak vállalására készíti a hasznosításba vevőt, hogy nem vitatja a technológiai jogok érvényességét.
- 1679 Ez az új rendelkezés azonban csupán a technológiaátadási megállapodásokról szóló 2004. évi iránymutatásban korábban szereplő rendelkezések pontosítására szorítkozott.

1680 Negyedsorban, ami a megtámadott határozatban a potenciális verseny fogalmának értelmezését illetően szereplő ellentmondásokra alapított érvet illeti, megjegyzendő, hogy ezt az érvet a Törvényszék már elutasította, és hivatkozni kell az e tekintetben már kifejtett megfontolásokra (lásd a fenti 374–377. pontot).

1681 A fentiekből következik, hogy a jogalapot el kell utasítani, amennyiben az a megtámadott határozatban az EUMSZ 101. cikk alapján megállapított jogsértésekre vonatkozik.

b) A bírságok halmozódásához kapcsolódó téves jogalkalmazásról

1682 A felperesek két kifogásra hivatkoznak, amelyek közül az első a Servier által kötött, egyezség útján történő vitarendezésről szóló valamennyi vitatott megállapodást magában foglaló egységes jogsértés fennállásán alapul, amely megakadályozta a Bizottságot abban, hogy öt külön bírságot szabjon ki a Servier-vel szemben, a második pedig az EUMSZ 101. cikk alapján kiszabott bírság és az EUMSZ 102. cikk alapján kiszabott bírság halmozódásának jogellenes jellegén alapul.

1) Az egységes jogsértés fogalmának megsértéséről

i) A felek érvei

[omissis]

ii) A Törvényszék álláspontja

1685 A felperesek az egységes jogsértés fogalmára vonatkozó két érvre hivatkoznak, amelyek közül az első a Servier által kötött, egyezség útján történő vitarendezésről szóló valamennyi vitatott megállapodást magában foglaló egységes jogsértés fennállásán, a második, másodlagos érv pedig a Niche és a Matrix megállapodást magában foglaló egységes jogsértés fennállásán alapul.

1686 Ami az első érvet illeti, amint az a fenti 1282. pontból kitűnik, a Bizottság nem állapíthatta meg a Servier és a valamennyi generikus társaság tekintetében közös célkitűzés, és így átfogó terv fennállását.

1687 Ilyen közös célkitűzés, valamint átfogó terv hiányában a Bizottság nem állapíthatta meg egységes jogsértés fennállását. Helytállóan járt el tehát, amikor minden egyes megállapított jogsértésért külön bírságot szabott ki a Servier-vel szemben.

1688 Így a bírságok halmozása, amelyet a Bizottság a megtámadott határozatban érvényesített, és amely a különálló jogsértések fennállásának megalapozott megállapításán alapult, a felperesek állításával ellentétben nem tekinthető „méltánytalannak és aránytalannak”.

1689 Épp ellenkezőleg, a generikus társaságokkal szemben méltánytalan lenne, ha a Servier-t hozzájuk hasonlóan csak egyetlen alkalommal szankcionálnák, noha a Servier velük ellentétben több különálló megállapodásban vett részt.

1690 Mindemellett a bírságok halmozódása elvben annál is kevésbé aránytalan, mivel a Bizottság a megtámadott határozatban (a (3128) preambulumbekzdésben) figyelembe vette, hogy a Servier több, kétségkívül különálló, azonban azonos termékre, a perindoprilra, és nagymértékben azonos földrajzi területekre és időszakokra vonatkozó jogsértést követett el. Ebben a sajátos kontextusban a Bizottság a potenciálisan aránytalan eredmény elkerülése érdekében úgy határozott, hogy minden egyes jogsértés tekintetében korlátozza a Servier által teljesített eladások értékének a bírság alapösszegének

meghatározása céljából figyelembe vett arányát. A Bizottság így korrekciót alkalmazott, amely az EUMSZ 101. cikkbe ütköző különböző jogsértéseket illetően az eladások teljes értékének átlagosan 54,5%-os csökkentéséhez vezetett.

1691 Ezt az érvet tehát el kell utasítani.

1692 Ami a kifejezetten a Niche és a Matrix megállapodásra vonatkozó érvet illeti, amint az a fenti 1295–1302. pontban kifejtett megfontolásokból kitűnik, ezek a megállapodások az EUMSZ 101. cikkbe ütköző két különálló jogsértést alkottak.

1693 Mindazonáltal, amint azt a Törvényszék a fenti 1296. pontban jelezte, e megállapodások háttérének és feltételeinek elemzéséből az a következtetés vonható le, hogy a Servier-t a szóban forgó megállapodások megkötése során „ugyanazok az indokok” vezérelték, e tekintetben azonos célkitűzést követett, tudniillik a Niche/Matrix termékével kapcsolatban folyamatban levő jogvita végleges rendezését és minden jövőbeli jogvita elkerülését, valamint kifizetés útján e termék mint potenciális versenyforrás kiküszöbölését. Közelebbről, a Servier által a Niche-sel és a Matrixszal létrejött megállapodás megkötése során követett azonos célkitűzést ténylegesen tanúsítja az a körülmény, hogy e megállapodásokat azonos napon és azonos helyen írta alá a felperesek ugyanazon képviselője, hogy a megállapodások időbeli és földrajzi hatálya azonos volt, hogy a megállapodások többek között ugyanarra a termékre vonatkoztak oly módon, hogy hasonló kötelezettségeket róttak a Niche-re és a Matrixra, és végül az a nem vitatott körülmény, hogy a Servier-nek érdekében állt, hogy megállapodást kössön a perindopirilra vonatkozó érintett közös projektben részt vevő két féllel.

1694 Bár a fenti 1693. pontban megjelölt ténybeli adatok nem teszik lehetővé annak bizonyítását, hogy a Niche és a Matrix együtt közös tervről tanúskodó ugyanazon célkitűzést követett volna a szóban forgó megállapodások megkötésével, *a fortiori*, hogy e közös tervben a Servier-vel osztoztak volna, arra azonban rávilágítanak, hogy a Servier a Niche és a Matrix megállapodás megkötése során azonos célkitűzést követett (lásd a fenti 1296–1301. pontot).

1695 Egyébiránt a szóban forgó megállapodások káros hatásai részben a Niche és a Matrix által közösen fejlesztett termékre vonatkoztak, amelynek forgalmazása azonos időtartamra és azonos területen tiltott volt. Ily módon az e megállapodások versenyellenes hatásai közötti átfedés mértéke különösen nagy volt.

1696 A fenti pontokban említett, kifejezetten a Niche és a Matrix megállapodásra jellemző, és így azokat a Servier által a többi generikus társasággal kötött, egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodásoktól megkülönböztető körülményekre figyelemmel meg kell állapítani, hogy a Bizottság által a jogsértések halmazódása alapján alkalmazott csökkentés (lásd a fenti 1690. pontot), mivel nem alkalmazott különleges bánásmódot a Matrix megállapodás tekintetében, nem vette kellő mértékben figyelembe az e megállapodást a Niche megállapodáshoz fűző kapcsolatokat.

1697 Ráadásul a bírság Bizottság által meghatározott összege nem veszi megfelelően figyelembe a Matrix megállapodás jelentette jogsértés súlyának mértékét, amely a Servier tekintetében alacsonyabb, mint a Niche megállapodás jelentette jogsértés súlyának mértéke, mivel a Matrix megállapodást a Servier a Niche megállapodás hatásainak erősítése érdekében kötötte (lásd a fenti 1300. pontot), és a Biogaran megállapodás figyelembevételével a teljes értékátruházás, amelyben a Niche és az Unichem részesült, magasabb, mint amelyben a Matrix részesült.

1698 Következésképpen a Törvényszék korlátlan felülvizsgálati jogkörében eljárva az arányosság elvének tiszteletben tartása érdekében (lásd ebben az értelemben: 2014. szeptember 4-i YKK és társai kontra Bizottság ítélet, C-408/12 P, EU:C:2014:2153, 66. pont) úgy határoz, hogy a Servier-vel szemben a Matrix megállapodás alapján kiszabott bírság összegét 30%-kal, vagyis 23 736 510 euróval csökkenti.

1699 Következésképpen a Törvényszék a Servier-vel szemben a megtámadott határozat 2. cikkében megjelölt jogsértés miatt az e határozat 7. cikke (2) bekezdésének b) pontjában kiszabott bírság összegét 79 121 700 euró helyett 55 385 190 euróban állapítja meg.

2) Az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk alapján kiszabott bírságok halmozódásáról

i) A felek érvei

[omissis]

ii) A Törvényszék álláspontja

1702 A megtámadott határozat 7. cikke (6) bekezdésének megsemmisítésére (lásd a fenti 1638. pontot) tekintettel a Servier-t csak az EUMSZ 101. cikk alapján terheli szankció. Az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk alapján kiszabott szankciók halmozódásának hiányában mindenesetre nem szükséges a jelen kifogás megalapozottságának vizsgálata, és azt el kell utasítani.

c) Az eladások értékének kiszámításáról

1703 A felperesek három különálló kifogásra hivatkoznak, amelyeket külön kell megvizsgálni.

1) A kórházi értékesítések figyelembevételéről

i) A felek érvei

[omissis]

ii) A Törvényszék álláspontja

1706 Megjegyzendő, hogy a felperesek a jelen kifogás alátámasztására a megtámadott határozat (2408)–(2412) preambulumbekzdésére hivatkoznak, ahol a Bizottság jelzi, hogy a piacra vonatkozó elemzéséből kizárja a kórházi szektort.

1707 A megtámadott határozat (2408)–(2412) preambulumbekzdése az említett határozat 6.5 pontjában szerepel, amely a Servier késztermékek piacán fennálló erőfölényének értékelésével foglalkozik.

1708 A Bizottság a megtámadott határozat (2412) preambulumbekzdésében jelezte, hogy a perindoprilt főként a kiskereskedelembe terjesztették, ezért a kórházaknak történő értékesítések nem érinthették a kiskereskedelembe elért összes árat és mennyiséget. A Bizottság ennél fogva úgy ítélte meg, hogy a kórházi szektorból eredő versenykénszer tekintetében nem állt fenn annak kockázata, hogy az megakadályozza a Servier-t abban, hogy minden versenynyomástól függetlenül viselkedjen. A kórházi szektort tehát kizárta a késztermékek piacának elemzéséből.

1709 A Bizottság egyébiránt a megtámadott határozat (2595) preambulumbekzdésében pontosította, hogy a versenynyomástól való függetlenség megállapítása lehetővé teszi a piaci erő fennállásának meghatározását.

1710 A fentiekből következik, hogy a Bizottság a kórházi szektort ki kívánta zárni a piac elemzéséből azon az alapon, hogy úgy ítélte meg, a piac e része nem releváns annak meghatározása szempontjából, hogy a Servier piaci erővel rendelkezik-e, vagy sem.

- 1711 A vitatott megállapodások EUMSZ 101. cikk alapján történő vizsgálata során a Bizottság a megtámadott határozat 6.5 pontjára hivatkozott a hatás általi korlátozás elemzése keretében, amelynek szempontjából a Servier piaci ereje fennállásának megállapítása jelentőséggel bírt, amint az többek között a megtámadott határozat (1397), (1503), (1656), (1847) és (2048) preambulumbekzdéséből, és főleg (1224) preambulumbekzdéséből kitűnik, ahol a Bizottság jelezte, hogy a piaci erő fogalma központi jelentőségű a megállapodások korlátozó hatásainak elemzése szempontjából.
- 1712 A Bizottság tehát a kórházi szektort ki kívánt zárni a hatás általi korlátozás elemzéséből.
- 1713 Ami a cél általi korlátozás Bizottság általi elemzését illeti, a Bizottság nem hivatkozott a megtámadott határozat 6.5 pontjára, és egyetlen ponton sem jelezte, hogy a kórházi szektort kizárná elemzéséből. E kizárás egyébként nem bírt jelentőséggel a Bizottság számára, mivel a cél általi korlátozás elemzése alapján nem állapította meg, hogy a Servier rendelkezik-e piaci erővel, vagy sem.
- 1714 Egyébiránt a cél általi korlátozás megállapítása érdekében a Bizottság a vitatott megállapodásokban található korlátozó kikötések fennállására támaszkodott. E kikötések jelenléte, és következésképpen azok hatálya tette tehát lehetővé a Bizottság számára, hogy körülhatárolja a cél általi korlátozás terjedelmét. Például, ami az egyes megállapodások esetében a cél általi korlátozás Bizottság által megállapított földrajzi hatályát illeti, ez csupán azokra a tagállamokra terjedt ki, ahol a korlátozó kikötések alkalmazandók voltak, amint az a megtámadott határozat (3134) preambulumbekzdésében szereplő 50. táblázatból kitűnik.
- 1715 Márpedig a vitatott megállapodásokban szereplő forgalmazástilalmi kikötések nem zárták ki hatályuk alól a kórházi szektort. Hasonlóképpen, feltéve hogy az ilyen kizárás lehetséges lenne a megneptámadási kikötések tekintetében, az e megállapodásokban szereplő megneptámadási kikötések sem zárták ki hatályuk alól az említett szektort.
- 1716 A fenti megfontolásokra tekintettel meg kell állapítani, hogy a Bizottság a cél általi versenykorlátozás fennállásának megállapítása során nem zárta ki a kórházi szektort.
- 1717 Annak meghatározása érdekében, hogy a felperesek mégis részesülhetnek-e az EUMSZ 101. cikk alapján kiszabott bírságok összegének csökkentésében annak alapján, hogy a hatás általi korlátozás elemzéséből a fent megállapítottaknak megfelelően a Bizottság kizárta a kórházi szektort, meg kell győződni arról, hogy a hatás általi korlátozás Bizottság általi megállapításának figyelembevétele nem tette-e lehetővé a Bizottság számára, hogy a Servier-vel szemben magasabb bírságot szabjon ki, mint amit a cél általi korlátozás megállapítása önmagában lehetővé tett a számára.
- 1718 E tekintetben meg kell jegyezni, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban egyetlen ponton sem jelezte, hogy a jogsértés tárgyi, időbeli vagy területi hatályát azon túl is kiterjesztené, mint amit a cél általi korlátozás megállapítása számára lehetővé tesz.
- 1719 Épp ellenkezőleg, a Bizottság a hatás általi korlátozás fennállását csak négy tagállamban, tudniillik Franciaországban, Hollandiában, Lengyelországban és az Egyesült Királyságban állapította meg, míg a bírság összegének kiszámítása céljából a Niche-t és az Unichemet, a Matrixot, a Krkát és a Lupint érintő jogsértések tekintetében a jogsértések földrajzi hatályát kiterjesztette minden olyan tagállamra, ahol a megállapodásokat alkalmazták.
- 1720 Ezenfelül megjegyzendő, hogy a Bizottság csupán másodlagosan, „a teljesség érdekében” (a megtámadott határozat (1213) preambulumbekzdése) elemezte a vitatott megállapodások versenykorlátozó hatásait.
- 1721 Végül, maguk a felperesek jelzik, hogy a bírság összegének kiszámítása „kizárólag azon az előfeltételezésen alapul, hogy a megállapodások cél általi korlátozásnak minősülnek”.

1722 Így a hatás általi korlátozás Bizottság általi megállapításának figyelembevétele nem tette lehetővé a Bizottság számára, hogy a Servier-vel szemben magasabb bírságot szabjon ki, mint amit a cél általi korlátozás megállapítása önmagában lehetővé tett a számára.

1723 A fentiekből következik, hogy a Bizottság megalapozottan nem zárta ki a kórházi szektort a bírság összegének kiszámításából a bírság EUMSZ 101. cikkre vonatkozó része tekintetében.

1724 A fentiek összességéből következik, hogy a jelen kifogást el kell utasítani.

2) Az eladások értékének kiszámítására vonatkozó indokolás elégtelenségéről

i) A felek érvei

[omissis]

ii) A Törvényszék álláspontja

1727 Emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlatból következik, hogy a versenyjogi jogsértésekért kiszabott bírság összegének megállapításakor a Bizottság teljesíti az indokolási kötelezettségét, ha határozatában megjelöli azon mérlegelési tényezőket, amelyek lehetővé tették számára a jogsértés súlyának és időtartamának meghatározását, anélkül hogy meg kellene jelölnie a bírság összege kiszámításának módszerére vonatkozó számszerűsített tényezőket (lásd: 2015. október 22-i AC-Treuhand kontra Bizottság ítélet, C-194/14 P, EU:C:2015:717, 68. pont).

1728 A jelen ügyben a felperesek csak a Bizottság által az eladások értékére alkalmazott korrekciós együtthatót kifogásolják.

1729 E tekintetben a Bizottság a megtámadott határozat (3128) preambulumbekzdésében jelezte, hogy figyelemmel arra, hogy a Servier több, kétségkívül különálló, azonban azonos termékre, a perindoprilra, és nagymértékben azonos földrajzi területekre és időszakokra vonatkozó jogsértést követett el, korrekciós tényezőt alkalmaz, amely az egyes jogsértések tekintetében lehetővé teszi a Servier által teljesített eladások értékének a bírság alapösszegének meghatározása céljából figyelembe vett arányának korlátozását. A Bizottság pontosította továbbá, hogy e korrekciós tényező ahhoz vezet, hogy az EUMSZ 101. cikkbe ütköző öt jogsértés mindegyike esetében átlagosan az eladások értékének 54,5%-kal történő csökkentését alkalmazza.

1730 Ezzel a Bizottság a fenti 1727. pontban idézett ítélkezési gyakorlatra, valamint arra tekintettel, hogy a szóban forgó korrekciós együttható alkalmazása, még ha azt a bírságkiszabási iránymutatás nem is írja elő, a felperesek számára kedvező intézkedést jelent, kellően megindokolta határozatát, és az sem vezethet eltérő következtetéshez, hogy a felperesek nem tudják megismételni az egyrésről a fentiekben említett 54,5%-os mértékhez, és másrésről az EUMSZ 101. cikkbe ütköző egyes jogsértésekért kiszabott bírság végül elfogadott összegéhez vezető valamennyi számítást.

1731 Kétségkívül megjegyezhető, hogy adott esetben a Törvényszék korlátlan felülvizsgálati jogköre gyakorlásának elősegítésére irányuló pervezető intézkedése nyomán a Bizottság pontosabb információkat továbbított a számításokról, amelyek a fentiekben említett 54,5%-os mértéket, valamint az EUMSZ 101. cikkbe ütköző egyes jogsértésekért kiszabott bírság végül elfogadott összegét eredményezték, és ezen információk lehetővé tették a Törvényszék és a felperesek számára annak részletesebb megértését, hogy a Bizottság hogyan állapította meg e mértéket és ezeket az összegeket.

1732 Az a körülmény azonban, hogy később a peres eljárás során a versenyszabályok megsértése esetén kiszabott bírság összegének kiszámítására vonatkozó pontosabb információkat közölnek, nem alkalmas annak alátámasztására, hogy a megtámadott határozat e tekintetben elégtelen indokolást tartalmazott.

Ugyanis a megtámadott határozat szerzője által tett pontosítások, amelyek már önmagában elégséges indokolást egészítenek ki, tulajdonképpen nem tartoznak az indokolási kötelezettség betartásának körébe, még akkor sem, ha hasznosak lehetnek a határozat indokolásának az uniós bíróság által elvégzett belső felülvizsgálata szempontjából, mivel lehetővé teszik az intézmény számára, hogy kifejtse a határozatának alapjául szolgáló indokokat (lásd ebben az értelemben: 2000. november 16-i Weig kontra Bizottság ítélet, C-280/98 P, EU:C:2000:627, 45. pont).

1733 Egyebekben a felperesek állításával ellentétben a korrekciós együttható következtében alkalmazott csökkentés részleges jellegét az indokolja, amint azt a Törvényszék az egységes és folyamatos jogsértés fennállására vonatkozó jogalapra válaszul már megjegyezte, hogy a szóban forgó különböző megállapodások nem egységes jogsértést, hanem különálló jogsértéseket alkotnak, amelyek mindegyike után a Bizottság jogosult volt külön bírságot alkalmazni.

1734 A fentiek összességéből következik, hogy a jelen kifogást el kell utasítani.

3) Az eladások értékének földrajzi hatályáról

i) A felek érvei

[omissis]

ii) A Törvényszék álláspontja

1738 A felperesek azt állítják, hogy a megtámadott határozatban, konkrétan a (3134) preambulumbekzdésben szereplő 50. táblázatban a Bizottság tévesen határozta meg az EUMSZ 101. cikkbe ütköző jogsértések földrajzi hatályát, mivel egyrészt a 947. sz. szabadalmat Lengyelországban csak az összes jogsértés végét követően adták meg, és másrészt a 939–941. sz. szabadalom Bulgáriára, a Cseh Köztársaságra, Észtországra, Ciprusra, Lettországra, Litvániára, Magyarországra, Máltára, Lengyelországra, Romániára, Szlovénára, Szlovákiára és Finnországra nem terjedt ki.

1739 Pontosítani kell, hogy a fent említett 50. táblázat tagállamonként az egyes jogsértések kezdetének és végének időpontját mutatja.

1740 Előzetesen ki kell zárni az elemzésből a Tevát érintő jogsértést. Ez a jogsértés ugyanis csak az Egyesült Királyságra vonatkozik. Márpedig a felperesek érveinek egyike sem vonatkozik erre a tagállamra. Ezen érvek e jogsértés földrajzi hatályára nézve tehát nem relevánsak.

1741 A többi jogsértést illetően meg kell jegyezni, hogy az egyes jogsértések – többek között földrajzi – hatálya szükségképpen a szóban forgó megállapodásban szereplő forgalmazástilalmi és megnehtámadási kikötések hatályától függ. Ezek ugyanis a versenyt korlátozó kikötések, amelyek ezért – mivel nem jogszerűek – kellő mértékben károsak a rendes verseny megfelelő működésére ahhoz, hogy cél általi korlátozásnak minősüljenek (lásd a fenti 270. pontot).

1742 E tekintetben a felperesek arra szorítkoznak, hogy egy vagy több szabadalom valamely tagállamban való hiányából ezen állam tekintetében a jogsértés teljes megszűnését vezessék le, anélkül hogy különbséget tennének a jogsértések között, és főleg az egyes jogsértéseken belül a szabadalom hiánya által a forgalmazástilalmi kikötés és a megnehtámadási kikötés földrajzi hatályára gyakorolt, potenciálisan különböző hatások között.

1743 Így a felperesek nem pontosítják, hogy a jogsértés súlyának értékelésére nézve milyen következményekkel járhat a forgalmazástilalmi kikötés és a megnehtámadási kikötés földrajzi hatályának szintjén mutatkozó eltérés, és még csak nem is hivatkoznak erre.

- 1744 A felperesek érvelése tehát csupán arra irányul, hogy egy adott tagállam esetében kizárja minden jogsértés fennállását.
- 1745 Márpedig ahhoz, hogy a Bizottság meghatározott időszak tekintetében megalapozottan kiterjeszthesse e jogsértés földrajzi terjedelmét valamely tagállamra, elegendő, ha a forgalmazástilalmi kikötés és a megneemtámadási kikötés közül az egyik ezen államban a szóban forgó időszakban alkalmazandó volt.
- 1746 A felperesek által hivatkozott jogalap tehát csak akkor lehet sikeres, amennyiben lehetővé teszi annak megállapítását, hogy egy adott tagállamban sem a forgalmazástilalmi kikötés, sem a megneemtámadási kikötés nem volt alkalmazandó egy olyan időszakban, amelyre vonatkozóan azonban a Bizottság e tagállamban megállapította jogsértés fennállását.
- 1747 A felperesek különböző érveire tekintettel mindenekelőtt a Teva megállapodás kivételével a megállapodások mindegyike tekintetében meg kell vizsgálni a forgalmazástilalmi kikötés földrajzi hatályát.
- 1748 A felperesek két érvet adnak elő, amelyek közül az első a 947. sz. szabadalomra, a második pedig a 339., 340. és 341. sz. szabadalomra vonatkozik.
- 1749 Ami a Lupin megállapodást illeti, annak 1.6. cikke rögzíti, hogy a Lupin egyetlen tagállamban sem értékesítheti a „terméket”. A „termék” kifejezés különösen az erbumint tartalmazó gyógyszerekre utal. E megállapodásban a forgalmazástilalmi kikötés tehát nincs szabadalom jelenlétéhez kötve, legyen szó akár a 947. sz. szabadalomról, akár a 339., 340. és 341. sz. szabadalomról. Ily módon a kikötés minden tagállamban alkalmazandó volt, anélkül hogy szükség lenne annak meghatározására, hogy az egyes tagállamokban a fent említett szabadalmak a jogsértés időpontjában fennálltak-e. Mivel a Bizottság a forgalmazástilalmi kikötés tekintetében nem határozta meg tévesen a jogsértés földrajzi hatályát, a felperesek jogalapját el lehet utasítani, amennyiben az a Lupin megállapodásra vonatkozik (lásd a fenti 1741–1746. pontot).
- 1750 Ami a Niche és a Matrix megállapodást és a Krkával kötött, egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodást illeti, a forgalmazástilalmi kikötés hatálya ezzel szemben a Servier szabadalmainak jelenlétéhez kötött. A felperesek érveire tehát lehet hasznosan hivatkozni.
- 1751 Először a 947. sz. szabadalomra vonatkozó érvet kell megvizsgálni.
- 1752 A felperesek azt állítják, hogy e szabadalmat a jogsértés időpontjában Lengyelországban még nem adták meg.
- 1753 Ami mindenesetre (lásd a fenti 1636., 1637. és 1640. pontot) a Krkával kötött, egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodást illeti, amint az a megtámadott határozat (3134) preambulumbekzdésében szereplő – e tekintetben nem vitatott – 50. táblázatból kitűnik, a Bizottság Lengyelországra vonatkozóan nem állapította meg jogsértés fennállását. Nem bír tehát jelentőséggel, hogy e tagállamra a jogsértés időszaka alatt kiterjedt-e a 947. sz. szabadalom, vagy sem.
- 1754 Ami a Niche megállapodást illeti, a 3. cikkben szereplő forgalmazástilalmi kikötés azokban az országokban alkalmazandó, ahol többek között „alfa szabadalmi jog” áll fenn, amely a „Fogalom meghatározások” című 1. szakaszban szereplő 1. cikk ii. pontjában foglaltaknak megfelelően a 947. sz. szabadalmat és minden egyenértékű szabadalmat vagy szabadalmi bejelentést magában foglal.
- 1755 Hasonlóképpen, ami a Matrix megállapodást illeti, az 1. cikkben szereplő forgalmazástilalmi kikötés azon a „területen”, vagyis mindazon országokban alkalmazandó, ahol többek között „alfa szabadalmi jog” áll fenn, amely a „Fogalom meghatározások” című 1. szakaszban szereplő 1. cikk ii. pontjában foglaltaknak megfelelően a 947. sz. szabadalmat és minden egyenértékű szabadalmat vagy szabadalmi bejelentést magában foglal.

- 1756 Márpedig nem vitatott, hogy – amint az a megtámadott határozat (120) preambulumbekzdéséből és 155. lábjegyzetéből kitűnik – a Servier Lengyelországban 2001. július 6-án a „perindopril-erbumin alfa kristályos formájára (amely a 947. sz. szabadalomnak felelt meg)” vonatkozó szabadalmi bejelentést nyújtott be.
- 1757 Következésképpen a felpereseknek a 947. sz. szabadalomra vonatkozó érvét (lásd a fenti 1752. pontot) el kell utasítani, amennyiben az a Niche és a Matrix megállapodásra vonatkozik.
- 1758 A fentiekből következik, hogy ezt az érvet valamennyi megállapodás tekintetében el kell utasítani.
- 1759 Másodszor a felpereseknek a 339., 340. és 341. sz. szabadalomra vonatkozó érvét kell megvizsgálni.
- 1760 A felperesek azt állítják, hogy a jogsértések időpontjában a szóban forgó szabadalmak nem terjedtek ki Bulgáriára, a Cseh Köztársaságra, Észtországra, Ciprusra, Lettországra, Litvániára, Magyarországra, Máltára, Lengyelországra, Romániára, Szlovénára, Szlovákiára és Finnországra.
- 1761 A Krkával kötött, egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodást illetően mindenesetre (lásd a fenti 1636., 1637. és 1640. pontot) elegendő megjegyezni, hogy a forgalmazástilalmi kikötés hatálya nincs a 339–341. sz. szabadalom jelenlétéhez kötve. Nem bír tehát jelentőséggel, hogy e szabadalmakat vagy az ezekre vonatkozó szabadalmi bejelentéseket nem adták meg minden olyan tagállamban, amelyek tekintetében a felperesek azt állítják, hogy e szabadalmak azokra nem vonatkoztak.
- 1762 Ami a Niche és a Matrix megállapodást illeti, az e megállapodásokban szereplő forgalmazástilalmi kikötés azokban az országokban alkalmazandó, ahol a 339–341. sz. szabadalom „és/vagy” a 947. sz. szabadalom fennáll, amint azt a Niche megállapodás 3. cikke és a Matrix megállapodás 1. szakasza 1. cikkének xii. pontja és ugyanezen megállapodás 2. szakaszának 1. cikke rögzíti.
- 1763 Márpedig a Lengyelországra vonatkozó, a fentiekben már elutasított érv kivételével a felperesek nem állítják és *a fortiori* nem bizonyítják, hogy a 947. sz. szabadalom a fenti 1760. pontban említett tagállamok valamelyikében nem állt fenn.
- 1764 Márpedig, mivel a felperesek pontosan ismerték e megállapodások hatályát abból adódóan, hogy azok társszerzői voltak, az ő feladatuk volt, hogy e hiány alátámasztását lehetővé tevő bizonyítékokkal szolgáljanak, vagy legalábbis e hiányra hivatkozzanak.
- 1765 Ezért, még ha feltételezzük is, hogy a fenti 1760. pontban említett tagállamokra a 339., 340. és 341. sz. szabadalom nem terjedt ki, ez a körülmény a felperesek érvelésére tekintettel nem tenné lehetővé annak megállapítását, hogy a Niche és a Matrix megállapodásban szereplő forgalmazástilalmi kikötések ezen államokban ne lettek volna alkalmazandóak, mivel a felperesek nem vitatják, hogy a 947. sz. szabadalom ezekre kiterjedt.
- 1766 A fentiekből következik, hogy a felperesek által előadott érvek és bizonyítékok nem teszik lehetővé annak megállapítását, hogy a Bizottság a forgalmazástilalmi kikötést illetően tévesen határozta volna meg a jogsértés földrajzi hatályát.
- 1767 A fenti 1741–1746. pontban kifejtett megfontolásokra figyelemmel a jelen jogalap elutasítható anélkül, hogy szükség lenne annak meghatározására, hogy a Bizottság a megnevezési kikötést illetően tévesen határozta-e meg a jogsértés földrajzi hatályát.

d) A jogsértések súlyáról

1) A felek érvei

[omissis]

2) A Törvényszék álláspontja

- 1784 Elsősorban a felpereseknek a versenyellenes szándék hiányára vonatkozó kifogását kell megvizsgálni.
- 1785 A felperesek kifogásai valójában a megtámadott határozat (3064) és azt követő preambulumbekzdéseire vonatkoznak, ahol a Bizottság annak megállapítására szorított, hogy a szóban forgó jogsértéseket szándékosan vagy gondatlanságból követték el, ami az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdésében foglaltaknak megfelelően lehetővé teszi számára, hogy bírságokat szabjon ki az érintett vállalkozásokkal szemben.
- 1786 E tekintetben azon kérdést illetően, hogy valamely jogsértést szándékosan vagy gondatlanságból követték-e el, és ezért szankcionálható-e bírsággal az 1/2003 rendelet 23. cikke (2) bekezdésének első albekezdése alapján, az ítélezési gyakorlat értelmében e feltétel teljesül, amennyiben a szóban forgó vállalkozásnak tudatában kell lennie magatartása versenyellenes jellegének (2013. június 18-i Schenker & Co. és társai ítélet, C-681/11, EU:C:2013:404, 37. pont; 2014. július 10-i Telefónica és Telefónica de España kontra Bizottság ítélet, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, 156. pont; 2016. szeptember 8-i Lundbeck kontra Bizottság ítélet, T-472/13, fellebbezés alatt, EU:T:2016:449, 762. pont).
- 1787 Márpedig a Krkával kötött megállapodások kivételével a különböző vitatott megállapodások vizsgálatából következik, hogy a Servier fizetett a generikus társaságoknak azért, hogy kívül maradjanak a piacon. Tudatában kellett tehát lennie e magatartás versenyellenes jellegének. A versenytársak piacról való kizárása ugyanis a piacfelosztás és a termeléskorlátozás extrém formáját jelenti (lásd ebben az értelemben: 2016. szeptember 8-i Lundbeck kontra Bizottság ítélet, T-472/13, fellebbezés alatt, EU:T:2016:449, 435. pont), amely az ítélezési gyakorlat szerint „nyilvánvalóan” jogsértő jellegű (lásd a fenti 1665. pontot).
- 1788 Jóllehet, mivel a szóban forgó megállapodások szabadalmi jogvita egyezség útján történő rendezése keretében jöttek létre, e megállapodások jogsértő jellege külső megfigyelő számára nem feltétlenül jelent meg nyilvánvalóan, azonban a megállapodásokban részt vevő felekről már nem mondható el ugyanez (lásd a fenti 1666. pontot).
- 1789 Egyébiránt meg kell állapítani, hogy a vitatott megállapodások – a Krkával kötött megállapodások kivételével – versenyellenes célokra irányultak.
- 1790 Abban az esetben ugyanis, amikor fordított kifizetés, és nem a szabadalom érvényességének a felek mindegyike általi elismerése vezet egy egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodás megkötéséhez – amint az a vitatott megállapodások mindegyike esetében megállapítható –, vagyis amikor a generikus társaságot a forgalmazástilalmi és megnemtámadási kikötések elfogadására ösztönzik, az e kikötések által bevezetett versenykorlátozás már nem a – valós vagy fiktív – szabadalmi jogvita egyezség útján történő rendezéséhez kapcsolódik. Az e kikötések által bevezetett versenykorlátozások valódi oka tehát az ösztönzés, és nem a szóban forgó szabadalom érvényességének a megállapodásban részes felek általi elismerése. Ilyen esetben e megállapodás egésze megalapozottan tekinthető a piacról való kizárásra irányuló, versenyellenes célokat követő megállapodásnak.

- 1791 Ily módon bizonyított a versenyellenes cél fennállása, és e tekintetben nem releváns, hogy a Servier a szabadalmait vitató valamennyi generikus társasággal kötött-e megállapodást, hogy a megállapodásokat ő kezdeményezte-e, vagy hogy a szóban forgó megállapodások titkosak voltak-e.
- 1792 E körülmények ugyanakkor a későbbiekben figyelembevételre kerülnek annak meghatározása során, hogy a bírságok Bizottság által elfogadott mértéke aránytalan volt-e.
- 1793 Másodsorban meg kell vizsgálni a felperesek arra vonatkozó kifogását, hogy a Bizottság nem vette figyelembe a Servier szabadalmainak fennállását.
- 1794 E tekintetben a felperesek állításával ellentétben a Bizottság nem hagyta figyelmen kívül azt a tényt, hogy a megállapodások szellemi tulajdonjogokra vonatkoznak.
- 1795 Az ösztönzés megállapítása ugyanis magában foglalja, hogy a piacról való, felperes általi kizárás, amellyel a megállapodás jár, nem a szóban forgó szabadalmak hatásaiból és azok jogszerű, többek között egyezség keretében történő felhasználásából, hanem az e kizárás pénzügyi ellentételezését képviselő értékátruházásból ered (lásd a fenti 253–276. pontot).
- 1796 Hangsúlyozni kell még, hogy a Bizottság tiszteletben tartotta a versenyjognak a szellemi tulajdonjogokra történő alkalmazása feltételeit, valamint az e jogokhoz kapcsolódó érvényességi vélelmet, mivel a cél általi korlátozásnak minősítést csak azon megállapodásokra alkalmazta, amelyek a szabadalom szabálytalan használatát mutatták, mivel ösztönzésen, és nem a szabadalom érvényességének elismerésén alapultak (lásd a fenti 266. és 267. pontot).
- 1797 Végül, amint az a Krkával kötött megállapodások kivételével valamennyi megállapodás esetén megállapítható, egy ilyen ösztönzés fennállásának megállapítása esetén a felek többé nem hivatkozhatnak a szabadalom érvényességének általuk az egyezség keretében történő elismerésére. E tekintetben nincs jelentősége annak, hogy a szabadalom érvényességét valamely bírósági vagy igazgatási fórum megerősíti-e. Ugyanez a helyzet a 947. sz. szabadalomnak az ESZH felszólalási osztálya általi jóváhagyása vagy a brit bíróságok általi, a felperesek számára kedvező megállapítások esetén (lásd a fenti 269. pontot).
- 1798 Egyébiránt el kell utasítani a felperesek arra alapított érvét, amely szerint „paradox és jogellenes”, hogy a jogsértések időtartama a Servier szabadalmait érintő peres eljárások hosszától és kimenetelétől függ.
- 1799 A felperesek terhére rótt jogsértések időtartama ugyanis a vitatott megállapodásokban szereplő forgalmazástilalmi és megneemtadási kikötések időbeli hatályától függ, amely pedig a Servier szabadalmainak fennállásától, tehát az e szabadalmak vitatására irányuló eljárások kimenetelétől függ.
- 1800 Hozzá kell tenni, hogy a Servier már csak azért sem vitathatja a szabadalmait érintő peres eljárások hossza és a jogsértések időtartama között fennálló kapcsolatot, mivel a fenti 1799. pontban említett összefüggés, amely e kapcsolatot megteremti, a szerződéses kikötésekből következik, amelyeknek a Servier társszerzője volt.
- 1801 Harmadsorban a felperesek azon kifogását kell megvizsgálni, amely szerint a jogsértések nem gyakoroltak tényleges hatást a piacra.
- 1802 E tekintetben először is emlékeztetni kell arra, hogy az 1/2003 rendelet 23. cikkének (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a bírság összegének meghatározásakor tekintetbe kell venni a jogsértés időtartamát és annak súlyát, anélkül hogy rögzítené, hogy ez utóbbit a piacon ténylegesen elért eredményekre tekintettel kell értékelni (Mischó főtanácsnok Mo och Domsjö kontra Bizottság ügyre vonatkozó indítványa, C-283/98 P, EU:C:2000:262, 96. pont).

- 1803 Kétségtelen, hogy a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése és az ESZAK-Szerződés 65. cikkének (5) bekezdése alapján kiszabott bírság megállapításának módszeréről szóló iránymutatás (HL 1998. C 9., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 171. o.) rögzíti, hogy a jogsértés súlyának megállapításánál többek között figyelembe kell venni a jogsértés piacra gyakorolt tényleges hatását, ha ez a hatás mérhető.
- 1804 Ilyen követelményt azonban az 1/2003/EK rendelet 23. cikke (2) bekezdésének a) pontja alapján kiszabott bírságok megállapításáról szóló iránymutatás már nem említ.
- 1805 E tekintetben megjegyezhető, hogy a bírságkiszabási iránymutatás 22. pontjában említett, arra vonatkozó tényező, hogy „a jogsértés megvalósult-e”, a jogsértésben részt vevő felek magatartására, és nem a jogsértés piacra gyakorolt hatásaira vonatkozik.
- 1806 Ennélfogva a Bizottság a bírságkiszabási iránymutatás értelmében nem volt köteles figyelembe venni a jogsértés piacra gyakorolt tényleges hatását az eladások értéke súly alapján rögzített arányának megállapításánál a bírságkiszabási iránymutatás 19–24. pontjának megfelelően (lásd ebben az értelemben: 2013. március 14-i Fresh Del Monte Produce kontra Bizottság ítélet, T-587/08, EU:T:2013:129, 773–775. pont; 2015. június 16-i FSL és társai kontra Bizottság ítélet, T-655/11, EU:T:2015:383, 539. pont).
- 1807 Másodszor az uniós ítélkezési gyakorlat sem írja elő a Bizottság számára a jogsértés piacra gyakorolt tényleges hatásának figyelembevételét.
- 1808 A Bíróság ítélkezési gyakorlatából ugyanis kitűnik, hogy a jogsértések súlyát számos tényező alapján kell meghatározni – mint például az ügy sajátos körülményei, az ügy háttere, a bírságok elrettentő hatása –, azonban nincs olyan felsorolás, amely kimerítő vagy kötelező módon tartalmazná a mérlegelendő tényezőket (1996. március 25-i SPO és társai kontra Bizottság végzés, C-137/95 P, EU:C:1996:130, 54. pont; 1997. július 17-i Ferriere Nord kontra Bizottság ítélet, C-219/95 P, EU:C:1997:375, 33. pont; 2005. június 28-i Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság ítélet, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P és C-213/02 P, EU:C:2005:408, 241. pont).
- 1809 A piacra gyakorolt hatások kétségkívül figyelembe vehetők a fenti 1808. pontban említett „számos tényező” között, azonban csak olyan megállapodások, döntések vagy összehangolt magatartások esetén bírnak lényegi jelentőséggel, amelyeknek nem közvetlen célja a verseny megakadályozása, korlátozása vagy torzítása, és amelyek így csak tényleges hatásaik következtében tartozhatnak az EUMSZ 101. cikk hatálya alá (Mischo főtanácsnok Mo och Domsjö kontra Bizottság ügyre vonatkozó indítványa, C-283/98 P, EU:C:2000:262, 101. pont).
- 1810 Ha ugyanis arra köteleznénk a Bizottságot, hogy a bírság összegének kiszámítása szakaszában vegye figyelembe a jogsértés piacra gyakorolt tényleges hatását, ez olyan kötelezettséget támasztana vele szemben, amely az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EUMSZ 101. cikk alkalmazása kapcsán nem terheli, amennyiben a szóban forgó jogsértés versenyellenes célra irányul (lásd: 2009. szeptember 3-i Prym és Prym Consumer kontra Bizottság ítélet, C-534/07 P, EU:C:2009:505, 64. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 1811 Igaz, hogy – amint azt a felperesek megjegyzik – a Bizottság a megtámadott határozatban nem kizárólag a cél általi versenykorlátozások fennállásának megállapítására támaszkodott, hanem hatás általi korlátozások fennállását is megállapította.
- 1812 A Bizottság azonban csupán másodlagosan, „a teljesség érdekében” (a megtámadott határozat (1213) preambulumbekkezdése) elemezte a vitatott megállapodások versenykorlátozó hatásait. Egyébiránt megjegyzendő, hogy a Bizottság csak négy tagállam, tudniillik Franciaország, Hollandia,

Lengyelország és az Egyesült Királyság esetében vélte úgy, hogy bizonyította a hatás általi korlátozás fennállását. Márpedig a bírság összegének kiszámítása céljára a jogsértések olyan földrajzi hatályát vette figyelembe, amely minden olyan tagállamra kiterjedt, ahol a megállapodásokat alkalmazták.

- 1813 Ezenfelül maguk a felperesek jelzik, hogy a bírság összegének kiszámítása „kizárólag azon az előfeltételezésen alapul, hogy a megállapodások cél általi korlátozásnak minősülnek”.
- 1814 A fentiekből következik, hogy a Bizottság az EUMSZ 101. cikkbe ütköző jogsértésekért kiszabott bírság összegének meghatározása során nem volt köteles figyelembe venni a jogsértések piacra gyakorolt tényleges hatásának állítólagos hiányát.
- 1815 Mindenesetre, még ha feltételezzük is, hogy a Bizottságnak bizonyítania kellett volna a szóban forgó jogsértések piacra gyakorolt tényleges hatásának fennállását, és ezt nem tette meg megfelelő mértékben, ez nem lenne hatással a bírságok általa elfogadott mértékére, amennyiben még ilyen hatás hiányában is megállapítható, hogy e mérték nem aránytalan.
- 1816 E tekintetben megjegyzendő, hogy a szóban forgó megállapodások esetében a piacról való kizárásra irányuló, versenyellenes célokat követő megállapodásokról van szó (lásd a fenti 1790. pontot). Márpedig a versenytársak piacról való kizárása a piacfelosztás és a termeléskorlátozás extrém formáját jelenti (lásd a fenti 271. pontot). Ezért a bírságkiszabási iránymutatás 23. pontja értelmében ilyen megállapodások esetén főszabály szerint szigorú bírságokat kell alkalmazni.
- 1817 Hozzá kell tenni továbbá, hogy a vitatott megállapodásokban szereplő korlátozó kikötéseket végrehajtották.
- 1818 E körülményekre figyelemmel az eladások értékének Bizottság által figyelembe vett aránya, azaz esettől függően 10%, illetve 11%, amely a figyelembe vehető maximális hányadnak csupán körülbelül egyharmadát teszi ki, nem tűnik aránytalannak. Épp ellenkezőleg, e százalékos arányok megfelelően tükrözik a megállapított – versenyellenes céljukból adódóan különleges károsságot mutató – jogsértések súlyát, valamint azok sajátos hátterét, amelyet a szellemi tulajdonjogok védelme és a Servier szabadalmait érintő jogviták kimenetelét övező bizonytalanság jellemezett.
- 1819 E tekintetben meg kell jegyezni, hogy a felperesek annál is kevésbé hivatkozhatnak megalapozottan a vitatott megállapodások versenyre gyakorolt tényleges hatásainak hiányára, mivel e megállapodások, amelyek ösztönzésen, és nem a szóban forgó szabadalom érvényességének a felek általi elismerésén alapultak, éppen azt tették lehetővé a felperesek számára, hogy a szabadalmi jogviták kockázatait, valamint a generikus társaságok piacra lépésének körülményeit és lehetőségeit övező bizonytalanságokat azzal a bizonyossággal váltsák fel, hogy a megállapodást kötő generikus társaságokat távol tartják a piactól.
- 1820 Hasonlóképpen, a fenti 1818. pontban megfogalmazott következtetést nem tehetné kétségessé az sem, ha a felperesek által hivatkozott és a fenti 1791. pontban említett körülmények bizonyítást nyernének.
- 1821 Ami egyebekben az indokolási kötelezettség megsértését illeti, amelyre a felperesek bármely pontosítás nélkül hivatkoznak, ennek nem lehet helyt adni. A Bizottság által a megtámadott határozatban, különösen annak (3130) preambulumbekzdésében tett megállapítások összességére, valamint e határozat elfogadásának összefüggéseire figyelemmel ugyanis a Servier képes volt megérteni, hogy a Bizottság milyen okokból vette figyelembe az eladások értékének 10%-át, illetve 11%-át.
- 1822 A Bizottság közelebbről megfelelően megindokolta az eladások értéke megállapodások szerint különböző hányadainak alkalmazását. Jelezte ugyanis, hogy a Niche, a Matrix és a Lupin megállapodást illetően elfogadott mérték azért magasabb, mint a Teva és a Krka megállapodást illetően elfogadott mérték, mivel az előbbi megállapodások földrajzi hatálya tágabb volt az utóbbiakénál (a megtámadott határozat (3131) preambulumbekzdése).

1823 A fentiek összességéből következik, hogy a jelen jogalapot el kell utasítani.

e) A jogsértések időtartamáról

1824 A felperesek két kifogásra hivatkoznak, amelyek közül az első a jogsértések kezdetének meghatározására vonatkozó hibákon, a második pedig a jogsértések végének meghatározására vonatkozó hibákon alapul.

1) A jogsértések kezdetéről

i) A felek érvei

[omissis]

ii) A Törvényszék álláspontja

1833 Elsősorban azt az érvet kell megvizsgálni, amely szerint a Servier szabadalmainak vitatása soha nem szűnt meg, és azt nem is késleltették.

1834 E tekintetben megjegyzendő, hogy a felperesek nem bizonyítják és még csak nem is állítják, hogy valamely vitatott megállapodást kötő generikus társaság a rá vonatkozó megnevezési kikötés ellenére vitatta volna a Servier valamelyik szabadalmát.

1835 A felperesek tehát nem a megállapodások végrehajtásának hiányát állítják, hanem csupán arra hivatkoznak, hogy a vitatott megállapodásokat megkötő társaságtól eltérő generikus társaságok vitatták a Servier szabadalmait.

1836 Így tehát a felperesek érve lényegében a vitatott megállapodások versenyre gyakorolt tényleges hatásainak hiányára való hivatkozást jelent.

1837 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy amennyiben cél általi versenykorlátozásokról van szó, felesleges azok piacra gyakorolt konkrét hatásainak figyelembevétele a jogsértés fennállásának megállapításához (lásd ebben az értelemben: 1999. július 8-i Bizottság kontra Anic Partecipazioni ítélet, C-49/92 P, EU:C:1999:356, 98. és 99. pont), és következésképpen e jogsértés időbeli körülhatárolásához és így időtartamának megállapításához (lásd ebben az értelemben: 2009. március 19-i Archer Daniels Midland kontra Bizottság ítélet, C-510/06 P, EU:C:2009:166, 113., 114. és 140. pont).

1838 A jogsértések időtartamának megkérdőjelezése érdekében nem lehet tehát hasznosan hivatkozni a vitatott megállapodások versenyre gyakorolt hatásának hiányára, mivel a jogsértések időtartama a cél általi korlátozás megállapítása alapján megfelelően bizonyított.

1839 Mindenesetre, amennyiben a felperes általi vitatást úgy kellene tekinteni, hogy az nem a jogsértések megállapítására vonatkozik, amennyiben a jogsértések időtartama tévesen került megállapításra, hanem a jogsértések súlyának a Bizottság által a megtámadott határozatban elfogadott értékelésére, emlékeztetni kell arra, hogy a megállapodások tényleges hatásainak hiányára és e hiánynak a jogsértések súlyának értékelésére gyakorolt következményeire vonatkozó kifogást a Törvényszék már elutasította (lásd a fenti 1801–1820. pontot).

1840 Másodsorban, ami azokat az érveket illeti, amelyek szerint bizonyos jogsértéseket nem lehetett volna megállapítani, mivel a Teva és a Lupin nem rendelkezett forgalombahozatali engedéllyel, ezeket az érveket a Törvényszék a potenciális verseny hiányára vonatkozó jogalapokra adott válasz keretében

már megvizsgálta (lásd a fenti 604. és 743. pontot). E válaszból kitűnik, hogy a Bizottság megalapozottan állapította meg, hogy a Teva és a Lupin a megállapodások megkötésének időpontjában a Servier potenciális versenytársa volt. A Bizottság tehát nem tévedett, amikor ezt az időpontot tekintette a szóban forgó jogsértések kezdő időpontjának.

1841 Ami a perindopril molekuláját oltalomban részesítő szabadalomhoz kapcsolódó kiegészítő oltalmi tanúsítvány lejártának hiányára alapított érvet illeti, ez elutasítható a potenciális verseny hiányára vonatkozó jogalapra adott válasz keretében kifejtett megfontolások alapján.

1842 Amint azt a Törvényszék a fenti 359. pontban ugyanis megállapította, egy piaci szereplőnek lehetősége van arra, hogy vállalja annak kockázatát, hogy piacra lép egy termékkel, ideértve a potenciálisan egy hatályos szabadalom bitorlását megvalósító terméket is, és e „kockázattal történő” piacra lépést vagy forgalomba hozatalt siker koronázhatja, amennyiben a szabadalom jogosultja eltekint attól, hogy bitorlási keresetet indítson, vagy amennyiben ilyen keresetet indít, e bitorlási keresetet elutasítják. A „kockázattal történő” piacra lépés e lehetősége hozzájárul annak alátámasztásához, hogy a szabadalmak nem jelentenek a generikus társaságok piacra lépése útjában álló leküzdhetetlen akadályt.

1843 Ezenfelül a szabadalom nem zárja ki, hogy a piaci szereplők valamely bitorlást nem megvalósító termék gyártásához és fogalmazásához szükséges műveleteket végezzenek. Ezért a piacra lépésükig a szabadalom jogosultja potenciális versenytársainak, azt követően pedig tényleges versenytársainak minősülnek (lásd a fenti 357. pontot).

1844 E tekintetben a Bizottság a megtámadott határozat (3137) preambulumbekzdésében jelezte, hogy a generikus társaságok olykor a szabadalomhoz kapcsolódó kiegészítő oltalmi tanúsítvány lejárta előtt több évvel elkezdik előkészíteni piacra lépésüket, és hogy a perindopril esetében ez az idő átlagosan két–három évet tett ki. E megfontolások megerősítik azt a megállapítást, amely szerint a szóban forgó jogsértések a perindopril molekuláját oltalomban részesítő szabadalomhoz kapcsolódó kiegészítő oltalmi tanúsítvány lejárta előtt kezdődtek.

1845 A Bizottság ugyanakkor hozzátette, hogy amikor a kiegészítő oltalmi tanúsítvány valamely tagállamban azt követően járt le, hogy a generikus perindopril más tagállamokban már piacra vitték, a „gyorsított kölcsönös elismerési eljárás fennállására tekintettel, amelynek keretében a tagállamok megállapodnak abban, hogy elismerik a más tagállamban megadott forgalombahozatali engedély érvényességét” (a megtámadott határozat 4073. lábjegyzete), inkább körültekintő megközelítést követett és a jogsértés kezdő időpontját a kiegészítő oltalmi tanúsítvány lejártának időpontjában állapította meg. A Bizottság ezt követően pontosította, hogy ilyen megközelítést követett Olaszország esetében. Jelezte, hogy Franciaországot illetően ellenben a kiegészítő oltalmi tanúsítvány lejárta előtt egyetlen generikus gyógyszert sem vittek piacra más tagállamban (a megtámadott határozat 4073. lábjegyzete).

1846 A fenti 1844. és 1845. pontban kifejtett körülményeket a felperesek sem vitatják.

1847 A fenti 1842–1846. pontban szereplő megfontolásokra tekintettel meg kell állapítani, hogy a Bizottság megalapozottan állapította meg, hogy bizonyos jogsértések Franciaországban 2005. február 8-án, a kiegészítő oltalmi tanúsítvány lejárta előtt kezdődtek.

1848 Ráadásul a felperesek kifogása csak a Niche és a Matrix megállapodásnak megfelelő jogsértések tekintetében hatásos, mivel csak ezeket a vitatott megállapodásokat kötötték a kiegészítő oltalmi tanúsítvány Franciaországban történő lejárta előtt.

1849 Márpedig e megállapodásokat csak 2005. február 8-án, vagyis alig több mint egy hónappal a kiegészítő oltalmi tanúsítvány Franciaországban történő lejárta, azaz 2005. március 22. előtt kötötték.

- 1850 Ezért még könnyebb megállapítani, hogy 2005. február 8-án az érintett generikus társaságok képesek voltak arra, hogy olyan piacra lépést készítsenek elő, amelyre már a kiegészítő oltalmi tanúsítvány lejártakor sor kerülhet, tehát arra, hogy versenynyomást gyakoroljanak.
- 1851 Egyebekben, még ha azt feltételezzük is, hogy úgy tekinthető, hogy a felperesek az egyenlő bánásmód elvének megsértésére hivatkoznak, és hogy e jogalapot nem késedelmesen hozzák fel, az a körülmény, hogy a Servier a jogsértés kezdetének meghatározását illetően Olaszország tekintetében olyan kedvező elbánásban részesülhetett, amelynek alkalmazása nem volt kötelező (különösen a fenti 1842. pontban szereplő megfontolásokra tekintettel), nem indokolja, hogy minden további tagállam tekintetében ilyen elbánásban részesüljön, kivéve ha bizonyítja, hogy az ilyen eltérő bánásmód önkényes (lásd az alábbi 1868–1871. pontot).
- 1852 Márpedig a jelen ügyben nem ez a helyzet. A franciaországi és az olaszországi helyzet között ugyanis objektív különbség állt fenn, amely nem nélkülözte a jogsértés megállapításának lehetőségével való összefüggést (lásd a fenti 1845. pontot).
- 1853 A teljesség kedvéért, a franciaországi és az olaszországi helyzet közötti különbség, amelyre a Bizottság támaszkodott (lásd a fenti 1844. és 1845. pontot), igazolhatta az eltérő bánásmód alkalmazását.
- 1854 A fentiek összességéből következik, hogy a jelen kifogást teljes egészében el kell utasítani.

2) *A jogsértések végének időpontjáról*

i) A felek érvei

[omissis]

ii) A Törvényszék álláspontja

- 1859 A jelen kifogás keretében a felperesek arra hivatkoznak, hogy több tagállam piacára beléptek olyan generikus társaságok, amelyek nem voltak részes felek a vitatott megállapodásokban, valamint a perindopril árának ezt követő csökkenésére.
- 1860 Érvelésük lényegében az arra való hivatkozásnak felel meg, hogy a vitatott megállapodások e generikus társaságok piacra lépését követően nem gyakoroltak tényleges hatást a versenyre.
- 1861 E tekintetben a cél általi versenykorlátozásokat illetően emlékeztetni kell a fenti 1837. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatra.
- 1862 A jogsértések időtartamának megkérdőjelezése érdekében nem lehet tehát hasznosan hivatkozni a vitatott megállapodások versenyre gyakorolt hatásának hiányára, mivel a jogsértések időtartama a cél általi korlátozás megállapítása alapján megfelelően bizonyított.
- 1863 Mindenesetre, amennyiben a felperes általi vitatást úgy kellene tekinteni, hogy az nem a jogsértés megállapítására vonatkozik, amennyiben a jogsértés időtartama tévesen került megállapításra, hanem a jogsértés súlyának a Bizottság által a megtámadott határozatban elfogadott értékelésére, emlékeztetni kell arra, hogy a megállapodások tényleges hatásainak hiányára és e hiánynak a jogsértés súlyának értékelésére gyakorolt következményeire vonatkozó kifogást a Törvényszék már elutasította (lásd a fenti 1801–1820. pontot).
- 1864 A felperesek ugyanakkor az egyenlő bánásmód elvének megsértésére is hivatkoznak.

- 1865 E tekintetben a felperesek arra hivatkoznak, hogy a Bizottság a hollandiai és az egyesült királysági jogsértések időtartamát csökkentette a generikus gyógyszerek e két piacra való belépésének figyelembevétele érdekében, noha ezt nem tette meg a többi piac esetében, ahol főszabály szerint a Servier szabadalmi lejáratainak vagy érvénytelenné nyilvánításának időpontjára támaszkodott (a megtámadott határozat (3133) preambulumbekzdése).
- 1866 Az Egyesült Királyságot illetően ugyanakkor pontosítani kell, hogy a jogsértés végének elfogadott időpontja kétségkívül megfelel egy generikus gyógyszer piacra lépése időpontjának (a megtámadott határozat (776) preambulumbekzdése), azonban ezen állam egy bírósága által hozott, a 947. sz. szabadalmat érvénytelenné nyilvánító ítéletnek is (a megtámadott határozat (180), (776) és (2125) preambulumbekzdése).
- 1867 A felpereseknek a jogsértések elkövetésének tagállamai szerinti eltérő bánásmódra alapított érvének relevanciája az Egyesült Királyságot illetően tehát nem bizonyított.
- 1868 Ezenkívül az a körülmény, hogy a Servier bizonyos tagállamok esetében a jogsértés végének meghatározását illetően kedvezőbb bánásmódban részesülhetett – a korlátozó hatások hiánya alapján, amely nem releváns, ha a Bizottság a jelen üggyhöz hasonlóan a cél általi korlátozás fennállását állapítja meg (lásd a fenti 1862. pontot) –, amelynek alkalmazása nem volt kötelező, nem indokolja, hogy a Servier minden további érintett tagállam esetében ilyen bánásmódban részesüljön. Az egyenlő bánásmód elvének ugyanis nem az a célja, hogy egy, a jogszabályok vagy az ítélkezési gyakorlat alapján nem kötelező kedvező bánásmódban részesülő vállalkozás számára a szankciók alóli mentesüléshez való jogot biztosítson, amikor a Bizottság megalapozottan jogsértés fennállását állapítja meg.
- 1869 Igaz mindazonáltal, hogy a Bizottság nem alkalmazhat – ugyanazon vállalkozásra sem – a bíróság összegének kiszámítására vonatkozóan önkényesen változó módszereket úgy, hogy e változásokat semmilyen releváns indok nem támasztja alá.
- 1870 A jelen ügyben azonban az ilyen változás fennállása nem bizonyított. A Bizottság ugyanis jelezte, hogy Hollandia és az Egyesült Királyság esetében különleges, általa „körültekintőnek” minősített megközelítést alkalmazott, amely azt eredményezte, hogy lerövidítette a jogsértések időtartamát annak érdekében, hogy figyelembe vegye a generikus gyógyszerek e két tagállamban történő nagy volumenű piacra lépésének időpontját, amely piacra lépés jelentős hatást gyakorolt a Servier perindopriljának értékesítéseire (a megtámadott határozat (3133) preambulumbekzdése).
- 1871 Márpedig kizárólag a felperesek által e tekintetben hivatkozott körülmények, tudniillik a Servier perindoprilja árának jelentős csökkenése és piaci részesedéseinek folyamatos csökkenése egy generikus gyógyszer franciaországi bevezetését követően, nem elegendőek annak alátámasztására, hogy egyrészt a hollandiai és az egyesült királysági, és másrészt a franciaországi helyzet oly mértékben hasonló volt, hogy az eltérő bánásmód önkényes volt. A hivatkozott körülmények még kevésbé sem teszik lehetővé egyrészt a Hollandia és az Egyesült Királyság, és másrészt Belgium, a Cseh Köztársaság és Írország közötti eltérő bánásmód önkényes jellegének alátámasztását, mivel e körülmények nem vonatkoznak e három tagállam helyzetére.
- 1872 A teljesség érdekében, bár a megtámadott határozat 43. és 44. táblázatából kitűnik, hogy a generikus gyógyszerek piacra lépése Hollandiában és az Egyesült Királyságban a Servier perindoprilja eladásai értékének nagymértékű és hirtelen csökkenésével járt, a megtámadott határozat 45. táblázatából nem tűnik ki, hogy ilyen csökkenést Franciaországban is megállapítottak volna e piacra lépést követően. Az egyrészt a hollandiai és az egyesült királysági, és másrészt a franciaországi helyzet közötti különbség tehát lehetővé tette a Bizottság számára, hogy megalapozottan alkalmazzon eltérő bánásmódot oly módon, hogy pusztán Hollandia és az Egyesült Királyság esetében állapítja meg, hogy a jogsértés a generikus gyógyszerek e piacokra történő belépésekor ért véget.

- 1873 A fenti 1872. pontban megállapított, helyzetbeli eltérést nem kérdőjelezi meg az sem, hogy egy generikus termék francia piacra való belépése a perindopril árának 30%-os csökkenésével és a „Servier piaci részesedésének folyamatos csökkenésével” járt. E körülmények ugyanis nem tanúskodnak a Servier eladásai értékének olyan nagymértékű és hirtelen csökkenéséről Franciaországban, mint amely Hollandiában és az Egyesült Királyságban megfigyelhető volt.
- 1874 Belgiumot, a Cseh Köztársaságot és Írországot illetően az ügy felperesek által hivatkozott egyetlen iratából sem tűnik ki, hogy e tagállamok piacán a Servier perindoprilja eladásai értékének nagymértékű és hirtelen, a Hollandiában és az Egyesült Királyságban megfigyelhetővel egyenértékű csökkenését állapították volna meg a generikus termékek piacra lépését követően.
- 1875 A fentiek összességéből következik, hogy a jelen kifogást, és ennél fogva a jogalap egészét el kell utasítani.

f) A kiegészítő összeg alkalmazásáról

1) A felek érvei

[omissis]

2) A Törvényszék álláspontja

- 1883 Emlékeztetni kell arra, hogy a szóban forgó megállapodások esetében olyan megállapodásokról van szó, amelyek lehetővé tették a Servier számára a versenytársak piacról való kizárását, és ezt az értékelést nem befolyásolja az a körülmény, hogy ezek potenciális versenytársak voltak. Márpedig a versenytársak között létrejött ilyen megállapodások horizontális megállapodásnak minősülnek. Ráadásul a versenytársak piacról való kizárása a piacfelosztás és a termeléskorlátozás extrém formáját jelenti (2016. szeptember 8-i Lundbeck kontra Bizottság ítélet, T-472/13, fellebbezés alatt, EU:T:2016:449, 435. pont). Ezért a Bizottság megalapozottan alkalmazhatta a bírságkiszabási iránymutatás 25. pontját, amely a termeléskorlátozásról szóló horizontális megállapodások esetén a bírság kiegészítő összegének hozzáadásáról rendelkezik.
- 1884 A fenti következtetést nem kérdőjelezhetik meg a felperesek további érvei sem.
- 1885 Elsősorban a felperesek állításával ellentétben a Bizottság nem hagyta figyelmen kívül azt a tényt, hogy a vitatott megállapodások szellemi tulajdonjogokra vonatkoznak (lásd a fenti 1794–1797. pontot).
- 1886 Másodsorban, a felperesek állításával ellentétben, és amint azt a Törvényszék a potenciális verseny hiányára alapított jogalapokra adott válasszal foglalkozó különböző részekben már megállapította, a generikus társaságok a rájuk vonatkozó vitatott megállapodás vagy megállapodások aláírásának időpontjában a Servier potenciális versenytársai voltak.
- 1887 Harmadsorban, a felperesek állításával ellentétben a Servier észszerűen előre láthatta, hogy az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésében foglalt tilalom hatálya alá tartozó magatartást követ (lásd a fenti 1661. pontot). Ráadásul tudatában kellett lennie a magatartása versenyellenes jellegének (lásd a fenti 1665. pontot).
- 1888 Negyedsorban, ami a jogsértések „tényleges hatásainak” felperesek által hivatkozott hiányát illeti, meg kell jegyezni, hogy a felperesek bármely pontosítás nélkül csupán hivatkoznak erre az állítólagos hiányra annak érdekében, hogy megállapítsák a Bizottság által alkalmazott kiegészítő összeg aránytalan jellegét. Ezt az érvet tehát nem ismertetik kellő részletességgel, amely lehetővé tenné megalapozottságának értékelését, így el kell utasítani.

- 1889 A Bizottság mindenestre nem volt köteles figyelembe venni a piacra gyakorolt tényleges hatás esetleges hiányát a bírság összege kiszámításának e szakaszában, mint ahogy arra az eladások értéke figyelembe vett arányának meghatározása szakaszában sem volt köteles (lásd a fenti 1802–1810. pontot). Ezt ugyanis sem az 1/2003 rendelet, sem a bírságkiszabási iránymutatás, sem az uniós ítélkezési gyakorlat nem írta elő számára.
- 1890 Ötödsorban az a körülmény, hogy a Bizottság a generikus társaságokra nem alkalmazott kiegészítő összeget, nem teszi lehetővé az egyenlő bánásmód elve megsértésének megállapítását.
- 1891 E tekintetben alapvető különbségek állnak fenn a bírságkiszabási iránymutatásban rögzített, a Bizottság által a Servier-re alkalmazott módszer, és a Bizottság által a generikus társaságokra alkalmazott módszer között (lásd ebben az értelemben: 2016. szeptember 8-i Xellia Pharmaceuticals és Alpharma kontra Bizottság ítélet, T-471/13, nem tették közzé, fellebbezés alatt, EU:T:2016:460, 423. pont).
- 1892 A bírságkiszabási iránymutatásban előírt módszer keretében ugyanis az eladások értéke 13. pont szerinti figyelembevételének célja az, hogy a vállalkozással szemben kiszabott bírság számításának a kiindulópontja olyan összeg legyen, amely tükrözi a jogsértés gazdasági jelentőségét és e vállalkozás abban való viszonylagos súlyát. Ezt követően a Bizottság ezen iránymutatás 19. és 21. pontját alkalmazva a jogsértés súlya alapján meghatározza az eladások értékének azon arányát, amelyet az alapösszeg meghatározása céljából figyelembe kell venni. Ez az arány a 2006. évi iránymutatás 24. pontjának megfelelően főszabály szerint 30%-ig terjedhet, és azt a kartell időtartamától függő együtthatóval meg kell szorozni. Ezen iránymutatás 25. pontjának alkalmazásában továbbá, függetlenül attól, hogy a vállalkozás milyen hosszú időszakon keresztül vett részt a jogsértésben, a Bizottság az alapösszegbe beépít egy olyan összeget, mely az eladások értékének 15 és 25%-a között mozog, annak érdekében, hogy a vállalkozásokat elrettentsék attól, hogy árrögzítésről, piacfelosztásról és termeléskorlátozásról szóló horizontális megállapodásokat kössenek, vagy más jogsértésekben vegyenek részt (2016. szeptember 8-i Xellia Pharmaceuticals és Alpharma kontra Bizottság ítélet, T-471/13, nem tették közzé, fellebbezés alatt, EU:T:2016:460, 424. pont).
- 1893 Ezzel szemben a generikus társaságok tekintetében alkalmazott módszer, mivel az lehetővé teszi a Bizottság számára, hogy alapösszegként közvetlenül a Servier által a szóban forgó generikus társaságnak nyújtott értékátruházást vegye figyelembe, nem rendelkezik mindezekről a lépésekről, különösen a bírságkiszabási iránymutatás 25. pontja szerinti kiegészítő összeg alkalmazásáról (lásd ebben az értelemben: 2016. szeptember 8-i Xellia Pharmaceuticals és Alpharma kontra Bizottság ítélet, T-471/13, nem tették közzé, fellebbezés alatt, EU:T:2016:460, 425. pont).
- 1894 Márpedig az első módszer Servier-re és a második módszer generikus társaságokra történő alkalmazása indokolt volt.
- 1895 Először is ugyanis a generikus társaságok magából a – piacról való kizárásra irányuló – vitatott megállapodások céljából adódóan a jogsértések időszakában a Servier-vel ellentétben nem voltak jelen azokon a piacokon, ahol a jogsértéseket elkövették.
- 1896 Ezért a Bizottság számára nem volt lehetséges, hogy a generikus társaságok által az érintett földrajzi területen a jogsértésben való részvételük utolsó teljes üzleti évében teljesített eladások értékét vegye figyelembe, amint azt a bírságkiszabási iránymutatás 13. pontja előírja.
- 1897 A Bizottság tehát a generikus társaságokra nem tudta a bírságkiszabási iránymutatásban leírt, a bírság összegének kiszámítására vonatkozó módszert alkalmazni, közelebbről, nem tudott velük szemben a vállalkozás által az érintett jogsértéssel összefüggésben megvalósított eladások értéke alapján kiszámított kiegészítő összeget kiszabni.
- 1898 A fenti megfontolások valamennyi generikus társaságra vonatkoznak, mivel egyikük sem tudott belépni azokra a piacokra, amelyek tekintetében a Bizottság az őket érintő jogsértést megállapította.

- 1899 Ami konkrétan a Krkát illeti, még ha feltételezzük is, hogy a felperesek az egyenlő bánásmód elvének megsértésére alapított kifogás alátámasztása érdekében hasznosan hivatkozhatnak az e generikus társasággal szemben kiszabott bírság összege kiszámításának módszerére, jóllehet a Servier felelőssége a Krkával kötött megállapodások alapján nem állapítható meg (lásd a fenti 1636. pontot), e kifogást el kell utasítani.
- 1900 Kétségtelen, hogy a felperesek kifogásának alapjául szolgáló összehasonlítás nem az egyes vitatott megállapodások tekintetében a Servier és az érintett generikus társaság helyzetére vonatkozik, hanem az összes megállapodás tekintetében a Servier és az összes szóban forgó generikus társaság helyzetére. Ily módon az a körülmény, hogy a Servier-re nem alkalmaztak kiegészítő összeget a Krkával kötött megállapodások alapján, nem tiltja szükségképpen a Krka helyzetének figyelembevételét a felperesek kifogásának vizsgálata érdekében.
- 1901 Igaz továbbá, hogy az egyik megállapodás, amelyet a Krka a Servier-vel kötött, a 947. sz. szabadalomra vonatkozó, hét tagállamra kiterjedő licencia adásáról rendelkezett. Következésképpen a Krka e tagállamokban értékesíteni tudta termékeit a jogsértés időtartama alatt.
- 1902 A Bizottság azonban nem állapította meg jogsértés fennállását azon tagállamok esetében, amelyekre a licencia kiterjedt. A Bizottság nem azt rója a megállapodásban részes felek terhére, hogy a Krka belépett arra a hét piacra, amelyekre a licencia vonatkozott, hanem azt, hogy nem lépett be azon más tagállamok piacára, ahol a forgalmazástilalmi és a megneemtámadási kikötés licenciamegállapodás nélkül alkalmazandó volt.
- 1903 Márpedig az eladások értékének a bírságkiszabási iránymutatás 13. pontjában szereplő fogalma nem terjedhet odáig, hogy magában foglalja a szóban forgó vállalkozás által teljesített olyan eladásokat, amelyek nem tartoznak a kifogásolt kartell alkalmazási körébe (2014. november 12-i Guardian Industries és Guardian Europe kontra Bizottság ítélet, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, 57. pont).
- 1904 Ezért nem lehetett úgy tekinteni, hogy az a hét piac, amelyre a licenciamegállapodás vonatkozott, beletartozna a bírságkiszabási iránymutatás 13. pontja értelmében vett „érintett földrajzi terület[be]”.
- 1905 Hozzá kell tenni, hogy még ha egy licenciamegállapodás nyújtotta előny bizonyos körülmények között ösztönzőnek minősülhet is, az a tény, ha egy generikus társaság szármára egy ilyen megállapodással lehetővé teszik, hogy kockázat nélkül belépjen egy piacra vagy ott maradjon, főszabály szerint kedvező a versenyre nézve, mivel egy generikus társaság piacra lépése jelentősen csökkentheti az árakat. Márpedig nem tűnik megfelelőnek az olyan piacokon elért eladások értékének figyelembevétele, ahol a verseny erősödött, annak érdekében, hogy egy más piacokon megvalósult versenykorlátozásban állítólag részt vett generikus társasággal szemben bírságot szabjanak ki.
- 1906 A Bizottság tehát a Krkára, valamint *a fortiori* a vitatott megállapodásokban részes többi generikus társaságra nem tudta a bírságkiszabási iránymutatásban leírt, a bírság összegének kiszámítására vonatkozó módszert alkalmazni, közelebbről, nem tudott velük szemben a vállalkozás által az érintett jogsértéssel összefüggésben megvalósított eladások értékének alapján kiszámított kiegészítő összeget kiszabni.
- 1907 Márpedig nem ez volt a helyzet a Servier esetében, amely a jogsértésekkel érintett földrajzi területeken perindoprilt értékesített.
- 1908 Másodszer, a Bizottság által a generikus társaságokkal szemben alkalmazott, a bírság összegének kiszámítására vonatkozó módszer a háttér sajátosságaihoz igazodott, mivel a megállapodásban rögzített értékátruházás összege figyelembe vette a nyereséget, amelyet az egyes generikus társaságok az őket érintő jogsértésből szereztek. E módszer nem volt alkalmas a Servier esetében, amely a perindoprilt magas árának fenntartásából húzott hasznot.

1909 Ezek a helyzetbeli különbségek indokolták a generikus társaságok esetében a Servier-re alkalmazottól eltérő bánásmódot, vagyis a bírságkiszabási iránymutatásban szereplő módszertől eltérő, különleges számítási módszert, amely ily módon nem tette szükségessé az említett iránymutatásban előírányzott kiegészítő összeg alkalmazását.

1910 A fentiekből következik, hogy a Bizottság megalapozottan alkalmazott kiegészítő összeget a Servier-vel szemben az EUMSZ 101. cikkbe ütköző első, vagyis a Niche-t és az Unichemet érintő jogsértésért kiszabott bírság összegének kiszámítása érdekében (a megtámadott határozat (3139) preambulumbekzdése).

1911 Ami az arra alapított különálló kifogást illeti, hogy a megtámadott határozat elégtelen indokolást tartalmaz a generikus társaságokkal szemben kiszabott bírságok összegének kiszámítása során a kiegészítő összeg alkalmazásának hiánya tekintetében, meg kell jegyezni, hogy a Bizottság a megtámadott határozat (3146) preambulumbekzdésében a következőket rögzítette:

„A generikus társaságok elfogadták, hogy az egyes megállapodásokkal érintett földrajzi területen nem értékesítenek generikus perindoprilt, és ezért nem teljesítettek eladásokat az érintett földrajzi területen. A generikus társaságokra tehát a [bírságkiszabási] iránymutatás 37. pontját kell alkalmazni. Ezen iránymutatás 37. pontja lehetővé teszi a Bizottság számára, hogy egyes ügyek egyedisége vagy egy bizonyos ügy esetében az elrettentő hatás elérésének szükségessége okán eltérjen a [bírságkiszabási] iránymutatás általános módszertanától.”

1912 A megtámadott határozat (3152) preambulumbekzdésében a Bizottság többek között az alábbiakat jegyezte meg:

„Az 1/2003 rendelet és a [bírságkiszabási] iránymutatás szerint a bírságnak a következő tényezőktől kell függnie: i. a jogsértés súlya, ii. annak időtartama, iii. valamennyi súlyosító vagy enyhítő körülmény, és iv. az elrettentő hatás elérésének szükségessége. A Bizottság mérlegelési jogköre gyakorlásának keretében úgy ítéli meg, hogy a jelen ügyben az ügy sajátosságaira figyelemmel a generikus társaságok által kapott értékátruházás összege fontos támpontokkal szolgál e tényezőket illetően.”

1913 A megtámadott határozat fent említett kivonataiból következik először, hogy a Bizottság nem a bírságkiszabási iránymutatásban előírányzott módszert alkalmazta, amely a vállalkozás által a jogsértésben való részvétel utolsó teljes üzleti évében elért eladások értékén alapul, hanem olyan módszert, amely a bírság összegének kiszámításához alapösszegként a generikus társaságoknak nyújtott értékátruházás összegét vette figyelembe, másodsor, hogy a Bizottság magára a – piacról való kizárásra irányuló – megállapodások céljára támaszkodva járt el így, amely megállapodások miatt nem voltak jelen a generikus társaságok a piacon a jogsértés időpontjában, és harmadsor, hogy a Bizottság úgy ítélte meg, hogy a választott módszer lehetővé teszi számára többek között a jogsértés súlyának és időtartamának figyelembevételét.

1914 Ez az indokolás lehetővé tette a felperesek számára azon indokok megértését, amelyek alapján a Bizottság a generikus társaságok esetében a bírságkiszabási iránymutatásban előírányzottól eltérő – közelebből, kiegészítő összeg alkalmazásával nem járó – módszert vett igénybe. Lehetővé teszi továbbá az uniós bíróság számára is, hogy elvégezze a jogszerűség vizsgálatát, és gyakorolja korlátlan felülvizsgálati jogkörét.

1915 Az ezzel kapcsolatos elégtelen indokolásra alapított kifogást tehát el kell utasítani.

1916 Befejezőként meg kell jegyezni, hogy az ügy fenti 1816–1818. pontban felidézett releváns körülményeinek összességére figyelemmel nem tekinthető aránytalannak az EUMSZ 101. cikkbe ütköző első jogsértésért az eladások értéke 11%-ának megfelelő, vagyis az iránymutatás 25. pontjában

szereplő sávnál alacsonyabb mérték alapján kiszámított kiegészítő összeg alkalmazása, amelyet ráadásul az EUMSZ 101. cikkbe ütköző, a Servier-vel szemben megállapított jogsértések közül csupán egy esetben alkalmaztak.

1917 A fentiek összességéből következik, hogy a jelen jogalapot el kell utasítani.

g) Az arányosság elvének és a büntetések egyéniesítése elvének megsértéséről

1918 A felperesek két kifogásra hivatkoznak, amelyek közül az első a Servier sajátosságai figyelembevételének elmulasztására, a második pedig a közigazgatási eljárás időtartamára vonatkozik.

1) A Servier sajátosságai figyelembevételének elmulasztásáról

i) A felek érvei

[omissis]

ii) A Törvényszék álláspontja

1922 Elsősorban az a körülmény – feltételezve annak bizonyítottóságát –, hogy a Servier „egytermékes” vállalkozás, önmagában nem kötelezi a Bizottságot a bírságok összegének csökkentésére. E tekintetben megjegyzendő, hogy a felperesek ezen érv alátámasztására nem hivatkoznak az uniós jog egyetlen kötelező rendelkezésére és egyetlen korábbi bírósági ítéletre sem.

1923 Ráadásul egy, a felpereshez hasonló vállalkozás, amely a teljes forgalmának egy különösen nagy hányadát a kartellel érintett termékekkel éri el, következésképpen különösen jelentős haszonra tesz szert abból (lásd ebben az értelemben: Kokott főtanácsnok Pilkington Group és társai kontra Bizottság ügyre vonatkozó indítványa, C-101/15 P, EU:C:2016:258, 100. pont). Ezért az a körülmény, hogy a Servier „egytermékes” vállalkozás, önmagában nem indokolja a bírságok összegének csökkentését.

1924 Ami a Bizottság azon határozathozatali gyakorlatára való hivatkozást illeti, amely szerint a Bizottság az „egytermékes” vállalkozás fennállása alapján csökkentette a bírságok összegét, megjegyzendő, hogy a felperesek által hivatkozott és általuk bemutatott precedens a jelen ügy körülményeitől eltérő körülményekre vonatkozott, mivel a Bizottság a szóban forgó bírság összegét annak érdekében csökkentette, hogy az ne érje el az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdésében rögzített, a forgalom 10%-ának megfelelő felső határt.

1925 Ráadásul az ítélkezési gyakorlat szerint a Bizottság mérlegelési mozgástérrel rendelkezik a bírságok összegének meghatározásakor annak érdekében, hogy a vállalkozások magatartását a versenyszabályok tiszteletben tartásának irányába terelje. Az, hogy a Bizottság a múltban a meghatározott típusú jogsértések tekintetében bizonyos szintű bírságokat alkalmazott, nem foszthatja meg a Bizottságot azon lehetőségétől, hogy az 1/2003 rendeletben megjelölt határokon belül megemlje e szintet, ha azt az uniós versenypolitika érvényesítése érdekében szükségesnek tartja. Ellenkezőleg, az uniós versenyszabályok hatékony alkalmazása megköveteli, hogy a Bizottság bármikor kiigazíthassa a bírságok szintjét e politika igényeinek függvényében (lásd ebben az értelemben: 2016. szeptember 8-i Lundbeck kontra Bizottság ítélet, T-472/13, fellebbezés alatt, EU:T:2016:449, 773. pont).

1926 Egyébiránt az állandó ítélkezési gyakorlatnak megfelelően bármely olyan jogalany hivatkozhat a bizalomvédelem elvére, akiben valamely uniós intézmény megalapozott várakozásokat keltett. A bizalomvédelem elvére való hivatkozás jogának fennállásához három feltétel együttes teljesülése szükséges. Először is az uniós adminisztrációnak pontos, feltétel nélküli és ellentmondásmentes, jogosultsággal rendelkező és megbízható forrásokból származó biztosítékokat kell nyújtania az érintett

számára. Másodszor e biztosítékoknak jogos elvárás kell kelteniük abban a személyben, akihez intézik őket. Harmadszor az adott biztosítékoknak összhangban kell állniuk az alkalmazandó szabályokkal (lásd: 2014. szeptember 5-i Éditions Odile Jacob kontra Bizottság ítélet, T-471/11, EU:T:2014:739, 91. pont).

- 1927 Márpedig a felperesek által hivatkozott elemekből, tudniillik a Parlament egy állásfoglalásából és a Bizottság versenypolitikáért felelős tagjának egy nyilatkozatából legfeljebb arra lehet következtetni, hogy fennáll annak lehetősége, hogy a bírságkiszabási iránymutatást a jövőben módosítani fogják az „egytermékes” vállalkozások különleges jellemzőinek figyelembevételére érdekében. Nem pontos, feltétel nélküli és ellentmondásmentes biztosítékokról van tehát szó, amelyek jogos elvárás kelthetnek a Servier-ben.
- 1928 Másodsorban az a körülmény – feltételezve, hogy bizonyított –, hogy a Servier-t egy nonprofit alapítvány kezeli, amely semmilyen osztalékot nem fizet természetes személy kedvezményezetteknek, és ily módon nyeresége jelentős részét vagy akár egészét kutatásra fordíthatja, egyáltalán nem kötelezte a Bizottságot arra, hogy csökkentse a bírságok összegét.
- 1929 Ezenfelül a Bizottság a bírságok összegének meghatározása során mérlegelési jogkörrel rendelkezik (lásd a fenti 1925. pontot).
- 1930 Még ha feltételezzük is, hogy a felperesek a Servier versenyjog értelmében vett vállalkozás minőségét kívánták vitatni, meg kell jegyezni, hogy a megtámadott határozat címzettjeit alkotó három – szintén felperes – társaság nem alapítvány.
- 1931 Ráadásul a Bíróság megállapította, hogy az a körülmény, hogy az áruk vagy szolgáltatások kínálata nonprofit célból történik, nem akadályozza annak, hogy az ezen ügyleteket a piacon végrehajtó jogalany vállalkozásnak minősüljön, amennyiben e kínálat más, nyereségorientált gazdasági szereplők kínálatával versenyez (lásd ebben az értelemben: 2008. július 1-jei MOTOE-ítélet, C-49/07, EU:C:2008:376, 27. pont).
- 1932 Harmadsorban a felperesek a büntetések egyéniesítése elvének megsértésére hivatkoznak.
- 1933 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a büntetések és szankciók egyéniesítésének elve megköveteli, hogy az 1/2003 rendelet 23. cikkének (3) bekezdése értelmében egyetemlegesen megfizetendő bírság összege az érintett vállalkozással szemben egyedileg kifogásolt jogsértés súlya és időtartama alapján kerüljön meghatározásra (2014. április 10-i Bizottság és társai kontra Siemens Österreich és társai ítélet, C-231/11 P–C-233/11 P, EU:C:2014:256, 52. pont; 2014. június 19-i FLS Plast kontra Bizottság ítélet, C-243/12 P, EU:C:2014:2006, 107. pont).
- 1934 Márpedig a felperesek érve nem a Bizottság által azonos bírság különböző vállalkozásokkal szemben történő kiszabása révén alkalmazott egyetemlegességi viszony vitatására irányul.
- 1935 Ezenkívül az a körülmény, hogy a Bizottság nem csökkentette a Servier-vel szemben kiszabott bírságok összegét annak figyelembevételére érdekében, hogy a Servier nonprofit alapítvány, amely semmilyen osztalékot nem fizet természetes személy kedvezményezetteknek, és így nyeresége jelentős részét vagy akár egészét kutatásra fordíthatja, nem teszi lehetővé annak megállapítását, hogy a Bizottság a Servier-vel szemben kiszabott bírság teljes összegét nem a Servier-vel szemben egyedileg kifogásolt jogsértés súlya és időtartama alapján határozta volna meg, amint azt a fenti 1933. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlat előírja.
- 1936 A fentiekből következik, hogy a jelen kifogást el kell utasítani.

2) A közigazgatási eljárás időtartamáról

i) A felek érvei

[omissis]

ii) A Törvényszék álláspontja

¹⁹⁴¹ Emlékeztetni kell arra, hogy bár az észszerű határidő betartása elvének megsértése indokolhatja az EUMSZ 101. cikkén vagy az EUMSZ 102. cikkén alapuló közigazgatási eljárás során hozott határozat megsemmisítését akkor, ha ezen elv megsértése az érintett vállalkozás védelemhez való jogának megsértésével is jár, az ilyen közigazgatási eljárás észszerű határidejének Bizottság általi megsértése – amennyiben bizonyítást nyer – nem eredményezheti a kiszabott bírság összegének csökkentését (lásd: 2016. június 9-i PROAS kontra Bizottság ítélet, C-616/13 P, EU:C:2016:415, 74. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

¹⁹⁴² A jelen ügyben a felperesek nem állítják, hogy az észszerű határidő betartása elvének állítólagos megsértése a Servier védelemhez való jogának megsértésével járt volna. Ennélfogva ezen elv megsértése, még ha feltételezzük is, hogy bizonyított, nem indokolhatja a megtámadott határozat megsemmisítését. A fenti 1941. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlat alkalmazásában nem eredményezheti a felperesekkel szemben kiszabott bírság összegének csökkentését sem.

¹⁹⁴³ Mindenesetre a Bizottság az ellenkérelem 1037. pontjában a következőket jelzi:

„A Bizottság úgy ítéli meg, hogy a közigazgatási eljárás időtartamát illetően minden jogi kötelezettségét tiszteletben tartotta. A jelen ügyben a Bizottság a vizsgálatot 2008. november 24-én indította meg hivatalból. A határozatot 2014. július 9-én fogadta el. A határozat már hangsúlyozta a vizsgálat során hozott számos intézkedést [...] A Bizottság szerint az ügy terjedelme és jelentősége – mind a vizsgálat tárgyát képező különböző magatartások, mind az érintett vállalkozások és hatóságok számának szintjén – hozzájárul a vizsgálat időtartamának magyarázatához. A Bizottság hangsúlyozza, hogy a határozatnak tizenhárom vállalkozás a címzettje, a határozat az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk alkalmazására, hat különálló jogsértésre és két piacmeghatározásra vonatkozik, és jelentős dokumentáció elemzését tette szükségessé. A Bizottság több mint 200 [tájékoztatáskérést] küldött ki, 6 vállalkozásnál végzett helyszíni vizsgálatot, több mint 15 munkaértekezletet szervezett az érintett vállalkozásokkal, és több mint 11 000 bejegyzést tartalmazó ügyiratot állított össze [...]”

¹⁹⁴⁴ Márpedig ezek a – felperesek által nem vitatott – körülmények, amelyekhez hozzáadódik a szóban forgó ügy jogi és ténybeli összetettsége, amely legalábbis részben a megállapodások szövegéből következik, amelynek a felperesek társszerzői voltak, lehetővé teszik annak megállapítását, hogy a közigazgatási eljárás időtartama a jelen ügyben nem lépte túl az észszerű határidőt.

¹⁹⁴⁵ Hozzá kell tenni, hogy az összetettség fenti 1944. pontban szereplő megállapítása nem mond ellent annak, amit a Bizottság egyébiránt a megtámadott határozat (3110) preambulumbekzdésében megállapított, ahol a következőket jelezte:

„[...] Mindenesetre a jelen ügy tárgyát képező magatartások, amelyek a piacról értékátruházás ellenében történő kizárásra irányultak, a bírság kiszabása szempontjából nem tekinthetők jogilag összetettnek, és joggellenességük a felek számára előre látható volt.”

¹⁹⁴⁶ Emlékeztetni kell ugyanis arra, hogy mivel a szóban forgó megállapodások szabadalmi jogvita egyezség útján történő rendezése keretében jöttek létre, e megállapodások jogsértő jellege a Bizottsághoz hasonló külső megfigyelő számára nem feltétlenül jelent meg nyilvánvalóan, azonban a megállapodásban részt vevő felekről már nem mondható el ugyanez.

1947 A fentiekből következik, hogy a jelen kifogást, és ennél fogva a jogalap egészét el kell utasítani.

h) A bírságok törlésére és összegük csökkentésére vonatkozó összefoglalás

1948 Emlékeztetni kell arra, hogy a vitatott megállapodások esetében – a Krkával kötött megállapodások kivételével – a piacról való kizárásra irányuló, versenyellenes célokat követő megállapodásokról van szó. Márpedig a versenytársak piacról való kizárása a piacfelosztás és a termeléskorlátozás extrém formáját jelenti (lásd a fenti 1816. pontot). Ezért ilyen megállapodások esetén a bírságkiszabási iránymutatás 23. pontja értelmében főszabály szerint szigorú bírságokat kell alkalmazni (lásd a fenti 1816. pontot).

1949 Ráadásul e megállapodások, amelyek ösztönzésen, és nem a szóban forgó szabadalom érvényességének a felek általi elismerésén alapultak, lehetővé tették a Servier számára, hogy a szabadalmi jogviták kockázatait, valamint a generikus társaságok piacra lépésének körülményeit és lehetőségeit övező bizonytalanságokat azzal a bizonyossággal váltsák fel, hogy a megállapodást kötő generikus társaságokat a piactól távol tartják (lásd a fenti 1819. pontot).

1950 Végül meg kell jegyezni, hogy ezeket a megállapodásokat végrehajtották.

1951 Egyébiránt emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban (a (3128) preambulumbekzdésben) figyelembe vette, hogy a Servier több, kétségtől különálló, azonban azonos termékre, a perindoprilra, és nagymértékben azonos földrajzi területekre és időszakokra vonatkozó jogsértést követett el. Ebben a sajátos kontextusban a Bizottság a potenciálisan aránytalan eredmény elkerülése érdekében úgy határozott, hogy minden egyes jogsértés tekintetében korlátozza a Servier által teljesített eladások értékének a bírság alapösszegének meghatározása céljából figyelembe vett arányát. A Bizottság így korrekciót alkalmazott, amely az EUMSZ 101. cikkbe ütköző különböző jogsértéseket illetően az eladások teljes értékének átlagosan 54,5%-os csökkentéséhez vezetett.

1952 Ezenfelül az eladások értékének Bizottság által a bírság összegének kiszámítása érdekében figyelembe vett aránya, azaz esettől függően 10%, illetve 11%, a figyelembe vehető maximális hányadnak csupán körülbelül egyharmadát teszi ki.

1953 Végül a Törvényszék a Matrix megállapodást a Niche megállapodásokhoz fűző kapcsolatokat figyelembe véve úgy határozott, hogy a Servier-vel szemben a Matrix megállapodás alapján kiszabott bírság összegét csökkenti.

1954 A fenti 1948–1953. pontban felidézett körülményekre, valamint a jelen ítéletben szereplő megfontolások összességére figyelemmel meg kell állapítani, hogy a Servier-vel szemben az EUMSZ 101. cikk alapján kiszabott bírságok összege a Törvényszék által korlátlan felülvizsgálati jogköre keretében már érvényesített csökkentéseket figyelembe véve nem aránytalan, még ha a Bizottság a megtámadott határozat (3130) preambulumbekzdésében tévesen állapította is meg, amint az a releváns piac meghatározásához kapcsolódó mérlegelési hibákra alapított jogalapra adott válaszból következik, hogy a Servier „a jelen határozat céljára meghatározott és az [EUMSZ] 101. cikkbe ütköző jogsértésekkel érintett releváns piacokon nagyon magas piaci részesedéssel rendelkezett”.

1955 Azt is pontosítani kell, hogy mivel a Bizottság helytállóan tekintette úgy, hogy a megállapított jogsértések esetében különálló jogsértésekről van szó (lásd a fenti 1685–1691. pontot), abból a körülményből, hogy a bírságok együttes összege a Servier világszintű forgalmának nem elhanyagolható százalékát teszi ki, nem vonható le az a következtetés, hogy e bírságok aránytalanok lennének. A bírságok annál is kevésbé tűnnek aránytalan jellegűnek, mivel ezt a százalékos mértéket a Törvényszék korlátlan felülvizsgálati jogköre keretében jelentősen csökkentette.

- 1956 A fentiek összességéből következik, hogy el kell utasítani a felperesek azon másodlagos kérelmeit, amelyek a Servier-vel szemben az EUMSZ 101. cikkbe ütköző jogsértésekért kiszabott bírságokra vonatkoznak, azon kérelmek kivételével, amelyek egyrészt a Servier-vel szemben a Krkával kötött megállapodásokra vonatkozó jogsértés alapján kiszabott bírság törlésére, és másrészt a Servier-vel szemben a Matrix megállapodásra vonatkozó jogsértés alapján kiszabott bírság összegének csökkentésére irányulnak. Ami a felperesek azon másodlagos kérelmeit illeti, amelyek az EUMSZ 102. cikkbe ütköző jogsértésre vonatkoznak, azoknak következképpen helyt kell adni, mivel a Törvényszék megsemmisíti a megtámadott határozat 6. cikkét, amellyel a Bizottság az EUMSZ 102. cikkbe ütköző jogsértést állapított meg (lásd a fenti 1638. pontot).
- 1957 Végül hozzá kell tenni, hogy a Bizottság az EUMSZ 101. cikkbe ütköző, általa megállapított különböző jogsértésekhez kapcsolódó bírságok összegének kiszámítási módozatai keretében korrekciós tényezőt vezetett be, amely az egy tagállamban egyszerre megvalósult jogsértések számától függött. Ily módon az a következtetés, amely szerint az EUMSZ 101. cikkbe ütköző jogsértések egyike nem bizonyított, esetlegesen arra indíthatja a Törvényszéket, hogy megvizsgálja annak lehetőségét, hogy a Servier-vel szemben az EUMSZ 101. cikkbe ütköző többi jogsértés alapján kiszabott bírságokat növelje.
- 1958 A jelen ügy körülményeinek összességére, különösen a fenti 1954. pont végén felidézett körülményekre figyelemmel ugyanakkor ilyen növelésnek nincs helye, és azt a Bizottság egyébiránt nem is kérte.

IV. Általános következtetés

- 1959 Elsősorban az EUMSZ 101. cikket illetően a fenti megfontolások összességéből következik, hogy a Bizottság a Niche, a Matrix, a Teva és a Lupin megállapodás esetében megalapozottan állapíthatta meg cél általi versenykorlátozás fennállását. E körülmények között mindenesetre nem szükséges megvizsgálni, hogy ugyanezen megállapodások tekintetében megalapozott-e a hatás általi versenykorlátozás megállapítása.
- 1960 Ezzel szemben, ami egyrészt a Krkával kötött megállapodások alapján megállapított jogsértést illeti, a Törvényszék megállapítja, hogy a Bizottság nem bizonyította cél általi versenykorlátozás fennállását. A hatás általi versenykorlátozás fennállásának Bizottság általi megállapítását megvizsgálva a Törvényszék megállapítja, hogy az sem bizonyított. A megtámadott határozat 4. cikkét tehát meg kell semmisíteni, amennyiben e cikkben a Bizottság megállapította, hogy a Servier a Servier és a Krka között létrejött megállapodásokra tekintettel az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésébe ütköző jogsértésben vett részt. Következésképpen meg kell semmisíteni a megtámadott határozat 7. cikke (4) bekezdésének b) pontját is, amelyben a Bizottság e jogsértés alapján 37 661 800 euró összegű bírságot szabott ki a Servier-vel szemben.
- 1961 Másrészt a Törvényszék korlátlan felülvizsgálati jogkörét gyakorolva megállapítja, hogy a Servier-vel szemben a Matrix megállapodásra vonatkozó, a megtámadott határozat 2. cikkében megállapított jogsértés alapján kiszabott bírság összege túl magas. Következésképpen ezt az összeget, amely a megtámadott határozat 7. cikke (2) bekezdésének b) pontjából következik, csökkenteni kell, és 55 385 190 euróban kell meghatározni.
- 1962 Ezt meghaladóan, ami a Bizottság által a Servier-vel szemben a Niche, a Teva és a Lupin megállapodás alapján kiszabott bírságokat illeti, azok összegét helyben kell hagyni.
- 1963 Másodsorban az EUMSZ 102. cikket illetően a Törvényszék megállapítja, hogy nem bizonyított, hogy a késztermékek releváns piaca a perindoprilra korlátozódott volna. Mivel a Servier erőfölénye sem a piacon, sem a technológiai piacon nem bizonyított, megkérdőjeleződik az ezen erőfölénnyel való visszaélés fennállása, amely folytán a megtámadott határozat e jogsértés megállapítására vonatkozó

6. cikkét meg kell semmisíteni. Következésképpen meg kell semmisíteni a megtámadott határozat 7. cikkének (6) bekezdését is, amelyben a Bizottság e jogsértés alapján 41 270 000 euró összegű bírságot szabott ki a Servier-vel szemben.

V. A költségekről

- ¹⁹⁶⁴ Az eljárási szabályzat 134. cikkének (1) bekezdése alapján a Törvényszék a peresztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte.
- ¹⁹⁶⁵ Az eljárási szabályzat 134. cikke (3) bekezdésének első mondata értelmében részleges pernyertesség esetén mindegyik fél maga viseli saját költségeit.
- ¹⁹⁶⁶ Mivel a felperesek és a Bizottság is részben peresztes lett, a feleket kötelezni kell saját költségeik viselésére.
- ¹⁹⁶⁷ Az eljárási szabályzat 138. cikkének (3) bekezdése értelmében a Törvényszék elrendelheti, hogy az említett cikk (1) és (2) bekezdésében nem említett beavatkozó felek maguk viseljék saját költségeiket.
- ¹⁹⁶⁸ Mivel a fenti 1967. pontban említett rendelkezés alkalmazandó az EFPIA-ra, az EFPIA-t kötelezni kell saját költségeinek viselésére.

A fenti indokok alapján

A TÖRVÉNYSZÉK (kibővített kilencedik tanács)

a következőképpen határozott:

- 1) A Törvényszék megsemmisíti az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk alkalmazására vonatkozó eljárásban (AT.39612 – „perindopril [Servier]” ügy) 2014. július 9-én hozott C(2014) 4955 final bizottsági határozat 4. cikkét annyiban, amennyiben az megállapítja a Servier SAS-nek és a Les Laboratoires Servier SAS-nek az e cikkben említett megállapodásokban való részvételét.
- 2) A Törvényszék megsemmisíti a C(2014) 4955 final határozat 6. cikkét.
- 3) A Törvényszék megsemmisíti a C(2014) 4955 final határozat 7. cikke (4) bekezdésének b) pontját és (6) bekezdését.
- 4) A Törvényszék a Servier-vel és a Les Laboratoires Servier-vel szemben a C(2014) 4955 final határozat 2. cikkében említett jogsértés miatt az e határozat 7. cikke (2) bekezdésének b) pontjában kiszabott bírság összegét 55 385 190 euróban állapítja meg.
- 5) A Törvényszék a keresetet az ezt meghaladó részében elutasítja.
- 6) Egyrészt a Servier, a Servier Laboratories Ltd és a Les Laboratoires Servier, másrészt pedig az Európai Bizottság maga viseli saját költségeit.
- 7) A European Federation of Pharmaceutical Industries and Associations (EFPIA) maga viseli saját költségeit.

Gervasoni

Bieliūnas

Madise

da Silva Passos

Kowalik-Bańczyk

Kihirdetve Luxembourgban, a 2018. december 12-i nyilvános ülésen.

Aláírások

Tartalomjegyzék

I. A jogvita előzményei	2
A. A felperesekről	2
B. A perindoprilról és szabadalmairól	2
1. A perindopril	2
2. A molekulára vonatkozó szabadalom	2
3. Másodlagos szabadalmak	3
4. A második generációs perindopril	3
C. A perindoprilra vonatkozó jogvitákról	4
1. Az ESZH előtti jogviták	4
2. A nemzeti bíróságok előtti jogviták	4
a) A Servier és a Niche, illetve a Matrix közötti jogvita	4
b) A Servier és az Ivax, illetve a Teva közötti jogviták	5
c) A Servier és a Krka közötti jogviták	5
d) A Servier és a Lupin közötti jogvita	6
e) A Servier és az Apotex közötti jogviták	6
D. A szabadalmi jogvitákban kötött egyezségekről	7
1. A Servier által a Niche-sel és az Unichemmel, valamint a Matrixszal kötött megállapodások	7
2. A Servier és a Teva közötti megállapodás	8
3. A Servier és a Krka közötti megállapodások	9
4. A Servier és a Lupin közötti megállapodás	10
E. Az elősegítő technológiák megszerzéséről	11
F. Az ágazati vizsgálatról	11
G. A közigazgatási eljárásról és a megtámadott határozatról	12
II. Az eljárás és a felek kérelmei	13
III. A jogkérdésről	14
A. Az elfogadhatóságról	14

1.	A harmadik kereseti kérelem elfogadhatóságáról	14
	a) A felek érvei	14
	b) A Törvényszék álláspontja	14
2.	A keresetlevél bizonyos mellékleteinek elfogadhatóságáról	17
	a) A felek érvei	17
	b) A Törvényszék álláspontja	17
B.	Az ügy érdeméről	20
1.	A pártatlanság elvének és a megfelelő ügyintézéshez való jognak a megsértéséről	20
	a) A felek érvei	20
	b) A Törvényszék álláspontja	20
2.	A versenykorlátozó magatartásokkal és erőfölénnyel foglalkozó tanácsadó bizottsággal folytatott tényleges konzultáció hiányáról	26
	a) A felek érvei	26
	b) A Törvényszék álláspontja	26
3.	A hatékony jogorvoslathoz való jognak, a védelemhez való jognak és a fegyveregyenlőség elvének megsértéséről	33
	a) A felek érvei	33
	b) A Törvényszék álláspontja	33
4.	A tények elferdítéséről	36
	a) A felek érvei	36
	b) A Törvényszék álláspontja	36
5.	A cél általi versenykorlátozás fogalmának meghatározását érintő téves jogalkalmazásról	40
	a) A szabadalmi jogvitát egyezség útján rendező megállapodások cél által korlátozó jellegéről	41
	1) A cél általi versenykorlátozásokról	41
	2) A szellemi tulajdonjogokról, és különösen a szabadalmakról	45
	3) A szabadalmi jogvitákban kötött egyezségekről	48
	4) A szabadalmi jogvitát egyezség útján rendező megállapodások és a versenyjog összeegyeztetéséről	49
	5) Az ösztönzésről	54

6)	A járulékos korlátozások elméletének az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodásokra való alkalmazhatóságáról	55
7)	A szabadalmi jogvitát egyezség útján rendező megállapodások és az amerikai versenyjog összeegyeztetéséről	57
8)	Az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodások jellegükből eredően ambivalens hatásairól.....	58
b)	Az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodások cél általi korlátozásnak minősítése érdekében a Bizottság által elfogadott kritériumoktól.....	60
1)	A potenciális versenyre vonatkozó kritériumról	60
i)	A felek érvei	60
ii)	A Törvényszék álláspontja	60
–	A potenciális versenytárs értékelésére vonatkozó kritériumokról	60
–	A potenciális versenynek a felperesek szabadalmi jelentette akadályairól ...	67
2)	A generikus társaságoknak a piacra lépésre irányuló független erőfeszítéseik korlátozására vonatkozó kötelezettségvállalásával kapcsolatos kritériumról.....	76
i)	A felek érvei	76
ii)	A Törvényszék álláspontja	76
3)	A generikus társaságok részére történő értékátruházásra vonatkozó kritériumról....	77
i)	A felek érvei	77
ii)	A Törvényszék álláspontja	77
6.	A Niche-sel és a Matrixszal kötött megállapodásokról	80
a)	A Niche és a Matrix potenciális versenytársi minőségéről	80
b)	A Niche és a Matrix megállapodás cél általi versenykorlátozásnak minősítéséhez kapcsolódó téves jogalkalmazásról és mérlegelési hibákról.....	80
1)	A felek érvei	80
2)	A Törvényszék álláspontja	80
i)	Az ösztönző értékátruházás hiányáról.....	80
ii)	A megneptámadási és a forgalmazástilalmi kikötések kellően káros jellegének hiányáról.....	85
c)	A Niche és a Matrix megállapodás hatás általi versenykorlátozásnak minősítéséhez kapcsolódó téves jogalkalmazásról és mérlegelési hibákról.....	87
7.	A Tevával kötött megállapodásról	88
a)	A Teva potenciális versenytársi minőségéről.....	88

b)	A Teva megállapodás cél általi versenykorlátozásnak minősítéséhez kapcsolódó téves jogalkalmazásról és mérlegelési hibákról.....	88
1)	A felek érvei	88
2)	A Törvényszék álláspontja	88
i)	A generikus társaság azon erőfeszítései korlátozásának hiányáról, hogy az originális társasággal szemben versenyt támasszon.....	88
ii)	Az ösztönző előny hiányáról	94
	– A végső átalánykártérítésről	95
	– A kezdeti összegről	96
iii)	A jogsértés időtartamára vonatkozó, másodlagos jelleggel felhozott kifogásról ..	99
c)	A Teva megállapodás hatás általi versenykorlátozásnak minősítéséhez kapcsolódó téves jogalkalmazásról és mérlegelési hibákról.....	99
8.	A Lupinnal kötött megállapodásról	99
a)	A Lupin potenciális versenytársi minőségéről.....	99
b)	A Lupinnal kötött megállapodás cél általi versenykorlátozásnak minősítéséhez kapcsolódó téves jogalkalmazásról és mérlegelési hibákról.....	99
1)	A felek érvei	99
2)	A Törvényszék álláspontja	99
i)	Az ösztönző előny hiányáról	100
ii)	A generikus társaság azon erőfeszítései korlátozásának hiányáról, hogy az originális társasággal szemben versenyt támasszon.....	105
iii)	A jogsértés hiányáról	110
iv)	A jogsértés időtartamának meghatározása során elkövetett hibára alapított, a Servier által másodlagos jelleggel hivatkozott jogalapról.....	112
c)	A Lupinnal kötött megállapodás hatás általi versenykorlátozásnak minősítéséhez kapcsolódó téves jogalkalmazásról és mérlegelési hibákról.....	114
9.	A Krkával kötött megállapodásokról	114
a)	A Krkával kötött megállapodások cél általi versenykorlátozásnak minősítéséhez kapcsolódó téves jogalkalmazásról és mérlegelési hibákról.....	114
1)	Az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodásról és a licenciamegállapodásról	114
i)	A felek érvei	114
ii)	A Törvényszék álláspontja	115

2)	Az átruházási megállapodásról	127
i)	A felek érvei	127
ii)	A Törvényszék álláspontja	127
b)	A Krkával kötött megállapodások hatás általi versenykorlátozásnak minősítéséhez kapcsolódó téves jogalkalmazásról és mérlegelési hibákról	130
1)	A felek érvei	130
2)	A Törvényszék álláspontja	130
i)	A Bizottság által követett megközelítésről	130
ii)	A jelen ügyben releváns ítélkezési gyakorlatról	134
iii)	A mérlegelési hibáról	138
–	Az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodásban szereplő forgalmazástilalmi kikötésről	138
–	Az egyezség útján történő vitarendezésről szóló megállapodásban szereplő megnemtámadási kikötésről	144
–	A Krka technológiájának licencia alapján történő átruházásáról	147
iv)	A téves jogalkalmazásról	147
10.	A hatás általi versenykorlátozás fogalmának meghatározására vonatkozó jogalapról	149
a)	A felek érvei	149
b)	A Törvényszék álláspontja	149
11.	A különálló jogsértéseknek minősítéshez kapcsolódó téves jogalkalmazásról és mérlegelési hibákról	149
a)	Az öt megállapodás különálló jogsértéseknek minősítéséről	149
1)	A felek érvei	149
2)	A Törvényszék álláspontja	150
b)	A Niche-sel és a Matrixszal kötött megállapodások különálló jogsértéseknek minősítéséről	155
1)	A felek érvei	155
2)	A Törvényszék álláspontja	155
12.	A késztermékek releváns piacának meghatározásához kapcsolódó téves jogalkalmazásról és mérlegelési hibákról	157
a)	A felek érvei	157
b)	A Törvényszék álláspontja	158

1) Előzetes észrevételek	158
i) Az uniós bíróság általi felülvizsgálat terjedelméről	158
ii) A gyógyszeripari ágazatban a releváns termékpiac meghatározásáról	160
2) Az első kifogásnak a gazdasági háttér valamennyi eleme figyelembevételének elmulasztására alapított első részéről	164
3) A második, arra alapított kifogásról, hogy a Bizottság figyelmen kívül hagyta az ACE-gátlók terápiás helyettesíthetőségét	166
i) A perindopril és a többi ACE-gátló között a hatékonyság és a mellékhatások tekintetében történő különbségtételről	166
ii) Az orvosok „inerciájának” jelenségéről az új betegek tekintetében	176
iii) A folyamatos kezelés alatt álló betegek gyógyszerelváltási hajlandóságáról	180
iv) A promóciós erőfeszítésekről	185
4) Az első kifogásnak a piac elemzése során az ár kritériumának tulajdonított túlzott jelentőségre alapított második részéről és a harmadik, a Bizottság ökonometriai elemzésének hibás voltára alapított másodlagos kifogásról	188
5) Következtetés	191
13. A késztermékek piacán fennálló erőfölényhez kapcsolódó mérlegelési hibákról	192
a) A felek érvei	192
b) A Törvényszék álláspontja	192
14. A technológia piacán fennálló erőfölényhez kapcsolódó téves jogalkalmazásról és mérlegelési hibákról	194
a) A felek érvei	194
b) A Törvényszék álláspontja	194
15. Az erőfölénnyel való visszaélés fennállásához kapcsolódó téves jogalkalmazásról és ténybeli hibákról	195
a) A felek érvei	195
b) A Törvényszék álláspontja	196
16. A bírságok törlésére, illetve összegük csökkentésére irányuló másodlagos kérelmekről	197
a) A megtámadott határozatban elfogadott értelmezés előre nem látható jellegéről	197
1) A felek érvei	197
2) A Törvényszék álláspontja	197
b) A bírságok halmozódásához kapcsolódó téves jogalkalmazásról	201

1)	Az egységes jogsértés fogalmának megsértéséről	201
i)	A felek érvei	201
ii)	A Törvényszék álláspontja	201
2)	Az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk alapján kiszabott bírságok halmozódásáról ...	203
i)	A felek érvei	203
ii)	A Törvényszék álláspontja	203
c)	Az eladások értékének kiszámításáról	203
1)	A kórházi értékesítések figyelembevételéről	203
i)	A felek érvei	203
ii)	A Törvényszék álláspontja	203
2)	Az eladások értékének kiszámítására vonatkozó indokolás elégtelenségéről	205
i)	A felek érvei	205
ii)	A Törvényszék álláspontja	205
3)	Az eladások értékének földrajzi hatályáról	206
i)	A felek érvei	206
ii)	A Törvényszék álláspontja	206
d)	A jogsértések súlyáról	209
1)	A felek érvei	209
2)	A Törvényszék álláspontja	209
e)	A jogsértések időtartamáról	213
1)	A jogsértések kezdetéről	213
i)	A felek érvei	213
ii)	A Törvényszék álláspontja	213
2)	A jogsértések végének időpontjáról	215
i)	A felek érvei	215
ii)	A Törvényszék álláspontja	215
f)	A kiegészítő összeg alkalmazásáról	217
1)	A felek érvei	217
2)	A Törvényszék álláspontja	217

g) Az arányosság elvének és a büntetések egyéniesítése elvének megsértéséről	221
1) A Servier sajátosságai figyelembevételének elmulasztásáról	221
i) A felek érvei	221
ii) A Törvényszék álláspontja	221
2) A közigazgatási eljárás időtartamáról	223
i) A felek érvei	223
ii) A Törvényszék álláspontja	223
h) A bírságok törlésére és összegük csökkentésére vonatkozó összefoglalás	224
IV. Általános következtetés	225
V. A költségekről	226